

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

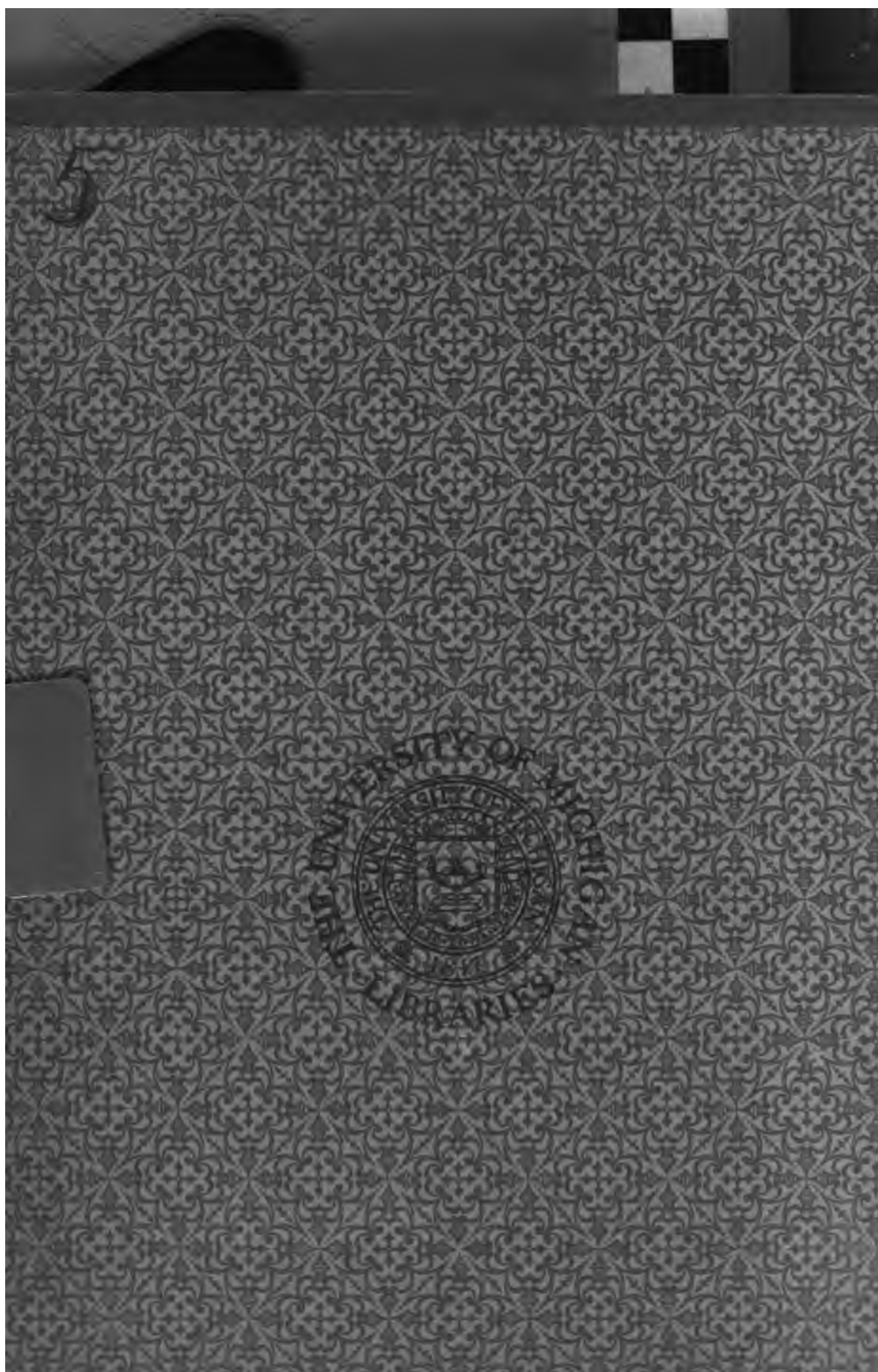
About Google Book Search

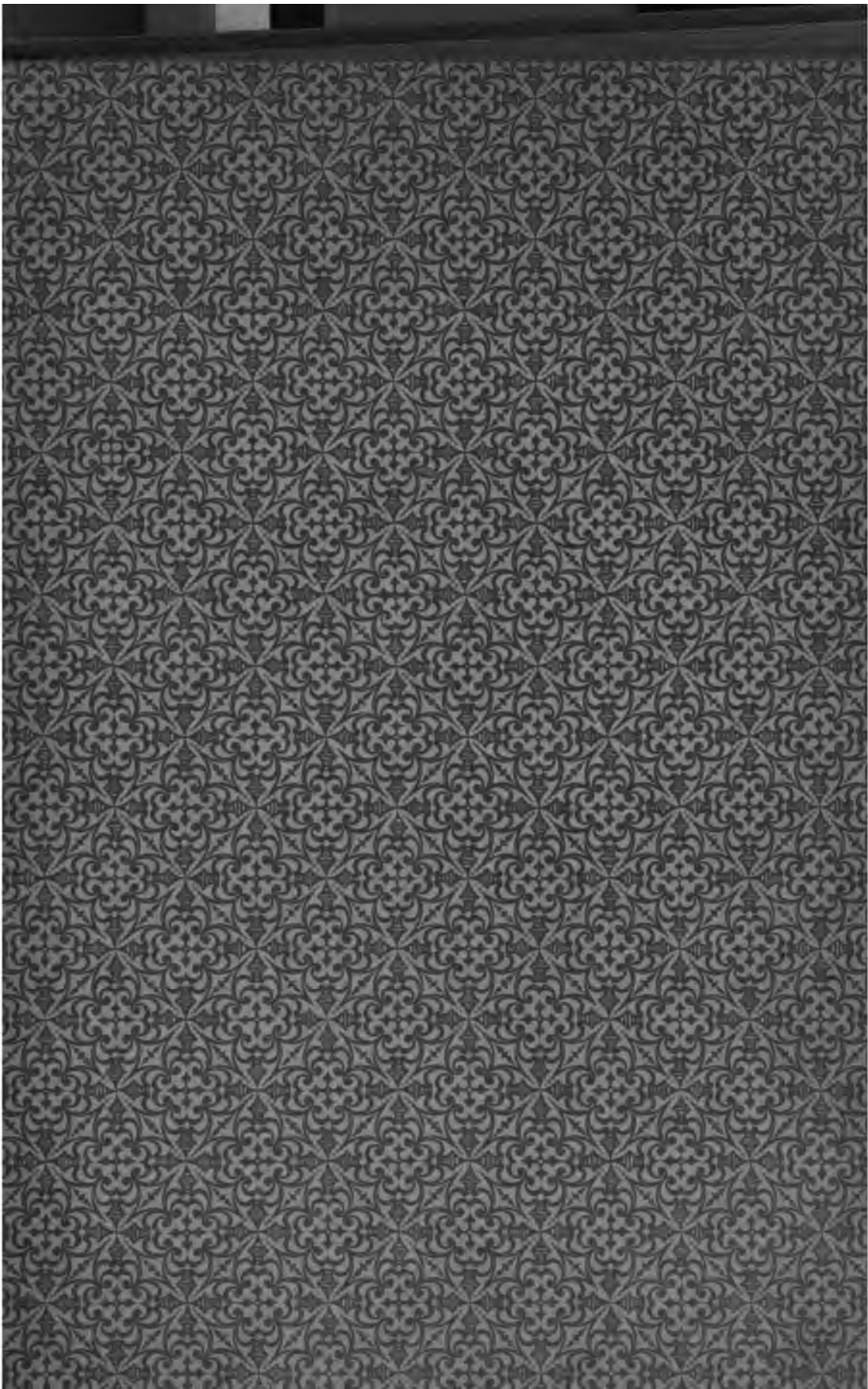
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

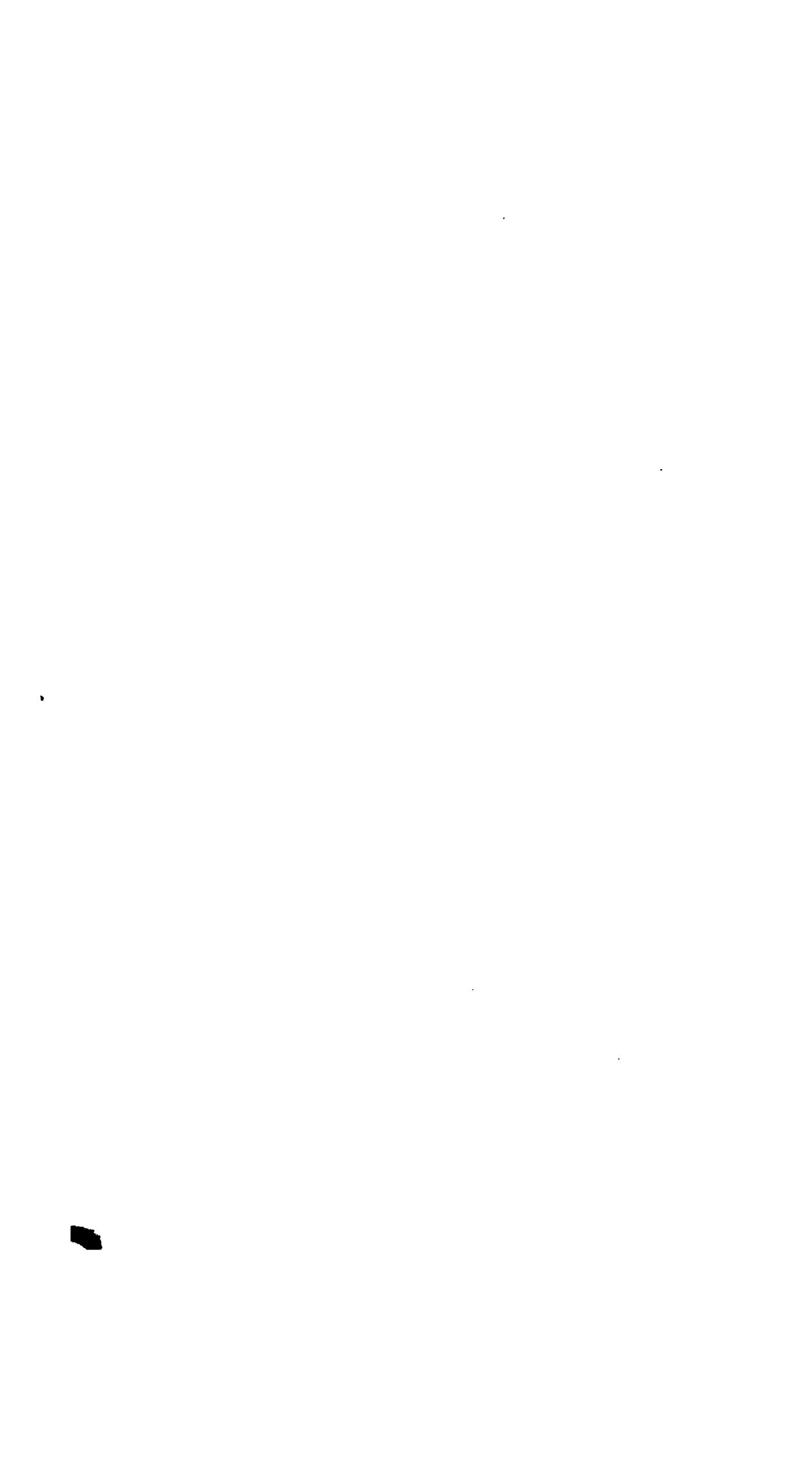
240,477

Ceská Akademie
saře Františka Josefa

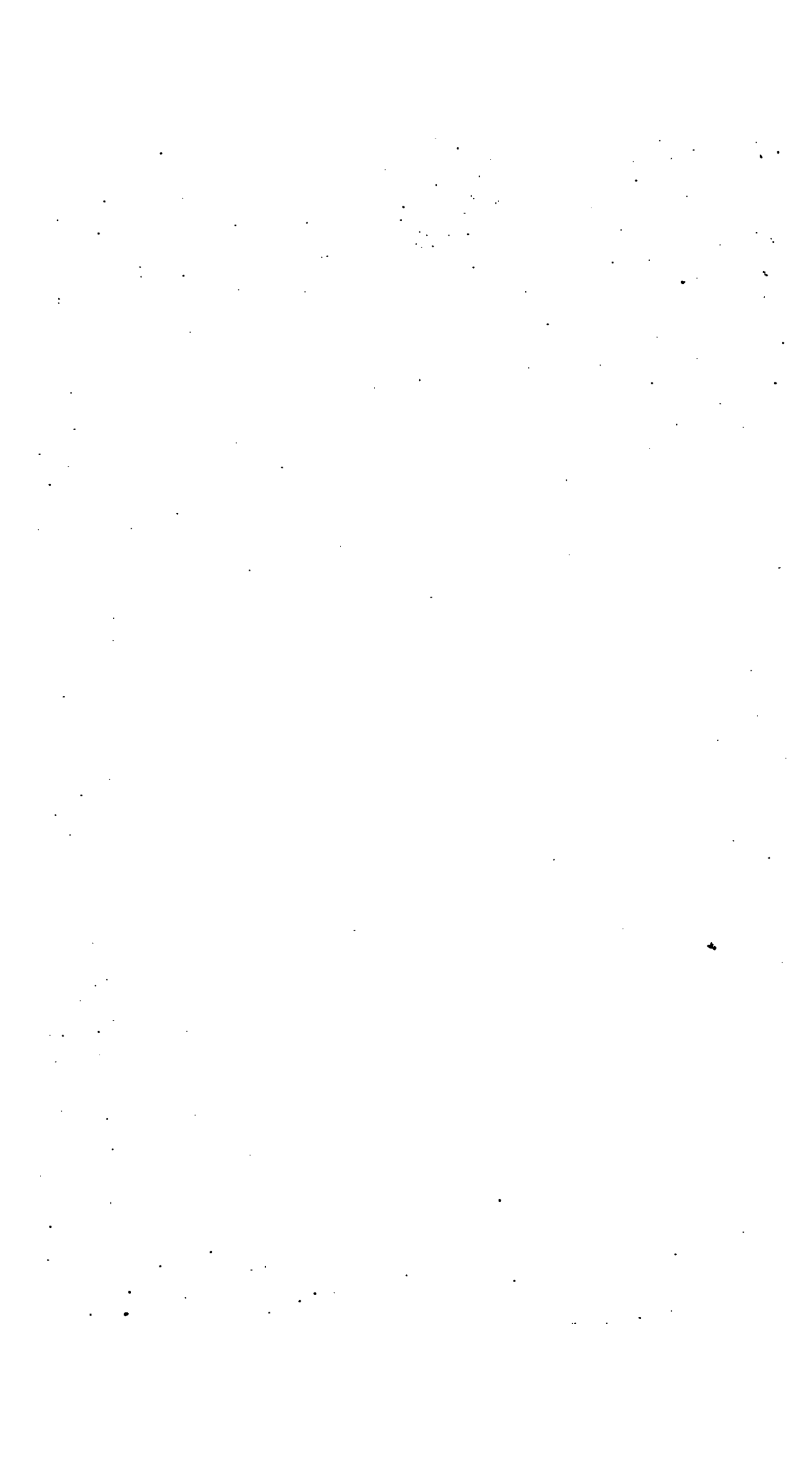
pro
dy, slovesnost a umění
v Praze

HISTORICKÝ ARCHIV.

VYDÁVÁ

I. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

P Ě Č I

HISTORICKÉ KOMMISSÍ PŘI NÍ ZŘÍZENÉ.

ČÍSLO 6.

SUMMA CANCELLARIAE (CANCELLARIA CAROLI IV.).

FORMULÁŘ KRÁLOVSKÉ KANCELÁŘE ČESKÉ XIV. STOLETÍ.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1895.

Holy Roman Empire, Reichshofkanzlei,

SUMMA CANCELLARIE

(CANCELLARIA CAROLI IV.)

FORMULÁŘ KRÁL. KANCELÁŘE ČESKÉ

XIV. STOLETÍ.

Z RŮZNÝCH RUKOPISŮV K VYDÁNÍ UPRAVIL

FERDINAND TADRA,

SKRIPTOR C. K. UNIVERSITNÍ KNIHOVNY V PRAZE,

M. ČLEN ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1895.

14
14
14
no. 6

PŘEDLOŽENO DNE 25. KVĚTNA 1894.

TISKEM J. OTTY V PRAZE

Ú V O D.

I. Rukopisy formuláře »Summa cancellariae Caroli IV.«.

Za panování císaře Karla IV. dospěla královská kancelář česká, řízená vynikajícím v oboru tom kancléřem Janem ze Středy, biskupem Litomyšlským a později Olomouckým, k takovému stupni dokonalosti, že stala se vzorem pro všechny domácí a mnohé okolní i cizozemské kanceláře. Určité formy kancelářské, zavedené při listech královských, vešly v užívání všeobecné a zachovaly se s malými změnami po dlouhá století, částečně až na nynější doby. ¹⁾

Z listů a listin vydaných kanceláří královskou v době té sestaveno k praktické potřebě pro úředníky a písaře — ovšem v přední řadě kanceláře královské, však též jiných kanceláří duchovních i světských vrchností — několik vzorných sbírek čili formulářů. Mezi těmi těšil se zvláštní oblibě a dosáhl velkého rozšíření formulář, v němž vedle listů a listin královských nalézá se i značný počet listů kancléře Jana ze Středy a jehož sepsání se tedy obecně témuž kancléři připisuje. Jest to tak zvaná »Summa cancellariae« čili »Cancellaria Caroli IV.«, kteráž tuto v celosti poprvé veřejnosti se podává.

V životopise Jana ze Středy — uveřejněném r. 1886 v Časopise Č. Mus. sv. 60. str. 289 a násl. — sestavil jsem rukopisy tehdy mi známé, obsahující sbírky listů a listin kanceláře Karlovy ve způsobě formulářů spořádané. Tamtéž vyslovil jsem politování, že úplně srovnání různých a četných těch rukopisů a kritické vydání formuláře »Summa cancellariae« nebylo posud podniknuto, ač potřeba toho čím dále tím více se uznává a všeobecně vyslovuje. Již tehdy pojal jsem úmysl, časem přistoupiti k vydání tomu, a učinil jsem sobě z rukopisů tehdy mně přístupných hojně výpisy. Obtíže však, které se při tom vyskytly, hlavně nesnadné porovnávání textu v četných těch rukopisech, roztroušených po knihovnách a archivech různých měst střední Evropy a obsahujících někdy velmi nesprávné ano nesrozumitelné přepisy formuláře našeho, i jiné příčiny zdržovaly mne od toho. Po založení České akademie, která k provedení práce té podporu a tím i jaksi naději na uveřejnění formuláře toho mi poskytla, ujal jsem se usilovněji práce té, tak že mohu nyní práci hotovou veřejnosti předložit.

¹⁾ Obšírnější viz v mém spise »Kanceláře a písaři v zemích českých 1310—1420.« (Rozpravy Č. akademie I. čís. 2. str. 18 a násl.)

Mezi tím i druhá část přání v Časop. Mus. mnou vysloveného byla splněna. Jean Lulvès, žák professora Bresslaua v Berlíně, k vybídnutí učitele svého podnikl jakožto disertační práci svou srovnání rukopisů formuláře našeho a vydal ji později samostatně pod titulem »Die Summa cancellariae des Johann von Neumarkt«. Eine Handschriftenuntersuchung über die Formularbücher aus der Kanzlei Kaiser Karls IV.« (Berlin 1891. str. 127.) Sestavení rukopisů v Časop. Mus. mnou učiněné bylo mu základem. Prohlédl skoro všechny rukopisy tu uvedené, jakož i některé jiné, které jsem mu dodatečně oznámil, dva — o nichž dříve známosti nebylo — nově objevil, určil rukopisy, v nichž nachází se skutečně formulář »Summa cancellariae«, popsal a porovnal všechny a vykonal tím obtížnou a skutečně záslušnou práci.

Ačkoli takto v jednom směru ulehčil poněkud práci příštímu vydavateli formuláře Karlova, však dalšími dedukcemi svými, hlavně roztříděním různých těch rukopisů formuláře našeho ve čtvero redakcí, určením času, kdy dle mínění jeho formulář byl původně sestaven, kdy a jak povstávaly pozdější redakce jeho, stíží opět práci tu v míře nemalé. Neb vydavatel musí nezbytně zkoumati důvody těchto udání a teprve, nalezl-li je správnými, může dle nich se řídit vydání formuláře uspořádati. Bohužel nemohu vysloviti podobné uznání této části práce Lulvèsovy jako první. Ani určení doby prvního sestavení formuláře našeho, ani odůvodnění, že spisovatelem formuláře skutečně jest kancléř Jan ze Středy, ani roztřídění rukopisů ve čtvero redakcí — jak *L.* ve spise svém obšírně rozvádí — nemohou se udržeti, jakož v dalším pojednání svém ukázati chci. Spis Lulvèsov byl v některých listech literárních velmi příznivě posouzen, rozšířil se zajisté značně, jmenovitě v Německu, kdež podobnému studiu větší péče než kde jinde se věnuje, i jest mi tedy při práci této vedle udání důvodů pro tvrzení svá vyvraceti zároveň náhledy Lulvèsovy. Ačkoli jsem polemiku omezil na míru nejmenší, předce ji nechci splétati s vývody svými v tomto Úvodě, ale položím ji pod čáru.

Výminku však musím učiniti hned z předu s jedním listem formuláře našeho, jehož nesprávné znění a výklad zavdaly příčinu k dedukcím pro rozbor náš důležitým a tudíž k chybám, které se opakují na několika místech spisu Lulvèsova. Jest to list tohoto vydání našeho čís. XXXVI., jehož smysl krátce jest následující. Jednoho času provozovali mladší písaři (klerikové) kanceláře královské mezi sebou žert, že dávali listivým nějakým způsobem sobě navzájem i jiným známým jakési kuličky č. zrnka k polykání, které velkou žízeň způsobovaly. Žert ten dovolili sobě také oproti kterémus známému kancléřovu, jenž následkem toho onemocněl. Kancléř, který sám o žertu tom věděl a s ním srozuměn byl, omlouvá sebe a písaře kanceláře své tím, že neměli při tom zlého úmyslu. List ten otisknouti dal dle rukopisu c. k. univers. knihovny Pražské XIII. D. 6. Friedjung ve spise svém »Kaiser Karl IV. und sein Antheil am geistigen Leben seiner Zeit« příloha I. na str. 322. a sice s tímto nesprávným počátkem: »Inter clericos iuniores Cancellaria mea hactenus per dies multos currebat illud solacium, ita quod secum illis granis mutuo hincinde reciperent, ut unus aleri ad risum provocandum pararet sitis incendium etc.« Slova »Cancellaria mea« vykládal tak, že jimi míněn jest

formulář náš od kancléře Jana sestavený, jenž prý pro žertovný ton mnohých listů mezi mladšími kleriky velmi byl rozšířen.¹⁾ Přepisy formuláře našeho jsou ovšem často velmi chybné, někdy těžko smysl nějaký v listě naléztí, ale že mohl Friedjung listu tomuto a hlavně místu uvedenému tak nesprávně porozumětí, těžko si mohu vysvětliti. V rukopise, z kterého Friedjung list ten vydal, zní počátek listu: »Inter clericos iuniores cancellaria mee etc.« Místo správného »cancellarie mee« napsal a rozuměl Friedjung »Cancellaria mea«.

Lulvès nepřesvědčiv se o správnosti výkladu toho a nezkoumaj znění textu otisknutého Friedjungem s nějakým správnějším rukopisem, ač měl k tomu příležitost i povinnost, chtěje ze slov těch tak důležité dedukce činiti, prohlašuje na základě výkladu Friedjungova: 1. že kanclér Jan ze Středy, užívaje sám o formuláři slov »Cancellaria mea«, podává rozhodující důkaz, že skutečně jest spisovatelem formuláře našeho;¹⁾ 2. že formulář náš byl mezi písaři rozšířen a že tedy ony rukopisy, v kterých list se nalézá, jsou patrně nová rozmnožená redakce původního formuláře, kterýž kanclér slovy »cancellaria mea« míní.²⁾ Dále dovozuje, že kanclér Jan, přiznávaje rozšíření svého formuláře, způsobil novou zlepšenou a rozmnoženou redakci jeho, do níž i dotčený svůj list pojal. V kapitole VIII. (Resultate) opakuje pak vývody své znovu, odvolávaje se k dotčenému listu kancléřovu.³⁾

¹⁾ »Die Arbeit (sc. Cancellaria Caroli IV.) hat aber noch während seiner Lebzeiten mannigfache Umarbeitungen erfahren. Er entschuldigt sich wenigstens in einem Briefe an einen Ungenannten, wenn er ihn durch die Cancellaria beleidigt habe, die unter den jungen Clerikern wegen ihres oft humoristischen Tones sehr verbreitet sei. Dieser Brief ist aber später wieder in die Sammlung aufgenommen worden.« Friedjung, K. Karl IV. str. 109—110.

²⁾ »Einmal spricht er selbst von seiner Sammlung, die er als »mea cancellaria« bezeichnet, — bringt also damit den entscheidenden Beweis, dass er wirklich Schöpfer der Summa cancellariae ist.« Lulvès, str. 4.

³⁾ »Die Existenz mehrerer Redactionen beweist uns, dass sie nicht ihr ursprüngliches Aussehen bewahrt hat, sondern dass sie vielmehr im Laufe der Jahre in mehreren Auflagen umgearbeitet, erweitert bez. gekürzt worden. Eine Bestätigung für die Richtigkeit dieser Vermutung liefert der schon erwähnte Brief, in welchem Johann v. Neumarkt die Verbreitung seiner Cancellaria erwähnt; er findet sich nämlich in Handschriften der Summa c., ist also ein beredtes Zeugnis für eine neue vermehrte Auflage des Werkes.« Lulvès, str. 38. A dále při popisování rukopisu Zhofeleckého: »Nro. 197 ist das schon erwähnte Schreiben des Kanzlers über Existenz und Verbreitung seiner Cancellaria, mit ihr kann er also nur die Sammlung Gltz. 1—192 meinen. In diesem Briefe bittet er einen gewissen Sagremor, er möge sich nicht durch den lustigen Ton einiger Briefe (!) beleidigt fühlen. Er kann da nur Stücke des ältesten Teiles im Sinne haben, nämlich Nro. 5, 10, 19 und 20. Also dieser erste Teil, der uns das ungefähre Entstehungsdatum der Summa gibt, hat stets zur Cancellaria gehört u. s. w. Es ist Schade, dass bis jetzt keine Handschrift bekannt geworden ist, welche die Summa c. in der ältesten Gestalt Gltz. 1—192 vorführt. Nach Aussage jenes Documentes müssen doch mehrere existirt haben (!).« Lulvès, str. 43.

⁴⁾ »Aber ihre Brauchbarkeit und das Bedürfnis nach einem solchen Hilfsmittel sicherten ihr zunächst Verbreitung unter jungen Geistlichen, wahrscheinlich Kollegen des ersten Benutzers. Der Kanzler fügte nicht lange darauf einen Nachtrag von weiteren Privatbriefen hinzu.« Lulvès, str. 110.

Poněvadž pak Lulvès první sepsání formuláře našeho klade do doby po r. 1374, byl dle něho dotyčný list psán o něco později, tedy snad v roce 1376. Tím však nové chyby se dopouští. List ten poslán byl, jak v některých rukopisech se udává a jakož sám L. ve spise svém na str. 43 uvádí, ryt. Sagremorovi (de Pommiers), jenž býval dříve při dvoře císaře Karla IV. (kolem r. 1355), potom stál ve službách Bernaba Milánského a r. 1358 jakožto plnomocník jeho v Praze se zdržoval; jemu psán též list vydání našeho číslo L. v některých jiných listech jest o něm zmínka učiněna. Posledně nalézáme jej uvedeného co svědka v listě Karlově z r. 1360. (Glafeý, Anecdota čís. 62. str. 152). Od těch dob jméno jeho ale úplně mizí a nedá se souditi, že by ještě po r. 1374 byl kancléř Jan jemu podobný list psáti mohl. Veškeré dedukce, které Lulvès z listu toho činí, padají tedy úplně.

Přistoupím nyní k popsání všech známých mně rukopisů, v nichž formulář »Summa cancellariae« se nám dochoval.

1. První místo — ač ne co do počtu formulí, však zajisté co do zevnější úpravy i správnosti textu — zaujímá rukopis archivu kapitolského v Praze sign. I. XXVI., krásně na pergameně psaný. Popsal jsem rukopis tento jakož i větší část následujících při životopise Jana ze Středy (Časopis Č. Mus. sv. 60. str. 289 a násl.) a udal též, co mimo formulář náš v nich obsaženo; nebudu tedy vše opakovati, ale obmezím se na nejnútnejší, hlavně pokud se týče formuláře našeho. Formulář náš psán jest na listech 12—59 (resp. 67). Napřed na l. 12—14 jest registřík, t. j. krátké registry veškerých formulí v něm obsažených, s nadpisem »Summa cancellarie Caroli IV.«. Všecky formule jsou po straně starým, snad současným písmem číslovány, v čele mají vždy krátký nadpis (regist), jenž shoduje se s registříkem; psány jsou ve dvou sloupcích, v celku dosti správně. Po čísle 238 na listě 59 jest napsáno: »Explicit Summa cancellarii a. D. Milesimo trecentesimo octuagesimo septimo feria quarta in vigilia s. Procopii abbatis et confessoris« (t. j. 3. července 1387). Na tomtéž listě a následujícím 60. psány jsou »Superscriptiones«, totiž titulové, jakých se na listech z kanceláře královské psaných různým osobnostem, ku př. papeži, kardinálům, biskupům, knížatům, pánům, rytířům, městům a j. užívati má, tedy číslo, které bylo zajisté důležitou součástí formuláře k praktické potřebě určeného. Ku konci těchto superskripcí připsána jsou slova: »Aliquando reputatus, nunc autem contemptus cancellarius vester«, kteráž v jiných rukopisech nalézají se na jiném místě, obyčejně pod listem kancléřovým k císaři, otištěným tuto pod čís. XXV. Beze všeho přetržení počal však tentýž písař na listě 60. psáti dále jiné formule — na počet celkem 40 —, z nichž některé datovány jsou a buď od Karla IV. neb Václava IV. i od jiných osob pocházejí. Některé z nich náležejí do formuláře našeho, neboť nalézáme je též v některých jiných rukopisech téhož formuláře. Na listě 66. a 68. týmž písařem přepsány jsou pak ještě některé jiné listy co formule pro kanclář, však ne již královskou, nýbrž arcibiskupskou, totiž listy biskupa Vratislavského (čís. 268), arcibiskupa Pražského (čís. 269), gener. vikáře Puchníka (čís. 270 a 274), kardinala Filipa

de Alenconio (čís. 276), ¹⁾ biskupa Míšeňského (čís. 279) a j., končí pak na l. 67: »Litera civitatis super translacione census altaris s. Katherine in ecclesia s. Spiritus. Reverendissimo in Chr. patri d. Johanni archiep. Prag. Sedis apost. legato, vel eius vicariis in spiritualibus aut — (ostatek schází). Důležitější z těchto listů nepatřících do našeho formuláře otištěny jsou u Pelzla a u Bienenberga; listy císaře Karla v této části rukopisu kapitolského přepsané viz vydání našeho čísla CCCXXXV—CCCXL.

Bezpochyby měl písař rukopisu kapitolského předlohu, v níž bylo pouze 238 formulí první části, tak že, skončiv přepis, napsal »Explicit oc.« Krátce na to dostalo se mu příležitosti, přepsati ještě některé jiné listy, které se mu k potřebám kanceláře zdály příhodny; snad dostal do rukou jiný rukopis formuláře našeho, z něhož několik formulí do svého exempláře dodatečně přepsal. Zdá se velmi pravděpodobno, že písařem rukopisu tohoto byl některý písař kanceláře arcibiskupské. ²⁾ Charakteristické jest, že neznal německy, jakož vysvítá z poznámky v listě vydání našeho čís. XXI List ten psán latinsky a německy; písař náš přepsal věty latinsky psané, německé úplně vynechal a a ku konci poznamenal: »Residuum erat scriptum in teutonico, quod legere ignorans obmisi.« Že byl Čech, dokazují mimo některá sem a tam napsaná slova česká též výrazy české, jichž na místě slov německých užil v listině čís. vydání našeho XX.

Rukopisu kapitolského od historiků ode dávna bylo užíváno. Roku 1713 prohlédl jej Berghauer, kterýž ku konci listu 67. připsal: »Revidi totam hanc cancellariam Caroli IV. anno 1713. J. Thomas Ad. Berghauer, presbyter.« Pešina rovněž použil rukopisu kapit. a otiskl z něho list čís. vydání našeho CXXXVII. (Phosphorus septicornis str. 51.) V Dobnerových Monumenta Boh. sv. IV. otištěny jsou listy vydání našeho čís. IX., XLVII., XLVIII., LXX. Pelzel (Gesch. Karl's IV.) v přílohách otisknouti dal 12 listů z rukopisu kapit. a sice čís. vydání našeho VIII., XVI., XXII., LXXIV., LXXIX., CXIII., CXIV., CXLVIII., CXLIX., CCVII., CCVIII., CCXXII., mimo to ještě několik listů z druhé části. Z této části otisknouti dali některé listy též Bienenberg a Voigt.

Rukopis tento označujeme zkratkou *Kap.*

2. Rukopis c. k. univers. knihovny Pražské XIII. D. 6., papírový v malém foliu, celkem 217 listů. Formulář náš psán jest na listech 162—214 a označen jest na vnitřní straně přední desky — kdež nalézá se seznam všech spisů v rukopise tom obsažených — jakožto »Summa Cancellarie de integro et cum multis aliis correctoriis multum utilis.« Přepis celého rukopisu, psaného rukou jednou, skončen byl, jakž ku konci poznamenáno, r. 1404 (Explicit vita s. Albani et alia multa scripta diversorum librorum sub a. D. 1404 feria quarta in quatuor temporibus, quibus cantatur Veni et ostende). Celkem čítá

¹⁾ Viz při čís. našeho vydání CCCXLI. pozn.

²⁾ List vydání našeho čís. CXLVII. daný od císaře Karla mansionářům kostela Pražského nenalézá se ani v jediném z ostatních rukopisů; písař kanceláře arcibiskupské mohl ovšem snadno list ten dostati.

formulář náš v rukopise tomto 244 formulí, z nichž čísla 1—225 nalézáme i v jiných rukopisech formuláře našeho; z ostatních podáváme některé důležitější dle rukopisu tohoto pod čís. vydání našeho CCCXLII—CCCL. Přepis není tak správný, písmo taktéž není tak zřetelné jako v rukopise kapitolním; nadpisy nalézají se pouze při prvních 31 formulích a liší se značně od nadpisů rukopisu kapitolního.

Rukopisu tohoto užil Friedjung ve spise svém nahoře dotčeném a dal z něho dva listy (přílohy I. a II.) otisknouti, ovšem — jak jsem již ukázal — nesprávně.

Označujeme rukopis tento zkráceně *Ua*.

3. Rukopis c. k. univers knihovny Pražské XIV. G. 4., papírový, celkem 134 listů v malém 4°. Formulář náš psán jest na listech 53—109 a obsahuje celkem 212 formulí, které až do čís. 63 mají v čele nadpisy. Kdy byl psán, není udáno, dle písma soudím, že v první polovici 15. století. Písmo jest drobné, nedosti zřetelné.

Označujeme jej zkráceně *Ub*.

4. Rukopis c. k. univers. knihovny Pražské VIII. A. 1°, papírový v malém foliu, obsahuje 15 spisů různého obsahu. Na listech 4—14, pak 25—27 jsou psány zlomky formuláře pod názvem »Formae epistolarum«, z nichž první jest zlomek formuláře našeho, obsahující pouze 49 formulí, z nichž 46 nalézá se i v jiných rukopisech formuláře našeho. Zlomek tento psán jest ku konci 14. věku a sice dosti zřetelně a správně, tak že litovati jest, že se nám přepis úplně nedomohl. Rukopis celý darován byl někdy později kostelu ve Svinech Trhových, jakž poznámka na druhém listě se nacházející ukazuje; do knihovny universitní dostal se teprve v novější době.¹⁾

Označujeme jej zkráceně *Uc*.

5. Rukopis klášterní knihovny v Rajhradě čís. 358 (Sign. D/_K I. 12.), papírový ve foliu, má celkem 163 listů a obsahuje následující spisy: Na l. 1—36 Francisci Petrarcae laureati invectivae; na l. 36—84 Liber de secreto conflictu curarum suarum (96 kapitol, jichž seznam a obsah jest na listě 36—37); na l. 85—162 naše Summa cancellariae, začíná pouze červenou inicialkou beze všeho nadpisu. Na l. 163. jest jinou rukou psán list »Epistola ad Clementem pp. VI. Rom. pontificem fugiendam medicorum turbam«. Přepisy formuláře našeho v rukopise Rajhradském a Pražském universitním *Ua* jsou úplně stejné, rozdíl jest pouze ten, že v *Ua* psány jsou ještě po čís. 225 další formule bez přetržení a písmem úplně stejným. V číslování jednotlivých formulí jest rozdíl nepatrný, způsobený tím, že v *Ua* číslo 1. není počítáno, na dvou místech pod jedním číslem jsou dvě formule psány, jakož i tím, že čís. *Ua* 209—216 mají v Rajhradském číslo jedno (212 a — h). Písmo v obou jest velmi podobné a skoro současné, v rukopise *Ua* drobnější, poněvadž psán jest ve dvou

¹⁾ Několik listů z rukopisu tohoto, nenáležících do formuláře našeho, uveřejnil jsem pod tit. »Nově nalezené rukopisy formulářů XIII. a XIV. století« v Rozpravách kr. české spol. nauk. VII. řada fil. hist. svazek 2.

sloupcích na každé straně. Že by Rajhradský byl přímo předlohou pro písaře rukopisu *Ua*,¹⁾ nezdá se mi správným, neb jsou předce některé, ač nepatrné odchylky v textu a pro formule 226—244 musil předce míti písař rukopisu *Ua* jinou předlohu. Nadpisy má Rajhradský rukopis taktéž jen k čís. 33 (*Ua* 31); kdežto však v obou nadpisy při čís. 21. chybou písařovou položeny tak, že udávají obsah čísla teprve následujícího, což sahá v rukopise Rajhradském až k čís. 33., písař rukopisu *Ua* pozoroval chybu tu dříve a opravil ji již při čísle 23. Mám tedy za to, že písaři obou rukopisů měli předlohu jednu, písař Rajhradského přestal psát při čís. 225., kdežto písař rukopisu *Ua* psal ještě dále.

Rukopis Rajhradský označujeme zkráceně *Rajhr.*

6. Rukopis c. k. dvorní knihovny Vídeňské čís. 3372 (Phil. 71), má celkem 199 listů papírových ve foliu. Formulář náš psán jest na listech 104—199: »Summa Cancellariae tempore Caroli IV. imperatoris a manu recentiori per-scripta sive Epistolae et diplomata in modum formularii redacta.« Ku konci označen jest formulář náš co »Summa cancellarii bona etc.« Čítá pak celkem 305 formulí, kteréž mají vesměs nadpisy. Písmo jest neúhledné a náleží 15. století. Rukopis Vídeňský popsán jest v Tabulae codicum bibl. p. Vind. II. 269. Böhmer podal o něm zprávu v Hauptově Zeitschrift f. deut. Alterth. VI. 27, kdež čtyry formule dal otisknouti a sice čísla našeho vydání XXXV., LIII., LXXI., CCLI; mimo to otisknul čís. XLVI. v Acta imp. selecta str. 754 — ač ne bez vad. Též Friedjung užil rukopisu toho a dal z něho otisknouti přílohy své II., IV., VIII.

Označujeme rukopis ten zkráceně *Vid.*

7. Rukopis kníž. biskupské knihovny v Celovci sign. XXXI. b. 12, nedávno teprv objevený, má 178 listů papírových ve foliu a obsahuje výhradně formuláře XIII. a XIV. století. Na listech 77—140 jest náš formulář; na listech 1—8. jest všeobecný registřík celého rukopisu; část registříku vztahující se k našemu formuláři nadepsána jest: »Incipit registrum sive distinciones formarum Summae Cancellarii«. Písmo celého rukopisu jest pěkné a veskrze stejné, pocházející od jediného písaře a to z konce 14. století. Formulář náš čítá v rukopise Celoveckém celkem 432 formulí. Veliký počet tento povstal však tím, že k vlastním listům formuláře našeho, které i v jiných rukopisech obyčejně se nalézají, připojeno jest zde 200 listů (privátních i úředních) biskupa Jana Olomouckého, pocházejících z pozdějších let života jeho, hlavně po r. 1374., když z úřadu kancléřského byl propuštěn. Listy biskupa Jana vydal jsem z rukopisu tohoto zvlášť pod názvem »Cancellaria Johannis Noviforensis« v Archiv f. österr. Gesch. svaz. 68. str. 1. a násl.²⁾

Označujeme rukopis ten zkráceně *Cel.*

¹⁾ Tvrdí tak Lulvés na str. 61 hlavně z okolnosti té, že písař rukopisu *Ua* na třech místech vynechal omylem několik slov, které v rukopise *Rajhr.* tvoří právě celý řádek. To ovšem mohlo býti též u předlohy jiné, oběma společné. Mimo důvody nahoře uvedené zdá se mi písmo rukopisu *Ua* předce poněkud starším než v *Rajhr.*

²⁾ Mimo to užil jsem rukopisu *Celov.* též v rozpravě své »Nově nalezené rukopisy formulářů XIII. a XIV. stol.« (Rozpravy kr. české spol. nauk. VII. 2.), kdež jsem z něho

8. Rukopis zemského archivu v Brně (Cancellaria Caroli IV.) čís. 12254. Jest to novější, snad asi v polovici předešlého století shotovený přepis rukopisu nyní neznámého. Obsahuje číslovaných 61 složek po 4 listech papírových malého 4°, volně složených. Značná část takovýchto složek ztratila se, tak že přepis, jak nyní zachován jest, obsahuje jen asi 180 formulí, z nichž některé jen částečně, — jelikož buď začátek neb konec, které psány byly na složkách nyní ztracených, schází. — Pokud ze zbytků těchto souditi lze, učiněn byl přepis z rukopisu, který se srovnával částečně s rukopisem *Kap.*, v druhé části však s rukopisem univers. knihovny v Lipsku (o němž později). Text přepsaných formulí jest dosti správný, muselať býti předloha dobrá. Jednotlivé formule mají v čele nadpisy, shodující se většinou úplně s nadpisy obou jmenovaných rukopisů, někde se ale liší tak, že nelze za to míti, že buď jeden neb druhý z rukopisů jmenovaných byl přímo předlohou přepisu Brněnského. Formulář náš přepsán jest na složkách 1—40. a 45—51., tyto však nejsou nyní správně spořádány.¹⁾ Složky 41—44 obsahují přepisy listin, které nepatří do našeho formuláře,²⁾ složky 52—61. pak zlomek cestopisu sv. Brandana. O tomto přepise Brněnském nebyla — pokud mi známo — ještě nikde zmínka učiněna, podávám zprávu o něm poprvé.

Mimo Rakousko jsou mi známy ještě následující rukopisy v cizozemsku:

9. Rukopis univers. knihovny v Lipsku Cod. 1273. a., obsahující celkem 114 listů papírových v malém foliu, vázaný v deskách dřevěných, kůži potažených; spony a okrasy jsou ulámány. Na přední desce nápis: »Formule quedam literarum missilium.« Formulář náš psán jest na listech 5—110. a má celkem 333 formulí, tak že jest co do počtu formulí nejúplnější. Skoro všechny formule mají v čele krátký nadpis. Na listech 110b—114. psány jsou jiné formule, z nichž jedna jest list arcibiskupa Pražského Jana. Celý rukopis psán jest jednou rukou, písmem dosti zřetelným a sice asi ke konci 14. století. Desky uvnitř polepeny jsou pergamenovou listinou notářskou z času papeže Urbana VI. (1378—1389), týkající se rozepře o prebendu a kanovníctví ve Vratislavi, které k přimluvě královny Johanny milostným listem papežovým uděleno bylo Volkmarovi »dilecti filii nob. viri Busconis de Swamberg militis nato, rectori paroch. ecclesie in Sbeczna Prag. dioc.«. Exekutorem milosti té jmenuje se Jenec (snad Jenec probošt sv. Kříže ve Vratislavi, official arcibiskupa Pražského). Podepsán jest veřejný notář »Petrus natus Wyssathe de

otisknouti dal neznámé posud listy z formuláře Jindřicha Vlacha a sbírku formulí »Devolutiones«.

¹⁾ Zachované nyní (a číslované) složky měly by být asi takto spořádány: Napřed patří složka 50., potom 45., 46., 47., složka 51. a 48. patří napřed mezi složku 7. a 8.

²⁾ Jest mezi nimi na př. list papeže Urbana VI. císaři Karlovi, v němž mu sděluje potvrzení volby syna jeho Václava na království Římské dd. 29. července 1378, dále list Urbana papeže králi Václavovi v téže záležitosti dd. 26. července 1378, kteréžto oba listy nenalézáme otištěny v Reichstagsakten. Myslím, že list králi Václavovi tuto zmíněný jest ona listina approbační, které postrádal Th Lindner při spisování dějin krále Václava (Forschungen z. d. Gesch. XIV. str. 300). Oba listy tyto, jakož dva jiné z téže části rukopisu Brněnského podáváme zde pod čís. CCCLXIII—CCCLXVI.

Radessow Prag. dioc. publicus imper. 'auct. notarius« a dále: »Acta sunt hec in domo habitationis nostre sita in Ugezd foris valvam Minoris civitatis Prag. monte sunt Petrino presentibus . . . [uříznuto] Pyeska ecclesiarum plebanis, Johanne presbytero de Wodnano, conventore fructuum ecclesie filialis in Czyzowa et aliis multis testibus fide dignis.« Datum listiny jest uříznuto, zůstalo pouze »mensis Septembris«.

Jako notářská listina tato, tak i česká současná poznámka na hřbetě »Za pol kopy daty« svědčí o českém původu rukopisu toho. Písař nebyl však zvláště pozorným přepisovačem, neb nadělal v textu mnoho chyb, ačli nepadají na vrub nesprávné předlohy. Chci z nich některé vytknouti: V čís. 4. (naše IV.) ku konci po slově »germanicis« vynechána celá řádka; v čís. 5. (naše V.) vynecháno po slovech »ubi reipublice« 5 řádek; v čís. 8. (naše VIII.) po slově konečném »relativa« ihned následuje nadpis listu následujícího »Cancellarius scribit episcopo Frisingensi« a Superscriptio, text listu (naše čís. X.) úplně schází; čís. 21. (naše XXIII.) věty zkomoleny, slova chybná i vypuštěná; v čís. 33. (naše XLI.) z počátku místo »anxiis curis« chybně »auxiliis eius«; v čís. 48. (naše LVII.) ku konci vynechána věta »o venerandam spongiam — potatur«; v čís. 53. (naše LXII.) vynecháno uprostřed formule po slově »altissimi« vše od »impari fortitudine — debilitata racio«; místo debilitata«, kteréž slovo v předloze bezpochyby bylo rozděleno ve dvou řádkách, napsal písař *Lu* »nultita racio«; v čís. 54. (naše LXIII.) brzy z počátku vynechána věta: »iam in campo — militamus«; v čís. 78. (naše LXXX.) vynechána věta: »et insignivimus — Romana regia decoramus« (toto slovo přichází totiž dvakrát, písař rukopisu *Lu* psal hned druhé a potom dále); v čís. 82. (naše LXXXIV) ku konci vynechány věty »construere et edificare — ac de ipsis bonis«, dále »realibus — cuiuscunque«; v čís. 119. (naše CXXI.) brzy z počátku místo »impertiri et liberalitatem« má chybně »imperii et libertate«, ku konci místo »manseres« má »manzones«, dále vynechány dvě řádky »non permittit — de certa sciencia«. v čís. 123. (naše CXXV.) vynecháno »et de jure — facta fuissent«; v čís. 135. (naše CXXXVII.) z počátku po slově »Boemie« vynecháno »cancellario principi — regni Boemie«, tedy asi tři řádky; v čís. 139. (naše CXLI.) ku konci vynechány dvě řádky »qui vulgariter pfalburger — vel burgenses«, v čís. 151. (naše CLIV.) ku konci vynechány dvě řádky »honorabile contulit — in feudum perpetuum«; čís. 206. má pouze nadpis: »Imperator facit graciam, quod cives vadant libere in mercibus suis«, text listu však není psán, jedna celá strana (74. a) jest nechána prázdná; v čís. 211. (naše CCXIII.) počátek jest zkomolen, že nemá smyslu. Chybných slov a jiných vad jest ještě více.

Zprávu o rukopise Lipském univ. podal Stübel v časopise »Forschungen z. d. Gesch. XIV. str. 560—568 a dal otisknouti z něho 10 formulí a sice čísla 218. (naše CCXX.), 243. (CCLXVI.), 244. (CCLXVII.), 261. (CCLXXVII.), 262. (CCLXXVIII.), 263. (CCLXXIX.), 264. (CCLXXX.), 265. (CCLXXXI.), 323. (CCCXXVII.), 324. (CCCXXVIII.).

Označujeme rukopis tento zkráceně *Lu*.

10. Rukopis městské knihovny v Lipsku Rep. II. čís. 71., čítající celkem 179 listů papírových v malém foliu, z nichž některé nejsou popsány. Desky dřevěné potažené hnědou kůží, na přední desce uvnitř napsáno jméno — snad majitele rukopisu toho — Jan Dessensky z Dessenicz (Dešenský z Dešenic). ¹⁾ První a poslední list, bezpochyby původní desky rukopisu, tvoří pergamenová listina (transsumt) německého listu arcibiskupa Mohučského Gerlacha z r. 1366. Na listech 2—77. jest náš formulář a sice v jiném uspořádání než všechny ostatní. Rozdělen jest totiž v knihy (libri), z nichž kniha I—IV. obsahují formule, které mimo malé výminky i v jiných rukopisech formuláře našeho nalazáme, tvořící tedy naši »Summa cancellariae«; kniha V—VI. obsahuje však listy vesměs od Jana biskupa Olomouckého pocházející, o nichž zmínil jsem se již dříve při rukopise Celoveckém a které jsem vydal zvlášť jakožto »Cancellaria Johannis Noviforensis«. Všecky formule rukopisu tohoto mají v čele nadpisy, které psány jsou vesměs červeně. Napřed na listech 2—6. jest psán registřík celého formuláře, z něhož však začátek schází — soudím, že dva listy byly vytrženy — tak že zbytek registříku začíná čís. 65. třetí knihy; potom následuje: »Secuntur distinciones formarum libri quarti« atd. Mimo formulář náš obsaženy jsou v rukopise tomto následující spisy:

na l. 78—83 *Formae devolutionum* a sice 42 formulí, shodujících se skoro úplně s formulemi rukopisu Cel., kdež však jich jest 46; co čís. 1. jest ihned list krále Václava (viz mou rozpravu »Nově nalezené rukopisy formulářů« čís. 3.);

na l. 83b—86b různé formule listů;

na listě 90. *Devolutiones bonorum*, formule scházející na listech 78—83., pak několik dříve již přepsaných;

na l. 91b *literae credentiarum*;

na l. 92. *praesentationes (et primo ex causa permutationis)*, viz čís. našeho vydání CCCLXI.);

na l. 93. *Quittancia* (listina arcibiskupa Arnošta viz čís. CCCLXII.);

listy 93b—94. jsou prázdné;

na l. 95. *conductus* (pouze jediná formule);

na l. 95b—96. *hymnus Enee Sylvii Senensis poete laureati ad emendacionem humane vite de passione Domini*;

na l. 96b—101. *Leonardi Aretini ad Colucium Salutatum »Basilius« e greco in latinum traductus per Leonardum Aretinum*;

¹⁾ Na zadní desce polepené papírem jest počátek jakéhos seznamu jmen osobních dle abecedního pořádku a sice: Anna de Orlik. — Agnezka de Chwogen, pro ea fideiussit (?) Hynek dictus Uhlik cruci... (?) — Alzbieta frenatrix. — Andreas Habardi. — Adam de Kostelec. — Adam judex de Welwar. — Alsso plebanus de Kleczan. — Beness de Budecz. — Bronecz. — Berstnerus de Aula Regia. — Bohuslaus Hrb judex in Prze... (?) — Bohuta Sinploti, pro eo fideiussit Sezema de Mylen. — Buscowecz de Podsskale. — Bornik procurator in Dokzano. — Bohunco prior in Litomerzicz. — Bohussius professor in Wilemow. — Buden quondam purgravius in Z... (?) — Bohuslaus Zaczek. — Cotratowo ex alia parte pontis... — Crayssa de Nowa civitate, pro ea fideiussit... (?). — Czelak de Makotrass.

na l. 101b—142. Epistolae Enee Sylvii (d. Casparo Sslik cancellario, Francisco de Fuste a jiným de rege Ladislao, scripture ex Grecz 10. Kal. Octobr. 1443), Juliani cardinalis s. Angeli, Poggii, Petrarcae a j.;

listy 143—145. jsou prázdné;

na l. 146—157. sbírka formulí, vesměs beze jmen; list 146. jest vytržen, zbyla pouze část dolejší;

na l. 158—178. Secuntur forme privileg. de subtili stilo, t. formulář Jindřicha Vlacha, týž co v rukopise Cel., o němž jsem podal zprávu v rozpravě »Nově nalezené rukop. formulářů«.

Většinu rukopisu tohoto, a sice celý formulář náš i sbírky formulí na listech 146—178., psal jeden písař a to zajisté ještě na konci 14. století. Že byl Čech, soudím z následujícího: Na prvním listě textu našeho formuláře (na listě 8. rukopisu celého) jest na dolejší okraji uprostřed vymalované velké *m* nad ním proužek s heslem »ty wyess« (že písaři podobná hesla v knihy psali, jest známo). Toto *m* vepsáno jest také v iniciálce E na témž listě a sice v hořejším i dolejší obloučku. Že byl rukopis ten dlouho v Čechách, dokazuje zápis na předním listě papírovém dole na okraji: »E bibliotheca Georgii Bartholdi Pontani a Braitenberg praepositi Pragensis« (kterýž zemřel r. 1616.); bezpochyby teprve ve válce třicetileté byl rukopis tento odvezen do Lipska.

Formulář náš rozdělen jest — jak již řečeno — v knihy. Kniha I. má celkem 42 formulí, z těch však čís. 14 a 38 jsou totožny. Kniha II. má 50 formulí,¹⁾ z nichž čís. 1. má nadpis: »Ecclesia Romana benedictionem celestem et super hostibus victoriam triumphalem«, ku konci pak superscriptio: Invictissimo Roman. cesari, columbiae fidei catholice singulari; text však obsahuje pouze všeobecné sentence a zdá se býti pouhé stylistické cvičení. Čís. 2. a 4. v jiném rukopise jsem nenalezl a jsou to listy dosti zajímavé a důležité, týkající se válečných hord, od nichž papež v Avignonu byl ohrožován a které podávám pod čís. CCCLV a CCCLVI. Poslední formule této knihy jest naše čís. XXV. a pod ní napsána jsou slova »Aliquando reputatus nunc autem contemptus cancellarius vester«. Kniha III. má 65 formulí; čís. 54, 60—65 jinde jsem nenalezl, z nichž čtyry dle rukopisu tohoto podávám pod čís. CCCLVII—CCCLX. Formule čís. 15 jest totožná s formulí čís. 26 knihy druhé. Kniha IV. má 63 formulí (poněvadž ale v číslování stala se chyba, tím že čís. 50—69 byla opomenuta, jde číslování při knize této až do 83). Čís. 2. a 9. jsou totožná, čís. 19 = čís. 58 knihy III, čís. 29 = čís. 52 knihy III., čís. 30 = čís. 23 knihy III., čís. 49 = čís. 43 knihy III., čís. 33 a 34 knihy IV. tvoří vlastně jedinou formuli (naše čís. CXCVIII.); poslední formule jest jen částečně přepsána. Čítá tedy formulář náš v rukopise tomto dle číslování v něm provedeného 241, v skutečnosti však pouze 220 formulí. Text jejich jest často velmi nesprávný; ovšem nelze určit, zda větší vinu nese písař rukopisu toho či předloha již nesprávná.

¹⁾ Poněvadž ale v číslování čís. 40. jest vynecháno, má kniha tato vlastně 49 formulí.

O rukopise tomto podána zpráva v Pertzově Arch. VI. 213 a u Naumanna, Catalog. libr. manuscr. bibliothecae senat. Lips. str. 205; otištěno bylo z něho 6 listů Petrarkových u Mehusa, Ambrosii Traversarii epistoliae pag. 221 a sice z knihy I. čís. 2 (= naše IV.), 5 (= VIII.) 9 (= XVI.), 15 (= XXXV.), 20 (= XLIX.), 28 (= LXII.), však s mnohými chybami; ¹⁾ čís. 2 (= naše IV.) není list psaný Petrarkovi, jakož v rukopise Lipském jest označen, nýbrž »cancellario regis Siciliae«.

Označujeme rukopis tento zkráceně *Lm*.

11. Rukopis vévodské knihovny ve Wolfenbüttlu: Helmstedt. Cod. 441, nové číslo 476, ²⁾ čítající celkem 102 listy papírové v malém foliu, obsahuje následující spisy:

na l. 1—83b naše Summa Cancellariae, 303 formule, z nichž čís. 301 a 303 nepatří vlastně do formuláře našeho (čís. 301 jest list jakéhos lektora práv, jenž do Prahy byl povolán, a čís. 303 veřejné ohlášení disputace italského doktora práv Uberta de Lampamiano z r. 1380; oba tyto listy podáváme pod čís. CCCLIII a CCCLIV.), čís. 36 jest asi polovice formule, která se co čís. 37 opakuje, jest to tedy číslo jediné; čís. 96 . 272, čítá tedy formulář náš v rukopise tom vlastně jen 299 formulí;

na l. 84—87b Colores verborum, colores sentenciarum, modi prolongandi et abbreviandi materiam;

na l. 87b—90b formule beze vši důležitosti, snad jen stylistická cvičení.

Tyto tři části považovány byly od písaře za jediný formulář, neb ku konci třetí části na listě 90 napsal »Explicit Summa cancellarie finita a. D. 1413 cum quibusdem correctoriis et constitutionibus d. Johannis pp. XXIII. Tyto jsou:

na l. 90b—96b Constitutiones d. Johannis pp. XXIII. Bononie publicae in audientia contradictarum Sabbati XIX. Julii anno Domini Milesimo quadringentesimo decimo (1410). Začínají: »Sanctissimus in Chr. pater et dominus noster d. Johannes div. prov. pp. XXIII. vestigiis predecessorum suorum inherendo in crastinum sue assumptionis videlicet XVI. Kal. Junii a. D. 1410 fecit constituit et ordinavit reservacionem constitutionum et regulas subsequentes, quas duntaxat suo tempore voluit observari, quas publicari fecit in cancellaria et audientia per me Johannem episcopum Ostiensis s. Rom. eccl. cardinalem et ipsius ecclesie vicecancellarium.« Jsou to ustanovení v příčině vyřizování žádostí za udělení beneficí duchovních v kanceláři papežské (asi tytéž, které uvádí Erler, Liber cancellariae str. X.);

na l. 97—102 Liber noviciorum (necelý, končí: Item scias — ostatek schází).

Celý rukopis psán jest od jediného písaře a dokončen r. 1413. Písař byl bezpochyby Němec, což souditi lze z toho, že přepsány jsou zde listy německé i věty a slova německá v listech latinských správněji než jinde; při

¹⁾ Viz Lulvès str. 31—32.

²⁾ Viz Heinemann, Handschriften der herzogl. Bibliothek zu Wolfenbüttel I. 343.

čís. 2 (= CCXXIX) jest v nadpise »Imperator supplicat pape, ut facit [sic] quendam cardinalem« připsáno slovo »hoffenlichen«, kteréž v jiných rukopisech nenalzáme. Latině, zdá se, že ale mnoho nerozuměl; text rukopisu toho jest nad všecky jiné nesprávnější, chyby jsou někdy až směšné (ku př. místo crudelitatem eximiam má credulitatem minimam, místo parnassei má persuasei, místo eliconici má electo, místo investiat má festinet, místo mulum má anulum, místo liberam má librum a mn. j.), mnohá slova i celé věty jsou vynechány, nadpisy na nepravém místě atd. Čís. 75 (= naše I.) má ku konci »superscriptio: Honorabili etc.«, kterážto slova však písař rukopisu tohoto napsal jakožto začátek k formuli následující, nadpis pak učinil dle toho chybně »Item scribit alteri predicatori«, kdežto list ten platil jiné osobě (naše čís. LXVI).

Rukopisu toho užil Mader J. ve spise »Gervasii Tilberiensis de imperio Romano commentatio« (Helmstadii 1673) a dal z něho na str. 84—117 několik formulí otisknouti. Jelikož text přepisu toho již sám o sobě jest velmi nesprávný, vydavatel pak, chtěje učiniti některé opravy, sám ještě různých nesprávností se dopustil, jest vydání to plno chyb, kteréž zde udávati nechci. Poznámávám při jednotlivých číslech vydání tohoto, které formule od Madra jsou otištěny, a může se každý porovnáním obou textů přesvědčiti.

Označujeme rukopis tento zkráceně *Ha*.

12. Druhý rukopis vévodské knihovny ve Wolfenbüttlu Helmst. Cod. 362, nové číslo 397, ¹⁾ obsahující 142 listů papírových, formátu jiného než všechny ostatní rukopisy formuláře našeho, jest totiž 30 cm. vysoký a pouze 10½ cm. široký; měl původně desky pergamenové, z nichž pouze přední — ač pořežána — zůstala, nyní jest nově v kůži svázan. Písmo z konce 14. neb z počátku 15. století jest neúhledné. Na vnitřní straně předního listu pergamenového jsou různé poznámky, mezi nimi třikrát různými rukami psáno »Hec est Summa cancellarii«. První list papírový jest po straně pořežán, z textu však málo uříznuto. Nadpisy má pouze asi 40 formulí, některé z nich psány jsou po straně později jinou rukou. Text formulí jest často velice chybný, slova i celé věty jsou vynechány neb špatně čteny; celkem však text předce jest správnější než v prvním rukopise Wolfenbüttelském *Ha*. Mezi řádky vepsány jsou nad jednotlivými slovy méně obvyčejnými jiné významy buď latinské neb německé, tak na př. nad slovem rediive psáno resurgentis, a teneris annis = puerilibus annis (čís. CCCXXVIII.), carmina : literas, calamus = cancellarii penna, squalens rubigine = viciens in mundicia, polluerunt = floruerunt, bellicos = litigiosos, fastigio = dignitate (čís. LXXII.), pittagore palliato = sciencia morali circumdato, triste fatum Troye = mors terre illius (čís. XLVIII.), saphirei = nobilis, convivia = delectamenta, emphatice = excellentis, distensionis = augmentacionis, palpitante gressu = leviter attingente (čís. XLIX.), Astaroth = diabolus, limpiditatem = claritatem, flagrantia = ardentia, urticas = displicenciam, pigmentario = ornamenta (čís. VIII.),

¹⁾ Zprávu o něm poprvé podal Lulvès str. 34.

parnassei = alti, delicato = dulci, inbuta = informata (čís. LX.), sonoribus undulis = humiditatibus, sonus melodicus = figorosus, pallatui = ori (čís. XII.), debito = Vorbyndyns, suspirant = desiderant, historia refert = veritas (čís. CXLV.), eventum = geschick, pro libito = pro beneplacito (čís. CIII.).

Celkem má rukopis tento 295 formulí, poslední není ukončena (scházejí asi dvě řádky) a zdá se, že i konec formuláře schází. Rukopis ten nebyl dříve znám a nebyl jeho posud užito.

Označujeme jej zkráceně *Hb*.

13. Rukopis král. a univ. knihovny ve Vratislavi II. F. 23, čítající celkem 268 listů papírových ve foliu. Na hřbetě nápis »Formule epistolarum officiarum«, uvnitř pak se označuje co »Liber cancellariae episcop. Vratislaviensis«, z čehož ovšem souditi se může, že rukopisu toho užíváno v biskupské kanceláři Vratislavské. Obsahuje následující spisy:

na l. 1—36 Incipit materia optima rethoricalis etc.;

na l. 37—90b náš formulář: »Incipit Summa rever. patris ac domini cancellarii Caroli imperatoris,« na l. 90b »Explicit Summa rev. p. et. d. cancellarii Caroli finita a. MCCCCXLI. dominica, qua in ecclesia dei Domine ne longe etc. decantatur, alias Ramis palmarum, in opido Lignicz et pro tunc vigente scismate inter d. Eugenium V. et Felicem V. alias Amedeum ducem Sabaudie per concilium Basil. electum (?)«.

Mimo to jsou přepsány v rukopise tom různé jiné formule a listy:

»Secuntur proverbialia subtilia ad varias epistolas utilia,« akta koncilu Basijského, listy papežů, císařů a j., týkající se Polska a Uher z XV. století.

Náš formulář čtí v rukopise tomto 300 formulí, nadpisy psány jsou bezpochyby současně s textem, obyčejně jsou červeně podtrženy; tu a tam v textu jsou nad některými slovy vysvětlivky.

Zprávu o rukopise tomto jakož i o jiném rukopise téže knihovny Vratislavské (II. F. 22), v němž podobně jsou listy císaře Karla a kanceláře jeho¹⁾, podal dr. A. Schulz v časopise »Anzeiger f. Kunde d. d. Vorzeit« sv. XXII. str. 210, kdež i dva listy otisknouti dal, a sice čís. 224 (= naše VII.) a 225 (= naše XX.).

Označujeme rukopis ten zkráceně *Vrat*.

14. Rukopis státního archivu v Koblenci (Kaiserl. Formelbuch G. 27), čtí 30 listů pergamenových a 2 papírové. Na listech 1—20 psán jest náš formulář, obsahující pouze 65 formulí z kanceláře Karlovy a Václavovy, z nichž jen 31 patří do našeho formuláře. Jest to tedy pouze zlomek formuláře, psaný snad asi ku konci 14. století. Na l. 21—30 formulář Petra de Vineis, ku konci pak několik listů Čech se týkajících.²⁾

Zprávu o rukopise tom podal Huber v Regestech Karlových str. LVIII.

Označujeme jej zkráceně *Kobl*.

¹⁾ Dle udání Lulvèsova str. 22, jenž rukopis tento prohlédl, nepatří však mezi formuláře naší Summa cancellariae.

²⁾ Dle udání Lulvèsa str. 28.

15. Rukopis knihovny Quedlinburské Cod. 107, čítající celkem 234 listů papírových ve foliu, psaný od několika písarů písmem mnohdy zběžným, skoro nečitelným a obsahující různé formuláře a sice:

na l. 2—98 b náš formulář s 298 formulemi, které však jen částečně nadpisy opatřeny jsou, dosti zřetelně psaný; z čís. 299 zachovala se pouze jediná řádka, ostatní, jakož vůbec konec formuláře našeho schází, neb 7 listů, jichž zbytky se zachovaly, bylo vytrženo. Nad některými slovy textu vepsány jsou latinské i německé vysvětlivky, však jinou pozdější rukou;

na l. 99—158 formulář »Correctoria Dybini« s listy různých osobností, mezi nimiž též některé od Karla IV. Poslední formule má datum a. 1377 a končí »Expliciunt correctoria Dybini«.

na l. 159—181 Viaticus Dybini per manus Jordani de Heringen;

na l. 182—234 jiné formule a stylistická cvičení.

Zprávu o tomto rukopise podal poprvé Lulvès na str. 34—35.

Označujeme jej zkráceně *Quedl.*

16. Rukopis bývalé Milichovy knihovny ve Zhořelci, nyní v městské knihovně tamtéž Cod. chart. 122, čítá celkem 228 listů papírových (mimo dva listy pergamenové, vyňaté z nějakého kancionálu, které tvořily původní desky rukopisu) ve 4°, obsahuje následující spisy:

na l. 1—95 Psalterium;

na l. 96—168 Quaestiones rev. magistri Helmoldi de Zoltwedyl;

na l. 169—180 Tractatus de anima;

na l. 181—228 náš formulář, nadepsaný »Racio styli epistolaris antiqua.«

Celý rukopis psán byl v XV. století; nejstarší částí zdá se mi býti náš formulář, kterýž psán byl bezpochyby z počátku XV. století¹⁾ písmem ne sice úhledným ale dosti zřetelným, text formulí patří celkem mezi lepší, ač není prost četných vad. Čítá zde 214 číslovaných formulí, které vesměs mají nadpisy, poněkud větším písmem psané; poslední (= naše čís. CXIII.) není celá, stránka končí slovem »impudenter« (asi uprostřed formule), ostatek schází, jelikož několik posledních listů rukopisu bylo vytrháno.²⁾

Zprávu o rukopise tomto podal Th. Neumann v časopise Lausitz. Magazin sv. XXIII. ve článku: Die Handschriften der Milichschen Bibliothek in Görlitz. I. Codex epistolarum et formarum Caroli IV., str. 147—199, kdež otištěny jsou nadpisy všech formulí, některé pak listy celé, avšak velmi chybně.

Označujeme rukopis tén zkráceně *Zhoř.*³⁾

¹⁾ Že na l. 181 b na prázdném okraji psán jest list z r. 1422, nedokazuje ničeho, jelikož psán jest jinou rukou, zajisté později, a nesouvisí nikterak s formulářem naším. Srovn. proti tomu Neumann v Laus. Magazin XXIII, 148 a Lulvès str. 36.

²⁾ Nesprávné jest tvrzení Lulvèsovo (str. 45): »Sämtliche Stücke des Görlitz. Cod. entdecken wir nur in der Gruppe Lu, Ua, Raigr. u. Wien.« — pokud se týče rukopisů Ua a Raigr., neboť v obou těchto rukopisech scházejí všechny ty formule, které do Lu a Vid. nově přibrány bylo, jakož na první pohled z připojené tabulky (Přehled) viděti jest.

³⁾ Mezi tiskem dostalo se mi zprávy, že prof. dr. J. Loserth našel neznámý dosud rukopis naší Summy, jehož použití sobě vyhradil.

Mimo vytčené tuto rukopisy formuláře našeho musíme nezbytně blíže přihlédnouti též k formulářům, sestaveným od registratora kanceláře Karlovy Jana z Gelnhausen, z nichž jeden »Collectarius perpetuarum formarum Johannis de Gelnhusen« vydal r. 1737 Hoffmann ve sbírce »Sammlung ungedruckter . . Nachrichten« II. 1—292, druhý »Collectarius diversarum literarum ad usum Jodoci marchionis Moraviae« zachoval se v přepise pozdějším velice nesporném ve Vatikánské knihovně v Římě čís. 3995. ¹⁾ Jan z Gelnhausen byl po delší čas zaměstnán v kanceláři královské, vystoupil odtud bezpochyby zároveň s kancléřem Janem ze Středy, s nímž do Olomouce se odebral. Po jeho smrti stal se písařem městským, napřed — jak se zdá — v Jihlavě, potom v Brně, kdež oba dotčené formuláře své sestavil. První věnoval vévodovi rakouskému Albrechtovi, druhý markrabí moravskému Joštovi. Věnování, předeslané formuláři prvnímu, jest důležité tím, že nám podává některé zprávy o spisovateli, jakož hlavně zmínkou o registrech a formulářích kanceláře královské. Mezi jiným praví Gelnhausen, že formule své vybral »ex omnibus registris etc.«; při bližším prohlédnutí shledáváme však, že mimo registra použil Gelnhausen bezpochyby též některého rukopisu formuláře našeho. Soudím tak z následujících okolností. V pořádku formulí, přepsaných ve formuláři Gelnhausenově a v našem, jakož i také v nadpisech obou nalézáme častěji nápadnou shodu, v nadpisech i doslovnou, která jinak těžce by se vysvětliti dala; někdy se i zkrácené formy listů v obou formulářích přepsaných úplně shodují. Neméně než 62 formulí, otiskovaných u Hoffmanna z formuláře Gelnhausenova, nalezl jsem ve formuláři našem; nebudu je zde všechny uváděti, jelikož poznamenávám to při jednotlivých číslech vydání tohoto pod čarou. Uvedu zde pouze ty, jichž uspořádání shoduje se s dotyčnými kusy formuláře našeho, a sice Gelnhaus. čís. 46, 47 = XXVII, XXVIII.; 52—57 = CLIII—CLVIII.; 68, 69 = CXLV, CXLVI., 113, 114 = XCV, XCVI.; 123, 124 = CXC VII, CXC VIII.; 139, 140 = CLI, CLII.; 161 až 163 = XCI—XCIII.; 215—217 = CCXCVI—CCXCVIII. a jiné. Z nadpisů shodujících se slovně uvádíme na př. čís. Gelnh. 8 (naše CXXXV.) »Item presentacio ad quandam preposituram«, 116 (CCXCVII.) »Pro aliquo qui exivit monasterium et redire desiderat« a následující hned »Mandatur, ut quidam monachus mittatur de carcere, qui profugo dedit victualia«, 218 (CCVII.) »Item commendat magistros studii et promittit eis bene facere«, 219 (CCVIII.) »Laudat doctorem juris, qui dimisit lecturam decretalium et legit decretum«, 221 (CCLXXXV.) »Scribit pro alio milite similiter, quod sibi honesta provisio detur« a j. Ještě jiná nápadná shoda potvrzuje náhled náš, že Gelnhausen použil nějakého rukopisu formuláře našeho; čís. 139 (naše CLI.) končí u Gelnhausena slovy »sub pena« tak jako na př. v rukopise *Ha* formuláře našeho. Jelikož nelze si mysliti, že by Gelnhausen, vybíraje listy z register, byl vynechal důležité udání výše pokuty trestní, jakož i že polovice sumy té má se dostati klášteru, o který se v listě jednalo, zdá se mi býti pravdě-

¹⁾ Zprávu o něm podali Pertz v Archivu V. 450 a dr. B. Dudík v Iter Rom. str. 291. Za svého pobytu v Římě učinil jsem si z něho četné výpisky.

podobnější, že Gelnhausen formuli tuto jakož i některé jiné vybral z formuláře našeho již způsobem udaným zkrácenou a upravenou. Náhledu tomuto neodporují nikterakž slova Gelnhausenova ve věnování nahoře dotčeném napsaná.¹⁾

Druhý formulář Gelnhausenův (*Collectarius diversarum literarum* oc.) věnován jest »Illustrissimo ac glorios. principi Jodoco marchioni et domino felicis terre Moravie, rectori clemencie justice et veritatis desideratissimo, preceptoru meo metuendo oc.«²⁾ Exemplář římský (vatikánský), jediný nám známý, jest chatrný, v textu velmi nesprávný přepis snad z počátku 15. století. Rukopis tento rozdělen jest ve čtvero částí, z nichž II. a IV. obsahují formule všeobecné, beze jmen a tudíž bez zvláštní důležitosti. Část I obsahuje sbírku 179 formulí listin kanceláře Karlovy, z nichž mnohé se nalézají jak v prvním formuláři Gelnhausenově (vyd. Hoffmannem) tak ve formuláři »Summa cancellariae« ku př. legitimaciones, nobilitaciones, creaciones principum, comitum, baronum, villae in opidum, devolutiones, recommendationes, consensus a j. Část III. jest sbírka 60 listů týkajících se poměrů moravských, mezi nimi listy biskupa Olomouckého Jana ze Středy, z nichž některé nalézají se též ve sbírce listů jeho, přidané k formuláři našemu v rukopisech Lm a Cel.³⁾ Rukopis Vatikánský pro nepatrný počet formulí, které zároveň v našem formuláři nacházíme, a pro nesprávnost textu nemá pro naše vydání valné důležitosti.

II. Od koho a kdy sepsána původně »Summa cancellariae«?

V novější době ustálil se skoro u všech badatelů náhled, že formulář náš »Summa cancellariae« sestaven byl od samého kancléře Jana ze Středy. Přímého důkazu⁴⁾ o tom ovšem nemáme, neb žádný z rukopisů nám známých neuvádí jmenovitě kancléře Jana co původce sbírky té. Rukopis Vrat. sice

¹⁾ Slova ta znějí: »Dum olim in aula cesarea b. m. divi Karoli oc. moratus sum et etiam stipendiatu de sui gracia literarum registrator existens et in registris literarum tam imperii sacri quam regni Bohemie sepe delineantur facta atque gesta eius magnifica scrutans perlegerem et multos formularios stili curie imperialis inepte et incomplete compositos tam in cancellaria quam extra viderem, placuit michi de gracia omni. Dei celestis cesaris ex omnibus registris tamquam ex pomerio poma sapidiora, formas stabiles et perpetuas precipuo studio colligere et in unum corpus redigere etc.« Ze slov těchto dovozoval Lulvès str. 41, že formulář: »Summa cancellariae« nebyl ještě sepsán a v kanceláři královské užíván, jelikož by se Gelnhausen nebyl osmělil mluvit takto o formulářích kancléře královské (»Wäre die Summa c. vor 1374 entstanden, dann war J. v. Gelnhausen nicht berechtigt, darüber zu klagen, dass er dort nur formularios inepte et incomplete compositos gefunden habe«), hlavně o formuláři, jehož původcem byl kancléř sám, představený jeho. Slova *multos formularios* etc. nevylučují předce, že některé formuláře byly dobré a vhodné a neopravňují nikterak tvrdit, že Gelnhausen nalezl v kancelářích pouze formuláře nevhodné a neúplné.

²⁾ Věnování další jest totéž, co otištěno jest u Hoffmanna na str. 1—2.

³⁾ Vydání mé »Cancellaria Johannis Noviforensis«.

⁴⁾ Přímý důkaz, který vede Lulvès z listu čís. XXXVI. padá úplně, jakož jsme hned z předu ukázali.

označuje se jakožto »Summa rev. patris et domini cancellarii Caroli imperatoris«, musí se ale bráti ohled na to, že rukopis ten psán byl r. 1441 a že tedy nemůžeme slova ta považovati za svědectví současné a tudíž platné. Uvážíme-li však, že tato sbírka listů a listin kanceláře královské spojena jest s nemalým počtem listů od samého kancléře pocházejících, dopisů to namnoze privátních a důvěrných a to takových, které kancléř bezpochyby vlastnoručně psal, uznáme zajisté, že formulář takový mohl býti sestaven jenom z vůle a v nejbližším okolí kancléře samého, a že kdyby i snad některý tajný písař jeho práci tu byl podniknul, mohl tak učiniti pouze se svolením neb přímo k vybidnutí kancléře samého a že tedy nejen s pravděpodobností, ale vším právem může býti Jan ze Středy považován za původce formuláře našeho.

Důležitější pro nás jest však otázka, kdy asi Summa cancellariae původně sepsána byla. Dříve nežli o otázce této uvažovati budeme, jest potřebí, abychom ze života kancléře Jana ze Středy aspoň hlavní a jmenovitě ona data uvedli, kteráž pro zkoumání naše důležitost mají; zároveň doplníme resp. opravíme některá udání dřívější na základě nových výzkumů v archivu vatikánském.¹⁾

Jan narodil se kolem r. 1310 ve Středě (Neumarkt, Novum forum) ve Slezsku a stal se zde farářem. Již za krále Jana povolán byl co písař do kanceláře královské. Vzdělaností a zvláštní spůsobností svou pro úřady kancelářské (»cum sit in dictaminibus promptus theutunicis et latinis, nec aliqua ratione possumus eius absenciam tolerare«) získal si přízeň královu v té míře, že záhy k nejvyšším hodnostem se vyšinul. Vedle fary ve Středě obdržel již r. 1349 kanovníctví ve Vratislavi a v Hlohově, r. 1351 jmenuje se kancléřem královny Anny a r. 1352 jmenován od papeže Klimenta VI. biskupem v Naumburce.²⁾ Biskupství toho však náš Jan nedosáhl, jelikož kapitola Naumburská zvolila sobě za biskupa kanovníka Rudolfa (Radulfus de Beder), jehož arcibiskup Magdeburský co metropolita potvrdil.³⁾

Za rozepře, která z toho povstala, uprázdnilo se r. 1353 biskupství Lito-myšské a Jan ze Středy zajisté vlivem Karlovým obdržel biskupství toto. Bulla papeže Innocence VI., kterouž jemu jmenování oznámeno, dána jest

¹⁾ Odkazuji na dotčený již obsírnější životopis kancléře Jana ze Středy, uveřejněný v Časop. Č. Mus. 1896, i na spis můj »Kanceláře a písaři« str. 25 a násl.

²⁾ List papežův Janovi »electo Naumburgensi«, v němž mu jmenování jeho biskupem oznamuje a zároveň povoluje »quod a quocunque antistite munus consecracionis recipere valeat«, dán jest v Avignoně VI. Non. Martii a. X. (1352, 2. března). Listina arch. Vatik. — Že by byl Jan ze Středy členem řádu augustiánského, jak Lulvès str. 6 tvrdí, jest mýlka, která se nikterak nedá udržeti.

³⁾ Listem dd. 13. dubna 1353 nařídil papež Innocenc VI. arcibiskupu Pražskému Arnoštovi a biskupu Vratislavskému: »ut Johannem de Novo foro tamquam verum episcopum Nuemburgensem per capitulum ecclesie Nuemburgens. faciant recipi et admitti ipsumque administracionis bonorum pacifica possessione gaudere, Radulfum de Beder autem, qui pretextu cuiusdam electionis in eadem ecclesia se intruserat, amovere«. — Avinione Idibus April a. I. Arch. Vatik.

9. října 1353. ¹⁾ Fara ve Středě, kterou Jan posud držel, udělena byla listem pap. dd. 10. října 1353 Mikuláši Děpoldovu z Pelhřímova (jenž od kapitoly Vyšehradské za kanovníka byl zvolen, ale prebendy své dosud nedosáhl). Posvěcení Jana ze Středě na biskupství Litomyšlské vykonáno s povolením papežovým teprve později r. 1354. ²⁾

Zároveň v ten čas počíná Jan ze Středě psáti se protonotářem neb kancléřem královským, názvu kancléř užívá pak výhradně. Jan ze Středě věnoval veškeré své síly kanceláři královské, zůstáváje skoro nepřetržitě při dvoře Karlově, konaje též častá a důležitá poselství i cesty s císařem a zaujímaje vůbec vynikající postavení v úřadě a mezi úředníky dvorskými. Za jeho správy dosáhla česká kancelář královská dokonalosti takové, že stala se vzorem pro kanceláře okolní. Kancléř Jan byl předním pěstitel humanismu v Čechách a původcem zvláštního slohu, kterýž napřed v listech jeho a potom vůbec v listech kanceláře královské nacházíme. Vzorem byly mu listy Petrarkovy a Colovy, ideálem jeho Cicero. Listy Janovy jsou přeplněny hledanými frasemi a spleťtými periodami se slovosledem převráceným, množstvím metafor a hříček slovních, citáty z klasiků latinských i ze spisovatelů církevních a j. Sloh jeho nalézal obliby a rozšíření. Také literaturu německou a staré hrdinné pověsti znal kancléř Jan a zabýval se i překládáním spisů latinských do němčiny. ³⁾

¹⁾ »Innocencius pp. VI. Johanni electo Lutomyslensi . . . Demum ad te tunc electum Nuemburg. consideratis grandium tuarum virtutum meritis, quibus altissimus tuam insignivit personam, direximus oculos nostre mentis, et . . . a vinculo, quo Nuemburg. ecclesie tenebaris, absolventes, te licet absentem ad prefatam Lutomysl. ecclesiam transferimus teque illi preficimus in episcopum et pastorem. Avinione VII. Id. Octobr. a. I. Arch. vatic.

²⁾ Listem dd. 23. října 1353 svolil papež »tuis supplicationibus inclinati, ut a quocunque malueris antistite catholico . . . ascitis et in hoc sibi assistentibus duobus vel tribus cathol. episcopis . . . munus consecracionis recipere valeas«. — Později prodlužuje papež lhůtu a sice listem dd. 2. prosince 1353: »Nos cariss. Karoli oc., pro te dilecto secretario suo et in eius ut asserit serviciis adeo occupato, quod recepcioni muneris consecracionis tibi impendendi commodum vacare non potes ad presens, humiliter supplicantis ac tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tempus recipiendi munus predictum . . . tibi ad sex menses prorogamus, proviso quod interim taliter de ipsius ecclesie administracione provideas, quod ipsa in spirit. non ledatur, nec in temporal. detrimentum paciatur. Avinione IV. Non. Dec. a. I. Arch. Vatik.

³⁾ Mimo jiné přeložil též »Život sv. Jeronyma«, a že byl zvláštním ctitelem tohoto svatého, dokazuje báseň, jediná — pokud nám známo — z duchovních básní kancléřových (srovn. Č. Č. Mus. 1886, str. 288), kterou tuto z rukopisu c. k. stud. knihovny Olomouc. otiskujeme, poněvadž nebyla ještě nikde uveřejněna:

Fol. 23.a Sequuntur versus de sancto Jeronimo editi a domino Johanne cancellario episcopo Olomuczensi.

Ecclesie doctor, Cyceronis codice flagrans,
Cum tibi Stridonio ¹⁾ dederit tria famina Roma,
Verbera sacra luis, promotus cardine sacro
Corrigis errores, falsa ²⁾ tibi crimina nescis
(Addidit haec ³⁾ emulus); Betlehem petis, ardua fundas
Multis claustra viris; sacros, Jeronime, libros
Transfers et condis politi secula ⁴⁾ regni.

Správu biskupství jeho Litomyšlského vedli zástupcové jeho a sice vzpomenuť již Mikuláš z Pelhřimova, zároveň official i gener. vikář Litomyšlský,¹⁾ a bratr kancléřův, světicí biskup Matěj Triburský. Kancléř Jan provázal císaře Karla též na cestě jeho do Říma r. 1354—1355 ku korunovací a seznámil se při té příležitosti s Petrarkou, s nímž bezpochyby již dříve byl si dopisoval. Korrespondence Petrarkova s císařem, arcibiskupem Arnoštem a kancléřem Janem jest dosti četná a zachovala se částečně též v rukopisech našeho formuláře »Summa cancellariae«.

Tunc leo mitescit, iussis obtemperat almis,
Ligna tulit raptumque gemit letusque reducit.
Alta doces, moriens presepi conderis antro.
Te nunc Roma tenet, te templo Virginis orat,
Clarificus claris clares per secula miris.
Rore parens perfuse⁴⁾ sacro, celestibus auris⁵⁾
Afflate interpres et amice, Jeronime, Christi,⁷⁾
Gnare trium, nostre sed fons nitidissime lingwe,
Unde fluunt rivi lactis,⁸⁾ quibus omnis in orbe
Ecclesie nunc floret ager morumque piorum
Incrementa vigent, sicut tibi Christus ab alto
Affuit et tenerum complexus numine⁹⁾ toto
Largifluo docilem radiavit lumine mentem:
Sic mihi dexter ades, districti numinis iram
Flecte precum impulsu, duosque infringe reatus,
Communemque michi dominum placare memento;
Nam potes eloquio, meritis, ditissime,¹⁰⁾ tacens.
Fac, bone, multiplici venia, te¹¹⁾ supplice, laxet
Milia tot scelerum regis miseracio nostri.
Spero etenim (sanctis alme animos more videntis¹²⁾
Omnia nuda vides latebrosi pectoris antra)
Te duce mutatam in melius contingere¹³⁾ vitam,
Supremumque diem vicine mortis et horam
Cernere tranquillus, dumque hostem in limine dirum
Alloquar, haut ullo prorsus trepidare pavore.
Sanguine¹⁴⁾ purpureo qui nos a crimine lavit,
Morte donans mortem, tetri spoliator Averni,
Annuat hiis Christus patri sanctoque coevus¹⁵⁾
Spiritus¹⁶⁾ trinusque poli regnator et unus. Amen.

Expliciunt versus extracti de libris poetarum.

V rukopise psáno: ¹⁾ Stridoni, ²⁾ falso, ³⁾ hinc, ⁴⁾ pecula, ⁵⁾ perfuso, ⁶⁾ aures, ⁷⁾ Christe, ⁸⁾ lacte, ⁹⁾ munimine, ¹⁰⁾ dutissime, ¹¹⁾ de, ¹²⁾ sic (neumím opraviti), ¹³⁾ contingente, ¹⁴⁾ sanguineo, ¹⁵⁾ coevos, ¹⁶⁾ spiritu.

(Z rukopisu stud. bibl. Olomoucké 3, III, 15 (XV. stol.) vypsál a konjekturalně opravil Jos. Truhlář. Výpiskem tímto budiž zároveň doplněno a opraveno, co řečeno bylo na str. 11 spisu jeho »Počátky humanismu v Čechách«.)

¹⁾ Mikuláš z Pelhřimova býval dříve advokátem konsistoře Pražské (viz mé Kanceláře a písaři 136). Nalezli jsme o něm ještě následující zprávu v registrech Vatik. k r. 1363 (24. března): Nicolaus quondam Diepoldi de Pilgremis, presbyter Prag. diocesis, rector paroch. ecclesie in Novoforo Wratislav. dioc., in jure canonico baccalaureus, Karoli IV. capellanus familiaris domesticus et commensalis, multis temporibus Prage advocatus, quondam et officialis Lutomisl., providetur de canonicatu eccl. Prag. non obstante canonicatu Wisegrad. et dicta ecclesia parochiali (přepisy Vatik.).

Roku 1356 zdržoval se kancléř Jan bezpochyby delší dobu v Litomyšli, neb téhož roku založil zde klášter řádu poustevníků sv. Augustina, k němuž i některá nadání učinil, a vystavěl při něm svým nákladem a za dozoru ustanoveného od něho ředitele stavby mistra Jakuba kostel sv. Kříže. Mimo to zakoupil pro biskupství Litomyšlské statek Landšperský od kláštera Zbraslavského. Následkem obou těchto podniků vznikly mezi biskupem Janem a kapitolou Litomyšlskou rozepře; kapitola žalovala u papeže na biskupa, že je olupuje o příjmy a statky její, že i statků kostelních se zmocňuje, věci kanovníků po smrti jich zabavuje a j. Papež listem dd. 12. ledna 1358 nařídil arcibiskupovi Arnoštovi, aby rozepři tu srovnal (*ut causam concordia vel iudicio studeat terminare*). K vyzvání arcibiskupovu zvolily sporné strany za rozhodčí arcibiskupa Arnošta a biskupa Olomouckého Jana Očka, kteří spor srovnali.¹⁾

V letech 1357—1362 zdržoval se kancléř Jan stále při dvoře, provázel císaře na všech jeho cestách v Německu, na Moravě i v severních Uhrách. V letech 1362—1363 nalézáme jej po nějaký čas opět v Litomyšli bezpochyby pro nemoc. R. 1364 zemřel arcibiskup Pražský Arnošt. Nástupcem jeho stal se biskup Olomoucký Jan Očko z Vlašimě, na biskupství Olomoucké pak dosazen biskup Litomyšlský k vlastní žádosti své a k přimluvám jak císaře Karla tak markrabě Moravského Jana. List papežův, jímž kancléři jmenování jeho oznámeno, dán jest v Avignoně dne 23. srpna 1364.²⁾

Právě v ten čas strojí se císař Karel na delší cestu ke dvoru papežskému do Avignona a část kanceláře královské měla jej doprovázeti. Kancléřem jmenuje se nyní (poprvé v listě dd. 23. ledna 1365) Berthold biskup Eichstättský. Příčiny, proč nový kancléř byl jmenován, nejsou dosud jasné. Biskup Berthold však dlouho úřad ten nezastával, neb zemřel již 18. září 1365 a brzy na to nalézáme opět kancléře Jana při dvoře a při kanceláři (co kancléř podepsán již v listě dd. 22. října 1365). Odtud zůstával stále při dvoře císařském až do r. 1374; jen ob čas dojížděl do své diecése, aby dohlédl na správu duchovní a na statky biskupské. Ještě v listě císaře Karla dd. 29. června 1374 uvádí se biskup Jan co kancléř mezi svědky podepsanými, brzy na to však ustoupil s úřadu kancléřského, neboť upadl — z příčin dosud nedosti jasných — u císaře v nemilost a byl nucen odebrati se do svého biskupství Olomouckého. Od té doby sídlil buď v Olomouci neb na hradech biskupských v Kroměříži, Modřici a Mírově. V první době vyhnanství svého — jak sám pobyt svůj na Moravě nazývá — byl biskup Jan velmi nespokojen, listy jeho plny jsou nářků a výčitek, že za dlouhé věrné služby k osočování nepřátel svých vydán

¹⁾ Časop. Č. Muš. 1386 str. 93; list papeže Innocence dd. 12. ledna 1358 (Arch. vatik.) a Cod. Mor. IX. str. 351.

²⁾ Urbanus pp. V. *Johanni episcopo Olomuc. Sane ecclesia Olomuc. ex eo vacante, quod nos hodie vener. fr. Johannem episcopum olim Olomuc. in archiepiscopum electum... a vinculo, quo Olomuc. ecclesie tenebatur, absolventes ipsum ad ecclesias Prag. duximus transferendum, nos ad provisionem eiusdem Olomuc. ecclesie... te a vinculo Lutomyśl. absolventes, ad prefatam Olomucensem transferimus teque illi preficimus in episcopum et pastorem. Avinione X. Kal. Sept. a. II. Arch. Vatik.*

jest chudobě a posměchu, ¹⁾ kdežto jiní dvořané při dvoře vychování nalézají, on sám jako nějaký zločinec od dvora vypovězen jest. I zdraví jeho nebylo již valné, častěji stěžuje sobě na slabost očí, kteráž jej někdy tak souží, že bez pomoci ani ve svých komnatách nemůže se procházeti. K tomu povstaly mu vážné neshody s moravským markrabím Joštem i Soběslavem, pozdějším biskupem Litomyšlským, statky biskupské hubeny i dům jeho v Olomouci spálen. Všecky tyto okolnosti vedly biskupa Jana k tomu, že všemožně se vynasnažoval, aby dosáhl bohatého (»zlatého«) biskupství Vratislavského, uprázdňeného umrtím biskupa Předslava r. 1376, což se mu po delším namáhání r. 1380 skutečně podařilo. Avšak nebylo mu souzeno, aby se do vlasti své navrátil; zemřel před přesídlením svým dne 24. prosince 1380 a pochován v klášteře augustiánském v Litomyšli.

Vrátíme se nyní k otázce, kdy asi kancléř Jan formulář »Summa cancellariae« sepsal neb sepsati dal.

Z listu vydání našeho čís. XXV. a připojených k němu slov »aliquando reputatus nunc autem contemptus cancellarius vester« soudilo se všeobecně, že formulář náš povstal teprve v době, kdy kancléř Jan upadl při císaři v nemilost, tedy po r. 1374.²⁾ Byl jsem sám dříve též toho náhledu, avšak při bližším a určitějším zkoumání přicházím k přesvědčení, že náhled ten se udržeti nedá. Krátký list císaři, k němuž uvedená slova připojena jsou, neobsahuje nic takového, že by nemohl býti položen i v jinou dobu, a sice daleko před rok 1374. Ve dvorském životě z různých příčin a následkem intrik závistníků, které kancléř Jan zajisté měl, mohly nastati častěji okolnosti, že se kancléř měl za zkrácena neb pohrdnuta, ano že při císaři na nějaký čas v nemilost upadnouti mohl, jakož se r. 1365, kdy kancléřem jmenován biskup Berthold, skutečně — aspoň poněkud — tak stalo.³⁾ K tomu list do-
tčený co do trpkosti tonu nikterak nerovná se listům, které po r. 1374 biskup Jan císaři psal. Avšak i když připustíme, že list ten psán byl od kancléře Jana v roce 1374, kdy nadobro upadl v nemilost, následuje z toho nezbytně, že formulář náš byl také teprve v ten čas sestaven? Nejstarší posud známý rukopis formuláře našeho *Kap.* jest z r. 1387; i jest zajisté možno, ba pravdě podobno, že list ten — má-li již smysl ten, který se mu obecně přikládá — dostal se do formuláře našeho teprve později.

Kdyby náhled, že formulář náš teprve ku konci r. 1374 neb po roce tomto povstal, zakládající se *jedině* na listě tom, byl správný, a kdybychom po bedlivějším zkoumání jej za pravý měli uznati, musil by zajisté i jinými okolnostmi a známkami býti podporován. Tu však musím hned z předu prohlásiti, že více důležitých okolností náhledu tomu odporuje.

¹⁾ Viz mé vydání »Cancellaria Johannis Noviforensis« listy 53, 59, 61 a j.

²⁾ Co nejurčitěji snaží se dokázati to Lulvès na str. 40—41.

³⁾ K tomu zdají se ukazovati též slova »nam si aliquamdiu me abesse voluit divina clemencia, ut instantibus doloribus et penis afflictus vestre Celsitudini more solito non servirem« v listě kancléřově císaři z r. 1364 (viz čís. našeho vydání LXX).

Především položme si otázku: Jest pravděpodobno, že by kancléř Jan, upadnuv r. 1374 v nemilost císařskou a nucen jsa opustiti dávné působiště své, kancléř královskou, kdež skoro po 30 roků účinkoval, teprv potom v Olomouci byl připadl na myšlénku, sestaviti pomocnou příruční knihu pro úředníky téže kanceláře, kterou musil opustiti? Pochybují o tom velice, že by kancléř Jan teprv v Olomouci to byl učinil, a to tím více, uváží-li se, že byl nyní stár, často churav a jmenovitě že trpěl neduhem očním; k tomu přistoupilo zajisté i roztrpčení jeho, které tak často v listech jeho se jeví, tak že již z tohoto důvodu nelze za to míti, že by v té době o prospěch kanceláře král. sestavením formuláře byl dbáti chtěl.

Důležitost a nutná potřeba formuláře k praktickému užívání v kanceláři královské nedá se popříti, a byla tím více patrnější za úřadování kancléře Jana, jehož zvláštní a nový sloh, který i v listech královských zaváděl, přímo vyžadoval nový formulář pro písaře kanceláře královské. I nedá se ani mysliti, že by celou tu dlouhou dobu úřadování svého nechal své pomocné síly bez takovéto pomůcky, naopak jest pravděpodobno, že seznav potřebu formuláře takového pro kancelář svou, zajisté i záhy se postaral o sestavení jeho. Potřeba formuláře nového nastala nejen v kanceláři královské, ale i též v jiných větších kancelářích, jmenovitě v arcibiskupské, která se ovšem řídila dle vzoru kanceláře královské. V kanceláři arcibisk. však sestaven byl již kolem r. 1360 nový formulář z listů arcibiskupa Arnošta.¹⁾

Druhá důležitá okolnost, která mluví proti náhledu, že formulář náš povstal teprve po r. 1374, jest ta, že všechny listy ve starších rukopisech formuláře našeho se nalézající, pokud datum jich určitě neb aspoň přibližně stanoviti se dá, spadají do let padesátých a prvních šedesátých a ne později než do r. 1364, tak zejména všechny listy kancléře Petrarkovi, arcibiskupu Arnoštovi, Sagremorovi a j. a též listy císaře Karla. Ještě více! V rukopise Kap. čís. 239 a Zhoř. čís. 24 jsou zapsány »Superscriptiones« t. titulové osob, ku kterým listy z kanceláře král. vycházeti mohly, k praktické potřebě v kanceláři zajisté velmi důležité. Mezi osobami zde jmenovanými (někdy ovšem jen začátečními písmenami označenými) uvádějí se ku př. arcibiskup Arnošt († 1364), Vilém arcibiskup Kolínský († 1362), Kuno arcibiskup Trevířský († 1362), Laur. Celsi dux Venet. (1361—1363) atd. Superskripce tyto uvedeny jsou ve formuláři zajisté pro potřebu praktickou, vzaty jsou snad veskrze z listů do formuláře našeho přepsaných, a nedá se zajisté mysliti, že by byl původní spisovatel formuláře uváděl jména osob již zemřelých.

Nápadné jest dále, že v některých rukopisech formuláře našeho nenalézají se na př. listy císařovy, jimiž oznamuje narození prvorozeného syna svého (Václav narozen 26. února 1361), rovněž i listy týkající se válečného tažení proti hrabatům Wirtemberským. Jelikož se nedá mysliti, že by byl některý písař listy tak důležité samovolně vypustil, kdyby je byl nalezl v předloze své, jest ovšem zřejmo, že listy ty teprve později do formuláře již hotového přibrány byly.

¹⁾ Viz »Cancellaria Arnesti«, mé vydání v Archiv f. öst. Gesch. sv. 61 str. 267 a násl.

Nemalou váhu ku konečnému a určitému rozhodnutí otázky naší bude míti zajisté i to, až se bude moci na listinách ukázati, že ku koncipování jich formuláře našeho bylo užíváno. Prozatím zkoušel jsem tak učiniti na listech císaře Karla z let 1360—1361, vydaných dle orig. registra kanceláře král. od Glafeye. A již tu nepopíratelně lze viděti, že jmenovitě arengy při některých listinách srovnávají se úplně s formulemi našimi. Tak jmenovitě shledáváme arengu z našeho čís. XXVI. v listech otištěných u Glafeye čís. 15 a 19, arengu z našeho čís. CXLV. v listě Glaf. čís. 92, arengu z našeho čís. CLIII v listě Glaf. čís. 102, některé formule naše shodují se skoro doslovně s listy Glaf., tak jmenovitě naše čís. XXVII, LXXXVI., LXXXIX. s listy Glaf. čís. 215 a 242; celé formule naše — skoro doslovně — nalézáme otištěny u Glafeye, tak čís. XXX. = Glaf. čís. 215, CX. = Glaf. 244, CXII = Glaf. 292, CXCVI. = Glaf. 467, CCXIX = Glaf. 471, z nichž jmenovitě oba poslední listy, otištěné od Glafeye, byly patrně předlohou pro dotýčné formule formuláře našeho.

Všecky tuto uvedené okolnosti a důvody vedou mne k následující odpovědi otázky nahoře položené: Formulář »Summa cancellariae« sestaven byl buď od kancléře Jana ze Středy samého, aneb původem jeho od některého z jeho předních písařů asi roku 1360. První původní jeho sestavení se nám nedochovalo, jelikož kancelářská pomůcka ta brzy jinými listy byla doplňována a rozmnožována i v uspořádání svém měněna.

Byl-li formulář náš hned původně určen k všeobecné potřebě kancelářských úředníků vůbec, aneb byl-li snad — jakož i pravděpodobno jest — prvotně od kancléře zpořizován jakožto pomůcka pro některého zvláště důvěrného neb příbuzného písaře jeho, nemůžeme rozhodovati; jisto však jest, že brzy stal se velmi oblíbenou a hledanou knihou pro písaře vůbec, jakož neobyčejně četné až dosud zachované přepisy dokazují.

Tento výsledek zkoumání našeho o době, kdy formulář náš původně povstal, jest i v jiném ohledu pro úkol náš důležitým. Kdežto posud bylo nutno, různé změny čili redakce formuláře našeho, jichž se zajisté sám kancléř účastnil, násilně skoro stěsnati v krátkou dobu od r. 1375 do 1380, kdy kancléř Jan zemřel, bez ohledu na stáří, nemoc, omrzelost i jiné důležitější zaměstnání jeho, bude lze nyní změny ty mnohem přirozeněji a pravděpodobněji objasniti a dobu povstání jich určití. To však jest úkolem jiné části úvah našich.

III. Příbuznost rukopisů formuláře »Summa cancellariae« mezi sebou.

Záleží nyní na tom shledati a sestaviti mezi rukopisy formuláře našeho nám dochovanými ty, které počtem a uspořádáním formulí v nich obsažených neli úplně, tedy aspoň potud se shodují, že z toho pozorovati lze stejnou předlohu a tedy stejnou redakci. Při tom podotýkám napřed, že nemohu nikterak souhlasiti s míněním, jako by tyto různé redakce přísně od sebe odděliti se daly, aneb, že by se mohlo všeobecně říci: Redakce první — druhá — ne-

byla uznávána za dostatečnou a proto přikročeno k redakci třetí — čtvrté.¹⁾ O vhodnosti uspořádání té které redakce rozhodoval vždy náhled subjektivní toho kterého písaře vedle jiných okolností, hlavně byl-li mu ten neb onen rukopis přístupný. Některému písaři líbila se právě redakce starší, třeba již dávno jiná — dle našeho mínění lepší redakce byla rozšířena, jakož dokazují přepisy různých i starších redakcí našeho formuláře, shotovené vesměs v době, kdy již redakce ty vesměs existovaly.

Za základ zkoumání našeho položíme si rukopis *Kap.* jakožto nejstarší a nejsprávnější a ukážeme, jak v něm formule uspořádány jsou a dá-li se nějaký určitý princip v tom pozorovati.

Z počátku a sice čís. 1—75 jsou velkou většinou listy kancléře Jana ze Středy různým osobám; mezi nimi však vřaděny jsou též některé listy císařovy a sice čísla 8, 14, 15, 19, 21—28, 38, 42, 53—56, 62, 65. Od čís. 76. počínaje, jsou skoro vesměs listy císaře Karla IV. a sice čís. 79—88 nobilitationes et receptiones in familiares, 89—97 procuratoria, 99—110, 115, 116, donationes et libertationes, 111—117 mandata, 118—124 habilitationes et legitimaciones, 125—130 primariae preces, 131—139 praesentationes ad beneficia eccl., 140—149 confirmationes privilegiorum et libertatum, 150—157 incorporationes et infeudationes, 158—161 devolutiones, 162—163 donationes bonorum, 164—173 indulgentiae et mandata, 174—227 restitutiones, exemptiones, absolutiones, mandata (mezi nimi 205—207 de studiis generalibus) — listiny různého druhu bez zvláštního nějakého principu sestavené —, 228—238 supplicationes. Formulí 238. končil původně rukopis *Kap.* Jakožto čís. 239 přepsány jsou v něm »superscriptiones« a dále ještě některé jiné formule, z nichž část nalézáme též v jiných rukopisech formuláře našeho.

Ze sestavení tohoto lze pozorovati, že systematické uspořádání formulí rukopisu *Kap.* — ač v celku viděti jest pořádající ruku redaktorovu — není úplně provedeno.

Rukopisu *Kap.* uspořádáním i počtem formulí nejblíže stojí rukopisy *Ua* a *Rajhr.*, s tím toliko rozdílem, že některé listy císařovy, nalézající se v rukopise *Kap.* mezi listy kancléřovými, tak jmenovitě čís. 19, 24—28, zařaděny jsou později mezi listy císařovy (*Ua* čís. 70—74); ostatně zůstal pořádek rukopisu *Kap.* úplně zachován. Rukopisy *Ua* a *Rajhr.* jsou — jak jsme již uvedli — úplně stejny až na to, že v rukopise *Ua* jest ku konci něco více formulí.

Tyto tři rukopisy tedy (*Kap.*, *Ua* a *Rajhr.*) tvoří skupinu, již možno považovati za jednu redakci.

Těmto podobají se nejvíce hlavně uspořádáním formulí — ovšem ne počtem jich — rukopisy *Lu.* a *Vid.* Oba s sebou skoro úplně se srovnávají (ve *Vid.* začátečních 10 formulí schází), uspořádáním formulí pak shodují se skoro úplně s rukopisy *Ua* a *Rajhr.* Od těch však a tudíž i od *Kap.* liší se

¹⁾ Lulvès na př. líčí povstávání redakcí tak, jako za nynějších poměrů uveřejnění druhého neb třetího rozmnoženého a opraveného vydání nějakého spisu, jehož následkem vydání první veškeré ceny pozbylo.

hlavně tím, že mají mimo to ještě značný počet (přes 80) formulí více. Listy, které sloužily za předlohu formulím těmto přidaným, jsou — pokud se datum jich určití dá — původu pozdějšího (z let 1361—1368), jakož příležitostně ještě určitěji o tom se zmíníme. Soudím z toho, že kancléř neb z vůle jeho některý písař jeho, nechávaje uspořádání starší sbírky čili formuláře v téže způsobě, přidal k ní ony pozdější listy. Musíme tedy oba rukopisy *Lu* a *Vid.* považovati ne sice za novou, však za rozmnoženou redakci formuláře našeho.

Zvláštní skupinu, hlavně uspořádáním formulí od obou napřed jmenovaných skupin značně se lišící, tvoří rukopisy *Ub*, *Ha*, *Hb*, *Vrat.* a *Quedl.* Začátek u všech těchto rukopisů tvoří formule *Kap.* čís. 227—238 (supplicationes); *Kap.* čís. 55, 56, 79, 127, 138—142, 148, 186, 188 scházejí vůbec ve všech rukopisech této skupiny; formule, které nově přibýly ve skupině druhé (*Lu* a *Vid.*), jsou skoro všechny ve skupině této přepsány. Mezi sebou se rukopisy skupiny této skoro úplně srovnávají; nejvíce se různí rukopis *Ub*, v němž na př. *Kap.* čís. 24—28, 79—84, 92—94, 148—165 jsou vycněná, kdežto v ostatních rukopisech skupiny této se nalézají, *Kap.* čís. 85—91 jsou v *Ub* jinak vřaděna atd. Skupina tato tvoří tedy zvláštní od ostatních rozdílnou redakci formuláře našeho.

Zvláštní místo zaujímá rukopis *Zhoř.*, neb ani počtem formulí, ani uspořádáním jich nesrovnává se s některou skupinou dříve vytčenou. Místy ovšem jest pozorovati v uspořádání souhlas s rukopisem *Kap.*, tak hned začátek až do čís. 29 shoduje se v obou skorem úplně, čís. 45—48 = *Kap.* 85—88, čís. 59—66 = *Kap.* 89—96, čís. 164—171 = *Kap.* 102—109, čís. 67—109 = *Kap.* 152—194, tak že příbuznost obou v jistém stupni upřítí se nedá; avšak mimo formule rukopisu *Kap.* nalézáme v rukopisu *Zhoř.* i značný počet formulí, které později do rukopisů skupiny druhé (*Lu* a *Vid.*) byly přibrány. I uspořádání těchto novějších formulí shoduje se částečně s rukopisy *Lu* a *Vid.* Některý počet formulí rukopisu *Kap.* schází ve *Zhoř.* a sice *Kap.* čís. 50—78, 113—118, 208—215, 219—248; nesmí se však zapomenouti, že rukopis *Zhoř.* — jakož již dříve podotknuto — nezachoval se nám celý, že několik listů ku konci je vyříznuto, a že tudíž nelze určití, zdali snad formule scházející, neb aspoň většina jich, přece původně ve *Zhoř.* přepsána nebyla.

Rukopis *Zhoř.* tvoří tedy zvláštní samostatnou redakci formuláře našeho.

Jiného způsobu jak sestavením formulí tak počtem jich jsou rukopisy *Lm* a *Cel.* Rukopis *Lm* podává nám formule formuláře našeho rozděleny ve čtvero oddělení č. knih, tak že za základ položen byl některý ze starších rukopisů formuláře našeho — nejspíše rukopis téhož druhu jako náš *Kap.*, jakož ze stejných chyb písařských souditi se dá — a listy kancléřovy a císařovy, tyto dle obsahu a dle osob, jimž byly poslány, seřaděny pak v jednotlivá oddělení. Princip ten není ovšem důsledně proveden; tím se také stalo, že značný počet formulí v různých odděleních se opakuje. V rukopise *Cel.* toto rozdělení ve knihy není zachováno, všechny formule mají běžné číslování, avšak pořádek zachován jest týž, jak v *Lm.* Oba rukopisy tyto liší se od ostatních rukopisů naší Summy též tím, že k formulím, které i v ostatních

rukopisech našeho formuláře nalézáme, přibrán značný počet nových listů a sice vesměs od biskupa Jana pocházejících z doby, kdy přestal býti kancléřem, jakož již dříve uvedeno. Rukopis *Cel.* zdá se býti přepisem rukopisu *Lm.*

Zbývá nám ještě stanovit, ku které ze skupin počítati se mají zlomky formuláře našeho zachované v rukopisech *Uc*, *Kobl.* a novější přepis Brněnský. Rukopis *Uc* z počátku srovnává se s *Kap.* s tím toliko rozdílem, že některá čísla *Kap.* v něm scházejí, tak jmenovitě čís. 8 (soustrast markrabí moravskému bezpochyby z r. 1363), čís. 11, 19, 24—28 (listy císařovy), 42, 45, 46, 49—54, 56—57, 61—66, 69—88, 90—106 (poslední číslo rukopisu *Uc* = *Kap.* 107). Z uspořádání formulí ve zlomku našem jest viděti, že byl beze vší pochybnosti počet formulí rukopisu tohoto značně menší, než v rukopisech ostatních nyní zachovaných a jest nám věru litovati, že se nám rukopis *Uc* nezachoval celý, jelikož dle mínění mého by byl zajisté přispěl k bezpečnému určení původní redakce formuláře našeho. Nemůžeme tudíž zlomek *Uc* přičísti k žádné ze skupin nahoře sestavených.

Druhý zlomek *Kobl.* čítá pouze 31 formulí patřících do formuláře našeho, které uspořádáním ukazují k rukopisům *Lu* a *Víd.*

Přepis Brněnský shotoven byl dle rukopisu nyní neznámého, jenž však zajisté patřil do skupiny *Lu* a *Víd.* jak uspořádáním tak počtem formulí; z některých známek a stejných chyb, jakož i že na př. *Lu.* čís. 325 (zlomek formule *Kap.* čís. 248) v přepise *Brn.* stejně jest psán jako v *Lu*, soudím, že rukopis *Lu* a originál přepisu *Brn.* měly stejnou předlohu.

Sestavíme-li tedy veškeré rukopisy formuláře našeho dle příbuzenství jich mezi sebou, nalezneme následující skupiny:

- I. 1. *Kap.* 2. *Ua* 3. *Rajhr.*
- II. 1. *Lu* 2. *Víd.* 3. *Brn.* 4. *Kobl.*
- III. 1. *Ub* 2. *Ha* 3. *Hb* 4. *Vrat.* 5. *Quedl.*
- IV. *Zhoř.*
- V. 1. *Lm* 2. *Cel.*
- VI. *Uc.*

IV. Různé redakce formuláře našeho.

Již dříve vyslovil jsem mínění, že první původní redakce formuláře »Summa cancellariae« se nám nedochovala. Jsem vůbec toho náhledu, že při formuláři našem, tak rozšířeném, nelze určitě stanovit, které z rukopisů zachovaných tvoří první, které druhou atd. redakci, tak aby nebylo lze odpor tomu klásti. Potřebí při tom bráti ohled na rozmary i schopnosti písařovy, jakož i na účel, kterému přepis neb nové sestavení formuláře měly sloužiti. Vedle toho musíme míti vždy na zřeteli, že mnoho rukopisů formuláře našeho bylo zničeno, že sotva jest znám úplný počet rukopisů zachovaných — vždyť nedávno teprve tři rukopisy nově nalezeny — a jest tudíž vždy lehce možno, že některý nově nalezený rukopis celou pracně sestavenou konjekturu rozboří.

Snahou naší bude tedy pouze, pozorováním všech okolností stanovit, které z rukopisů nám dochovaných předvádějí nám formulář náš ve formě nejstarší

(ač ne původní), jak a kdy asi během času byl rozmnožován a měněn a které z rukopisů předvádějí nám jej ve formě pozdější.

Již dříve shledali jsme, že původní sestavení formuláře našeho dlužno klásti asi k r. 1360. Z rukopisů nám dochovaných nemůžeme však žádný považovati za redakci původní, jelikož ve všech nalézáme některé formule, o nichž soudíme, že teprve později byly do formuláře našeho pojaty. Za poměrně nejstarší redakci formuláře našeho máme zlomek zachovaný v rukopise *Uc*, hlavně proto, že dle uspořádání formulí v něm zachovaných můžeme souditi, že počet jich byl značně menší než v rukopisech jiných a kdyby nebylo v něm listu č. 44 (= *Kap.* 68, našeho vydání čís. LXX.), v němž kancléř Jan císaře žádá za biskupství Olomoucké r. 1364, směle bychom zlomek náš položili za zbytek ne sice původní, však zajisté druhé a tedy nejstarší nám dochované redakce formuláře našeho. Ovšem jest i možno, že písař rukopisu toho — přepisuje formulář starší redakce — přidal list ten dle rukopisu jiného. Ostatně jsme však již dříve pravili, že ze zlomku tohoto žádných dalších úsudků činiti nechceme.

Nový formulář nalezl záhy obliby mezi četnými písaři kanceláře královské i mezi osobami, které se k úřadu kancelářskému připravovaly, byl zajisté častěji přepisován a novými listy doplňován a to brzy po prvním sepsání. Formulář takto rozmnožený zachoval se nám v rukopise *Kap.* a jen málo pozměněn — jakož již ukázáno — v rukopisech *Ua* a *Rajhr.* Důležitá dle mínění našeho jest okolnost, že v rukopisech těchto nejsou obsaženy listy týkající se narození prvorozeného syna císařova, ani listy týkající se válečného tažení Wirtemberského, kteréž v ostatních rukopisech nalézáme, o listech z doby pozdější ovšem nemluvě. Jelikož musíme za to míti, že nebylo bezpochyby dovoleno, listy císařovy týkající se buď privatních neb veřejných záležitostí ihned po vydání jich uveřejňovati, — vepsání jich ve formulář mnohým přístupný možno považovati za uveřejnění — můžeme souditi, že redakce tato, — o níž však nemůžeme určitě tvrditi, byla-li druhá či třetí — povstala v prvních letech šedesátých, tedy asi do r. 1365. Že v redakci této nalézáme některé listy kancléřovy, které bezpochyby padají do l. 1362—1365, nevadí, jelikož kancléř listy své zajisté do formuláře svého ihned po jich vydání mohl přijati.

Uspořádání formulí v rukopise *Kap.* uvedli jsme již dříve; *Ua* a *Rajhr.* se s ním skoro úplně shodují. Co zvláštnost rukopisu *Kap.* uvádíme, že č. 146 (našeho vyd. CXLVII.) »Forma libertacionis et exempcionis super bona mansionariorum«, listina to Karlova dd. 20. listopadu 1351, ani v jediném rukopise formuláře našeho více se nenachází, což by snad nasvědčovalo tomu, že písař rukopisu *Kap.* byl snad písařem kanceláře arcibiskupské, jemuž dotčený list lehce přístupným býti mohl. Že uspořádání formulí v rukopise *Kap.* není původní, ale že dle nějaké starší předlohy bylo měněno, soudím na př. z toho, že jeden list psán jest dvakrát (totiž naše čís. XXVIII., *Kap.* 26 a 78) dále že v listině čís. LXXX. (*Kap.* 79) psána jsou jen začáteční slova arengy a pak poukázání »ut in priori forma«, což by ukazovalo na formuli bezprostředně předcházející, kdežto v skutečnosti formule ta napsána byla mnohem dříve co čís. 24 (naše čís. XXVI.).

Nedlouho asi potom — zajisté do r. 1370 — rozmnožen byl formulář náš opět značnějším počtem formulí, jichž předlohou byly listy císařovy z let 1360, 1361 i pozdější. Uspořádání jeho původní nebylo valně změněno. Nové listy ty mohly jediné z kanceláře královské s vůlí a vědomím kancléře samého býti přibrány. Rozmnožená tato redakce formuláře našeho zachovala se nám v rukopisech *Lu* a *Vid.*, kteréž oba mají největší počet formulí vůbec (*Lu* celkem 333. *Vid.* 300). Zlomek *Kobl.* patří bezpochyby k redakci této, neb formule v něm přepsané (čís. 1—31) srovnávají se asi s čís *Lu* 72—107. Nově tedy přibyly následující formule *Lu* ¹⁾ čís. 222—234, 236—289, 295, 303—332 a sice napřed gratiae judeis, leprosis a pod. (222—229), conductus (228 a 230), de statu suo, de nativitate filii (246—251), consolationes, vocationes ad expeditionem, quiettanciae, recognitiones, supplicationes, mandata, literae ad papam, cardinales (mezi nimi několik listů kancléřových), literae gratiarum. Některé z těchto později přibylých formulí přepsal písař rukopisu *Kap.* později do svého rukopisu, když byl již napsal »Explicit etc.«

Takto rozmnožen a upraven zůstával formulář i nadále hledanou pomůckou kancelářskou, která tudíž i zhusta byla přepisována. Že by byl kancléř sám formulář svůj takto upravený hned neb brzy na to jinak byl ještě uspořádal, nezdá se nám býti pravděpodobno; že ale písaři sami, buď dle udání toho, pro něhož přepis měl býti shotoven, aneb dle svého vlastního zdání a uznání pořádek formulí upravovali, některé vynechávali a jiné snad přibírali, o tom není pochybnosti. Takové zvláště upravené redakce formuláře našeho jsou rukopisy *Zhoř.*, dále *Ub*, *Ha*, *Hb*, *Vrat.* a *Quedl.* Kdežto však těchto pět rukopisů posledně jmenovaných podává nám formulář náš co do počtu i uspořádání formulí skoro totožný, zůstává rukopis *Zhoř.* ojedinelý, nepodobající se uspořádáním formulí ani jedinému ze všech rukopisů známých. Co se týče počtu formulí v něm přepsaných nemůžeme určitý počet jich udati, jelikož — jak již dříve dotčeno — ku konci rukopisu několik listů schází. Které formule by scházely, těžko určit, zdá se však dle ostatního uspořádání, že scházejí kusy od čís. LII. našeho vydání počínaje. Z počátku (čís. 1—29) zachován jest pořádek též jako v rukopise *Kap.* a *Lu*; potom však nastává zcela jiné seřadění, které zřejmě jest z připojeného Přehledu (tabulky). Že však základem jeho byl rukopis podobný *Lu*, to dokazuje mimo uvedené i značný počet formulí, které — jak jsme dříve ukázali — teprve později do formuláře našeho (rukopisy *Lu* a *Vid.*) přijaty byly, totiž našeho vydání čísla CCLV—CCCV (s některými mezerami).

Ze skupiny *Ub*, *Ha*, *Hb*, *Vrat.* a *Quedl.* jsou rukopisy *Ha* a *Hb* skoro totožny; *Ub* ovšem poněkud více se různí, z největší části však předce podobá se *Ha* i *Hb*. Rukopisy *Vrat.* a *Quedl.* srovnávají se skoro úplně s *Hb*.

Ve všech těchto rukopisech jakož i v *Zhoř.* nenalézáme žádného rozmnožení formulí vzhledem k rukopisům *Lu* a *Vid.*, kteréž by zajisté bylo nastalo, kdyby kancléř sám neb z jeho vůle některý písař jeho redakci tuto byl vykonal. Následkem toho nedá se také určití doba, kdy asi redakce tato

¹⁾ Víd. se skoro úplně shoduje.

povstala; předce však můžeme za to míti, že povstala dříve než redakce následující (poslední), tedy asi v letech 1371—1378.¹⁾

Redakce poslední liší se jak uspořádáním tak počtem formulí ode všech redakcí již uvedených a zachovala se nám v rukopisech *Lm* a *Cel.* V rukopise *Lm* rozděleny jsou formule v knihy; písař rukopisu *Cel.*, který — jak se zdá — přepisoval z rukopisu *Lm*, vynechal rozdělení v knihy, jinak ale zachoval pořádek formulí úplně. Mimo formule, které v ostatních rukopisech formuláře našeho nacházíme, přidáno jest v redakci této mnoho listů kancelářových z let 1374—1378. Že pořadatel této redakce užíval vedle formuláře již hotového, totiž některé starší redakce jeho, též skutečných listin pro přepisy své, dá se souditi jmenovitě z toho, že některá v starších redakcích vynechaná jména doplňuje, jakož i že podává opět některé nové formule (čísla vydání našeho CCCLV—CCCLXII.), tak na př. listy týkající se úmrtí císaře Karla IV., list biskupa Jana proboštovi Kamerického, nástupci jeho v řízení kanceláře královské, listinu krále Václava, kterou se osvobozuje dům biskupa Olomouckého v Praze ode všech berní a j. Listy tyto jakož i připojený veliký počet (200) listů biskupa Olomouckého, z velké části privatních a důvěrných, nemohl nikdo jiný než sám biskup poskytnouti k přepsání do formuláře. Jelikož pak listy ty — pokud doba jich sepsání určiti se dá — nesáhají dále než do r. 1378, jest pravděpodobno, že nové sestavení formuláře našeho stalo se původem a se svolením biskupa Jana brzy po tom, tedy asi v letech 1379—1380.²⁾

¹⁾ Lulvès ve spise uvedeném str. 38—44 dokazuje, že první redakce zachovala se nám v rukopise *Zhoř.* a sice tvořily prý původní základ formuláře našeho listy kancelářovy čís. 1—23, ukončené listem jeho k císaři se slovy »aliquando reputatus etc.« a následující na to »Superscriptiones«, které prý tvoří přirozené zakončení formuláře a dodává (str. 40): »Wahrscheinlich wollte er Abschriften dieser gesammelten 24 Conceptione als eine Reminiscenz an seine grossartige Vergangenheit für sich, für seine Verwandten als ein Zeugnis der hohen Beziehungen, die er einst gepflogen, aufbewahren!« — Toť by byl smutný pomník veliké minulosti, těchto 24 listů! Vysvětlují věc jednoduše tím, že písař rukopisu *Zhoř.* pojal superskripce: tak jako jinou formuli v přepis svůj — podobně jako jiný písař ze superskripce, která patřila k listu předcházejícímu, učinil počátek formule nové a dle toho i regist utvořil. Ostatně vzaty byly superskripce ty z listů, které tvořily předlohy pro formule naše, a tedy z největší části z listů císařových a nemohou tedy od celého formuláře býti odděleny k několika málo listům kancelářovým. — Jiný důvod, který Lulvès uvádí, jest poměrně menší počet formulí rukopisu *Zhoř.* (čítá jich 214); k tomu odpovídám, že to není žádným důvodem, jelikož rukopis *Zhoř.* jest necelý, jakž sám Lulvès přiznává na str. 44.

²⁾ Lulvès, který původní sestavení formuláře našeho klade v dobu, kdy kancléř Jan císařský dvůr opustiti musil, tedy po r. 1374., musí směstnati své čtyři redakce v krátkou tu dobu od r. 1375—1380. Poslední redakce prý se již nemohl účastniti, »denn sein Alter und die Beschäftigung mit anderen Angelegenheiten hinderten ihn daran«! (str. 105) a myslí, že redakce tato vykonána byla až po smrti jeho snad officialem olomouckým Sanderem. Při tom však zapomíná vyložiti, proč v redakci této nenalézáme žádných listů z doby po r. 1378, které Sander zajisté znal, neb přepsal je ve formulář, kterýž o něco málo později sestavil (*Cancellaria officialis Sanderi*). Srovn. mé vydání »*Cancellaria Johannis Noviforensis*« v Arch. f. öst. Gesch. sv. 68 str. 9.

Výsledek zkoumání našeho v příčině různých redakcí formuláře »Summa cancellariae« jest tedy tento:

1. První původní redakce, sestavená asi r. 1360, se nám nedochovala; poměrně nejstarší redakcí zdá se býti zlomek, zachovaný v rukopise *Uc*.

2. Druhá — po případě snad již třetí — redakce z doby c. 1365 zachovala se nám v rukopisech *Kap.*, *Ua* a *Rajhr.* (počet formulí c. 225).

3. Redakce tato rozmnožená před r. 1370 novými listy zachovala se v rukopisech *Lu* a *Vid.* (počet formulí c. 330). K těm také patří zlomky *Brn.* a *Kobl.*

Redakcí těchto účastnil se kancléř Jan.

4. Nové uspořádání rozmnožené redakce (3.) stalo se bez účastenství kancléřova po r. 1370 ve dvou způsobech; jedna z těchto redakcí zachovala se nám pouze v rukopisu *Zhoř.*, druhá pak v rukopisech *Ub*, *Ha*, *Hb*, *Vrat.* a *Quedl.* (počet formulí c. 300).

5. Poslední redakce s novým uspořádáním formulí a přibráním asi 200 listů biskupových způsobena se svolením jeho asi 1379—1380 a zachovala se v rukopisech *Lm* a *Cel.*

V. Vydání naše.

Zbývá mi ještě zmíniti se o způsobu a pořádku tohoto vydání formuláře našeho. Za základ položil jsem rukopis kapitolní jakožto nejstarší a nejsprávnější a přidržel se úplně pořádku, jak v něm formule jsou seřaděny (ovšem jen pokud sahá přepis původní). K těm připojil jsem potom nově přibrané formule dle pořádku rukopisu *Lu* a ku konci přidal pak ony listy, které mimo to ještě v různých rukopisech formuláře našeho se nalézají.¹⁾

Veškeré formule ty dají se rozdělití ve tři skupiny, a sice v listy kancléře Jana, listy císařovy a listy osob jiných. V rukopisech formuláře našeho a tedy i ve vydání našem nejsou listy ty odděleny, ač většina listů kancléřových postavena jest na počátku formuláře. Sestavil jsem skupiny ty a podávám tuto seznam jich a čísla vydání našeho s udáním, komu byly poslány, u listů císařových pak s kratičkým udáním obsahu.

a) Listy kancléře Jana:

Císaři XXV., LIII., LXX., papeži CCCLVI., králi Polskému CCXXV., arcibiskupu Magdeburskému II., XLVIII., arcibiskupu Pražskému III., VII., XXXVIII., LXXI., LXXIII., LXXV., markrabí Moravskému XLVII., LIV., LXXIV., kardinálům XIV., LXXVI., CCCXXII—CCCXXVII., CCCXLVI., falckrabince Rýnské XI., hraběti Burgundskému CCLX., knížeti (?) XXXIII., LXXVII., delfinovi fr. CCLXI., biskupovi Frisinskému X., XLI., XLIII., jinému

¹⁾ Některé z těchto listů nepatří — přísně vzato — do formuláře našeho; dal jsem je však tuto otisknouti, poněvadž by asi těžko se našla příležitost jiná, kde by se tak státi mohlo.

biskupu LII., LXIII., biskupu Augšpurskému CCLXX., patriarchovi LXXII., generálu řádu něm. LXIX., kancléři Sicilskému IV., Petrarkovi VIII., XXXV., XLIX., IX., LXI., LXII., proboštovi Mohučskému VI., XVIII., XIX., ryt. Sagremourovi XXXVI., L., Pavlovi z Jenštejna, písaři komory král. XIII., LXVIII., proboštovi Litoměřickému XVII., Dětmarovi (z Meckebachu?) XXXI., Štěpánovi řeh. kanovníku v Roudnici LIX., protonotáři král. proboštovi Kamerickému CCCLIX., jeptiškám v Kirchheimu XII., Jindřichovi řeh. Thesaurovi protonotáři V., XXI., kazateli Norimberskému Rosovi I., měšťanům XXXII., LXV., LXVI., bratrovi XXXVII., sestře XLII., synovi p. Pavla (z Jenštejna?) CCL., nejmenovanému XXXIV., XXXIX., XLV., XLVI., LI., CCLXII., průvodní list CCCXI., list německý týkající se markrabinky Tyrolské CCLI.

b) Listy a listiny císaře Karla IV.

Listy papeží CCXXVIII—CCXXXIX., CCLXXI., CCCVI—CCCXII., kardinálům XV., CCCXIII—CCCXXI., královně Uherské CCLXIV., CCLXXXII., delfinovi CCLXVI., knížeti (o Pisánských) LXXIX., králi Armenskému XL., Petrarkovi XVI., doktorovi v Padově LXVII., nejmenovanému LXXVIII., CCLXV., CCLXVII., (kapitole Pražské?) v příčině sv. ostatků LVII., LVIII., nejmenovanému v příčině osvobození probošta Vyšehradského CCCXXXIV. —

Formule diplomů darování, nařízení a sice nobilitace a podobné milosti: comes fatuum XX., figellator rex histrionum LXIV., dux XXVI., XXVIII., baro XXVII., arma XXIX., XXX., miles LXXX., familiaris et consiliarius LXXXI., LXXXVI., LXXXVII., LXXXVIII., LXXXIX., XCIX., comes palatinus LXXXIV., LXXXV., tabelliones LXXXII., LXXXIII., civis C; správa království svěřena XCI., XCII., XCIII., právo presentační XCIV., trestání zločinců a lupičů XCV., CCIII., CCX., CCXVII—CCXIX., konservator kostela XCVI., správce kláštera XCVII., přijetí v ochranu XCVIII., listy v příčině hrabství Burgundského CI., CII., (CCLX.), zapisuje peníze CIII., CIV., CV., CVI., CVII., CXVII., odpouští berně CVIII., CIX., osvobozuje klášter od povinnosti pohostinství CX., CXI., hotovost proti loupežným hordám ohrožujícím papeže CXIII., CXIV., CCCLV., CCCLVI., výprava arcibiskupa Arnošta do Litvy CXV., ustanovuje registratora CXVI., plnomocníka CXVIII., legitimize a habilitace osob CXIX., CNX—CXXV., CCXXIV., primariae preces CXXVI—CXXXI., presentace (též přijetí do kláštera), konfirmace duchovních beneficií oc. CXXXII—CXL., CCXXVI., CCCLVII., CCCLXI., potvrzení privilegií CXLI—CXLVI., CXLVIII—CL., (mansionářů CXLVII.), přivtělení (incorporat. ecclesiam) CLI., (opidum regno) CLII., uděluje feuda CLIII—CLVIII., CCIV., CCCXXVIII., zrušuje přijetí feuda CXII., uděluje odúmrť (devolutiones) CLIX—CLXII., CLXIV., CCXII., milosti duchovním (špitálu) CLXIII., kanovníkům CLXV., klášterům CLXVI., CLXIX., CLXX., povoluje trh CLXVII., CLXVIII., daruje věž CLXXI., nařizuje vystavění městské zdi CLXXII., povoluje honitbu CLXXIII., CLXXIV., restituce proskribovaných CLXXV., CLXXVI., CCXX., nařízení v příčině zachování pokoje, konání soudu a spravedlnosti CLXXVII—CXCIV., CXCIX—CCII., CCXIII., CCLIV., CCCXXI.,

osvobozuje od klatby CXCVI—CXCVIII., potvrzuje věno CCV., listy týkající se vysokého učení CCVI—CCVIII., přijímá na milost CCIX., znovu nařizuje nedílnot bratři CCXI., arengy k listům konfirmačním CCXIV., CCXV., osvobozuje od mýt CCXVI., zbavuje úřadu popravce CCXXI., listy týkající se vladaře Milánského Bernaba CCXXII., CCXXIII., CCXXVII., CCLIX., CCLXVII., CCXCV., listy v příčině úmrtí prvorozeného syna CCXLI—CCXLIV., CCLXXV., CCLXXVI., milosti židům CCXLV—CCXLVII., CCLII., malomocným (leprosis), CCXLVIII., CCCXXIX., CCCXXX., listy pověřovací a průvodní (credentiae, conductus) XC., CCXLIX., CCLV—CCLVIII., CCCXXXVI., dluhy a dlužníci CCLIII., CCCLII., listy týkající se narození syna CCLXIX. (CCLXX.), CCLXXI—CCLXXIV., CCCXXXVII., pozvání ku sněmu říšsk. CCLXXVII., CCLXXVIII., vyzvání k válečnému tažení proti Wirtemberským CCLXXIX., CCLXXX., CCLXXXIII., k cestě do Říma CCLXXXI., doporučení do Itálie CCLXXXIV., CCLXXXV., omluvy CCLXXXVI., CCLXXXVII., námluvy dcery knížecí jinému CCLXXXVIII., kvitance CCLXXXIX—CCXCII., přímluvy za mnichy CCXCVI—CCXCVIII., péče o chudé CCXCIX., jiné listy přímluvné CCCI., CCCII., listy v záležitostech klášterů CCCIII—CCCV., milost a odpuštění městům CCCXXXII., CCCXXXIII., CCCXXXV., privilegium na rychtu CCCXXXIX., důchody z rychty CCCXL., díky a omluvy CCCXLII—CCCXLIV., opatrování lesa CCCXLV.

c) Listy jiných osob:

Prvorozený syn (Primogenitus) císaři XXII., LV., LVI., papež císaři XXIII., XXIV., CCCLV., král Jan papeži CCCXXVIII., různé osoby nejmenované: (jeptiška) XLIV., (převor) CCC., (dlužní úpisy) CCXCIII., CCXCIV., jiné listy CCCXLIII., CCCXLVI—CCCLI., CCCLIII., CCCLIV., (o smrti císařově) CCCLIX., CCCLX — na konci listy pozdější z přepisu Brněnského.

Mezi listy tuto poznamenanými jsou ovšem mnohé beze vší důležitosti historické, některé pouhé formy neb arengy (počátky č. úvody); poněvadž ale při nynějším stavu zkoumání o formách kancelářských mnohdy i věc na pohled nepatrná důležitosti nabývá, uveřejňujeme je všechny. Mnohé listy jsou však dosti důležité i zajímavé; z těch chceme aspoň některé zvláště uvést.

Listy kancléřovy týkající se markrabinky Markéty Tyrolské čís. vydání našeho 3, 49, 251; o nečistotě v městě Normberce za deště panující 7; listy, kterými se zve Petrarka k návštěvě dvoru císa. v Praze, i jiné dopisy témuž 8, 16, 35, 48, 60, 61, 62; list císaře Karla markrabí Moravskému Janovi při úmrtí manželky téhož 9; jmenování hraběte bláznů (comes fatuum) 21, krále kejklířů (rex histrionum) 64; list Jindřichovi Thesaurowi, písaři král., aby nejel do Uher 21; výčitky císaři, že od uplacených rádců dal se pohnouti ku přízni oproti Florentinským 23; listy o loupežných hordách v jižní Francii 24, 113, 114, 355, 356; povýšení hrabství Luxemburského na vévodství 26; povýšení rytíře do stavu panského a jiná podobná povýšení i přijetí mezi dvořanstvo král. 30, 80, 81, 84—89, 99, 106; přímluva kancléře k arcibiskupu Pražskému

za lektora řádu sv. Augustina, aby přijat byl za světícího biskupa 38; list soustrastný císaře Karla králi Armenskému 40; list kancléřův o pronevěře vévody Rakouského 46, o písaři knihy pontifikální 47, o malíři a obraze 53, 66, o anglických filosofech Okkamu a Burley-ovi 63; prosba kancléřova k císaři o biskupství Olomoucké 70; překlad německých veršů Frauenloba do latiny 71, výklad jiných veršů latinských 73; o šťastném pořízení císaře v Itálii 74; o Pisanských a podíobení jich císaři 79; listy císařovy o jmenování veřejných písařů (tabelliones) 82—85; ustanovení vladaře 91—93; opatrování veřejné bezpečnosti 95, 213; milosti kostelům, klášterům (obmezení pohostinství v nich) 96, 97, 109—111; listy o hrabství Burgundském a o nárocích na hrabství to 101, 102; list císařův, jímž Ojře z Landštejna, kterýž přijetím léna od Čenka z Lipé v mládí svém stav svůj ponížil, rehabilituje 112; ustanovení registratora listů českých při kanceláři král 116; plat týdenní zpovědníku císařovny z urbury Kutnohorské 117; habilitace lazebníka, aby byl připuštěn ku konšelství a jiným hodnostem 119; o nastolení (investituře) probošta Vyšehradského 137, 138; privilegium mansionářům kostela Pražského 147; potvrzení privilegií města Pisy 148, 149; přivtělení města dříve zastaveného ku koruně České 152; císař přijal statek biskupský od biskupa v léno 154; povolení kanovníkům Pražským, aby mohli koupiti sobě důchody roční až do sumy 100 kop 165; povýšení vesnice za město trhové 166, 167, 169, 170; listy o honitbě a ochraně lesů 173, 174, 186, 345; o vyjmutí ze soudu zemského, odročení soudu a pod. 179—185; privilegium gener. učení v Sieně 206; listy týkající se učení Pražského 207, 208; trestání zločinců, kteří kanovníky na cestě jich do Říma na silnici veřejné přepadli a zloupili 210; povolení, aby bratři, dříve oddělení, opět v nedílnosti žiti mohli 211; pokárání úředníka, jenž nedbal o pořádek a veřejnou bezpečnost v kraji správě jeho svěřeném 213; rehabilitace syna Rudolfa z Warthy, jenž účastnil se zavraždění krále Albrechta 220; zbavení úřadu »camerarius et poprawczonatus« pro násilí spáchané 221; vyhlášení achtu říšského proti Bernabovi Milánskému 222, 223; přímluva císařova k papeži, aby na uprázdňené biskupství v Pasově dosazen byl Petr z Rožmberka, probošt Věch Svatých v Praze 231; přímluvné listy za ty, kdož v cizích zemích za příčinou vzdělání svého chtějí meškati 284, 285; revers Bernaba Milánského, kterým se zavazuje císaři buď k jistému ročnímu poplatku, neb k postavení určitého počtu zbrojenců 295; list císařův papeži, aby řád poustevníků sv. Augustina měl v Čechách svého zvláštního provinciála 307; kancléř doporučuje kardinálovi Purkarta, purkrabí Magdeburského a probošta Vyšehradského, jenž vstoupiti chce ve stav kněžský 323; list papeži, aby nevěřil pomluvám týkajícím se císaře Karla 327; žádost krále Jana k papeži za potvrzení volby syna jeho Karla na království Římské 328; list císařův v příčině osvobození Purkarta, purkrabí Magdeburského a probošta Vyšehradského, jenž na cestě ode dvora papežského byl přepaden a v zajetí do dalekých krajín odveden 334; privilegium města Police 335; průvodní list děkanovi Vratislavskému na cestu do Říma 336; darování města s příslušenstvím Rupertovi, purkrabí Hradeckému 338; privilegium na rychtu (inserována listina krále Václava z r. 1292) 339; darování Rudlinovi, rychtáři

v Mýtě Vys., příbuznému kancléřovu 340; průvodní list pro kata (tortor), jenž pokání činiti a do Říma putovati chce 341; list studenta Pražského studentovi Pařížskému za zprávu o způsobu života a učení Pařížského 351; list lektora práv do Prahy povolaného, jenž ztýrán a zraněn žádá císaře, aby se zpět vrátiti mohl 353; oznámení disputace doktora práv Uberta de Lampamiano 354; dům biskupa Olomouckého v Praze osvobozen od berní a jiných povinností 358; listy o úmrtí císaře Karla IV. 359, 360; potvrzení volby krále Václava na království Římské papežem 363, 364; list kardinálů císaři o zvolení papeže Urbana VI. 365.

Co se týče upravení textu ve vydání našem, podotýkám, že jsem za základ položil text rukopisu kapitolního, jelikož jest ze všech poměrně nej-správnější. Při srovnávání textu tohoto s jinými rukopisy nalezl jsem jak v *Kap.* tak — v míře ovšem daleko větší — v ostatních rukopisech mnoho chyb a vad, předce však porovnáváním různých rukopisů mohl jsem upravit text aspoň přibližně tak, jak asi v původní listině zněl. Nechci tím ovšem tvrditi, že by se mi bylo podařilo, ve všech listech text správný sestrojiti; jmenovitě bylo to obtížno — někdy nemožno — v listech kancléřových, plných frasí a hledaných forem řečnických, i ovšem také v listech, které pouze v jediném prepise se zachovaly. Některé rukopisy — jmenovitě skupina uvedená mezi redakcemi pod čís. 4. — jsou plny chyb povstalých ze špatného čtení i nedbalostí písařů; příklady některé uvedl jsem nahoře při popisování rukopisů. Kdybych byl chtěl chyby ty jakožto varianty textu vesměs uváděti, byla by vzrostla kniha tato velice a to beze všeho prospěchu, ba spíše ku škodě vydání samého. Obmezil jsem tedy tyto varianty na míru nejmenší a uvádím je jen v tom případě, kde jsem nemohl rozhodnouti, kterým písařem se vlastně chyba stala. Při formulích, které se v rukopise *Kap.* nenalézají (od čís. CCLI. počínaje), udán jest rukopis, dle něhož text upraven, v poznámkách pod čarou.

Co se pravopisu týče, držel jsem se zásad v jiných vydáních textu latinského ze 14. věku nyní všeobecně obvyklých.

Nechťje při každé jednotlivé formulí uváděti místo (číslo), které v tom neb onom rukopise zaujímá, poněvadž bych musil jména rukopisů vždy nově opakovati, sestavil jsem ve způsobě tabulky připojený tuto Přehled všech formulí a pořádek jich v rukopisech důležitějších, tak že vedle běžného čísla vydání našeho (označeného římskou číslicí) udána jsou čísla (označená arabskými číslicemi), kterými dotyčné formule v rukopisech různých redakcí nahoře uvedených číslovány jsou. Tabulkou touto podává se zároveň obraz, jak asi formulář náš během doby byl rozmnožován,¹⁾ a viděti z ní na první pohled, které rukopisy stojí sobě uspořádáním formulí blíže a které se nejvíce různí. Z jednotlivých redakcí uvádím ovšem jen ty rukopisy, které se značněji od sebe liší, tak na př. ze skupiny *Kap.*, *Ua* a *Rajhr.* pouze dvě první, jelikož *Ua* a *Rajhr.* jsou stejny, ze skupiny *Ub*, *Ha*, *Hb*, *Vrat.* a *Quedl.* pouze *Ub*

¹⁾ Listy kancléřovy, které nově pojaty byly do poslední redakce, pomíjím, jelikož v jiných rukopisech formuláře našeho se nenacházejí.

a *Hb* (z rukopisu *Ha* uvádím jen ta čísla, která v *Hb* nejsou přepsána), z redakce poslední pouze *Lm*. Dle tabulky té může sobě každý ten který rukopis, totiž pořádek formulí v něm obsažených, skoro úplně sestrojiti.

Ku konci podotýkám, že práce s vydáním tímto spojená byla obtížná, namnoze nevděčná, neboť některý z rukopisů prohlédnutých neposkytnul mi ani nejmenšího užitku pro vydání samo, — avšak musila býti jednou vykonána. Zároveň pak vzdávám vřelý dík ředitelstvím a správám oněch knihoven a archivů, odkudž mně rukopisy ty ochotně zapůjčeny a do Prahy zaslány byly, jmenovitě pak veledůst. p. prelátovi Dru. Kl. Borovému za zapůjčení a ponechání rukopisu *Kap.* ku kolacionování po celé trvání práce této

V PRAZE, v lednu 1895.

F. T.

Přehled a pořádek formulí v různých redakcích formuláře
»SUMMA CANCELLARIAE.«

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Víd.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.⁹)	Lm.
I.	1	1	(1)	1	—	1	79	79		I. 1
II.	2	2	1	2	—	2	42	43		—
III.	3	3	2	3	—	3	43	42		II. 41
IV.	4	4	3	4	—	4	94	94		I. 2
V.	5	5a	4	5	—	5	64	64		I. 3
VI.	6	5b	5	6	—	6	61	61		—
VII.	7	6	6	7	—	7	44	44		I. 4
VIII.	8	7	7	8	—	8	77	75		I. 5
IX.	—	8	—	255	233	9	103	105		III. 38
X.	9a	9	8	(8)	—	10	51	51		II. 44
XI.	9b	10	9	9	1	11	—	—		—
XII.	—	11	10	10	2	12	82	82		I. 6
XIII.	10	12	11	11	3	13a	137	137		IV. 40
XIV.	11	13	12	12	4	13b	—	—		I. 7
XV.	12	14	13	13	5	14	24	23		I. 8
XVI.	13	15	14	14	6	15	65	65		I. 9
XVII.	14	16	15	15	7	16	63	63		I. 10
XVIII.	15	17	16a	16	8	17	60	60		—
XIX.	16	18	16b	17	9	18	62	62		—
XX.	—	19	70	72	60	19	—	224		III. 57
XXI.	17	20	17	18	10	20	71	69		—
XXII.	18	21	18	19	—	21	84	84		I. 11
XXIII.	19	22	19	20	12	22	90	90		I. 12
XXIV.	20	23a	20	21	11	23a	83	83		I. 13
XXV.	21	23b	21	22	13	23b	89	89		II. 51
XXVI.	—	24	71	73	61	25	—	219		III. 21
XXVII.	—	25	72a	74	62	26	—	221		—
XXVIII.	—	26	72b	75	63	27	—	220		IV. 18
XXIX.	—	27	73	76	64	28	—	209		III. 19
XXX.	—	28	74	77	65	29	—	211		III. 58
XXXI.	22	29	22	23	14	163	81	81		I. 37
XXXII.	23	30	23	24	15	193	151	151		I. 14, 38
XXXIII.	24	31	24	25	16	194	102	102		—
XXXIV.	25	32	25	26	17	195	—	—		I. 39
XXXV.	26	33	26	27	18	196	66	66		I. 15
XXXVI.	27	34	27	28	19	197	134	134		—
XXXVII.	28	35	28	29	20	198	155	159		I. 16
XXXVIII.	29	36	29	30	21	199	45	45		I. 40

⁹) Shoduje se až na nepatrné výminky, které později uvádíme, s rukop. Hb.

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Víd.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
XXXIX.	30	37	30	31	22	200	—	—		—
XL.	31	38	31	32	23	202	92	92		I. 17
XLI.	32	39	32	33	24	203	52	52		II. 45
XLII.	33	40	33	34	25	204	154	154		I. 41
XLIII.	34	41	34	35	26	205	53	53		I. 18
XLIV.	—	42	35	36	27	206	56	56		—
XLV.	35	43	36	37	28	207	—	—		—
XLVI.	36	44	37	38	29	208	—	—		I. 19
XLVII.	—	45	38	39	30	209	105	105		II. 47
XLVIII.	—	46	39	40	31	210	41	41		I. 42
XLIX.	37	47	40	—	32	211	67	67		I. 20
L.	38	48	41	41	33	212	135	135		I. 21
LI.	—	49	42	42	34	213	136	136		IV. 41
LII.	—	50	43	43	35	—	54	54		I. 22
LIII.	—	51	44	44	36	—	88	88		II. 50
LIV.	—	52	45	45	37	—	95	95		—
LV.	—	53	46	46	38	—	85	85		—
LVI.	—	54	47	47	39	—	86	86		—
LVII.	39	55	48	48	40	—	—	—		I. 23
LVIII.	—	56	49	49	41	—	—	—		I. 24
LIX.	—	57	50	50	42	—	68	68		I. 25
IX.	40	58	51	51	43	—	78	78		I. 26
LXI.	41	59	52	52	44	—	69	—		I. 27
LXII.	42	60	53	53	45	—	70	—		I. 28
LXIII.	—	61	54	54	46	—	47	47		I. 29
LXIV.	—	62	55	55	47	—	—	225		I. 30
LXV.	—	63	56	56	48	—	152	152		I. 36
LXVI.	—	64	57	57	49	—	80	80		—
LXVII.	—	65	58	58	—	—	74	74		—
LXVIII.	—	66	59	59	—	—	138	138		—
LXIX.	43	67	60	60	—	—	116	116		I. 32
LXX.	44	68	61	61	—	—	87	87		I. 33
LXXI.	—	69	62	63	51	—	—	—		—
LXXII.	—	70	63	64	52	—	40	40		I. 34
LXXIII.	—	71	64a	65	53	—	46	46		—
LXXIV.	—	72	64b	66	54	—	106	106		I. 35
LXXV.	—	73	65	67	55	—	48	48		II. 42
LXXVI.	—	74	66	68	56	—	34	34		—
LXXVII.	—	75	67	69	57	—	117	117		IV. 73
LXXVIII.	—	76	68	70	58	—	—	—		—
LXXIX.	—	77	69	71	59	—	109	109		III. 40
LXXX.	—	79 ¹⁾	75	78	66	30	—	—		—
LXXXI.	—	80	76	79	67	—	—	210		III. 20
LXXXII.	—	81	77	80	68	43	—	212		III. 55
LXXXIII.	—	82	78, 79	81	69	44	—	214		—
LXXXIV.	—	83	80	82	70	110	—	222		IV. 17

¹⁾ Kap. 78 = Kap. 26 (XXVIII).

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Víd.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
LXXXV.	—	84	81	83	71	—	—	223		III. 16
LXXXVI.	—	85	82	84	72	45	208	281		III. 4
LXXXVII.	—	86	83	85	73	46	209	282		III. 1
LXXXVIII.	—	87	84	86	74	47	210	283		III. 3
LXXXIX.	—	88	85	87	75	48	211	284		III. 2
XC.	45	89	86	88	76	59	201	275		—
XCI.	—	90	87	89	77	60	202	276		IV. 82
XCII.	—	91	88	90	78	61	203	277		III. 53
XCIII.	—	92	89	91	79	62	—	215		IV. 78
XCIV.	—	93	90	92	80	63	—	216		—
XCV.	—	94	91	93	81	64	—	—		—
XCVI.	—	95	92	94	82a	65	184	184		—
XCVII.	—	96	93	95	82b	66	185	185		—
XCVIII.	—	97	94	96	83	111	212	285		—
XCIX.	—	98	95	97	84	114	—	286		IV. 2, 9
C.	—	99	96	98	85	118	—	226		IV. 12
CI.	—	100	97	99	86	119	186	186		IV. 28
CII.	—	101	98	100	87	120	—	293		—
CIII.	—	102	99	101	88	164	187	187		—
CIV.	—	103	100	102	89	165	189	189		—
CV.	—	104	102	103	90	166	190	191		—
CVI.	—	105	103	104	91	167	191	190		IV. 25
CVII.	—	106	104	105	92	168	192	192		IV. 26
CVIII.	46	107	105	106	93	169	—	247		IV. 6
CIX.	—	108	106	107	94	170	—	260		IV. 4
CX.	—	109	107	108	95	171	—	261		—
CXI.	—	110	108	109	96	—	—	262		—
CXII.	—	111	109	110	97	185	—	233		—
CXIII.	—	112	110	111	98	214	108	108		IV. 83
CXIV.	—	113	111	112	99	—	107	107		II. 3
CXV.	—	114	112	113	100	—	158	158		III. 45
CXVI.	—	115	113	114	101	—	193	—	195	IV. 22
CXVII.	—	116	114	115	102	—	—	—	196	III. 51
CXVIII.	—	117	115	116	103	—	204	278		—
CXIX.	—	118	116	117	104	—	—	239		—
CXX.	—	119	117	118	105	39	—	254		III. 17
CXXI.	—	120	118	119	106	40	—	255		III. 18
CXXII.	—	121	119	120	107	41	—	256		—
CXXIII.	—	122	120	121	108	42	—	257		—
CXXIV.	—	123	121	122	109	112	—	213		IV. 20
CXXV.	—	124	122a	123	110	113	—	258		IV. 5
CXXVI.	—	125	122b	124	111	49	194	268		III. 5
CXXVII.	—	126	123	125	112	50	200	274		—
CXXVIII.	—	127	124	126	113	—	—	—		—
CXXIX.	—	128	125	127	114	51	195	269		III. 7
CXXX.	—	129	126	128	115	52	199	273		—
CXXXI.	—	130	127	129	116	53	196	270		III. 6
CXXXII.	—	131	128	130	117	54	197	271		III. 8a

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Vid.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
CXXXIII.	—	132	129	131	118	55	198	272		III. 8b
CXXXIV.	—	133	130	132	119	56	—	265		III. 9
CXXXV.	—	134	131	133	120	57	—	266		III. 10
CXXXVI.	—	135	132	134	121	58	100	100, 267		III. 11
CXXXVII.	—	136	133	135	122	144	131	131		III. 12
CXXXVIII.	—	137	134	136	123	145	72	70		—
CXXXIX.	—	138	135	137	124	146	—	—		—
CXL.	—	139	136	138	125	147	—	—		—
CXLI.	—	140	137	139	126	31	—	—		—
CXLII.	—	141	138	140	127	32	—	—		—
CXLIII.	—	142	139	141	128	33	—	—		—
CXLIV.	—	143	140	142	129	34	175	175		III. 23, IV. 3b
CXLV.	—	144	141	143	130	35a	176	176		III. 23b
CXLVI.	—	145	142	144	131	35b	177	177		III. 23d
CXLVII.	—	146	—	—	—	—	—	—		—
CXLVIII.	—	147	143	145	132	—	178	178		III. 23c
CXLIX.	—	148	144	146	133	36	—	—		—
CL.	—	149	145	147	134	37	—	229		IV. 14
CLI.	—	150	146	148	135	38	—	240		—
CLII.	—	151	147	149	136	—	—	241		—
CLIII.	—	152	148	150	137	67	—	199		III. 59
CLIV.	—	153	149	151	138	68	—	232		—
CLV.	—	154	150	152	139	69	—	228		IV. 13
CLVI.	—	155	151	153	140	70	—	230		IV. 15
CLVII.	—	156	152	154	141	71	—	200		IV. 23
CLVIII.	—	157	153	155	142	72	—	231		—
CLIX.	—	158	154	156	143	73	—	201		III. 26
CLX.	—	159	155	157	144	74	—	202		III. 27
CLXI.	—	160	156	158	145	75	—	205		III. 29
CLXII.	—	161	157	159	146	76	—	207		—
CLXIII.	—	162	158	160	147	77	—	206		IV. 27
CLXIV.	—	163	159	161	148	78	—	204		IV. 21
CLXV.	—	164	160	162	149	79	—	245		III. 56
CLXVI.	—	165	161	163	150	80	—	242		—
CLXVII.	—	166	162	164	151	81	—	246		—
CLXVIII.	—	167	163	165	152	82	139	139		—
CLXIX.	—	168	164	166	153	83	—	243		—
CLXX.	—	169	165	167	153	84	—	244		—
CLXXI.	—	170	166	168	154	85	—	208		—
CLXXII.	—	171	167	169	155	86	150	150		—
CLXXIII.	—	172	168	170	156	87	—	248		IV. 81
CLXXIV.	—	173	169	171	157	88	—	—		IV. 80
CLXXV.	—	174	170	172	158	89	—	291		IV. 1
CLXXVI.	—	175	171	173	159	90	—	263		—
CLXXVII.	—	176	172	174	160	91	143	148		IV. 46
CLXXVIII.	—	177	173	175	161	92	147	147		IV. 45
CLXXIX.	—	178	174	176	162	93	—	217		—
CLXXX.	—	179	175	177	163	94	141	141		—

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Víd.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
CLXXXI.	—	180	176	178	164	95	142	142	—	—
CLXXXII.	—	181	177	179	165	96	143	143	—	IV. 39
CLXXXIII.	—	182	178	180	166	97	123	123	—	—
CLXXXIV.	—	183	179	181	167	98	132	132	—	III. 43, IV. 49
CLXXXV.	—	184	180	182	168	99	140	140	—	—
CLXXXVI.	—	185	181	183	169	100	144	144	—	—
CLXXXVII.	—	186	182	184	170	101	—	—	—	—
CLXXXVIII.	—	187	183	185	171	102	133	133	—	IV. 70
CLXXXIX.	—	188	184	186	172	103	—	—	—	—
CXC.	—	189	185	187	173	104	124	124	—	—
CXCI.	—	190	186	188	174a	105	145	145	—	IV. 38
CXCII.	—	191	187	189	174b	106	115	115	—	IV. 72
CXCIII.	—	192	188	191	175b	107	165	165	—	III. 49
CXCIV.	—	193	189	190	175a	108	—	—	—	—
CXCV.	—	194	190	192	176	109	146	146	—	IV. 37
CXCVI.	—	195	191	193	177	115	—	292	—	—
CXCVII.	—	196	192	194	178	116	171	—	171	IV. 32
CXCVIII.	—	197	193	195	179	117	172	—	172	IV. 33, 34
CXCIX.	—	198	194	196	180a	148	166	166	—	—
CC.	—	199	195	197	180b	152	—	294	—	—
CCI.	—	200	196	198	181	153	—	295	—	—
CCII.	—	201	197	199	182	154	125	125	—	III. 42
CCIII.	—	202	198	200	183	155	—	—	—	—
CCIV.	—	203	199	201	184	172	—	234	—	IV. 16
CCV.	—	204	200	202	185	173	—	253	—	—
CCVI.	—	205	201	203	186	177	—	264	—	IV. 3
CCVII.	—	206	202	204	187	178	76	76	—	III. 34
CCVIII.	—	207	203	205	188	179	75	75	—	III. 33
CCIX.	—	208	204	207	(189)	—	—	—	—	—
CCX.	—	209	205	210	192	—	113	113	—	—
CCXI.	—	210	206	208	190	—	—	252	—	—
CCXII.	—	211	207	209	191	—	—	203	—	III. 28
CCXIII.	—	212	208	211	193a	—	126	126	—	—
CCXIV.	—	213	209-210	212	193b	—	179	179	—	III. 22
CCXV.	—	214	217	213	—	—	—	—	—	—
CCXVI.	—	215	218	214	194	—	—	218	—	IV. 44
CCXVII.	—	216	219	215	195	149	114	114	—	—
CCXVIII.	—	217	220	216	196	150	127	127	—	—
CCXIX.	—	218	221	217	197	151	118	118	—	—
CCXX.	—	219	222	218	198	—	—	—	—	—
CCXXI.	—	220	223	219	199	—	—	—	—	—
CCXXII.	—	221	224	220	200	—	—	171	—	III. 25a
CCXXIII.	—	222	225	221	201	—	—	172	—	III. 25b
CCXXIV.	—	223	—	331	299	—	—	259	—	III. 18
CCXXV.	—	224	—	333	301	—	96	96	—	—
CCXXVI.	—	225	—	—	—	—	—	—	—	—
CCXXVII.	—	226	—	235	213	—	122	122	—	III. 24
CCXXVIII.	—	227	—	290	262	—	1	1	—	II. 5

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Víd.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
CCXXIX.	—	228	—	201	263	—	2	2		II. 6
CCXXX.	—	229	—	202	264	—	3	3		II. 7
CCXXXI.	—	230	—	203	265	—	4	4		II. 8
CCXXXII.	—	231	—	204	266	—	5	5		II. 9
CCXXXIII.	—	232	—	206	268	—	7	7		II. 11
CCXXXIV.	—	233	—	207	269	—	8	8		II. 12
CCXXXV.	—	234	—	208	270	—	9	9		II. 13
CCXXXVI.	—	235	—	209	271	—	21	21		II. 24
CCXXXVII.	—	236	—	300	272	—	10	10		II. 14
CCXXXVIII.	—	237	—	301	273	—	180	180		II. 26
CCXXXIX.	—	238	—	302	274	—	11	11		II. 15
CCXL.	—	(239)	—	—	—	24	—	—		— ¹⁾
CCXLI.	—	(241)	—	252	231	—	—	195		IV. 24a
CCXLII.	—	(242)	—	258	242	—	—	196		IV. 24b
CCXLIII.	—	(243)	—	259	—	—	—	197		IV. 24c
CCXLIV.	—	(244)	—	253	231	—	—	198		IV. 24d
CCXLV.	—	(245)	—	222	203(?)	—	—	235		IV. 7
CCXLVI.	—	(246)	—	223	204(?)	—	—	236		IV. 11
CCXLVII.	—	(247)	—	224	—	—	—	237		—
CCXLVIII.	—	(248)	—	325	—	—	—	238		IV. 10
CCXLIX.	—	(249)	—	1232	1211	125, 126	181	181		III. 15b
				1239	1217	130, 131	182			
CCL.	—	(250)	—	—	—	—	153	151		II. 49
CCLI.	—	—	—	62	50	—	—	—		—
CCLII.	—	—	—	225	—	—	—	287		—
CCLIII.	—	—	—	226	205	—	—	—	256	IV. 79
CCLIV.	—	—	—	227	206	—	—	—		—
CCLV.	—	—	—	228	207	121	173	173		III. 14(13)
CCLVI.	—	—	—	229	208	122	174	174		IV. 31
CCLVII.	—	—	—	230	209	123	50	50		—
CCLVIII.	—	—	—	231	210	124	110	110		—
CCLIX.	—	—	—	234	212	127	121	121		III. 41
CCLX.	—	—	—	236	214	128	119	119		IV. 71
CCLXI.	—	—	—	237	215	129	—	—		—
CCLXII.	—	—	—	238	216	130	—	—	185	III. 15d
CCLXIII.	—	—	—	240	—	132	—	—	186	—
CCLXIV.	—	—	—	241	218	133	97	97		III. 35
CCLXV.	—	—	—	242	220	134	—	—	155	III. 46
CCLXVI.	—	—	—	243	221	135	101	101		III. 37
CCLXVII.	—	—	—	244	222	136	—	—		—
CCLXVIII.	—	—	—	245	223	137	157	157		IV. 36
CCLXIX.	—	—	—	246	224	138	104	104		IV. 75
CCLXX.	—	—	—	247	225	139	55	55		II. 46
CCLXXI.	—	—	—	248	226	140	19	19		II. 22
CCLXXII.	—	—	—	249	227	141	128	128		III. 44
CCLXXIII.	—	—	—	250	228	142	18	18		II. 21

¹⁾ V Cel. z počátku.

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Víd.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
CCLXXIV.	—	—	—	251	229	143	162	162		III. 47
CCLXXV.	—	—	—	254	—	—	170	170		—
CCLXXVI.	—	—	—	257	—	—	169	169		—
CCLXXVII.	—	—	—	261	—	156	111	111		IV. 74
CCLXXVIII.	—	—	—	262	235	157	156	156		—
CCLXXIX.	—	—	—	263	236	158	161	161		IV. 35
CCLXXX.	—	—	—	264	237	159	160	160		—
CCLXXXI.	—	—	—	265	238	160	49	49		II. 43
CCLXXXII.	—	—	—	266	239	161	98	—		III. 36
CCLXXXIII.	—	—	—	267	240	162	164	164		III. 48
CCLXXXIV.	—	—	—	268	241	180	129	129		—
CCLXXXV.	—	—	—	269	242	181	130	130		IV. 48
CCLXXXVI.	—	—	—	270	243	182	105	105		III. 39
CCLXXXVII.	—	—	—	271	244	183	163	163		—
CCLXXXVIII.	—	—	—	272	245	184	99	99		IV. 76
CCLXXXIX.	—	—	—	273	—	—	—	—		—
CCXC.	—	—	—	274	246	—	206	280		IV. 8
CCXCI.	—	—	—	275	247	—	207	—	285	—
CCXCII.	—	—	—	276	248	—	205	279		—
CCXCIII.	—	—	—	277	249	—	—	288	293	IV. 43
CCXCIV.	—	—	—	278	250	201	—	289	294	—
CCXCV.	—	—	—	279	251	—	—	290	295	IV. 42
CCXCVI.	—	—	—	280	252	174	57	57		—
CCXCVII.	—	—	—	281	253	175	58	58		—
CCXCVIII.	—	—	—	282	254	176	59	59		—
CCXCIX.	—	—	—	283	255	186	168	168		—
CCC.	—	—	—	284	256	187	91	91		—
CCCI.	—	—	—	285	257	188	93	93		IV. 77
CCCII.	—	—	—	286	258	189	73	73		III. 32
CCCIII.	—	—	—	287	259	190	167	167		—
CCCIV.	—	—	—	288	260	191	146b	146		—
CCCV.	—	—	—	289	261	192	149	149		IV. 47
CCCVI.	—	—	—	295	267	—	6	6		II. 10
CCCVII.	—	—	—	303	275	—	12	12		II. 16
CCCVIII.	—	—	—	304	276	—	13	13		—
CCCIX.	—	—	—	305	277	—	14	14		II. 17
CCCX.	—	—	—	306	278	—	15	15		II. 18
CCCXI.	—	—	—	307	279	—	16	16		II. 19
CCCXII.	—	—	—	308	280	—	17	17		II. 20
CCCXIII.	—	—	—	309	281	—	25	26		II. 27
CCCXIV.	—	—	—	310	282	—	27	28		II. 29
CCCXV.	—	—	—	311	283	—	28	29		II. 30
CCCXVI.	—	—	—	312	284	—	29	30		III. 31
CCCXVII.	—	—	—	313	285	—	26	27		II. 28
CCCXVIII.	—	—	—	314	286	—	30	31		II. 31
CCCXIX.	—	—	—	315	287	—	31	32		II. 32
CCCXX.	—	—	—	316	288	—	32	33		II. 33
CCCXXI.	—	—	—	317	289	—	33	24		II. 34

Číslo našeho vydání	Uc.	Kap.	Ua.	Lu.	Vid.	Zhoř.	Ub.	Hb.	Ha.	Lm.
CCCXXII.	—	—	—	318	290	—	35	35		II. 35
CCCXXIII.	—	—	—	319	291	—	36	36		II. 36
CCCXXIV.	—	—	—	320	292	—	37	37		II. 37
CCCXXV.	—	—	—	321	293	—	38	38		II. 38
CCCXXVI.	—	—	—	322	294	—	39	39		II. 39
CCCXXVII.	—	—	—	323	295	—	22	22		II. 25
CCCXXVIII.	—	—	—	324	296	—	20	20		II. 23
CCCXXIX.	—	—	—	326	—	—	—	—	242	—
CCCXXX.	—	—	—	327	—	—	—	—	241	—
CCCXXXI.	—	—	—	328	—	—	—	—	229	—
CCCXXXII.	—	—	—	329	297	—	—	250	255	—
CCCXXXIII.	—	—	—	330	298	—	—	249	254	—
CCCXXXIV.	—	—	—	332	300	—	159	159		III. 50
CCCXXXV.	—	240 ¹⁾	—	—	—	—	—	—		—
CCCXXXVI.	—	260	—	—	—	—	—	—		—
CCCXXXVII.	—	262	—	—	—	—	—	—		—
CCCXXXVIII.	—	264	—	—	—	—	—	—		—
CCCXXXIX.	—	265	—	—	—	—	—	—		—
CCCXL.	—	266	—	—	—	—	—	—		—
CCCXLI.	—	267	—	—	—	—	—	—		—
CCCXLII.	—	—	226	—	—	—	—	—		—
CCCXLIII.	—	—	227	—	—	—	—	—		—
CCCXLIV.	—	—	228a	—	—	—	—	—		—
CCCXLV.	—	—	228b	—	—	—	—	—		—
CCCXLVI.	—	—	229	—	—	—	—	—		—
CCCXLVII.	—	—	230	—	—	—	—	—		—
CCCXLVIII.	—	—	231	—	—	—	—	—		—
CCCXLIX.	—	—	232	—	—	—	—	—		—
CCCL.	—	—	233	—	—	—	—	—		—
CCCLI.	—	—	243	—	—	—	—	—		—
CCCLII.	—	—	—	—	—	—	—	251	257	—
CCCLIII.	—	—	—	—	—	—	—	—	301	—
CCCLIV.	—	—	—	—	—	—	—	—	303	—
CCCLV.	—	—	—	—	—	—	—	—		II. 2
CCCLVI.	—	—	—	—	—	—	—	—		II. 4
CCCLVII.	—	—	—	—	—	—	—	—		III. 54
CCCLVIII.	—	—	—	—	—	—	—	—		III. 60
CCCLIX.	—	—	—	—	—	—	—	—		III. 63
CCCLX.	—	—	—	—	—	—	—	—		III. 64
CCCLXI.	—	—	—	—	—	—	—	—		fol. 92
CCCLXII.	—	—	—	—	—	—	—	—		fol. 93
CCCLXIII. ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—		—
CCCLXIV.	—	—	—	—	—	—	—	—		—
CCCLXV.	—	—	—	—	—	—	—	—		—
CCCLXVI.	—	—	—	—	—	—	—	—		—

¹⁾ Pozdější přípisky v kap. rukopise.²⁾ Číslo CCCLXIII. až CCCLXVI. z přepisu Brněnského seš. 41—48.

I.

Littera missa per d. cancellarium cuidam predicatori in Nuremberg nomine frater Rosa.¹⁾

Eminens vir, amice carissime. Non miretur famosa [*Hb má*: favorosa] tua prudencia nec indignum velit accipere, si ad te singularis sermo dirigitur, si in presentis prosecucione carminis tuisaris. Nam plena sententiarum pondere et vernis distincta floribus omni pulchritudine et variis colorum stematibus redimita, illa videlicet, que in tuo corde privilegiatam sibi sedem vindicare nititur, sacra scriptura, hoc dicendi genere frequenter uti consuevit ad eum, qui condidit universa et ab inicio nostre salutis celestis paranympus beatam virginem peculiaris sermonis obsequio (eloquio) singulariter salutavit. Hoc etenim modo celebris quondam turba poetica Castalionis e fonte [*Lm pñ-dává*: prelucido] sacrum elicona presumens pieridum grato consilio divos cesares alloqui et salutare consueverat. Nec mirum eciam, si tu singulari numero privilegiato quodam tenore singulariter salutaris, qui sicut vulgaris tenet assercio electus ex millibus tanta gracia fungeris, tam nobilis facundie thesauris singulari quadam estimacione ditaris, ut preter grammatices leges et loyce disputationis amfractus eciam vulgaris theutonici gratum eloquium, dum in concione publica predicationis officio fungeris, ab ore tuo quasi e quodam beato fonte suavibus stillicidiis indesinenter emanet adeo, ut aurum tue mentis et argentum lingue audiencium devocionem sic provocet, ut carnis obliti soli vacent spiritui et cum beato apostolo ad contemplandum paradysi solacia raptantur. Nam cum sapientibus et insipientibus racione talenti a deo tibi distributi tanto magis obligatus existas, quanto maiore prerogativa maioris gracie te benigna cura decrevit respicere thesaurorum celestium munificus (mirificus) distributor, ut sis omnibus omnia factus, ut omnes salvos fieri latitudine tue caritatis desideres, utique tue speculationis clara limpeditas non aliter ceterorum dogmata lucis emphatice splendore preëdit, quam rosa cognatos flores, quam lucifer ignes sidereos lapidumque iubar carbunculis augeat, quoniam preter leccionis ordinarie gratum officium, quo tyronum discipline tue mentes illuminas, eciam ydiotis vulgaribus pabula divine consolacionis distribuis, dum esurientes reficis, sicientibus pocula largiris salubria, quibus aride fauces divini roris aspergine feliciter irrigantur [*Lm*: irrorantur], ut non

¹⁾ Rukopisy *Kap. a Zhoř.* přidávají: »cuius principium [tale] est«.

existimem me velud degenerem a tue largitatis habundancia reprobari. Nam si catelli edunt de micis, que precipiunt de mensa domini sui, absit, quod me reprobes, qui etsi ignorancie tenebris obvolutus tue lucis radios intueri non valeo tueque ingenuitati mea iure et merito cedat rusticitas, non contempnendus idcirco despero, ¹⁾ quem tibi iungit humane parilitatis consorcium, quem ydemptitas [humane] speciei parificat et unum corpus tecum constituit in domino Ihesu Christo. Queso igitur, vir beate, et supplici petitione depono, ut erga me non desit ammodo sermonis et stili loquela vicaria et grato nectaris tui profluvio animum scribentis irrorare non tepeat, ut quod dispensatione superna tibi talentum creditur laudabilia quidem incrementa suscipiens fenore multiplici dilatetur et fructum centesimum per horrea sacrata multiplices, quem nec furis subrepcio seu maris naufragium aut raptoris violencia demolitur, neque carmina tibi loquentis animo gravi suscipias, que (quem) non livor edax sed pius ambit amor.

Superscriptio:

Honorabili et religioso viro . . . lectori Nurembergensi, fratri Rose, quem napta montis hymecii et delphici viridarii custodem rite constituit, ut inter florum prata virencia amenis crebro successibus iocundetur. ²⁾

II.

Littera missa per d. cancellarium . . . archiepiscopo Magdeburgensi. ³⁾

Reverendissime pater ꝛc. Nova omni novitate novissima scribit . . . cancellarius ei, quem desideriosum novitatum talium advertit indubie, domino suo videlicet Magdeburgensi archiepiscopo pittagore palliato. ⁴⁾ Ut igitur tante novitatis insinuande presuli sumatur initium, ecce qualiter etc. de marchionissa Brandenburgensi (sic). ⁵⁾ Preterea, reverendissime pater, multum timeo, vestram demoracionem in longum protrahi ratione celestium ciborum, qui vos paradisi amenissima suavitate depascunt. Nam cibus ille ciborum beati Johannis Baptiste butirum saxonicum tanta pinguedinis ubertate animum presulis oblectari pertimeo, ut de piso boemico non velit amplius habere recordium, cum tamen, si prudenter advertitur, non sint nova preferenda veteribus, eo quidem forcius, quo de novis dubia, certa vero de veteribus eligantur. Utinam, reverende pater, cum vestri status honore et fortune dulcedine essetis in partibus. Nam non dubitarem nunc contra stellas gentem (gerentem) proficere, si vestri presenciam habere valerem, sine cuius promociione proficere nolo neque aliunde habere solacium, nisi . . . de quo vobis ad graciaram teneat debitas acciones.

¹⁾ V rukopise *Lm* původně také místo takto znělo, bylo však později změněno: »non tamen sum contempnendus. Idcirco non despero« atd.

²⁾ Číslo toto jakož i následující až do čís. 23 otištěna jsou od Neumanna v Lausitz. Mag. sv. XXIII. čís. 1—23.

³⁾ Bezpochyby Děťřich z Portic, dříve biskup Mindenský a od r. 1361 arcibiskup Magdeburský. Životopis jeho sepsal Dr. V. Nováček v Časop. Č. Mus. 1891, sv. 64.

⁴⁾ *Ila* má ještě mantallo [sic, mantello?]

⁵⁾ viz čís. 46.

III.

Littera per eundem missa . . . archiepiscopo Pragensi. ¹⁾

Reverende pater, domine mi et amice carissime. Satis admiror, cur tam diu in partibus demoremur et visione gratissima graciosi vobis cesaris careatis, qui tamen absque presencia sui consolacione caretis adinstar piscis insidiantis hamo protracti, qui debili gaudet respirio naturalium sibi aquarum dulcium solacio destitutus. Et si aliud mentem vestram ad accessum curie non valeret urgere, illud tamen posset esse motivum et rationi causa conveniens, cotidiana videlicet ibidem et inaudita mirabilia contemplari. Nam Helena triste fatum Troye miserabilis alias [*Lu*: animal!] Crimhildis nomine, marchionissa videlicet de Thyrolis montibus, obitum mariti nunc sciens consueto more nephandi operis insidiatur et filio et cesaris opem imploratura nuper advenit, quæ alias operam dedit nostro domino de rebus et personis, terris et principatibus litigandi, et alia quam plura miracula vestra videret sagacitas, quibus daretur utile removende melancolie consilium, si dignaremini erga domini cesaris gratam vobis faciem more solito demorari. Sim ego gracie vestre recommissus et tantum afferatis de rebus, ut vobis et michi sufficiant, quia nunc evanuit cancellarius attenuatum marsupium et per mendicata suffragia transit, qui alias multis creditur ad eroganda subsidia suffecisse. [*Uc*: Datum Nuremberg.] ²⁾

IV.

Littera missa per eundem cancellario regis Sicilie. ³⁾

Nobilis vir, amice carissime. Tulliane facundie nuper visis epistolis, que clarescente colore Sydonico veritatis apostolice sapienciam redolebant, nescio veraciter an exultandi vel ymaginandi fungar officio, incertus utique, quo voltu scribentis intencionem possim colligere, dum applausus comptissimi stili rethorici procul dubio menti parat leticiam et sentenciarum ponderosa profunditas ad ymaginacionis labores eximios intellectus rapit officium. Gaudebo igitur de

¹⁾ *Ua*: Cancellarius scribit archiepiscopo Pragensi, cur tam diu absque cesaris dilecti presencia demoretur. — *Lm* přidává: ipsum hortando venire ad curiam domini cesaris.

²⁾ List tento patř bezpochyby do r. 1362 jako následující č. 46. Srovn. Pelzel, Karl IV. sv. II. str. 705. — V rukopise Zhořel. jest pod tímto listem (fol. 181–b) napsána ještě následující »Littera credencie«: Nos Johannes de Michilsberg senior sessione in castro Besdez vobis famosis et prudentibus viris proconsulibus consulibus juratis communitatibus sex civitatum Budissin Sittow cc. et ipsarum terrigenis ac ipsorum coadiutoribus promptum servitium et vere bonum. Amici et vicini carissimi. Notorium vobis duximus habendum, quod dirigimus ad vos Hanuskonem a falcibus, clientem nostrum et fidelem servitorem, nostra cum plena informacione ac intentu rogantes, quatenus eidem in referendis fidem creditivam pro hac vice adhibeatis, tamquam in propria persona nos vobiscum loquendo tractaremus. Datum Besdez in castro nostro dominica Letare anno Domini MCCCCXXII

³⁾ *Ua*: Cancellarius commendat facundiam et stilum ornatum cancellarii regis Sicilie se de grossicia ignorancie excusando. — *Ha*: Cancellarius scribit regi Cecilie (!). — *Lm*: Cancellarius scribit Francisco Petrarce (sic).

specialis privilegii gracia, quo incolis gratificatur e superis ¹⁾ et in profunditate tam sublimis sentencie (sciencie), que ab ore eius velud a quodam beato fonte progreditur, interne speculationis studiis laborabo. Gaudeo quidem, tantam esse divine bonitatem clemencie, ut in homine corruptibili tanta clareat vis bonitatis ipsius, ut in rebus naturalibus sermonis transcensu quasi nature videatur metas infringere, dum naturalia supernaturalis stili significancia recitantur, laboro, vir nobilis, in sentenciarum nodo inextricabili. Nam stupent litere, dum ad responsionis tibi fiende ministerium postulantur. Erubescam igitur de mea grossicie, quam rustica semper involvit barbaries, qui Germanicis nivibus natus orientis non valeo viribus adequari. Absolvit tamen aliqua sui parte tristiciam gaudium, quod menti scribentis de tua tam notabili [*Lm*: nobili] tamque privilegiata perfeccione [*Lm*: prosecucione] consurgit, ut quantum mei defectus nubila nigrescentis mesticie secum attulerint, totum quidem excellentis tue virtutis claritudine serenetur [*Ua a Rajhr*: conservetur]. Non desit ammodo precor, amice carissime, sermonis et stili loquela vicaria, quibus alternatim scribencium animi consolentur. Datum ꝛ.

V.

Littera missa per cancellarium Henrico Thesauri etc. ²⁾

Domine scolastice, frater mi et amice carissime. Si mulierum dulcis vobis aspectus et peplorum grata quidem et involuta congeries blandientis nutus oculorum tranquillum [sic] et crines auri valentes adequare splendorem vos a civitate Pragensi separari permitterent, multum gauderem ex animo, vos rebus laboriosis habere consortem, ubi rei publice ad humane salutis promotionem frequenter intenditur, ubi deo auspice communis omnium procuratur utilitas, ubi non licet resolvi in corporales delicias, non vini inebriari dulcedine, non crapule castrimargiis epulari, sed continuati laboris exercicio ad ea solum intendere, que utilitati publice deserviunt et honori. Frangat igitur queso effeminatas delicias virilis animus, consulat cordi scolastico scholaris ammodo disciplina, ut quod voluntate dei sortitur ex nomine digne celebret operis in effectum, neque omnino desperet scolasticus, in Nuremberg nullas invenire delicias (leticias), que quidem, etsi non sint celebritati Pragensi consimiles, plurimum ³⁾ tamen solent et poterunt animos nove delectacionis gaudio

¹⁾ Rukopis *Lm*, který v textu má skoro totéž znění, přináší po straně dle jiné předlohy poznámku: alias gaudeo igitur de speciali vos privilegiatos gracia (sic), que sic incolis irroratur de superis. — Dle rukop. *Lm* otištěno u Mehusa.

²⁾ *Ua*: Cancellarius hortatur Henricum scolasticum ad contemplacionem et intendendum reipublice, nec non ad delicatas mulierum Pragensium leticias admittendas. — *Ha* má pouze: Cancellarius scribit scholastico. — *Lm*: Cancellarius scribit H. scholastico Glogoviensi ipsum hortando. — Henricus Thesauri byl písařem kanceláře král. Viz mé Kanceláře a písaři str. 28.

³⁾ V některých rukopisech — tak jmenovitě v obou Helmst., též v *Uß*, *Lu* a *Quedl*. — jest formule tato pokažena. Písař psal až ku slovu »plurimum«, které bylo bezpochyby na konci strany, obrátil pak nejspíš dva listy a psal dále konec formule jiné, a sice listu

consolari, sicut experietur scolasticus, quem in Nuremberg non modicus conventus dominarum insignium sed turba, cuius non est numerus, in gaudio prestolatur. [*Uc*: Datum Prage cc.]

VI.

*Littera per eundem missa Wilhelmo Pynczon, preposito Maguntinensi etc.*¹⁾

Dominus prepositus Maguntinus salutem recipiat ab eo, qui nescit homines salutare, maior sit tamen accipientis prepositi mentis dulcedo, quam sit scribentis rusticitas, qui nec in vanum salutare consuevit amicos magis lucrum quam favorem volens emungere, quia vinum sitit prepositi non tam ob utilitatem propriam, quam ut ab avaro aliquid muneris prudenter eliciat in argumentum humane sapientie, quoniam subtili ingenio aurum est a barbaris extorquendum (sic).

VII.

*Item alia missa . . . archiepiscopo Pragensi per eundem.*²⁾

Reverendissime pater et domine mi amantissime. Civitas Nurembergensis ymbrium crebra fatigatur aspergine, cottidianis eciam et inundantibus pluviis irroratur et tanta celestium aquarum madefactione liquatur, ut perhennis ibi patetur alluvio et madescente terra sordium invalescat multiplicata congeries, ut in plateis equitancium segura non possit haberi progressio, dum omni tempore forinidandum existat ei, qui equitat, ne vel equus in luti profundum carencia rationis aut saxi offendentis obstaculo sic indeliberate labatur, ut insectoris sui, qualis eciam sit aut quam digna persona, more suis sordide sterquilini platealis involvatur fetoribus, aut, si favente fortune fallacia hunc casum evaserit, saltem retro vel ante aut ad laterum hincinde compagines adventancium equitum fragor vestes itinerantis presulis, precipue cum honestate suadente [tendant in longum, adeo depravate sordis contagione commaculet],³⁾ ut vix a remotis civitatis hospiciis ad imperiale castrum sine offensa notabilis querele possit accedi, sicut experietur domini mei presulis gracia, dum hec pericula sensibilibus oculis subiecta constiterint. Nam segnius irritant animum ea, que scripture studio ad aures humanas perveniunt, quam illa, que sensu presente vivido demonstrative certitudinis experientia subiciuntur et patent corporee visioni. Sane tantis et tam gravibus periculis nolo meum presulem aliqua ratione constringi, propter quod in vicinatu cesaris et meo

kancléřova k Petrarkovi od slova »retardet« (následující čís. VIII.). Písaři, kteří psali podle této pokažené předlohy, opravovali všelijak znění listu na místě tom, aniž by se jim ovšem bylo podařilo, správné znění podat, neb příčinu chyby té nalézt.

¹⁾ *Ha* (chybně): preposito Magdeburgensi. — Wilhelmus Pinchon byl dříve kancléřem krále Jana. Viz mé Kanceláře a písaři str. 13.

²⁾ *Ua*: Intimat cancellarius archiepiscopo Pragensi, quod in Nurnberg aptavit ei hospicium bene valens, quamvis civitas eadem crebris ymbribus irroratur. — *Lm*: Item littera missa per d. cancellarium archiepiscopo Magdeburgensi super hospicio.

³⁾ [] v rukopise kapit. vynecháno.

similiter pulchrum decens honestum et accommodum meo domino hospicium preparavi. Dignetur igitur dominus meus de hospicio in Nuremberg non fore sollicitus, sed ad me premittat fida presumpcio cursorem, cui condiguum tanto presuli et gratum suis conspectibus hospicium assignabo.¹⁾

VIII.

Littera missa Francisco Petrarka per eundem.²⁾

Amantissime frater, timende magister et domine venerande. Sicut Astaroth in presencia beati Bartholomei prostratis viribus prorsus conticuit, nec ad responsa danda amplius voces eius sonare poterant, ita ut contra propositum laudaret apostolum, quem sue potestatis noverat utique destructorem, sic et ego viribus vacuor, intelligencia fraudor, omnibus eloquencie floribus viduatus, dum limpiditatem tue mentis conspicio, dum tui intellectus considero claritatem. Etenim grandis presumpcio scabrosi grammatici merito contemnenda videtur dum coram oculis laureati poete ad respiciendum montis parnasei viridaria ac inter eliconios colles rosarum, liliorum et fragrancium herbarum quarumlibet visionibus delectatis spinas, tribulos et urticas audet sua fatuitate proponere, ut contemptibilem nauseam ei prepararet, quem decet omnis suavitas, cui e castalionis fonte prelucido vernans cetus virginum eblauditur. Nec mirum, si cerebrum scribentis inepta presumpcio confidens tibi beato sic loquitur, vellet enim ab indebite consideracionis errore tue virtutis industria ad viam rectitudinis evocari, vellet fecundissimo rore et scaturientis beati tui fontis desideratis ymbribus aridas fauces consolacione doctrine dulcibus irrigari, quoniam te beatus apostolus rite constituit sapientibus et insipientibus legitimum debitorem. Non asperneris igitur ad vocacionem cesaris visitare Germaniam, non te pigeat gentis videre grossiciem, aut te lingue nostre barbaries ab itineris prosecucione retardet, quoniam vocat te cesar eximius, cuius tibi mandata dulcescunt, et si nos alii indigni quidem sumus, quos visites, necessitas tamen nostri erroris expostulat, ut tue sapiencie lumine visitemur. Veniat queso tecum liber ille, qui loquitur utriusque fortune remedium; veniant et alia arche tue grata pigmentaria, quibus melius nosti imbecilles animos sacre tue doctrine remedio confoveri. Vale in eius filio, que deum protulit et vale in matre filii, ut te beatum faciat tam felix condicio relativa.³⁾

IX.

Imperator scribit marchioni Moravie compaciendo sibi de morte coniugis ipsius.

Karissime frater. De morte clarissime memorie tue coniugis, sororis nostre amande, digne quidem tibi germane affectionis dulcore compatimur, nam

¹⁾ Otištěno dle rukopisu Vrat. od A. Schulze v Anzeiger f. Kunde d. d. Vorzeit XXII, str. 209.

²⁾ Ua: Cancellarius supplicat Francisco de Petrarka, laureato poete, ut veniat ad ipsum cum quibusdam libris, quibus valet consolari.

³⁾ Otištěno u Pelzla I čís. 323 a dle rukop. Lm u Mehusa č. 5.

nulla ratione naturalis admittit affeccio, quin de amicorum calamitatibus contristemur, tanto quidem forcius et amplioris doloris profluvio, quanto solidiori studio eos dileximus, quos adversantis fortune livor absumit [absorbuit], ut non indigne maior nostro cordi tribuatur afflictionis [*Ub*: tribulacionis] materia super obitu tam insignis carissime nostre sororis, que suarum virtutum gratis odoribus nostram progeniem honorabat. Et si germane karissime signanter notabilis nobis utrobique consurgat lamentandi condicio, resipiscendum nichilominus a superfluitate doloris sapientum dictat auctoritas, dum naturali progressu ad hoc nascendo singuli in lucem mundi prodierunt, ut tractu temporum moriantur, et inevitabilis sit ista condicio, que reges et potestates seculi continuata revolutione pressure absorbuit et absorbet, dum etiam divine voluntatis immensam pietatem prospicimus, que de naufrago statu labentis seculi electos suos protrahit ad portum stabilem salutis eterne et glorie sempiternae, ubi soror nostra carissima post vite laudabilis decursum felicissimum, post grata virtutum exercicia auctore domino in opulenta requie et thabernaculis solide fiducie requiescit. Est etiam quo tua specialiter consoletur dileccio, quo tante mesticie remediatur asperitas, dum gratissimam prolem intueris, quam tibi dilectissima coniux pro sui memoria et pro consolacionis grato solacio dereliquit. Quapropter amantissime frater dimissis huiusmodi ex obitu tali contractis meroribus in dei omnipotentis bonitate respira, qui te in presuris talibus sua virtute poterit et sua pietate volet utique in gaudio consolari. Nam si alia tibi non foret ab amaritudine passionis resipiscendi materia, illam assume causam [*Ub*: tamen] potissimam, ut qui tibi forsitan letari nolueris, nobis saltem fraterna dileccione leteris, qui te gaudente gaudemus et te dolente variis utique tristitiis implicamur. Vale germane carissime in filio gloriose virginis, qui est omnium vera salus.¹⁾

X.

*Cancellarius scribit episcopo Frisingensi.*²⁾

Reverende pater, domine frater et amice carissime. Non est opus, ut multociens monear ad habendum vestri recordium, quoniam tanta vis dileccionis in me congeritur ad amandum et prosequendum vestri status honorem, ut mente securo imprecativam psalmiste sententiam super me prorogem, ut bone consciencie securo [*Zhoř*: serena] fiducia plene sic dicam: Adhereat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, neque michi solacium speciosi vultus mulierum Nurembergens. in gaudium optatum proveniat, si non pro-

¹⁾ Otištěno u Dobnera Monum. IV. str. 366 kdež vysloveno domnění, že list ten patří do r. 1866, kdy zemřela třetí manželka markrabí Jana) a též v Cod. Morav. IX. str. 246. k r. 1863. V poznámce na str. 247. vyslovuje vydavatel mínění, že list ten týče se úmrtí druhé manželky markrabí Jana, Markéty Opavské, kteréžto mínění zdá se mi býti správnějším.

²⁾ *Ua*: Cancellarius scribit episcopo Frisingensi, quod sui recordatur multociens ac continue tota vi honorem prosequitur sui status. — V *Lu* jest pouze nadpis této formule a superscriptio, text listu však schází. — V některých rukopisech jest »superscriptio« napřed. — Pavel Harrach biskup Fris. 1859—1877.

posuero Frisingensem episcopum ¹⁾ in principio leticie mee. Et si condicionem fratris mei a mente dimisero, tunc in ludo passus feminei, quem in leticia cordi scelebrari consuevimus, oblivioni [detur] dextera mea, ut passus lucrosos non habeat, sed eos utique qui feminarum avaricia trahunt pecuniam extra bursam [sic].

Superscripcio: Reverendo in Chr. patri domino P. Frisingensi episcopo, cui nominis interpretacionem attulit fortune prosperitas, ut libere cantet ipsius blandiciis ad verificandum [*Zhoř*: vivificandum] umbras poeticas, cum recte dicitur: Cantabat vacuus coram latrone viator.

XI.

Littera cancellarii missa comitis palatini Reni etc. ²⁾

Felix illa nobilitas, qua de ingenua domo Luczemburgensi traxistis originem, et magnifica nova Serenitas, que vos radiari constituit e lucenti propagine comitatus palatini et proceritate Bavarie ex desiderata coniunccione illustris principis et domini domini Ruperti Senioris, comitis palatini Reni, sacri imperii archidapiferi et ducis Bavarie, vestri consortis, spem firmam scribenti constituunt, ut preces eius saltem in rebus, que fuerint sui natura possibiles, graciosius audiantur. Ideoque illustris graciola domina, quamvis de gracia prefati vestri consortis, precipui mei domini, ab experientia dudum probata confiderim (confidam) et non dubitem, quin cepta per eum in personam mei servitoris W. transeant in effectum, tamen ut eo quidem dominus meus predictus circa materiam huiusmodi operosius dignetur intendere, quo personam vestram diligit indulgentia cariore, excellenciam vestre pietatis imploro suppliciter, ut eum ad gratiam consumandam circa servitorem meum prefatum dignemini vestris intercessionibus animare. Nam preter meritum retributionis eterne, quod obinde procul dubio consequemini, ego vobis ad perpetua servicia totis vite mee temporibus obligabor.

XII.

Littera eiusdem missa quibusdam monialibus in Kyrcheym etc. ³⁾

Rethorici carminis oblectamenta suavia, que de corde virgineo dulcissimi roris aspergine feliciter emanarunt, sic quandoque velociter cursitant, sic nunquam planeque proserpiunt, ut nunc sonoribus undulis gratidicis collabentes e labiis nunc sapore lenissimo pendulum migrare perurgeant ac velud audiendi peravidum sopitum vivificent auditorem. Si itaque sonus melodicus puellaris discipline presidio aures tantum lenit et erigit, quante dulcedinis stillicidia

¹⁾ *Uc* místico jmen má: »te socium meum«.

²⁾ *Lm* dodává: ut intercedat circa maritum pro ipsius servitore. — *Ua*: Cancellarius supplicat comitis palatini Reni pro servitore suo W., ut promoveat coram principe Ruperto ad suam gratiam consumandam.

³⁾ *Ua*: C. monialibus in Kirchem scribit, statum virginalem laudans, ipsarum orationibus se humiliter commendando.

gustui libantis afferret, quantum conditi saporis degustantis pallatui largiretur, utique sciri non poterit, nisi hoc rerum investigatrix omnium experientia testaretur. Equidem non inprovidē tu deus omnipotens, qui natus de virgine puellarem mundiciam et illibati thori candorem zaphireum et castarum mencium smaragdinos virores semper amplecteris, tue sapientie cándores infudisti virginibus, ut de te patris sapientia, qui es splendor lucis eterne et speculum sine macula, tam profundi sermonis misterio casta virginum labia loquerentur. Stupor etenim animo audientis oboritur, nec respondere poterit scribentis affectio, nisi tu des oratori consilium, qui prophetis omnibus tua pietate donasti sacri liquoris divino profluvio habundantius inundare. In te igitur initium responsivi sermonis aggredior. Exit qui seminat seminare semen suum. Aliud quidem humore deficiente non germinat, aliud in humorem lacteum iam perductum superveniens extinguit alluvio, aliud Syrio ardente comburitur, aliud iam culmo virescente spicatum fructum speranti colono promittens grandinis flagello destruitur, aliud applicatum horreolo hostilis consumit austeritas, aliud quidem latrocinantis furis aufert improbitas, ut sic omnia dubiorum hincinde vacillent amfractibus et nullius mortalis sit tuta condicio, preterquam religiosarum mencium, quae in petra firmissima, domino nostro Ihesu Christo, civitatis suae munimina posuerunt. Ibi regis eterni nunquam tepescit protectio, ibi vigilum cura sompni torpore non premitur, ibi omnium [Zhoš: civium] viget eterna concordia, ibi imperatoris absque fine perdurat edictum, ut clausis ianuis in pacis pulchritudine, in tabernaculis fiducie et opulenta requie sanctorum anime sub tanti presidis patrocinio conquiescant. Non mirum igitur, si erga vos, quae castitatis merito digne quidem estis angelorum consorcio superne Jerusalem grate concives, aurum mentis sic rutilat argentum linguae, tanto fulgore clarescit, ubi Phebus in pectore ructuat et in ore Mercurius, non mirum, si ebetudo depressi ingenii ad tante sublimitatis commentaria gemebunda quidem emulacione suspirat, ubi igitur vires loquendi non suppetunt. Impetrate queso gratiam et de tam suavis stillicidiis limpidissimi fontis vestri ignavum scribentis animum irrorate, ut oblacionem (oblectacionem), quam in die nativitatē regis eterni, dum tenera vagiret infanciam, in odorem suavitatis exhibuit vestra devotio, sic devote cum graciārum accione suscipiat, ut non obstantibus terrenis affectibus, quibus occupatus ad ardua volutantis fortune periculis et naufraga dubiorum voragine fluctuare perpenditur, ad oportune requiei litus eternum una vobiscum tranquilla serenitate perveniat, ubi lucis eterne radius sanctam civitatem illuminat, ubi solis occasus nunquam metuitur, ubi rex ille pacificus veri Salomonis portans ymaginem sicut est omnia in omnibus sic et universali sufficiencia letificat universos.

Superscripcio: Religiosis et deo sacratis virginibus . . . abbatisse et conventui monasterii sanctimonialium in Kyrcheym Augustensis diocesis, quas corona leticie dominus in gaudio coronavit. ¹⁾

¹⁾ V některých rukopisech — tak jmenovitě v *Ua* a *Rajhr.* — jest »superscripcio« tato napřed.

XIII.

Cancellarius scribit domino Paulo, camere regni Boemie notario.¹⁾

Karissime compater. Innocens vestrum graciosum consilium mente benigna recepi, tanto quidem amicabilius, quanto illud indubia presumptione confido manasse de vena sincerissima animi purioris. Ast innocenciam mei compatris gratam accipiens tali ac tante fidei graciaram acciones mea possibilitate semper affecto vicibus gratis refundere, etsi non eas, quas tante fidei virtus rite promeruit, illas nichilominus, quas umquam quiverit sufficiencia rescribentis. Verum dilecte compater, cum ego sim ille, quem premit calceus, ego sim ille, cuius vita pendeat in dubio, dum latrones illi captivi fuerint liberati, non possum nec audeo ad liberationem eorum intendere, nisi talis spiritus vertiginis cerebrum occuparet, quo mori diligerem, qui peccatis obstantibus non sum paratus ad mortem. Quapropter, amantissime mi compater, gratis solerciam, ut usque ad domini mei presenciam sub bona et diligenti custodia teneantur. Nam ille michi sui gracia cavebit taliter, ut aut in perpetuo carcere maneant, seu talis fiat ordo securitatis ab eis, quo certus sim, quod ego et mei similiter ipsorum versutissimis fallaciis non turbemur. Et rogo, quod . . . de presenti scriptura dignemini distinccius informare.

XIV.

Cancellarius scribit domino Cluniacensi, novo cardinali etc.²⁾

Reverendissime pater et domine mi metuendissime. Unde michi tante [Lm přídává: optabilis] salutis antidotum, unde michi tam optabilis [Lm: tante] felicitatis clemenciam, ut sua sponte meus dominus nullis meis meritis precedentibus sue dignacionis singulari gracia me salutet, profecto non credit scribentis humilitas hoc alio capite [Ua má pouze: ex alio] nisi dumtaxat a domini sui . . . cardinalis innata virtute procedere, qui aliud non didicit in s. Benedicti regula nisi hoc tantummodo, ut sicut benedixit eum divina benedictione rerum omnium benedictor, sic et ipse non solum michi sed omnibus grato benedicendi animo virtute gratissima benedicat. Etsi non meruit benedictionis munus eius qui scribit insufficiencia, rogat tamen altissimum, ut domino suo . . . cardinali de tante virtutis privilegiata bonitate retribuat, cum sit bonorum omnium largissimus retributor et ubi responsioni tantorum muncrum non sufficit mea debilitas, ille mecum respondeat pater venerabilis . . . Pragensis archiepiscopus, qui metuende dominacionis vestre est occultus discipulus,

¹⁾ Ua: C. domino Paulo camere regis Boemie notario, ut inimici sui capti teneantur in custodia diligenter. — Lm přídává: regraciando sibi de consilio. — Pavel z Jenštejna, otec potomního arcibiskupa Pražského Jana z J., jmenuje se písařem komory král. v letech 1351–1374; viz mé Kanceláře a písaři str. 111.

²⁾ Ua: C. gaudet de salutatione et favore domini Cluniacensis, novi cardinalis, eidem se una cum . . . ad servicia obligando. — Cluniacum, Clugni, benediktinské slavné opatství ve Francii. — V rukopise Ha na tomto i na jiném místě (čís. XV.) chybně se píše »Olomucensi«.

non quod eum terreat metus persecucionis iudaice, sed eo quidem absconditus, quo plus erga procurandos honores vestre paternitatis afficitur, quam divulgato sermone propalet, cum sue mentis ardor in rebus semper ambulet non in verbis, quem una mecum et me cum ipso meo domino [*Lm* přidává: B.] vestre paternitati suppliciter recommitto, quoniam ambo parati sumus continuo ad omnia, que vestrum, Reverendissime pater et domine graciousissime, prospiciunt commodum et honorem.

XV.

Item imperator eciam scribit eidem cardinali. ¹⁾

Reverendissime pater et amice carissime. De gracia dei omnipotentis, que in sublimacione vestri ad cardinalatus honorem sua pietate refulsit, dilectioni vestre multum ex animo congaudemus, quoniam indubie presumit nostra Serenitas, ut qui alias, dum in minoribus ageretur, nostrum et imperii Romani profectum dilexistis affectione singulari, sic modo peramplius in tante dignitatis constituti decore nostris et Imperii predicti gratis successibus velitis intendere temporibus oportunis. Nepotis vestri [*Lm*: nepotum nostrorum] etc. . . . iuxta desiderium talis etc. . . . et sicut vestra volebat affectio in effectum debitum transierunt. Et de multa benignitate favoris, de magne fidei bonitate sincera, quibus honorem et uberem statum . . . talis et talis loci [sic] ac nepotum nostrorum paternitas vestra constanti virtute prosequitur, vobis immensas graciaram acciones referimus, volentes idipsum ergo vos et vestros quoslibet, dum et quociens se casus obtulerit, grate vicissitudinis opera compensare. ²⁾

XVI.

Imperator scribit Francisco Petrarka, ut ad eum veniat etc. ³⁾

Honorabilis vir, devote carissime. Affectu magno videndi te, qui nostrum et imperii sacri amas honorem, et desiderio ingenti, a te morales audire doctrinas et gratissimis tuis elloquiis delectari, scribimus nobilibus . . . , ut tibi prestant ad nos veniendi licenciam et apud nos eciam aliquo tempore demorandi. Quocirca devocionem tuam affectuose et cordiali desiderio requirimus et hortamur [*Lm*: rogamus], quatenus intuendo illum benigne dileccionis affectum, quo personam tuam dignam amore cesareo innata nobis pietate prosequimur, non te gravet captata licencia usque ad nostri presenciam laborare. Nam si tua discrecio aperte cognosceret, quanto ardore concupiscit Im-

¹⁾ *Ua*: Cardinali eidem scribit K. imperator, quod multum congaudet de sublimacione sui honoris, sibi pro favore magnas referens graciaram acciones. — *Ha*: Imperator scribit cardinali Olomucensi [sic] congratulando de promociione sua. I v textu je mnoho chyb.

²⁾ Otištěno též u Hoffmanna čís. 222.

³⁾ *Ua*: Imperator scribit Francisco de Petrarka, ut ad eum veniat, quod optat suis moralibus doctrinis et gratissimis eloquiis delectari. — *Ha* (chybně): Cancellarius scribit eidem Francisco laureato poete.

perialis Serenitas te videre presentem, profecto zelus ille, quo imperii sacri statum et honorem prosequeris, te ad veniendum eciam dimmissis omnibus animaret. Nam juste potes et nota ratione perpendere, quod nisi tua presencia nobis foret quoddam singulare et privilegiatum solacium, nullomodo tibi presentes literas sub tanti fervoris instancia scriberemus. Talem tibi gratiam in via salutis gradiendi largiatur omnipotens, quali fide prosecutus es hactenus et cottidie continuato virtutis officio diligenter prosequeris potentiam augustalem. Dignus etenim honore censeris indubie, qui precipuum mundi honorem, decus videlicet sacri imperii, intime mentis flagrantia niteris adamare.¹⁾

XVII.

Cancellarius scribit preposito,²⁾ cui amputatum fuit membrum virile.

Domine . . . preposite, frater et amice mi precarissime. Quantam novitas ista inopinati periculi tanti casus, sicut vobis accidisse refertur, mesticiam attulerit meo cordi, aut quantis doloribus aspergatur scribentis amici intencio, non credo michi verba debite relacionis sufficere, nam arduos et ingentes [Lu: ingenuos] conceptus animi gembundi prolacione verbali explicare non valeo, cum eciam ipse dolor superet intellectum vehementer. Tamen ex alia parte hodierna die consolacionem accepi, dum aliquorum principum relatu cognoscerem, vos post huiusmodi turpis et odiose sortis eventus aliquibus exhilarari leticiis, et utinam deprecor deus [Lm: et nunc precor, ut deus ꝓc.] omnipotens vos, carissimum meum fratrem et amicum sincerissimum, post tante et tam notabilis tristicie nebulas sue miseracionis aspectu in vita consolidet, michi et ceteris vestris amicis in gaudium et emulis in ruinam. Non vos conturbet, dilectissime frater, si post luctus et anxietatis incommoda vobiscum stili prosecucione solacior (?), ut non improprio sed amica delectacione sic loqui presumam, qualiter meo iudicio deus omnipotens vos apostolo doctore gencium cariorem teneat, qui et vobis absque rogatu stimulum carnis sic abstulit, cuius rei gratiam apostolus ipse trina supplicacione previa non valuit obtinere.

XVIII.

Cancellarius scribit Wilhelmo Pinczoni, preposito Maguntinensi etc.³⁾

Mala concurrunt omnia, tristem ferunt sentenciam, stilus lugubris, incompta scribentis grossicies et ineptitudo aurium illius, ad quem littere diriguntur, unum tamen ad consolacionem accipio, unum est, quod mentem efficit respirare scribentis, dum quod rustici sermonis ministerio proferre [Lu: profiteri] presumit, a veterano W., qui iam senio imbuente obsurduit, nequaquam valet intelligi aurium collecta sordicie prohibente, neque valet reprehendere

¹⁾ Otištěno u Pelzla I. 322 a u Hoffmanna čís. 223.

²⁾ Rukopisy Cel a Lm mají při tom: »Luthomericensi«. — Ua: Cancellarius condolet preposito, cui fui membrum virile amputatum, eundem fideliter consolando.

³⁾ Ua: C. scribit Wylhelmo Pinczoni, preposito Maguntinensi, de simplicitate stili rethorici se excusans. — Ha (chybně): preposito Magdeburgensi.

Wilhelmus Johannis negligenciam, apud quem instrumenta loquela sic defecerunt hactenus, ut putrefactis gingivis dentes locum non habeant, quod eorum presidio vocis valeat effigies informari. Cetera loquetur ostensor presencium, quem si placuerit ad bonum sui Johannis benignis recipiat affectibus Guilhelmus.

XIX.

Cancellarius scribit Wilhelmo Pynczon, ut non faciat se examinari in mordendo nucleos persicarum.¹⁾

Domine W[ilhelme], pater et amice carissime. Quamvis Srenissimus princeps dominus communis, Romanorum imperator, bonam voluntatem ad vos gerat omni tempore et iam magistro C. in arduis ad Romanam curiam transeunti factum vestrum multum studiose commiserit, sicut ipse vos de talibus poterit melius et sufficiencius informare, tamen si de examine vestro ante provisionem ageretur in curia, sicut observancia de more communi tenere consuevit, tunc amica fide vobis persuadeo, quod non permittatis vos in mordendis nucleis persicarum examinari per aliquem, quale eciam de hoc pretendatur ingenium, quoniam defectu iam dencium, qui putrescentibus gingivis excecerunt quam plures, et alii morsus debito privantur officio, multum timerem, vos in actu tali deficere et per consequens provisionem impeditam in totum, cum pastores sanis indigeant et acutis dentibus, ut in custodia suarum ovium lupinis valeant morsibus obviare. Nam luporum seviente malicia non est interdicta pastoribus potencia remordendi.

XX.

Imperator facit quendam fatuum comitem.

Saturnine nigredinis fusca caligine inferorum rex Pluto deformis Johanni comiti vallis fatue loco salutis errorum deviis occupari et inter insipientes quoslibet obtinere primatum, ut ordo sit ei in rebus omnibus ordinem non servare, novercantis fortune negligenti studio fatalium sororum abrupto stamine, Eumenidarum obscuro consilio et infernalium furiarum certa sciencia et consensu te comitem vallis fatue mira severitate [*Ha: serenitate*] creamus, tibi iura insipientis comitis insipida largitate donamus, ut omnibus fulciaris dementis erroris turbinibus, quibus pretextu blandientis Thesiphone aut allicientis Megerae fraudibus dementati comites freti sunt hactenus aut errantis nature decreto quolibet pociuntur, dantes et concedentes tibi auctoritate nepharia comitatum predictum vallis fatue cum castris et municionibus annotatis inferius: Vnitoniczich, Vvelbludich, Vtrzenyczich, Vblaznovich, Vnasranychach²⁾

¹⁾ *Ua:* C. scribit eidem, quomodo imperator facta ipsius in curia tractanda cuidam commisit, sed ut non permittat se mordendis examinare nucleis persicarum. — *Hu:* Scribit preposito, ut non faciat se examinari in mordendis nucleis.

²⁾ Ve všech ostatních rukopisech jsou výrazy německé: »Narrenberg, Narrenstein, Narrental, Narrenhausen, Narrenheim, Torental, Torenburg, Tornecke, Torenstein, Affenburg, Affenfelt, Affenkirchen, Affenleite, Affenhusen et ceteris [ut supra]. — Rukopis *Lu* má pouze: Narrenberg, Narntal.

et ceteris prefate vallis fatue seu tui fatui comitatus stultissimis pertinenciis, quibus eciam specialibus errabundis vagis et incomptis nominibus valeant appellari. Et ne tu comes tantus, tam vani comitatus heres et dominus incomitatus et absque comite tibi competente remaneas, domum tuam officialibus condignis aptare decrevimus, ut officialium qualitas domino oberranti respondeat, ut in condicione familie splendeat nobilis fatuitas dominantis. Sit igitur curie tue magister erroris inconsulti levitas, magister camere inimica pauperies, coquine magister egestas, marescallus frequens et livorosa contencio, capellanus continuata garrulitas, cancellarius involuti spiritus vertiginosa miseria, clientela te subsequens sit rancor, ira, livor et tedium, precedentes te domicelli sint precipitata voluntas, indeliberata mentis provisio, spiritus furibundus. Cibus tibi et familie tue decrevimus vestris aptum operibus campestri quidem labore querendum, utpote kon, ossel, wol ¹⁾ et alia, que laboris exigunt tedia, ut eciam tibi et eis fungi liceat de fungis quiblibet pariter et boletis. Potum eciam tibi et tuis collegio nostro suadente tribuimus, ut sit aqua stans restagnata tabescente palude, aqua stillans e tectis veteribus scabra iam assumptis rubigine, aqua fluens per civitatem hincinde meatus sordes abducens et locorum quorumlibet fetida purgamenta. Vestes tibi et eis propinet divini spinosa congeries, pelles et subducturas ericius, ut singula singulis apte respondeant, ut qualis est dominus talis sit et aggregata familia, talibus eciam provisionibus fulciantur. Nulli (ergo) penitus liceat adversus prefata dare consilium, quin tu et tui predicti absque difficultatis obice in talis demencie spiritu maneatis. Testes autem huius sunt fantasie tue vanitas, intelligencie confracta medulla, ebetudo mentis, frontis defectuosa locacio, oculorum situs informis, narium inequalis posicio, vocis peccantis barbaries, potacionis ritus enormis et alia quelibet, que formam vane fatuitatis vite [in te] modo quodam mirabili et expresse notorio protestantur. Datum apud inferos in Acheronte medio trans lethei fluminis ripas inmemores, ubi Chotices ampne amaro preterfluit et Stigis minatur austeritas profluvium inimicum, anno quo Iovialis Serenitas portas inferni destruxit, die quo nostri principis memoratur captivitas et in seculo, quo nostra cessavit auctoritas aurei temporis imperio dominante. ²⁾

XXI.

Cancellarius scribit Henrico Thesauri, ut non vadat in Ungariam. ³⁾

Domine et amice carissime. Ingressum regni Ungarici nullo modo vobis vellem consulere, Ir muzzet danne sulches ungelucke umbe mich haben merklichen vorschuldet. Nam preter vini saporem sulphureum, calores eximios et gentis ipsius infidelitates et tedia, so ist die luft so hellicleichen [*Zhoř*: hellischen] pitter und wasser fleisch vische und alle noturft in sulcher umbederbkeit [*Ha*: unbederwicheit], quod usus talium nature non provenit, ymmo ex

¹⁾ V jiných rukopisech: himper, craczber, wachaldirber et alia [ut supra]. — Patrně píše rukopisu kapitolského, kterýž jak víme neznal německy, položil na místě slov německých, které v předloze své našel, slova česká, která však smysl slov německých nepodávají.

²⁾ Otištěno též od A. Schulze v Anzeiger f. Kunde d. d. Vorzeit XXII, 210.

³⁾ *Ua*: C. dissuadet H. de V. ad Ungariam propter multa incommoda gentis prave. —

infeccione nociva nobilissime complexionis offensa condicio alteratur, ymo quod deterius est peioratur continuo, daz ich in solchem czweifel bin, soles dethan [*Zhoř*: dhein, *Ua*: kein] kurcze Stund weren, daz ich eintbegen [*Zh*: eintweder] ewigen sichtum uf mich lade, adir von dannen lebend nicht entscheide [*Ha*: lebentich nicht kome]. Et quamquam gravis et inenarrabilis sit afflictio et stili serie describi non valeat, cum verba non habeam, que similium sint apta miseriarum materiis, tamen alicuius consolacionis utor antidoto, wenne dring dich nicht Eberleins (Ewerleins) schuche cze hi'fe nimpt und wegmuet (begynnt) von mayster Thomas suchen (schuhe) czu reden [v *Ha* vynecháno], tunc mentes audiencium varii risus aurora serenant, tunc passionis et amaritudinis obliviscuntur, tunc breves resumunt anni et quos tempestatum affligerunt inmensi turbines ad sperate commoditatis leticiam reducuntur, wenne die synne seyner spruche sint nicht so waste in yrer meynunge cze merchen als dy gewerde (geberde) dy er hat, dyweil er dy rede treibet, eo precipue, quod oris sui discensio et laborum notanda grossicies verba proferunt in tam sono mirabili, ut vocis ipsius integritas mente concepta preambula aeris subtilitate formare non valeat, dum subtilitatem aeris latitudo non teneat et labiorum gravitas aerem verberet incontinue. Doch so pit ich sunderlich durch mein ewige dinst, daz ir als ein sunderleich frunt tut und got fur uns witten wellet [*Ua*: daz ir als ein sunderlicher frunt furbas bitten wellet], das er uns aus solches leides notikeit erledige und erlose.¹⁾

XXII.

*Primogenitus regis . . . scribit imperatori.*²⁾

Serenissimo et excellentissimo principi, domino imperatori etc. superillustri consanguineo nostro carissimo P. de tali loco oc. . . salutem et paratam ad beneplacita voluntatem. Divini culminis altitudo, cuius ineffabilis prudencie plenitudo nullis inclusa limitibus, nullis terminis comprehensa, recti censura iudicii celestia pariter et terrena disponit, in sui profunditate consilii volens Christi fidelibus salubriter et utiliter providere, decrevit, Celsitudinem vestram, in cuius pectus diffluunt [defluunt] quid virtutis habent [sic], et super quem celi desuper roraverunt, imperialium insigniorum facere insignitam, cuius quidem virtutes quis posset exprimere, non Plato, non Tullius, non filii tenebrarum, qui ex ore sedentis in throno prudentiores lucis filii nuncupantur. Merito exultet universa turba fidelium sic virtuosus principis protecta presidio. Talem namque totus orbis vocabat in dominum, talem namque requirebat iusticia defensorem, qui in potencia strenuus, in strenuitate preclarus, in clari-

¹⁾ V kapit. rukopise jsou veškeré věty německé vynechány; ku konci formule poznamenal píšaf: »Residuum erat scriptum in theutonico, quod legere ignorans obmisi.« — V *Už* končí formule tato slovem »maxime«; poznámka, že další psáno bylo německy, není sem pojata; rovněž scházejí všechny věty německé. — *Uc* má pouze počátek (ku slovu »consulere«); vše ostatní vynecháno, bezpochyby též proto, že píšaf německy neuměl.

²⁾ *Ua*: Primogenitus regis scribit imperatori, gaudens de coronacione eiusdem et mandatis suis volens servientibus desideriis obedire. — *Lm*: Cancellarius scribit regi Sicilie [sic].

tate benignus, in benignitate sapiens, in sapientia providus et in providencia foret humanus. In celsitudine quidem vestra Ezechielis verba proclamant, aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu plena plumis et varietate etc. [sic]. Culmine vestro verificantur Aristotilis verba, beatas fore respublicas, que sapientie studio gubernantur. Per Serenitatis igitur vestre de recepcione regaliū et imperialium insigniorum apices informatus tanto vehemencior iocunditas michi accessit, quanto ardentibus (ardencioribus) desideriis singularius affectabam, Maiestatem vestram imperialibus infulis decorari et eius honoribus insigniri. Serenitatis vestre et excellencie beneplacita michi fiducialiter iniungatis avido singula michi possibilia, que forent Serenitatis vestre affectibus graciosā, ferventibus desideriis adimplere. Sacratum imperium faciat altissimus felicibus et prosperis successibus habundare.¹⁾

XXIII.

Litera tradita imperatori super infamia Florentinorum.²⁾

Serenissimo principi ac Illustrissimo domino d. Karolo etc. Recordare Serenissime imperator verbi illius sapientissimi Salomonis dicentis: Curam habe de bono nomine, plus valebit tibi nomen bonum quam mille thesauri preciosi. Amor namque et fides, quibus tibi teneor, me inducit et allicit, ut benignitati tue referam tue fame que audio detractiva. Clangit enim communis tuba, quod tu inmemor iniuriarum illatarum gloriosissimo et sancte memorie domino H[enrico]. Romanorum imperatori dignissimo, avo tuo, a tuis emulis et rebellibus Florentinis, ob non nimiam pecunie quantitatem fidelium devotorum s. Romani imperii sanguinem vendis eisdem et iurisdicciones, civitates et castra usurpata per eos tuis fidelibus per tyrannicam pravitatem privilegio donas, quod ad tuum eternum dedecus, si ita est, noscitur pertinere. Nonne consideras, quantum avaricia sit in principe detestabilis et obscena, quam nunquam aliquis sapiens concupivit, nam malis imbuta venenis corpus animamque virilem effeminat, nonne etiam vides, cuius sit effectus iusticia, que reddit unicuique, quod suum est. Nullum namque timere debes, si illam effectualiter imitaris. Iustinianus enim iustissimus [Lm: illustrissimus] imperator dictat in lege: Cum rex iustus sederit super sedem, non adversabitur sibi quicquam malignum. Adverte, que loquor et si diligenter velis inquirere, de consiliariis et collegis tuis aliquos pecunia, ut dicitur, ab ipsis Florentinis invenies iam corruptos. Cum sis prudens, vagari pluribus verbis nolo, nisi uno solummodo, ut prudenciam tibi desuper datam ab illa pessima et insaciabili lupa devorari aliqualliter non permittas Deus dirigat vias tuas.³⁾

¹⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 279.

²⁾ *Ua i Rajhr*: Papa conqueritur imperatori de quadam societate ipsum hortans ad eandem causā dei et iusticie repellendam — Nadpis ten patřl ovšem k číslu následujícímu; psán jest současně s textem ostatním a těžko tudíž omyl ten vysvětliti. Snad bral písař nadpisy z registřiku, jakž psán jest ku př. v rukopise kapitolním před formulí, a tu lehce mohl jeden přehlédnouti, resp. přeskochiti, tak že psal potom i následující o jedno číslo dříve.

³⁾ *Uc*: Deus dirigat quo iturus es. — Otištěno u Madra čís. 7; částečně otištěno též »ex Cancellaria Caroli IV.« (bezpochyby z rukopisu *Ua*) od Höflera, Johannes Porta de Avonniaco VI. pozn.

XXIV.

Papa conqueritur imperatori de quadam societate etc.¹⁾

Innocencius episcopus etc. carissimo in Christo filio K[arolo] etc. salutem oc. Ad noticiam tuam, fili carissime, non sine amaritudine gravi et displicencia magna deferimus, quod nonnullae gentes de diversis partibus insimul congregatae Comitatum provincie, qui de feudo imperii tui est, invasere (et) ad partes istas dicto Comitatu provincie immediate contiguas descenderunt. Ex quo turbamur admodum et tristamur, dolemus etenim per invasionem huiusmodi, que nullo rationis colore vestitur, in ipsis fere oculis nostris contempni iura, calcari leges, iusticiam ledi et rationem subici voluntati, dolemus dampna et excidia populi Christiani, dolemusque toto fere orbe terrarum peccatis exigentibus commotionum fluctibus inquieto hoc pusillum terre, quod hb. Petri et Pauli apostolorum meritis alienum a turbine videbatur et in quo eadem ecclesia quiescebat, subici procellis validioribus intuemur. Ad te igitur, princeps inclite, ad cuius nutum stabit, sicut non ambigimus, spiritus suscitare tempestatis huius, paterna fiducia recurrentes, Serenitatem tuam attentius deprecamur et cum instantia petimus, quatenus pro reverencia dei, publice utilitatis intuitu, consideratione salutis tue ac nostre intercessionis obtentu de illo velis super hoc remedio per omnem viam, quam putaveris utilem, celeriter et favorabiliter providere, per quod gencium predictarum repressa malicia imminentibus periculis obvietur salubriter et eadem ecclesia per tue filiacionis studium atque presidium a perturbacione qualibet preservetur. [Super hoc dilecti filii A. B. hospitalis s. Marie Teutonicorum Jerosolimitani, latoris presencium, cui super hoc lacius locuti sumus, cum grate satisfaccionis effectu adhibeas relatibus plenam fidem.]²⁾

XXV.

Domino suo Cesari.³⁾

Serenissime et invictissime princeps. Cum sitis dei gracia iurisdiccioni illius, ad quem appellacio ab omni parte dirigitur, iudicem competentem non habens Maiestati vestre de vobis conqueror, quia vos pro inducendo fidem meam et obsequia post multas consolaciones verborum me facti noticia dimittitis per omnia desolatum.⁴⁾

¹⁾ *Ua i Rajhr*: Cancellarius imperatori, quomodo ipsum in causa sua dimiserit per omnia desolatum — kterýžto nadpis patří k číslu následujícímu. Viz pozn. k číslu XXIII.

²⁾ [] dle Menckena, *Scriptores III.* 2087. Otištěno též u Madra č. 2. Jiné listy této záležitosti se týkající viz pod čís. CCCLVI a CCCLVII. — List hořejší jest patrně onen list papežův dd. 21. července 1357, z něhož výtah uvádí Werunský, *Excerpta ex registris Clementis VI. et Innocentii VI.* str. 126 (čís. 449). Komendator řádu něm. zde dotčený byl Rudolf z Homburku.

³⁾ *Lm*: Cancellarius scribit imperatori conquerendo sibi de ipsomet. — Srovn. poznámku 1. k čís. XXIV.

⁴⁾ Ku konci listu tohoto připsáno v rukopisech některých známé: »Aliquando reputatus nunc autem contemptus cancellarius vester«. (*Ua, Raj. i Uc* mají pouze: Aliquando reputatus nunc autem contemptus), kterážto slova však v rukopise kapitolském jsou teprve po čísle 239. *Uc* výslovně po slově »desolatum« praví: »Subscriptio: aliquando reputatus nunc autem contemptus«.

XXVI.

*Imperator facit ducem de comite etc.*¹⁾

Karolus oc. Illustri W[enceslao] duci etc. graciam oc. Scep[tri]gera cesaree dignitatis sublimitas sicut inferioribus potestatibus officii et auctoritatis elacione prefertur, ut commissos sibi fideles optate gubernet consolacionis presidio, quod thronus regius tanto solidetur felicius et uberiori prosperitate proficiat, quanto indeficientis sue virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos, sic a choruscante (coruscante) splendore regalis solii nobilitates alie velud a sole radii prodeuntes fidelium status et condiciones illustant, quod prime lucis integritas inviolati vel minorati luminis detrimenta non patitur, ymo amplioris utique scintillantis iubaris expectato decore profunditur, dum in circuitu sedis auguste illustrium principum numerus ad imperii sacri decorem feliciter adaugetur.²⁾ Sane attendentes multiplicia merita probitatis et preclare devocionis insignia, quibus tu et preclare memorie progenitores tui domus Lucemburgensis sacrum Romanum imperium dignis quidem studuistis honoribus venerari, illum eciam fervidum tue mentis amorem, quo ad imperii procurandos honores inclinaris, attentius regie consideracionis intuitu limpidius intuentes, animo deliberato. sano eciam venerabilium talium episcoporum, illustrium etc. et aliorum baronum et procerum imperii predicti accedente consilio, te . . frater carissime non carnalitatis affectu sed originis tue nobilitate poscente, presertim cum hoc latitudo tui domini et ampla subiecte tibi dicionis spacia et intemerata fides tue universitatis et populi, quo vetusto iam tempore sacrum honorarunt imperium, non inmerito requirebant, hodie in nomine domini et salvatoris nostri, a quo omnis principatus et honor provenire cognoscitur, illustravimus et illustramus et in verum principem et ducem L[ucemburgensem] sublimavimus, ereximus, decoramus et erigimus Romanorum regie plenitudine potestatis, decernentes expresse, quod tu, heredes et successores tui, duces L[ucemburgenses], perpetue omni dignitate, nobilitate, jure, potestate, libertate, honore et consuetudine gaudere debeatis et frui continuo, quibus alii sacri Imperii principes et nominatim duces illustres freti sunt hactenus et cottidie pociuntur. Terras quoque tuas, opida, castra, municiones, villas, provincias, districtus, montes, colles et plana cum omnibus silvis, rubetis, pratis, aquis aquarumve decursibus, pascuis, piscinis, piscaturis, theloneis, judeis, monetis, judiciis, bannis sive inhibicionibus venacionum, que vulgariter Wylpenne (Wiltpanne) nominantur, et penis inde sequentibus consuetudine vel de iure, baroniis, baronibus, feudis, feudatariis, vasallis, vasallagiis, militibus, clientibus, iudicibus, civibus, nobilibus et plebeis rusticis, agricolis pauperibus et divitibus et omnibus eorum pertinenciis, sicut predicta et eorum quelibet latitudo tui domini comprehendit, in verum princi-

¹⁾ *Lm*: Imperator illustrat et sublimat in ducem Lucemburgensem fratrem suum.

²⁾ Arenga tato byla při listech podobných oblíbená a též obyčejná; nalézáme ji opět při čísle LXXX. a taktéž skoro doslovně v listinách, otištěných u Glafeye, Anecd. čís. 15. 19, též u Hoffmanna čís. 33.

patum et ducatum L[ucemburgensem] ereximus et erigimus, insignimus ac de predictae regie potestatis plenitudine decoramus, tibi illustri W. duci L. predicto ducatum sive principatum huiusmodi cum omnibus honoribus, nobilitatibus, juribus, privilegiis et emunitatibus, quemadmodum ducatus sive principatus insignes ab illustribus sacrosancti Romani imperii possidentur vel tenentur, sive possideri consueverunt hactenus et in quantum a sacro Romano imperio in feudum dependet, de benignitate regia conferentes. Decrevimus etiam et hac edictali constitutione sancimus, quod tu, heredes et successores tui perpetuo duces L[ucemburgenses] nominari et appellari debeatis inantea et tamquam ceteri imperii sacri duces et principes teneri et honorari et ubique ab omnibus reputari, omnique jure, privilegio, honore, gracia, dignitate et emunitate absque impedimento perfrui, quibus alii sacrosancti imperii duces et principes in dandis seu recipiendis juribus, in conferendis seu suscipiendis feudis et in omnibus aliis illustrem statum et condicionem ducum seu principum concernentibus freti sunt hactenus seu quomodolibet potiuntur. Et ut ducatus seu principatus L[ucemburgensis] solido fundamento firmetur et tanto se Romano imperio magis obligatum conspiciat, quanto ampliori fuerit regie liberalitatis munere decoratus, te, heredes et successores tuos, duces L. perpetuo infrascripto claro quidem officio graciosius insignimus, ut quociens nos aut successores nostros, Romanorum imperatores sive reges, ad reprimendam rebellium nostrorum superbiam seu imperii procurandos honores armatos continget incedere, tu, heredes aut successores tui, duces L., qui pro tempore fuerint, frenum imperialis seu regalis dextrarii nostri a latere dextro gubernare et prospicere debite fidei diligencia debeatis et in recubitu mense nostre cibos regios, qui in solempnibus curiis nostris administrati fuerint, coram nobis incidere, ut sic tamquam princeps et fidelis imperii guerrarum et pacis in tempore nostri curam et custodiam habeatis. Et quia tu, frater carissime, tamquam dux L[ucemburg.] s. imperii vasallus et princeps, dum eundem tuum principatum seu ducatum L[ucemburg.] a regia Maiestate in feudum susciperes, nobis velud Romanorum regi et vero tuo domino fidelitatis, obediencie et subieccionis debita iuramenta solita prestitisti, quodque in principatu seu ducatu tuo predicto pacem et iusticiam omnibus et singulis, eque pauperibus ut divitibus, procurare velis et debeas efficaciter et fideliter iuxta posse, decernimus et hoc regali edicto duximus perpetuo statuendum, quod tu, heredes et successores tui, duces L., ducatum sive principatum L. predictum cum omnibus suis pertinentiis, sicut expressatur superius, a nobis nec non a Ser. imperatoribus seu regibus Romanorum, successoribus nostris, et ab ipso Romano imperio, quociens oportunitas fuerit, debito solempnitatis honore cum vexillis, ut moris est, et solita reverencia suscipere debeatis nobisque ac eisdem nostris successoribus in casibus premissis sicut alii imperiales duces et principes prestare et facere fidelitatis, homagii, obediencie et subieccionis debite corporalia iuramenta. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre illustrationis, erectionis, insignicionis, decoracionis et collacionis paginam infringere, seu ei ausu quovis temerario contraire sub pena M marcarum auri puri, quas ab eo, qui contravenire presumpserit, irremissibiliter exigere volumus et earum

medietatem nostre regalis camere fisco, residuam vero partem iniuriam pas-sorum usibus applicari, presencium oc. . . .¹⁾

XXVII.

Imperator facit quendam militem baronem.

Karolus oc. Nobili . . . familiari consiliario et fideli nostro dilecto gratiam suam oc. Etsi regie dignitatis circumspecta benignitas universorum saluti dignatur intendere et ea que reipublice grata commoda censentur aspicere graciosa consideratione perpendit, ad illorum tamen procurandos honores singulari quodam favore inclinatur uberius, quos intemerate fidei firma constancia et inveterati laboris diuturnitas claris testimoniis recommendant. Sane consideratis multiplicibus studiosis obsequiis et immobilis tue virtutis industria, quibus tu velud servitor ydoneus Maiestati nostre et clare memorie illustri oc. sollicita probitate continue placuisse dinosceris, habito eciam respectu ad futura tue virtutis obsequia, quibus tu sacro Romano imperio honores valebis et com-moda procurare, te et heredes tuos legitimos, qui de lumbis tuis descenderunt, maturo baronum et procerum nostrorum accedente consilio animo deliberato ac de certa sciencia libertamus et barones nobiles sacri imperii constituimus et ydoneos atque habiles facimus, baronias quaslibet et quevis baronum nobilium dominia habendi et possidendi, dum talia empcionis contractu, devolu-cione, donacione seu quovis alio titulo ad te aut antedictos heredes tuos contigerit pervenire, decernentes et regio statuentes edicto, quod tu et he-redes tui predicti de lumbis tuis descendentes, ut premittitur, nulli penitus hominum ad provocacionem duelli seu alicuius alterius cause criminalis seu civilis, cuiuscunque eciam condicionis existat, nisi baronie insignis nobilitate constituto teneamini respondere, neque sentencias alicuius interlocutorias seu diffinitivas aut testimonium super antedictis causis subire seu pati ratione quacunque, nisi fuerit nobilitatis et libertatis ingenius [ingenuus], ut prefertur, non obstantibus quibuscunque legibus, statutis, consuetudinibus, juribus seu privilegiis in contrarium [editis], quibus omnibus edictis, si et in quantum pre-senti nostre libertatis indulto obviare censentur, auctoritate Romana regia et de regie potestatis plenitudine derogamus. Nulli ergo penitus hominum liceat hanc nostre Maiestatis paginam infringere, seu ei ausu quovis temerario contraire sub pena etc.²⁾

XXVIII.

Item alia forma, quando aliquis fit dux vel princeps etc.

Augustalis potencie monarchia, cuius ex omnipotentis dei mirifica bonitate quamvis insufficientibus meritis regimini presidemus, ad hoc nostrum animum sollicitudine cottidiana fatigat, ut ea que dignitatem Romani imperii felicibus incrementis amplificant, assiduitate continua [Lu: cottidiana] meditemur. Quod

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 42. a u Madra čís. 18.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna č. 47.

quidem tunc credimus efficaciter adimpleri, cum principum, a quibus pacis . . . [sic] ¹⁾ ulterius progreditur, fruitur gracia, iusticia roboratur, statum et numerum feliciter adaugemus. Sane probitatis tue insignia, quibus tu et progenitores tui oc. clare nostre mentis intuitu limpidiu intuentes [sic], te et heredes tuos de consilio principum, procerum etc. . . . illustramus hodie in dei nomine in veros principes et duces ereximus, decoramus et erigimus de plenitudine regie potestatis, volentes, ut eisdem dignitatibus, juribus, libertatibus, quibus alii principes freti sunt et fruuntur, gaudere debeatis. Insuper terras dominia erigimus et insignimus etc. . . .

XXIX.

Imperator dat cuidam arma etc. ²⁾

In nomine sancte et individue trinitatis feliciter Amen. Karolus oc. Nobili etc. gratiam suam oc. A claro lumine throni cesarei velud e sole radii nobilitates alie legitimo iure procedunt et omnium nobilitatum insignia ab imperatoria Maestate dependent, ut non sit dare [sic] ³⁾ alicuius generositatis insigne, quod a gremio non pervenerit cesaree claritatis. Sane attendentes multiplicia merita probitatis, quibus progenitores tui et tu similiter nos et sacrum Romanum imperium diligentibus studiis honorastis, animo deliberato, sano eciam principum, baronum et procerum sacri imperii accedente consilio, volentes tibi gratiam facere specialem, tibi ad supplicis tue petitionis instanciam infrascripta nobilitatis insignia in tuam et heredum tuorum personas imperatorie benignitatis innata clemencia favorabiliter elargimur, ut videlicet super galea more nobilium comitum et in banderio similiter, dum necessitas illud exegerit, caput cum collo pavonis integrum, ut anulum aureum gemmatum pavo ipse in ore portet, in medio corone auree gestare possitis, ut cooperitorium galee retro dependens sit de pellibus harmelinis, et ipsis insignibus tu et heredes tui uti possitis in preliis, torneamentis, hastiludiis et generaliter in omni exercicio militari. Et ob maiorem certitudinem, ut tu et heredes tui eo quidem securius huiusmodi gracia nostra gaudere possitis, quo insignia prefata sensibilibus figuris oculis corporalibus subiecta fuerint et appropriatis sibi coloribus figurata, ea de certa sciencia pingi mandavimus sub ea forma, que in presentibus pictoris magisterio reperitur. Gaudeas igitur favore cesareo et de tante pietatis munere eciam tua proles exultet et tanto fideliori studio ad honorem sacri imperii tua semper et ipsorum intencio solidetur, quanto ampliori preventos quidem vos aspicitis munere graciaram. Nulli ergo hominum liceat oc. Signum oc. Testes oc. Presentibus oc.

¹⁾ Slovo to vynecháno i v jiných rukopisech. Hoffmann, kdež formule tato otištěna pod čís. 46, klade »a quibus pax ulterius progreditur«. V rukopise kapit. jest tato formule ještě jednou napsána a sice co číslo 78.

²⁾ *Lm*: Imperator nobilitat Jo. et heredes suos et confert ipsis arma et insignia militaria et recipit ipsum in suum familiarem.

³⁾ Psáno tak též v *Ua*, *Lu*, *Lm* i *Ha*; u Hoffmanna, kdež celá formule jest otištěna (čís. 42), jest: ut non sit datum.

XXX.

Item dat cuidam auctoritatem creandi milites etc.

Karolus oc. Spectabili etc. graciā oc. Ad eminenciam cesarei culminis pertinere dinoscitur, quociens virorum nobilium imperii sacri fidelium decus protenditur et honor eis impenditur, quem strenuis actibus et virtuosorum operum exercitiis promerentur. Hinc est, quod nobilem . . ., fidelem nostrum dilectum, sue strenuitatis ac probitatis meritis rite poscentibus singulari cupientes honore de innata nobis clemencia decorare, tue fidelitati concedimus ac plenam et omnimodam damus auctoritate cesarea tenore presencium ex certa sciencia potestatem et liberam facultatem, quatenus eundem . . . pro nobis et nostro nomine atque vice militem constituere, cingulo quoque ac universis militaribus possis et debeas insigniis insigniri, adhibitis universis solempnitatibus, que circa imperiales consueverunt milites adhiberi. Volumus enim et presencium auctoritate decernimus, ut postquam dictus P. . . a te premissio fuerit ordine miliciam assecutus, proinde noster ac sacri reputetur et sit miles imperii, iisdem privilegiis et dignitatibus ubilibet pociatur, ac si dictam esset miliciam per manum nostram cesaream presencialiter assecutus. Presencium etc. ¹⁾

XXXI.

Cancellarius scribit, quod nichil consoletur eum nisi presencia Dithmari etc.

Dilectissime frater et amice precarissime. Neque regie dignitatis affectio, qua ille noster communis dominus vestri et mei status condicionem prosequitur favorose, nec fortune blandientis aspectus aut corporalis sanitas vel multiplicium presencia gaudiorum cordis mei penetralia et interne mentis affectum quavis mulcebritate vel exhilaracionis tripudio consolari potuerunt, quin de domini Dythmari tam diuturna absencia Johannis contristetur fidelitas et quem futurum sperat continuo expectat cum meroribus venientem et ut videret cum propheta sermone ditari pronunciet (sic). ²⁾ Putasne videbo et non immerito putas, dubietatem reponito (?), ³⁾ cum pro certo mee rationis dictet sententia, quod amici, quem sicut credit et sperat ex intime sinceritatis flagrancia dilexistis, vos illius suavis vini Renensis claritas et saporosa potacio fecerunt penitus oblivisci. De statu meo vobis tantum insinuare decrevi, quod dei favente clemencia corporis incolumitate potitus nil aliud opto, nisi vestram sanitatem corpoream propriis luminibus intueri.

¹⁾ Formu tuto nalézáme úplně v listě cisařově z r. 1390 (XIV. Kal. Augusti), otiském u Glafeye čís. 180 (str. 274).

²⁾ Smysl ve všech rukopisech nejasný. Dithmar jest bezpochyby kancléř Vratislavský Dětmár z Meckebachu, jenž býval též písařem kanceláře královské (viz mé Kanceláře a písaři str. 29, 86).

³⁾ V rukopise kap. psáno jest vlastně »reponitor«, v jiných rukopisech »reperitor« i jinak chybně.

XXXII.

Cancellarius refert grates civibus pro eo, quod fratres ordinis s. Augustini bene tractant. ¹⁾

Carissimi domini et amici. Multiplicatis beneficiis et tot benignis favoribus, quibus ad instanciam meam religiosos et honorabiles fratres ordinis heremitarum s. Augustini in civitate B. gracieose prosequimini, grates dignas insufficiencia mea non valet exsolvere, precor tamen, ut quod mea non potest infirmitas beatus Augustinus meritis suis impetret apud illum, qui est graciarius omnium largifluus distributor. Nam preter consolacionem eternam, quam obinde dubio procul moto obtinebitis auctore deo feliciter, eciam ego remaneo velud is, qui recepto beneficio gratus esse tenetur ad omnia, que vestrum commodum et honorem prospiciunt, perpetuis temporibus obligatus. Valeant precor domini et amici mei carissimi feliciter et longeve.

XXXIII.

Cancellarius scribit duci, quod imperator distulit arrestacionem. ²⁾

Illustris princeps et domine generose. Acceptis literis vestris super materia repressaliarum, ad quas nobilis viri domini . . . de . . . aspirabat intencio, erga Sereniss. et invictissimum principem et dominum d. K[arolum] Romanorum ꝙ. attenta diligencia laboravimus, factum sibi iuxta literarum, quas misistis, tenorem specificie declarando. Et quamvis idem . . . tunc presens in sua curia vehementer instaret labores cumulando laboribus et omnium de consilio invocaret presidium, tamen dominus noster predictus contemplacione vestri negocium distulit asserens, non fore procedendum in talibus nisi matura deliberacione consilii sanioris. Et prout iam de preterito in hac vigili frequencia laborare studuimus, sic omni tempore in hiis et aliis parati existimus, ad ea fidelibus votis intendere, que vestrum prospiciunt commodum et honorem, sicut magnificenciam vestram nobilis . . . de . . ., familiaris noster, ostensor presencium, sufficiencius informabit.

XXXIV.

Cancellarius scribit cuidam, quomodo imperator ad ipsius promocionem inclinatur.

Obsequio diligenti premissis. Domine mi gracieose. Libenter apud domini mei cesaris presenciam vobis tamquam singulari meo fautori bona fide et studio frequenti servirem in hiis omnibus, que vestrum prospiciunt commodum

¹⁾ *Ua*: Cancellarius refert civibus pro exhibicione honoris et reverencie fratribus ordinis s. Augustini graciarius multimodis acciones. — Nadpis tento psán jest chybně před číslem předcházejícím a opakuje se při čísle tomto opět, tak že odtud nadpisy zase se shodují s obsahem listiny. V rukopise *Lm* psán jest tento list dvakráte a sice co číslo I. 14 a 188 (po druhé se přidává: civibus Wratislaviensibus).

²⁾ *Ha*: Compatitur ducisse super infirmitatem [sic] consortis, — nadpis ten ovšem neshoduje se s obsahem.

et honorem, verum quia cesar ipse erga personam vestram adeo magna sinceritate frequenter afficitur, vosque et illam prolem vestram nobilem et vestri status augmentum adeo forti conatu prosequitur, ut vestra nobilitas ad ipsum intercessore seu directore non egeat, qui potestis procul dubio in quacunque materia erga Majestatem cesaream quoscunque volueritis promovere, queso nichilominus, ut propter hoc non paciamini affectum gratie vestre erga me quavis etiam ratione diminui, qui tamen voluntatem integerrime fidei in hoc gero, et computetis pro facto volendi cupidinem, quoniam promptus est cancellarius ad prosequenda vestra commoda pariter et honores.

XXXV.

Item rogat Franciscum [Petrarka], ut sibi mittat expositionem eglogarum.

Magister et domine. Rogo vos instancia maiore qua possum, quatenus michi expositionem eglogarum vestrarum quanto poteritis velocius dirigatis, nam vehementi melancolia et dolore cordis constringor legendo tante sonoritatis dictamina et rerum subtilium tam appropriatas methaforas, dum non intelligo, in quos fines sermo cultus sua venustate peroret. Tollatis igitur tante displicencie et adversitatis materias ab amico, gratum michi in hoc ostendentes benigne pietatis affectum, cuius intendo totis vite mee temporibus in gaudio reminisci. Datum etc. ¹⁾

XXXVI.

Cancellarius rogat Sagremor, ut non habeat suspicionem, quod sibi dedit grana quedam ad comedendum. ²⁾

Nobilis vir, amice karissime. Inter clericos iuniores cancellarie mee hactenus per dies multos currebat illud solacium, ita quod se cum illis granis mutuo hincinde deciperent, ut unus alteri ad risum provocandum pararet sitis incendium et nullum aliud inter eos umquam evenit periculum, nisi quod, postquam de nocte grana sumebantur ab uno, continua sequenti die potibus inhiabat. Et ego confidens, nullum aliud vobis imminere periculum, sub bone societatis fiducia ad hoc ibam, ut grana talia glutiretis, unde amice karissime, cum absque omni dolo talia gesta sint et ego salutem et dulcem fortunam vestram et augmentum honoris vestri semper dilexerim, rogo vos, ut suspicionem mali repellatis ab animo et credatis, hoc negotium pro excitandis risibus evenisse. Nam qua ratione vobis, singulari amico meo, vellem scienter parasse tanti doloris materiam, qui nec talia facerem ei, qui michi foret notorius inimicus ³⁾

¹⁾ Otištěno v Lausitz. Mag. XXIII. čís. 196 a v Hauptově Zeitschrift VI. 30.

²⁾ *Ua*: Item rogat S., ut non habeat de eo suspicionem, quod sibi quedam grana comedenda dederit causa ioci.

³⁾ Otištěno u Friedjunga Karl IV. Beil. I., však chybně (viz Úvod). Sagremor (Sacramore, Sagremours de Pomeriis, de Pommiers), plnomocník Bernaba Milánského při dvoře císařském r. 1358, dříve při dvoře císaře Karla IV. (r. 1355, V. Idus Aprilis se jmenuje miles secretarius Caroli IV. — Přepis Vatik.). V listech formuláře tohoto vícekrát se jmenuje.

XXXVII.

Cancellarius consolatur fratrem suum, ut non curet inutiles relaciones.

Reverende pater, germane karissime ¹⁾ Non turbetur animus vester in aliquo, nec habeatis quamvis etiam melancolie materiam, si maledictus ille faber mendacii, nepos noster, tot inter nos materias discordie seminavit, nam altissimo teste, in cuius manu sunt omnia, nunquam tanta in corde meo adversus vos amaritudo surrexit, neque in tantum provocacio mentalis vires assumpsit demone vel errore suadente, quin de vestro malo aut [de vestris] sinistris successibus doluissem, sicut huiusmodi res vobis note consistunt, quoniam de facili provoco et ea facilitate furor assumptus absumitur, qua advenisse probatur. Nam si bene colligitis. satis esset obstinati demonis meditari talia, qualia vobis de me dicti A. versuta nequicia predicavit. Quapropter oportunitate nacta ad me venire potestis non ad resignandum seu dimittendum aliqua, sed solum ad hoc, ut de communis fortune statu et ordine tamquam fratres inter nos mutuo cogitemus. Consoletur vos deus omnipotens et sanum atque felicem conservet per tempora diuturna.

XXXVIII.

Cancellarius supplicat pro quodam, ut recipiatur in suffraganeum. ²⁾

Reverendissime pater et domine mi amantissime. Licet pridem supplicaverim paternitati vestre pro quadam persona, ut reciperetis eam ad officium suffraganie, sicut bene potestis recolere, et aliquociens replicaverim preces meas affectu sincero, quo eiusdem hominis promocionem et statum uberem diligebam, tamen considerato, quod forsitan aliquibus rationabilibus causis exigentibus non inclinabatur reverencia vestra ad suscepcionem illius, ego tamquam vester capellanus et amicus voluntati vestre obtemperare desiderans laborem illum omnino dimitto et alium incipio, quem opinione verisimili confido longe amplius vestre reverencie convenire. Et confidenter et sub exaudicionis fiducia paternitatem vestram rogo intimo ex affectu, cum venerabilis in Christo pater dom. . . . episcopus . . . ordinis honorande religionis fratrum heremitarum s. Augustini sit vir literature sufficientis et notabilis et homo boni consilii, valens pro arduis legacionibus erga sedem apostolicam et imperium ad quoslibet mundi principes peragendis et religiose ac munde vite et conversationis clare, verbo et opere manifestum testimonium habeat ab omnibus, quos audiui, quatenus eum amore mei et ad precum mearum instanciam in suffraganeum in pontificalibus assumere dignemini gracie. Nam ego promitto vobis bona mea fide sine dolo, quod ipse in tali officio sic faciet, quod vestra paternitas contenta reddetur et michi tenebimini ad gratiarum debitas acciones, quoniam nulla ratione vobis domino meo et amico sincerissimo rem

¹⁾ Bratr kancléřův Matěj, biskup Triburský, svěťící biskup Litomyšlský a později Vratislavský, zemřel r. 1370. (Srovn. Časop. Č. Mus. 1886 str. 87 a 91.)

²⁾ *Lm*: Cancellarius supplicat archiepiscopo Pragensi, ut recipiatur quidam frater lector ad officium suffraganie.

aliquam commendare presumerem, cuius michi non foret familiaris noticia, neque sic studiose scriberem, nisi hoc virtus dicti episcopi notorie mereretur. Super hiis, Reverende pater, michi peto cum affirmativa graciosius responderi.

XXXIX.

*Item petit, ut quidam intromittat se de bonis cuiusdam juvenis.*¹⁾

Amice dilecte. Juxta testimonium laudabile consulum civitatis . . ., qui ab antiquo sunt magni estimatores iuste virtutis, satis contentamur, ut de bonis dimissis per mortem bone memorie . . . de . . . pro bono statu C. sui filii administrationem tutele geratis, sibi eam quam exigit inter vos et ipsum nature comunio fidem et amicitiam ostendentes.

XL.

Imperator scribit regi Armeniensi compaciendo sibi super afflictionibus suis.

Serenissime frater karissime. Fraternitatis vestre literas per nuncium vestrum, latorem presencium, nostre Celsitudini presentatas affectione sincera recepimus et diligenter ymo dolenter audivimus tam in literis eisdem contenta quam per predictum nuncium nobis exposita voce viva, dilectioni vestre et subiecto vobis populo christiano super tot et tantis afflictionibus et pressuris, quas ab infideli gente patimini, ex intime pietatis visceribus magno compaci-entes affectu. Tempus equidem, quod divini altitudo consilii ad redemptionem sui populi ac perfide gentis illius exterminium aptum ac in oculis suis placidum ab eterno prospexit, nostre fragilitatis latet noticiam, quia pater altissimus archana huiusmodi in sua posuit potestate, licet sanctos apostolos [in hiis?] orbis terrarum finibus esse constituit sibi testes, retroactis nempe temporibus [*Lm* přidává: sinistris], dum catholici principes inspirati divinitus magnopere ad hoc affectuum suorum studia direxerunt, idem mundani status instabilitas varia quoque varietas ac malignantis fortune adversitas sepe sepius visibiliter averterunt. Quapropter dei omnipotentis clemencia magnis est et assiduis precibus imploranda, ut oculis misericordie sue fidelem populum suorum operum sectatorem misericorditer ab alto respiciens impedimenta submoveat et redemptionis eius oportunam dignetur ministrare operam et optatam celitus tribuere facultatem, ne de tanta tamque diutina oppressione fidelium impia corda gratulentur infidelium nacionum.²⁾

XLI.

*Cancellarius scribit episcopo Frisingensi compaciendo oppressionibus suis.*³⁾

Reverende mi pater et domine ac frater amantissime. Oppressionibus vestris et anxiis curis, que mentem vestram seminario prevaricatoris exercent,

¹⁾ *Ua*: Cancellarius scribit Hen[rico], ut intromittat se de bonis cuiusdam iuvenis, ipsum fideliter consolando et protegendo.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 255.

³⁾ *Ua* i *Rujhr.* nemají odtud žádných nadpisů; mezi jednotlivými listy jsou malé mezery prázdné, určené bezpochyby k tomu, aby tam nadpisy později vepsány byly.

vehementer compacior. Et quamquam sint auctore domino ad preparacionem salutis eterne, nec absque rato supremi dispensatoris consilio ecclesia sancta tribulacione et dolore in hunc magnum statum excrevit, non possum tamen sollicitudinis onus exuere, quin de karissimo meo fratre et amico doleam, ut sic sensualitas vincat rationis affectionem [v jiných: affectum]. Nam iusta estimacione pensata et viam volendo debite rationis amplecti, amplior deberet ex indebitis passionibus surgere materia gaudiorum, nam non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam, quam in nobis dei misericordia revelabit, propter quod considerata mutabilitate fragilis vite terrestis, que sursum sunt, sapite et non que super terram, eadem enim ipsius fortune dubietas est vobis iusta causa meliora sperandi. Nam sicut ad presens iuventutem indebite sua tyrannide opprimere nititur, sic ab insperato ad meliora conducet disposicione divina, que cuncta rerum pondera magnifice virtutis excellencia sic disponit, ut in tota mundiali machina nichil inordinati permanserit, quod potencia, sapiencia et clemencia dei non duxerit debito limite situandum. Sim ego vestris oracionibus commissus, pater amande, nam tribulatoris [jinde: tribulatorum] voces deus exaudit, qui omnium se corde invocancium miseretur. [*Uc: Valetе oc.*]

XLII.

Cancellarius excusat se erga sororem suam, eam consolando.

Carissima soror. ¹⁾ Quis inimicus homo est ille, aut quod membrum tam grandis mendacii, qui sue fraudis veneno inter nos nititur seminare zizaniam, ut tibi dixerit, quod tu sis michi delata et quod animum indignantem tibi gesserim, quam in tantum sicut carnalem sororem dilexi et in veritate nunc diligo. Maledictus sit ille, precor altissimum, qui te talibus fictis mendaciis turbare presumpsit. Etenim sencies in meo reditu et auctore deo evidenter intelliges affectum dileccionis incepte in corde meo erga te augeri iugiter, non minui, prout fraudis ille commentarius tibi dixit. Quapropter, amantissima soror, non prebeas ammodo aures credulas tam vanis relatibus, nec de talium relacione turberis, nam ad tui profectus, status et honoris augmentum totis meis viribus cum omni fidei et amica diligencia laborabo.

XLIII.

Scribit episcopo Frisingensi, quod habeat sibi amicum recommissum etc. ²⁾

Presul eximie, cui naturalis ingenii privilegiata sagacitas et acquisite doctrine sufficiencia dulcissimo quidem modulacionis contentu suavi musica indesinenter applaudunt, quem sicut natura generosum fecit in corpore, membris aptavit nobilibus, colore venustavit pulcherrimo, sic et divina gracia radiis spiritualibus illuminavit in mente, cui sedes apostolica fidem, Almannia sinceri-

¹⁾ Kancelář Jan měl dvě sestry, o nichž ve starých zápisech zmínka se činí (viz Časop. Č. Mus. 1886 str. 87).

²⁾ *Lm: recommendando sibi suum consanguineum*

tatem, Ungaria sollicitudinem iusta cognicione semper imponunt, tante benignitatis hominem ostendi petit cancellarius, ut clareat in opere, quod rerum circumstantie repromittunt, attente supplicans, ut sit domino meo . . . Frisingensi consanguines meus . . . de . . . singularis benignitatis officio recommissus. [*Uč přidává: Vale in Christo Ihesu domino nostro.*]

XLIV.

Monialis quedam supplicat episcopo Frisingensi, ut donet cancellario librum.

Reverende pater et domine . . . Frisingensis episcope. Supplicat honorande paternitati vestre collegium deodicatarum virginum monasterii s. Katherine in Nuremberg, quatenus ad honorem decoris feminei et pudicie virginalis domino . . . cancellario cesaris tribuatis in donum illum librum papireum, quem sibi vestra curialitas mutuavit et deliberetis in ea parte facere de instanti necessitate virtutem, cum sit virtuosius et laudi vestre maiori splendore conveniens, illud benigne tribuere, quod tamen restituere non dignabatur avaricia possidentis. Neque carmina nostra reverencia presulis ingrata suscipiat, que non livor edax sed pius ambit amor.

XLV.

Cancellarius recommendat viduam quandam cuidam.

Domine et pater amande. Multum intervenit iam temporis, quo a vobis neque verbi seu rerum consolacionem accepi. Idcirco de duobus vestram paternitatem nunc onerare presumo, ut videlicet relictam bone memorie . . . de . . . velitis in suis agendis commendatam suscipere et eam pro assecucione suorum iurium iuxta informacionem sui familiaris, ostensoris presencium, tum verbis hortatoriis tum preceptivis erga illos, quorum interest, cum efficacia promovere, quodque michi non verbis sed rebus satisfaciat vestra paternitas, vinum Alsaticum saporis precipui et bonitatis electe benigno favore quanto potestis brevius transmittendo.

XLVI.

Item significat cuidam, qualiter dux Austrie redierit ad regem Ungaric.¹⁾

Nobilis vir, domine mi karissime. Licet . . . dux Austrie, sicut alias ad aures vestre nobilitatis attigisse confido, contractus, iuramenta, promissiones et federa, quibus Serenissimo et invictissimo principi etc., domino nostro graciosi, viva voce et eciam autenticis literis una cum suis fratribus obligari dinoscitur, huiusmodi rerum et virtuose observacionis immemor ad . . . regem Ungarie volatum fecerit et nunc ubique locorum per se et alios ligas et conspiraciones hincinde sollicitet, quibus adversus imperialem Maiestatem rebellionis erecto calcaneo se confortet, tamen cesar invictissimus, sicut officii

¹⁾ *Lm*: Cancellarius scribit cuidam nobili de ducibus Austrie, de conspiracione ipsorum et rebellione contra imperatorem Romanum.

dignitate prefertur, ita predecessorum sequens vestigia animo forti et bone mentis ordinatione contentus machinamenta rebellium pro nichilo ducens virtuosus animi tranquillitate in gaudiis clarescit. Digne quidem. Nam divina providencia preter eiusdem graciosi domini mei sollicitudinem omnia [*Lm přídává: negocia*] in salutem proveniunt et ultra spei desideriosos affectus ubertate fortune et dulcis consolacionis applausu singulorum corda fidelium ad ipsius obsequia propensius animantur. Marchio etenim Brandenburgensis etc. et alii duces Bavarie et proceres nostris adherent auxiliis et maiora cottidie innovatis accessibus accrescunt nostre sortis subsidia, quibus dominus noster predictus laqueos insidancium conteret et superbiorum corda rebellium humiliabit ab alto solita fortitudine imperatorie Majestatis. De vobis eciam velud de viro nobili, quem fidelem sibi ab experientia dudum accepit, dulce quidem facit recordium vosque consolabitur auxiliante domino et fidem vestram respiciet tempore oportuno. Valeat vestra magnificencia et sanitas corporea leta vobis adhereat et vestre salutis auctor vos benigne custodiat dominus Ihesus Christus. ¹⁾

XLVII.

Item petit marchioni, ut faveat scriptori suo librum sibi scribi pontificalem.

Utinam suavissimi stili blandimento animum domini mei . . . marchionis dulcorare sufficerem, ut verba scribentis mente graciosus suscipiat, ut, quod affectu sincero capellanus eius desiderat, sperati transiret operis in effectum. Multum enim cordiali desiderio concupiscit scribentis affectio, ut dominus suus marchio, quem singulare scutum sue proteccionis elegit, dimissis melanconiarum umbris leterur in gaudio et fortune compendia ei velit committere, qui omnium rerum magnus dispositor imperat universis. Nam in manu eius universi fines tocius orbis rite consistunt claraque providencia sic universitatis superintendit regimini, ut alta considerans infima non dimittat. In eum igitur spes et preces hominum recta quidem ratione ponuntur, qui virtute sufficit, sapiencia scit, bonitate vult pio benignitatis munere omnium misereri. Inter hec supplicat humilitas cancellarii eximie magnitudini dominantis, ut illi precipuo scriptori domino . . . tali oc. dominus marchio dignetur dare licenciam pontificalem sibi librum scribendi, sicut alias bene poterit huius rei dominus meus habere memoriam, qualiter dudum consenserit ad hoc ipsum. ²⁾

XLVIII.

Cancellarius scribit Magdeburgensi archiepiscopo de marchionissa Tyrolis.

Reverendissime pater, domine mi et amice karissime. Nova omnium novitatum magis novissima scribit . . . cancellarius ei, quem desideriosum novitatum talium advertit indubie, domino suo videlicet Magdeburgensi archi-

¹⁾ Otištěno v Lausitz. Mag. XXIII. čís. 208. a od Böhmera v »Acta imp. selecta« str. 754 (k r. 1362. Jan.).

²⁾ Otištěno v Lausitz. Mag. XXIII. čís. 209 jakož i u Dobnera Monum. IV. str. 338—39.

episcopo pittagore palliato.¹⁾ Ut igitur tante novitatis insinuande presuli sumatur initium, ecce, qualiter Margaretha relicta quondam Ludovici senioris marchionis Brandenburgensis triste fatum Troye miserabilis, que domino nostro materiam prestitit de terris rebus vita et corporibus sub Martis dubii vario discrimine disputandi, iam vero mutato nove deliberacionis inaudito carmine apud cesaris nostri gratam clemenciam non ambigit invenire presidium, unde demeritis exigentibus supplicium debuerat expectare. Cesaris vero innata bonitas rem ipsam adeo mansuetudinis pietate prosequitur, ut quasi non videatur displicentis sibi mulieris sed consanguinee dilecte instaurare fortunas. Nescio quidem, an laudem ipsam clemenciam vel detester, cum principum intersit, bonis premia, malis supplicia ad expectationem erumpne vel premii distinctis erogare denariis, ut exempli virtute [*Ha*: racione] boni ad virtutem excitentur eminere, mali terreantur suppliciis et a pravis moribus metu pressure et doloris angustiiis arceantur. Inter alia vero duas in curia intuitivo visu prospexi imagines, reginam de [in] Hohenloch et . . . marchionisse prefate fatum, quas fantasia mea diiudicat, ac si lux tenebris, album nigro, rosa urticis, preciosum vili, pratorum floriditas nivium asperitati frigide, duo Belial absurde comparacionis solerciis adequantur. Non tamen ignoret domini mei presulis digna prudencia [*Ha*: providencia], qualiter dominus communis, cesar ille Romanus, filium sui fratris, marchionis Moravie, quem in curia manere novistis, ad presenciam dicte Chrimhuldis apportari mandavit, non aliter, sicut estimo, nisi ut in presencia circumfusa multitudinis ipsa detestanda braxatrix agnosceret, falso quidem suo fratri ascripsisse impotenciam coeundi, cum manifeste clareret ostensione tam preclare sobolis domini mei . . . marchionis virilitas et dicte . . . meretricis inconstancia pudibunda.²⁾

XLIX.

Litera eiusdem ad Franciscum Petrarka.

Saphirei fundamenti ymaginacio quidem aurea argenteis expolita sermonibus velud nobiles margarithe venusta relacione magistri, sic auribus cesareis grata convivia preparavit, ut affectus, quem cesar bonitate nativa [*Hb*: benignitate nature] gerit ad singulos, sic emphatice distensionis liberali favore ad personam et statum nobilis viri domini . . . gracioso studio dirigatur, ut sit iam factus de placente placidior et dileccior de dilecto. Utinam tante scole et tam celebris eloquii cancellarius hec scribens fuisset discipulus, utinam de micis, que de habundanti mensa sacri poete decidunt, valeret aliquando ignorantis esuries saciari, felicem me dicerem, si vestigia pedum tanti oratoris eximii palpitante gressu non [quidem sequi sed quasi respectu pauculo imitari viderer, qui paratus existo] prono voltu et humilis reverencie studio venerari. De quibus cesar multa replicacione lecture quo magis intenderat

¹⁾ Viz čís. 2. a pozn. 1. — Rukopis kapit. má místo »domino suo« chybně »duo sunt« a tak má též Dobner v Monum. IV. str. 337. — Srovn. též předcházející čís. 3.

²⁾ Otištěno u Dobnera Monum. IV. str. 337—338, jakož také v Lausitz. Mag. XXIII. čís. 210. Die Palackého Děj. Č. II. 2. str. 168 patří list ten k roku 1362.

plus delectari volebat, neque cessat multis ostendere, ut sit aliis in solacium, quo suus animus ymaginacione nobili in gaudio delectatur. Si negotium domini . . . de . . . ordinem iuxta cor suum habere non potest, precor, nolite in malum accipere, quoniam ratio aliud non persuadet. Sit vobis scribentis humilitas commendata. ¹⁾

L.

Item scribit Sagremori, quare cum non salutaverit. ²⁾

Que est tam inaudita novitas, que Sacrum amorem, qui militari virtute viridarium laudissime fame frequenter inhabitat, ad hoc quavis etiam ratione conduxit, ut scribendo cesari cancellarium salutare noluerit. Credebat namque . . . cancellarii fida presumptio, ut post imperatorem solum ipse solus esset in aula cesarea, quem Sacer amor sui facundi sermonis eloquio salutaret. Non possum opinari rationem vel causam, que Sacro amori hec suaserit, ut sic oblivisceretur amoris, nisi forte una sit causa, quam suspicor, quod ego generosum nomen tanti militis ad tantam perduxerit grossiciem, ut nobilitate saporosi vini dimissa potaret cerevisiam, que tamen, si causa vel occasio censeretur meretur, non adeo deberet in Sacri amoris recondi preconiiis [precordiis], ut causaretur ex talibus, cum tamen proprio iudicio sibi profecerit et commoditates plures adduxerit consilium bibicionis cerevisie, quod acceperat ab amico. Suscitet igitur intellectum suum Sacri amoris sacra nobilitas et militaris conditionis non immemor amicum suum, cesaris cancellarium, consuetis sacris suis amoribus prosequatur, nec deneget ei sermonis sui facundiam, qua tamen recreavit eum multociens potabili cerevisia dirigente.

Nobili viro sacri amoris thesaurario domino Sagremor, amico nostro dilecto. ³⁾

L.I.

Item scribit cuidam, ut servitoris voluntatem reputet pro facto etc. ⁴⁾

Nobilissime domine et fautor mi precarissime. Quod litteris vestris et legacione per virum honorabilem . . . ostensorem presencium, familiarem vestrum, michi relata me visitare curastis, magnum quidem ymmo inter ceteras ubertates blandientis fortune maximum reputavi, nec ad sufficientes acciones graciaram quavis ratione sufficio, ut magnitudini generositatis vestre et insigni virtuti, quam exhibuistis et ostendistis in humili, mea respondeat parvitas, tamen affectum servitoris vestri, quem, ut indubie spero, non negligentem sed sollicitum invenitis, vestra sciat nobilitas reputare profecto, dum voluntas voluntarii servitoris fideliter et sincere volentis profectis, sicut premittitur, possit ymmo simpliciter debeat et non inmerito computari. Mitto vobis litterarum

¹⁾ Otištěno v Lausitz. Magaz. XXIII. čís. 211. — [] v kapit. i v některých jiných rukopisech vynecháno.

²⁾ *Lm*: Cancellarius scribit domino Sagramor, consiliario domini Mediolanensis.

³⁾ Otištěno v Lausitz. Magaz. XXIII. čís. 212. Srovn. poznámku 3. k čís. XXXVI.

⁴⁾ *Ha*: ut recipiat voluntatem pro facto.

copias, que dominis cardinalibus diriguntur, et est nobis pro firmo in eisdem iuxta nostri ritus observanciam tamen [tantum] et persuasum amplius quam petistis (sic). Me et mea vestre gracie continue recommitto paratus semper ad ea que precipitis domine gracie. ¹⁾

LII.

Cancellarius hortatur episcopum ad presenciam cesaris venire.

Reverendissime pater et domine gracie. Quia presenciam vestram nunc in curia domini nostri . . . imperatoris multum ex certis et notabilibus causis oportunam fore cognoscimus, ideo Reverendam vestram paternitatem rogamus et hortamur attente, hoc nichilominus fideli consilio amice suadentes, quatenus dimissis omnibus negociis, quibus occupamini, ad dominum nostrum cesarem assumpto vobiscum honorabili viro domino W. Wysegradensi decano die crastina veniatis. Nam nisi illud evidens et notoria postulet necessitas nullo modo vobis tam seriose scriberemus presenciam, sicut de hiis informacionem plenioram accipiet vestra preclara paternitas, dum vobiscum vive vocis oraculo conferemus.

LIII.

Item scribit imperatori de quodam pictore.

Serenissime ac invictissime princeps et domine pertimende. Presentis pictoris industria artis sue suffragio rite depinxit ambas potestates, regiam videlicet dignitatem et auctoritatem pontificiam ab uno dependere principio, dum celestis paranympus, sicut in pictura prospicitis, divine provisionis clemencia coronat utrumque, cesarem videlicet ut caput orbis et Romanum pontificem, cui ligandi et solvendi potestas ab alto conceditur et uterque ipsorum in regnum celorum provehitur, sicut superior picture declarat facies, si tamen uterque ipsorum bene administraverit Christiane caritatis officio, quod de raro contingentibus censeo reperiri [sic]. ²⁾

LIV.

Cancellarius excusat quendam apud regem ³⁾ pro diutina demoracione etc.

Serenissime princeps et domine mi gracie. Quia dominus meus imperator de modis agendi versus Ungariam in negociis nunc currentibus sufficienter vos informat in literis suis et copiis, que sunt ipsis litteris intercluse, idcirco Majestati vestre de talibus nichil scribo paratus omni tempore ad vestrum beneplacitum et mandatum, desiderans, ut iste juvenis homo, nuncius vestre magnificencie, non sit vobis pro diutina demoracione suspectus, quoniam dominus meus, germanus vester, non potuit eum cicius expedire etc.

¹⁾ Otištěno v Lausitz. Magaz. XXIII, čís. 213.

²⁾ Otištěno v Hauptově Zeitschrift VI. 30.

³⁾ Má býti »marchionem«, jak ze smyslu celé formule viděti.

LV.

Filius imperatoris scribit sibi, ¹⁾ quo ductus spiritu eum fecerit regem.

Serenissimo ac invictissimo principi et domino d. K[arolo] Romanorum imperatori ꝛc., domino et genitori suo karissimo, Wenczeslaus dei gracia Boemie rex ꝛc. filialis obediencie debitum cum reverencia paternali. Serenissime ac invictissime princeps, metuende domine et genitor peramande. Cuius sideris aspectus menti cesaree conatum attribuit, aut quorum consilio vester ducebatur intuitus, ut michi et virtutis et honoris gremium clauderetis. Solent namque mortales et precipue qui principum nobilitate prefulgent ad hoc mentis conatus dirigere, ad hoc sollicitudinis sue viribus inniti frequencius, ut habitui virtutum clara semper exercitacione deserviant, ut se cunctis gratos exhibeant et tamdiu bonis moribus et parentum claris vestigiis innitantur, donec non quidem naturali duntaxat successione consueta, qua et improbis reverencia datur, ipsis exspectati honoris attribuat fastigium, sed virtute poscente dignis mereantur honoribus preveniri iuxta historiarum prudentem sententiam, que longum et magnum eum honorem cummemorant, qui sine tribunalium fastigio, sine appositorum ministerio potens in sua amplitudine [*Ub*: ampliacione] reperitur. Vestra vero deliberacio me nondum mereri possibilem, cui velud parvulo fascemine trahentes (sic), ne membra obliquentur in curvum, adhuc nutricum adheret frequentia, cui eciam nosse nedum bene operari manet incognitum, ad regie dignitatis fastigia sublimastis [sic, sublimavit]. Unde igitur animus meus exnunc inantea assumet virtuose vivendi materiam, quibus de causis, quibus populi velim placere conatibus, qui totum possideo, quod quis properare [sperare] poterit se virtutis presidio quomodolibet adepturum. Utinam amantissime pater melius deliberasset vestra Serenitas vestro primogenito et exercende virtutis et assequendi honoris locum dimittere, quo et animus meus magis ad populum et ad me vota populi sincerioribus inclinari motibus contigisset. Quia tamen quod factum est revocari non decet, committantur successus posterius eius dominio, cuius gracia regnant reges et universi orbis principes dominantur. ²⁾

LVI.

Filius imperatoris scribit patri, ut remuneret quendam ad eum cum litera missum.

Serenissimo ac invictissimo etc. ut supra, domino et genitori suo karissimo, et filialis obediencie naturale decretum et amorem paternum atque cesaratus insigniis reverenciam et honorem. Serenissime ac invictissime princeps, amantissimæ genitor et domine pertimende. Solent homines honoris cupidi et fame desiderantes seculare preconium de singulis celebritatis sue actibus singulas novitates inducere, ut videlicet de celebratis nupciis mundanis aut festivitate

¹⁾ *Ha*: patri suo.

²⁾ Otištěno u Pelzla II. 330.

missarum solemnpnium dum prime fuerint fautoribus suis mandent epistolis et latores earum condignis premiis remunerari sueverunt, ut videlicet quanto maioris dileccionis studio mittentis prosequantur epistolas illi, ad quos sermo dirigitur, tanto amplioris gracie stipendiis eos remunerent, qui sub spe retribucionis optate ad ipsos cum epistola pervenerunt.

LVII.

*Arenga super privilegio de lancea et aliis insigniis.*¹⁾

Sacratissimum dominice passionis misterium et dignissima eiusdem insignia eos, qui preciosi sanguinis dominici inestimabili precio ab eterne ruine precipicio sunt redempti, cordibus suis ardentem infigere, incessabiliter adorare et summe devocionis decet studiis assidue venerari. Cum enim per prevaricationem primi parentis natura filii ire essemus effecti, per lignum crucis vivifice in sacro Christi corpore reconciliacionis gratiam fuimus misericorditer consecuti, Christus namque cum splendor dei patris eterni et figura substantie eius existeret sueque virtutis verbo cuncta portaret ante luciferum in sanctorum splendoribus genitus ab eterno, cuius voltum non solum universa terra desiderat, sed etiam angelici spiritus incessabili desiderio continuo prospicere gratulantur, paternam quidem dexteram non relinquens egressus a patre ad vallem miserie et ad yma mundi de secreto celorum descendere ac caducam nostre fragilitatis formam induere, incolatum seculi colere et post varia condicionis humane fastidia in manus tandem traditus impiorum pro nostra salute sponte cruci affigi et acerrime mortis in ea subire supplicium est dignatus, ut sua morte nos perditos a morte revocaret ad vitam. O vere felicem salutifere crucis aram, margaritis eximiis Christi sanguine vernantibus expolitam, o clavum clarissimum illius venerabilibus membris infixum et rutilantissimo rosei cruoris stillicidio purpuratum, quem Davidicum canit eloquium forma pre filiis hominum speciosum, o venerandam spongiam, qua fons interne eterneque beatitudinis dulcedinis aceto et felle potatur, o inclitam lanceam lateri salvatoris inmissam, per quam fluxerunt largiflue redemptionis pariter et regeneracionis nostre salutifera sacramenta, (quibus fideles anime in presenti exilio spirituali dulcedine confortantur et fluida incolatus humani [orig.: mundani] vita consumata feliciter pro fidei et virtutum meritis, que iam rite celebrant per spem in illa visione felici mercantur per spem perpetuo contemplari. Sane pro parte decani et capituli capelle nostre in castro nostro Karlstein etc.)²⁾

¹⁾ *Lm*: Arenga de insigniis dominice passionis.

²⁾ () dle rukopisu *Lm*; v ostatních rukopisech vynecháno. - Celá arenga hořejší doslovně vzata jest z majestátu císaře Karla IV., daného na Karlštejně dne 27. března 1357, jímž zřizuje na Karlštejně kapitolu s děkanem a činí znamenitá nadání. Přepis majestátu toho nalezl jsem v rukopise c. k. univ. knihovny XI. D. 12. fol. 6 a násl.; original jeho (dle Sedláčka, Hradý VI, 41) nalézá se v archivu místodržít. Potvrzení arcibiskupa Arnošta dd. 1. října 1357 přepsáno též v rukopise XI. D. 12. fol. 15, jakož i ve formuláři »Cancellaria Arnesti«, mé vydání v Arch. f. öst. Gesch. sv. 61, str. 191.

LVIII.

*Littera imperatoris ad canonicos Pragenses de corpore sancti Viti.*¹⁾

Karolus ꝳ. Venerabili Arnesto archiepiscopo nec non honorabilibus . . . preposito . . . decano et capitulo Pragensis ecclesie, devotis etc. Oriens ex alto splendor lucis eterne, qui nescit occasum, sicuti pristinis temporibus Boemorum gentem, a gentilibus exutam erroribus, novellam tunc sancte matris ecclesie plantulam inter ipsa mox sue conversionis primordia candore mirabili illustravit, ita etiam hiis temporibus, quibus auctore domino in paradiso ecclesie secus decursus aquarum fluencium trans plantaria ac arborem erecta in procerem fecunda spiritualium fructuum ubertate fulcitur, suis eam non desinit fulgoribus adornare ac variis graciaram dotibus insignire. Tunc enim gloriosi Boemie principes, de quorum alto sanguine traxisse nos constat originem, pro Christi nomine gloriosa subire certamina et pia colla iugulo submittentes atrociter trucidati celeste rosarium meruerunt sertis presigniti roseis introire, nunc per nostre vigilancie regalis obsequium varia sacrata sanctorum corpora innumerasque reliquias longe lateque per orbem collectas felix meruit Boemia possidere, que talibus ac tantis divina clemencia muneribus se preditam gloriatur, felix utique, in cuius aula regali magnifica sedem sibi elegit excellens imperium orbis terre. Ad cuius nos apicem licet inmeriti celesti providencia sublimati summopere meditamur, et dum etiam pro humana condicione oculis corporis nostri sapor illabitur, vigilat cor nostrum assidue in hiis, per que status magnificus et exaltacio venerande matris nostre sancte Pragensis ecclesie producat, quam venerabiles patroni nostri et progenitores dilecti consparsione sui rosei sanguinis consecratam [consecrarunt], queque ecclesiarum omnium regni nostri Boemie domina esse dinoscitur et magistra. Sane cum nuper ad suscipiendam coronam ferream, qua nostri predecessores, divi Romanorum reges, inter tripharias imperii sacri coronas in secunda sui coronacione sunt soliti coronari, Mediolanum applicuissimus et corona eadem fuissimus solemniter insigniti, inter ipsa coronacionis nostre solempnia letanter audivimus, qualiter in civitate Papiensi in monasterio s. Marini ordinis s. Benedicti in maiori altari inclitus quondam Adolphus Lombardorum rex ab annis octingentis circiter caput et corpus beatissimi Viti martiris, patroni nostri eximii, mira devocione et honorificencia collocavit. Harum igitur preciosarum reliquiarum desiderio ferventer accensi continuo venerabiles Papiensem, Pergamensem et Egidium Vicentinum episcopos et honorab. prepositum Bohussium et Johannem canonicum Luthomericensem ꝳ. ad dictam civitatem Papiensem nostra providit Serenitas dirigendos, pro parte nostre Celsitudinis caput et corpus predictum instantissime petituros. Quibus ad arduam precum nostrarum et desiderii ardentis instanciam in multorum nobilium prelatorum civiumque presencia predicto altari reverenter aperto . . . abbas sancti Marini nec non nobiles et cives civitatis prefate Papiensis, licet inviti et earumdem reliquiarum

¹⁾ *Lm*: Imperator apportat corpus s. Viti de civitate Papiensi capitulo et civitati Pragensi ad gloriam et honorem.

avidi, nostris tamen votis et precibus satisfacere cupientes et adventum regium sibi desideratissimum in ea parte singulariter honorantes, ipsas, quas ex nimia vetustate pro maiori parte redactas reperierunt in pulverem, eisdem nostris nunciis non sine lacrimarum profluvio presentarunt per eos nostre Celsitudini presentandas, quas preciosissimum civitatis et ecclesie Papiensis suumque thesaurum communis eorum assertio proclamabat, prout super hiis omnibus instrumentum publicum est confectum et predictorum . . . episcopi Papiensis nec non . . . abbatis sancti Marini et communis Papiensis sigillis ad premisorum omnium clariorem evidenciam et perpetuam rei memoriam consignatum, quod processu temporis una cum sacro capite et corpore beati Viti per speciales nuncios ad predictam Pragensem ecclesiam in eiusdem gloriosi martiris titulo et honore constructam favente domino transmittemus, aut in nostro felici deo auspice adventu nobiscum faciemus afferri, sperantes, per divine dispensacionis providenciam accidisse, ut regiminis nostri temporibus caput et corpus dicti gloriosi martiris ad ecclesiam suo nomine antiquitus fabricatam afferretur, cuius meritis gloriosis felix Boemia temporali prosperitate letetur et eius devoti post presentis caduce lucis occasum in regione lucis perpetue gaudiis mercantur perfrui sempiternis. ¹⁾

LIX.

Epistola missa per cancellarium magistro Stephano. ²⁾

Congrue disposicionis ordine fruaris terminos tui cursus auctore domino solerti meditatione custodi [*Ha*: custodiendi], ne precipitium iniveris aut lapsus imineat tibi periculum, cum sis novo militi Jesu Christi Stephano pleno gracia rethorici carminis oblectamine locutura, ne sit preceps manus tua Johannes, ut indeliberate divagetur ad calamum, non confidas de tuis viribus, cum tua sententia tanti examinitoris sit presentanda conspectibus, qui iam non in persuasibilibus humane sapiencie verbis intendit, sed in spiritu sancto divine veritatis lumen clarissimum depuratis oculis intuetur. Sic ergo mentis affeccio a sordescentis peccati scoria mundata decenter flagrantis eciam oracionis precedat incendium, ut combustis omnibus maculis iniusticie libera devocione feratur, ut ea que dei sunt non que mundialis glorie prudencius eloquatur. Et ecce de meorum meritorum qualitate diffusus, de misericordis dei pietate confidens ad virtutes tuas, felix Stephane, intuitiva direccione [*Lu*: ducione] prospiciens audeo tibi loqui, exeunte patre familias, ut semen virtutis in terra beata proiciens uberes fructus gaudenter expectet. Aliud quidem humore deficiente non germinat, aliud in humorem lacteum iam perductum

¹⁾ Formulí tuto nalezl jsem též v rukopisu vatik. čís. 3995, fol. 46. Otištěna u Hoffmanna čís. 173, kdež se ještě ku konci dodává: »Volumus autem totum tenorem premisum per singulas collegiatas conventuales et parochiales ecclesias urbis nostre Pragensis et suburbiorum eius clero et populo solempniter publicari.« — Celá listina dd. Písis 22. Januarii 1355 otištěna jest u Pešiny, Phosphorus str. 160; srovn. Huber, Regesten Karls IV. čís. 1974.

²⁾ *Lu* přidává: canonico Rudnicensi.

superveniens extinguit alluvio, aliud iam spicarum gravitate maturum grandinis flagella dissolvunt, aliud vero cura coloni applicatum horreolo ignis vorago consumit, ut in actibus humanis nichil valeat haberi securum, nichil firme soliditatis anchora stabilitum, sed omnia in futurum reservantur incerta, sicut grata dictat auctoritas sapientis. Tu ergo, carissime frater, dei te vocante gracia subite inspiracionis dono gratuito, expectacionis tue sortis in fructibus non in mundi divitiis, non in arroganti vanitate supersticiose glorie, non in applausu populi seu ceteris, que prospiciunt ad terrena, sed in fundamento salutis eterne, hoc est in Christo domino prudentissime collocasti, felici commercio pro transitoriis eterna, pro terrestribus leta, pro amaris dulcia, pro dubiis certa, pro sordibus sacri liquoris odore perfusa, gaudia beata suscipiens, in quibus indite tibi virtutis bonitas atque claritas intellectus tui aptissime demonstratur. Nam non ab ortu solis sed ab occasu diei felicitas a Valerio Maximo rite describitur, qui nullum astruit debere dici felicem aut de felicitate gloriari posse per omnia, nisi dum ultimus fati dies statum hominis felici dissolutione resolvit, sicut de te nunc fieri video, frater amande, qui clausis diebus seculi velud mundo mortuus vivus domino Jesu Christo. Ideoque karissime frater ora pro condicione scribentis, ut hec dextere excelsi tam desideranda mutacio, que tibi tam suavi bonitate et benigni favoris gracia iter salutis adaptasse conspicitur, eciam lucernam inspiracionis et gracia pedibus affectionum mearum lucere constituat, ut mandatorum eius, que tibi super mel et favum gustu spirituali nunc sapiunt, ego sim imitator et particeps, non quidem ut te quadam parilitate consociem, sed sim sortis tue pedissequus eterne beatitudinis gloriam tui ducatus presidio feliciter adepturus.

Domino Stephano, regine celorum grato notario, spiritualis milicie professori. ¹⁾

LX.

Littera cancellarii missa cuidam famoso poete. ²⁾

Magister et domine. Utinam Parnasei fluminis delicato liquore et pegasei roris aspergine lingua scribentis imbuta germine fecundo eliconici collis fructus uberes et Apollinis delphici grata thaumata degustare valeret, tanto et tam famoso magistro rethorici carminis oblectamine locutura, et utinam illuminantis phebi serenitas pectoris mei latebras sua claritate purificet, utinam Mercurii grata benignitas plectrum lingue agilitatis sue virtute sic dirigat, ut verba sententiis et rursum sentencie verborum floribus apta dispositione respondeant, ne precipitium minetur epistola talibus et tam magnifici examinitoris presentanda conspectibus, sed sit ante progressum igne rationis decocta de [et?] pura resolvatur in puris, ne in tanti conflatoris ignibus pudibunda sordicie liquefiat. Etenim preclare magister, sicut apothecarii vestri tenebat assertio, cum pene-

¹⁾ Bezpochyby Štěpán, před tím arcijahen Litoměřický a kanovník Pražský, proto-notář arcibiskupa Arnošta, potom (1357) mnich kláštera Roudnického; srov. mé Kanceláře a písafi str. 122 a 209.

²⁾ *Lm* přidává: et apotecario.

tralia vestre mentis sint favore divino apta quidem grandes invenire materias, inventas disponere et flore rethorico vestire dispositas et elocuta memorie commendare et dulcis plectri modulamine pronuncciare noverit memorata, non indigne vobis supplicat scribentis affeccio, ut musarum cantus dulcifluos in omni genere doctrine virentes, sicut in hiis cordis vestri thesaurizat nobilitas auris, cancellarii imperialis recitatione suscipiens, inter magistralis mense vestre deliciosas epulas splendidis letetur convivii et pregrato nectare poetalis facundie ebrietur. Nam si magistralis dignacio humilitatem supplicantis amici resalutaret epistolis, inter felices merito numerabilis essem. ¹⁾

LXI.

Littera missa Francisco Petrarka per cancellarium. ²⁾

Stili magistralis apparatus magnificus et verborum sublimium mellica dulcedo sicut a purissime mentis thalamo mundo prodisse noscuntur, sic scabram mentis mee incomptamque grossiciem sereni fulguris aspectibus terruerunt, ut non solum oris fores obmutuerint ad loquendum, verum eciam ipsa manus ad scribendum palpitet calamum tremula quidem recipiens corporeis visibus [*Ua*: viribus] destituta. Neque magister et domine, pater et amice carissime, est aliquid, quod mireris, si mei intellectus declivitas sacrum non admittit eloquium, ad cuius intelligenciam vix Virgiliana profunditas, Lucani sonoritas aut Ovidiana sufficeret latitudo. Nam virtuose pater, dum epistola tua recte prospicitur, dum post lecturam carnalis oculi mentis eciam visu propenso disquiritur, ac in ea interioris hominis incipit laborare solercia, tam mira tamque suavi cernitur plena dulcedine, ut habitus electivus [intellectivus?] suo fraudetur officio, nescius utique, an sententiarum pondere seu florum pocius delectetur fragrantia, vel si comptissimi stili grata posicio aut dulcium verborum singularis proprietas magis allicere valeat animum audientis, dumque in dubiis sic heret [*Lu*: erret] sicque vacillante ambiguitate defertur scribens tibi discipulus, aliquid divina favente clemencia certi requirit, ubi defigat anchoram, ubi fluctus dubie mentis optata firmitate stabiliat, requirit et invenit. Invenit utique nobilis Francisci amicam dulcedinem, invenit dulcem amiciciam, que Johannis animum super omni favo mellico, aut ea que gustum invitare [*Lu* a *I'*: mutare] poterunt, privilegiati roris aspergine sic dulcorat, ut dulce sit ei, sui Francisci semper habere recordium, semper de ipso cordialissime meditari, hoc unum exoptans, ut a te salutetur multociens, ut exquisito musarum carmine omni genere doctrine virenti, quod e tuis labiis velud a quodam beato fonte progreditur, grata sibi gustus interior mentis valeat convivia reperire. Salutant te . . . archiepiscopus Prag., episcopus Olomuc. et tuus discipulus cancellarius, qui hec scribit. Si sciret tua paternalis dileccio, quanto desiderio cesareus animus sitit librum virorum illustrium, et quibus gemitibus cancellarius

¹⁾ Otištěno — však chybně — u Friedjunga, Karl IV., Beilage VIII. Jest to bezpochyby první dopis kanceléře Jana Petrarkovi. Srovn. Truhlář, Počátky humanismu v Čechách, str. 7.

²⁾ *Lu*: Cancellarius scribit famoso poete optando quendam librum sibi transmitti.

expectat eundem, ad sui transmissionem celerem tua procul dubio nobilitas festinaret. In corpore et anima tui gerat custodiam, qui suo precioso sanguine genus humanum gracie redemit, cui te devotis affectibus omni tempore recomendo. ¹⁾

LXII.

Item alia littera eidem missa per eundem. ²⁾

Persuasiva dulcedo rethorice et introducte materie grata iocunditas in tantum stuporem legentis duxerunt animum, ut impolite loquatur nimio terrore concussus, ut mentis conceptum vix in lucem possit producere cordis rubiginosa grossicie et calamo scabriere. Quis enim ad tante lucis splendorem emphaticum aspirare presumeret, quis rationis compos tante perfeccioni stili quidem altissimi impari fortitudine auderet quomodolibet colluctari. Nam inspecta patris epistola filii debilitata ratio inmenso splendore confunditur, ut qui alias me in notariorum reputavi collegio, discretissime locucionis tue lepore perterritus vix inter picas locum obtineam, cum tuo sermoni comparatus stilus cancellarii sit ab humane vocis eloquiis alienus. Regrator nichilominus misericordie domini, ut si [etsi] infelix ego . . . notarius [*Lu, Uc též Lm*: norma] venusti stili deficiens non sic respondere valeo, sicut tanti negotii decus ex postulat, saltem intelligere potuerim, que suavissimi patris calamus tam dulcibus simphoniis exaravit. Precor itaque, dilectissime pater, ut tua dileccio talibus epistolis pro consolacione benigna me salutet. Cetera mentis desideria recitabit plenius Sacer amor. ³⁾ Datum 3c.

LXIII.

Cancellarius scribit episcopo Bisanensi ex parte Armacani episcopi Ybernie. ⁴⁾

Reverende pater et amice karissime. Non congruunt etati neque venerando senio, que de vobis honorabiles viri . . . de . . . et . . . de . . . recitarunt, neque mentis testantur prudenciam ea, que per ipsos nobis vestra reverencia voluit intimari. Nam florem ordinis vestri, si ordo dici meretur, iam auctore domino et iusticia nobis suffragante convicimus, iam in campo Marcio desiderati voti compotes absque formidine militamus, neque aliud superest, nisi ut detur victori bravium et quem triumphus desideratus exornat dei velit benignitas coronare. Iam calamus fructus expectat uberes, qui de area sancte ecclesie vepres et spinas evulsit et deformantibus erroribus propulsis viam aperuit catholice veritatis. Neque vestrum, reverende pater, timemus adventum, ut vestris argumentis terreamur in aliquo, qui iam anglicana sophismata Okkam puta Burley et aliorum, qui sub apparencia veri tunicam falso secreverunt contexere, omnino destruximus, latratus eorum inutiles pie veritatis sermonibus compescendo. Veniat igitur inveteratus ille Bisanensis episcopus, veniat que-

¹⁾ Otištěno — místy však chybně — u Friedjunga, Karl IV., Beilage II.

²⁾ *Lm*: Cancellarius scribit Francisco poete laureato sibi regraciando.

³⁾ Sacer amor t. Sacramore čili Sagremour de Pomeriis, viz pozn. pfi čís. XXXVI.

⁴⁾ Někteří rukopisy mají: Bisuniensi (snad Besancon); Armagh čili Armacan, episcopus Hiberniae.

sumus ille, qui se apostolum orientis in curia cesaris ampullose denominat, ut experiatur in opere, quid sompnia sua sibi prodesse valeant, nam si canum latrancium iuventuti intersit vincula nostre provisionis industria, facile quidem palpitantem senio molosum ligare curabimus, cui iam neque vocis claritas neque sciencie habilitas suffragantur.

LXIV.

Imperator facit quendam figellatorem regem omnium hystrionum.

Karolus ꝳc. Dilecto nobis . . . de . . . figellatori familiari . . . gratiam suam et omne bonum. Inter ceteras sollicitudinum curas, quibus pro subditorum optata salute incessanter distrahimur, mentem nostram accurate sollicitat, quod illos, qui clare memorie Serenissimis ac illustribus progenitoribus nostris attento studio servierunt, quorum eciam fides et inmote legalitatis constancia manifestis claruerunt indiciis, pre ceteris fidelibus gratis beneficiis et piis favoribus graciosius attollamus Sane quia tu iam multo temporis tractu ad nostra et divi quondam Romanorum imperatoris ꝳc. . . . obsequia attenta sollicitudine te gratum reddere studuisti et cottidiano virtutis affectu te nobis promptum exhibes resonantibus sonis et cottidiana suavitate mulcebris armonie, que tanto iocundius humanis auribus consueta modulacione illabitur, quanto digitorum tuorum subtilitas ex industria naturali et suffragio sciencie multis quesita laboribus cordarum differencias et tonorum conformitates diffformes dulcis melodie simphoniis magistralibus ordinas, te non inmerito specialium munere graciaram ex innata nobis clemencia duximus proseguendum Eapropter non solum subtilitate magisterii tui, verum eciam diuturnitate laboris et inmota fidei tue condicione pensata veluti bene meritum, quem morum conversacionis et vite laudabilitas recommendant, regem omnium hystrionum, cuiuscunque artis, facultatis seu subtilitatis existant, in omnibus et singulis regnis et principatibus, terris, dominiis et districtibus sacro subiectis imperio de regie vel cesaree potestatis plenitudine presentibus elevamus, decernentes, quod universi et singuli hystriones huiusmodi te tamquam regem honorare debeant et in locis singulis, quociens et dum eis conventus fuerit, cum solempnitate debita revereri, tibi que [in hiis que] ad tui regiminis de iure vel consuetudine spectant officium fideliter obedire, quodque equos, vestes, robbas et alia quevis donaria, quibus specialibus nominibus exprimi valeant, que tibi de regibus, principibus, ducibus, comitibus, baronibus, militibus, clientibus aut quorumcunque sacri imperii fidelibus, cuiuscunque gradus seu nobilitatis existant, libertate erogata fuerint, libere vendere possis ubicunque locorum absque theolonei seu alterius dacii solucione, que tibi de speciali nostre Celsitudinis favore presentibus ad vite tue tempora relaxamus. Inhibemus universis et singulis nostris et sacri imperii fidelibus, ne te adversus presentis nostre gracie seu largicionis indultum impediant seu impediri permittant sub pena nostre indignacionis. Presencium ꝳc. ¹⁾

¹⁾ Otištěno od Alw. Schulze dle rukopisu Vratislavského v Anzeiger f. Kunde d. d. Vorzeit XXII, str. 212.

LXV.

Cancellarius scribit cuidam H[enrico] civi Wratislaviensi.

Non vobis prestat, sociorum karissime, ammirandi materiam, nec mentem vestram erigat in stuporem aut contra scribentem amicum vester animus provocetur, si vobis hucusque de statu Serenissimi et invictissimi principis, domini mei graciosi, d. K[aroli] Romanorum imperatoris oc., nova non scripsi, nec etiam de propria condicione mei status vos meis literis salutavi. Est enim, quod scribentem excusare valeat, quamvis non constituat penitus innocentem, cancellarie perplexa [*Ub*: proluxa] negocia, personarum importunitas, labor anxius, sedulitas operosa, namque scribentem occupatum ad ardua familiaris vestri discrecio vidit utique et curis merosis implicatum, vix ad ea que inevitabilem nature necessitatem conspiciunt ociari, qui tamen a prosecucione causarum et commissi laboris fessam manum retrahens vobis est scribere delectatus. Sit ergo vobis amice karissime acceptum, quod scribitur et placeat attenta mente colligere, que videtis, nulla enim dubietatis materia, nulla casualis adversitas, nulla etiam ambiguitas suggerentis iniqui scribentis animum ab amica prosecucione recipientis epistolam removebit. Noscatur igitur H[enrice] tua pura sinceritas, quod Johannes de [Novoforo], ¹⁾ Romanorum imperatoris notarius, ²⁾ ex omnipotentis dei misericordia plena mentis et corporis incolumitate potitur et de amico suo karissimo, cui diriguntur presencia, illud idem audire desiderat, ymo potius propriis oculis corporaliter intueri, faciat H[enricus] innata sibi pietatis clemencia excessus illius, quem Jo. sue curialitatis immemor in cerusorum [sic] ³⁾ esu illicito perpetravit, peramplius oblivisci, nec remaneat inter eos odii sementarium aut adversandi condicio, quos nature et qualitatis ydemptitas fore non patitur inimicos. Nempe illud non arbitror provenisse ex qualitate dissimili, quod ab utraque parte in rethoricis carminibus delectamur, licet hoc sit utique differenter. Nam ubi H[enricus] scripturas perfecte intelligit, vix Jo[hannis] stoliditas sufficit intelligentis vestigia complosis manibus adorare. Non tamen ideo si reprehendendus existit, novit ille omnimode contempnendus. Consueverunt etenim lipposi oculi, qui fulgentis radii nitorem tediose conspiciunt, continuata medicinalis virtutis industria ad luminis claritatem quandoque reduci et quod natura negavit crebrescentis cure sedulitas et solercia reparat studiorum. Hec scribentis prima libamina rogo non displiceant discrecioni legentis, qui se totum vestre correccioni subdit vestris documentis et sanis consiliis [*Lm*: monicionibus] in omnibus et per omnia pariturus.

¹⁾ [] dle rukopisu *Lm*.

²⁾ Poněvadž Jan ze Středy jmenuje sebe ještě »notarius«, dlužno položiti list tento do prvních let jeho kancleřství, asi do r. 1355—56, kdy se psal buď »cancellarius« neb »notarius«; později nazýval se sám vždy jen »cancellarius«.

³⁾ *Lm*: corusarum (?).

LXVI.

Cancellarius mittit domino Leublino quandam bursam cum tribus ymaginibus, videlicet unius viri plorantis et duarum virginum, quae cor eius serra dividebant.¹⁾

Clenodium, quod ab amico vobis transmittitur, dulcis fortune procuravit condicio quasi statui et gradibus vestre vite conveniens. Nam ymago virilis superior melancolico dolore conspersa vestri, pater, gerit effigiem, cum subteriores forme virginum cor vestrum serra dilacerant, quarum unam avariciam puto, quae ceteris viciis in humano corpore [*Lu*: corde] cessantibus in senum cordibus iuvenescit, residuam vero estimo impotenciam coeundi. Nam cum memoriam ebetatum ad preteritas dulcedines coeundi appetitis et deficiente nature suffragio non potestis, hec ab amico non velitis, dilecte pater, ingrato suscipere ac. ut placet (sic).

LXVII.

Imperator scribit cuidam doctori in Padua et pro privilegiis quibuslibet de gracia fendis.

In fundamento catholice fidei dominus et redemptor noster utraque faciens unum et celestis et terreni obtinens principatum sic sue inestimabilis generationis exemplo dignatus est humano generi providere, ut eos, qui per exercitia virtutum moralium aliaque laudum preconia nobilitant maculam geniture, quemadmodum a premio retributionis iustorum in triumphanti ecclesia non fecerint [secernit], ita legitimorum actuum et dignitatum temporalium participes esse velit.²⁾ Suavis tue fame virtutumque et sciencie odor nostram Serenitatem afflavit, qui canonum armatus pericia cathedre digne presidens audiencium ruditatem crudis et ariditatem eorum doctrine facundiis irrigas sanctorum canonum enigmata reserando. Tu denique nedum [non duntaxat] in vinea domini fideliter laboras, sed quodammodo vinea diceris et Bononiam dudum tam suavis fructus ubertate reficiens, nunc autem Paduam irradians remota [hominis] vasa orbis climata sciencie tue radiis illustrare (sic). Sane pro parte honorabilis etc. Imperialis clemencia tanto graciosius consuevit annuere, quanto uberius eos agnovit sinceris erga sacrum Romanum imperium fidei ac devocionis studiis pre cunctis fidelibus claruisse etc.

LXVIII.

Cancellarius scribit domino Paulo de eclipsi preterita.

Amantissime compater. Eclipsis illa lunaris, quae nuper hoc est in nocte Sabbati post festum s. Matthei³⁾ apostoli et ewangeliste magna quidem novitate preterit, tantam in principum capitibus ordinavit vertiginem et adeo

¹⁾ V rukopise *IIa* zní chybně nadpis: Item scribit alteri predicatori, poněvadž písař superskripci, která při čísle předcházejícím byla napsána (viz čís. I. ku konci), napsal jakožto začátek čísla tohoto.

²⁾ Počátek (arenga) shoduje se úplně s počátkem formule nadepsané »Legitimacio nobilium« u Hoffmanna čís. 11.

³⁾ *U^b* i *III^b* mají: s. Michaelis.

mentes eorum adversa dispositione confudit, ut errore terribili aberrent continuo in invio et non in via. Nichil enim boni adhuc concluditur, nichil verisimile certi speratur, nichil fit omnino nisi inutilis verborum effusio, tractatus absoni et dedalice domus intricacio laborintha. Nam si adunandus eorum animus et ad pacem dirigendis conatibus Ulixis sapiencia, Turni [*Ub*: Tironis] strenuitas et Tullii laboraret facundia, vix estimo, quod eclipsis illius insania aliquid dulcis admitteret, quo tanti valerent turbines pro consolacione salutis publice serenari. Nichil igitur ratione ducente conspicio, nichil arbitror consiliaris propositi, nisi dei invocare potenciam, ut quod nature negat officium propicio numine dispensacione pietatis gracia largiatur. Non credo rediturum cesarem brevi spacio, nam multas intueor causas, que sibi tribuunt materiam demorandi. Magistrum Wernherum ¹⁾ suspectum teneo, quia fratrem vestrum et me in talibus dimisit exiliis, nec salutandum crederem, nisi quia spem de ipsius emendacione retineo, ut quod neglexit alias demum moralitate compenset. Quapropter eum supplico salutari. Me vestre dileccioni continue recomendo et opto frequencius, ut cum vestra familia in domino salubriter valeatis.

LXIX.

Cancellarius regraciatur magistro ordinis domus theuthonice ²⁾ de transmissione falconum.

Magnifice princeps, quem sacre professionis decorat religio et cui super electos dei milites divina gracia contulit principatum Magnificencie vestre ad graciaram acciones tanto uberius me obligari conspicio, quanto me in transmissione falconum nobilium munificenciori studio respexistis, et quia iuxta mittentis principis notam ab experto virtutem vires mee non suppetunt, ut tales refundam condignas beneficiis gracias, quas sentiret merito tam nobilis tamque notabilis benefactor, precor igitur altissimum, ut defectum meum suppleat atque domino meo, generali magistro sacre milicie, mensura conserta coagitata et supereffluenti retribuatur is, qui bonorum est omnium largifluus distributor. Ego vero ad vectigal obligatus iam recepto munere pro benefactore non cessabo vita michi comite dei misericordiam devoto studio deprecari. Scriptum oc.

Magnifico et excellenti principi et domino d. W. de . . . ³⁾, ordinis s. Marie hospitalis Iherosolimitani domus theuthonice generali magistro, domino et fautori suo singulariter venerando.

LXX.

Cancellarius scribit Imperatori, ut promoveat eum ad ecclesiam Olomuccensem.

Serenissime ac invictissime princeps oc. Confractis pridem longa molestia infirmitatis prevalide viribus mei corporis adeo memorialis cellula ebetata di-

¹⁾ Bezpochyby písař Staroměstský Werner, syn Timův z Erdmansdorfu, v letech 1354—1365; viz mé Kanceláře a písaři str. 165.

²⁾ *Ila* a *Lm* přidávají: cuidam principi.

³⁾ V superskripcích (viz naše čís. CCXL) jest jmenován: Wynricus de Gnyppenrode.

noscitur, ut non solum in publicis actibus regiis, qui monarchiam et tocius statum orbis felicem prospiciunt, verum in hiis, que inter penates versantur domesticos, rem meam familiarem videntur concernere, animus meus magnis eciam et erroneis dubiis involvatur, propter quod Majestatis cesaree super interrogatis illis de prelaturis . . . ecclesie, qui vel quot super eis vestra consolacione promocionem expectent, absque notabili scrupulo consciencie respondere non valeo, neque determinatam ac specificam rescribere veritatem, rogans suppliciter, ut michi in hoc Celsitudo cesarea dignetur ignoscere et Jo[hanni] tali . . . , Majestatis vestre fidelissimo viro, utique morum et sciencie decore conspicuo, promotivam et benignam ostendere voluntatem. Preterea circa disposicionem Pragensis ecclesie cum actu mentem cesaream bone gratitudinis laudabili quidem recordio ad dominum et fratrem suum . . . O[lomu-censem] episcopum gratis affectibus inclinatam audiverim, supplico cesaree Majestati, ut mei non obliviscatur circa assecucionem O[lomucensis] ecclesie, nam si aliquamdiu me abesse voluit divina clemencia, ut instantibus doloribus et penis afflictus vestre Celsitudini more solito non servirem, nunquam tamen mens grata fidelis cancellarii defuit, quin parata foret, vestris imperiis fidelis obediencie studiis fideliter obedire. Non plura persuadeo, hoc unum sufficiat. Constat sapiencie cesaris, que suo lumine cribratur singula, qualis fuerim aut qualiter me gesserim temporibus retroactis. Eius ergo estimacioni statum meum tota sui condicione relinquo, qui est virtutis et fidei optimus estimator. Scriptum etc. . . .¹⁾

LXXI.

Cancellarius transtulit quoddam carmen de theuthonico in latinum et misit archiepiscopo Pragensi.

Reverendissime pater et domine metuendissime. Vulgaris eloquencie princeps, qui facundi roris aspergine linguam adornavit theutonicam et venusto florum germine decoravit, magister Johannes dictus Frawenlob, condolens exulanti iusticie tam notabile tamque famosum carmen elegiaco stilo in materia tali composuit, quod dum ad mei perveniret noticiam scelus arbitrabar eximium, si ex negligencia mea dominus meus tanti carminis dulcedinem ignoraret. Cuius quidem deliciosi dictaminis grata sententia sequitur in hec verba etc. . . .²⁾ Carminis huius est tripartita divisio, videlicet duorum versuum et unius gradualis ascensus. In primo versu magister predictus per apostropham loquens iusticiam sic affatur: O iusticia, qualiter modo disparuisti [jinde: disperiisti] in terris, alte sedebas regum lateribus sociata, lata videbaris proficisci cum sceptris regalibus et coronis. Nemo tibi resistere poterat eo tempore, quoniam vias privatas et publicas gubernabas. In secundi versus principio iterum magister predictus per apostropham loquitur iusticie et ipsa statim post in prosopopeia respondet et sunt hec verba que secuntur: Quis est modo

¹⁾ Otištěno u Dobnera Mon. IV. str. 361 a odtud v Codex Morav. IX. 278. (k r. 1361).

²⁾ Zde psány byly bezpochyby verše německé, které však ve všech rukopisech jsou vynechány.

tue corone custos, fare iusticia, certe servus meus iniqua potestas, qui me annihilat et adversum me pugnat fortissime et in eius subsidium veniunt catervatim furta, rapine, incendia, nam falsitas confederavit eidem dominos, homines atque terras. Qualiter igitur incedere debeam, iam ignoro. Tercia vero pars, que ut premisi appellatur gradualis ascensus, communi modo absque figuris incedit in hec verba: Iusticia, fides atque moralitas sunt perfidie studiis in exilium relegate, falsitas hilarescit, infidelitas dilatatur, deus creator in adiutorium tue Christianitatis intende ob profundum livorem tuorum vulnerum et effice, quod iusticia ad hereditatis sue locum reveniat annis nostris solacia secum ferens. Translacionem huiusmodi reverencie paternali non fecit scribentis sedulitas tamquam prelato ignoranti theutonicum, cum per dei gratiam nobilis illius lingue germanice copiosam noticiam habeatis, sed quamvis a vobis plene intelligatur materia eciam in ipso vulgari, aperire tamen volui modos loquendi tanti et tam famosi dictantis, qui super omnes alios hanc insignem loquelam floribus et sentenciis redimivit, ut videat vestra reverencia, non esse acceptatorem personarum ipsum creatorem altissimum, ut vel Boemum Theutonico aut rursum Theutonicum Boemo preroget, cum ex omni gente illi solum accepti sunt ei, qui sub timoris angustia et caritatis latitudine divino numini famulantur. Hec ante festum dicta sufficiant et utinam accepta sint presuli, cuius reverencie diriguntur. ¹⁾)

LXXII.

Cancellarius scribit novo patriarche congratulando provisioni sibi facte. ²⁾

Princeps [pater] patrum, patriarcha venerabilis. Grato animo dignetur carmina suscipere propter affectum scribentis amici, nam calamus quidem scabra et inepta squalens rubigine indignum se iudicat tanti viri designandis preconiiis, in quem omnes gracie pariter confluerunt. Magnus etenim Karolus, ob cuius virtutes imperii claritudine letatur Germania, pro rei publice gratissimis commodis et augmento felici dato sibi desuper materiali gladio laboravit, atque vas electionis predicator gencium, ille fidelis apostolus, sacrati spiritus evidentissima lingua pugnavit, ut orhodoxe fidei propagines in beatorum cordibus pullarent in ea germina, que fructum afferrent centesimum in gloria sempiterna. Vos vero presul eximie in utroque gladio exercuistis et exercetis continuo deo et hominibus gratam miliciam. Nam bellicos vestros sudores Cambacurtini proditores in Pisa senserunt, ³⁾) ubi confusionem hostibus et cesari gloriam preparastis, lingue vero doctrinalis officium apostolice scripture rite testantur, quibus personam vestram summus ipse pontifex ad aures cesaris de eminentis scripture fastigio commendavit. Sic igitur utriusque gladii nobilitatem exercuit et exercet patriarcha eximius, ut relinquatur mortalibus du-

¹⁾ Otištěno u Friedjunga, Karl IV. Beilage IV., též od Böhmera v Hauptové »Zeitschrift f. d. Alt.« sv. VI. 29.

²⁾ Ha a Lm: congaudendo de provisione sibi facta.

³⁾ V bojích Karla IV v Pise r. 1355 vyznamenal se udatností biskup Augšpurský Markvart, jenž později (1365) stal se patriarchou v Aquileji. Tomuto asi platí list náš.

bium, que potestatum superetur ab alia, an videlicet arma triumphant, seu facundi pariter et fecundi sermonis industria magnificam patriarche victoriam protestetur. Claudi nunc sermonis excursum deposcit ratio, ne nimie oracionis decursu adulari videar prelato tam diviti, ne verba oblectamenti rethorice ad premiorum pondera effundere iudicer, ne quem alias oc. [ostatek schází v kapit., též v *Ua*, *Lu*, *Lm* i *Ila*]. (Claudi sermonis excursum deposcit ratio, ne nimie oracionis decursu adulari videar, ne verba oblectamenti rethorice ad pondera premiorum effundere iudicer, ceterum prelato tam diviti ad sui virtutem acquisivi patronum et dominum ex novo mercari consuleret zephirico blandimento et sic humilis perego finis epistole, qua precor, ut meus consanguineus dominus Feltrensis et Belunensis episcopus ¹⁾ sit vestre benigne gracie iuxta cesaris literas in suis negociis recommissus. Nam que sibi ad remedium cesserint in facta reputo et ad graciaram acciones debitas cupio tamquam de acceptis beneficiis obligari.) ²⁾

LXXIII.

Expositio sex versiculorum per cancellarium missa . . . archiepiscopo Pragensi. ³⁾

Christe precor veniam segni des iustus alumpno,
Tardus sum, tarde sed tibi nemo venit,
Longus preteritis tenuit nos ⁴⁾ error ab annis,
Sufficiat meritis hec rogo pena meis,
Vita brevis superest, in mortem pronior etas,
Iam peccare senex non queo nolo tuus.

Reverendissime pater et domine mi graciousime, quem divina gracia [*Lu*: providencia] pro consolacione nobilis Boemice gentis sacre Pragensi metropoli digne prefecit, qui solus estis ille, cui graciara dedit altissimus, ut aliis verbo laborantibus et altis [aliter] se involventibus in simplicitate spiritus librum de fantasmate non de ymaginacione fantastica sed opere studeatis. Ecce ad honorem vestrum presentes versiculos non quidem glossandos assumpsi, sed solum, quid de hiis mens mea senciara, Reverende Dominacioni vestre declarare proposui, ut senciara presulis mei benignitas, quam grata michi sint munera, que de suis accepi manibus, incessanter accipio et nichilominus accipiam graciosius in futurum. Divino igitur suffultus auxilio versuum predictorum sentenciam compendiose recolligo in hec verba: Jesu Christe salvator mundi, cuius miseraciones super omnia opera eius, qui a patre eterno unctus es oleo leticie pre participibus tuis, a cuius unccione sacrata salus eterna dependet, sine cuius gracia nullus umquam valuit sanctorum salutem promereri, qui ineffabili clemencia divinissime pietatis nostre carnis fragilitate vestitus iam dignaris

¹⁾ V letech 1353—1369 jmenuje se biskupem (spojených bisk. Belluno a Feltre) Jacobus della Bruna (snad z Brna). Gams, Ser. episc. 776.

²⁾ () dle rukopisu *Ua*.

³⁾ *Ua* má: Cancellarius scribit expositionem versuum Arnesto archiepiscopo Pragensi.

⁴⁾ *Ha* i *Hb*: me.

et scis compati infirmitatibus nostris, deprecor veniam. Sonuerunt etenim michi nectaria labia dulcis melodie tinnitum, nolo mortem peccatoris sed ut magis convertatur et vivat. Item quacunque hora peccator ingemuerit iniquitatum eius non recordabor amplius. Item gaudium est angelis dei super uno peccatore penitentiam agente. Non vis ut sencio calamitose mortis perire naufragio. Ingemiscenti veniam repromittis conversionem eius gaudium fore tuis angelis asserens. Iustus igitur tu Deus et dominus meus, des precor pari veniam et tui segni alumpno utique, nam ad hoc iusticia suadente teneris, qui premio divini laboris previo [sic, primos?] mediis et ultimis medios solite benignitatis munere coequasti. Nam si quorumlibet regum seculi, quos Christianos tuos appellare dignaris, intenciones et verba rite precipis infallibili veritate fulciri, ubi solidius, ubi cercius, ubi denique salubrius anchoram spei ego peccator valebo defigere, quam in verbis tue veritatis et gracie, qui celum et terram prius dissolvi pronuncias quam verba tua careant veritate. Nam si jure fori non teneris tardum peccatorem ad te deum suum pigris et desidiosis incensibus redeuntem equo favore suscipere cum illis presertim, qui tempestive devocionis flagranti studio in tua sacratissima vinea laborarunt. Iure tamen poli teste tua iustissima veritate teneris, quoniam si quod terreno principi placuit legis habet vigorem et imperatori mortali sit pro ratione voluntas Merito vim eterni legis accipit, merito stilo ferreo sculpetur in silice, quod eternale decretum eterni imperatoris edixit, dixisti etenim et tuo iudicio occulto quidem semper tamen iusto promissione gratissima eterne sapientie statuisti, inter cultores et operarios sacrate vinee ut premittitur et eos, qui primo ¹⁾ et qui postea et qui tandem et ultimo laboris onera subierunt, equalibus fere stipendiis premiandos. Numquid igitur segnicies, numquid tarditas, numquid desidia preterite negligencie michi, qui corde compuncto revertor, sic oberit, ut veniam deneges supplicanti, absit hoc a te domine, cui nemo tarde venit, sicut tua veritas declaravit. Repetam igitur oblectamenta carminis, quibus mea peccatrix anima consolatur, et dicam iterum, Christe precor veniam segni des iusto alumpno. Tardus sum tarde preterea quis cervino pede fungitur, ut salebras sequentis sermonis transcurrere valeat. Quis subtilitatis digito nodum eius intricabilem denodabit, certe cui gracia divina vires et ducatum prestiterit, que est in rerum omnium principiis invocanda. Resumantur igitur medii duo versiculi, ut ante oculos themate posito intellectus appareat iudicio clariore. Sic enim auctor loquitur procedendo: Longus preteritis tenuit nos error ab annis, sufficiat meritis hec rogo pena meis. Ego peccator filii prodigi gerens ymaginem, qui communicatos michi thesauros a te patre celesti videlicet intellectum et rationem non solum reprobate vel perditte ymmo dampnate luxurie detestandis progressibus male consumpsi, qui aliis conservis et confratribus meis in domo tua pane consolacionis eterne vescentibus inter viciorum vepres et immundicias fame pereor, attente considerans, qualiter preteritis annis vite mee longus error me tenuit, dum multitudinem criminum, quibus iram tuam exacerbavi, recolligo, dum turbas ingruencium malorum, quibus consenui,

¹⁾ Zde končí rukopis *Ha*.

mente revolve, dum verecunda mente tam iniquus filius frontem in tam virtuosus patris presencia attolere erubesco, et sic tui spiritus confortante clemencia ad obtinendam misericordiam ingemisco, atque mala mea inundantibus lacrimarum profluviis flere non cesso sicque gemebundus suspiriis vociferor ad te patrem: Pater non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum ex mercenariis tuis, qui paratus sum amare in lamenti penitencie consumere dies meos. Rogo te pater, quod hec pena recordacionis scelerum, hec amaritudo anime penitentis, hii continuati dolores et gemitus in hac vita sufficiant meritis id est demeritis meis, ut tua disponente misericordia pro eis non crucier in futurum, rursum affectum mentis innovare iuvat eisdem versiculis, ut sic dicam, longus preteritis tenuit nos error ab annis, sufficiat meritis hec rogo pena meis. Ceterum ad intellectum sequencium versiculorum virtutum celestium clarum lumen imploro, ut depulsis ignorancie tenebris auroram amande veritatis inducant. Quos, ut sanius intelligi valeant, replicandos fore decrevi sub hiiis verbis: Vita brevis superest, in mortem pronior etas, jam peccare senex non queo nolo tuus. Non de meis viribus sed creatoris mei misericordi bonitate confisus declaracionem istorum aggredior sub hiiis verbis: Ego peccator mi domine Jesu luminis tui suffragio ad me recurrens meosque defectus intervenientes dissensiones conspiciens video, quia michi seni vita brevis superest, video, quia poscente gelicidio senectutis etas mea, que vergit in occidens, in mortem est pronior, et hoc non absque ratione coniicio. Nam si in plerisque hominibus flores iuventutis ipsius intempestive mortis livor inopinate decerpit et repentino quandoque interitu fortissimi iuvenes moriuntur, quanto magis michi iam inveterato surrepcio virium et nature molestia mortis minatur dispendium, sensibili possum argumento cognoscere, quia vita brevis michi superest et etas mea pronior est ad mortem. Et utinam solum ad illam, que est divisio corporis et anime et non ad secundam, que est separacio anime a salutaris aspectibus altissimi creatoris. Propter quod doctrinam poete ante oculos mentis mee recipio, qui sapienti sermone michi consulit in hec verba: ¹⁾ Accipe consilium propere [*Ubi*: propere velociter, sic], cunctacio namque lenta fuit semper subitis inimica periculis, huc huc volve oculos, hec est via recta sine ullis insidiis, predura quidem calcataque paucis, sed super aereos artoque tramite colles proferat et sistat fessum in regione quietis, illic vita habitat lena, sed clericus (:) averni sulphureis stant stagna vadis, ubi livida mortis signa vides atroque polum nigrescere fumo, hos evade lacus, dextrum michi pende cacumen. Ut igitur salubri consilio suadentis poete hanc detestandam mortem possim evadere, subiungo versiculum subsequentem: Iam ego miser et dolens peccare non queo quia senex et nolo similiter quia tuus, ad cuius intelligenciam sciendum, quod ad consumacionem odiosi peccati anime pulchritudinem depravantis communi theologorum sententia actus requiritur et voluntas. Nam peccatum adeo voluntarium est, ut eciam peccatum dici non possit, nisi sit apposicio voluntatis. Consolacionem igitur recipit anima mea peccatrix, quia senio jam virium auferente fracturam peccare non queo

¹⁾ Následující verše (hexametry; patrně vyňaty jsou z některé básně latinské.

quoad actum et quia tuus sum peccare nolo quodad habitum voluntatis. Tuus sum namque, quem misericordia tua formasti per naturam, qui me deformavi per culpam, quem tu iterum reformasti per gratiam, tuus namque sum creatione, tuus restauracione, tuus conservacione, quem in esse productum conservas et dirigis, cui non suis meritis sed tua gracia sempiternam gloriam repromittis. Per te Jesu Christe salvator mundi, rex eterne glorie, qui cum deo patre et spiritu sancto vivis et regnas deus per omnia secula seculorum Amen. Et hoc est quod auctor dicit: Vita brevis superest, in mortem pronior etas, jam peccare senex non queo nolo tuus.

LXXIV.

Cancellarius scribit . . . fratri Imperatoris de suo felici successu in partibus Thuscie. ¹⁾

Dive fortune felix operacio sicut invictissimum . . . cesarem e thesauris mirificis indulgenti favore prosequitur, sic aureis meditationibus et argenteis loquelis opus esset . . . cesaris scribenti materias, ut abiecta rusticitate quolibet nobilibus cerebro et elucubratissimis sermonibus uteretur, ne fedi sermonis incompta grossicies tante nobilitati deroget, sed potius verborum proceritas factis responderet nobilibus iuxta decenciam Cesaree Majestatis. Non tamen ob hoc manum a calamo scribentis intencio revocare proponit, ymmo quamvis manus tremula, calami tamen adivit officium, ut cesaris felicia facta prosequatur. Invictissimus cesar quemadmodum sanus est corpore, sic robustus animo, viriliter omnia disponens in partibus Tuscie, cottidiana felicitate triumphat. Nam subjugatis Pisanis, Lucanis et Senensibus obedienciam Florentinorum habebit in promptu et parcius Tuscie erit auctore Domino generalis dominus brevissimo temporis spacio decurrente, omnia sibi ad nutum, omnia ad votum propicia fortuna succedunt, nec est opus meditatione qualibet seu deliberacione consilii, quam spes uberis fructus semper enititur et felicissime partis beata condicio vota semper occupat et prevenit affectantis, ut idem sit cesari, velle et posse, locupletem fieri et locupletibus imperare. Gaudeat igitur magnificencia vestra, superillustris princeps et magnifice mi domine graciose, de tam benignis successibus tanti fratris, quoniam, quales et quanti sint, vix ingeniosi census [sic] officium magistralis pincelli designacione prudente valeret depingere aut Tulliane facundie altiloqua tuba suis exornacionibus promptius enarrare. Conservet vos deus omnipotens sanum et incolumem per tempora diuturna. ²⁾

LXXV.

Cancellarius scribit imperatori [sic, archiepiscopo] se omnino sibi subiciendo et memorie commendando. ³⁾

Reverendissime pater et domine metuendissime. A tot viris famosis auditu tam crebro mee presentatur noticie illud graciosum et dulce recordium, quo

¹⁾ *Lm*: Cancellarius scribit marchioni Moravie de felici successu d. imperatoris in partibus Lombardie et Tuscie.

²⁾ Otištěno u Madra čís. 6. a u Pelzla I. čís. 126. k roku 1355.

³⁾ *Ub*: Item supplicat cancellarius archiepiscopo, ut accipiatur in suffraganeum.

me in memoria retinet dominabilis vestra benignitas, ut pensata insufficiencia meritorum et parvitate condicionis humilis aliud suspirare non valeam, nisi quod sanguis nobilissimus circa precordia vestra generoso meatu semper ebuliens vos cogat, eam amare personam, que se amore tanti domini dignam non reddidit, neque reddere poterit quovismodo. Sed sola ingenuitas innate vestre virtutis, quam nobilissimorum parentum in vos propagavit ingenua quidem proceritas, cor vestrum animet eum diligere, qui dileccione indignus existit, et eum in vestris tenere favoribus, cui favor non debetur omnino, cum nunquam studuerit sibi favorem acquirere tanti domini gratiosi. Tamen qualis sit et quam parva mea condicio, tota nichilominus est ad vestre dominacionis imperium, ut nichil aliud velle velim aut debeam, nisi quod vestre gracie sit placidum voluntati, ac me et omnia mea dominabili vestre paternitati subiicio, ut de me velud servo empticio semper agat vestra benignitas, quod sibi placuerit et quod velit etc. . . .

LXXVI.

De annulo misso cardinali . . . ¹⁾

Nobilis poetice persuasionis nova licencia [*Ub*: leticia], quam michi mittentis bonitas pie donavit ex munere, annulus ergo saphireus, quem excelsus ille medicus morbis oculorum languencium e superno solio deputavit, ad magnifici domini nostri cardinalis revertor presenciam, sciens certissime, quod ipse Gallicus austerus sit homo et rigidus more Romani cardinis [sic, cardinalis] tollens, quod non posuit, et metens, quod non sua sed aliena diligencia seminavit, vacuus redire pertimui, vestitus igitur pietate mittentis me cum visuris [usuris] cardinis mei gallicano presento conspectui, austeritatem eius novo genere dicendi preveniens, ut sic loquar ad dominum: Non me queso, pater Reverendissime, ad instar evangelici servi exterioribus tenebris stridorum seu gemebundo fletui illa tibi cognata gallicana tradat austeritas et michi precor gracia tua connivente subveniat, quod spirituale et excelsum volens honore [habere] fastigium habitaculum meum, quo me fulcivit capellani et servitoris tui sedulitas, paratus sum ad honorem tui dimittere, ut preciosum illud pariter et speciosum ac celebre pontificale tuum letetur in illo. Dignum etenim et rationi consonum prudentis existimo, quod tenebre lumini, feda pulchrioribus, adornatis vilia, presertim in tui conspectus sancta presencia cedere teneantur.

LXXVII.

Cancellarius regraciatur cuidam principi, qui dedit sibi mulum.

Superillustris magnifice princeps et domine gracie. Mulus iste, quem vestra nobis transmisit benignitas, quamvis bestia sit, nec ratione utatur, pulchritudine tamen sui et eleganti aspectu atque gressu nobili bene significat

¹⁾ *Ub*: Dominus cancellarius scribit cuidam cardinali. *Ita*: Cancellarius scribit de annulo misso cardinali. — Cely list jest chybně psán a tudíž nejasný.

magnifici principis affectum magnificum, ita ut bestia non bestialiter de ratione animum mittentis significet eo quod parvo homini a magno principe tam grande munus mittitur, quod etsi mittentis decuit excellenciam, eius tamen cui mittitur valorem exsuperat, nisi talis ratio persuadeat, quod videlicet mulus bestia homini mulo sit missus, ut asinus equitet asinum asinanter. Magnificencie vestre regramur ex animo de hoc et ceteris beneficiis nobis collatis alias et, si ad plenum ipsis respondere non possumus, satisfactionem plenariam illi committimus, qui est bonorum omnium largifluus retributor.

LXXVIII.

Imperator scribit cuidam de ipsius diligencia et affectus exhibicione.

Fidelis dilecte. Quanta sit erga Celsitudinem nostram et sacrum Romanum imperium vestre fidelitatis affectio et quam operosis studiis ad honorem cesareum diligencia vestra semper invigilet, satis ostendunt magne sollicitudines et eximia pondera continuati laboris, quibus tractatores pacis et commodi et nobiles . . . ad reducendum vos in Maiestatis nostre graciam tam devotis sollicitis quam etiam diligentissimis studiis laborarunt, ut sane perpendat nostra Serenitas humilitatis et devocionis vestre virtutem. Nam ex ipsorum tractatum et ambassis [ambassiatorum] virtuosis processibus sufficienter intellexit nostra Serenitas, quanta humilitatis et devocionis flagrantia decreverit vestra fidelitas nostre Maiestatis fastigia venerari et huiusmodi humilis benivolencie operosa studia graciosis affectibus Celsitudo nostra recipiens vos et commune vestrum benigna dignacione amplectimur, ut simus graciose dispositi, omnino inantea ad omnia semper inniti, que vestrum tamquam nostrorum fidelium profectum prospexerint commodum pariter et honorem. ¹⁾

LXXIX.

Imperator scribit cuidam principi, quod cives Pisani, qui erant sibi rebelles, coacti iam veniam querunt.

Princeps devote dilecte. Etsi civitatis Pisanensis, que adversus Maiestatem nostram rebellionis erexit calcaneum, miser et inops superbia tantum invaluit, ut iuramentorum, promissionum et fidelitatis oblita, beneficiorum etiam, que a Celsitudine nostra et dominis progenitoribus nostris accepit, ingrata quidem et immemor, se ad rebellandum ymo verius ad insaniendum posuerit, nichilominus Maiestatis imperialis fastigium tanto stipatur milite, tam valida multorum fidelium constanti fide munitur, ut latitudine sacre potencie contemptores huiusmodi cottidiana demolicione fatiget, ita ut iam veniam cogantur querere et pietatis implorare consensum, qui se magnis arrogancie cornibus elevarunt et auctore domino armis victricibus adeo castigabimus et corrigemus, ut sui reatus imminensem penam persenciant et illorum correctio aliis veniat

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 226: »Ad Florentinos, quod benigne ad graciam recepit eos.«

in exemplum, ut quos beneficiorum precedens copia non retraxit a malo, imperialis saltem coerceat serenitas [severitas] discipline. ¹⁾

LXXX.

Imperator facit quendam militem et recipit eum in consiliarium.

Karolus oc. . . Nobili . . . de . . . nostro et sacri Romani imperii fideli dilecto gratiam oc. Sceptringera cesaree dignitatis sublimitas oc. per omnia ut in priori forma [v. čís. XXVI.] ²⁾ usque ibi dum in circuitu sedis auguste famosa milicia et nobilium amplexenda proceritas feliciter adaugetur. Sane multiplicia virtutum insignia, circumspencionis industriam et constantis fidei puritatem, quibus tu una cum felicis memorie progenitoribus tuis sacri Romani imperii procurandis honoribus fideliter insudasti, regie deliberacionis benigna clemencia graciosius intuentes, te, sicut nativa tue propaginis requirit condicio et meritorum laudabilis fama deposcit, in presencia et conspectu publico illustrium R. ducis et principis etc. et aliorum principum, comitum, baronum et procerum tam regni Alamanie quam Boemie, fidelium nostrorum, die tali in loco tali animo deliberato et supradictorum principum accedente consilio milicia decoravimus et insignivimus ac virtute presencium auctoritate et potestate Roman. regia decoramus, ac demum in castro nostro Pragensi in regali camera, matura deliberacione previa ad tue virtutis merita regie consideracionis oculum accuracius dirigentes, te in consiliarium secretarium familiarem domesticum commensalem die tali oc. . . assumendum duximus teque consiliariorum et familiarium nostrorum regalis curie cetui et numero presentibus aggregamus, decernentes et regio statuentes edicto, quod tu omnibus privilegiis, graciis, libertatibus, honoribus, emunitatibus, iuribus et favoribus ubique locorum utaris et gaudeas, quibus ceteri milites, quos cesarum augusta potencia militavit, et consilarii nostri et commensales domestici hactenus freti sunt et continuo pociuntur, mandantes et iniungentes supremis camerariis, magistris curie, marescalcis, magistris pincernarum, dapiferis et ceteris officialibus regalis curie, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, quatenus te et familiares tuos iuxta decenciam tui status, dum et quociens regalem curiam ingressus fueris, tractabiliter et benigne suscipiant tibi et tue familie de consuetis nostre curie iuribus in expensis, administracione pabuli et aliis necessariis plene et absque omni difficultate provideant, quamdiu in prefata nostra curia elegeris demorari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre Majestatis paginam infringere seu ei quovis ausu temerario contraire sub pena gravis indignacionis regie, quam, qui secus egerit, se noscat graviter incurrisse. Presencium etc. .

¹⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 305 (k r. 1355) a u Madra čís. 5. Pelzel II. str. 466 myslí, že list tento platil markrabí Janovi (?).

²⁾ V rukopise kapit. jest co čís. 78, napsána podruhé formul. která byla tamtéž dříve napsána co čís. 26., totiž našeho vydání čís. XXVIII.

LXXXI.

Imperator recipit quendam in familiarem et consiliarium, nobilitat cum et donat sibi arma. ¹⁾

In nomine Domini ꝛc. Karolus ꝛc. Ad perpetuam ꝛc. Humane condicionis circumspecta sagacitas et bonorum operum assidua percunctatrix sic artis ingenio naturalibus se conformare didicit, sic ex causis notabilibus effectus insigniores producit, ut civilitatis gloria temporalis attollat et nobilitatis insigniis ad irradiandum ipsorum fame preconium faciat culciores, quos natura superior interioribus dotibus illustravit nobilibus et ipsorum animos sapientie et scientie altitudine pre ceteris decoravit, horum namque consilio thronus roboratur cesareus et eorum virtuosis actibus imperialis sublimitatis gloria optata presidia suscipiat et salutaribus omni tempore proficiat incrementis. Sane quantum hec et alia opera virtuosa ex animi nobilitate veniencia in honorabili N. tali consiliario ꝛc. resplendeant, quantumve reddant ipsum dignis laudum preconiiis commendatum, Imperialis nostra magnificencia tam fidedignorum testimoniis quam argumentis infallibilibus luculencius est edocta, quem non solum propter utilitatem proveniente ex animi sagacitate rationis in consiliarium et familiarem domesticum commensalem nostrum assumptum ac consiliariorum atque ceterorum familiarium commensalium imperialis curie nostre consorcio aggregatum universis et singulis honoribus, iuribus, libertatibus, immunitatibus, privilegiis et graciis realibus et personalibus in aula imperiali et extra ubicunque locorum, quibus nostri consilarii et ceteri supradicti pociuntur et gaudent, gaudere volumus et potiri, sed eciam alcioribus honoris fascibus, titulis et privilegiis militaribus redimitis, qui et que nedum in prefatum N. tamquam benemeritum atque legalem, sed eciam in suos heredes et successores legitimos et legitime descendentes ab eo hereditari debeant atque possint, digna premissorum consideratione inducti decrevimus insignire. Et ut pro evidencia operis huius nostri imperialis decreti propositum elucescat, nos de imperialis plenitudine potestatis prefati N. nobilitatem moralem, quam scientie et sapientie exercicio aliarumque virtutum amminiculo habitare non desinit, nobilitatis pretorie atque civilis vestientes honore, ipsum virum nobilem et militarem tamquam de nobili genere procreatum iuxta modum et formam condicionis humane dicimus et nominamus, facimus, constituimus ex certa scientia et creamus ac ab universis et singulis, cuiuscunque condicionis, preeminencie, status vel dignitatis existant, tamquam talem et pro tali haberi, dici, nominari volumus et eciam reputari, decernentes imperiali auctoritate et edicto perpetuo statuantes omnino, ut tam . . . antedictus quam filii et heredes sui legitimi de cetero ubique locorum et terrarum in iudicio et extra, nec non in omnibus et singulis exercitiis, actibus et studiis nobilibus et militaribus illis honoribus, iuribus, insigniis, immunitatibus, privilegiis, prerogativis et graciis tam personalibus quam realibus sive mixtis gaudeant et fruantur, quibus ceteri nobiles

¹⁾ *Lm*: Imperator nobilitat quosdam et heredes ipsorum imperpetuum et confert ipsis arma et insignia militaria.

et de nobili prosapia geniti seu milites et militares quomodolibet pociuntur et gaudent, quodque ad honores et dignitates, capitaneatus, potestates, rectores et officia secularia quecumque eligi valeant et assumi, ad que persone nobiles et militares de iure vel consuetudine eliguntur seu etiam assumuntur. Ne vero aliquibus inantea super condicione status supradicti et heredum suorum valeat dubium suboriri, nos de habundanciori plenitudine gracie specialis ad maiorem ipsius gloriam et pro confirmacione nobilitatis sue et heredum suorum signum armature designate sive picte in clipeo infrascripto sibi suisque heredibus et successoribus legitimis ad usum armorum perpetuum concedimus motu proprio et largimur, in cuius quidem clipei campo per totum albo leo integer coloris rubei elevatus in sursum, habens coronam in capite de colore flaveo et lineam transversalem coloris similiter flavei, per medium corporis eiusdem leonis fines extremitatum clipei predicti tangentem, deferri debeat et haberi ad designandum, quod . . . memoratus cum illis, qui de cetero hiis armis utuntur, in campo albedinis, qui statum puritatis et innocencie bonorum operum prefigurat, ferocitate leonina ignitus et linea precinctus rectitudinis, que in colore flaveo linee poterit designari, adversus pravorum insidias conculcandas elevetur in sursum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam ereccionis, decreti, concessionis et largicionis nostrarum infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem nostram imperialem et penam centum marcarum auri puri et optimi componendarum tocies, quocius contrafactum fuerit, se graviter noverit incursum, quarum medietas fisco nostro imperiali, reliqua vero dicti . . . vel heredum suorum usibus veniat applicanda, decernentes nichilominus irritum et inane, si quid contra premissa a quoquam quavis temeritate contigerit attemptari. Signum oc. . . .¹⁾

LXXXII.

Imperator concedit cuidam, ut possit creare tabelliones et legitimare spurios.

Karolus oc. Dilecto oc. gratiam oc. Exigunt merita tue probitatis ac fidelitatis et devocionis obsequia, quibus apud Celsitudinem nostram regiam, que dignis digna consuevit rependere, multipliciter commendaris, ut tibi de benignitate regali reddamur ad munificenciam liberales. Tuis itaque supplicacionibus favorabiliter inclinati et volentes te nobis et sacro imperio per indefessi laboris constanciam reddere promptiorem, tibi et tuis heredibus masculis et per masculinam lineam descendantibus, ut natos quoslibet ex illegitimo et dampnato concubitu, plebeios et inferioris seu communis status homines utriusque status duntaxat in civitatibus, villis, castellis, burgis seu castris manentes et nullo modo nobiles seu sublimes personas, quas nostre regali potestati omnimode reservamus, legitimare et ad legitima iura, honores, acciones, iurisdicciones et successiones temporales in bonis parentum et aliorum agnatorum et cognatorum, absque tamen legitimorum heredum pre-

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 41.

iudicio, reducere, nec non tabelliones seu notarios publicos ac iudices quoslibet ordinarios creare et constituere valeas, regali nostra auctoritate et tenore presencium damus et concedimus plenam et liberam facultatem, teque et dictos tuos heredes honore creacionis et constitutionis huiusmodi de regia munificencia liberaliter insignimus. Presencium etc. . . .

LXXXIII.

Imperator confert cuidam iudicatus ordinarii potestatem et creandi tabelliones et libertat eum ab oneribus singulis.

Karolus oc. Honorabili oc. Dum ad grandia virtutum tuarum merita, per que Romanum honoratur imperium, regalis nostre consideracionis vertimus aciem, dignum non indebite arbitramur, ut illa te prosequamur gracia favorabiliter, per quam existere valeas nostre Celsitudini indesinenti studio fructuosus. Horum itaque consideracione volentes tibi de nostre benignitatis clemencia tamquam bene merito gratiam facere specialem, tibi tuisque heredibus seu successoribus legitimis masculis et per masculinam lineam descendentibus iudicatus nostri ordinarii potestatem tam contenciosam quam voluntariam, nec non iudicandi honorem et officium per sacrum Romanum imperium perpetuo exercendi conferimus graciose, teque tuo et heredum predictorum nominibus de eodem iudicatu atque ordinario iudicio ipsiusque iuribus et iurisdiccionibus universis et singulis, in quibuscunque de iure vel consuetudine consistentibus et cum dependentibus et connexis, de regali nostra benevolencia corporaliter investimus. Et ut eciam tu et iidem tui heredes predicti auctoritate nostra regia tabelliones et notarios publicos cum plena potestate, que ad officium thabellionatus seu notariatus huiusmodi de iure requiritur, creare et constituere valeatis libere et possitis in ipso imperio, ut premititur, dummodo personas ydoneas et legales ad hoc elegeritis, in quo tuam et tuorum heredum consciencias oneramus, tibi et eisdem tuis heredibus seu posteris damus et concedimus plenam et omnimodam facultatem, absolventes nichilominus et eximentes te et ipsos nec non uxores legitimas atque bona vestra mobilia et immobilia, presencia seu futura, ab omnibus et singulis faccionibus, oneribus seu imposicionibus ordinariis et extraordinariis, realibus et personalibus vel mixtis quorumcunque temporalium dominorum seu eciam potestatum, civitatum, communium seu rectorum lege quacunque seu constitutione, statuto vel edicto scripto municipali in contrarium non obstante, eciam si sit talis, que immunitates concedi prohibeat, et si rescriptum imperiale intervenire noscatur, quibus omnibus ex certa sciencia tenore presencium derogamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre collacionis, concessionis et absolucionis paginam infringere. ¹⁾

¹⁾ V rukopise *Ua* jest tato formule rozdělena ve dvě čísla (78 a 79), tak že tedy v počtu formul rukopisu tohoto jedno číslo odpadá.

LXXXIV.

Imperator nobilitat quendam et facit cum comitem palatinum.¹⁾

Karolus oc. Ad perpetuam rei memoriam. Nobili . . . de . . . comiti palatino, suo et imperii sacri fidei dilecto, graciam suam oc. Quamvis imperialem magnificenciam cum sole deceat cottidie relucere et iugiter aliquid agere, quo imperialis nominis gloria possit attolli, illud tamen thesauris eius apponitur, per quod personis providis, circumspencionis industria et morum honestate predictis honor impenditur et digna meritorum premia tribuuntur. Sane consideratis multiplicibus providencie tue meritis et grata fidelitatis tue obsequia, quibus Majestati nostre continuato studio ac indefessa studuisti sollicitudine reddere te acceptum, graciosius advertentes et horum intuitu de benignitatis augustalis clemencia dignis te cupientes honoribus insignire, te auctoritate imperiali nobilitamus ac nostrum et imperii sacri comitem palatinum facimus, constituimus et creamus ex nostre imperialis et ex certa plenitudine potestatis cum omnibus honoribus, dignitatibus, iurisdiccionibus, iuribus, privilegiis, graciis, libertatibus, officiis, gagiis, salariis, stipendiis et cum universis et singulis utilitatibus, emolumentis et commodis, que et quas ceteri nostri et imperii sacri comites palatini de jure vel consuetudine aut facto habere, exercere et percipere quomodolibet consueverunt, teque huiusmodi palatinorum comitum numero et consorcio de certa nostra sciencia aggregantes te de dignitate tuo et heredum tuorum ex te descendencium per lineam masculinam nomine presentibus investimus, dantes et concedentes tibi et eisdem tuis heredibus eadem imperiali nostra auctoritate plenam ex certa sciencia potestatem ac liberam²⁾ et omnimodam facultatem creandi tabelliones seu notarios publicos et iudices ordinarios ubique locorum ac per totum sacrum Romanum imperium, qui ydonei sint et in litteratura sufficienter experti, cum plena potestate ad tabellionatus seu iudicatus officium pertinente, recepto prius ab ipsis secundum formam infrascriptorum capitulorum debito juramento: Tu . . . jurabis ad sancta dei evangelia de cetero fidelis esse sacrosancte Romane ecclesie ac sacro Romano imperio suisque imperatoribus canonice intransibus, scripturas vero per te in formam publicam redigendas in membranis et non in carthis rasis neque papireis conscribes et in causis ecclesiarum, hospitalium, viduarum et orphanorum ius requires ac eis favorabilis et benignus, tabellionatus et iudicatus officium perpetuo sine fraude exercebis nil addens vel minuens maliciose vel fraudulenter, quod alteri contrahencium prodesse valeat vel obesse. Eademque auctoritate tibi et heredibus tuis prefatis largimur et damus plenissimam potestatem universos et singulos illegittime et ex quocunque incestuoso et dampnato coitu genitos naturales videlicet nothos aut spurios seu manseres vel alio quovis odioso coitu productos legitimandi ac ad legitime natorum jura, honores, dignitates et officia quolibet reducendi et

¹⁾ *Lm* přidává: sacri Lateranensis palatii.

²⁾ Původně stálo zde jiné slovo, bezpochyby »bayliam« (jako v *Lu*, *Zh*, *Ua* i *Ha*), kteréž přeměněno v »liberam«.

habilitandi ipsisque super defectu natalium dispensacionis beneficium impendendi, ita quod tales ex dispensacionis et legitimacionis huiusmodi beneficio in bonis, juribus, rebus mobilibus et immobilibus paternis et maternis, agnatorum et cognatorum, ex testamento vel ab intestato, nec non feudalibus, allodialibus et allis quibuscunque succedere valeant, obieccione prolis illicite penitus quiescente, ac pro legitimis habeantur velud hii, qui de vero et legitimo matrimonio sunt producti, lege aliqua generali vel speciali penitus non obstante et ea presertim, que legitimari spurios seu manseres aut nothos nisi ex certa sciencia non permittat. Insuper tibi tamquam nostro et sacri imperii fidei dilecto favores et gracias tanto amplius cupientes impendere, quanto te id cognoscimus evidencius meruisse, te dictosque heredes tuos et omnia bona vestra iusto titulo acquisita et que acquisiveritis in futurum et que tenes et possides et imposterum possidebitis tu et ipsi, sub nostra et imperii proteccionem recipimus speciali, tibi dictisque tuis heredibus plenarie concedentes, ut ubicunque locorum per totum Romanum imperium volueritis et magis vobis placuerit emere valeatis et acquirere iusto titulo bona tam mobilia quam immobilia, tam feuda quam allodia et generis cuiuscunque et a quacunque persona, cuiuscunque status vel condicionis existat, et possessiones quascunque ad vos devolutas iusto titulo possidere ac super ipsis propriis vestris bonis constituere [sic, construere] et edificare tam castra et molendina quam domos, ac de ipsis bonis vasallos facere et fideles acquirere sine alicuius contradiccione iuxta vestre beneplacitum voluntatis, non obstantibus aliquibus legibus communibus vel municipalibus aut consuetudinibus terrarum seu privilegiis in contrarium editis, quibus obstantibus vel obstare valentibus quantum in hac parte de certa sciencia totaliter derogamus, volentes et imperiali statuantes edicto, quod quecunque instrumenta conficiuntur super aliquibus adquisicionibus, quas tu vel tui heredes iusto titulo facietis, non obstante quod gabellata non essent seu iuxta alicuius loci consuetudinem registrata, dum tamen alias vera sint, plenam et perfectam obtinere debeant roboris firmitatem et de talibus facere in iudicio vel extra iudicium plenam fidem, decernentes, quod tu et dicti tui heredes et omnia bona huiusmodi, acquisita et acquirenda tam per dictos tuos heredes quam per te, nobis et sacro imperio deinceps immediate debeant esse subiecta et ab omni collegio, communi et universitate et a qualibet singulari persona et ab omnibus oneribus occurrentibus quibuscunque realibus et personalibus atque mixtis et generis cuiuscunque et vasalli similiter antefati, quantum ad illud tantum, quod de propriis bonis tuis seu dictorum heredum tuorum eos possidere contingeret, preterquam ab imperialibus oneribus, que nos vel successores nostri Roman. imperatores vel reges rite imposeremus decreto nostro imperiali, totaliter sint exempta. De quibus omnibus et singulis bonis presentibus et futuris quantum ad omne et totum id, quod de ipsis ad nos et sacrum Romanum imperium pertinere dinoscitur, te . . . tuo dictorumque heredum tuorum nomine fidelitatis et homagii per nobilem . . . de . . . procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum pro te et in animam tuam prestito iuramento in nobile feudum liberaliter investimus, de omnibus et in omnibus possessionibus et bonis tuis predictis

presentibus et futuris, ac de vasaliis et super vasallis et omnibus personis habitantibus super ipsis possessionibus et bonis tibi dictisque tuis heredibus merum et mixtum imperium ac jurisdictionem omnimodam plenarie tribuentes. Nulli ergo hominum liceat hanc etc. . . .¹⁾

LXXXV.

*Item alia forma comitatus palatini compendiosior.*²⁾

In nomine ꝛ. Karolus ꝛ. Ad perpetuam ꝛ. Nobilibus . . . de . . . sacri Lateranensis palatii comitibus, suis et imperii fidelibus dilectis, gratiam ꝛ. Quamvis imperialem magnificenciam etc.³⁾ Sane de vestre fidei ac circumspencionis industria plenam fiduciam obtinentes vos et heredes vestros legitimos in descensu lineae masculine imperpetuum sacri Lateranensis palatii comites creamus, facimus et prout melius possumus ordinamus, decernentes et hoc imperiali statuente edicto, quod omnibus juribus, privilegiis, libertatibus, dignitatibus, honoribus et commodis gaudere et frui debeatis, quibus ceteri comites sacri Lateranensis palatii gaudent quomodolibet et fruuntur de consuetudine vel de iure, dantes et concedentes vobis et heredibus vestris predictis sexus, ut premittitur, masculini auctoritatem et plenariam ex certa nostra sciencia potestatem creandi tabelliones seu notarios publicos et eosdem cum penna et calamario de tabellionatus officio investiendi, dum tamen ad practicam execucionem eiusdem officii habiles eos inveneritis, super quo vestras et heredum vestrorum consciencias oneramus, nec non investiendi iudices ordinarios iuxta sacratissimarum legum legitima instituta, et a tabellionibus et iudicibus ordinariis tempore creacionis et institutionis eorum infrascripta iuramenta recipiendi, ut tabellio juret in hec verba: Ego . . . promitto et juro, quod fidelis ero Ser. ac invict. principi et domino Karolo quarto div. fav. cl. Rom. imperatori s. a et Boemie regi illustri domino meo graciosi et omnibus successoribus suis Romanorum imperatoribus et regibus legitime intransibus, neque umquam ero in consilio, ubi periculum eorum tractabitur, bonum et salutem eorum promovebo et dampna eorum pro mea possibilitate avertam fideliter, instrumenta et contractus quoscunque non conscribam in papiro seu cartula veteri aut abrasa, testamenta, codicillos et quascunque ultimas voluntates nec non dicta testium et alia que michi scribenda occurrerint conscribam fideliter et ea occulte servabo nullique pandam, donec debeant aut mandato iudicis seu alias exigente iusticia publicari, causas miserabilium personarum, orphanorum et viduarum nec non hospitalia, pontes et emendaciones viarum publicarum omni tempore promovebo et officium tabellionatus exercebo fideliter non attendendo munera, odium vel amorem. Sic me deus adiuvet et sancta dei evangelia. Juramentum vero iudicis ordinarii erit in hec verba: Ego . . . promitto et iuro, quod fidelis ero Ser. et invict. principi d. Karolo

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 31 («Creacio comitis palatini»).

²⁾ *Lm*: Comitatus et creacio palatinorum.

³⁾ Viz předcházející čís. LXXXIV.

oc. . . et omnibus successoribus eius oc. neque unquam ero in consilio, ubi periculum eorum tractabitur, bonum et salutem eorum promovebo et dampna pro meo posse avertam fideliter et officium iudicatus exercebo fideliter non attendendo munera, odium vel amorem. Sic me deus adiuvet oc. Decernentes et hoc imperiali statuente edicto, quod tabelliones seu iudices ordinarii per vos aut heredes vestros modo predicto creati facti seu instituti, postquam iuramenta predicta prestiterint, officia sua valeant ubique locorum exercere libere et operationes eorum vim habeant omnimodam et vigorem. Preterea auctoritate imperiali prefata concedimus et largimur vobis et heredibus vestris predictis, quod possitis legitimare naturales bastardos, spurios, nothos, manseres et alios quoslibet ex illicito coitu procreatos et ad legitima iura reducere et omnem ab eis tollere maculam geniture in vita seu in morte parerunt, ut officiis et honoribus quibuscunque preesse valeant et ad actus singulos publicos et privatos admitti ad instar aliorum, qui sunt de legitimo thoro nati, natis principum comitum baronum et nobilium duntaxat exceptis, et quod virtute legitimacionis huiusmodi ad equales succedant cum legitimis portionibus non obstantibus legibus, imperialibus decretis, statutis, consuetudinibus, observanciis et aliis quibuscunque, quibus obstantibus vel obstare valentibus per omnia tenore presencium auctoritate cesarea et ex certa sciencia derogamus, eciam si mandatum exigant speciale. Nulli ergo omnino etc. . .

LXXXVI.

*Imperator recipit quandam in consiliarium et capellanum.*¹⁾

Karolus oc. Honorabili . . .²⁾ consiliario capellano et devoto nostro gratiam oc. Literarum sciencia, morum decor aliaque laudabilia testimonia regiam [*Lm*: imperialem] Celsitudinem inducunt, ut personam tuam congruis prosequamur favoribus et condignis honoribus attollamus. Te . . . igitur occasione premissorum in consiliarium et capellanum ac commensalem domesticum nostrum assumimus et consiliariorum capellanorum nostrorum familiarium domesticorum cetui et numero presentibus aggregamus, decernentes et regio statuente edicto, quod tu omnibus iuribus, graciis, libertatibus et emunitatibus sine quavis difficultate utaris et gaudeas, quibus ceteri consilarii capellani familiares domestici nostri freti sunt hactenus et continuo potiuntur. Mandamus igitur universis et singulis principibus, baronibus, nobilibus, militibus, clientibus et ceteris nostris et imperii sacri fidelibus, ad quos presentes pervenerint, quatenus te consiliarium capellanum familiarem domesticum nostrum, dum et quociens ad ipsos perveneris et ipsos pro tuis necessitatibus duxeris requirendos, ad honorem nostre Maiestatis promoveant et gratis favoribus prosequantur. Presencium oc.

¹⁾ *Ha*: in capellanum et commensalem suum. — *Lm*: Familiaritatis litera prepositis decanis archidiaconis canonicis et plebanis et aliis honorabilibus viris.

²⁾ *Lm*: Honorab. Johanni canonico oc.

LXXXVII.

Item recipit quendam episcopum in consiliarium.

Karolus oc. Venerabili . . . ¹⁾ tali episcopo principi consiliario familiari domestico et commensali suo dilecto gratiam oc. Licet imperialis aula egregiarum personarum semper sit afflua, tanto tamen alcioribus preconiiis sublimatur, quanto plus cesaris Majestas personis se circumdata sublimibus gloriatur. Hinc est, quod ob preclara virtutum tuarum insignia et multiplicia merita probitatis, quibus preeminere dinosceris, cesareis te volentes honoribus atque favoribus prevenire, te in consiliarium ²⁾ familiarem domesticum et commensalem nostrum et imperii sacri de certa sciencia nostra recipimus et aliorum venerabilium consiliariorum familiarium domesticorum et commensalium nostrorum collegio presentibus aggregamus, decernentes presenti nostro imperiali edicto, ut ubilibet locorum omnibus privilegiis, juribus, libertatibus, emunitatibus, graciis et indultis libere pociaris, quibus principes consilarii familiares domestici commensales cesarei soliti sunt gaudere ac mandantes universis principibus ecclesiasticis et secularibus, comitibus, baronibus, proceribus, nobilibus, officialibus, communitatibus, devotis ac fidelibus et subditis sacri imperii universis firmiter et attente, quatenus te, dum et quociens ad loca eorum perveneris, condigne suscipiant et caritative pertractent et per terras districtus et passus suos ³⁾ absque quovis tributo vel onere transire libere permittendo securum tibi et tuis debeant prestare conductum, dum et quociens a te vel tuis super hoc fuerint requisiti, ad nostram et imperii sacri reverenciam specialem. Presencium oc. . . .

LXXXVIII.

Alia forma familiaritatis una cum conductu. ⁴⁾

Karolus oc. Venerabili et religioso fratri . . . de . . . ordinis fratrum heremitarum s. Augustini, sacre theologie professori, capellano consiliario et devoto nostro dilecto gratiam oc. Sincere tue devocionis affectus, quem ad nos et sacrum Romanum imperium geris, nec non multiplicia tue probitatis et virtutum merita ac preeminens sacre theologie sciencia, cuius professor existis, rationabiliter promerentur, ut personam tuam dignis attollamus honoribus et familiaritatis nostre titulo decoremus. Hinc est, quod nos consideratione et intuitu premissorum inducti te in familiarem capellanum et consiliarium nostrum dilectum gratanter assumimus et familiarium capellanorum et consiliariorum nostrorum [consorcio] de certa nostra sciencia gratancius aggregamus, decernentes auctoritate presencium et volentes, ut universis et singulis privile-

¹⁾ Lm: Johanni episcopo principi consiliario secretario referendario familiari oc.

²⁾ Lm přidává: secretarium referendarium oc.

³⁾ Lm přidává: cum equis vallisiis arnesiis familia sua absque theloneo pedagio tributo etc.

⁴⁾ Lm: Familiaritatis litera pro magistro theologie vel professore vel simplici religioso fratre. — Superscriptio: Religioso fratri . . . ordinis . . . familiari capellano et devoto nostro dilecto. — Další text shoduje se ale úplně s hořejším.

giis, prerogativis, honoribus et graciis ubilibet fruaris et gaudeas, quibus ceteri nostri capellani et familiares consilarii gaudent seu quomodolibet pociuntur, volentes nichilominus seriose, quatenus in singulis tuis negociis et agendis, in quibus tibi fructuose adesse et prodesse disponimus, ad nostram Celsitudinem sub plena fiducia et securitate recurras, quociens fuerit oportunitas.

LXXXIX.

Imperator recipit quendam medicum in familiarem et libertat eum ab omnibus steuris. ¹⁾

Karolus ꝳc. Honorabili . . . de . . . doctori phisice medico familiari domestico et commensali suo dilecto graciam ꝳc. . . Litterarum sciencia, vite et morum decor aliaque multiplicia merita probitatis, nec non indefessi cottidiani laboris constancia, quibus apud nostram Celsitudinem preeminere dinosceris, nos inducunt, ut personam tuam congruis prosequamur favoribus et condignis honoribus attollamus. Hinc est, quod premissorum intuitu graciam tibi volentes facere specialem, te in familiarem commensalem domesticum nostrum tenore presencium graciose recipimus et aliorum familiarium nostrorum commensalium et domesticorum consorcio aggregamus, volentes et imperiali nostro statuantes edicto, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, juribus, graciis et indultis, quibus ceteri nostri familiares et commensales domestici fruuntur, ubique locorum gaudeas et libere pociaris, decernentes expresse, ut tu et heredes tui legitimi virtute huiusmodi nostre gracie ab omnibus steuris, exaccionibus, bernis, contribucionibus et impositionibus quibuscunque in perpetuum more aliorum familiarium et commensalium domesticorum nostrorum liberi sitis penitus et exempti et nominatim, quod tu, heredes et familiares tui ad iudicia qualiacunque regni nostri Boemie et aliarum terrarum nobis subditarum non debeatis evocari, nec juri stare vocati, sed tantum coram nostro iudice per nos vobis deputato comparere et singulis de vobis querulantibus respondere. Mandamus igitur universis principibus ecclesiasticis et secularibus, baronibus et nobilibus, capitaneis, camerariis, subcamerariis, burgraviis, officialibus, iudicibus, magistris consulum ac civitatum et locorum communitatibus, nostri et regni nostri Boemie fidelibus dilectis, ad quos presentes pervenerint, quatenus te medicum familiarem commensalem domesticum in predicta nostra gracia non impediant sed potius promoveant cum effectu, prout indignacionem nostram gravissimam voluerint evitare. Presencium ꝳc. . .

XC.

Procuratorium ambassiatorum cesaris ad sedem apostolicam.

Karolus ꝳc. Notum facimus ꝳc., quod venerabiles . . . et . . . ²⁾ ambos et eorum quemlibet in solidum, sic quod non sit condicio melior occupantis,

¹⁾ *Lm*: Litera familiaritatis pro doctoribus juris et apotecariis vel doctoribus legum. -- V textu pak: Honorab. A. doctori decretorum secretario familiari ꝳc., ku konci: quatenus te doctorem vel medicum consiliarium ꝳc.

²⁾ *Ub*: S. et N.

presentes et mandatum nostrum in se sponte recipientes facimus, constituimus et prout melius possumus ordinamus nostros ambassiatores, procuratores et nuncios speciales ad obligandum nos et promittendum pro nobis sedi apostolice et ipsius camere seu aliis quibilibet deputatis ad [Zh: de] ipsa seu deputandis ex certis causis, quas iidem procuratores a nobis receperunt specialiter in mandatis, M floren. auri persolvendis et per nos eidem camere vel alio seu aliis ad hoc deputatis vel etiam deputandis, dantes et concedentes eisdem . . . procuratoribus nostris et eorum cuilibet plenam auctoritatem et liberam potestatem faciendi et disponendi in premissis et circa quodlibet premissorum, que necessaria fuerint seu quomodolibet oportuna, ratum et gratum habentes, quicquid per ipsos aut eorum alterum actum seu gestum fuerit in premissis. Presencium ꝛc. . .

XCI.

Procuratorium administracionis in regno Boemie.

Karolus ꝛc. Venerabili . . . et consiliario . . . gratiam ꝛc. . . Ne propter varias et innumeras reipublice curas, quibus per ampla mundi spacia mens nostra distrahitur, debitam hereditario regno nostro Boemie et eius habitatoribus vigilanciam negligere videamur, ad supportanda nobiscum regni eiusdem onera et gentis nostre Boemice necessitudines congrue relevandas vices regias libenter viris fidei constancia et morum honestate conspicuis nostra solet sublimitas delegare. Sane de innata vestre devocionis constancia et probata circumspeccionis industria plenam et indubitata obtinentes fiduciam vos et quemlibet vestrum in solidum per predictum regnum nostrum Boemie nostros administratores et negociorum gestores generales et speciales facimus, constituimus et presentibus ordinamus, dantes vobis et cuilibet vestrum in solidum plenam liberam et omnimodam tenore presencium potestatem, burgravios, iudices, consules et officiales nostros castrorum, civitatum et villarum per Boemiam ad vestram presenciam evocandi, requirendi et exigente ratione removendi et alios subrogandi, census, redditus et iura nostra regalia ab eisdem et aliis nostris subditis exigendi, recipiendi et pro nostris usibus reservandi, beneficia ecclesiastica curam animarum non habencia, in quibus nobis ius patronatus competit, conferendi, seu ad illa dum vacaverint personas ydoneas presentandi, nec non omnia alia et singula faciendi, que in premissis et eorum quolibet fuerint oportuna et que nosmet ipsi facere possemus, si personaliter adessemus, ratum habituri perpetuo atque gratum, quicquid per vos aut alteros vestrum seu alterum actum, procuratum, administratum fuerit sive gestum circa premissa et quodlibet premissorum. Decernimus autem et volumus, ut postquam unam de premissis administracionem, vocacionem, inquisitionem aut aliam execucionem feceritis, seu ad unum beneficium ecclesiasticum nostro nomine presentaveritis clericum ydoneum, ut prefertur, ad aliam administracionem, execucionem vel presentacionem absque sciencia nostra speciali procedere nullatenus debeatis, alioquin ea, que per vos vel aliquem vestrum virtute presencium secundo loco facta fuerint, volumus non valere. Per pre-

sentem autem constitutionem nostram administratores nostros procuratores prius per nostram Celsitudinem in Boemia constitutos non intendimus revocare. Presencium ꝛ. . . ¹⁾

XCII.

Aliud procuratorium administracionis generalis.

Karolus ꝛ. Notum ꝛ., quod nos facimus, constituimus et prout melius possumus ordinamus honorabilem virum . . . nostrum ac terrarum nostrarum generalem procuratorem, negociorum gestorem, actorem, defensorem, administratorem et nuncium specialem, dantes et concedentes eidem generalem et liberam administracionem omnium bonorum nostrarum et rerum et iurium temporalium et spiritualium vel quasi et potestatem administrandi omnia predicta et singula nostra negocia et terrarum nostrarum predictarum gerendi et super omnibus causis et negociis nostris agendi et defendendi, coram quocunque vel quibuscunque iudicibus ordinariis vel delegatis libellum vel libellos offerendi et recipiendi oblatos, litem contestandi, iuramentum calumpnie et cuiuscunque alterius generis in animam nostram prestandi, testes et instrumenta producendi et probaciones alterius partis videndi et reprobandi, excipiendi, crimina et defectus opponendi, concludendi, sentencias tam diffinitivas quam interlocutorias petendi, audiendi et ab eis si opus fuerit appellandi, apostolos petendi et appellacionem prosequendi, beneficium absolucionis simpliciter et ad cautelam a sentenciis excommunicacionum, suspensionum et interdicti petendi et obtinendi, presentandi quoque ad omnia et singula beneficia ecclesiastica cum cura vel sine cura, eciam si dignitates vel personatus existant, que ad nostram presentacionem vel quamcunque aliam disposicionem in civitate vel diocesi . . . vel alias ubicunque spectare noscuntur, alium vel alios procuratores, administratores et negociorum gestores loco sui substituendi et revocandi, quando et quociens sibi videbitur expedire, et generaliter omnia et specialiter singula faciendi et exercendi, que veri procuratores et negociorum gestores, actores, defensores et administratores curacionem vel administracionem liberam habentes facere possunt et que nosmet facere possemus in iudiciis et extra, eciam si mandatum exigant speciale, promittentes nos ratum et gratum habere et tenere, quicquid per dictum dominum . . . episcopum . . . substitutum vel substituendum vel substituendos ab eo in premissis fuerit actum, factum, gestum, administratum seu procuratum. Volentes autem ipsum episcopum vel substituendum vel substituendos ipsius relevare ab omni onere satisfaciendi, promittimus omnibus, quorum interest et intererit, iudicio sisti et iudicatum solvi cum omnibus suis clausulis sub ypotheca omnium bonorum nostrarum. Ceterum protestamur, quod si nos personaliter in iudiciis vel extra ageremus, defenderemus, administraremus et negocia gereremus vel quicquid aliud faceremus, quod per hoc dictum procuratorem, constitutos vel substitutos ab eo non intendimus revocare, quominus ipse

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 163.

vel substituti ipsius possint facere omnia et singula supradicta, quinymmo sive preveniamus eos sive ab eis preventi fuerimus, volumus, ut eorum factum valeat ac si nos faceremus propria in persona. Presencium oc. . . ¹⁾

XCIII.

Imperator dat cuidam potestatem agendi in regno [Boemie].

Karolus oc. Quamvis cunctorum nostrorum fidelium et agendorum multiplicum nos ingens cura sollicitet, regnum tamen nostrum Boemie cum annexis suis tanto precordialius tantoque diligencius intuemur, quanto illud tamquam capud et membrum nobilius omnium, que nobis a divina potestate collata cognoscimus, carius diligendum. Cum itaque ipsius regni gubernacio, quam libentissime personaliter ageremus, nisi diversarum occupacionum, pro quibus ad utilitatem fidelium per regias varias frequenter distrahimur, multiplicitas obviaret, totis cupimus affectibus salubriter providere et talem constituere ibidem vice nostra, qui absencie nostre defectum compleat seu suppleat et personam nostram veraciter representet. De tue itaque fidelitatis constancia et presumpcione confisi et in partem nostrarum sollicitudinum te vocantes, prefatum nostrum regnum ceterasque terras nostras dicioni nostre suppositas omnesque civitates ipsarum, districtus et loca cum omnibus suis pertinenciis, curam, gubernacionem et regimen tibi usque ad beneplacitum nostrum committimus plenarie per presentes teque in eo et in eis et in eorum quolibet ponimus loco, dantes et concedentes tibi in eis posse plenissimum cum omnimoda et plenissima iurisdiccione ac mero et mixto imperio et gladii potestate ad animadvertendum in facinorosos et malos et quoslibet alios, quociens sint et quando tibi placuerit per te et alios exercendi, capitaneos, camerarios, villicos, rectores, castellanos et burgravios castrorum, iudices, juratos, consules seu scabinos civitatum ceterosque officiales ponendi, ordinandi, eligendi, instituendi, destituendi, removendi et cassandi, semel et pluries deputandi et revocandi, prout et sicut tibi placuerit, plenam tibi tenore presencium concedimus facultatem, proventus et redditus omnes regni predicti et omnium predictorum et omnia et singula ad nostram cameram quocunque modo pertinencia ad tuam ordinacionem et disposicionem volumus pertinere, ita quod illos et illa convertere, expendere, distribuere ac erogare possis, prout de tua processerit voluntate, fidelitates preterea et homagia, iuramenta et obedienciam a quibuscunque personis nostro nomine recipere possis et antiqua feuda confirmare et concedere et ecclesiastica beneficia et dignitates, quorum eleccio, nominacio seu presentacio ad nos pertinet quoquo modo, conferre, denique quod cum quibuslibet principibus, regibus, ducibus, marchionibus, prelatis, dominis, baronibus, communitatibus, terris, locis et aliis quibusque personis convenciones, pacciones, federa, ligas, concordias, treugas et paces, promissiones et obligationes facere, inire, contrahere et firmare et quelibet iuramenta prestare ac eciam si opus fuerit bellum indicere, exercitum et guerram movere et facere,

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 161.

quatenus introducere valeas bonum pacis et libere possis, plenariam etiam concedimus potestatem et generaliter omnia et singula, que nos ipsi facere possemus, per te volumus et decernimus posse fieri et te in omnibus et per omnia in illis partibus tenere plenarie locum nostrum. Novas tamen infeudaciones et alienaciones perpetuas tibi esse et intelligi volumus auctoritate presencium interdictas. Mandamus igitur universis episcopis, prelatiis, ducibus, capitaneis, baronibus, villicis et ceterisque hominibus terrarum nobis suppositarum et supponendarum imposterum, cuiuscunque preeminencie extiterint, quatenus tibi in omnibus et per omnia tamquam nobis parere, obedire et intendere debeant fideliter et devote, ratum, gratum et firmum habituri et. Presencium et. . . .¹⁾

XCIV.

Item dat cuidam auctoritatem presentandi seu conferendi beneficia.

Karolus et., quod nos etiam omne jus presentandi, conferendi, providendi ac cuiuscunque alterius dispositionis nostre in prima vacante prebenda nostre collacionis in ecclesia . . . , prout illud ad nos pertinere dinoscitur, in fidelem nostrum . . . transferimus pleno jure, ut ipse ad eandem prebendam, quam primum vacare inceperit, presentare eamque conferre et de ea providere et disponere, tamquam nosmet possemus facere, libere valeat, non obstantibus aliquibus literis et. . . Ideo mandamus capitulo . . . ecclesie et. . . , ut ad eandem presentacionem debeant investire etc.

XCV.

Imperator dat cuidam auctoritatem repellendi malefactores.

Karolus et. Venerabili . . . gratiam et. Ad hoc deus omnipotens imperialem voluit instituere potestatem, ad laudem bonorum, vindictam vero malorum cesari gladium tribuendo, ut metu iusticie detestanda hominum iniquorum coherceatur audacia tutaque sit inter improbos bonorum innocencia, et quos dei timor a malo non retrahit, severitas saltem discipline compescat. Hinc est, quod multorum grandis et multocius iterata ad Majestatis nostre noticiam deduxit conquestio, qualiter nonnulli desperati homines fame sue prodigi et honoris, dei timore postposito sueque salutis immemores in territoriis, bonis et locis tibi et ecclesie tue subiectis, nec non in eorundem confinibus circumquaque viatores, mercatores et negociatores peregre proficiscentes et quoslibet indistincte iter agentes invadere, rebus suis spoliare ac nonnullos in defensione rerum huiusmodi crudeliter occidere non sunt veriti hactenus et non verentur in divine Maiestatis offensam, culminis nostri contemptum, in reipublice non modicum detrimentum. Ideoque super hiis cupientes urgente nos consciencie et officii nostri debito providere, de tue fidei, circumspeccionis et legalitatis industria gerentes fiduciam specialem, devocioni tue committimus tibi que plenam damus auctoritate cesarea presentibus potestatem,

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 162.

omnes et singulos, qui de viarum regiarum violacione, hominum quorumcunque spoliacione seu molestacione et iniuriarum illacione in supradictis territoriis, bonis, locis atque confinibus culpati sunt hactenus vel inantea culpabuntur, cuiuscunque status vel condicionis existant, ad tuam presenciam evocandi, citandi et de premissis omnibus et singulis cognoscendi, procedendi, sentenciandi, sentencias per te vel alios latas execucioni debite demandandi et alia omnia et singula faciendi, que in hiis fuerint oportuna, ratum habituri et gratum, quidquid per te rite factum fuerit in premissis, hac nostra potestate apud te usque ad nostre voluntatis beneplacitum duratura. Presencium oc. . .¹⁾

XCVI.

Imperator deputat quendam ducem iurium ecclesie Herbipolensis conservatorem.

Karolus oc. Illustri et venerabili oc. . . Ad reprimendum noxios hominum iniquorum excessus erexit deus secularium solia potestatum, ut tuta foret inter improbos innocencia et boni quiete viverent inter malos. Nisi enim nocentes homines et iniusti iustam pro delictis vindictam metuerent, nunquam a suis impietatibus resilirent. Hinc est, quod venerabilis . . . episcopus . . . ad nostre Celsitudinis deduxit noticiam querulose, qualiter nonnulli homines desperati, dei timore postposito sueque salutis prodigi et honoris, suos et ecclesie sue homines possessiones et bona ausu temerario capere, invadere, rapere, vastare et in stratis ac viis publicis derobare et spoliare presumunt et in personis ac rebus varias et multiplices insolencias dampnabiliter exercere, supplicans, sibi et ecclesie ac subditis suis de oportuno super hoc remedio per nostram Celsitudinem provideri. Cuius instantia digne moti vos et vestrum quemlibet suos et privilegiorum, iurium et libertatum ecclesie sue ac suorum defensores et conservatores damus, statuimus et presentibus ex certa sciencia auctoritate cesarea deputamus, dantes vobis et cuilibet vestrum in solidum plenam et liberam potestatem, omnes et singulos . . . episcopi et ecclesie predictorum nec non bonorum, hominum, possessionum et rerum episcopi et ecclesie eorundem ad . . . episcopi vel suorum instantiam iudicialiter evocandi, citandi, iudicandi ac super obiciendis cognoscendi et ratione previa procedendi et quoslibet invasores, molestatores et turbatores eorum ad satisfaccionem et solucionem dampnorum plenariam compellendi et omnia, que in hiis oportuna fuerint, libere exequendi, ratum habituri et gratum, quicquid per vos vel aliquem vestrum rite factum fuerit in premissis et quolibet premissorum, presenti nostra constitutione ad nostre voluntatis duntaxat beneplacitum valitura. Presencium oc. . .²⁾

¹⁾ Patent stejného znění do říše vydaný od císaře otištěn u Hoffmanna čís. 113. (Commissio contra raptos.)

²⁾ Otištěno — však neúplně a chybně — u Hoffmanna čís. 114. (Dantur commissio et executores pro defendendis iuribus ecclesie.)

XCVII.

Item deputat cuidam abbati et suo monasterio gubernatores.

Karolus ꝳc. Nobilibus . . . graciā ꝳc. Ad Romanorum regni et imperii fastigium illo volente, qui celestia pariter et terrena moderatur et dirigit, quamvis nostris insufficientibus meritis evocati ad id precipue crebra meditatione nostra convertimus studia curasque nostre diligencie deputamus, ut fideles et subditi dictorum regni et imperii sub alis nostre defensionis et tuitionis regie potencie umbraculo respirantes in pacis mulcedine delectentur, hii presertim, qui abdicatis perverse nacionis huiusmodi illecebris ob religionis munde et immaculate celebrisque vite sue flagrantiam sicut cinamomum et balsamum redolentes pro nostro regnique et imperii predictorum statu prospero et felici erga regem celorum et dominum, a quo status nostri dirigantur salubria, iugiter intercedunt, quorum celestis dispositio consilii nos precipuos constituit defensores, ut ipsi circa divina officia et obsequia eo devocius liberior et sedulius vacare debeant, quo maiori commoditatis suavitate pacisque et tranquillitatis dulcedine senserint se munitos, quia nonnisi in pacis tempore bene colitur auctor pacis. Sane religiosorum . . . abbatis et conventus monasterii . . . talis diocesis ꝳc. nobis sincere quam plurimum devotorum humilissimis supplicationibus inclinati ipsos, monasterium in capite et in membris, nec non abbatem et conventum ac singulares personas familiam et familiares homines subditos et submanentes dicti monasteri una cum domibus, maniis, grangiis, maiociis, curtibus, molendinis, edificiis, portis, fortaliciis, theoloneis, omagiis, pedagogiis, rebus, iuribus, redditibus, proventibus, emolumentis, facultatibus et aliis bonis mobilibus et immobilibus quibuscunque ad ipsos, monasterium . . . abbatem et conventum in presencia et inantea spectantibus et pertinentibus quovis modo, cuiuscunque condicionis existant, quocunque nomine censeantur et ubicunque in dictis regno et imperio poterunt inveniri, in nostra regnique et imperii predictorum defensione, tuicione, proteccionem et salva specialique gracia recipientes et admittentes benigne, vobis et cuilibet vestrum, de quorum legalitate et fidelitate fiduciam gerimus pleniorē, tenore presencium committimus et mandamus, quatenus predictos monasterium, abbatem et conventum in capite et in membris, personas singulares, familiam et familiares ꝳc. omnia predicta et alia quecunque ad ipsos, monasterium, abbatem et conventum spectantia et pertinentia quoquomodo, ac si forent specialiter et particulariter inserta presentibus, sic in nostra speciali gracia existentes et existencia ab omni vi facti, vi armorum, oppressionem et potencia laicorum et ceteris oppressionibus, violenciis et iniuriis auctoritate nostra regia defendatis et sollerti diligencia protegatis, non permittentes a quoquam, quavis etiam auctoritate fulgeat, predictis monasterio, abbati et conventui, personis singularibus, familie, familiaribus hominibus subditis et submanentibus, domibus, edificiis et ceteris ad ipsos spectantibus et pertinentibus, ut predictur, quovis modo iniuriam, molestiam, lesionem, offensam, jacturam, nocumentum, impedimentum, detrimentum, dispendium vel incommodum aliquod fieri vel inferri, seu in prefatis et prelibatorum altero alias perturbari, quinymmo predictos

monasterium, abbatem et conventum et ceteros predictos, quos favoribus regiis prosequi non mediocriter affectamus, in omnibus et singulis iuribus, facultatibus, bonis, maiociis, domibus, edificiis, muris, portis, propugnaculis, fortaliciis, libertatibus, privilegiis, immunitatibus, theoloneis, omagiis, pedagiis, usibus, consuetudinibus, possessionibus et sarsinis ipsorum liberis, que ad dictum monasterium et loca seu edificia eiusdem quecunque introitibus et exitibus et ceteris omnibus ad dictum monasterium et ipsos religiosos et alios spectantibus et pertinentibus, in quibus eosdem inveneritis esse et fuisse ab antiquo, manuteneatis, custodiatis ac sine remissione aliqua observetis, et si qua ad dictum monasterium seu dictos religiosos aut alios pertinencia forsitan alienata seu in ipsorum aut alterius preiudicium attemptata vel in predictis seu predictorum altero impedimentum vel obstaculum aliquod inveneritis, alienata et attemptata huiusmodi ad statum pristinum et debitum omnibus prorsus impedimentis et obstaculis sublati de medio sine more dispendio reducatas ac reduci per alium faciatis, omnes et singulos, cuiuscunque condicionis existant, nostre et dictorum regni et imperii subditis dicioni iniuriatores, invasores, molestatores, oppressores, raptores, predones et spoliatores dictos monasterium et religiosos seu alios et alia predictos et predicta, nec non ipsos impediētes et perturbantes seu impedimentum vel obstaculum prestantes eisdem in omnibus et singulis bonis suis predictis et aliis quibuscunque puniendi, corrigendi, mulcendi ipsosque penis debitis affligendi et eisdem imponendi, prout excessuum et delictorum commissorum qualitate attenta secundum iusticiam legemque et consuetudinem patrie faciendum fuerit, vobis et vestrum cuilibet seu deputandis a vobis in hac parte per presentes attributa plenaria potestate. Volumus autem, quod in dicto monasterio nec non in portis, fortaliciis, curtibus, domibus, grangiis, molendinis, theoloneis et ceteris edificiis et locis ad dictos monasterium et religiosos ac alios spectantibus et pertinentibus in signum nostre proteccionis, defensionis, tuicionis salveque et specialis gracie vexilla imperialia faciatis apponi ipsamque salvam gratiam ubilibet [per] predicta regna et imperia publicari et ad noticiam omnium et singulorum ac securitatem seu assecuramentum predictis monasterio . . abbati et conventui et ceteris omnibus et singulis nostris et dictorum regnorum laicis et subditis dari concedi et exhiberi tocies, quociens pro parte dictorum religiosorum vel aliorum seu ipsorum alterius fuerit requisitus. Mandantes et precipientes omnibus et singulis nostris et dictorum regnorum fidelibus et subditis nostre gracie sub obtentu, quatenus in predictis omnibus et singulis ac ceteris nostram salvam et specialem gratiam tangentibus, dependentibus, connexis et pertinentibus ad eadem vobis et vestrum cuilibet ac deputatis a vobis circa hoc seu a vestrum quolibet efficaciter pareant, obediant et intendant, vosque nichilominus et vestrum quemlibet exhortantes attente et hortantes per viscera misericordie Jesu Christi, quatenus si in oportunis ad huiusmodi nostram salvam et specialem gratiam vos gerere studeatis, quod preter dictorum religiosorum oracionum et precum suffragia, quibus apud regem regum sub ipsius gracia poteritis adiuvari, prompta et obediens fidelitatis vestre diligencia in nostre Maiestatis facie vos commendabiles et premi-

andos merito representet. Nulli ergo ꝓ. liceat, hanc nostre concessionis, defensionis, proteccionis, tuicionis et salve specialisque nostre gracie paginam infringere vel ei ausu temerario contraire etc . . . ¹⁾)

XCVIII.

Imperator recipit quosdam in suam et imperii proteccionem.

In nomine sancte ꝓ. Karolus ꝓ. Ad perpetuam ꝓ. Si de innate cesaree benignitatis clemencia universorum nostrorum fidelium commodis et profectibus dignamur intendere et ipsorum sedulo procurare quietem, ut grata felicitate gaudeant sub grato regimine principis graciosi, singularius tamen illorum profectus et honores diligimus, qui constantibus diuturnis obsequiis beneficia nostre clemencie meruerunt. Hinc est, quod habito respectu ad constantis fidei puritatem et preclara meritorum obsequia, quibus nobiles . . . de . . . nostri et sacri imperii fideles dilecti nostre Celsitudini ²⁾) placuerunt hactenus et tanto magis in futurum complacere debebunt, quanto se amplioribus graciaram beneficiis a nostra Celsitudine senserint prosecutos, animo deliberato sano principum et fidelium nostrorum accedente consilio ex certa nostra sciencia ipsos et eorum quemlibet cum omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus et se moventibus in nostram et sacri imperii tuicionem, proteccionem et defensionem recepimus et presentibus recipimus singularem, dantes et concedentes ipsis et eorum cuilibet, heredibus ac successoribus eorum legitimis, nec non nobili . . . de . . . eorum ambasiatori ad infrascripta specialiter et legitime constituto et recipienti nomine et vice ipsorum et eorum cuilibet talem locum . . . cum omnibus adiacenciis et pertinenciis suis in integrum tam in terris, aquis, fluminibus, vallibus, paludibus, villis, castris, fortaliciis, juribus et iurisdiccionibus, quam aliis quibuscunque, investimus quoque presentibus prefatos . . . et pro se et suis heredibus tam masculinis quam femininis et predictum procuratorem ipsorum vice et nomine recipientem de hiis feudis et juribus, que inferius propriis nominibus duximus exprimenda, ipsisque eadem de novo ex certa sciencia imperpetuum iure nobilis feudi ad usum regium concedimus et eciam confirmamus, videlicet talem locum . . . cum omnibus pertinenciis suis in integrum et cum omnibus aliis et singulis connexis et dependentibus ab eodem cum omni honore, cum iurisdiccione districtu et dominatu ac mero et mixto imperio ac bailia, concedimus insuper imperpetuum nostro et successorum nostrorum nomine ipsis et eorum heredibus et successoribus ac . . . procuratori ipsorum nominibus quibus supra omnia alia jura, iurisdicciones, honores, titulos, fasces et dignitates, fodra regalia, vectigalia, pedagia, theolonea et mudas in dictis locis territoriis et districtu suisque omnibus pertinenciis, que ad nos et sacrum Romanum imperium de iure pertinent et pertinere noscuntur, cum omnibus aliis et singulis, quibuscunque nominibus censeantur, et omnia alia et singula, que supradicta sunt, tam iure

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 109. (Commissio tuicionis pro religiosis optima.)

²⁾ V rukopise *Už* končí formule a vůbec celý formulář tímto slovem, ostatní schází.

devocionis [devolucionis?] quam jure feudi collata et concessa ac eciam confirmata ipsis et eorum cuilibet ac prefato ipsorum procuratori recipienti vice et nomine ipsorum conferimus, concedimus et confirmamus ex certa sciencia cum iurisdiccione plenissima, cum omni honore, dignitate, districtu et dominatu et cum omnibus publicis faccionibus et perangariis et cum jure mercati pedagiis teoloneis tam in aqua quam in terra, cum potestate animadvertendi in facinorosos et quamcunque iurisdiccionis speciem exercendi, et cum pratis, silvis, pascuis, saltibus, venacionibus, piscacionibus, molendinis, terris cultis et incultis, nonalibus, aquis, aquemolibus, salicetis, aquarum decursibus, paludibus et cum omnibus, que ad integram iurisdiccionem pertinent et pertinere videntur, ad habendum, tenendum et possidendum et quicquid eis et cuilibet eorum in predictis salvo iure fidelitatis debite et de eo, quod eis deinceps placuerit perpetuo faciendum, cum omnibus et singulis, que infra predicta loca et confines continentur vel alii si qui forent cum licencia habendi et apprehendendi sua auctoritate tenutam seu possessionem vel quasi rerum et iurium predictorum (sic). Confirmamus insuper ex certa sciencia predictis et ipsorum heredibus et successoribus nec non eorum procuratori predicto recipienti nomine quo supra omnes et singulas concessionones, largicionones, donacionones, libertates et munificencias quaslibet tam progenitoribus ipsorum quam ipsis a divis Romanorum imperatoribus et regibus, nostris predecessoribus, factas seu concessas, ipsasque omnes et singulas ratas et gratas habentes auctoritate imperatoria ex certa nostra sciencia confirmamus, et si appareret, quod dicti . . et . . et prefatus procurator ipsorum vel aliquis ex eis non essent capaces dictarum concessionum propter aliquod obstaculum, volumus, quod cessante tali obstaculo vel impedimento juris vel facti predictae concessionones et omnia et singula supradicta perpetui roboris obtineant firmitatem et predictis . . . et . . . sint et intelligantur ipso jure esse quesita proinde, ac si nullum obstaculum affuisset, ita quod intervallo medii temporis eciam nullum eis prejudicium generetur. Et super premissis omnibus et singulis prefatus . . . de . . . procurator et nuncius specialis predictorum . . . et . . . in nostre Maiestatis presencia personaliter constitutus nomine procuratorio in animas ipsorum nobis prestitit omagii, fidelitatis, obediencie et subieccionis debite sacramentum, prout in publico instrumento desuper confecto plenius continetur. Per has concessionones et investituras et expressa in hoc privilegio et specialiter declarata volumus, quod prefatis . . . et . . . in aliquibus iuribus ipsorum, que predecessores ipsorum vel aliqui ex predecessoribus ipsorum habuerunt a predecessoribus nostris, Romanorum imperatoribus et regibus, retroactis temporibus sub quacunque forma et tenore verborum aliquod prejudicium generetur, sed omnia eorum jura et totum in eis remaneant semper salva. Nulli ergo oc. decernentes auctoritate cesarea et ex certa nostra sciencia irritum et inane, quicquid contra premissa et eorum quodlibet a quoquam quavis auctoritate contigerit attemptari, nostris et sacri imperii et aliorum quorumlibet iuribus in omnibus semper salvis. Presencium oc. . .

XCIX.

Imperator recipit quendam in familiarem.¹⁾

Karolus ꝳc. Nobili ꝳc. graciā ꝳc. Dum preclara merita felicitis recordacionis . . . de . . . genitoris tui et devote mentis eius constanciam ac indefessi laboris sollicitudines, quibus nos et sacrum honoravit imperium, attenta mente revolvimus et in examen adducimus provide rationis, tanto ad te graciosi movemur affectu, quanto id ipsum eiusdem tui patris obsequia clarioribus operum indiciis meruerunt, presumentes etiam, quod tu tam de virtuoso patre progenitus laudabilia ipsius vestigia sequentibus virtutum studiis immiteris et ad instar ipsius nos et sacrum Romanum imperium fidelibus semper venereris obsequiis, sicut te boni patris nobilia quidem studia efficacius docuerunt. Quapropter animo deliberato et fidelium nostrorum accedente consilio te in familiarem secretarium commensalem nostrum domesticum cum quatuor equis assumimus gracie teque nobilium familiarium secretariorum nostrorum numero presentibus aggregamus, decernentes ex animo ac de certa nostra sciencia, quod tu omnibus privilegiis, graciis, libertatibus, juribus ac emunitatibus in persona et rebus ac possessionibus tuis gaudeas et utaris, quibus ceteri nobiles secretarii familiares et commensales nostri domestici jure vel consuetudine quomodolibet potiuntur, quodque omni tempore, dum ad curiam nostram proprio motu vel vocatus accesseris, ab officiis nostris expense tibi pro te tuisque familiaribus [et pabulum pro equis quatuor sicut aliis nostris familiaribus]²⁾ omnimode ministrentur. Hinc est, quod principes ecclesiasticos et seculares, prelatos, vicarios, comites, barones, proceres et nobiles, civitatenses quoque et ceteros nostros et imperii sacri fideles devotos et subditos universos seriose requirimus et hortamur, ut te, quociens ad ipsos accesseris, tamquam secretarium familiarem domesticum et commensalem nostrum gratanter accipiant et decenti honore pertractent habeantque in tuis oportunitatibus specialiter recommissum ad nostram et sacri Romani imperii reverenciam singularem. Presencium etc. . . .

C.

Imperator facit quendam civem auctoritate imperiali.

In nomine sancte etc. Karolus ꝳc. Ad perpetuam ꝳc. Nobili . . . de . . . graciā ꝳc. Decet nostram cesaream Maiestatem quadam benigna munificencia fidelium suorum votis annuere, ut eorum numerus augeatur et crescat ac eorum fidei puritas et devocionis constancia in nostri et imperii sacri zelum solidius roboretur. Supplicationibus igitur tuis Celsitudini nostre porrectis per nobilem . . . de . . . familiarem nostrum ꝳc. benignius inclinati, te nostrum civem . . . facinus, constituimus et creamus ex certa sciencia de nostre im-

¹⁾ *Lm*: Imperator recipit quendam nobilem in secretarium et familiarem suum.

²⁾ [] ve většině rukopisů vynecháno, patrně přehlédnutím řádky končící týmž slovem »familiaribus«.

perialis plenitudine potestatis, ita quod exnunc inantea gaudere possis et frui, gaudeas et fruaris omnibus privilegiis, libertatibus, honoribus, officiis, beneficiis, dignitatibus et juribus, immunitatibus atque graciis et omnibus aliis et singulis, quibus fruuntur et gaudent, frui et gaudere poterunt imposterum ceteri . . . nostri cives presentes pariter et futuri, ac si a primordiis civitatis nostre predictae tui progenitores eiusdem civitatis cives iugiter extitissent, non obstantibus aliquibus legibus communibus vel municipalibus reformationibus aut decretis sive privilegiis factis vel fiendis, quibus obstantibus vel obstare valentibus quantum est in hac parte de certa nostra sciencia totaliter derogamus et esse decernimus omnimode derogatum. Nulli ergo ꝳ.

CI.

Imperator deputat quosdam ad intromittendum se de comitatu Burgundie.

Karolus ꝳ. Venerabili . . . episcopo . . . et nobili . . . de . . . graciam ꝳ. Quia vacante comitatu Burgundie plures sub diversis titulis competitores existunt, qui sibi jus vendicant in eodem, propter quod, ut guerrarum occurratur discrimini et homines comitatus tranquilla pace fruantur, donec inter partes ipsas salvo semper jure imperii omnis dissensio fuerit secundum justiciam diffinita, de vestre circumspectionis industria et constantis fidei indubitata virtute habentes persumpcionem indubiam fiducie singularis, committimus vobis auctoritate imperiali et plenissimam potestatem in vos et vestrum quemlibet in solidum, ita quod non sit melior condicio occupantis, sed quod per unum ceptum fuerit, per ambos vel alium prosequi valeat et finiri, de certa nostra sciencia delegamus, ut vice et nomine nostri et sacri Romani imperii facultatem habeatis et auctoritatem plenariam, vos ad manus nostras et prefati imperii de dicto comitatu nec non municionibus, castris, vasallis, vasallagiis, redditibus, proventibus, dominiis, usufructibus et omnibus pertinentiis ipsius, quibuscunque censeantur nominibus, intromittendi et ea gubernandi, administrandi et pacificandi et partibus litigantibus seu in eodem comitatu se jus respectum vel accionem habere contententibus treugas, prout vobis visum fuerit, indicendi ac ipsas partes ad observacionem treugarum auctoritate nostra et presidio civitatis Bisuntine coercendi et penas promulgandi parti, que treugas observare noluerit, ut videlicet cadat ab omni jure suo, si quod haberet in comitatu predicto et ad alias penas similiter procedendi, quas ordo rationis dictaverit, et omnia et singula faciendi, que circa bonum pacificum et tranquillum statum comitatus ipsius utilia necessaria fuerint seu quomodolibet oportuna, cognicione judiciaria de jure parcium dumtaxat excepta, quam nostro iudicio reservamus, gratum et ratum habere volentes, quidquid ratione previa feceritis in premissis. Presencium etc. . . ¹⁾

¹⁾ Otištěno u Madra čís. 12.

CII.

*Item mandat cuidam, qui sibi jus usurpat in comitatu, treugas servare.*¹⁾

Karolus ꝳ. Fidelis dilecte. Quia vacante comitatu Burgundie plures sub diversis titulis competitores existunt, qui sibi jus respectum et accionem vendicant in eodem, ideo ne comitatus ipse guerrarum disturbii et parcium litigatione ledatur, volentes inhabitatoribus eius eque pauperibus et divitibus ex attributo nobis divinitus officio dignitatis de indemnitatem consulere gracie, de venerabilis . . . episcopi . . . nobilis et fidelium nostrorum legalitate confisi, ipsis auctoritatem dedimus, se de antedicto comitatu et eius pertinentiis nostro nomine intromittendi et terras ipsius pacificandi et in tranquillo ponendi et partibus ipsis, que se in eodem comitatu jus habere presumunt, treugas indicendi, sicut fuerit oportunum, ac ipsos ad observacionem treugarum coercendi sub certis penis in commissione nostra expressius distinctis, donec omnis dissensio parcium, salvo jure nostro et imperii, fuerit principum declaracione secundum justiciam diffinita, sicut in eadem commissione sub nostre Maiestatis sigillo magis specificet et lucidius reperitur. Idcirco tibi, qui te jus in comitatu predicto habere contendis, seriose precipimus et mandamus nostre gracie sub obtentu, quatinus comitatum predictum aliqua occasione quesita non ponas in guerrarum disturbia, neque in eodem de facto aliquid facere novitatis attemptes, sed imperiali justitia, que tibi in curia nostra ministrabitur, sis contentus, sub pena perdicionis jurium ipsorum, que tibi presumis in comitatu competere antedicto. Nam nostre intencionis est, te et quemlibet alium, qui se in predicto comitatu jus respectum vel accionem habere contenderit, in suis fovere juribus, sicut sententia diffinitiva principum declaraverit, juribus nostris et imperii sacri semper salvis. Datum etc. .²⁾

CIII.

Imperator deputat cuidam mille florenos super domibus Iudeorum.

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod inspectis multiplicibus meritis probitatis et constantis fidei puritate honorabilis . . . medici et familiaris ꝳ., quibus idem nostre Maiestati hactenus prompta devocione complacuit, nec se cessat cottidiana sedulitate adaucto fidei et sinceritatis affectu reddere continuo graciorem, sibi que de singulari nostre Maiestatis favore super universis et singulis rebus, domibus, areis, hereditatibus, debitis et omni suppellectili Pragensium Iudeorum et nominatim super domo seu area . . . Iudei talis, quam inhabitat, et fratrum suorum mille florenos auri boni et legalis ponderis ad emendum unam domum residencie canonicalis in tali loco liberaliter erogamus, condicione tali, quod quam primum Iudei dicte civitatis quocunque casu seu eventu contrario perempti fuerint, aut de ipsa Pragensi civitate fugerint, aut qualitercunque domus, res, bona Iudeorum predictorum ad nostram

¹⁾ Ha: Imperator mandat cuidam principi servare treugas in comitatu.

²⁾ Otištěno u Madra čís. 11.

cameram devolvantur, idem . . . aut procurator suus legitimus se de premissis intronittere debeat, dictasque domos, res, areas, hereditates, debita et suppellectilem iudeorum apprehendere, vendere, distrahere ac usibus suis applicare pro libito usque ad plenam perfeccionem dictorum mille florenorum, sic tamen, quod exnunc inantea de rebus aliis possimus disponere pro nostre beneplacito voluntatis, non obstantibus quibuscunque litteris sive mandatis datis vel factis in contrarium cuicunque persone, cuiuscunque gradus, status sive condicionis existat, quibus omnibus, si et in quantum presentibus adversantur, expresse et de certa nostra sciencia derogamus, inhibentes universis capitaneis, camerariis, subcamerariis, iudicibus, justiciariis, officialibus et vice-officialibus, nominatim scabinis Pragensibus, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, ne supradictum . . . aut eius procuratores adversus presentis nostre largicionis indultum impediant sive impediri permittant sub pena nostre indignacionis, quam qui secus attemptare presumpserit se cognoscat graviter incurrisse. Presencium sub nostre Maiestatis sigillo ꝛc. . .

CIV.

Imperator deputat cuidam pecunias ratione ereccionis vexilli.

Karolus ꝛc. Notum facimus ꝛc., quod quia nobili . . . de . . . ratione ereccionis vexilli nostri nuper erecti, dum adversus . . . comites cum valido procederemus milicie solemnis exercitu, iuxta ritum et consuetudinem per nos hucusque laudabiliter observatos in LX sexag. gross. Prag. et occasione dampnorum, que idem . . . in equis et rebus aliis in dicto nostro perceperit exercitu, in XL sexag. gross. corundem didicimus et invenimus nos esse rationabiliter obligatos, idcirco sibi de hiis satisfacere cupientes predictam summam utramque videlicet C sexagenas predictorum grossorum eidem . . . et heredibus suis super civitate nostra . . . tenore presencium ex certa sciencia deputamus, ita quod dum ipsi summam pecunie, quam per alias nostras literas dudum sibi super eadem civitate deputasse dinoscimur usquequaque, sustulerint et complete, abinde census et thelonea eiusdem civitatis adhuc libere et absque quovis impedimento possideant, percipiant et colligant libere et quiete tamdiu, donec dictas C sexagenas grossorum percipiant et tollant integraliter et ex toto. Presencium ꝛc. . .

CV.

Imperator deputat quibusdam pecunias et quod non arrestentur.

Karolus ꝛc. Nobili . . . et . . . de . . . gratiam ꝛc. De singulari benignitatis gracia et consideratis meritis vestri patris, quibus Maiestati nostre attenta crebre fidelitate servivit, decernimus et regni Boemie sancimus edicto, quod pecuniam trium millium sexagenarum vobis debitam, super qua nostros fideiussores habetis, non obstantibus arrestacionibus quorumlibet hominum in iudicio vel extra et absque omni impedimento ad loca vobis beneplacita debeatis abducere et de ipsis pro vestro meliori commodo vestram facere liberam voluntatem. Presencium ꝛc. . .

CVI.

Imperator deputat cuidam pecunias, quem fecit militem.

Karolus ꝳ. Nobili . . . de . . . graciā ꝳ. Noveritis, quod fidelem nostrum dilectum, quem nuper in tali loco cingulo militari accinximus, a solutione decem sexag. gross. Prag., que ex devolucione bonorum quondam . . . talis vobis iuxta literarumstrarum tenorem competere, gracie duximus eximendum et esse volumus absolutum. Quare fidelitatem vestram requirimus vobisque committimus seriose, quatenus a predicta decem sexagenarum summa ipsum . . . literis et facto quittetis et liberum faciatis. Consentimus enim, ut eadem summa inter vestra racionia non ponatur, nec etiam per hoc in literis, quas super devolucionibus a nobis habetis, ullum vobis preiudicium oriatur. Presencium ꝳ. . .

CVII.

Item deputat alteri pecunias et mandat eidem dari.

Karolus ꝳ. Princeps, consiliarie et devote dilecte. Propter notabilia et accepta servicia, que fidelis noster dilectus in expeditione nostra in partibus Suevie fideliter nobis et constanter exhibuit, cum C sexagenis gross. Prag. eidem nostra decrevit Serenitas subvenire, dileccionem tuam attente rogantes, quatinus eandem summam nostre contemplacionis intuitu de nostra sibi velis pecunia sine contradiccione favorabiliter assignare. Datum ꝳ. . .

CVIII.

Rex indulget cuidam bernam bonorum suorum de gracia.

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod nos attendentes multa grata et accepta servicia, que fidelis noster dilectus . . . de . . . nobis et clare memorie . . . illustri quondam Boemie regi, genitori nostro carissimo, hactenus exhibuit et exhibere poterit adaucto fidelitatis studio fructuosius in futurum, volentesque eidem proinde graciā facere specialem, sibi bernam presentem, quam de omnibus bonis suis et suorum hominum daturus esset, dimittendam duximus ac presencium auctoritate relaxandam, mandantes nobilibus . . . de . . . collectoribus berne provincie . . . talis fidelibus ꝳ. firmiter et districte, quatenus a predicti . . . et hominum suorum bonis omnibus nullam penitus bernam exigant nec ad idandum coerceant quoquomodo, prout nostre regie Maiestatis graciā cupiunt conservare, contrarium vero facientes indignacionem nostram gravem se noverint irremissibiliter incursuros.

CIX.

Imperator libertat quoddam monasterium ab omnibus steuris racione quorundam agrorum.¹⁾

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod quia pridem religiosi fratres ordinis cruciferorum cum stella in pede pontis Pragensis devotis ꝳ. com-

¹⁾ *Lm*: Imperator libertat hospitale Prag. ab omnibus steuris.

mensurando ambitum et circumferenciam Nove civitatis Pragensis, ad cuius perfeccionem et consumacionem debitam totis viribus anhelamus, quosdam agros ipsorum ad duas araturas vel ultra recepimus, neque ipsis hucusque aliquam compensam fecimus, qua possint aut debeant in commutationem huiusmodi gravaminis contentari, idcirco ut predictis fratribus, conventui et universitati debiliū ac infirmorum hospitalis eiusdem de nostre Celsitudinis providencia graciosius satisfiat, debita deliberacione providimus dictos . . . fratres, conventum, hospitale, bona, predia, agros, possessiones, villas, homines et rusticos eorundem ab omni onere talliarum, steurarum, petitionum, vecturarum, laborum et omni simpliciter gravamine absolvendos, ut ad nulla huiusmodi onera sive gravaminum quorumlibet impositiones, quibus ceteros religiosos regni nostri Boemie onerari continget imposterum, nobis, heredibus aut successoribus nostris regibus Boemie obligari debeant, nisi primitus eisdem fiat pro antedictis araturis plena et sufficiens recompensa, ut tamen pro pecuniis huiusmodi, in quibus presidio libertatis predictae deferretur eisdem, panem pro cottidianis ipsorum ac infirmorum et languencium apud eosdem usibus et indigenciis debeant comparare, bernam tamen regiam specialiter excipimus, quam ipsi etiam, dum generali regula ab omnibus baronibus, civibus et ceteris religiosis regni expediri continget, more solito solvere tenebuntur.¹⁾

CX.

Imperator libertat quoddam monasterium, ut in presencia episcopi nullus ibi hospitetur.

Karolus ꝳ. Venerab. episcopo . . . principi . . . graciā ꝳ. Sicut virtuosus ac piis operibus operam libenter impartimur accommodam, sic et sacris locis, in quibus ad preces humilium beneficia graciā prestat altissimus, tranquillitatem et quietem libenter providet nostra Serenitas oportunam, ut tanto simus uberius operum bonorum participes, quanto dulcius viri contemplacioni vacantes nostro suffulti suffragio mundanorum strepituum sint expertes. Quia igitur, sicut de certo didicimus, oportunitate captata sepius ad monasterium . . . ordinis talis diocesis ex causa devocionis et amore contemplacionis accedere consuevisti et id imposterum ex causa simili desideras visitare, cupientes, ut idem monasterium eiusque persone, quod et quas grato in Christo domino favore prosequimur, pro tua presencia ulteriori [uberiori] pace, commodo et quiete letetur et inordinatus aliorum accessus interim conquiescat, volumus et imperiali edicto statuimus in hiis scriptis, ut quocienscunque et quandoque in eodem monasterio te morari contigerit, a die tui accessus usque dum abinde discesseris non liceat alicui principi, comiti, baroni vel alteri, cuiuscunque gradus dignitatis vel condicionis existat, dictum monasterium introire, vel ipsum aut officiales et personas eiusdem nocturnis hospitacionibus aut quibuscunque vexacionibus, fatigis vel sumptibus onerare, sed idem monaste-

¹⁾ Dle orig. listiny otištěno u Pelzla I. čís. 136. Zde jsou mimo to ještě obyčejné formy císařského nařízení a datum: »Prage a. 1349. XI. Kal. Januarii.«

rium, officiales pariter et persone, pro tua presencia omni illa libertate fruantur, qua in nostre Maiestatis presencia potirentur. Damus enim tibi liberam auctoritate presencium facultatem et omnimodam potestatem, omnes, qui sine tua voluntate dictum monasterium te in ipso manente attemptaverint introire, ab ingressu ipsius tua ymmo nostra auctoritate firmiter prohibendi, mandantes firmiter et expresse universis principibus, comitibus, baronibus, officiatis et fidelibus nostris et sacri imperii universis, quibuscunque nominibus appellentur, quatenus hanc nostram gratiam et imperiale edictum nullo tempore audeant per se vel alios directe vel indirecte quomodolibet violare, prout gravem nostre Maiestatis indignacionem et penam pro modo transgressionis debitam voluerint evitare. Presencium oc. . . ¹⁾

CXI.

Imperator libertat quoddam monasterium, ut nullus ibi nec in bonis eiusdem audeat hospitari.

Karolus oc. Ad perpetuam oc. Sicut supremi dispensacione consilii et eterni principis digna providencia ceteris statibus antefertur, sic eciam singularis inclinacione favoris et quadam uberiori prerogativa gracie ad subditorum o, tata commoda zelo benignitatis innate quasi ex quodam debito tenentur intendere, ut non immerito prosit omnibus is, qui potestate domini et distense iurisdiccioni robore imperat universis. Sane licet universalis mundi condicio et singulorum utilitas nostre meditacionis existant, ad illos tamen amplioris gracie et pietatis motum oculosque benigne convertimus, quos aut divini cultus frequentia aut laborum diuturnitas ceteris faciunt anteire. Hinc est, quod preclare devocionis insignia et in mote fidei constancia, quibus religiosus . . . abbas monasterii . . . ordinis . . . nobis approbata sedulitate dudum complacuit et in futurum utique diligencius placere tenebitur, quanto se amplioribus beneficiis senserit prosecutum, clare nostre mentis intuitu preclarius intuentes animo deliberato maturoque principum baronum et procerum nostrorum accedente consilio decernimus et regio sancimus edicto, quod nulli penitus principum oc. seu cuiuscunque alterius status, preeminencie sive dignitatis existant, aliquo modo quovis umquam tempore in villis, curiis, prediis, allodiis oc. seu possessionibus dicti monasterii quovis ingenio palliacione seu colore quesitis sub hospitalitatis forma aut alio modo nocturnas sive diurnas facere staciones, aut in omnibus prefati monasterii bonis operaciones aliquas, que perturbacionis et molestiarum parant materias, quovis ausu quomodolibet exercere aut homines et subditos eorum ad vecturas, araturas seu quevis alia opera seu gravamina, quibuscunque eciam appellentur nominibus, compellere vel arcere. Volumus eciam et de uberioris gracie nostre dono supradictis . . . abbati, conventui, successoribus eorum et ipsi monasterio in perpetuum universa et singula

¹⁾ Doslovně se shoduje s listem císaře Karla IV. z r. 1360 otištěným u Glafeye čís. 244 (str. 360) »Venerab. Johanni Argentinensi episcopo«, kdež se jmenuje »monasterium de Parys ord. Cisterciensis Basiliensis diocesis«.

privilegia, litteras et scripturas primeve fundacionis et omnium consequencium utilitatum, que et quas super donacionibus, largicionibus, cessionibus, concessionibus, libertatibus, communitatibus [sic, emunitatibus], contraccionibus, empcionibus, pactis, adquisicionibus, exempcionibus, iurisdiccionibus, iuribus, consuetudinibus, villis, prediis, agris, bonis et omnibus dicti monasterii pertinenciis, quibus eciam distinctis censeantur nominibus, a nobis seu a primis fundatoribus nec non a clare memorie illustribus quondam Boemie regibus et ducibus, progenitoribus et predecessoribus nostris, ac ab aliis principibus, baronibus, nobilibus seu a quovis hominum gradu vel genere, universitatibus, collegiis, civitatibus aut singularibus personis obtinuerunt hactenus, in omnibus suis tenoribus, sentenciis, punctis et clausulis, sicut concepte sunt, ac si de verbo ad verbum presentibus inserti seu inserte consisterent ac eciam si de ipsis seriatim apice ad apicem in presentibus fieret mencio specialis, approbamus, innovamus, ratificamus et de solita regie benignitatis clemencia confirmamus, omnem defectum, si quis in premissis quavis interpretacione dubia vel sinistra aut obscuritate verborum compertus fuerit, supplentes de Roman. regie plenitudine potestatis, non obstantibus legibus, consuetudinibus, usibus, observanciis aut statutis, quibus omnibus, si et in quantum presentibus in toto vel in parte predictis adversari censetur, de prefate Roman. regie plenitudine potestatis derogamus. Nulli ergo oc.

CXII.

Imperator aufert suscepcionem [feudi], quam fecerat quidam baro ab alio.

In nomine oc. Karolus oc. Quia nobilis . . . de . . . fidelis noster dilectus iuventutis inexperiencia ignorans, quid ageret aut qualis actum eius inconveniencia sequeretur, levitate precipiti quedam bona militaria a nobili . . . de . . . in feudum acceperat, que tamen postmodum amicorum et **favencium** sibi salubriori informacione recepta, ut audivit, **suscepcionem** eandem statui et nobilitati sue minus congruere, manibus predicti . . . libere resignavit. Ne igitur talis susceptio antedicto . . . et suis heredibus interpretacione sinistra a quibuscunque detractoribus imputari possit aut valeat et ne suo per hoc in aliquo derogetur honori, sed unicuique loquencium compescantur [sic, sed inique loquencium labia compescantur], animo deliberato, sano principum, baronum et procerum regni nostri Boemie accedente consilio auctoritate regia Boemie ac de certa nostra sciencia volumus statuimus et liquido declaramus, quod dicta feudi susceptio et omnia exinde secuta prefato . . . et eius legitimis heredibus imperpetuum nullum quoad nobilitatis eorum statum, gradum vel ordinem debeant preiudicium generare, ymo omni eos nobilitatis statu, gradu, honore et ordine in iudiciis et aliis actibus omnibus publicis et privatis, quibus eciam specialibus possint designari vocabulis, gaudere uti frui et potiri volumus, quibus alii barones nobiles regni nostri Boemie freti sunt hactenus seu quomodolibet pociuntur, non obstantibus regni nostri Boemie statutis, consuetudinibus, usibus et observanciis editis seu observatis in contrarium, quibus omnibus, in quantum presenti nostre declaracioni in toto vel aliqua sui parte quicquid nocimenti viderentur afferre, auctoritate regia Boemie

et de certa sciencia derogamus, eciam si talia forent, de quibus jure vel consuetudine deberet in presentibus de verbo ad verbum fieri mencio specialis, supplentes omnem defectum, si quis ratione obscuritatis verborum sententiarum aut solempnitatis obmisit seu alia quavis de causa compertus fuerit in premissis. Nulli ergo hominum liceat hanc nostre declaracionis, derogacionis et defectuum supplecionis paginam infringere seu ei quovis ausu temerario contraire sub pena mille marcharum auri purissimi, quas ab eo, qui contrafecerit, toties quocius contrafactum fuerit irremissibiliter exigere volumus et earum medietatem nostri regalis Boemie crarii, residuam vero partem iniuriam passorum usibus applicari Signum ꝛc. Testes ꝛc. Datum ꝛc. . . ¹⁾

CXIII.

Imperator mandat omnibus in regno Arelatensi assurgere contra societatem.

Karolus ꝛc. Universis principibus ecclesiasticis et secularibus nec non comitibus, baronibus, proceribus, militibus, clientibus, potestatibus, rectoribus et officiatis, iudicibus, consiliis, communitatibus precipue et nominatim per regnum Arelatense constitutis, ad quos presentes pervenerint, nostris et sacri Romani imperii fidelibus dilectis, graciam ꝛc. Quia quorundam iniquorum hominum detestanda societas, que dispersio magis quam societas deberet appellari, instinctu diabolico usque adeo desperacionis cadens in laqueum, ut se non speret ab illo temporalibus relevari stipendiis, qui premia in se sperantibus largiri novit eterna, in campum publice rapine progressi, nullam iam in salutem animarum ponentes fiduciam solum id cogitant, ut hostiliter rapiant, unde (bene?) vivant, licere putantes omnem mali licenciam, quam profitentur illicitam divina et legalia instituta et quam aures audire abhorrent hominis Christiani, depopulacione terrarum et rapina rerum nequaquam contenti moniales virgines et matronas pudicas in pudoris ignominiam impudenter ²⁾ prostituunt atque stuprant, nec est finis malorum, que contra deum et ecclesiam ³⁾ ymmo omnes generaliter Christianos, quos possunt devincere, non verentur desperatis ausibus exercere, quorum eciam non temperatur temeritas, sed assidue augeri conspicitur, nisi ei a Christi fidelibus in tempore resistatur, sicut per literas apostolicas sumus plenius informati Ideoque vos universos et singulos seriose requirimus et monemus vobisque et vestrum quibuslibet firmiter precipiendo mandamus, quatenus dum per ostensorem presencium fueritis requisiti per vos vel alios dicte prave societatis gentibus generaliter et specialiter, sicut expedire videritis, ex parte nostri in virtute sacri Romani imperii iniungatis, ut ab omni molestacione, invasione et turbacione bonorum et ho-

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 138. Shoduje se též — až na konec — doslovně s listem daným Ojřfovi z Landštejna z r. 1360, otištěným u Glafeye čís. 292 (str. 417): »Carolus IV. Hoyerium de Landstein, qui per feuda a Czenkone de Lipa suscepta nobilitatis suae gradum minuisse videbatur, in integrum restituit.«

²⁾ Tímto slovem končí čís. 214 rukopisu Zh, ostatní schází (utrženo).

³⁾ Lm přidává ještě: »peragunt« a tímto slovem končí formule IV. čís. 83 rukopisu Lm a tím oddělení IV. téhož rukopisu.

minum Romane ecclesie omnimoda resipiscant et ab eiusdem ecclesie finibus mox abscedant. Nos enim, nisi post factam eis per vos vel aliquos vestrum huiusmodi nostre voluntatis noticiam continuo mandatis nostris paruerint cum effectu, propter tanti mali et temeritatis ipsorum dampnandam atque dampnosam notoriamque perniciem omnes et singulos in eadem societate manentes et deinceps illam de novo similis ausu temeritatis intrantes eisque dantes consilium auxilium et favorem, cuiuscunque dignitatis gradus et condicionis existant, eo ipso bannum imperiale, personas bona et res eorum statumque et honorem afficiens cum nota infamie, auctoritate cesarea ex certa sciencia decernimus incurrisse. Presencium oc. . . ¹⁾

CXIV.

Item hortatur omnes principes imperii contra societatem in auxilium pape. ²⁾

Princeps karissime. Acceptis literis domini nostri summi pontificis, quarum tenorem tibi transmittimus presentibus interclusum, tante et tam temerarie oppressioni Christi fidelium ex assumpte dignitatis officio digne quidem compatimur et iustum decrevit nostra Serenitas, nephandis ausibus oppressorum huiusmodi opportunis ac congruentibus remediis obviare, tum ad honorem omnipotentis dei et sancte matris ecclesie reverenciam ac pro observacione populi Christiani. Et ob hoc dum tamen tanta milicie fortitudine, ut decet Maiestatem cesaream et negotii qualitas videtur exigere, tuo et aliorum fidelium sacri imperii presidio muniri possimus, provida deliberacione conclusimus, in persona propria talibus periculis opportunum remedium applicare. Idcirco devocionem tuam affectuose requirimus et hortamur teque sub eo debito, quo Serenitati nostre et sacro Romano imperio astrictus fore dinosceris, presentibus ammonemus, quatenus nobis ymmo verius orthodoxe fidei ac utilitati publice sub eo numero armatorum, quem habere poteris ad presens, indilate subvenias decem septimanis continuis a die tui exitus, munitus victualibus et expensis, voluntatem et armatorum numerum, qualiter et quot armatis nobis subvenire volueris, Celsitudini nostre per tuas patentes literas rescripturus velociter, ut iuxta tue responsionis seriem supradictis ecclesie et christiani populi necessitatibus consulere ac tibi diem et locum prefigere valeamus. Presencium oc. . . ³⁾

CXV.

Item mittit quosdam in Livoniam ad convertendum gentes etc. ⁴⁾

Karolus oc. Fidelis dilecte. Ad laudem omnipotentis dei et honorem fidei catholice ac pro singulari consolacione populi Christiani mittimus ad partes

¹⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 326 a u Madra čís. 4 (k roku 1357).

²⁾ Lm: Imperator copiam pape de societate compagnie transmittit eciam omnibus urbibus Almanie ad subveniendum ecclesie Romane.

³⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 325 a u Madra čís. 3 (k r. 1357).

⁴⁾ Lm: Scribit cuidam, quod archiepiscopum et ducem mittit in Livoniam ad convertendas gentes paganorum.

Livonie ¹⁾ venerabilem Arnestum archiepiscopum . . . et illustrem . . . ducem . . . collaterales et consiliarios nostros dilectos, desiderantes attente et fidelitatem tuam requirentes studiose, quatenus ipsis in prosecucione itineris predicti et eciam in reditu et aliis, que promocionem commissi ipsis negotii videntur concernere, ad reverenciam imperialis culminis et sicut de te nostra Celsitudo confidit, promotivam velis et debeas ostendere voluntatem. ²⁾

CXVI.

Item facit quendam registratorem et deputat sibi pensionem septimanalem.

Karolus oc. Notum facimus oc., quod dudum siquidem matura consideratione prehabita cordi nobis frequenter existit, litteras privilegiales corone [Lm: terre] et regni Boemie a Romanis pontificibus et . . . imperatoribus et regibus, predecessoribus nostris, obtentas et alias similiter aliorum principum, baronum, comitum et nobilium pro antedicti regni utilitate hincinde congestas in summam colligere et per ydoneum rectorem et registratorem [Ub: raýstratorem] constituere in locis certis propensius custodiri, ac de legalitatis et circumspeccionis industria honorabilis . . . de . . . notarii familiaris oc. obtinentes presumptionem fiducie singularis, sibi ac sue custodie universa et singula privilegia et litteras, que et quas de presenti habemus aut obtinuerimus annuente domino in futurum, harum serie deputamus, ut easdem sua distincione previa registret et reponat in ordinem, servet, custodiat et gubernet, ut, quociens de una vel pluribus earum necessitatem habuerimus, nobis possit et valeat expedire celeriter et respondere. Et ut ipse ad prefati laboris onera eo diligencius eoque frequencius curet intendere, quo sibi de nostre Celsitudinis gracia senserit habundancius fore provisum, unam marcham reddituum septimana quolibet ab instanti festo . . . primum incipiendo in et super [urbora] Montis Cutnensis habendam et percipiendam ad vite sue tempora harum serie deputamus, volentes occasione singularis meriti, quo dictus . . . in officio notarie sue honori nostro pridem curavit intendere et intendit continuato fidelitatis obsequio sollicite de presenti, quod ipse prefatam marcham in quocunque statu consistens, eciam si dimisso prefato officio ad presulatus honorem volente Altissimo perveniret, singulis septimanis sine quavis difficultate et omni impedimento remoto percipere debeat et habere. Mandamus igitur universis et singulis urborariis Moncium Cutnensium, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, quatenus prefato . . . familiari notario nostro dictam marcham septimanis singulis sine quavis difficultate contradiccione sive impedimento integraliter administrent, sub indignacionis nostre oc. . . . ³⁾

¹⁾ Ub: Litwanie.

²⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 255. K tomu srovn. tamtéž str. 586., kdež se mluví o záležitosti této při r. 1358.

³⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 324. a v mém spise »Kanceláře a písafi atd.«, příloha II. str. 254. V rukopise Ub není listina celá, konec schází.

CXVII.

Rex deputat cuidam unum fertonem septimanatim in Chutlis. ¹⁾

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod attendentes mutiplicia merita probitatis religiosi . . . ordinis . . . Serenissime Romanorum imperatricis et consortis nostre carissime confessoris, quibus ipse tam nobis quam dicte nostre conthorali hactenus devoto studio placuit et in futurum debebit et poterit sicut confidimus habundancius complacere, sibi unum fertonem septimanis singulis de urbora nostra regali in Montibus Chuthnis pro usu et congrua sustentacione ipsius de singulari Maiestatis nostre gracia damus, conferimus et donamus, mandantes universis et singulis urborariis ibidem in Montibus Chutnis, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, quatenus prefato . . . aut nunccio eius, quem ad hoc destinaverit, dictum fertonem septimanis singulis sine quavis difficultate debeant assignare, nullam in hoc sub obtentu nostre graciae negligenciam committendo. Presencium ꝳ. . .

CXVIII.

Imperator facit quendam suum procuratorem ad colligandum se et cetera. ²⁾

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod de spectabilis B. de . . . fidelis nostri dilecti circumspeccionis et legalitatis industria obtinentes presumptionem indubiam fiducie singularis, ipsum animo deliberato et sano procerum nostrorum accedente consilio procuratorem regium et sindicum nostrum ad infra-scripta duximus statuendum, dantes et concedentes eidem potestatem plenariam et omnimodam facultatem, nomine nostro seu vice et loco nostri cum nobilibus B. et G. . . et eorum quolibet confederaciones, ligas et colligancias pro honore et profectu s. Romani imperii et ad rei publice nec non predictorum nobilium grata commoda sub certis modis et condicionibus, sicut discrecioni sue videbitur expedire, iniendi, ordinandi, paciscendi, firmandi litteris et aliis municionibus, cautelis seu presidiis quibuscunque et omnia et singula faciendi, decidendi et concludendi, que circa premissa et eorum alterum necessaria et utilia fuerint seu quomodolibet oportuna et que nosmet possemus facere, eciam si jure vel consuetudine mandatum exigant speciale, promittentes et de regia benignitate spondentes, gratum et ratum habere et tenere ac inviolabiliter observare, quicquid super confirmacione et munimento ligarum et colliganciarum et confederacionum huiusmodi prefatus B. nostro nomine dicendum, ordinandum, promittendum seu jurandum duxerit quovis modo. Presencium ꝳ.

CXIX.

Imperator habilitat quendam barbitonsorem, quod possit ad scabinatus aut alia officia et dignitates admitti.

Karolus ꝳ. Dilecto sibi Johanni, Illustris . . . ducis . . . principis sui carissimi barbitonsori, gracam ꝳ. Celsitudinis nostre benignitas, que eciam delin-

¹⁾ *Lm* pŕidává: propter obsequia divina exhibita per eundem.

²⁾ *Ila*: ad colligandum segetes (!).

quentibus errata nonnunquam in bonum convertere et correccionis veniam indulgere consuevit, illis specialiter de innata clemencia subvenire dignatur, qui inhabilitatis vicia non habentes pro sola hominum opinione a legitimis actibus prohibentur. Hinc est, quod laudabili testimonio de probitate et discrecione tua a fide dignis hominibus coram nobis perhibito ad faciendum tibi specialem gratiam inclinati omnem defectum, inhabilitatem seu infamiam, si quis vel si qua proinde, quod barbitonsor existis et barbitonsoris exercitum exerces officium, tibi inheret seu jure vel facto tibi posset opponi, sive cuius occasiōe a locis et actibus legitimis ac publicis bonarum personarum officiis posses repelli, gracie tollimus et ex certa sciencia auctoritate imperiali totaliter abolemus, decernentes et eadem auctoritate tenore presencium tecum dispensantes, quod predicto defectu, si tamen defectus dici meretur, de cetero non obstante habilis et ydoneus existas et reputeris ab omnibus et ad omnia publica officia et actus legitimos in iudicio et extra iudicium admittaris, videlicet ad patrocinandum in causis, ad testimonia perhibendum, consilia dandum, sententias proferendum, judicatus et consulatus officium exercendum et alia singula faciendum, que a viris inhabilitati obnoxii fieri consueverunt. Mandamus igitur et districte precipimus iudicibus, officialibus, rectoribus, consiliis, civibus et subditis nostris et sacri Romani imperii universis, quatenus hac nostra dispensacione te absque omni difficultate seu contradiccione libere gaudere permittant eandemque nullatenus infringendo, te quoque in consortem et conscabinum suum recipiant et a premissis omnibus et eis similibus officiis publicis et actibus legitimis ammodo non excludant. Si quis vero contrarium attemptare presumpserit, indignacionem nostram et penam C marcharum argenti puri tocies, quocius contrafactum fuerit, se noverit incursum, cuius medietatem fisci nostri imperialis, reliquam vero lesoꝝ usibus statuimus applicari. Presencium ꝛc. Datum ꝛc.

CXX.

Imperator legitimat spurios. 1)

Karolus ꝛc. Dilecto sibi ꝛc. gratiam ꝛc. Regalem decet clemenciam ad supremi regis exemplum se benignam et misericordem tribuere cunctis fidelibus, illis precipue, qui non proprio sed alieno vicio laborantes suis desiderant defectibus subveniri. Cum itaque nuper Serenitati nostre pro parte tui supplicatum extiterit, quatenus tibi, qui de soluto genitus diceris et soluta, super huiusmodi defectu natalium dispensacionis ac legitimacionis nostre gratiam de innata nobis benignitatis clemencia dignaremur impendere et regio favore nostro te ad legitima jura reducere gracie, nos, qui rationabilia vota quorumlibet libenter amplectimur, tecum, qui bone indolis fore diceris, quique morum probitate et virtutum industria abstergis maculam geniture, super premissis defectu natalium de plenitudine Romanorum regie potestatis et ex certa sciencia dispensamus et te legitimamus et ad legitima jura reducimus, omnemque maculam et defectum ex tali generatione contractum abstergimus

1) *Lm*: Legitimacio super defectu natalium pro soluto et soluta natis [sic].

et abolemus et uberis tibi dispensacionis et legitimacionis nostre gratiam impertimur, dantes ac tibi indulto huiusmodi concedentes auctoritatem, licentiam et potestatem, quod omnibus legitimis actibus publicis et privatis officiis, juribus et honoribus quibuscunque exnunc inantea uti, preesse ac potiri valeas libere absque omni impedimento prolis illegittime et ad illos admitti debeas et in bonis ac prediis militaribus, civilibus seu rusticanis et quibuslibet aliis ex testamento seu ab intestato succedere, absque tamen legitimorum filiorum preiudicio et heredum quantum ad successionem bonorum huiusmodi, nec non ad quoslibet honores admitti ac omni statu et condicione gaudere, quibus ceteri legitimi et de legitimo thoro nati in iudicio vel extra iudicium utuntur et pociuntur et ad quos de iure vel consuetudine admittuntur, etiam si talia forent, de quibus expressam oporteret fieri mencionem, aliqua lege generali vel speciali in contrarium non obstante. Presencium oc. . . ¹⁾

CXXI.

Item alia forma legitimacionum spuriorum.

Karolus oc. Tibi . . . fidei nostro dilecto gratiam oc. Laudabile fore censemus et consonum rationi, ut quos interdum in legitimis actibus defectus natalium impedit, legitimacionis suffragio per auctoritatem regie Celsitudinis reparentur, maxime cum pro ipsis devocio commendabilis et fidei pure clara sinceritas multipliciter erga Maiestatem regiam intercedunt. Sane supplicatione tua regali Excellencie nostre facta benignius inclinati, ut duobus tuis filiis ex te coniugato et quadam muliere non soluta genitis et productis, videlicet . . . et . . . dignaremur legitimacionis beneficium impertiri, et liberalitate nostri arbitrii et plenitudine potestatis, quibus publice ac digne fungimur in toto Romanorum sacro imperio, de certa sciencia et animo deliberato ipsos . . . et . . . filios tuos et quemlibet eorundem legitimamus et ad omnia et singula iura legitima ipsos et eorum quemlibet restituimus geniture sue prorsus maculam abolentes, ita quod ad omnes et singulos actus publicos et civiles honores, officia et dignitates in casu quolibet occurrente libere admittantur ac in omnibus quibuscunque aliis suam exequi valeant accionem, obieccione prolis illicite penitus quiescente, sicut ceteri, qui ad hanc lucem tempore ortus ipsorum cum legitimacionis beneficio sunt producti, non obstante aliqua lege generali vel speciali et ea presertim, que legitimari spurios seu manzeres aut nothos nisi ex certa sciencia non permittit, nec aliquo alio modo, quod obstaret vel obstare posset, quibus obstantibus vel obstare potentibus, quantum est in hac parte, de certa sciencia auctoritate nostra regia totaliter derogamus, statuantes insuper et tenore presencium decernentes, ut ipsi . . . et . . . et eorum quilibet tamquam legitimi et de legitimo thoro et matrimonio geniti in bonis parentum suorum eorumque agnatorum et cognatorum tam patrimonialibus et allodialibus quam feudalibus et undecunque quesitis, cuiuscunque qualitatibus condicionis et status existant, succedere valeant ex testamento et ab intestato,

¹⁾ Podobná »Legitimacio« u Hoffmanna čís. 10.

in casu quo dicti sui parentes natos et heredes legitimos non haberent. Sed in casu quo ipsi natis et heredibus legitimis pro nunc vel in futuro tempore non carerent, non intendimus, quod ipsis legitimis per hanc nostram gratiam preiudicium aliquod generetur. Mandamus igitur omnibus et singulis potestatibus, rectoribus, officialibus et iudicibus nostris et imperii sacri fidelibus, presentibus et futuris, quatinus ipsi vel eorum aliqui seu aliquis ipsos . . . et . . . aut successores suos in bonis aliquibus acquisitis seu imposterum acquirendis sive undecunque provenientes, nec non in iuribus et accionibus publicis et civilibus, ut supra premisimus, occasione defectus natalium huiusmodi impetere, inquietare, molestare aut perturbare non audeant modo aliquo vel presumant contra tenorem presentis gratie, quam eisdem presentibus duximus indulgendam.

CXXII.

Item alia forma legitimacionum.

Karolus ꝳ. Dignum esse duximus et consentaneum rationi, ut hii, quos interdum in legitimis actibus defectus natalium impedit, legitimacionis honore per principem reparentur et si quandoque super hiis imperialis favor fidelium suorum supplicatione requisitus liberaliter largiatur. Hinc est, quod cum . . . clericus . . . devotus noster pro legitimacione suorum filiorum, quos ipse dudum in sacris ordinibus constitutus ex muliere soluta se asserit genuisse, Maiestati nostre humiliter supplicasset ꝳ., nos ipsius supplicationibus benignius inclinati predictos . . . et . . . de plenitudine potestatis nostre ex certa sciencia, eos spurios esse scientes, legitimamus et ad omnia iura legitima restituimus, ut tamquam legitimi et de legitimo thoro nati in bonis paternis, que feudalia non existunt, succedant et ad omnes actus publicos et civiles honores, si se casus ingesserit, admittantur et in omnibus libere suam exequi valeant accionem, obiectione prolis illicite imposterum quiescente, alia lege non obstante et ea precipue, que legitimari spurios nisi ex certa sciencia non permittit, ita tamen, quod vicesimam partem proventuum omnium bonorum, que predictae legitimacionis beneficio ad legitimos eosdem pervenerint, singulis annis curie nostre reddant in recognicionem gratie, quam eis insuper duximus indulgendam. Presencium ꝳ. . . .

CXXIII.

Forma legitimacionis, qua papa legitimat spurios etc.

Urbanus ¹⁾ episcopus ꝳ. Precellens Romani pontificis auctoritas condiciones et status personarum diligenter attendens nonnunquam temperando rigorem canonum de plenitudine potestatis quedam, prout in deo conspicit expedire, concedit aliquibus, que aliis merito denegantur. Cum itaque, sicut tua coram nobis lecta peticio continebat, tu defectum natalium de coniugato et coniugata genitus paciaris, nos tuis supplicationibus benignius inclinati tecum,

¹⁾ *Hb* má: Gregorius.

cum quo, ut eadem peticio subiungebat, per venerabilem . . . episcopum tuum diocesanum, quod possis promoveri ad maiores ordines et obtinere beneficium ecclesiasticum, dudum extiterit auctoritate ordinaria dispensatum, ut predictis natalium defectibus non obstantibus ad omnes sacros ordines promoveri et beneficia ecclesiastica, unum et plura se invicem impassibilia in cathedralibus et aliis ecclesiis, eciam si dignitates, personatus, officia et administrationes existant et curam habeant animarum et ad ea vel eorum aliquod quis consueverit per electionem assumi, obtinere ipsaque beneficia obtenta vel obtinenda cum aliis beneficiis alias tamen canonice permutare illaque dimittere et alia recipere, prout extiterit oportunitas, nec non ad episcopalem . . . et superiorem dignitatem et quoslibet honores et status ecclesiasticos et mundanos eligi et assumi valeas, auctoritate apostolica et speciali gracia dispensamus et ulterius tibi ex uberius dono graciae indulgemus, quod ammodo adeo plena gaudeas habilitate, ac si de legitimo extitisses matrimonio procreatus, quodque in quibuscunque gratiis per te deinceps a sede apostolica impetrandis facere mentionem de defectu huiusmodi minime tenearis. Nulli oc. . .

CXXIV.

Imperator concedit cuidam, ut possit legitimare certas personas.

Karolus oc. Venerabili . . . episcopo . . . gratiam oc. Si Maiestas cesarea cunctis sibi fidelibus in exhibendis gratiis et impendendis honoribus dignatur existere liberalis, illis tamen pre ceteris graciarum munera libenter impendit, quos ad ampliandum fidei catholice cultum suarum pro Christi nomine manifesta conspiciit sponte subire pericula personarum. Tibi igitur, qui terre Tatharie finitimus et vicinus esse dinosceris ibique pro convertendis gentibus cottidianis periculis tuam personam exponis, gracias aliquas facere de cesarea benignitate volentes, quibus aliis valeas esse graciis, concedimus et plenam auctoritate presencium damus de certa sciencia potestatem, ut triginta personas utriusque status, sexus vel alterius (?) tantum de illegittimo thoro natas, quocunque eciam modo genitas et quocunque illegitimitatis vocabulo nominentur, eciam si de hominibus coniugatis vel professis processerint, illustrium et ingenuorum virorum filiis illegittimis dumtaxat exceptis, legitimare et ad legitima jura, honores et status aut successiones paternorum et maternorum bonorum, agnatorum quoque et cognatorum, reducere valeas [et in eis maculas talis geniture abstergere] ¹⁾ et auctoritate nostra supplere, quod odiose commixtionis natalia noscuntur denegare, quodque decem viros ad hoc sciencia literarum et honestate morum ceterisque meritis virtutum ydoneos in tabelliones seu notarios possis constituere et creare et recepto ab eorum quolibet de conficiendis fideliter instrumentis publicis, testamentis, codicillis, actis et prothocollis solito iuramento tabellionatus officium ubicunque locorum libere exercendi liberam eis et eorum cuilibet tribuere facultatem, ratum habituri et gratum, quidquid in premissis et eorum quolibet factum per te fuerit sive gestum, non obstan-

¹⁾ [] v některých rukopisech vynecháno.

tibus quibuscunque legibus, constitutionibus sive statutis, que premissis vel eorum alteri videntur vel possent quomodolibet obviare, quibus et eorum singulis quoad premissa dumtaxat totaliter ex certa sciencia derogamus per omnia, acsi tenores talium presentibus nostris literis de verbo ad verbum forent inserti, eciamsi de hiis vel aliquo ipsorum iuris necessitate vel terre consuetudine plenam opus esset in presentibus fieri mencionem. Presencium ꝛc.

CXXV.

*Imperator legitimat quosdam.*¹⁾

In nomine sancte ꝛc. Karolus ꝛc. Ad perpetuam ꝛc. Dilectis . . et . . natis nobilis . . de . . fidelibus suis graciam ꝛc. Imperialem decet clemenciam ad supremi regis exemplum etc. ut in prioribus [v: čís. CXX] usque tibi imperitumur, dantes et concedentes vobis et cuilibet vestrum virtute huiusmodi imperialis indulti auctoritatem, potestatem, licenciam et habilitatem, quod omnibus legitimis actibus publicis et privatis, iuribus, officiis et honoribus ac dignitatibus uti preesse ac potiri quomodolibet valeatis ac in bonis, iuribus et rebus mobilibus et immobilibus, paternis et maternis, agnatorum et cognatorum, tam feudilibus quam allodialibus et patrimonialibus ac generis cuiuscunque, ex testamento vel ab intestato succedere possitis omnimode ac omni statu et condicione gaudere, quibus ceteri legitimi et de legitimo matrimonio et thoro nati in iudicio vel extra iudicium uti possunt et gaudent sive quomodolibet potiuntur et ad quos de jure vel consuetudine admittuntur, eciamsi talia forent, de quibus expressam oporteret fieri mencionem, non obstantibus aliquibus legibus, constitutionibus, consuetudinibus, statutis sive capitulis, tam factis quam fiendis, et non obstante eo, quod illi, qui forte hac legitimacione seu legitimacionis privilegio possent ledi, nominati non sunt vel non fiat cum eorum voluntate aut sciencia, sed proinde omnia et singula dicta hic seu scripta perpetuam obtineant roboris firmitatem, acsi omnes voluissent et presencialiter affuissent et de iure communi et secundum ius commune predicta omnia facta fuissent sive essent, non obstantibus eciam legibus infrascriptis scilicet C. de precibus imperatori offerendis, l. nec dampnosa, l. quociens et l. rescripta et C. si contra ius vel utilitatem publicam, l. prima et l. si non cognicio, et l. et si legibus et l. omnis cuiuscunque, non obstante eciam eo quod legitur in autentico, quibus modis naturales efficiantur sui per totum et maxime illo C. quoniam autem et ff. de naturalibus restituendis, l. secunda et l. finali,²⁾ istis omnino et aliis quibuscunque legibus, iuribus et consuetudinibus tam feudorum quam alius, factis et fiendis, prorsus cessantibus et non obstantibus ullo modo, quibus obstantibus vel obstare valentibus quantum in hac parte de certa sciencia totaliter derogamus. Presencium ꝛc. . . .

¹⁾ *Lm*: Imperator legitimat quasdam personas, quod omnibus iuribus uti possent.

²⁾ Srovn. »Legitimacio« čís. 10 u Hoffmanna.

CXXVI.

Secuntur forme primariarum precum et primo: Imperator dat cuidam primarias preces virtute coronacionis imperialis. ¹⁾

Karolus oc. Honorabili . . . preposito . . . decano et capitulo ecclesie [Ub: Pragensis], devotis suis dilectis gratiam oc. Omnipotentis dei clemencia, cuius virtute cuncta subsistunt, in basilica principis apostolorum in urbe sacrosancti Romani imperii sacris et auspice deo felicibus infulis decorati iure, quod celebris memorie divorum imperatorum, qui nos precesserunt feliciter, sacra observavit auctoritas ac nobis laudabili nec non approbata consuetudine competenti, devocioni vestre pro dilecto nobis Jo. de . . . clerico, presencium ostensore, primarias imperiales preces dirigimus, desiderantes attente vobisque virtute sacri et laudabilis juris predicti seriusius iniungentes, quatenus eundem . . . in canonicum et fratrem mox visis presentibus sine contradiccioni obstaculo velitis et debeatis assumere, stallo sibi in choro et voce in capitulo iuxta consuetudinem assignatis, ac de prebenda, si vacat ad presens seu quam primum vacaverit, quam per se vel procuratorem ydoneum acceptandam duxerit, providere curetis eidem et tali diligencia imperiale mandatum exequi vestra sollicitetur devocio, quemadmodum jura, libertates et gracias, quibus ecclesiam vestram divorum imperatorum insignivit religio, custodiri diligitis et nostre mansuetudinis favoribus ampliari. Datum oc. ²⁾

CXXVII.

Forma executorie super primariis precibus.

Karolus oc. Venerabili episcopo . . . gratiam oc. Omnipotentis dei clemencia etc. ut supra usque ibi competenti, religiosis . . . abbatisse et conventui monasterii . . . pro dilecto nobis . . . primarias imperiales nostras preces direximus, desiderantes ac ipsis virtute sacri et laudabilis juris predicti seriusius iniungentes, quatenus eidem de beneficio ecclesiastico cum cura vel sine cura ad ipsorum collacionem, provisionem seu quamvis aliam disposicionem quomodo libet spectante, vacante ad presens seu proxime vacaturo, quod per se vel procuratorem suum ydoneum acceptandum duxerit, velint et debeant providere, sicut jura, libertates et gracias, quibus monasterium ipsorum divorum imperatorum insignivit religio, custodiri diligunt et nostre mansuetudinis favoribus ampliari, sperantes utique, quod grati beneficiorum, que ab imperio recepisce noscuntur, preces huiusmodi et mandata verius ad effectum perducant debitum, ut teneantur. Si tamen quavis presumpcione contraria imperiali juri fortasse reniti contenderent, devocioni tue committimus et seriose mandamus, quatenus supradictas . . . abbatissam et conventum ad execucionem effectualem precum

¹⁾ Lm: Primarie preces secuntur. Pro canonicatu et prebenda. — Collectarius perpet. form. vyd. od Hoffmanna počíná právě formulemi nadepsanými »Primarie preces«, z nichž číslo 1 má tentýž počátek jako číslo hořejší.

²⁾ Otištěno u Madra čís. 20.

et mandatorum huiusmodi arcere debeas et auctoritate imperiali compellere viis et remediis oportunis. ¹⁾

CXXVIII.

Item alia forma executorie, que condependet cum forma primariarum precum supraposita.

Karolus ꝳ. Illustribus Friderico et Balthazar marchionibus Misnensibus, spectabilibus Gunthero et Henrico . . . de . . . nec non . . . de . . . et . . . de . . . comitibus ac nobilibus et advocatis, cuiuscunque gradus existant, ac universitati civitatis . . . et universis ac singulis aliis, ad quos presentes pervenerint, fidelibus suis dilectis gratiam suam et omne bonum. Omnipotentis dei clemencia, cuius virtute cuncta subsistunt, in basilica principis apostolorum in urbe sacrosancti Romani imperii sacris et deo auspice felicibus infulis decorati iure, quod celebris memorie dominorum imperatorum, qui nos precesserunt feliciter, sacra quidem observavit auctoritas ac nobis laudabili nec non approbata consuetudine competenti honorabilibus preposito . . . decano et capitulo ecclesie s. Marie virginis in . . . pro dilecto nobis . . . de . . . clerico . . . diocesis, devoto nostro dilecto, pridem imperiales porreximus preces nostras, ut sibi de canonicatu et prebenda ibidem deberent omnimode providere, prout in literis nostris imperialibus, quas eidem Ottoni dudum erogavimus super eo, plenius continetur, sperantes utique, quod grati beneficiorum, que a nobis et nostris predecessoribus ꝳ. et a sacro imperio recepisse noscuntur, ius nostrum et laudabilem consuetudinem ad effectum debitum perducere debeant, ut prefertur. Cum igitur prefati . . . prepositus . . . decanus et capitulum, volentes mandatis nostris imperialibus obedire, prefatum . . . pretextustrarum precum huiusmodi dudum assumpserint in canonicum atque fratrem et ab ipso statuta receperint ecclesie supradicte videlicet XXVIII flor., XXII in prompto et pro reliquis fideiussoriam caucionem, prout idem Otto se offert hoc per instrumenta publica demonstrare, et nunc nescimus quo ducti spiritu prebendam canonicaem, que iam bina vice in ecclesia ipsorum vacasse dicitur, que occasione primariarum precum imperialium prefato Ottoni rite et rationabiliter debebatur, eidem recusant contemptibiliter assignare, idcirco fidelitati vestre mandamus et iniungimus presentibus seriose nostre gracie sub obtentu, quatenus, si ita est de prefato negocio, ut prefertur, extunc vos et vestrum quilibet, dum et quocies per prefatum Ottonem vel ipsius procuratorem presentibus fueritis requisiti, sepedictos . . . prepositum . . . decanum et capitulum ad hoc, ut prefato Ottoni predictos canonicatum et prebendam sine ulteriori dilacione et difficultate assignent, arcere debeatis et auctoritate nostra compellere per impigneracionem et arrestacionem bonorum mobilium et immobilium et singularium personarum eiusdem capituli et aliis viis et modis, quibus vobis videbitur expedire, nullam in eo sub pena indignacionis nostre gravissime negligenciam commissuri.

¹⁾ Otištěno u Madra čís. 23. Shoduje se též s číslem 2. nadepsaným »Executoria« otištěným — ovšem zkráceně — u Hoffmanna.

CXXIX.

*Item alia forma primariorum precum imperialium.*¹⁾

Karolus ꝳc. Honorabili . . . gratiam ꝳc. Assumpti divinitus quamvis insufficientibus meritis ad culmen regie dignitatis libenter personas ecclesiasticas promovemus eisque gracias nobis a deo collatas liberaliter impertimur. Cum igitur nobis tam ex iure quam antiqua et dudum approbata consuetudine a divis Romanorum regibus, nostris predecessoribus, diucius observata competat, quod ex nostre coronacionis solempniis, que in nobis iam dudum sunt nutu divino completa, virtute primariorum precum possumus in qualibet ecclesia tam cathedrali collegiata quam conventuali facere uni persone ydonee de ecclesiastico beneficio provideri eamque inibi recipi et admitti, idcirco devocioni vestre pro dilecto nobis . . . de . . . clerico . . . diocesis primarias offerimus preces nostras, eandem devocionem hortantes attente vobisque nichilominus per regalia scripta mandantes, quatenus mox presentibus precibus intellectis nedum ob iuris nostri predicti et consuetudinis observanciam verum etiam precumstrarum huiusmodi reverenciam singularem ipsum . . . in vestrum et ecclesie vestre recipiatis canonicum et confratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo cum plenitudine iuris canonici et prebendam, si qua vacat ad presens vel cum vacaverit, quam per se aut eius procuratorem duxerit acceptandam, assignatis cum suis fructibus, pertinentiis universis, dummodo vobis pro alio similes non direxerimus preces nostras, ius nostrum et predictam consuetudinem nobis taliter servaturi, quod jura, libertates et gracias a divis imperatoribus seu regibus Romanorum, predecessoribus nostris, vobis et ecclesie vestre indulta seu indultas hactenus nos non minuire sed augere delectet. Presencium ꝳc.²⁾

CXXX.

Exccutoria ad laycum super primariis precibus.

Karolus ꝳc. Nobili . . . nostro et imperii sacri fideli dilecto gratiam ꝳc. Cum alias pro dilecto nobis . . . honorabilibus . . . canonicis et capitulo ecclesie . . . primarias direximus preces nostras requirentes et hortantes eosdem, ut ex antique et approbate consuetudinis observancia et sicut de iure potuimus dictum . . . in corum canonicum reciperent et confratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo cum plenitudine iuris canonici et prebendam, si qua ibi vacabat vel cum eam vacare contingeret, cum iuribus et pertinentiis suis universis conferre et assignare curarent, fidelitati tue tenore presencium seriose committimus et mandamus, quatenus in casu quo dicti . . . canonici et capitulum ecclesie . . . audacia forsitan rebellionis assumpta huiusmodi nostris precibus et mandatis negligenter contempnerent sive contumaciter obedire

¹⁾ *Lm*: Primarie preces ad collegiatam ecclesiam ad prepositum decanum et capitulum super beneficio cum cura vel sine cura — Honorab. preposito decano et capitulo etc. dále pak forma velmi zkrácena.

²⁾ Otištěno u Madra čís. 21.

different, canonicos et capitulum ecclesie . . . predictos et singulos eorundem tu per te vel alium seu alios per invasionem temporalium rerum suarum studeas firmiter cohercere, donec ipsi precibus et mandatis nostris predictis curaverint omnimode obedire. ¹⁾

CXXXI.

Primarie preces, ut recipiatur quedam in monialem.

Karolus oc. Religiosis . . . abbatisse et conventui monasterii . . . devotis nostris dilectis gratiam oc. Assumpti divinitus quamvis insufficientibus meritis ad fastigium et dignitatem regie Maiestatis libenter personas, que presentis seculi vanitate relictæ creatori omnium in simplicitate mentis famulari desiderant, promovemus. Cum itaque tam de iure quam antiqua et approbata consuetudine a divīs Romanorum imperatoribus et regibus oc. laudabiliter observata nobis competat, quod ex coronacionis nostre solemniis in regem Romanorum, que in nobis iam dudum nutu divino sunt completa, quod in quolibet monasterio sanctimonialium in imperio constituto possumus facere unam tantum personam in monacham recipi et sororem, devocioni vestre pro dilecta nobis in Christo K . . . filia . . . primarias offerimus preces nostras, vos hortantes attente vobisque nichilominus per regalia scripta mandantes, quatenus mox intellectis presentibus ob iuris nostri predicti observanciam in vestram et monasterii vestri velitis recipere monacham et sororem contradiccione aut quovis alio impedimento et obstaculo proculmotis receptamque sinceris et caritativis operibus in domino pertractantes sibi que de suis victualibus et necessariis iuxta consuetudinem vestri monasterii tamquam aliis vestris consororibus ministrando, dummodo vobis prius pro alia persona non direxerimus scripta nostra, ius nostrum et predictam consuetudinem nobis in hac parte taliter servature, quod iura, libertates et gracias a dominis imperatoribus seu regibus Romanorum, predecessoribus nostris, vobis et dicto vestro monasterio indultas et concessas nos delectet non minuere sed augere. Presencium oc. . .

CXXXII.

Item ut quidam recipiatur in monachum etc. ²⁾

Karolus oc. . . ut supra, quatenus eundem mox visis presentibus in vestrum ac monasterii vestri fratrem et monachum sine contradiccionis obstaculo velitis et debeatis assumere et fraterna in domino caritate tractare sibi que more aliorum fratrum iuxta monasterii vestri consuetudinem providere ac tali diligencia mandatum imperiale exequi vestra sollicitetur devocio, quemadmodum iura, libertates et gracias oc. ut supra.

¹⁾ Otištěno u Madra čís. 22.

²⁾ *Lm* má pouze: Clausula, podobně i při čísle následujícím, které obě formy však v *Lm* mají pouze jedno číslo.

CXXXIII.

Executoria super eodem etc.

Karolus ꝳ. ut supra in executoria, quatenus eundem mox visis presentibus in suum et monasterii sui fratrem et monachum gratanter velint et debeant assumere et fraterna in domino ꝳ. ut prius, sicut iura, libertates ꝳ. ut supra.

CXXXIV.

Presentacio ad ecclesiam parochialem.

Karolus ꝳ. Honorabilibus . . . et vicariis ven. archiepiscopi . . . in spiritualibus devotis . . . gratiam ꝳ. Ad ecclesiam parochialem in . . . talis diocesis per obitum . . . ultimi eiusdem rectoris vacantem, in qua virtute regni nostri Boemie jus patronatus habere dinoscimur, devocioni vestre . . . de . . . clericum dicte diocesis, exhibitorem presencium, in nomine domini presentamus hortantes attente, ut ipsum . . . ad eandem instituere et confirmare curamque animarum et administracionem spiritualium et temporalium, prout ad vestrum spectat officium, sibi curetis in eadem committere adhibitis sollempnitatibus debitis in talibus et consuetis. Presencium sub appenso nostro minori sigillo ꝳ.

CXXXV.

Item presentacio ad quandam preposituram.

Karolus ꝳ. Venerabili . . . tali episcopo principi . . . gratiam ꝳ. Princeps et devote dilecte Ad preposituram ecclesie in . . . collacionis nostre per mortem olim . . . vacantem illustrem et honorabilem . . . talem ducem principem et consanguineum nostrum dilectum, cui eandem preposituram cum omnibus suis pertinenciis contulimus, tue devocioni in dei nomine presentamus, desiderantes attente ac devocionem tuam studiose hortantes, quatenus dictum . . . de prefata prepositura investire velis et debeas cum suis pertinenciis universis mox visis presentibus, prout ad tuum pastorale spectat officium, adhibitis circa premissa ceremoniis ¹⁾ debitis et consuetis nullam in eo quovis pretexto ꝳ. . . ²⁾

CXXXVI.

Item committit omnia bona prepositure eidem preposito assignari. ³⁾

Karolus ꝳ. Fidelis dilecte. Illustri et honorabili . . . duci ꝳ. ut supra preposituram ecclesie in . . . collacionis nostre vacantem per mortem . . . de . . . contulimus et ad eandem ipsum volumus per venerabilem . . . episcopum . . . investiri. Committimus igitur fidelitati tue et iniungimus seriose, quatenus nostro nomine et auctoritate omnia predia, possessiones et villas et quevis alia, que ad dictam preposituram spectare noscuntur, cum omnibus suis parti-

¹⁾ *Lm* přidává: sollempnitatibus circa premissa, que in talibus fieri est consuetum. Datum ꝳ.

²⁾ Shoduje se úplně s číslem 8, otištěným u Hoffmanna.

³⁾ *Lm*: Imperator committit cuidam duci, ut suo nomine faciat investiri ad preposituram per episcopum, in cuius diocesi existit.

nenciis utilitatibus et rebus mobilibus ac immobilibus prefato . . . vel cui ipse committendum duxerit sine more dispendio studeas assignare, provisorius nichilominus, quod nulle res de bonis seu prediis prefate prepositure per quascunque personas auferantur et si que ablata fuerint, easdem procures restitui modis omnibus integraliter et complete. Datum oc. . . .¹⁾

CXXXVII.

Rex mandat dominis de Lipa, ut investiant prepositum Wissegradensem.

Karolus oc. . . Nobilibus [Czenkoni] de Lipa, regni Boemie supremo camerario et [Boczkon] de Cunstat,²⁾ fidelibus suis dilectis gracam oc. . . Quia pridem in . . . tali loco venerabili . . . Wissegradensi preposito,³⁾ regni Boemie cancellario, principi familiari oc. . . preposituram Wissegradensem tamquam Boemie rex et auctoritate regia Boemie rite contulimus ac ipsum more solito et iuxta regni Boemie approbatam consuetudinem recepto prius ab ipso homagii, fidelitatis et subiectionis debito iuramento cum sceptro nostro regali investivimus de eadem, et cum de necessitate observate dudum laudabilis et approbate consuetudinis regni nostri Boemie predicti requiratur omnino, quod dicto . . . preposito ratione principatus sui sceptrum regium in ecclesia Wissegradensi donetur sive per manus regias Boemie vel alterius, cui hoc regia Serenitas duxerit committendum, idcirco, cum aliis arduis tam sacri imperii quam regni Boemie negociis impediti non possumus talibus cerimoniis interesse, de vestre circumspectionis industria plenam habentes fiduciam fidelitati vestre committimus et seriose mandamus et vobis ambobus in solidum, ita quod non sit melior condicio occupantis, seu alteri vestrum, si alium quavis causa abesse contingeret, auctoritate regia Boemie in hac parte plenarie delegamus, quatenus in presencia capituli Wissegradensis in ecclesia ipsa in loco consueto dicto . . . preposito sceptrum regni auctoritate regia Boemie prefata assignare et tradere debeatis, facientes de assignacione sceptri huiusmodi fieri publicum instrumentum, sic quod eidem instrumento de verbo ad verbum prefate nostre commissionis series inseratur. Presencium oc. . . .⁴⁾

CXXXVIII.

Item mandat capitulo Wissegradensi, ut exhibeant preposito debitam reverenciam.

Karolus oc. Honorabilibus . . . decano, canonicis et capitulo Wissegradensis ecclesie . . . gracam. Quia pridem etc. . . ut supra. Idcirco devocionem

¹⁾ V *Ha* jest list tento dvakráte psán a sice pod čís. 96. a 272. Při čís. 96. jest nadpis: Scribit . . . ut [quod] committit ei omnia bona cuiusdam prepositure preposito assignare; při čís. 272: Committit cuidam omnia prepositure, ut eisdem [sic] assignet preposito.

²⁾ V *Lm* výnecháno.

³⁾ Jest zde bezpochyby míněn Dětřich, biskup Mindenský, jenž byl proboštem Vyšehradským v letech 1360—1362.

⁴⁾ Otištěno u Pešiny, Phosphorus septic. str. 51., kdež však se jmenuje probošt Vilém [z Landštejna].

vestram requirimus et hortamur, quatenus postquam per nobiles . . . ut supra sceptrum regium eidem . . . preposito, ut moris est, in Wysegradensi ecclesia fuerit assignatum, statim et absque contradiccione ipsum iuxta officii vestri debitum debeatis assumere et eidem tamquam preposito vestro omnem reverenciam, cerimonias et iura, sicut consuetudinis observavit antiquitas, absque renitencia qualibet exhibere. Presencium ꝛ. . .

CXXXIX.

Imperator confirmat presentacionem factam de prepositura Aquensi.

Karolus ꝛ. Honorabili [Wilhelmo] nato spectabilis [Wilhelmi comitis de Weda], ecclesie s. Marie regalis nostre sedis Aquensis preposito, consanguineo et devoto nostro dilecto graciam ꝛ. Cum illustris [Wilhelmus] dux [Juliacensis] princeps ꝛ. vacante nuper prepositura ecclesie s. Marie predictae, in qua virtute sacri Romani imperii jus patronatus seu prepositum presentandi habere dinoscimur, ad illam te auctoritate nostra, quam ad hoc ei dedisse meminimus, presentarit, tuque ad suam presentacionem huiusmodi ad eandem preposituram fueris sicut es receptus solempniter et admissus eiusque et pertinentiarum ipsius et iurium possessionem corporalem et pacificam assecutus, nos presentacionem predictam nostro nomine et auctoritate per dictum . . . duces . . . de te factam nec non iam dictas recepcionem, admissionem et possessionis assecucionem quoad nos pertinet ex certa sciencia ratas habentes et gratas approbamus et auctoritate cesarea confirmamus. Presencium ꝛ. . .¹⁾

CXL.

Rex admittit permutacionem de beneficiis fiendam.

Karolus ꝛ. Venerabili . . . tali episcopo, principi ꝛ. Princeps et devote dilecte. Quia honorabilis . . . canonicus ecclesie . . . devotus noster dilectus canonicatum suum, quem habet ibidem, legitimis causis poscentibus pro alio beneficio desiderat permutare nobis supplicans humiliter et devote, quatenus nostrum ad hoc tamquam rex Boemie, ad quem presentacio seu provisio eiusdem canonicatus dum vacat pertinere dinoscitur, graciosum dignaremur adhibere consensum pariter et assensum, nos animo deliberato precibus ipsius benignius inclinati ex certa nostra sciencia et auctoritate regia Boemie permutacioni huiusmodi, quam dictum . . . modo predicto inire contigerit, nostrum graciosum adhibuimus consensum et tenore presencium adhibemus. Idcirco devocionem tuam requirimus presentibus et hortamur, quatenus illum, cum quo predictus . . . permutacionem huiusmodi rite inierit sive fecerit, de canonicatu et prebenda predictis velis prout ad tuum spectat officium investire adhibitis ad hoc cerimoniis debitis et consuetis. Presencium ꝛ. . .

¹⁾ Otištěno u Glafeye str. 394. (čís. 272), kdež udáno též datum: Maguncie anno LX. (1360) indicione XIII. sexta Idus Octobris ꝛ. Per d. cancellarium Nicolaus de Chremsir. Jména doplněna jsou dle Glafeye.

CXLI.

Confirmacio generalis litterarum episcopi et ecclesie.

Karolus oc. . . . Ad perpetuam rei memoriam oc. Etsi regie benignitatis circumspecta benignitas universorum saluti de innata sibi clemencia teneatur intendere, ad illa tamen precipue ex speciali quadam inclinacione favoris meditari debet, que ministrorum dei et ecclesiasticarum personarum, harum presertim, quas intemerate fidei firma constancia et inveterati laboris diuturnitas claris testimoniis recommendant, commodum respiciunt et honorem. Sane venerabilis . . . episcopi, principis et consanguinei nostri dilecti supplex peticio Maiestati nostre exhibita continebat, quod sibi et ecclesie sue literas, gracias et privilegia, quas seu que felicitis recordacionis olim episcopus . . . a dive memorie . . . Romanorum rege, avo et predecessore nostro carissimo, de consensu principum electorum s. imperii obtinuisse dinoscitur, auctoritate regia ratificare, approbare, auctorizare, innovare, confirmare ac omnia et singula contenta in dictis literis de novo concedere de nostra solita clemencia dignaremur. Tenores vero dictarum litterarum dicti antecessoris nostri per omnia secuntur in hec verba: In nomine etc. Nos igitur prefati . . . episcopi, principis et consanguinei nostri carissimi devocionis insignia et alia multiplicia probitatis et virtutum merita, quibus nostram Celsitudinem et s. Romanum imperium studuit hactenus attenta diligencia specialiter venerari, clare nostre mentis oculis limpidius intuentes ipsius supplicationibus ad omnipotentis dei ac gloriose et intemerate virginis Marie genitricis eius, nec non sincere devocionis affectum, quem ad dictam ecclesiam semper gessimus et habere dinoscimur, inclinati benignius, presertim cum rationabiliter petentibus non sit denegandus assensus, prefato . . . consanguineo nostro episcopo, successoribus suis et ecclesie sue predictae universas et singulas literas, gracias et privilegia prescripta et prescriptas, nec non specificè omnia et singula in eis contenta approbamus, ratificamus oc., eo duntaxat excepto, quod predictum nostrum consanguineum et ecclesiam suam predictam illo videlicet privilegio, quod nulli rectores sive communitates civitatum seu aliquorum locorum pre-textu alicuius excepcionis, libertatis et emunitatis, concessionis seu consuetudinis aliquem seu aliquos de hominibus seu de ministerialibus . . . ecclesie vel eciam, de oppidorum, burgorum et villarum quarumlibet ad eandem ecclesiam jure domini vel quasi pertinencium incolis in cives vel burgenses, qui vulgariter phalburger nuncupantur, recipere debeant, nisi in eisdem locis absque dolo sicut veri cives vel burgenses continuam faciunt mansionem, eo modo uti et gaudere volumus, quod predictus episcopus et successores ipsius perpetuo non admittant aliquem seu aliquos de hominibus s. Romani imperii principum, comitum, baronum, nobilium, procerum seu civitatum ac locorum ad imperium quomodolibet spectantium in cives seu burgenses, qui phalburger nuncupantur, recipiant vel assumant, nisi in ipsorum locis absque dolo sicut veri cives residenciam continue faciant personalem. Supplentes eciam omnem defectum, si quis verborum obscuritate, dubietate sentenciarum aut alio quovis modo in premissis compertus fuerit de Roman. regie plenitudine potestatis. Nulli igitur . . . liceat, hanc nostre ratificacionis etc. paginam infringere.

CXLII.

Alia forma confirmationis privilegiorum.

Karolus oc. Universis nostris et sacri imperii fidelibus dilectis gratiam oc. Piiis votis supplicum personarum quarumlibet, illarum presertim, que divinis obsequiis dedicate spreto maritalis viri thoro illi, qui speciosus est pre filiis hominum, assidue famulantur, favorabiliter annuentes, personis eisdem regie benignitatis gratiam impertimur, ¹⁾ altitudo regie dignitatis sedentis in solio pro tribunali, nostre Maiestatis cesaree gloriosa sublimitas per orbem multorum preconio longe lateque diffunditur et fideliter predicatur, dum fidelium subditorum votis favorabiliter annuit et eorum commoditatibus condescendit. Sane pro parte religiosarum . . . abbatisse et conventus monasterii . . . Celsitudini nostre extitit humiliter supplicatum, ut quedam privilegia, gracias, emunitates et libertates a divis Romanorum imperatoribus et regibus, predecessoribus nostris, ipsis et eorum monasterio traditas et concessas confirmare de solita benignitatis nostre clemencia dignaremur. Nos itaque predictarum . . . abbatisse et conventus . . . huiusmodi supplicacionibus favorabiliter inclinati omnia et singula privilegia earum huiusmodi gracias, libertates et emunitates continencia quecunque in omnibus suis clausulis, tenoribus, punctis ac sentenciis, acsi de verbo ad verbum presentibus forent inserta, prout rite et rationabiliter processerunt, innovamus, ratificamus et auctoritate regia et ex certa nostra sciencia presentis scripti patrocinio confirmamus. Nulli ergo oc. . .

CXLIII.

Item consimilis confirmacio privilegiorum.

Karolus oc. Etsi regie Maiestatis circumspecta benignitas universorum saluti de innata sibi clemencia tenetur intendere, ad illa tamen precipue ex quadam specialis inclinacione favoris meditari dignatur, que ministrorum dei et precipue religiosorum respiciunt commodum et honorem. Sane religiosorum . . . devotorum nobis dilectorum supplex peticio nuper nobis exhibita continebat, quod ipsis et eorum monasterio . . . literas et privilegia, que et quas religiosi predicti a divis Romanorum imperatoribus seu regibus, predecessoribus nostris, super eorum libertatibus, juribus, graciis et emunitatibus obtinuisse noscuntur, approbare, ratificare, innovare et confirmare de benignitate regia dignaremur. Nos itaque dictorum religiosorum devocionis insignia et alia multiplicia probitatis et virtutum merita, quibus nostram Celsitudinem et sacrum Romanum imperium studuerunt hactenus attenta diligencia specialiter venerari, clare nostre mentis oculis limpidius intuentes ipsorum supplicacionibus ob omnipotentis dei et gloriose ac intemerate virginis Marie genitricis eius ac eciam sincere devocionis affectum, quem ad prefatum ordinem gessimus et habere dinoscimur, benignius inclinati, presertim cum iusta petentibus non

¹⁾ Arengu tuto doslovně nalézáme v podobné listině otištěné u Hoffmanna pod čís. 70 (Confirmacio pro religiosis).

sit denegandus assensus, prefatis religiosis universa et singula privilegia et literas, que et quas a divis Romanorum imperatoribus seu regibus ꝳ. . . obtinuerunt, in omnibus suis punctis, sentenciis, tenoribus et clausulis, prout rite processerunt, acsi de verbo ad verbum eorum seu earum tenores distincte et seriatim presentibus inserti consisterent, approbamus, ratificamus, innovamus et de certa nostra sciencia benignitate solita ac innate virtutis clemencia graciosius confirmamus, inhibentes universis et singulis et nominatim nostris et s. imperii fidelibus firmiter et districte, ne prefatos religiosos adversus nostre approbacionis, ratificacionis et confirmacionis indultum impediant seu sinant per quempiam quomodolibet impediri sub pena indignacionis nostre, quam qui secus attemptare presumpserit se cognoscat graviter incurrisse ꝳ. . .¹⁾

CXLIV.

Imperator confirmat cuiusdam monasterii literas et privilegia.

Karolus ꝳ. Ad perpetuam rei memoriam. Innata cordi nostro benignitas inter solitudinum curas, quibus pro subditorum quiete usquequaque distrahitur, ad hoc precipue consideracione frequente intendit, ut ecclesiarum libertatibus, profectibus et commodis possit et valeat sub tempore nostri felicitis regiminis salubriter providere, nec in hiis nostre Maiestatis errat propositum, nam in celestes thesauros et immarcescibiles illud indubie reponi confidimus, quidquid ad magnificandum sanctarum ecclesiarum honores liberaliter erogamus.²⁾ Sane pro parte religiosarum abbatisse et conventus sanctimonialium in . . . nostre Celsitudini extitit humiliter supplicatum, quatenus literas seu privilegia H. olim d. imperatoris Romanorum, predecessoris nostri, et omnia contenta in eisdem de benignitate regia ratificare, approbare et confirmare dignaremur, cuius litere seu privilegii tenor sequitur in hec verba ꝳ. Nos igitur etc.

CXLV.

Alia bona et curialis forma confirmacionis privilegiorum.

Karolus ꝳ. . . Ad perpetuam ꝳ. Regie benignitatis generosa sublimitas quamquam universis fidelibus, quos imperii sacri latitudo complectitur, grata beneficia dignetur impendere et tanto copiosius in subjectos sue largitatis propagare donaria, quanto ex huiusmodi distribucione magnifica suis frequenter erariis experitur accrescere et fidelium devocionem augeri, tamen ad illos, qui per observacionem regularis discipline mundi derelictis illecebris conditori nostro condignum prebent obsequium specialis prerogativa favoris dignanter inclinat, ut ex rebus transitoriis eterne beatitudinis immarcescibiles divicias in eternis beatorum gaudiis thesaurizet. Sane si ad quorumlibet religiosorum promovenda commoda et temporales ubertates augendas nos ex officii debito

¹⁾ Mimo arengu skoro slovně shoduje se s čís. 70. u Hoffmanna (viz číslo předcházející).

²⁾ Arenga tato otištěna u Hoffmanna čís. 76. (Exordium libertacionis pro religiosis.)

obligari conspiciamus, nichilominus ad monasterii . . . sancti . . . ordinis . . . in civitate . . . ardenciori zelo nostra anhelat intencio et amplioris devocionis cumlata dulcedine ad eius exaltacionem desideria nostra porrigimus, cum sint ibidem nostre salutis et Christiane fidei saluberrima fundamenta. Quid enim thesauro potest censi nobilius, aut que diviciarum substance quavis estimacione preponderant sacri sanguinis et aque sancte liquorem, qui ex apertura lateris Jesu Christi lancea beatissimi Christi militis Longini, quem centurionem sacri evangelii eciam refert historia, pro remedio nostre salutis effluxit et qui certissimis argumentis et probacionibus evidentissimis nec non et prodigiis claruit ac in locis venerabilibus in predicto monasterio propensius custoditur et a quo divine largitatis pietate mirifica innumeris Christi fidelibus tot et tam exquisite gracie mirabili copia profluxerunt, nec non in illo redempcionis humane generali presidio verum in personis singularibus, ubi infirmi, debiles, claudi et alii quicunque naturalibus officiis et beneficiis destituti sue consolacionis dona senserunt et senciunt infinita. Sane quia ad nostre Maiestatis audienciam pro parte religiosorum . . . abbatis et conventus dicti monasterii . . . productum extitit, qualiter etc. . . . Nos igitur ad supradictorum abbatis et conventus supplicacionis instanciam fidelibus ipsius et operosis obsequiis, que nostre Celsitudini exhibuerunt hactenus, animati, ut predecessorum nostrorum vestigiis fideliter inherentes una cum ipsis largiente domino eterne salutis participes fieri mereamur, universas predictas literas et privilegia, prout superius referuntur, de verbo ad verbum in omnibus suis clausulis et sentenciis, sicut scripte sunt et alias per illustrem H[enicum] felicis memorie quondam Romanorum imperatorem, avum nostrum carissimum, specialibus literis roborata approbamus, ratificamus et per omnia presentibus confirmamus, decernentes, quod earundem literarum presidio predicti . . . abbas et conventus prefati monasterii . . . universis iuribus, graciis, usufructibus, libertatibus, honoribus et emunitatibus in eis contentis utifruantur et gaudeant et inviolabiliter perpetuis temporibus pociantur, iuribus nostris et aliorum in aliis semper salvis. Presencium oc. . . ¹⁾

CXLVI.

Item alia forma confirmacionis. ²⁾

Karolus oc. Ad perpetuam oc. Etsi regalis mansuetudinis providencia subditorum curam gerens ad ea, que reipublice statum respiciunt, diligenti sollicitudine teneatur intendere atque voluntarios affectare labores, ut subiectus nobis populus in optata pacis tranquillitate quiescat, illa nichilominus uberiori quodam favore prosequitur, que sanctarum ecclesiarum et ministrorum omnipotentis dei sapiunt commodum et honorem. Sane singularis ardoris et devocionis eximie affectus, quem ad venerab. ecclesiam metropolitanam s. sedis Pragensis et beatissimos martires et patronos nostros, quorum venerandis reliquiis et nominibus eadem insignitur ecclesia, semper gessimus et multipli-

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 69. (Confirmacio literarum pro religiosis.)

²⁾ *Lm*: Confirmacio omnium privilegiorum ecclesie metropolit. s. Pragensis sedis.

catis favoribus gerimus in presenti, propensius nos inducit, ut ad ampliandum eiusdem ecclesie statum, honorem et commodum eo vigilantius meditetur. Eapropter universa et singula privilegia, literas, gracias, libertates, emunitates, concessiones, iura, feuda, bona, possessiones, predia et consuetudines predictae ecclesie in capite et in membris a recolende memorie predecessores nostris, illustribus quondam Boemie regibus seu ducibus, imperatoribus et Romanis regibus indulta seu indultas, concessa seu concessas, seu quovis titulo empcionis, donacionis, concessionis, permutacionis aut que ex legatis et testamentis nunc obtinent, de plenitudine potestatis regie, cuius gubernaculis divina favente clemencia feliciter presidemus, nec non maturo procerum et nobilium fideliumque nostrorum consilio precedente ex certa nostra sciencia de verbo ad verbum in omnibus suis clausulis et sentenciis, acsi predictorum privilegiorum, literarum, libertatum, emunitatum, concessionum, jurium et consuetudinum tenores in propriis apicibus et clausulis essent presentibus inserti et totaliter interclusi, innovamus, approbamus, ratificamus, laudamus et presentis scripti patrocinio et auctoritate regia confirmamus, decernentes ac volentes predicta omnia perpetuis temporibus obtinere inviolabilis roboris firmitatem. Nulli ergo etc. . . ¹⁾

CXLVII.

Item forma libertacionis et exempcionis. ²⁾

Karolus dei gracia Romanorum rex semper augustus et Boemie rex. Ad perpetuam rei memoriam etc. Etsi Maiestatem regis altissimi in sanctis suis omnibus, quos digna merita celestis fecerunt aule participes, ex debito veneramur, singularem tamen sibi credimus honorem impendere et amplioris patrie obsequiosa voluntate cultus offerre decoros, dum illam gloriosissimam virginem, matrem ipsius, mediatricem dei et hominum et propiciam nostre caduce fragilitatis advocatam, laude congrua et condignis honoribus veneremur. Sane ad honorem omnipotentis dei et prefate matris ipsius volentes condicionem et statum honorabilium precentoris et mansionariorum chori s. Marie in ecclesia Pragensi, devotorum nostrorum dilectorum, presertim cum nostre fundacionis existant, de regie benignitatis clemencia fieri meliorem, decernimus et regio ac perpetuo sancimus edicto, quod omnes simpliciter homines, sculteti, rustici, agricole seu cuiuscunque alterius condicionis existant, ad jurisdictionem ipsorum spectantes aut qui ipsis successuro tempore largicione Christifidelium vel aliis legitimis titulis fuerint attributi, coram nullo penitus hominum puta zudario, justiciario, poprabczone, beneficiario, urzednycone aut alio quovis iudice, officiali seu viceofficiali regni nostri Boemie super quibuscunque causis realibus seu personalibus, cuiuscunque condicionis existant, perpetuis futuris temporibus conveniri, citari, judicari aut sentenciari debeant, vel in civitatibus, opidis, villis seu locis quibuscunque regni nostri Boemie predicti impediri, artari seu quomodolibet arrestari, nisi duntaxat coram pre-

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 68. (Confirmacio gracie ecclesie Prag.)

²⁾ Litera libertacionis super bona mansionariorum (Dobner, Monum. III. 338).

centore, qui pro tempore fuerit, aut eius iudice delegato, quem deliberacione previa duxerit statuendum, quodque nulli penitus principum, baronum, nobilium, vasallorum, vladiconum, burgraviorum, justiciariorum, iudicum, officiatorum aut quorumcunque habitatorum predicti regni Boemie liceat in tempore expedicionis generalis seu parcialis aut ex aliis quibuscunque causis et suggestionibus juris aut consuetudinis, ordinatis seu inordinatis, vel aliis quibuscunque ingeniiis excusacione seu colore quesitis bona, predia, possessiones, agros, rusticos, homines et subditos precentoris et mansionariorum huiusmodi demoliri, invadere, gravare vel turbare quoquomodo, aut diurnas seu nocturnas inibi facere staciones. Nam animo deliberato non per errorem aut inprovidē sed sano nostrorum procerum accedente consilio nostro, heredum et successorum nostrorum, regum Boemie, nomine atque vice damus et conferimus precentori et mansionariis antedictis plenam licenciam et favorem plenissimum, perpetuis temporibus affuturis universos et singulos violatores libertatum huiusmodi, invasores, offensores et iniuriatores quoslibet, qui dei timore postposito adversus presentis nostre libertacionis et exempcionis indultum bona, predia, possessiones, agros, rusticos, homines et subditos ipsorum presentes et posteros qualibet occasione quesita gravarent, ad satisfaccionem condignam ecclesiastici et temporalis juris presidio, prout eis oportunius et conveniencius visum fuerit, tamquam si rapina violenta commissa notorie, libere cohercendi, mandantes nichilominus ad habundancioris cautele presidium Pragensi et aliis burgraviis, justiciariis, poprawczonibus et universis ac singulis officialibus et viceofficialibus regni Boemie, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, quatenus precentorem et mansionarios prefatos, bona, predia, possessiones, agros, rusticos, homines et subditos eorum penes exempcionem et libertacionem prefatas, nec non ab omnibus invasionibus, injuriis, oppressionibus, arrestacionibus et impedimentis huiusmodi adversus quoslibet, qui libertati et exempcioni predictis ymmo verius nostris mandatis regalibus contraire et reniti contenderent, auctoritate regia manuteneant et conservent. Si quis vero contrarium attemptare presumpserit, indignacionem nostre Maiestatis se noverit graviter incursum. Presencium sub nostre Maiestatis sigillo testimonio literarum. Datum Wrat[islavie] anno Domini MCCCCLI. indiccione quarta XII. Kalend. Decembris regnorum nostrorum anno sexto. ¹⁾)

CXLVIII.

Confirmacio privilegiorum communis et populi Pisanensis.

Karolus cc. Notum facimus tenore presencium universis, quod pro parte communis et populi Pisanensis, nostrorum et imperii sacri infidelium [sic, v jiných rukopisech: fidelium], Maiestati nostre nuper oblata peticio continebat, quatenus ipsis privilegia, literas et gracias, que et quas super quibuscunque juribus, emunitatibus, bonis et approbatis consuetudinibus, castris, terris, pos-

¹⁾ Listiny této nenalezli jsme ani v jediném z ostatních rukopisů. Otištěna jest u Dobnera Monumenta (Cursus mansionariorum) III. 338. (1351, 20. Novembris).

sessionibus et pertinentiis aliis a celebri et recolende memorie divis Romanorum imperatoribus et regibus, predecessoribus nostris, obtinuisse noscuntur, approbare, ratificare et confirmare de benignitate regia dignaremur. Nos igitur attendentes constanciam intemerate fidei, devocionis affectum et labores eximios, nec non grata fidelitatis obsequia, quibus predicti cives Pisani predecessores nostros, nos et sacrum imperium frequencius honorarunt, animo deliberato non per errorem aut improvide, sed maturo principum, baronum et procerum nostrorum accedente consilio predictis communi et populo Pisanensi, heredibus et successoribus eorum imperpetuum universa privilegia et literas, que et quas super quibuscunque rebus, possessionibus, juribus, graciis, terris, castris et aliis a celebri memorie predecessoribus nostris, divis Romanorum imperatoribus sive regibus, obtinuerunt hactenus, in omnibus suis sentenciis, tenoribus, punctis et clausulis de verbo ad verbum, prout scripta seu scripte sunt, acsi tenores omnium presentibus inserti consisterent, eciam si de hiis jure vel consuetudine deberet in presentibus fieri mencio specialis, sicut processerunt proinde approbamus, ratificamus ac de prefate Romanorum regie benignitatis clemencia confirmamus, salvis sancte Romane ecclesie et quorumlibet aliorum juribus, nostris eciam et imperii sacri ceteris juribus conservatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre approbacionis, ratificacionis etc. . . ¹⁾

CXLIX.

Imperator promittit communi et populo Pisanensi singulariter omnes literas confirmare.

Karolus ꝳc. Notum facimus ꝳc., quod quamvis ad instanciam et supplicem petitionem dilectorum nobis fidelium communis et populi civitatis Pisanensis literas et privilegia singula, quas et que ab imperio sacro obtinuisse dinoscuntur, confirmaverimus in genere, sicut in literis nostris evidencius est expressum, tamen ad habundantem cautelam dicte civitatis et populi habito respectu ad fidem et devocionem ipsorum promittimus ipsis et de regia benignitate spondemus, regiam confirmacionem facere scribi et sigillari constituere super omnibus privilegiis et literis singulariter et ea ac eas de verbo ad verbum approbare et ratificare sub illis modificacionibus, sicut continet confirmacio generalis et huiusmodi donaria regalis gracie ad finem perducere, quam cito commode fieri poterit et in dicta civitate Pisanensi fuerimus constituti. Presencium ꝳc. ²⁾

CL.

Imperator confert cuidam episcopo feuda et literas ecclesie sue confirmat etc.

Karolus ꝳc. Notum facimus ꝳc., quod licet pridem venerabili . . . tali episcopo principi et devoto nostro dilecto regalia sua et quelibet feuda a nobis et imperio dependencia absenti velud presenti transmiserimus, sicut de hoc

¹⁾ Otištěno u Pelzla I. čís. 124 a u Madra čís. 8. (k r. 1354.)

²⁾ Otištěno u Pelzla I. čís. 125. (k r. 1354.)

constat liquide per literas speciales, ipse tamen nuper in civitate . . nobis in solio Maiestatis sedentibus eadem feuda et regalia sua in conspectu publico et presencia multorum principum, magnatum et procerum sacri imperii cum debita solempnitate recepit nobisque velud Romanorum regi et vero suo domino homagii fidelitatis et obediencie prestitit debita iuramenta. Nos igitur consideratis meritis multiplicibus probitatis antedicti . . . , quibus ipse constanti animo nostrum et sacri imperii honorem et statum prosecutus est hactenus et auctore domino inantea frequencius prosequetur, sibi, successoribus suis et ecclesie sue predicte imperpetuum universa et singula privilegia et literas, que et quas super iuribus, libertatibus, graciis, consuetudinibus, usibus, observanciis et emunitatibus, nec non singulis feudis, prediis, castris, teoloneis vel quibuscunque dominiis et pertinentiis suis et ecclesie sue a clare memorie divis Roman. imperatoribus sive regibus, predecessoribus nostris, obtinuisse noscuntur, in omnibus tenoribus suis, sentenciis, punctis et clausulis de verbo ad verbum, prout scripta seu scripte sunt, acsi tenores singuli presentibus inserti consisterent, eciam si de hiis in presentibus iure vel consuetudine deberet fieri mencio specialis, approbamus, ratificamus et de solita benignitate regia confirmamus, inhibentes universis et singulis principibus, comitibus, baronibus, nobiles, militibus, clientibus, civibus et universitatibus terrarum, districtuum, civitatum et locorum sacri imperii, qui pro tempore fuerint, cuiuscunque eciam dignitatis, preeminencie sive status existant, fidelibus nostris dilectis, ne prefatum episcopum et successores suos et ecclesiam . . . imperpetuum adversus presentis nostre approbacionis, ratificacionis et confirmacionis indultum impediant ¹⁾ aut audeant quomodolibet impedire sub pena oc. . . Presencium oc. . .

CLI.

Imperator incorporat quandam ecclesiam [parochialem] cuidam monasterio etc.

In nomine oc. Karolus oc. Ad perpetuam rei memoriam. Si de innate nobis benignitatis clemencia et ex assumpte dignitatis officio singulorum curam gerere nostra dignatur sublimitas et nostre liberalitatis affectus tanto largiore gracia commendatur, quanto profusius in plures nomen magnificat cesaree Maiestatis, ad illorum tamen augendas gracias et instaurandos profectus et commoda benigniore quidem gracia et amplioris favoris profluvio delectamur intendere, qui spretis mundi blandiciis et transitoria seculi vanitate contempta regi regum et dominancium domino in simplicitate mentis et mundicia corporis iugiter famulantur. Sane attendentes odorem bone fame et redolentis virtuosi nominis, quo monasterium . . . in . . . ordinis sancti . . . talis diocesis ex religiosa vita et conversacione laudabili religiosarum . . . abbatisse, sanctimonialium et conventus ibidem communis fame relatu claruit hactenus et cottidianis devocionum studiis proficit incessanter, ad ipsius bonum statum tanto attentius nostra inclinatur Serenitas, quanto confidimus de acceptis ora-

¹⁾ *Lm klade dále*: quos et quem maxima pena, qua potuerimus, volumus impedire viceversa.

cionibus dictarum virginum animabus progenitorum nostrorum et nostre similiter indubitate salutis compendia auctore domino procurari, animo deliberato, non per errorem aut improvide, sed sano principum baronum et procerum nostrorum accedente consilio ius patronatus sive ius presentandi ecclesie in . . . et sue filialis ibidem, quod quidem ius ad nos et sacrum Romanum imperium dudum pertinuit et in cuius plena ac pacifica possessione vel quasi perstitimus usquemodo, prefatis . . . abbatisse et conventui sanctimonialium predictarum auctoritate cesarea et de plenitudine imperatorie potestatis sub omni eo modo et forma, sicut idem ius patronatus sive ius presentandi ad imperium sacrum pertinuit, damus, conferimus et donamus et de certa nostra sciencia presentibus elargimur, omne ius nobis et imperio sacro circa hoc conveniens nostro et successorum nostrorum nomine atque vice in prefatas . . . abbatissam, sanctimoniales et conventum plenarie transferentes. Supplemus eciam omnem defectum, si quis circa premissa dubia seu obscura interpretacione verborum aut sententiarum, sollempnitatis juris seu alterius condicionis obmisit compertus fuerit, de prefata plenitudine imperatorie potestatis. Nulli ergo hominum liceat hanc nostre donacionis, collacionis, largicionis, translacionis, defectuum supplecionis paginam infringere seu ei ausu quovis temerario contraire sub pena ¹⁾ mille marcharum auri purissimi, quas ab eo qui contrafecerit tocies, quocius contrafactum fuerit, irremissibiliter exigere volumus et earum medietatem nostri imperialis erarii sive fisci, residuam vero partem dictarum . . . abbatisse, sanctimonialium et monasterii . . . in . . . usibus decernimus applicari. Signum ꝳc. Testes ꝳc. Presencium ꝳc. . . .²⁾

CLII.

Imperator incorporat et applicat quoddam opidum per eum emptum cum omnibus iuribus suis corone regni Boemie.

In nomine Domini ꝳc. Karolus ꝳc. Inter alias reipublice curas, quibus ex iniuncte nobis cesaree sollicitudinis officio mens nostra frequenter pro subditorum nostrorum salute hincinde distrahitur, precipue nobis illud existit et ad id sedulum destinamus affectum, qualiter peculiare et hereditarium regnum nostrum Boemie incrementis felicibus augeamus eiusque terminos novis et spaciosis terrarum limitibus dilatemus, eo precipue, quia eiusdem regni gloriose propagines sacro imperio Romano, cuius regnum ipsum excellens et insigne membrum fore dinoscitur, cedit ad gloriam eiusdemque regni incolis grata confert pacis compendia et salutis, quandoquidem sicut terrarum divisiones magni noscuntur esse dispendii, sic per earum uniones grata populis fidelibus commoda procurantur. Sane desiderantes ex corde, ut predicti regni nostri Boemie feliciter augeatur dudum optata felicitas et felici augmento proficiat, ac pro perpetua Serenitatis nostre memoria per nostram sollicitudinem memoranda suscipiat incrementa, animo deliberato sanoque principum, comitum,

¹⁾ Rukopis *Ha má formuli tuto jen potud.*

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 139. (Incorporacio ecclesie ad monasterium), však též jen ke slovům »sub pena«, ostatní vynecháno.

baronum et fidelium nostrorum accedente consilio municionem et opidum . . . dudum ab Illustri . . . in parata de regno nostro Boemie habita et percepta rite et rationabiliter dinoscimur exsolvisse et emisse pecunia, cum omnibus juribus, fructibus, redditibus, districtu, territorio, villis, vasallis, vasallagiis, feudis, feudatariis, militibus, clientibus, civibus, iudicibus, scultetis, villanis, rusticis emphiteoticis et ad glebam ascriptis, agris cultis et incultis, montibus, collibus, vallibus, planis, viis et inviis, silvis, rubetis, nemoribus et virgultis, pascuis, pratis, venacionibus, aucupacionibus, aquis aquarumve decursibus, stagnis, lacubus, paludibus, piscinis, piscariis, molendinis, censibus, obventionibus, utilitatibus, honoranciis, emolumentis, talliis, penis et mulctis iudiciorum ac aliunde provenientibus, monetis et auctoritate cudendi monetas auri, argenti, hallensium et alterius cunii cuiuscunque, nec non judeis et aliis omnibus pertinentiis, que ad municionem, opidum et districtum predictos pertinent seu deberent quovis titulo pertinere, nec non metis, gadibus, graniciis, circumferenciis et limitibus suis, sicut ab aliis bonis circumadiacentibus circumferencialiter sunt distincta, juribus quoque et iurisdiccionibus, dominio utili et directo, homagiis, homagialibus, auri, argenti, stanni, plumbi, cupri, salis et alterius cuiuscunque metalli mineris et omnibus aliis in, sub et supra terram consistentibus, quibuscunque eciam specialibus vocabulis valeant appellari, prefato regno nostro Boemie eiusdemque regni felici corone, nobis, heredibus et successoribus nostris, Boemie regibus, auctoritate regia Boemie incorporamus, unimus, adiungimus, annectimus, attribuimus et invisceramus perpetuo et irrevocabiliter de iam dicte regie plenitudine potestatis, decernentes et de certa sciencia hoc regio perpetuo statuantes edicto, quod non liceat alicui illustrium regum Boemie, successorum nostrorum, municionem, opidum ꝙc. . . antedicta in toto vel in parte quibusvis eciam ingenio, excusacione, pretextu seu colore quesito vendere, scindere, alienare, permutare, dividere aut aliquo modo a potestate regum regni et corone Boemie remove, ymmo verius expresse decernimus et presenti ꝙc. edicto statuimus, omnia predicta et eorum quodlibet sub omnibus modis et distinccionibus, sicut exprimuntur superius, per ipsos reges Boemie absque diminucione qualibet ad regni predicti Boemie et felicitis eius corone ammodo excellenciam et honorem ac integritate perfecta non solum custodiri debere, verum eciam attentissime retineri. Nulli ꝙc. . . ¹⁾

CLIII.

Imperator confert cuidam terras et castra auctoritate imperiali.

Karolus ꝙc. Nobili . . . de . . . nostro et imperii fidei gratiam ꝙc. Quamquam regalis munificencia erga universos imperii sacri fideles de innata sibi clemencia quadam generalitate merito liberalis existat, ad illos tamen uberius sue debet liberalitatis dona extendere, quos pro ipsius sacri imperii honoribus fama celebris fervencioribus testatur studiis desudasse. Hinc est, quod habito respectu ad fidei constanciam et utilia sincere fidelitatis obsequia, que divis

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 140. (Incorporacio civitatis ad regnum.)

Romanorum imperatoribus ac regibus, predecessoribus nostris, a tuis progenitoribus fideliter esse perhibetur exhibita et que tu eciam nobis et sacro imperio eo amplius poteris et teneberis exhibere, quo ampliora te cognoveris a nostro culmine beneficia recepisse, interventu eciam nobilis . . . de . . . pro te perpensus nostre Celsitudini supplicantis, gratiam tibi facere volentes specialem, terras et castra cum suis pertinentiis quibuslibet cum omni iurisdiccione, mero et mixto imperii eorumdem exercitiis, nec non cum vectigalibus, gabellis, daciis seu pedagiis, personarum et rerum angariis et perangariis aliisque regalibus ad nos et sacrum imperium quovis modo spectantibus consuetis per . . . communem et eius presidentes hactenus exerceri, exigi, possideri seu detineri, de speciali gracia prout digne possumus tibi et heredibus tuis per lineam masculini sexus ex te legitime descendantibus damus, conferimus auctoritate Romana regia et donamus, salvo jure imperii ac successorum nostrorum Romanorum imperatorum et regum et quorumlibet aliorum. Nulli ergo oc. . .¹⁾

CLIV.

Rex Bohemie suscipit a quodam episcopo castrum in feudum etc.

Karolus oc. Ingens opus pietatis operari censemur in terris et gratum sacrificium laudis cum victima holocausti deo et angelis offerimus in excelsis, dum ea que hominum et que dei sunt de evangelica eruditi veritate reddendo largimur. Notum facimus igitur, quod cum nos nonnullorum fidedignorum testimonio plenam accepimus noticiam, castrum . . . venerabili . . . nomine ipsius ecclesie libere duximus restituendum, idem vero episcopus dictam suam ecclesiam cupiens tanto decorare propugnatore [et] duce . . . condicionemque ipsius ecclesie de bono in melius reddere meliorem, ipsum castrum cum bonis pertinentibus ad ipsum nobis in feudum honorabile contulit nosque per birretum suum de eis in signum vasallagii investivit. Nos autem predictum castrum ab ipso domino . . . episcopo suo et ecclesie sue nomine in feudum perpetuum accepimus et accipimus, promittentes pro nobis et successoribus nostris debitum fidelitatis homagium, obedienciam et reverenciam eisdem domino . . . episcopo et ecclesie nos facturos.²⁾

CLV.

Imperator confert feuda cuidam episcopo et ecclesie sue.

Karolus oc. Universis et singulis vasallis et ministerialibus . . . ecclesie . . . In speculo regie dignitatis locati divinitus vicem illius gerentes in partibus Alamanie, qui divina providencia gubernat orbis volumina, principatum super universos imperii principes, personas, quas celestis altitudo consilii propter suorum meritorum exigenciam in dignitatis pontificalis provexit eminenciam, dignis et debitis honoribus, sicut commissi nobis regiminis requirit officium, pre ceteris ubique prevenire plenis favoribus affectamus. Ad venerab. igitur patrem dominum . . . episcopum . . ., qui multorum obsequiorum familiaritate

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 54. Collacio terrarum et castrorum.)

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 57. (Rex suscipit ab episcopo castrum in feudum.)

nobis se placidum et dilectum constituit, rectam mentis aciem benignius convertentes feuda principatus sibi contulimus ipsumque investivimus per sceptrum regium in eisdem ac numero principum imperii duximus aggregandum. Quocirca mandamus, quatenus eidem tamquam domino ipsorum debitam reverentiam exhibeant ac devote et fideliter in omnibus pareant et intendant, salvis tamen iuribus etc. Presencium etc. . . ¹⁾

CLVI.

Item confert cuidam duci feudalialia sua.

Karolus etc. Notum facimus etc. Ex quo eterni regis dispositio ineffabilis cuncta recte disponens nos quamquam immeritos ad totius orbis regimen evocavit, iugi meditatione ad hoc salubriter intendimus, ut status reipublice feliciter gubernetur, quod felici revera gressu progreditur, cum in commisse nobis sollicitudinis partem coadiutores ydoneos evocamus. Quibus pensatis interna mentis nostre consideratione superillustris . . . principis nostri, qui mente pura velud imperii membrum potissimum et propugil strenuus pro imperii necessitatibus res et personam omni tempore exponere intrepide non expavit, ipsum digne singularis favoris gracia et honore pre ceteris principibus duximus attollendum. Hinc est, quod sibi universa et singula feuda principatus concedimus et concessimus graciose etc. ²⁾

CLVII.

Imperator donat cuidam certas terras ita tamen, ut cum uno dextrario serviat.

Karolus etc. Rerum gestarum memoriam litteratenus stabilitam oblivio de facili non detergit. Eapropter notum facimus etc., quod considerantes multa probitatis merita, quibus dilectus nobis . . . de . . . Celsitudini nostre devoto studio placuit et que speramus ab eodem in futurum recipere meliora, ut etiam de dampnis sibi, que in nostris serviciis passus est, graciosius satisfiat, sibi et heredibus suis hereditates nostras in terra . . . cum omnibus utilitatibus suis, stagnis, paludibus, lacubus et aliis pertinentiis, prout eadem hereditas in suis metis, gadibus seu graniciis circumferencialiter est distincta, damus, conferimus liberaliter et donamus cum plena potestate ibidem castra seu municiones construendi et de ipsis prout de rebus propriis pro sua voluntate libere disponendi, nullo nobis jure ibidem preterquam feudi dominio reservato, ut tamen cum uno dextrario deservire nobis teneatur. Nosque ipsum et heredes suos ab impetitione, impugnacione et offensa cuiuslibet promittimus et volumus defensare etc. Presencium etc.

CLVIII.

Imperator dat cuidam terram in feudum etc. ³⁾

Karolus etc. Principalis munificencie plenitudo sue largitatis donis cunctos libenter et graciose prosequitur, ad illos ex obsequioso gratitudinis debito

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 52. (Infeodacio episcopi et ecclesie.)

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 53. (Infeodacio ducis.)

³⁾ V kapit. rukopise připsáno zde ještě: »bozie plachta«.

graciously se extendit, quos serviciorum exhibicio comprobatur et fides probata commendat. Grata igitur plurimum et accepta servicia, que nobis cum integerrime fidei et devocionis ardore assidue et indefessis laboribus ex probitate et sollicitudine tuis utiliter hactenus prestitisti, prestas ad presens et prestare poteris in futurum, digne attendentes eaque volentes aliquo beneficii nostri munere liberaliter compensare et signum in te perpetue gracie et dilectionis ostendere, terram et castrum cum accessibus, ingressibus et egressibus, gadibus, limitibus et aliis pertinenciis suis ex causa donacionis mera liberalitate et gracia speciali proprii motus instinctu ex certa sciencia omni iure causa et modo, quibus melius possumus, tibi tuisque heredibus legitimis in nobile perpetuum et honorificum feudum cum plena iurisdiccione damus, tradimus et donamus, ac te presentem et nobis debite fidelitatis homagium et solitum iuramentum prestantem de predictis per baculum, quem in manu gestamus, liberaliter investimus et eas nos tuo nomine tenere et possidere constituimus, donec exinde possessionem acceperis corporalem, quam auctoritate tua accipiendi et accepta retinendi per te vel per alium licenciam concedimus et plenariam potestatem quandocunque et quocunque tempore prescripcione aliqua vel lapsu temporis non obstante et ipsam possessionem tibi vacuum acquirere et dare et in ipsa te manutenere et defendere pollicemur, concedentes tibi ex causa predicta omnia iura omnesque acciones nobis competentes et competencia quocunque tempore, quacunque adquisicione aut quocunque modo, occasione vel causa in terra predicta, jure tamen maioris domini et superioritatis nobis reservato, salvoque jure omnium singularium personarum, ita quod per predicta . . . communi civitatis Parme ¹⁾ nullum preiudicium generetur, quominus homines dicte terre nobis et dicto communi respondeant de omnibus, ut tenentur tam de consuetudine quam de jure, et quod tu et heredes tui pro ipso feudo nobis servire teneamini secundum ordinacionem curie nostre factam vel imposterum faciendam. Mandamus igitur districte oc., quatenus te manuteneant et defendant, nullam tibi contra dictam graciā inferant vel inferri sinant iniuriam, molestiam seu gravamen, sed penitus premissa omnia studeant tibi et faciant ab omnibus observari, et exnunc irritum et inane decernimus, si quid a quoquam contra premissa quavis auctoritate scienter vel ignoranter fuerit attemptatum. Non obstantibus aliquibus statutis, ordinacionibus, provisionibus, decretis, privilegiis, graciis, concessionibus, literis generalibus vel specialibus sub quacunque verborum forma conceptis vel concipiendis imposterum aut quacunque auctoritate vallis juris vel consuetudinis aut aliis quibuscunque, que premissis aut alicui premissorum in genere vel specie derogarent, eciam si talia forent, de quibus specialem et expressam de verbo ad verbum oporteret fieri mencionem, quibus omnibus quoad predicta auctoritate presencium et per huiusmodi nostrum edictum perpetuum est et intelligi volumus et decernimus totaliter derogatum etc. ²⁾

¹⁾ V rukopisech zkratka *pme*, někde vypsáno *per me*, u Hoffmanna čís. 53. b. *per hoc*.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 53 b. (Donacio terrarum in feudum).

CLIX.

Item donat cuidam bona ad eum devoluta.

Karolus ꝛ. . . Notum facimus ꝛ., quod ad grata et accepta servicia, que dilectus nobis . . . nostre Celsitudini hactenus exhibuit et exhibere poterit in futurum, mentis nostre convertentes aciem, ipsum cupientes per munificencie nostre donaria ad obsequendum nobis sicut dignum arbitramur inantea reddere promptiorem, sibi omnia iura, proprietatem et dominium, que in bonis per quondam . . . relictis, eo quod idem propter excessus suos, quos commiserat, sentenciam capitis subire meruit, nobis competunt, liberaliter conferimus et donamus volentes, ut ipse . . . eadem bona cum proprietate juris seu dominio, quibus iuxta consuetudinem terre hactenus observatam ad nos devoluta existunt et quibus dictus . . . , antequam dictos excessus committeret seu commisisset, tenuit, inantea iure hereditario possideat, dantes et concedentes eidem . . . et suis heredibus predicta bona in toto vel in parte vendendi, obligandi, permutandi, legandi et de ipsis tamquam propriis et hereditariis bonis faciendi, disponendi et ordinandi in vita vel in morte plenariam presentibus facultatem. Presencium ꝛ. . .

CLX.

Item donat cuidam similia bona ad eum devoluta etc.

Karolus ꝛ. Notum facimus ꝛ., quod quia ad nostre Maiestatis pervenit auditum, qualiter per mortem . . . nuper defuncti bona, que idem in villa . . . habuisse dinoscitur, ad nos ut ad regem Boemie sint iuxta morem regni nostri Boemie devoluta, ideoque de speciali gracia omne ius, quod in eisdem bonis nobis ut regi Boemie competit seu ad nos taliter devolutum existit, . . . fideli nostro et heredibus suis graciose contulimus et ex certa sciencia damus, conferimus et donamus, presencium etc. . .

CLXI.

Item donat cuidam duos lances agrorum ad eum devolutos.

Karolus ꝛ. Te . . . scire volumus, quod ad preces . . . de . . . servitori eiusdem, latori presencium, ius nostrum, quod in et super duobus laneis agrorum eorumque pertinentiis, qui in villa . . . prope . . . per mortem . . . ibidem . . . de . . . absque legitimis heredibus alias defunctorum ad nos dicuntur ut ad regem Boemie devoluti, nobis competit seu potest competere, graciose contulimus, conferimus et donamus, per ipsum . . . et heredes suos habendos, tenendos et eo iure, quo dictus quondam . . . olim tenebat, eosdem pacifice possidendos, dum tamen alicui alteri in eisdem agris virtute nostrarum literarum vel donacionis precedentis non fuerit ius quesitum. Hinc est, quod fidelitati tue committimus presentibus firmiter et mandamus omnino volentes, quatenus prefatum . . . statim visis presentibus in possessionem nostri iuris huiusmodi introducas et in illo ipsum conserves efficaciter et defendas, id ipsum sub obtentu nostre gracie nullatenus obmissurus.

CLXII.

Imperator dat cuidam ius suum in bonis ad eum devolutis.

Karolus ꝳ. Venerabili . . . ac nobili . . . gratiam ꝳ. Noveritis, quod ius nostrum, quod in bonis . . . et . . . ac aliis, que per obitum . . . filiorum quondam . . . de . . . ad nos devoluta dicuntur, nobis quomodolibet competit, . . . et . . . fratribus de . . . et eorum heredibus gracie donavimus eisque dedimus literas super hiis tenoris et continencie subsequenter: Karolus etc. Hinc est, quod vos attente requirimus vobisque seriose iniungimus et mandamus, quatenus dictis fratribus et aliis omnibus, qui in predictis bonis ius aliquod sibi credunt competere, ad vestram terminis competentibus evocetis presenciam et si contradictores quicunque comparuerint coram vobis, hiis utrumque visis et cognitis parciū iuribus expeditam et indilatam iusticiam nostris auctoritate et nomine faciatis. Sique predicti fratres in causa victores extiterint, vel fortasse non comparuerint contradiccioni elapsis iuris terminis per vos ut premittitur assignandis, eadem auctoritate in possessionem iuris nostri in bonis huiusmodi eos inducere et in illa manutenere ac protegere studeatis, facientes quod decreveritis sub censura regia firmiter observari. Datum ꝳ.

CLXIII.

Imperator dat cuidam hospitali duodecim mansos silvarum ¹⁾ etc.

Karolus ꝳ. Ad perpetuam ꝳ. Inter cetera, que de fonte caritatis procedunt, elemosina crebrius commendatur sollempnioribusque preconiiis commendata precellere dinoscitur quelibet agmina pietatis. Hec est enim preamabilis suffragatrix, que nos abluit a peccatis et gratiam nobis restituit salvatoris. Notum facimus igitur ꝳ., quod nos zelo sincere devocionis accensi cura volentesque diem extremi iudicii misericordie operibus prevenire, divine retributionis intuitu et pro sustentacione pauperum hominum, utpote claudorum, cecorum ²⁾ et aliarum miserabilium personarum undecunque ibidem venientium, ad structuram hospitalis, quod devotus noster frater . . . in villa . . . ad sanctum Spiritum construere et edificare incepit, eidemque hospitali duodecim mansos silvarum in locis silvestribus et desertis, infra iurisdiccione et districtum dicte ville nostre situatos, ad culturam agrorum novalium valentes, ubicunque predictus frater tales mansos sue intencioni aptos eligendos duxerit, damus, conferimus et donamus, idemque hospitale cum universis et singulis bonis et pertinentiis suis, que nunc habet et futuris temporibus largicione Christi-fidelium seu alio quovis iusto adquisicionis titulo poterit quomodolibet adipisci, de habundanciori nostre liberalitatis gracia ab omnibus collectis, steuris, contribucionibus et aliis quibuscunque censeantur nominibus de certa nostra sciencia absolvimus, eximimus et simpliciter libertamus. Inhibemus igitur capitaneis, advocatis ceterisque officiatis et fidelibus nostris, qui nunc sunt

¹⁾ *Ha*: agrorum.

²⁾ *Lm* přidává: mutorum, surdorum.

aut erunt pro tempore, quibus presentes exhibite fuerint, presentibus et futuris firmiter et districte, ne predictum hospitale, homines et bona ipsius in hac nostre donacionis, absolucionis, exempcionis et libertacionis gracia impediunt vel ab aliis impediri permittant, verum ipsum in ea manuteneant, protegant, favorabiliter defendant et conservent, contrarium facientes indignacionem nostri culminis se noverint incururos.

CLXIV.

Imperator donat cuidam prima bona ad eum devoluta.

Karolus ꝳ. Dilecto nobis . . . judici curie . . . gratiam ꝳ. Quia nobilibus . . . et . . . fidelibus ꝳ. jura devolucionum, que per mortem sive ex demeritis personarum sive ex aliis legitimis causis sive titulis ad nos, heredes nostros et coronam regni Boemie iuxta approbatam regni consuetudinem devolvi poterunt in . . . et . . . provinciis, animo deliberato et ex certa nostra sciencia eroganda duximus, sicut in literis nostris privilegialibus datis desuper plenius et expressius continetur, idcirco fidelitati tue committimus et seriose precipiendo mandamus, quatenus prefatos . . . et heredes ipsorum aut eum vel illos, quem vel quos ad hoc deputaverint, in possessionem pacificam bonorum, hereditatum, reddituum et prediorum quorumlibet, que modo predicto vacaverint, introducere debeas et introductos iuxta tenores regaliū literarum auctoritate regia defendere, nullam in hoc etc.

CLXV.

Item indulget quibusdam canonicis, ut in terra sua possint emere redditus.¹⁾

Karolus ꝳ. . . . Omnibus imperpetuum. Divine retribucionis meritum et temporalis prosperitatis augmentum consequi infallibiliter credimus, dum personis ecclesiasticis omnipotentis dei laudibus et obsequiis deputatis munificencie nostre dexteram liberaliter impertimur. Sane honorabiles . . . prepositum, decanum et capitulum ceterosque ministros vener. ecclesie sancte sedis Pragensis, devotos nostros dilectos, ob zelum singularis devocionis, quo ipsos pre ceteris personis ecclesiasticis tamquam nobis in regno nostro hereditario in temporalitate immediate subiectos amplectimur, pro ipsorum commoditatibus augmentandis specialis favoris et gracie prerogativa prevenire cupientes, ut et ipsi divino cultui eo libencius vacare valeant ac creatoris nostri clemenciam pro nobis nostraque salute vigilantius interpellant, antedictis prelati, canonicis et ministris ecclesie Pragensis de liberalitate regia et ex certa nostra sciencia damus, concedimus et graciosius indulgemus, ut ipsi pro ipsorum redditibus et proventibus, quorum aliqui nimis tenues esse et exiles dinoscuntur, ac pro ipsorum animarum remedio et salute in regno nostro Boemie a quibuscunque personis, cuiuscunque status, condicionis seu preeminencie existant, bona, hereditates et possessiones seu census annuos usque ad summam centum mar-

¹⁾ Lm: Rex Boemie indulget ecclesie s. Prag., ut in regno possint emere pro ecclesia supradicta redditus centum marcarum.

charum argenti redditibus annuis pro ipsorum pecuniis coniunctim vel divisim licite emere valeant et libere comparare omni obstaculo et impedimento proculmoto per ipsos habendum, tenendum, utifruendum, possidendum perpetuis temporibus pacifice et quiete, statutis, constitutionibus, consuetudinibus generalibus et specialibus per nos aut quoscunque alios in contrarium factis vel editis aut edendis imposterum [non obstantibus], dantes et concedentes expresse prelati, canonici et ministri antedicti prefatos redditus centum marcharum per eos comparatos seu comparandos in toto vel parte vendendi, obligandi, donandi, permutandi, legandi, testandi et de ipsis, prout nobis, prefate ecclesie aut eis aut eorum cuilibet videbitur expedire, faciendi, ordinandi et disponendi plenariam et omnimodam facultatem, mandantes firmiter et districte capitaneis, camerariis, subcamerariis, poprawczonibus, purcraviis, nobilibus, iudicibus, communitatibus, terre notariis ceterisque officialibus, fidelibus et subditis nostris, per regnum Boemie constitutis, qui nunc sunt vel qui pro tempore fuerint, quatenus prefatos prelatos, canonicos, ministros et personas antedictae ecclesie [Prag.] communiter vel divisim in supradicta gracia et concessione nostra nullatenus impedire debeant aut perturbare seu molestare aliquialiter directe vel indirecte inquietare, indignacionem nostram contravenientes se noverint incurrisse ꝙc. . . .

CLXVI.

Imperator indulget cuidam abbati, ut de villa faciat oppidum etc.

Karolus ꝙc. Ad perpetuam ꝙc. Si de regie benignitatis innata nobis clemencia et assumpto fastigio dignitatis universorum fidelium nostrorum commodis et saluti dignamur intendere, ad ea tamen quadam specialis favoris nostra sollicitatur intencio, que ministrorum dei et religiosorum, precipue qui mundi deliciis sapienter abiectis in simplicitate spiritus suo serviunt creatori, utilitatem et profectum conspiciunt, tum quia per hoc cultus divinus adaugetur feliciter, tum quia animabus clare memorie illustrium progenitorum nostrorum quondam regum Boemie et utriusque hominis nostri successibus de supercelestis throni fulgore salus et benedictio preparatur. Sane religiosi . . . abbatis monasterii . . . ordinis talis diocesis, capellani familiaris et devoti nostri dilecti circumspencionis industriam et immote fidei puritatem, quibus idem operosa diligencia et indefesse sedulitatis officio nostram frequenter studuit Celsitudinem revereri, nec cessat continuo ad ea, que nostre Maiestatis honorem conspiciunt, exquisite promptitudinis studio laborare, clare nostre mentis intuitu limpidius intuentes, ad ipsius devotam supplicacionis instanciam, ut prefatum monasterium tempore sui regiminis se gaudeat regalibus insignitum presidiis et sagacis provisoris industria gloriatur, de regie potestatis plenitudine ac de certa sciencia et munere benivolencie specialis damus et concedimus eidem . . . abbati, conventui et universis eorum successoribus sive monachis ibidem et monasterio memorato plenam licenciam et omnimodam potestatem, de villa . . . ad prefatum monasterium pertinente, dum et sicut eis placuerit, opidum forense sive munitum, prout commodis et utilitatibus ipsorum et monasterii expedire videbitur, erigendi, fossatis, muro, lignis, turribus

et aliis edificiis ad opus huiusmodi structure necessariis et utilibus muniendi, iuxta quod eorum discrecioni visum fuerit oportunum, decernentes ac edicto regio perpetuo statuentes, quod supradictum opidum, cuius diem forensem semel in septimana duntaxat in feriam secundam locandam duximus, omnibus iuribus, consuetudinibus, graciis, emolumentis, libertatibus, commodis, emunitatibus, honoribus, iurisdiccionibus, bailiis, iudiciis, cippo, patibulo sive furca et aliis penis, que de jure, statuto vel consuetudine solite sunt pro reatibus et maleficiis irrogari, et generaliter singulis condicionibus, quibus alie civitates et opida forensia sive munita regni nostri Boemie gaudere et perfrui consueverunt, quibus eciam appropriatis seu distinctis vocabulis exprimantur, ad plenum et sine diminucione qualibet pociantur, quodque omnibus hominibus nobilibus, militibus, clientibus, civibus, scultetis, mercatoribus, rusticis et aliis, cuiuscunque gradus status sive condicionis existant, liceat, prefatum opidum ad usum empconis et vendicionis quarumlibet rerum, animalium, pecudum et aliarum cuiuscunque ponderis, numeri et mensure cuiuscunque eciam generis absque omni impedimento pro mentis beneplacito visitare. Non obstantibus quibuscunque regni nostri Boemie iuribus, consuetudinibus, usibus, observanciis, statutis municipalibus sive communibus et edictis publicis sive privatis, quibus omnibus, sub quacunque verborum forma edita seu edite, expressa vel expresse consistunt, eciam si de hiis iure vel consuetudine deberet in presentibus fieri mencio specialis, si et in quantum donacioni sive largicioni presentis nostre gracie refragantur, expresse et de certa nostra sciencia derogamus, inhibentes universis et singulis capitaneis, camerariis, subcamerariis, justiciariis, sudariis ac ceteris officialibus sive viceofficialibus regni nostri Boemie, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, ne supradictos abbatem et conventum, successores ipsorum et monasterium prefatum adversus nostre regie presentis largicionis indultum quavis temeritate sive quovis ingenio aut colore quesito impediunt aut sinant quomodolibet impediri sub pena centum marcharum argenti puri pagamenti regalis ab eo qui contravenierit tocies, quocius contractum fuerit, irremissibiliter exigendis, quarum medietatem nostri regalis erarii sive fisci, residuam vero dictorum abbatis, conventus, successorum et monasterii usibus decernimus applicandam. Presencium cc. . . ¹⁾

CLXVII.

Item indulget cuidam, ut in villa statuat forum septimanale.

Karolus cc. Notum facimus cc., quod fideli nostro dilecto . . . de . . . fidelium ipsius obsequiorum intuitu gratiam volentes facere specialem indulgimus eidem et ex certa sciencia tenore presencium indulgemus, ut in villa sua . . . forum septimanale perpetuum possit statuere, quod a vicinis et circum-sedentibus et aliis hominibus singulis feriis terciis pro emendis et vendendis rebus quibuscunque necessariis visitetur, volentes et auctoritate regia Boemie decernentes, quod omnes predictum forum die qua premittitur accedentes et

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 48.

abinde eciam recedentes solitis in regno nostro Boemie pace et libertatibus perfruantur. Hanc autem nostram gratiam dumtaxat volumus obtinere vigorem, ut nulli penitus per institutionem fori predicti preiudicium aliquod generetur, quodque nulla villa vel opidum, que vel quod foro septimanali utitur, a dicta villa infra vel usque ad unius miliaris distanciam habeatur. Presencium sub imperialis etc. . . .

CLXVIII.

Item mandat officialibus terre, ut huiusmodi forum in singulis locis faciant proclamari.

Karolus oc. . . Vos universos urzednicones, justiciarios, burgravios et officiales nec non iudices et juratos civitatum regni nostri Boemie, fideles nostros dilectos, ad quos presentes pervenerint, volumus non latere, quod fidei nostro dilecto . . . de . . . graciose indulsumus, ut in villa sua . . . forum septimanale perpetuum possit statuere, quod a circumsedentibus et vicinis hominibus et eciam aliis pro emendis et vendendis rebus quibuscunque necessariis singulis feriis terciis visitetur, dummodo per institutionem fori huiusmodi nulli penitus preiudicium generetur et nulla villa vel opidum forum habens ab eadem villa . . . infra vel usque ad unius miliaris distanciam habeatur, fidelitati vestre firmiter et attente mandantes ac volentes omnino, quatenus dum predictum forum tali fuerit ordine sicut premittitur institutum, ad requisicionem prefati . . . aut suorum heredum in civitatibus et locis vestris faciatis publice proclamari, ut omnes, qui necessitatem habuerint, forum huiusmodi dictis feriis terciis visitent et frequentent sub illis libertatibus atque pace, quibus alia fora regni nostri Boemie visitantur, transgressoribus seu violatoribus pacis et huiusmodi libertatum pro motu nostri animi animadversione debita puniendis. Datum oc. . .

CLXIX.

Imperator indulget religiosis quibusdam, ut de villa fiat opidum.

Karolus oc. Omnibus imperpetuum. Suadet hoc nobis innate benignitatis clemencia, ut deodicatarum personarum commodis ampliandis eo solercius debeamus intendere, quo volumus ut eum, per quem principamur in terris, pro nobis intimius interpellant. Eapropter ad universorum noticiam oc., quod ob divine remunerationis intuitum [pro] nostrorum ac predecessorum nostrorum animarum salute, pro abolicione quoque nostrorum peccaminum, religiosis personis, ut divino cultui eo possint vacare libencius, de liberalitate regia concedimus et indulgemus, ut de villa . . . opidum forense seu locus forensis esse debeat, quodque ibi inantea perpetuis temporibus feria sexta cuiuslibet septimane forum cum iuribus et utilitatibus consuetis in locis talibus observari et pro vendendis seu emendis mercibus et aliis rebus quibuscunque, quibus homines pro suis necessitatibus uti solent, ab omnibus possit licite frequentari.

CLXX.

Item arenga super eodem.

Karolus ꝳc. Firmiter nobis ad salutem et eterne vite gaudia credimus pervenire, cum religiosarum personarum, que divinis sunt obsequiis deputate, profectibus et commodis libenter intendimus et eisdem favorem regium favorabiliter impertimur. Eapropter etc. . .

CLXXI.

Item donat cuidam turrin et favet sibi fortificare eandem etc.

Karolus ꝳc. Grata valde et accepta habentes fidelia tua obsequia, quibus in oculis regiis non modicum placuisti, volentesque ipsorum contemplacione tibi gratiam facere specialem, ut regalibus adiutus beneficiis ad nostra servicia calenti animo erigaris fervencius in futurum, turrin . . . tibi donamus indulgentes tibi, ut ipsam meliorare et fortificare possis licite, prout tue suppetere poterunt facultates etc. . .

CLXXII.

Item circumdari mandat civitatem muro.

Karolus ꝳc. Regalis mansuetudinis providencia subditorum curam gerens ad hoc precipue debet intendere, ut ea, que ad reipublice usum et commodum cedunt, effectum incommutabilem sorciantur. Sane nobis porrecta peticio etc. Nos igitur cupientes civitatem nostram . . . in omni eius parte ubi indiget solemnino muro circumferencialiter cingi et circumdari, ut homines eiusdem bene fortificati et muniti in pacis amenitate adversus hostiles impetus et incursus tuti et securi valeant residere, vobis etc. . .

CLXXIII.

Imperator indulget, ut quidam in silvis propriis feras possint venari.

Karolus ꝳc. Notum facimus ꝳc. . . , quod fidelibus nostris dilectis . . . de . . . et . . . indulsimus et tenore presencium indulgemus, ut exnunc per singulos annos quatuor bestias sive feras silvestres maiores in silvis et nemoribus suis propriis agitare, capere valeant et venari, hac nostra permissione usque ad nostre voluntatis beneplacitum duratura, volentes et officiatas ac burgraviis nostris firmiter iniungentes, quatenus ipsos in venacione huiusmodi, donec de revocatione nostra eis manifeste constiterit, non debeant vel presumant aliquatenus impedire. Presencium ꝳc.

CLXXIV.

Item similiter indulget alteri venari in silvis regalibus absque rethibus.

Karolus ꝳc. . . . Notum facimus ꝳc., quod nobili . . . de . . . gratiam fidelium servitorum ipsius intuitu cupientes et consolacionem facere specialem sibi concessimus, concedimus et liberam damus tenore presencium ex certa

sciencia facultatem, ut in omnibus silvis nostris regalibus per regnum nostrum Boemie situatis omnem feram, quam voluerit, in persona propria cum suis familiaribus agitare, capere valeat et venari, sive eciam bona regalia, in quorum silvis venari decreverit, possideantur a nobis, sive sint quibuslibet aliis obligata et sic ab aliis teneantur, ita tamen, quod in eisdem silvis venacionem aliquam cum retibus et laqueis pretextu huiusmodi nostre concessionis ei non liceat exercere, hac eadem gracia ad vite prefati . . . tempora firmiter duratura. Presencium oc.

CLXXV.

Imperator restituit quendam proscriptum pristinae suae libertati, [ut secure possit] in regno suo demorari.¹⁾

Karolus oc. Vos universos iusticiarios, poprawczones, burgravios et officiales, iudices et iuratos regni nostri Boemie fideles nostros dilectos, ad quos presentes pervenerint, et nominatim iudices oc. . . civitatum volumus non latere, quod . . . de . . . pro suis proscriptum excessibus ad quorundam fidelium nostrorum instanciam graciae nostre reformavimus ac in regno nostro pristinam ei restituimus libertatem, universitati vestre et vestrum singulis precipientes firmiter presentibus et volentes, quatenus vos, ad quos id pertinet, de tabulis proscriptorum eum delere continuo faciatis et per omnia loca, civitates et opida, in quibus opus extiterit, publice proclamari, eum esse taliter nostre et terre graciae reformatum nullamque sibi de cetero in persona vel rebus molestiam pretextu preteritarum culparum quomodolibet inferatis vel inferri per alios permittatis, prout gravem indignacionem nostre Celsitudinis volueritis evitare.

CLXXVI.

Item similiter libertat quosdam propter servicia et supplicat pro eis fratri suo.

Karolus oc. Illustris frater precarissime. Quia . . . de . . . et . . . de . . ., qui pridem propter excessus suos proscripti fuerunt, exigentibus fidelibus ac operosis eorum serviciis, que in expedicione proxime habita in partibus . . . nostre Celsitudini studiose fecerunt, in gratiam nostram assumpsimus, reatus remisimus et pristinae restituimus libertati, dileccionem tuam seriose requirimus et rogamus, quatenus nostre consideracionis intuitu eciam tuam eis velis reddere gratiam et ipsos in terra tua remissis excessibus more solito liberos reddere et securos, nostre Celsitudini specialem per hoc benivolenciam ostensurus. Datum oc. . .

CLXXVII.

Item scribit quibusdam civibus, ut dimittant quendam liberum.

Karolus oc. Vos . . . iudicem, magistrum civium et iuratos cives civitatis nostre . . ., fideles nostros dilectos, volumus non latere, quod . . . de . . ., quem propter offensionem cuiusdam presbyteri alias ceperatis quique super hoc se

¹⁾ Ha: ut secure possit servire in regno.

statuere promiserat coram vobis super facto huiusmodi, inducias dedimus usque ad quatuor plenas ebdomadas ab hodierna die, hoc est die . . . continue numerandas, mandantes vobis et precipientes presentibus firmiter et districte ac omnino volentes, quatenus ipsum de se statuendo infra predictum terminum nullatenus moneatis, sed omni difficultate cessante termino huiusmodi eum perfrui faciatis, prout gratiam nostri culminis diligitis conservare etc.

CLXXVIII.

Item mandat omnibus in regno, ut non offendant unum propter insidias.

Karolus ꝳ. Vobis . . . iudicibus, magistris civium, juratis et consiliis . . et omnium aliorum civitatum et opidorum per regnum nostrum Boemie constitutis, ad quos presentes pervenerint, fidelibus nostris dilectis, seriose committimus ac firmiter precipiendo mandamus, volentes omnino, quatenus fidelem nostrum . . . de . . . occasione insidiarum, inimiciciarum vel quarumcunque causarum, quas adversus ipsum habetis vel aliqui vestrum habent, in persona vel rebus suis nequaquam invadere, molestare vel offendere audeatis, sed omni-modam ipsum pace frui et commodo permittatis, donec super hiis, que sibi imponere dicimini, Celsitudo nostra cognoscat et quod iustum fuerit previa ratione decernat, vosque super hoc de nostra intencione per nostras fueritis litteras informati, aliud in premissis sub obtentu nostre gracie non agentes. Datum ꝳ. . .

CLXXIX.

Imperator eximit quandam ab omnibus zudis et iudiciis terre ꝳ.

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ. . . , quod nobili . . . de . . . nobis dilecte gratiam volentes facere specialem, ab omnibus zudis et quibuscunque iudiciis terre ipsam duximus eximendam, ita quod ipsa coram quocunque iudicio super causis personam suam sive bona concernentibus citari, trahi non debeat vel iudicari ad instanciam cuiuscunque, preterquam ad iudicium curie nostre regalis Boemie, ubi tales causas mediante iusticia volumus diffiniri, irritum esse volentes, si in alio quocunque iudicio quippiam secus actum fuerit contra ipsam, presenti nostre Maiestatis indulto ad nostre duntaxat voluntatis beneplacitum valituro. Inhibemus igitur universis camerariis, zudariis, beneficiariis et iudicibus, quibus presentes exhibite fuerint, firmiter et attente, ne contra presentem nostram gratiam aliquid audeant attemptare, prout indignacionem nostram voluerint evitare. Presencium ꝳ.

CLXXX.

Item mandat iudicibus terre, ut differant causas omnes, quas habent contra . . .

Karolus ꝳ. Nobilibus Czenkoni de Lipa, summo regni nostri Boemie marescallo et camerario, Andree de Duba, ¹⁾ zudariis et ceteris urzednyconibus

¹⁾ *Uo*: de Tauczim.

Pragensibus, fidelibus nostris dilectis, seriose committimus et mandamus, volentes omnino, quatenus omnes causas et terminos judiciales, quas et quos nobilis . . . de . . . fidelis noster dilectus coram vobis habet cum quibuscunque, seu etiam quos alii habent cum ipso, differre et in suspenso habere omnimode debeatis, ita quod nullum sibi per sui absenciam in talibus preiudicium generetur tamdiu, donec idem . . . hiis bene possit personaliter interesse, cuius presenciam ista vice nostris est obsequiis non modicum oportuna. Nam quicquam secus fieret, id volumus non subsistere firmitate. Datum ꝛ

CLXXXI.

Item mandat eisdem, ut non procedant iudicialiter contra . . .

Karolus ꝛ. Vobis nobilibus ut supra seriose precipimus et mandamus omnino volentes, quatenus in quatuor temporibus in presenti festo . . . venturis in causis, ob quas nobiles . . . et . . . de . . . fideles nostri, qui ad presens in nostris morantur obsequiis, vel eorum homines sunt fortasse ad quorumcunque instanciam ad vestram presenciam evocati, nullatenus procedatis, iudicia, sentencias vel processus contra ipsos quomodolibet faciendo, sed causas huiusmodi omnino ad alia quatuor tempora absque quovis eorum preiudicio sub obtentu nostre gracie prorogetis. Datum ꝛ. . .

CLXXXII.

Item mandat eisdem, ut quidam cum suis hominibus ad iudicia terre non citentur.

Karolus ꝛ. Nobilibus Czenkoni de Lipa supremo camerario, Johanni de Wartemberg burgravio Pragensi, Andree de Duba supremo zudario regni Boemie, Stephano terre notario et viceofficialibus eorum, fidelibus suis dilectis, gratiam suam et omne bonum. Quia nobilem . . . de . . . supremum magistrum camere nostre, consiliarium familiarem et fidelem nostrum dilectum, apud Maiestatis nostre presenciam pro cottidianis nostris et curie nostre procurandis et manutenendis honoribus retinemus, idcirco fidelitati vestre iniungimus et mandamus presentibus seriose, hoc omnino et precise volentes, quatenus prefatum . . . et homines suos censuales, ubicunque in bonis eius resederint, ad cuiuscunque etiam hominis instanciam non debeatis ad regni nostri citare iudicia pro causis seu negociis quibuscunque. Nam si quid adversus presentis nostre inhibicionis scriem per vos aut subditos vestros communiter vel divisim attemptatum extiterit, illud nullius efficacie decernimus aut momenti. Datum ꝛ. .

CLXXXIII.

Item mandat, ut permittantur debita ducis in paciencia stare usque ad sui adventum.

Karolus ꝛ. Fidelis dilecte. Quia illustrem . . . ducem, principem et consanguineum nostrum dilectum, qui libenter Boemiam transivisset, ex certis

causis apud nos retinuimus eiusque presencia carere nolumus ista vice, ideoque fidelitatem tuam seriose requirimus et hortamur, volentes omnino, quatenus nostre consideracionis intuitu omnia debita, in quibus tibi dictus dux obligatus existit, taliter in paciencia stare permittas, quod nulla penitus dampna super illa succrescant, donec nos ad regnum nostrum Boemie feliciter deo propicio redeamus, speciale per hoc nostro culmini servitium ostensurus. Datum [Ub: Rome] cc.

CLXXXIV.

Item mandat, ut quidam proferant sententiam super causa, ad quam audiendam terminum statuerunt.

Karolus cc. . . Vobis nobilibus . . . et . . . firmiter precipimus et expresse mandamus, volentes omnino, quatenus in causa, que inter B. ex una et . . . vertitur coram vobis parte ex altera, sententiam, ad quam audiendam ipsis terminum dicimini peremptorie assignasse, in eodem termino absque ulterioris more dispendio proferatis et causam eandem diffinitive sentencie calculo racione previa decidatis, disposituri, ne super hoc ad aures nostri culminis querelam contingat de cetero pervenire, prout nobis volueritis specialiter complacere. Datum cc.

CLXXXV.

Item mandat officiat, ut non intabulent bona cuidam.

Karolus cc. . . Vos universos . . . urzednycones et officiatos Pragenses, fideles nostros dilectos, volumus non latere, quod inter nobiles . . . de . . . ex una et . . . de . . . parte ex altera, fideles nostros dilectos, super bonis eiusdem . . . de . . . in Maiestatis nostre presencia suborta fuit nuper materia questionis. Quapropter fidelitati vestre firmiter precipimus et mandamus, volentes omnino, quatenus, si predictus . . . cum eisdem bonis . . . cum quocunque vellet coram vobis congregari seu coniungi vel aliquid de ipsis facere novitatis, ad hoc vestrum nullatenus adhibeatis assensum, nec ipsa alicui intabulari quomodolibet permittatis, donec dicta questio inter . . . prefatos mediante iusticia fuerit diffinita. Si enim secus fieret, id volumus non valere. Datum Prage cc. . .

CLXXXVI.

Item mandat proclamari, ut nullus emat vel succidat silvas.

Karolus cc. Vos . . . iudices, magistros civium et juratos cives in . . . volumus non latere etc. ut supra. Quocirca fidelitati vestre districte precipimus et mandamus, volentes omnino, quatenus voce preconia proclamari et in singulis locis vestris statim iubeatis nostro nomine publice interdicti, ne aliquis silvas vel nemora ad bona in . . . pertinencia emere, succidere vel decidere ullo modo presumat, donec eadem questio fuerit mediante iusticia terminata. Quod si quis contrarium attemptare presumpserit, indignacionem nostram se noverit incursum, quem et vos a tali ausu compescere studeatis nostre gracia sub obtentu. Datum cc. . .

CLXXXVII.

Item mandat, ut quidam decidad causam inter litigantes.

Karolus ꝳ. Nobili . . . de . . . fidei nostro graciā ꝳ. Quia inter religiosos . . . ex una et nobiles . . . parte ex altera super aliquibus negociis materia dissensionis viguit et adhuc dinoscitur pullulare, nos volentes ipsis, sicut expedit, super materia controversiarum huiusmodi de oportuno remedio providere, fidelitati tue committimus et seriose mandamus, quatenus vocatis ad tuam presenciam auctoritate regia utrisque et qualitate cause ipsius diligenter inspecta, dum de intencionibus ambarum parcium fueris informatus, negocium dissensionis predictae iuridico fine decidas, faciens quod decreveris auctoritate predicta inviolabiliter observari, nobis per tuas literas, si qua parcium se contumaciter absentare presumpserit, rescripturus. Datum ꝳ.

CLXXXVIII.

[Item mandat,] ut quidam provideat cuidam mulieri de justitia super injuriis.

Karolus ꝳ. Nobili . . . de . . . fidei nostro dilecto graciā ꝳ. Querimoniam honorabilis . . . vidue mulieris nuper accepimus continentem, quod . . . de . . . miles nitatur eidem et attente studuerit quasdam iniurias irrogare. Idcirco fidelitati tue precipimus et seriose mandamus, quatenus vocato ad tuam presenciam auctoritate regia dicto . . . supradicte mulieri super hiis, que contra eum proposuerit, debeas de sufficienti justitia providere, nullam in hoc quovis eciā pretextu negligenciam commissurus. Datum ꝳ.

CLXXXIX.

Ut duobus litigantibus pro abbacia . . . alter conservetur in jure suo ꝳ.

Karolus ꝳ. Illustri . . . principi et germano nostro carissimo fraterne dileccionis continuum incrementum Carissime frater. Quia materiam dissensionis, que est inter duos, qui de abbacia contendunt, tibi summe displicere confidimus, quoniam ex huiusmodi rancoribus et litigiosis disturbis hominum consciencie gravantur omnino et dei cultus multipliciter impeditur, cumque, sicut informacione fidedigna nostra recepit Serenitas, dicti litigantes pro utraque parte certos arbitros elegerint, qui visis ambarum parcium motivis et intencionibus te de proferenda inter eos justitia debeant informare, dileccionem tuam affectuose petimus et rogamus, quatenus contemplacione dei et justicie salubris intuitu, ne talis dissensio multum excrescat in eiusdem monasterii dispendium et iacturam, sic ordinare velis et facere, ut arbitri tales, qui sic electi et ad hoc ordinati noscuntur, in ipsa causa summarie fideliter et de plano cognoscant, ut tu ipsorum informacione recepta eum, cui iusticia compecierit, in suo jure conserves et sic ipsam litem dirimas, quam te tollere desideramus ex corde eciā ob honorem tuum, cui non congruit huiusmodi litigia tollerare, quibus tu tanquam terre heres et dominus bene poteris finem imponere graciosum, gratam nobis in hoc fraterne dileccionis complacenciam ostensurus, Datum ꝳ.

CXC.

Ut quidam dux impigneretur pro debitis et pignera dentur debitori [sic, creditori].

Karolus ꝳc. Nobili . . . de . . . capitaneo . . . aut ei qui pro tempore fuerit, fideli nostro dilecto graciam ꝳc. Licet alias illustri duci . . . principi . . . multociens commiserimus et per litteras, nuncios et ore proprio dederimus expressius in mandatis, quod dilecto nobis . . . de . . . civi fideli nostro pecunias quasdam, in quibus eidem obligari dinoscitur, sine protraccione persolveret ipsumque a dampnis, que occasione talium pecuniarum sustinuit, sicut tenetur ex debito, liberaret, tamen sicut insinuacione eiusdem . . . nuper accepimus commissiones et mandata huiusmodi non advertens, nec solucioni pecuniarum nec indempnitati sue curavit intendere, ymo negligenter pertransit in prefati . . . ac heredum suorum manifestum preiudicium et iacturam. Idcirco fidelitati tue sub obtentu nostre gracie firmiter precipiendo mandamus, hoc seriose et precise volentes, quatenus dicto . . . usque ad plenam et totalem percepcionem debiti sui et dampnorum, ut premittitur, adversus supradictum principem auctoritate regia, quam tibi quoad hoc exequendum plene committimus, impigneracione et ceteris modis et viis utilibus assistere debeas et fideliter suffragari, sic utique disponens, quod simul aut successive tot sibi pignera et res dicti ducis assignentur, quibus pro debitis et universis dampnis accumulatis desuper possit et valeat contentari. Datum ꝳc. . .

CXCI.

Mandat, ut cuidam res restituantur fratris per quosdam ablate.

Karolus ꝳc. Iudex, magister consulum et iurati civitatis nostre . . . fideles dilecti. Noveritis, quod constitutus in nostri presencia . . . de . . ., fidelis noster dilectus, nobis exposuit, quod licet ipse . . . ac . . . fratres sui germani cum quodam apothecario nostro fratres germani extiterint cum omnibus, que habebant, prorsus uniti et totaliter indivisi, tamen post dicti . . . obitum quidam alii res per eum relictas diripuerunt et in eorundem fratrum preiudicium occupant sic direptas. Quare dicto . . . nostro servitori et suis fratribus de iusticia plene faventes, qui universos quidem in suis iuribus merito confovemus, fidelitati vestre seriose precipimus et mandamus volentes omnino, quatenus eidem . . . vice suo et fratrum suorumsuperstitum de personis illis, quas vobis expresserint res vendicasse predictas, remotis dilacionibus, si quas maliciose per partem adversam videbitis postulari, plenam et expeditam iusticiam faciatis, id ipsum sub obtentu nostre gracie nullatenus obmissuri. Datum ꝳc. . .

CXCII.

Imperator hortatur, ut restituantur cuidam bona occupata.

Karolus ꝳc. Princeps et consanguinee dilecte. Proposuit nobis fidelis noster . . ., quod tu de bonis suis in . . . sibi ut asserit obligatis te violenter intromiseris et ipsum . . . ab eorum possessione, quam habuit, eieceris minus

iuste. Quocirca dileccionem tuam attente requirimus et rogamus volentes, ut super ipsius iusticia te in hac parte mittas plenius informari et quidquid ab ipso te indebite abstulisse cognoveris, eidem iusticie et nostre consideracionis intuitu absque difficultate restituere ipsumque in pristinam possessionem repone non recuses. In eo nobis etc. . .

CXCI.

Item mandat imperator, ut quidam solvant debita judco suo.

Karolus ꝳ. Vobis . . . et . . . fidelitati vestre districe precipimus et mandamus omnino volentes, quatenus . . . judco, camere nostre servo, omnia sua debita, in quibus sibi obligari dinoscimini, mox visis presentibus persolvatis, aut cum ipso pro dictis debitis taliter disponatis, in quo per omnia stare poterit et merito contentari. Quod si non feceritis extunc scituri certissime, quod vos et quemlibet vestrum cum vestro dampno et dispendio non modico ad solvendum predicta sua debita compellere volumus viis et remediis oportunis. Datum ꝳ. . .

CXCI.

Item committit, ut quidam conservetur in jure suo in comicia libera.

Karolus ꝳ. Illustri . . . nec non . . . et . . ., nostris et sacri Romani imperii fidelibus dilectis, gratiam ꝳ. Licet alias requirentibus meritis probitatis dilecti nobis . . . de . . ., quibus nobis et ipsi imperio grata sedulitate servivit, sibi de comicia libera et iuribus, honoribus et libertatibus ad eandem iure et consuetudine spectantibus de benignitate regia providentes gratiam fecerimus specialem, tamen, sicut insinuacione ipsius querulosa colligimus, in effectu sue gracie adversus regalia scripta, que desuper obtinuisse dinoscitur, cottidianis lacesitur iniuriis et multipliciter impeditur. Idcirco fidelitati vestre committimus et seriose mandamus, quatenus statim intellectis presentibus, privilegio nostre Maiestatis, quod dictus . . . obtinuit, in omnibus suis sentenciis, punctis et clausulis, prout illud conceptum fore videbitis, diligenter inspecto et in examen provide discussionis adducto, ipsum auctoritate regia, quam vobis quoad hoc exequendum plene committimus, in suis iuribus, graciis et libertatibus omnimode foveatis. Datum ꝳ. . .

CXCV.

Item facit cuidam assignari officium cum iuribus suis.

Karolus ꝳ. Iudici . . . et juratis . . . fidelibus nostris dilectis gratiam ꝳ. Cum propter fidelia servicia . . . et propter fiduciam, quam de sua gerimus probitate, ad profectum et promocionem eiusdem imperialis benignitas merito et favorabiliter inclinetur, fidelitatem vestram attente requirimus et hortamur, volentes, quatenus officium tale in opido nostro . . . cum universis suis pertinentiis nostre voluntatis intuitu sibi per vite sue tempora in illa summa, quam quicunque alius vobis dare consuevit, committere debeatis modis omnibus

et locare ipsumque in eodem officio absque mutacione qualibet conservare, in quo sublimitati nostre tanto gracios facietis obsequium, quanto magis cordi nobis existit, ipsum . . . in officio predicto constitui et nullum per hoc vobis in utilitate solita preiudicium generari. Datum 3c.

CXCVI.

Imperator restituit quosdam honori pristino.

Karolus 3c. Ad perpetuam 3c. Quamvis sublimitas cesaree dignitatis, in qua conditor orbis omnipotens nos sola sue pietatis clemencia collocavit feliciter, mentem nostram animet et inducat, quod de procurandis commodis et profectibus ac statu uberi universorum nobis et imperio sacro subditorum benignius meditemur, ad illorum tamen profectus, utilitates et commoda procuranda ac iura, gracias, libertates et emunitates conservandas singulari quodam favore nostra inclinatur Serenitas, qui virtutum et probitatum meritis ac fidei multiplicata constancia pre ceteris nostre Celsitudini crebrius placuerunt. Sane habito respectu ad multiplicia grataque servicia, nec non indefessam virtutis constanciam, quibus bone memorie . . . de . . . comes palatinus, nepos olim d. cardinalis . . . consiliarius et fidelis noster dilectus, per vite sue tempora, nec non nobiles . . . et . . . fratres de . . . comites palatini, dicti quondam . . . filii, familiares secretarii et commensales fideles nostri dilecti, nostre Celsitudini complacere studuerunt nec desinunt . . . et . . . fratres predicti continuatis affectibus sedulo complacere, de innata nobis clemencia et gracia speciali . . . eosdem . . . nec non filios, heredes et liberos ipsorum ceterosque utriusque sexus ab ipsis et eorum quolibet descendentes omni modo iure et forma, quibus melius possumus et valemus, in integrum restituimus ad originalem patriam, ad omnia iura civium Romanorum et ad omnes honores, dignitates et munera, quorum seu quarum dicti cives Romani reperiuntur fore capaces, nec non ad omnia et singula bona sua et possessionem eorundem, que idem . . . quondam seu hii, quibus ipse successit, tempore cuiusdam sentencie capitalis late contra ipsum reperiebatur possidere seu eciam detinere, penam quoque huiusmodi sentencie seu banni sive pecuniam sive personalem, si quam . . . et . . . predicti occasione predicte sentencie quoquomodo incurrisse noscuntur, ipsis et filiis ac liberis eorundem totaliter indulgemus et auctoritate cesarea relaxamus, ipsosque adversus dictam capitalem sentenciam seu bannum per quoscunque latam seu latum in integrum restituimus, acsi de dictis sententia et banno de verbo ad verbum in presentibus fieret mencio specialis, decernentes eandem sentenciam seu bannum exnunc prout extunc, videlicet a tempore promulgacionis eiusdem, nullius esse roboris seu momenti, ita quod eisdem . . . eorumque descendantibus utriusque sexus in preterito non preiudicet nec eciam in futurum proinde, acsi dicta sententia seu bannum ipso facto promulgata non fuissent. Non obstantibus aliquibus legibus, statutis, consuetudinibus, prescripcionibus et reformationibus, que huic nostre gracia obviare reperirentur, quibus in hac parte ex certa sciencia derogamus omnino,

acsi de omnibus eisdem in presentibus mencio fieret specialis. Nulli ergo etc. . . .¹⁾

CXCVII.

Absolvit quosdam a banno imperiali.

In nomine ꝛ. Karolus ꝛ. Ad perpetuam etc. Nobili . . . de . . . gratiam ꝛ. Gloriosius quidem arbitramur esse nostre cesaree Maiestati, piam mansuetudinem nostram iusticie rigorem dispensacione clementissima moderare, sic quod delinquentium pena progenitorum in minores non transeat innocentes, quam si rigidum callem iuris omni sui parte sectantes implorantibus veniam semper misericordiam denegemus. Advertentes itaque sincere tue devocionis affectum, quem ad nos et sacrum imperium te propensius gerere certo dudum experimento cognovimus, ac grata tue fidelitatis obsequia, que indefessa sollicitudine iam nostro excelso culmini fideliter impendisti et que impendere poteris et debebis studiosius in futurum, de augustalis clemencie nobis innata celebri benignitate ab omni vinculo et nodo sentencie, quam olim celebris memorie divus . . . quondam Romanorum imperator, avus noster carissimus, tulit contra et adversus progenitores tuos nobiles . . . de . . . , te singulariter et heredes tuos omnes utriusque sexus et legitime descendentes duximus presentibus absolvendum, te predictum et heredes tuos prefatis tuis benemeritis effectualiter exigentibus ad nostram et imperii sacri benivolam gratiam reducentes, sic quod omnibus privilegiis, libertatibus, honoribus, statu, fama et iuribus, immunitatibus, graciis et omnibus aliis, que tibi et eis per eandem sentenciam eciam exigente iusticia adempta fuissent, deinceps gaudere possis et frui, gaudeas et fruaris, acsi ullo unquam tempore prefati progenitores tui contra sacrum imperium in aliquo non peccassent. Non obstante predicta sententia contra eosdem lata, quantumcunque innitatur iusticie, aut aliquibus aliis que obstarent, quibus obstantibus vel obstare valentibus, quantum est in hac parte, de singulari gracia ac de certa sciencia nostra et non per errorem totaliter derogamus et esse volumus ac decernimus in omnibus derogatum.²⁾ Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostre Maiestatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem contrarium attemptare presumpserit, indignacionem nostram et penam centum marcharum auri puri eo ipso tocies, quociens contrafactum fuerit, se noverit irremissibiliter incursum, quarum medietas fisci nostri cesarei, reliqua vero lesorum usibus applicetur. Signum Serenissimi ꝛ. Testes huius rei ꝛ. Presencium etc. . .

CXCVIII.

Imperator absolvit quendam a banno imperiali.

In nomine ꝛ. Karolus ꝛ. Ad perpetuam ꝛ. Nobili . . . de . . . gratiam ꝛ. Quamquam aures piissimas exuberantis nostre benignitatis propicius exhibea-

¹⁾ Jest to list císaře Karla z r. 1361 daný Mikuláši a Františkovi de Albertinis, otištěný u Glafeye čís. 467. (str. 587).

²⁾ Až potud otištěno u Hoffmanna čís. 123. (Absolutio a sententia lata per cesarem.)

mus supplicibus singulorum desideriis, tamen eorum, qui, ut sepe contingit, nudi favore et ex invalencia utendi eorum iure ac eciam ex carencia quodammodo defensorum penam et supplicium incurrerunt, quadam moti compassione favorabilius inclinamur. Sane fidedigno testimonio quam plurium nobilium veridicorum prehabita certitudine, quod eo tempore, quo olim . . . de . . . per fratrem suum naturalem et fautores eiusdem occupacio dominii civitatis nostre . . . ablata sive arrepta [erepta] fuit, nullam sedicionis culpam nullamque in eo vicii maculam habuisti et quod nichilominus per eundem . . . , dum denuo sedicione cessante dicte civitatis nostre dominium occuparet, de te facta fuit condempnacio personalis ac eciam confiscata quelibet bona tua fuerunt, que in ipsa civitate . . . tunc temporis possidebas, supplicacionibus tuis misericordius annuentes te et heredes tuos omnes utriusque sexus ab omni condempnacione et banno atque sententia factis et lata de te per ipsum . . . aut per alios officiales eiusdem auctoritate imperiali et de certa ¹⁾ sciencia nostra absolvimus et totaliter liberamus, ad honores, famam, statum et iura nec non ad omnia et singula bona tua predicta taliter confiscata te et heredes tuos predictos restituentes in integrum, ita quod in illis et eisdem statu, iure, fama et honore salvus et illesus consistas cum heredibus tuis predictis, in quibus ante illas novitates, bannum atque sententiam primitus permanebas, decernentes et imperiali statuantes edicto, quod ipsa condempnacio seu bannum atque sententia et quecunque ex ipsis condependencia, secuta sive conexa exnunc irrita et irrita sint et cassa atque casse ac pro cassis et irritis habeantur et nullius valoris sint penitus vel momenti, non obstantibus aliquibus legibus, statutis vel reformacionibus aut decretis factis vel fiendis aut aliquo alio, quod obstaret vel ob stare posset, quibus obstantibus vel ob stare valentibus quoad premissa de certa nostra sciencia et non per errorem totaliter derogamus. Salvo quod, si quis aut si qui coram Maiestatis nostre presencia contra te quicquam probare voluerint, solempnem prestabimus audienciam facturi tibi et eis debitum in omnibus iusticie complementum. ²⁾

CXCIX.

Item mandatur quibusdam, ut civibus rehibeant bona ablata.

Karolus 28. Fideles dilecti. Quia cives de . . . , quos . . . de . . . pannis quibusdam spoliavit, notorie evidenti testimonio coram vobis probarunt, quod sunt homines et subditi illustris . . . ducis . . . et constat vobis eis manifestam iniuriam irrogari, sicut de hoc lacius venerabili . . . archiepiscopo . . . principi 28. duximus intimandum sub certo tenore, quem vobis transmittimus presentibus interclusum, idcirco fidelitati vestre mandamus et iniungimus presentibus seriose, quatenus ad hoc, quod prefati fideles nostri quevis deperdita una cum dampnis et expensis inde secutis rehibeant erga prefatum . . . archiepiscopum et quoslibet illos quorum interest, ea velitis diligencia laborare,

¹⁾ V rukopise *Lm* jest forma tato rozdělena na tomto místě ve dvě formy, z nichž každá má hořejší nadpis (čís. IV. 33. 34.).

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 124. (Absolutio a banno imperiali.)

qua velletis vestros concives in causa [casu] simili nostre Maiestatis presidio promoveri, sic facturi, quod de sollicitudinis et fidei debito mereamini erga Maiestatem nostram legitime commendari. Datum oc. . .

CC.

Imperator mandat, ut serventur treuge ad certum tempus.¹⁾

Karolus oc. Princeps dilecte. Intellexit nostra Sublimitas, quod illustri . . . tali oc. litem movere et per spolia et alios modos dampna inferre hostiliter incepisti cum aliis, qui tibi adherent et te adiuvant in hac parte. Quare tuam dileccionem seriose requirimus et monemus vel rogamus, tibiue auctoritate cesarea presentibus attente mandamus, quatenus super omnibus dissensionum materiis, que inter te tuosque consortes ex una et ipsum . . . vertuntur parte ex altera, treugas pacis velis amplecti et in eas omnimode consentire usque ad festum . . . proximum inviolabiliter duraturas. Nos etenim guerra, quam . . . comitibus de . . . nostris et imperii sacri rebellibus de presenti movemus, deo auspice feliciter consumata omnes inter vos dissensionis materias vobis ad nostri vocatis presenciam amore dignabimur vel iusticia de principum et procerum nostrorum consilio diffinire. Te preterea scire volentes, quod si in has treugas quecunque parcium consentire renuerit, extunc partem nostris treugis obtemperantem atque mandatis adversus partem rebellem manutenere proponimus et tueri. Datum oc. . .

CCI.

Item scribit alteri, ut consenciat, quod dicte treuge statuantur.

Illustris et magnifice frater karissime. Sub speciali fiducia fraternitatem vestram affectuose requirimus et rogamus, quatenus super dissensionis et altercationis materia, que inter vos et illustres . . . duces . . . principes nostros ex una et illustrem . . . talem . . . generum vestrum parte verti timetur ex altera, annuere et consentire nostri contemplacione velitis, ut usque ad festum . . . treuge pacis statuantur concorditer et serventur, gratam in eo nobis amicitiam ostensuri. Nam de presenti adversus comites . . . nostros et imperii sacri rebelles culpis eorum exigentibus cum exercitu forti procedimus et hac expeditione deo auspice feliciter expedita partes nostras adeo sagaciter apponemus, quod omnino inter vos et ipsum generum vestrum discordie finis bonus et placabilis imponatur. Datum oc. . .

CCII.

Similiter mandat servari pacem et ut parcant ordinacioni ducum.²⁾

Karolus oc. Nobili . . . de . . . graciam oc. Fidelis dilecte. Intellexit nostra Serenitas, quod inter te ex una et nobiles . . . de . . . parte ex altera cuiusdam

¹⁾ *Ha:* Mandat cuidam principi, ut consenciat, quod treuge statuantur.

²⁾ *Lm:* Imperator eidem Mediolanensi congaudendo de concordia inter ecclesiam et ipsum fiendam (sic).

litis et displicencie materia est suborta. Hinc est, quod pro innata nobis virtute pacem et concordiam nostrorum fidelium iugiter affectantes propter diversa incommoda, que ex litigiis et dissensionibus oriri noscuntur, sicut illis per litteras iniunximus sic etiam tibi sub obtentu gracie nostre firmiter precipiendo mandamus, volentes omnino, quatenus ob reverenciam nostri culminis super universis questionibus, que inter vos alterutrum ventilantur, treugas pacis statim assumere et perfectam pacem iuxta requisicionem illustris . . . ducis . . . firmiter debeatis et inviolabiliter observare ac super hiis omnibus eiusdem fratris nostri tamquam nostris iussionibus, beneplacitis et ordinacionibus ad firmandum inter vos plenam concordiam omnimode pareatis. Id ipsum sub pena indignacionis nostre nullatenus obmissuri. Datum Prage 20. . .

CCIII.

Item mandat cuidam, ut non foveat raptores.

Karolus 20. Insinuacione querulosa quorundam nostrorum fidelium nuper audito, quod quidam raptores malefici, utpote . . . de . . . et talis . . . et eorum complices, qui alias apud civitatem nostram et alibi in terris convicinis per incendia rapinas et alias turpitudines execrandas multa maleficia commiserunt, per tuos homines et in tuo dominio in manifestum nostrum et nostrorum fidelium preiudicium foveantur. Quocirca fidelitati tue precipimus et seriose mandamus, tibi nichilominus sub obtentu regalis gracie districcius iniungentes, quatenus universis tuis vasallis et subditis inhiibeas districcius et sicut magis poteris rigore, quod prefatos . . . malefactores ammodo non foveant aut receptent, ymmo ipsos veluti proscriptos et maleficos, quorum sunt crimina manifesta, persequantur hostiliter ipsosque de personis si poterunt apprehendant. Alioquin ubicunque notorie hospitati seu recepti fuerint, nos ab huiusmodi hospitatore seu receptatore ipsorum condignam recipi mandamus ultionem. Et super eo . . . et tali . . . commissionem fecimus specialem Datum 20. . .

CCIV

Inf feudacio et confirmacio bonorum quorundam

Karolus 20. Notum facimus 20., quod quia Johannes civis . . . fidelis n. d. in nostre Maiestatis presencia constitutus nobis humiliter supplicavit, ut bona sua infrascripta, que a nobis ut a rege Boemie obtinet, sibi confirmare et eum de illis dignaremur graciosius investire, ideoque suis precibus inclinati bona huiusmodi feudalialia, videlicet in villa . . . tot marcharum redditus, item in villa . . . redditus X march. gross. den. Prag. Polonici pagamenti, recepto ab eo fidelitatis debite iuramento, sibi et heredibus suis confirmavimus, confirmamus et eum suo et eorundem heredum suorum nomine de hiis, nostro et aliorum quorumlibet jure salvo, auctoritate presencium investimus, mandantes advocato nostro provinciali, qui est et qui fuerit pro tempore, presentibus seriose, quatenus prefatum Johannem et eius heredes in bonis huius-

modi ad sua iura manutenere debeat efficaciter et tueri nostre gracie sub obtentu. Presencium ꝛc. . .

CCV.

Imperator indulget, ut quidam possit uxori sue deputare censum in bonis.

Karolus ꝛc. Notum facimus etc. ut supra usque supplicavit, ut in villa . . . VII marcharum redditus annui gross. ꝛc., quas quidem septem marchas redditus Clare uxori sue in donacionem propter nupcias, que vulgariter Leipgedinge dicitur, se asserit assignasse, eidem Clare dignaremur graciousius confirmare. Cuius precibus ꝛc. annuentes prefate Clare dictum dotalicium auctoritate regia Boemie confirmamus per eam, sicut iura talium dotaliorum continent, pacifice possidendas, salvo in hiis iure nostro et quorumlibet aliorum, mandantes advocato nostro provinciali . . . , quatenus prefatam Claram in eodem dotalicio ad sua iura manutenere debeat efficaciter ꝛc. . .

CCVI.

Imperator libertat studium ¹⁾, quod instauravit in [civitate Senarum] et facit episcopum ibidem conservatorem.

Karolus ꝛc. Notum facimus ꝛc., quod studii generalis, quod in civitate Senarum auxiliante deo ad sacri decus imperii reformandum seu instaurandum duximus, ²⁾ incrementa felicia fervencius affectantes et longinquarum incolas regionum ad eius allicere cupientes accessum, universos et singulos clericos et laycos seu scolares, cuiuscunque condicionis ordinis aut status existant, ad prefatam civitatem Senarum causa studiorum futuris temporibus accedentes in accessu ad eam et in recessu ab ipsa a quibuslibet daciis, gabellis, pedagiiis, vectigalibus et oneribus, quocunque nomine censeantur, ex certa sciencia nostra eximimus et auctoritate Romana regia libertamus ac una cum familiis, equitaturis, arnisiis, valesiis et rebus suis omnibus liberos esse decernimus de regie Roman. potestatis plenitudine ac exemptos, mandantes universis et singulis vicariis, capitaneis, ancianis, potestatibus, rectoribus, gubernatoribus, communibus, universitatibus et officialibus ac fidelibus nostris et sacri imperii firmiter et districte, quatenus contra presentis nostri regalis indulti tenorem scolares seu studentes huiusmodi molestare vel inquietare non audeant seu quomodolibet perturbare sub pena indignacionis regie et sub pena eciam imperialis banni, quam omnes et singuli scienter contrafacientes, nisi congrue satisfaciant infra mensem, tocies quociens contrafecerint se noverint usque ad satisfaccionem condignam irremissibiliter incururos. Ne autem sub habitu vel nomine studencium a mercatoribus vel aliis fraus in premissis valeat exerceri, volumus, ut in hac parte accedencium ad iam dictam civitatem assercioni seu iuramento credatur, si illud qualitate personarum attentata visum fuerit exigendum, recedentes vero literas testimoniales . . . episcopi Senensis vel rectoris universitatis studii supra-

¹⁾ Ha: studium Pragense, — až v textu dále má »in civitate Senarum«.

²⁾ Dle Denifle-a Universit. r. 1357, 16. Augusti.

dicti recipiant, quibus hoc casu fidem volumus plenariam adhiberi. Verum quia parum prodest libertates concedere, nisi sit qui tueatur easdem . . . Scensensem episcopum, qui est et qui fuerit pro tempore, omnium et singulorum privilegiorum, libertatum et immunitatum ac exempcionum studii supradicti conservatorem constituimus eique plenam damus et liberam potestatem ea conservandi tuendi et exequendi ac in rebelles et malefactores [*Zhoř*: molestatores] studii et studencium predictorum animadvertendi et penas, quas virtute presencium vel etiam secundum leges et canones seu statuta locorum meruerint, exigente ipsorum contumacia ratione previa declarandi. Presencium oc. . . .¹⁾

CCVII.

Item commendat magistros studii Pragensis et promittit eis benefacere.

Karolus oc. Devoti carissimi. Informacione venerabilis episcopi . . . principis et cancellarii nostri oc. nuper audito, quod pro augmento status et honoris studii nostri Pragensis vestra frequentia solerter invigilet, quodque a tempore vestri adventus in Pragam idem studium notabiliter creverit et speretur auctore domino felicibus semper incrementis augeri, maxime propter vestram sollicitudinem, qua in legendo et disputando pro edificatione scholarum continuo laboratis, ad vestram promocionem tanto attentius intendet nostra Serenitas, quanto id ipsum vestra laudabilia quidem merita honestioribus studiis promerentur. Et super omnibus defectibus, quibus studium predictum aut impeditum est hactenus aut successu temporum impediri valeret, iuxta formam consilii vestri in proximo adventu nostro taliter remediari proponimus, quod animo hilari gaudebitis in suscepto iam labore laudabili militare. Non igitur vos concuciat in nostri absentia alicuius odiose sortis eventus, sed relegatis ab animo curis omnibus de nostre Maiestatis clemencia sub firme ac indubitate spei fiducia presumatis. Datum oc. . . .²⁾

CCVIII.

*Item laudat doctorem juris, qui dimisit lecturam decretalium et legit decretum.*³⁾

Karolus oc. Devote carissime. Religiosum affectum, quem elegit tua devocio, multum laudamus ex animo, gratum accipientes omnino, quod tu dimissis illis frivolis altercationum disturbiiis, quibus libri decretalium habundare videntur, ad lecturam decreti aciem tue mentis velud rem theologicam prudenti studio direxisti. Et quia relacione venerabilis . . . episcopi . . . principis cancellarii et consilarii nostri dilecti diligenciam tuam, qua honorem studii nostri Pragensis indesinenter prosequeris, sufficienter audimus, provisionem tuam, illius pensionis videlicet, que tibi annuatim ad duos terminos solvi con-

¹⁾ Otištěno u Madra čís 19.

²⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 329 a u Hoffmanna čís. 218. Formulí tuto nalezl jsem též v rukopise Vatikánském čís. 3995. fol. 60.

³⁾ Někteří rukop.: et eligit decretum ad legendum.

suevit hactenus, tibi pro securitate tua, quam primum regnum nostrum Boemie ingressi fuerimus, absque omni difficultate volumus stabilire, et considerata honestate studiorum, quibus intendis, honorem tuum procul dubio piis et benignis favoribus prosequemur, confidentes, quod tu bene inceptum solida virtute continues, ut apud te nostre Serenitatis affeccio continuato graciaram presidio frequencius augeatur. Datum oc. . . ¹⁾

CCIX.

Imperator indulget cuidam excessus suos.

Opus in nobis egregium divina clemencia suggerente perficimus, si per lubrica culpe deliramenta cadentibus misericordie celeris remedio subvenimus, cum augeatur in subditis devocionis vigor et fidei, dum ipsos a culpis nostre Celsitudinis humanitas absolvit et nostri honoris titulus devotorum nostrorum devocione crescente succrescit. Et licet in hoc nostra clemencia humilitate ad omnes libenter suadente sit humilis, circa illos tamen extenditur speciali prerogativa libencius, quos carnis nobis affinitate coniunctos sic devocio semper inantea consolidat, ut ad rectitudinis terminum gradiendum perveniat quenquam ipsos interdum aberrare contingat (sic). Eapropter licet consanguineus noster . . . comes . . . olim emulorum nostrorum suggestione seductus visus tantisper fuerit a nostris beneplacitis deviasse, quia tamen errore deposito nunc ad fidem et mandata nostra spontaneus se convertit, nos omnes offensas et culpas, quas idem cum suis sequacibus contra Maiestatem nostram propterea incurrisse noscuntur, eis clementer duximus remittendum, recipientes ipsos de cetero in plenitudinem favoris et gracie nostre sinum. Presencium oc. . .

CCX.

Imperator mandat detineri raptores, qui quosdam clericos captivarunt. ²⁾

Karolus oc. Universis et singulis principibus ecclesiasticis et secularibus, comitibus oc. ad quod presentes pervenerint, cuiuscunque gradus seu condicionis existant, nostris et sacri imperii Romani fidelibus et subiectis graciaram regiam cum clara noticia omnium premissorum. Insinuacione veridica nonnullorum ad aures nostre Celsitudinis nuper deducto, quod quidam B. de C. cum suis complicitibus pacis emulis tranquillitatis et iusticie inimicus honorabiles D. et F. canonicos devotos nostros dilectos in spiritu devocionis ad beatorum Petri et Pauli apostolorum limina procedentes dei timore postposito et salutis proprie immemor et oblitus in strata publica, ubi sub imperialis proteccionis umbra pax et securitas repromittitur ambulanti, nephande presumpcionis audacia captivavit ablatisque et receptis rebus suis omnibus, quas secum detulerant viatores, ipsosque in prefata captivitate detentos manifeste coegit,

¹⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 328 a u Hoffmanna čís. 219.

²⁾ Ha: Mandat principibus tam secularibus quam spiritualibus, ut detineant raptores, qui quosdam clericos spoliaverunt et captivaverunt.

quod optavit, ipsos strenuos et discretos H. de . . . et C. de . . . milites et quosdam alios videlicet P. de . . . et N. de . . ., quod se fideiussores statuerunt et predictum malefactorem et predonem imperialis strate nostre suosque complices in huiusmodi scelere perpetrato nominatim a venerabili . . . episcopo et eius officiali infra certum temporis spacium absolvi procurarent et quod in favorem huiusmodi raptoris et turpium hominum, quos feri seduxit demonis astucia, prefati clerici contra proprie consciencie motum dicant eosdem malefactores ignorasse penitus, si prefati viatores clerici fuerint, ymmo quod ipsos tamquam laicos ceperint et publicos inimicos et quod res suas, quas prefati raptores et malefici obstinata mentis sue malicia adhuc occupatas detinent, sibi assererent restitutas, quodque prefato malefactori et eius in hoc reatu complicibus apud sedem apostolicam absolucionem omnium sententiarum caucius et aliarum quarumcunque, quas occasione predicta incidisse poterint, impetrare debeant et pro eis allegare, quod propter capitales inimicicias et metum legitimum dicti malefici non possint ymmo non audeant in personis propriis ad sedem apostolicam proficisci, et quod ipsi nec non consanguinei, amici et fautores ipsorum eosdem spoliatores et maleficos occasione captivitatis prefate et omnium illorum, que ab ipsa dependent et dependere noscuntur, suspectos et exosos habere non debeant, vel coram quocunque ecclesiastico vel seculari iudice pro talibus iniuriis convenire, sicut hec et quedam alia in literis obligationis desuper factis plenius continentur. Nos igitur, cuius interest omnium fidelium nostrorum commodis intendere pariter et quieti et signanter clericos et ministros omnipotentis dei, de cuius opere et misericordia vivimus et regnamus, a quibuslibet calumpniis sive molestiis graciosius relevare, ne prefati malefactores fraudem et dolum sibi patrocinari gaudeant, neve de suis iniquitatibus et maleficiis glorientur, auctoritate Romana [*Lu: Boemie*] regia vel cesarea pronunciamus, declaramus et dicimus, quod universa et singula huiusmodi pacta, promissiones et federa, eciam si iuramentis vallata consisterent, cum vincula iniquitatis existant et contra libertatem sancte matris ecclesie et imperialis dignitatis honorem facta noscantur, colligationes, nullius penitus roboris aut firmitatis remaneant dictosque clericos captivatos, nec non compromissores et fideiussores ipsorum ab omnibus et singulis promissis, obligationibus, pactis et federibus, sub quacunque forma verborum concepta sint, voce vel scripto, puta scripturis publicis seu privatis, auctoritate prefata et de certa nostra sciencia duximus absolvendos, decernentes et auctoritate predicta decreto regio vel imperiali statuentes, quod prefati malefactores ad restitutionem integram ablatorum et ad penam in legibus et in canone super excessu prefato indictam obligari debeant et possint occasione reatus huiusmodi ab unoquoque et in quovis iudicio, ubilibet deprehendi poterint, conveniri, non obstantibus legibus, iuribus, constitutionibus, consuetudinibus, statutis publicis seu privatis, communibus sive municipalibus, usibus, observanciis et renunciationibus editis sive promulgatis in contrarium, quibus prefati malefactores quovis ingenio sive colore quesitis se defendere seu tueri valerent vel valeant, quibusque expresse et de certa nostra sciencia, si et in quantum prefate nostre declarationi, pronunciacioni. diffinitioni sive decreto in toto vel in parte adversari

censentur, de prefate potestatis plenitudine derogamus, mandantes nichilominus dilecto nobis comiti . . ., in cuius provincia seu dicione prefati malefactores morari sueverunt, nec non sancte pacis ibidem conservatoribus fidelibus nostris, quatenus ad hoc, quod prefati clerici ablatas sibi res ipsorum provisione recuperent et super iniuriis iusticiam assequi valeant, toto mentis affectu conentur et cum sedulitatis intente frequentia laborare, alioquin predictis nostris devotis intendimus, sicut eciam tenemur ex debito, de oportuno remedio providere, nec non adversus prefatum comitem et censervatores pacis predictae et alios, qui se in administranda dictis clericis congruenti iusticia negligentes reddiderint et in transgressores pacis huiusmodi ulciones debitas fulminare neglexerint, ad penas perdicionis feudorum et alias similiter procedemus in legibus expressas. Presencium cc. Datum cc. ¹⁾

CCXI.

Item indulget, ut fratres in bonis alias divisi iterum possint reuniri.

Karolus cc. Notum facimus cc., quod licet alias dilecti nobis I . . . et H . . . fratres de . . . fideles nostri in bonis suis, que possident, divisi fuerunt, ita ut quilibet eorum gauderet specialiter et distincte competenti sibi debita portione, tamen accedentes ad nostram presenciam animo deliberato et amicorum suorum accedente consilio Maiestati nostre devoto studio et cum omni diligencia supplicarunt, quatenus de nostro tamquam Boemie regis favore et consensu iterum valeant in bonis huiusmodi reuniri. Nos igitur consideratis multiplicibus fidelibus ipsorum obsequiis, quibus Celsitudini nostre complacuerunt hactenus et habundancius debebunt et poterunt in futurum, baronum regni nostri Boemie accedente consilio de certa sciencia et auctoritate regia Boemie compositionem et unionem factam sic inter eos in bonis eorum mobilibus et immobilibus, cuiuscunque condicionis sint aut quibus soleant appellari nominibus, que nunc habeant aut sint imposterum auctore domino iustis titulis habituri, approbamus ratificamus et de benignitate solita per omnia confirmamus, decernentes et hoc regio Boemie statuantes edicto, quod predicti I. et H. fratres de . . . exnunc inantea uniti esse et reputari debeant, acsi nulla inter ipsos divisio precessisset. Inhibemus igitur universis et singulis nostris fidelibus, ad quos presentes pervenerint, nominatim iudicibus curie et ceteris regni Boemie officialibus, quorum iam interest seu interesse poterit quomodolibet in futurum, ne adversus presentis nostre gracie et favoris indultum in dispendium et iacturam dictorum fratrum attemptare presumant sub pena gravissime indignacionis nostre, quam qui secus attemptare presumpserit se cognoscat graviter incidisse. Presencium cc. . . ²⁾

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 115. (Commissio contra raptores clericorum et absolvit eos a premissis.)

²⁾ Podobná formule otištěna u Hoffmanna čís. 107. (Ut fratres divisi reputentur coniuncti cum bonis suis.)

CCXII.

Item dat cuidam bona ad ipsum devoluta.

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod habita benigna consideratione ad multiplicia fidelitatis obsequia, que dilectus nobis P... de... notarius ꝳ. animo exhibuit indefesso et exhibere poterit prestancius in futurum, cuius eciam fidelitatis constanciam cottidianis experimentis invenimus, sibi et heredibus suis legitimis auctoritate regia Boemie ex certa sciencia et animo deliberato devoluciones omnium bonorum, que in Wratislaviensi districtu ad nos tamquam regem Boemie succedente tempore devolvi continget, vel eciam iam actu devoluta existunt, habenda et recipienda usque ad summam mille marcharum damus conferimus presentibus et donamus. Mandamus igitur... de... capitaneo Wratislaviensi ꝳ., quatenus vice et auctoritate nostra prefatum P. ad realem execucionem gracie nostre debeatis effectualiter et efficaciter promovere ac in corporalem possessionem talium devolucionum ipsum inducere, donec supradictam pecuniarum summam perceperit integraliter et ad plenum. Presencium ꝳ. ...¹⁾

CCXIII.

Imperator reprehendit super defectu iusticie.

Karolus ꝳ. Nobili... de... fideli nostro dilecto gratiam ꝳ. ... Ut iustorum et delinquentium merita digna censura iudicii tractarentur, providit ex alto iusticia principes et orbis terre presides actibus humanis preficere, ut iustis per retributionis tramitem ad gloriam et delinquentibus, qui juris regulas abdicant, responderetur ad penam. Igitur divine bonitatis arbiter dissolutum hactenus regni [Boemie] regimen digne committens ipsius prescivit fastigium²⁾ [et] in nobis velud in successore legitimo collocavit, ut transgressorum insolencias potestas nobis tradita flecteret et puniret ac subditorum, qui a semita mandatorum nostrorum non deviant, obsequia digne retributionis commercio compensaret. Cumque ad id exequendum non possimus per universas mundi partes personaliter interesse, licet simus potencialiter nos ubique, providimus tamen de fidelioribus aliquos velud nostri membra regiminis provinciis preficere, ut quod in potencia gerimus per eos velud ministros iusticie deduceretur ad actum. Nuper enim exclamantium et conquerencium ad audientiam nostram sedulo clamore pervenit, quod in decreta tibi provincia iuris ordine non servato et timore nostro abiecto excessus perpetrantur illiciti, transgressionum insolencie assidue committuntur, status regni pacifici dulcedine [sic] lacessitur. Estne istud de laude providi presidis, quod nunc provincia, cui preficeris, predicat, ubi strate violantur et predia, homines occiduntur, committuntur furta, moventur rixe, excitantur iurgia, perpetrantur

¹⁾ Otištěno v mém článku: »Nově nalezené rukopisy formulářů.« (Rozpravy č. spol. nauk. VII. 2.) Devoluciones čís. 2.

²⁾ Hoffmann má na tomto místě: »ipsius regale fastigium in nobis« etc.

enormia, nec per te plectuntur exinde transgressores, ymmo cum ad te deferuntur scelerum patratores huiusmodi reservantur et qui personali supplicio sunt plectendi, pecuniarum et precum interveniente suffragio a pena pro commissis sceleribus debita liberantur. Ad quorum exemplar alii elacionis spiritum assumentes in viros iustos deseuiunt et pacificos indesinenter offendunt, dum impunes transeunt, quos ad penam personalem iuris sancchio merito condemnarct. Certe si honorem tuum diligeres et beneplacitum nostrum observares, procederet solercius in predictis et in commisso tibi regimine attentius vigilares, attendendo, quid inde laudis tibi acquiritur, cum copia victualium affluenter exuberat [sic]. Deponas nempe nutrire cutem et epicuri studeas vitam eicere, ut ad exercendum officium sis agilior, postponas que corpus nutriunt ad quietem, cum non sit quiescendum presidi et sic tibi commissum modicum regimen vigilanter exerceas, quod in decreta tibi provincia transgressores et vicia depellantur. Quare mandamus, quatenus sine dispendii mora discernas tam provincialibus et indigenis singulis quam advenis et concurrentibus universis iusticiam ministrando, provinciam ipsam apcius purgare procures et exinde tribulos lesionis evellas, quod prefata facinora deleantur, transgressores, homicidas, violatores itinerum ulcionis debite gladio audacis more presidis materialiter puniendo, ut per te hucusque commissa per cure solerciam redimantur et soporis habiti abiecta gravedine status pacis per vigilancie solertis excubias reformetur. Sic autem te gerere studeas studiose sollicitum, quod ex affectu laudabilium operum in conspectu nostro commendandus occurras, sciturus, quod si aliter inde feceris, preter indignacionem nostri culminis, quam incurres, sic contra te ad infliccionem penalem nostra procedat auctoritas, quod dolore merito pateris nostrum te sprevisse mandatum Datum oc. . . ¹⁾

CCXIV.

Arengae diverse super privilegiis confirmacionum. ²⁾

In nomine etc. Karolus oc. Ad perpetuam oc. Imperialis benignitatis sublimitas generosa, quamquam universis fidelibus, quos imperii sacri latitudo complectitur, grata beneficia dignetur impendere et tanto copiosius in subiectos sue largitatis propagare donaria, quanto ex huiusmodi distribucione magnifica suis frequenter erariis experitur accrescere et fidelium devociones augeri, tamen ad illos, qui per observanciam regularis discipline mundi derelictis illecebris conditori nostro condignum prebent obsequium, specialis tamen prerogative favoris dignanter inclinatur, ut ex rebus transitoriis immarcessibilis beatitudinis in eternis beatorum gaudiis thesaurizet. [Sane si ad quorumlibet religiosorum promovenda commoda et temporales ubertates augendas nos ex officii nostri debito obligari conspiciamus, nichilominus ad monasterium s. Andree ordinis s. Benedicti in civitate Mantuanensi ardenciori zelo nostra

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna co čís. 116. (Reprehensio propter defectum iusticie et committit punire transgressores.)

²⁾ Ha: Octo bone arengae super privilegiis confirmacionum.

suspirat intencio et dum eciam cumlata dulcedine ad eius exaltacionem desideria nostra porrigimus, cum sint ibidem nostre salutis et christiane fidei saluberrima fundamenta. Quid enim ex hoc thezauro potest censerī nobilius aut substantie quavis estimacione preponderant sacri sanguinis et aque sancte liquorem, qui ex apertura lateris Jesu Christi lancea beatissimi sui militis Longini, quem centurionem s. evangelii denotat historia, in redempcionem nostre salutis effluxit et qui eciam certissimis probacionibus evidentissimis manifeste in predicto loco diligencius custoditur et a quo divine largitatis pietate munifica innumeris Christi fidelibus tot et tam exquisite gracie mirabili copia profluxerunt, non solum in illo redempcionis humane generali presidio, verum eciam in singularibus personis, ubi infirmi debiles claudi surdi ceci muti et alii quicunque naturalibus officiis et beneficiis destituti sue consolacionis dona senserunt et senciunt infinita. Sane etc.] ¹⁾

Idem.

Claret imperii celsitudo decoris et splendidis irradiatur fulgoribus, dum ministris stipatur ydoneis et ipsius officia salutari devotorum ac fidelium nostrorum regimine diriguntur. Sane si ad quorumlibet religiosorum promovenda commoda et temporales ubertates augendas etc. . .

Idem.

Etsi imperialis mansuetudinis providencia curam gerens subditorum ad ea, que reipublice statum respiciunt, diligenti teneamur sollicitudine intendere atque voluntarios subire labores, ut subiectus sibi populus in optata pacis tranquillitate conquiescat, ad illa nichilominus uberiori quodam favore mentis sue aciem debet convertere, que sanctarum ecclesiarum et ministrorum omnipotentis dei commodum sapiunt et honorem etc. . .

Idem.

Inter alias gloriosas reipublice curas, quibus imperiale fastigium, cui licet insufficientibus meritis auctore domino presidemus, assidue meditari nos ammonet etc. . .

Idem.

Ferventer in votis gerimus, qualiter regulares personas celesti domino in humilitate spiritus sprete seculi blandicia [sic] ab iniuriis et molestiarum impetu protegamus, in quorum quiete mens nostra quiescit et gaudet in pace, presertim quia pacis auctorem non nisi pacis in tempore colere bene possunt et suas pro salute nostra et sacri Romani imperii augmento felici preces ei fundere, quibus nos speramus iugiter apud altissimum adiuvari. Sane pro parte religiosorum etc. . .

Idem.

Ad hoc summi dispensacione presidii principalis monarchie obtinuimus dignitatem, ad hoc sacri Romani imperii suscepimus diadema, ut si ad alia extrinseca debita nos sollicitudo provocat ad ea tamen, que statum felicem

¹⁾ [] dle rukopisu *Lm*.

et quietum ac incrementum iurium graciaram libertatum ac personarum religiosarum conspiciunt, tanto intendamus uberius quanto nostrum pre ceteris mundi principibus solum magnificencius erexit celestis providencia creatoris etc. . .

Idem.

Licet ad universorum sibi fidelium subditorum statum et commodum nostra Serenitas gracie dignetur intendere, ad illud tamen, quo divinus cultus augmentum recipit, pia devocione vota liberalius se extendit [sic] etc. . .

Idem.

Honor Maiestatis cesaree eiusque gloria in excelso solio collocata tanto amplioribus commendacionum exaltantur preconiiis tantoque gravioribus fidei et devocionis impendiis fulciuntur, quanto maioribus graciaram largicionibus subditi per imperialem clemenciam fuerint consolati, et illi precipue, quorum vita et conversacio a mundanis vanitatibus sequestrata in dei cultura sacre religionis studio devocionis se exercent [sic] etc. ¹⁾

CCXV.

Principium super privilegio confirmacionum.

Imperatorie Maiestatis gloria eiusque virtutis magnificencia tanto amplioribus laudibus decoratur tantoque laciore honoris titulis adornatur, quanto graciosius benigniora munera fuderit in subiectos. Et licet de innata virtutis clemencia generaliter erga quoslibet sacri Romani imperii fideles et benemeritos liberalis existat, ad illos tamen munificencie dexteram liberalius dignatur extendere, quos pro eiusdem imperii honoribus commodis et profectibus fama celebris fervencioribus studiis insudasse testatur. Cum itaque Maiestati nostre pro parte venerabilis . . . episcopi devote supplicatum extiterit, quatenus etc. . .

CCXVI.

Imperator eximit et libertat quosdam cives a solutione theoloneorum in certis locis.

In nomine etc. Karolus etc. Ad perpetuam etc. Tunc solum principis sublimius elevatur, tunc in alienis nacionibus eius gloria dignis laudibus diffusius dilatatur, quando subditis sibi fidelibus studio sue virtutis pax et tranquillitas procuratur ac eorum indemnitati a servitutibus et angariis copiosius providetur. ²⁾ Hinc est, quod ad opidum nostrum, cuius cives et incole, fideles nostri dilecti, nostre Maiestati ex eo tempore, quo principatum super eos accepimus, omni semper studio totaque fide et constancia servierunt et tanto

¹⁾ *Lm* pod čís. I. 31. (Secuntur arenge bone super privilegiis confirmacionum) má 6 areng a sice rozdílných, některé mají nadpisy: Arenga pro doctoribus, Illustracio ducis vel comitis, Arenga pro electoribus, Pro monasteriis arenga, kterážto poslední jest totožná s hořejší první. Pod čís. III. 22 (Secuntur arenge privilegiorum) jest pět areng hořejších.

²⁾ Arenga tato otištěna u Hoffmanna při čís. 88.

fidelius servire futuris temporibus tenebuntur, quanto graciosius libertates et exempcionem eorum dignati fuerimus propagare, nostre consideracionis intuitum convertentes eisque de innata nobis clemencia ad honorem quidem nostre Celsitudinis et regni nostri Boemie ac insignis eius corone gratiam volentes facere specialem, ad hoc precipue, ut ipsum opidum nostrum tam in multitudine populi quam in rerum ubertate grata suscipiat incrementa, supradictos cives, incolas et homines seu habitatores in . . . qui nunc sunt et qui perpetuo fuerint in futurum, cuiuscunque status, operis, officii, negociacionis vel condicionis existant, a prestacione et solucione theolonei, quod in . . . a quibuscunque personis seu personarum qualibet, rebus, bonis et mercibus exigitur et levatur, imperiali auctoritate ex certa nostra sciencia eximimus, absolvimus et tenore presencium libertamus ac exemptos solutos et liberos perpetuis temporibus esse debere statuimus de plenitudine cesaree potestatis, auctoritate et potestate predictis nichilominus decernentes, quod exempcio, solucio et libertacio nostra huiusmodi nullis debeat a quocunque infringi temporibus vel quibuscunque dolis aut machinacionibus aboleri seu in dubium revocari, sed plenam et irrefragabilem obtinere perpetuo firmitatem. Nos quidem . . . ad quem proventus dicti theolonei spectare noscuntur, omne dispendium, quod in exempcione, absolucione et libertacione nostra predicta sustinere videbitur, refundere volumus sibi que circa hoc de satisfaccione congrua providere. Nulli ergo omnino hominum etc. . .

CCXVII.

Imperator mandat arrestari bona omnia civium Coloniensium.

Karolus oc. Universis et singulis principibus, comitibus, baronibus, nobilibus, militibus, clientibus, burgraviis, iudicibus, juratis et universitatibus civitatum et locorum sacri imperii et regni Boemie tam ecclesiasticis quam secularibus, ad quos presentes pervenerint, fidelibus suis dilectis, gratiam oc. . . . Exposicione querulosa prudencium virorum . . . et . . . de . . . nuper accepimus, qualiter ipsi prope confinia civitatis Coloniensis super alveo Reni quibusdam suis rebus usque ad valorem mille floren. auri fuerint spoliati, quodque res ipse in civitate Coloniensi incolis et inhabitatoribus loci ipsius vendite fuerint et quamvis iuxta relacionem ipsorum prefatis civibus Coloniensibus aliquociens scripserit nostra Serenitas, quod ad rehibicionem perditionis nostrae et iuxta honorem proprium vellent intendere et tante perditioni adhibere remedium conveniens, ut decebat, nostre tamen litere effectu sperato caruerunt, sicut hoc iterate ipsorum querimonie clarius indicarunt. Et quia prefati nostri fideles videntes se, ut asserunt, omni predictorum civium Coloniensium auxilio destitutos apud imperialem iusticiam querendo remedia Maiestati nostre sollicite petitionis instancia supplicarunt, ut dictis suis dampnis notabilibus dignaretur consulere graciose, nos igitur pro bono reipublice et ut firmiore statu tranquillitas pacis vigeat pro consolacione viatorum quorumlibet, ac ne tante negligencie rigor inultus remaneat, volentes prefatis nostris fidelibus, sicut ordo requirit iusticie, de oportuno remedio providere, vobis omnibus

pariter et cuilibet in specie auctoritate imperiali et regia Boemie, prout unumquemque mandati series valet concernere, precipimus et iniungimus seriose, quatenus dicto . . . et . . . aut suis legitimis nunciis, quibus hoc claro documento commiserint, dum vobis presentes ostenderint, ad arrestandum detinendum et occupandum res merces et bona dictorum civium Coloniensium, ubicunque deprehense fuerint sub vestris dominiis iudicibus aut districtibus, oportunum velitis iuvamen et auxilium impartiri, ut tamen res ipse sub diligenti iuratorum cuiuslibet loci custodia et tuicione remaneant, donec dictante iusticia predictis nostris civibus de summa mille floren. auri distraccione rerum huiusmodi fuerit plenarie satisfactum. Presencium ꝳ. . .¹⁾

CCXVIII.

Imperator mandat promoveri quendam in arrestando bona.

Karolus ꝳ. Fideles dilecti. Cum propter rapinas et spolia in . . . cive . . . per homines residentes in Francia nuper temere perpetrata, per que quasi ad extremam vergere videtur inopiam, impigneraciones et arrestaciones ei facere promiserimus, prout in literis nostris Maiestatis nostre sigillo pendenti signatis, quas ei dedimus, contineri plenius videbitis, fidelitatem vestram seriose requirimus et hortamur volentes, quatenus nostre consideracionis intuitu eidem ad premissa benivolam velitis et efficacem, dum et quociens vos requisierit, impendere voluntatem, ut nostrarum literarum sueque iusticie plenum ac debitum consequatur effectum ipsumque per territoria vestra sub bona faciatis securitate conduci facturi taliter, quod idem . . . recommendacionem cesaream in premissis apud vos sibi senciat profuisse, per quod complacenciam exhibebitis nostre Celsitudini bene gratam. Presencium ꝳ. . .

. CCXIX.

Item decernit, ut non imputetur comiti arrestacio, quam fecit de mandato cesaris.

Karolus ꝳ. Spectabili . . . comiti suo et imperii sacri . . . gratiam ꝳ. Carissime fidelis. Quamvis . . . civis . . . super arrestacione rerum, mercium et pecuniarum quorundam mercatorum de regno Francie et nominatim civitatum . . . et . . . quasdam literas arrestacionis et repressaliarum de cancellaria nostra dolo et falsitate suggestis et veritate suppressa fraudulenter extraxerit teque monstrato literarum tenore seduxerit, ut ad sui instanciam res, merces et pecunias huiusmodi in grave dictorum mercatorum dispendium arrestares, quia tamen bono zelo et non intencione sinistra arrestacioni et occupacioni rerum talium tua intendere curavit industria, ut tenorem literarum deliberares exequi tamquam obediens subditus, volens Maiestatem nostram et sacrum Romanum imperium debite veneracionis officiis honorare, sicut sinceritatem tui animi operacionis exterioris qualitas indicat in aperto, cum tu informacione iam accepta et intellecto, quod perperam dictus . . . in predictis incesserit,

¹⁾ Otištěno od Neumanna v Lausitzer Magazin sv. 23. č. 149.

paratus sis et captivos dimittere, qui cum ipsis rebus, mercibus et pecuniis deprehensi noscuntur et eciam ablata quevis restituere sine dolo sub omni integritate et ea sufficienti plenitudine, sicut in tuam potestatem aliquando pervenerunt, idcirco tantam fidem et tam fidelis affectionis studia, quibus nos et imperium sacrum prosequeris colendo sanctam iusticiam, animo grato recepit nostra Serenitas teque innocentem in premissis et circa omnem prosecutionem ipsorum causis predictis exigentibus liquido declaramus, quoniam tue intentionis in talibus semper extitit, nos et sacrum imperium humilitatis obedienti virtute singulariter venerari, decernentes, quod arrestacio, repressalie et occupacio, sicut expressatur superius, cum tu in culpa non fueris sed . . . predictus, tibi aut tuis heredibus non debere iure vel facto, in iudicio vel extra, aut in quibuscunque actibus privatis aut publicis in preiudicium devenire. Inhibemus igitur universis et singulis principibus, comitibus ꝙc., ne tibi tam notabilis et famande virtutis industriam, qua in hiis ad nostrum honorem singularibus studiis claruisti, presumant in vi ium seu negligenciam quomodolibet computare sub pena mille marcharum auri purissimi, quas ab eo qui contravenerit irremissibiliter exigi volumus et earum medietatem nostris, residuam vero partem tuis usibus applicari. Presencium ꝙc. . . ¹⁾

CCXX.

Imperator restituit R. de Warth ²⁾ pristinae libertati, eo quod propter excessus patris etc.

Karolus Quartus ꝙc. Nobilitas innate nobis clemencie in hoc precipua et evidenti claritate refulget et cesaree benignitatis claret mansueta proceritas, si miseremur excessibus et illis indulgemus obnixi, qui non proprio sed alieno reatu laborant et tanto nostri creatoris fiducialius imitari speramus exemplum, quanto benigniore consilio subiectorum nobis fidelium excessibus miseremur. Sane cum nobilis R. de Warth., nunc familiaris consiliarius domesticus et commensalis fidelis noster dilectus, propter excessus notabiles olim . . . de Warth. genitoris sui, qui dive recordacionis Albertum quondam Romanorum regem depravate sortis malicia occidisse refertur, adeo iura sua perdiderit, ut per sentenciam diffinitivam celebris et recolende memorie divi H[enrici] quondam Romanorum imperatoris, avi nosri carissimi, una cum suis fratribus reus iudicatus fuerit crimine lese Maiestatis, nos attendentes, qualiter publice fame docente relatu idem R. junior ut premittitur tempore patrati sceleris et dum pater eius talem reatum committeret minorennis extiterit, consideratis eciam moribus et laudabili conversacione dicti R. familiaris nostri satis evidenter nobis exempla sue virtutis demonstrant, eum circa paternos conatus non debere culpari, qui probitati et virtutibus frequenter innititur, sicut hoc cottidianis ipsius actibus experimur. Quapropter maturo principum, baronum ac procerum

¹⁾ Shoduje se až na konec týkající se trestu doslovně s listem z r. 1361 otištěným u Glafeye čís. 471 (str. 595), kdež se jmenují: Rudolfus comes de Nydow — a Cosmas dictus Speyser civis Constantiensis. Srovn. poznámku k čís. našemu CCCXXXIV.

²⁾ Přepis Brněnský má: R. de Wartenberg (!).

nostrorum accedente consilio animo deliberato non per errorem aut improvide sed de certa sciencia ac de plenitudine imperatorie potestatis predictum R., heredes et successores suos ad omnia iura, privilegia, libertates, status, condiciones et gracias, quibus progenitores eorum iure et observata consuetudine freti sunt hactenus, plene reducimus, decernentes, quod omnibus iuribus, privilegiis, libertatibus, statu, condicionibus et graciis pociantur et gaudeant, quibus ante patracionem dicti excessus paterni gaudebant, quodque excessus huiusmodi eis in viciū imputari non possit seu valeat, de plenitudine dicte potestatis cesaree presentibus declaramus, non obstantibus legibus, constitutionibus sive statutis publicis seu municipalibus loquentibus in contrarium, quibus omnibus, si et in quantum presenti nostre restitutioni et declaracioni in aliquo obviare censentur, penitus derogamus, supplentes omnem defectum, si quis ex defectu solempnitatis obmisit, obscura vel dubia interpretacione verborum sive quovis modo alio compertus fuerit in premissis. Nulli ergo hominum liceat hanc nostre restitutionis, declaracionis et defectuum supplecionis paginam infringere seu ei ausu quolibet temerario contraire sub pena mille marcharum auri purissimi, quas ab eo qui contrafecerit tocies, quociens contrafactum fuerit, irremissibiliter exigi volumus et earum medietatem nostri imperialis erarii sive fisci residuam vero partem iniuriam passorum usibus applicari cc. . . ¹⁾

CCXXI.

Rex privat quosdam officio camerariatus et poprawczonatus etc.

Karolus cc. Regie Maiestatis sublimitas de vestre fidei ac circumspicionis industria rite confidens vobis supremi camerariatus, iusticiarie sive poprawczonatus officia regenda commisit, ut vestra sedulitas huiusmodi graciaram largicione discrete pensata unumquemque regnicolam per Boemiam nostre dicioni subiectum zelo iusticie et fastigio regie dignitatis inspecto a violentis oppressionibus et iniuriis tueretur, vosque, qui non solum tranquillitati nostrorum officialium verum eciam tocius regni commodis et saluti et precipue in tempore nostre absencie prompte fidelitatis officio intendere debeatis, reddende vicissitudinis immemores et regalium beneficiorum obliti cuiusdam impigneracionis colorem facientes pretendentes [sic] nobilem . . de . . . familiarem et fidelem cc., qui velud officiatu noster personam nostram ymaginarie representat, dum nuper dispositis quibusdam negociis de regie proteccionis umbra confidens lassa cominisset membra sopori, captivato filio suo rebus suis, quas tunc poteratis habere, in contemptum nostre Celsitudinis, ipso manus vestras vix personaliter evadente, presumptive temeritatis audacia et violenta tyrannide spoliastis, sicut non aliunde informacione recepta sed ex vestris literis et confessione propria collegimus manifeste. Cum tamen iuxta dudum approbatam consuetudinem regni inauditus iudicetur iste modus accipiendi pignora, puta personas capere, officiatos regios spoliare, sed pocius animalia et res

¹⁾ List tento otištěn jest u Hoffmanna čís. 136 [však beze jmen] a dle rukopisu *Lu ve Forschungen* z. d. Gesch. XIV, 567. Dán byl zajisté před r. 1361., srovn. Glafey *Anecdota* čís. 510.

alie opportunis modis et congruis consueverunt arrestari, etsi etiam pro vobis interpolaret iusticia, nostro tamen culmini presertim in absencia nostra deferri merito decuisset. Quapropter huiusmodi tam perniciosos excessus et improvide levitatis rabiem truculentam tollerare nolentes, aut in nostrum ac regni nostri preiudicium sub dissimulatione transire, prefato vestro reatu tam notorio poscente vos et quemlibet vestrum deliberacione previa et maturo precedente consilio a supremi camerariatus, iusticiarie seu poprawczonatus et ceteris regalibus officiis et nominatim aurifodinis et ceteris bonis regalibus simpliciter, quocunque etiam titulo hactenus in vestra potestate fuerint, auctoritate regia destituimus, eximimus et privamus et nichilominus super irrogata nobis iniuria et contemptu prefato de baronum et procerum regni nostri consilio iudicialiter experiri volumus adversum vos, prout ordo rationis dictaverit, finaliter [sentencialiter] processuri.

CCXXII.

Processus sive bannum imperiale contra Bernabonem de Mediolano.

Karolus oc. Notum facimus . . . , quod quamvis littere B[ernabonis] de Mediolano dudum precesserint nobilis Sagremor de Pomeriis militis sui familiaris adventum, in quibus idem B[ernabo] nostre Serenitati spondebat, quod dictus Sagremor e vestigio veniret ad nostri presenciam ad compromittendum in facto Bononiensi, quod ad presens inter sanctam matrem ecclesiam ab una et eundem B[ernabonem] parte ventilatur ex altera, in personam nostram et Sereniss. principis domini . . . regis Ungarie ea sufficienti potestate munitus, quam ipsemet B[ernabo] habere posset, si adesset propria in persona, ipse tamen Sagremor veniens proseguendi premissa nullam a prefato B[ernabone] penitus attulit potestatem, cum tamen merito dictus B[ernabo] magna diligencia intendisset ad hoc propter literas nostras huiusmodi, quas non solum nobis sed etiam prefato . . . regi Ungarie destinavit et quamvis in hoc animum nostrum satis graviter commoverit nobisque materiam tribuerit indignandi, habito tamen respectu ad preterita sua servicia et illum singularem affectum, quo celebris memorie divus H[enricus] Romanorum imperator, avus noster carissimus, domum dicti B[ernabonis] innata sibi pietatis clemencia prosequi dignabatur, ipsum in persona spectabilis Jo. comitis oc., quem ad hoc faciendum specialiter nostra transmisit Serenitas ex superhabundanti adhuc requisivimus, hortati sumus et monuimus seriose, quatenus iuxta sue promissionis continenciam et fidei et honori suo congruebat, instrumenta compromissionis super antedicto facto Bononiensi in personam nostram et dicti . . . regis Ungarie nostre Maiestati dirigeret omni difficultate remota sub forma, sicut de sapientum consilio unquam fieri poterit meliori, in hoc se ostendens sicut vellet, quod operarius meretur sui operis studio commendari et ut sinceritatem sui affectus sentiret imperialis Serenitas, dum rite et secundum sacrarum legum ordinem in nos et prefatum regem Ungarie compromitteret de premissis et quod ad mandatum prefati . . . comitis ad hoc singulariter missi ut premittitur ymmo verius nostrum, cuius nomine et auctoritate sibi preceperit treugas pacis cum ecclesia sancta et cum venerabili ipsius legato firmaret et stabiliret eo

modo, sicut predictus . . . comes virtute literarum auctoritatis sibi in hac parte concessa sibi duceret indicendas usque ad festum s. Martini futurum proxime, ut medio tempore possemus una cum predicto rege Ungarie de finali concordia dicti negotii decenter et viis salutaribus cogitare, alioquin nisi a tali guerra, quam s. matri ecclesie movere dinoscebatur, omnino resipisceret et cessaret et nisi castra, fortalicia et loca comitatus Bononiensis et alia que ad ecclesiam sanctam pertinent restitueret et eidem s. matri ecclesie de omnibus dampnis, que occasione talium guerrarum sustinuit, ad plenum satisfecerit sine mora infra certum tempus sibi tunc specificè exprimendum, contra ipsum exigente iusticia et crescente ipsius contumacia vellemus procedere viis et remediis oportunis. Quia vero sepedictus B[ernabo], prout veridica dicti comitis relatione comperimus, pia mansuetudinis nostre monita surda aure pertransiens premissa adimplere contempsit et sic in sua contumacia spiritu permansit et permanet indurato nobisque et sacro imperio non obedit nec erubuit nec erubescit promissorum, que nobis fecit, continenciam pertinaci negligencia preterire, omnium electorum principum tam ecclesiasticorum quam secularium accedente consilio, quorum rata sententia liquido diffinivit, quod ipse B[ernabo] adversus honorem sacri imperii manifeste deliquit, ipsum animo deliberato non per errorem aut improvide sed de certa nostra sciencia ab omnibus vicariatibus, quos pro nobis et sacro imperio hactenus gessisse dinoscitur, privamus ac deponimus ab eisdem adimentes omnem potestatem, auctoritatem et bayliam, quibus quavis ratione vel causa nostris et s. imperii vice et nomine fretus est hactenus aut fungi poterat quovis modo, omnes et singulas literas, quas desuper a nostra Majestate aut quovis alio obtinuisse probatur, in omnibus suis tenoribus, sentenciis, punctis et clausulis de verbo ad verbum, prout scripte sunt, eciam si de hiis iure vel consuetudine in presentibus deberet mencio fieri specialis aut tenor earum ex integro deberet in presentibus contineri, de certa nostra sciencia et de imperatorie plenitudine potestatis revocamus eumque velud nostrum et imperii sacri rebellem et hostem publicum estimamus. Nec non auxiliores, violatores, complices et subditos ipsius et omnes simpliciter eidem [adherentes], cuiuscunque nobilitatis, status, gradus, nacionis vel honoris existant, proscriptioni et banno imperiali subicimus, proscribimus et edicto imperatorio verbanimus [sic], decernentes, quod idem B[ernabo] et sui auxiliores, violatores et complices et sibi adherentes predicti quicunque oc. . . omnibus feudis, que a sacro tenent imperio, et omnibus privilegiis, graciis, libertatibus, que et quas ab eodem obtinuerunt imperio, exnunc inantea sint indigni eis que careant omnino perpetuis temporibus affuturis. Hunc preterea nostrum processum et imperialem sententiam in notam dedecoris sepedicti B[ernabonis] per omnes civitates Alamanie et alias regiones subiectas imperio publicari precipimus et sub imperialis Majestatis nostre sigillo valvis pallaciorum in singulis urbibus Alamanie affigi notorie, ut in penam sibi sit sua temeritas, qua et imperialia mandata contempnere et a promissis suis recedere non expavit talisque sua presumpcio pateat multorum noticie et vexacione intellectum sibi dante in semetipso cognoscat, quam sit decenter superioris mandato parendum et quibus debeat imperialis Celsitudo reverenciis

honorari, ad alia nichilominus graviora, si dicti B[ernabonis] temeritas illud exegerit, suadente iusticia processuri. Presencium ꝛc. . . ¹⁾

CCXXIII.

Item alter processus contra eundem Bernabonem de Mediolano.

Karolus ꝛc. Universis et singulis principibus ecclesiasticis et secularibus, comitibus, baronibus, militibus, clientibus, civibus et universitatibus civitatum et locorum sacri Romani imperii, ad quos presentes pervenerint, fidelibus suis dilectis, graciam ꝛc. Dudum propter patentes iniurias et enormes offensas, quibus B[ernabo] de Mediolano ꝛc. sacrosanctam Romanam ecclesiam multipliciter prosequi et offendere non expavit et quia sedulo per nuncios et literas nostras admonitus, ut ecclesie Romane super illatis condignam satisfactionem impenderet et a sede apostolica veniam super tot excessibus impetraret, ipse B[ernabo] nostra monita surda aure transibat atque mandata, cumque super hiis per speciales nuncios suos et literas fide media pro parte sua in Maiestatem nostram se compromissurum solide promississet, tandem cum iam res ipsa concludi deberet repente mutato consilio compromissum huiusmodi in elusionem et contemptum Maiestatis eiusdem simpliciter et expresse rennuat consumare, animo deliberato sano eciam principum, baronum et procerum nostrorum accedente consilio dictum B[ernabonem] de certa sciencia et de plenitudine potestatis cesaree observatis in hoc, que imperialis iusticia requirebat, a vicariatus sive vicariatuum nostrorum officiis tam in civitate Mediolanensi quam alibi in Italie partibus destituimus, ipsum omnibus iuribus, privilegiis, graciis, libertatibus et emunitatibus, quibus idem nostra seu predecessorum nostrorum Romanorum imperatorum sive regum dive recordacionis concessione gaudebat vel gaudere poterat, dignum duximus ratione previa privandum et eciam spoliandum. Novissime siquidem [hiis diebus] sanctissimus in Christo pater dominus noster summus pontifex per literas et solempnes nuncios suos nobis insinuare curavit, qualiter idem B[ernabo] non solum non penitet vel curat satisfacere de premissis, verum eciam de die in diem in deteriora prorumpens adversus sanctam ecclesiam peiora prioribus patrare in contemptum clavium ecclesie non veretur, propter quod idem dominus noster papa tanta ipsius B[ernabonis] excrescente malicia et iusticia exigente ²⁾ eundem B[ernabonem] omnesque fautores, adherentes, auxiliares, complices et defensores ipsius velud hereticos condempnavit, monens nos cum instancia et requirens, ut et nos contra ipsum favore sancte matris ecclesie viis et remediis oportunis assurgamus. Nos itaque fidem catholicam totis visceribus amplectentes ipsum B[ernabonem] talem qualem ipsum sancta reputat ecclesia reputantes, principes et fideles carissimi, sicuti pridem fidei vestre censura imperiali mandavimus, sic et nunc vestre fidelitati sub obtentu imperialis

¹⁾ Otištěno u Pelzla II. 281 a u Madra čís. 16.

²⁾ U Hoffmanna přidáno ještě: »adimens sibi omnem potestatem auctoritatem et bayliam eundem ꝛc.«

nostre gracie precise duximus iniungendum et sub pena perdicionis iurium, honorum, privilegiorum, graciarum, libertatum et emunitatum, que et quas hactenus a nobis et divis predecessoribus nostris, Romanorum imperatoribus sive regibus, et a sacro obtinuistis imperio, quibus vos et vestrum quemlibet, qui subscriptis mandatis nostris non paruerint sive non parueritis cum effectu infra quindecim dies a publicatione presencium continue numerandos, imperiali auctoritate in hiis scriptis de certa nostra sciencia privamus, volentes, quatenus exnunc inantea nullus vestrum subditos vel subditum, cuiuscunque status, dignitatis vel condicionis existant vel existat, ad stipendium, auxilium vel servicium dicti B[ernabonis] vel sui fautoris, adherentis vel complicitis transire sinatis et in nullo penitus comitantes vel faventes eidem subditos vestros ab ipsius participatione prohibeatis omnino attentissime provisuri, quod neque vos ipsi B[ernaboni] vel suis fautoribus prestetis neque vestri prestant consilium, auxilium vel favorem per vos per se vel per alium quocunque colore quesito, directe vel indirecte, publice et occulte, quynmmo si qui ex vobis in suo vel suorum fautorum stipendio vel servicio sunt ad presens, seu si aliqui de vestris cum illo vel fautoribus suis consistunt, ab ipsius fautoria, stipendio, servicio vel auxilio discedatis et vestros abinde cum effectu discedere faciatis, omnes nichilominus tam vestros quam alios, si qui de novo in via pertinacie in auxilium ipsius B[ernabonis] et sibi quovis modo favencium ¹⁾ in hac parte dampnabiliter se transferre presumpserint, in processu suo et transitu sub penis subscriptis tota fide totaque studeatis potencia impedire. Nos enim universaliter singulos et singulariter universos, qui contra tenorem presencium sepe dicto B[ernaboni] suisve in hac parte complicitibus, defensoribus, adherentibus, fautoribus vel amicis adversus sacrosanctam Romanam ecclesiam fidelesque ac fautores et devotos et adherentes ipsius consilium, auxilium vel favorem prestiterint per se, alium vel alios, directe vel indirecte, publice vel occulte, nisi infra quindenam a publicatione presencium continue numerandam ab ipsorum stipendio, servicio, auxilio, familiaritate, fautoria, adhesione et defensione recesserint vel recesserit cum effectu, imperiali auctoritate et de plenitudine potestatis cesaree omnibus et singulis dignitatibus, honoribus, vicariatibus, officiis, administracionibus, juribus, libertatibus, emunitatibus, graciis et indultis, quibus a nobis vel supradictis nostris predecessoribus sub quacunque verborum et literarum sunt forma munite, velud indignos exnunc cesarea auctoritate privamus et decernimus esse privatos, quos eciam imperiali banno subicimus bonaque ipsorum omnia publicamus, proscribimus et edicto imperiali foro bannimus, liberam universis nostris fidelibus concedentes licenciam, ipsos in personis et rebus suis omnibus invadendi et velud hostes sancte dei ecclesie et sacri rebelles imperii persequendi, capiendi ac alias impune in eos tamquam tales iuxta sacrorum canonum et sacrarum legum imperialia statuta animadversiones debitas exercendi. ²⁾ Presencium oc. . .

¹⁾ *Ua i Rajhr* mají formuli tuto pouze k tomuto slovu napsanou, ostatní schází.

²⁾ Otištěno u Madra č. 17. a u Hoffmanna č. 149. (Processus imperatoris contra vicarium), kdež se přidává ještě: volentes . . . ut perpetuis temporibus in futurum inabiles et indigni honoribus et eis careant omnino. «

CCXXIV.

Imperator legitimat filios sacerdotum.

Karolus ꝳ. Dilectis sibi . . . et . . . fidelibus gratiam ꝳ. Innata nobis cesaree liberalitatis grata benignitas, etsi universorum saluti et commodis dignatur intendere, illorum tamen profectus graciore pietate et misericordiae iugiter dignatione prosequitur, qui livorosis deſervientis fortune succumbunt ictibus, non quidem proprio ſed alieno vicio laborantes. Sane Maiestati noſtre pro vobis nuper oblata peticio continebat, quatenus vobis, qui de ſubdiacono eſtis geniti et muliere ſoluta, ſuper huiusmodi defectu natalium dignaremur diſpenſative pietatis remedio providere. Nos igitur attendentes miſericordiam ſuperexaltari iudicio et miſericordiam preferendam fore rigori erga eos precipue, qui non ſua ſed parentum ſuorum luunt diſcrimina, ad exemplar ſummi opificis iuſticiae rigorem pia clemencia temperantes, animo deliberato ſano fidelium noſtrorum precedente conſilio de certa ſciencia ac de plenitudine ceſaree poteſtatis vos pariter et ſingulariter veſtrum quemlibet legitimum et ad legitima iura reducimus et omnem geniture maculam penitus abolemus, decernentes, quod vos et veſtrum quilibet ſic legitimum ꝳ. ad omnes actus legitimos et ad officia publica regenda debeatis admitti, ut videlicet iudiciorum, ſcabinatus, conſulatus et aliis quibuſcunque publicis officiis preſe poſſitis, quodque tamquam legitimi heredes et de thoro legitimo procreati in bonis parentum veſtrorum licite poſſitis et valeatis ex teſtamento ſive ab inteſtato ſuccedere, obiectione proliſ illegitime inantea penitus quieſcente, non obſtantibus quibuſcunque legibus, ſtatutis, conſuetudinibus, obſervanciis ac uſibus publicis et privatis ſeu municipalibus in contrarium et nominatim conſuetudine vel iure regni et corone Boemie, quibus omnibus et ſingulis, ſi et in quantum preſenti noſtre gracie et ceſaree pietatis indulto adverſari cenſentur in aliquo, de certa noſtra ſciencia derogamus, ſupplentes omnem defectum, ſi quis in premiſſis vel eorum altero ratione ſollemnitate obmiſſe, dubia vel obſcura interpretatione verborum aut alia quavis ratione compertus fuerit, de antedicta plenitudine poteſtatis. Nulli ergo liceat, hanc noſtre legitimacionis ꝳ. . . paginam infringere ꝳ. . . ſub pena C marcharum auri puriſſimi, quas ab eo qui contrafecerit toties, quoties contrafactum fuerit, irremiſſibiliter exigi volumus et earum medietatem noſtri erarii ſive fiſci, reſiduam vero partem iniuriam paſſorum uſibus applicari. Preſencium ꝳ.

CCXXV.

Cancellarius ſupplicat regi Polonorum pro quodam capellano.

Sereniſſime ac invictiſſime princeps et domine pertimende. Quamvis ego poſt oblatam Maiestati veſtre regali ſupplicationem pro viro ſignanter honorab. domino N. canonico, devotiſſimo ac ſingulari capellano veſtro, ſtatim ſibi gracioſe reſponſionis veſtre literas tranſmiſerim, in quibus hortabar eundem, quod ipſe diſmiſſis omnibus confetiſſimè iter arripiens ad Maiestatis veſtre properaret preſenciam et ſe de impoſitis ſibi falſo et emulacione maligna

detraccionibus expurgaret, tamen sicut reali experientia rite comperi nuncius meus spoliatus in itinere et perdidit literas et aliquamdiu tentus a malefactoribus ad prefatum dominum N. longe post redditum d. imperatoris primum pervenit, propter quod idem dominus N. nullam informacionem habens et agendorum dubius moram traxit. Quapropter regie Maiestati supplico precibus indefessis et humilitate condigna, quatenus ei tam diuturnam demoracionem R. C. velit [nolit] invertere et ipsum dei contemplacione precipue et propter supplicem mee petitionis instanciam dignetur s. Maiestas regia non obstantibus emulorum et detrahencium sibi versuciis accipere recommissum. Nam deus novit omnipotens, quod nisi puritatem affectus sui et cordialem, quibus honorem et statum Maiestatis vestre indubia semper affectione prosequitur experimentaliter considerassem noticiam, nullo modo sacre Celsitudini vestre pro ipso vel suis agendis tam instantivis et tociens replicatis precibus supplicarem. Datum 3c. ¹⁾

CCXXVI.

Imperator supplicat pro quodam etc.

Iura, que nobis virtute Romani imperii competunt, tanto tenemur conservare forcius, quanto nos pro ipsius imperii regimine nostris non exigentibus meritis pre ceteris rex et dominus preelegit eternus. Cum igitur iura et laudande consuetudines a divis imperatoribus et Romanorum regibus, nostris in imperio predecessoribus, longis temporibus preteritis sumpserunt initium et sic ab ipsis in nostram transierunt Celsitudinem approbata racionabiliter ac eciam observata requirant, quod earum virtute in singulis cathedralibus, collegiatis et conventualibus ecclesiis, nec non ad presentaciones, provisiones seu disposiciones prelatorum et personarum quarumcunque possimus uni persone de ecclesiastico curato vel non curato beneficio facere provideri, nos quoque teneamur ex debito iura huiusmodi tam a regno Roman. quam eciam imperio in suis approbatis vigoribus conservare, devocioni vestre pro . . . tali regales Roman. dirigimus preces nostras desiderantes etc. ut ante.

CCXXVII.

Imperator hortatur quendam, ut revertatur et se humiliet contra d. apostolicum et s. matrem ecclesiam. ²⁾

Karolus 3c. Fidelis dilecte. Gratam disposicionem amicabile concordie, que inter sanctiss. in Christo patrem et d. U[rbanum], ss. Romane . . . ecclesie summum pontificem ab una et te nostrum fidelem parte ex altera iuxta continenciam articulorum, quos a te recepimus, speratur in brevi cum omni

¹⁾ V přepise Brněnském jest ku konci tohoto listu ještě připsáno: »Item Petrus Jauris [sic, Jaurensis] cancellarius imperatoris.« Petr z Javora byl písařem královským, k čemu by se ale tato poznámka měla vztahovati, nemůžeme určit.

²⁾ Lu: Imperator gaudet de concordia inter ecclesiam et Bernabonem de Mediolano fienda et animat eundem, ut revertatur ad sinum. — Ha: Scribit eidem (sc. vicario Mediolan.) regraciando de concordia inter ecclesiam et ipsum fienda. — Im: Imperator regraciatur B. vicario suo Mediolan., quod super omni lite stare vult ordinacioni sue.

alacritate, audivit et intellexit nostra Serenitas. Nam omnis prosperitas et grata tranquillitatis commoda, que ad quietem s. Romane ecclesie matris nostre proveniunt et tue similiter condicionis et status profectus, nostre Maiestati cedunt in gaudium procul dubio et tanto ampliores nobis tribuunt argumenta leticie, quanto mestiore animo huiusmodi discordiarum materias multo iam tempore gerebamus, fidelitatem tuam hortantes et requirentes presentibus studiose, quatenus ad hoc omni tua diligencia innitaris continuo, qualiter in sinum s. matris ecclesie amputatis omnibus preteritis displicenciis ea qua umquam poteris devocionis et humilitatis reverencia revertaris, singularem nobis in hoc tue fidelitatis affectum et ea quidem grata obsequia, quorum memorari proponimus, tue virtutis industria procul dubio notabiliter ostensurus. Datum oc. ¹⁾

CCXXVIII.

Imperator jurat pape, quod vellet servare libertates ecclesie sue.

Sanctissimo in Christo patri et domino d. I. ²⁾ digna dei providencia sacrosancte Romane ac universalis ecclesie summo pontifici, Karolus Quartus oc. cum reverencia debita et devota pedum oscula beatorum. Sanctissime pater et domine reverendissime. Literas S. V., quas clemencia vestra nobis curavit transmittere, de manibus reverendi in Christo patris domini Petri Ostiensis episcopi, apostolice sedis nuncii, amici nostri karissimi, in civitate nostra Senarum in imperiali palacio cum reverencia debita et honore congruo devote suscepimus, quarum tenor sequitur in hec verba: Innocencius oc. Tanto utique fervencius ad S. V., sanctam Romanam ecclesiam et apostolicam sedem zelo fidei et devocionis accensi, quanto sumus amplius per suscepcionem imperialis dyadematis divine gracie munere sublimati, omnia in iuramento et literis contenta predictis ratificamus, confirmamus, recognoscimus et ea servabimus et eciam faciemus ac similia iuramenta, prout in eisdem continentur literis, de novo prestamus, facimus et renovamus ac predicta omnia et singula inviolabiliter observare et observari facere et nullo umquam tempore contravenire, denuo iuramus ad sacrosancta dei evangelia corporaliter tacto libro in manibus reverendi in Christo patris domini Petri Ostiensis episcopi, apostolice sedis nuncii, amici nostri karissimi, nomine Romane ecclesie, eiusdem sedis apostolice ac vestro de mandato specialiter recipientis, de qua recepcione tam per nostras presentes quam ipsius recipientis literas plene constat. Et ad predictorum omnium perpetuum rei memoriam et s. Romane ecclesie ac sedis apostolice et Romanorum pontificum securitatem atque cautelam presentes literas quadruplicatas tenore predictarum literarum eis inserto imperialis Maiestatis typario communitas iuxta promissionem et obligacionem nostras predictas S. V. concessimus et eas per eundem dominum Ostiensem episcopum duximus transmittendas. Datum oc. ³⁾

¹⁾ Otištěno u Madra čís. 15. — Srovn. čís. CCXXXVII.

²⁾ *U* b, *II* a a *II* b mají: »Johanni«, *I* m má: Innocencio»

³⁾ Otištěno u Madra čís. 1. — Srovn. Huber Reg. 2016, Raynald § 16. i Theiner II. 289.

CCXXIX.

*Imperator supplicat, ut quidam recipiatur in cardinalem.*¹⁾

Sanctissime pater et domine reverendissime. Quanto cordis desiderio et intime sinceritatis affectione flagranti promocionem religiosi viri Simonis, magistri generalis ordinis fratrum predicatorum, consilarii et familiaris secretarii nostri, diligat nostra Serenitas, quantoque diligenti studio et amore ad hoc nostra sollicitudo intenderit, plures legaciones et litere, quibus S. V. pluries visitavimus, notorie manifestant. Et sicut pridem ad obtinendum sacri cardinalatus fastigia pro eodem Simone preces S. V. porreximus, sicut de hiis vestra beatitudo clarum utique habere poterit recordium, sic et nunc attendendo clare fidei studia et laboris indefessi solerciam, quibus idem Simon ad nostros et Serenissimi principis d. Johannis regis Francie illustris, fratris nostri karissimi, et illustrium principum nepotum nostrorum instaurandos honores multe diligencie conatibus fidelissime laboravit, S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus contemplacione nostri, qui de S. V. clemencia indubie spei presumptione certe confidimus, prefatum Simonem ad cardinalatus dignitatem digne deliberacionis officio gracie dignemini sublimare. Nam nisi honorem sanctissime matris ecclesie ex hoc notissima condicione cerneremus augeri, nullo modo pro ipso ad effectum huiusmodi preces suas nostra Serenitas tocies replicatis vicibus iteraret. Personam vestram sanctissimam incolumem conservare dignetur altissimus cum dierum felicitate longa regimini ecclesie sue sancte. Datum etc. . . ²⁾

CCXXX.

*Imperator snpplicat pro quadam ecclesia*³⁾ *vacatura.*

Sanctissime pater ꝛc. Cum ecclesia . . . propter vicinorum crudelitatem eximiam, qui sancte Romane ecclesie et sacro imperio contumaci presumptione rebelles ad distraccionem bonorum prefate ecclesie crebris molicionibus innituntur, adeo in spiritualibus et temporalibus collapsa noscatur, quod ad primitivum statum nullo modo reduci possit aut valeat nisi nostre subventionis presidio et ydoneitate prudentis rectoris, qui et velit et possit in augmentum et statum felicem ipsius ecclesie cum diligencia laborare. Idcirco sanctissime pater, quia propter ingentem egritudinem consanguinei nostri, archiepiscopi ibidem, ecclesia ipsa in brevi spacio verisimili coniectura vacari confiditur, S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus dum ad S. V. notitiam vacacio talis pervenerit, provisioni ipsius ecclesie clemencia vestra tamdiu supersedere dignetur, donec intencio nostra et nostre mentis affectus vestre innotuerint Sanctitati, honorabili eciam Jo. [Ha: Johanni] canonico notario ꝛc., quem super hoc lacius informatum dicte S. V. trans-

¹⁾ *Uđ*: Imperator supplicat pape, ut faciat cardinalem quendam. *Lm*: Imperator supplicat pape, ut magistrum ordinis predicatorum attollat in cardinalem ecclesie Romane.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 259.

³⁾ *Lm* přidává: cathedrali.

mittimus, fidem dignemini credulam adhibere. Nam in hoc bonum ecclesie procul dubio utiliter instaurabitur et singularem nobis in hoc gratiam consuete benignitatis clemencia facietis. ¹⁾ Personam vestram etc.

Consimilis tenor per omnia scribitur cardinali mutatis mutandis.

CCXXXI.

Imperator supplicat cuidam provideri de ecclesia Pataviensi.

Sanctissime pater etc. Cum temporalia sive regalia Pataviensis ecclesie, que suo nunc fertur viduata pastore, a nobis et sacro imperio rite dependeant, sicut hoc alias liquide claruit, dum Salczburgensis archiepiscopus et Pataviensis episcopus ecclesiarum suarum temporalia a nobis in civitate Pataviensi in multorum principum, baronum et procerum et nominatim Ludwici Senioris marchionis Brandenburgensis presencia reverenter susciperent, dum adhuc Romano regio titulo fungeremur, multum necessario expedire credimus, ut de ipsa Pataviensi ecclesia sic disponatur ad presens et de tali persona provideatur eidem, cuius presidio eadem ecclesia incremento felici proficiat pro sancte matris universalis ecclesie ac imperii profectibus et honore, ne iuxta voluntatem ducis Austrie ipsi ecclesie provideatur antistes. Nam qualis et quantus ipse dux sit amator boni status et libertatum ecclesie, claret utique operum suorum indiciiis, quibus est hactenus dei timore postposito Aquilegiensem et Frisingensem ecclesias persecutus, sicut eciam id ipsum copie tractatum, quos ab ipso patriarcha postulasse dinoscitur, S. V. manifestarunt lucidius et credimus clemenciam vestram tam nunciorum patriarche quam Frisingensis episcopi querimoniis plenius informatam. Quapropter sanctissime pater et domine reverendissime, dum ad uberem statum prefate Pataviensis ecclesie oculos nostre deliberacionis convertimus, inter alios, quibus regimen ipsius ecclesie convenire speramus, precipue nobilem [Petrum] de Rosenberg prepositum [Omnium sanct. castri Prag.] ad hoc valere cognoscimus, qui tamquam vir nobilis habundans divitiis, amicorum nobilium magno quidem et forti fultus suffragio pretextu baronie et dominii sui, que cum bonis eiusdem ecclesie immediate confinant, ecclesiam ipsam tueri poterit et in suis juribus, libertatibus et prediis magnifice defensare. Idcirco S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus attendendo valorem dicte persone, cum sit discrecionis eximie, conversacionis laudabilis et opinionis electe, sibi de prefata ecclesia vestra dignetur Sanctitas graciosius providere et honorabili Wilhelmo decano Wissegradensi, ²⁾ qui circa hoc plenissimam informacionem accepit, fidem in dicendis dignemini apponere creditivam. Nam nisi ecclesie magis quam persone crederemus in ea parte provisum, nullomodo in hiis cum tante sedulitatis officio nostra diligencia laboraret. Personam etc. . . ³⁾

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 244.

²⁾ U Hoffmanna čís. 263 jmenuje se ještě Jan z Rožmberka.

³⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 263 a u Madra čís. 9. — Dle osob zde jmenovaných jednalo se o obsazení biskupského stolce v Pasově bezpochyby r. 1392 po smrti biskupa Gotfrieda z Weissenecku.

CCXXXII.

Imperator supplicat cuidam de episcopatu providere.

Sanctissime pater ꝛc. Si assidue personas bene meritas virtutibus et meritis eorum poscentibus ad ecclesiasticarum optamus dignitatum culmina sublimari, inducit nos tamen innata nobis clemencia illorum promocionem fervencius affectare, quos in nostris ac progenitorum nostrorum obsequiis constat non solum iugi fide et plena constancia perstitisse, sed eciam in fidei et virtutum perseverancia in senium processisse. Sane consideratis fidelissimis et diuturnis obsequiis, que honorabilis . . . prepositus consiliarius et familiaris ꝛc. nobis et sacro Romano imperio nec non preclare memorie Johanni quondam Boemie regi, genitori nostro karissimo, tam in partibus Italie quam in aliis regionibus multo tempore fideliter et constanter exhibuit usque adeo quod in nostro servicio ad senilem eatem iam pervenit, nuper S. V. humiliter supplicavimus et nunc humillime supplicamus, quatenus nostre intervencionis et amoris intuitu ad ecclesiam . . . pastore sicut dicitur hac vice carentem dictum prepositum gracie dignemini promovere. Si vero quacunque causa vel casu talis eius promocio esset hucusque quomodolibet completa vel aliquo forte casu res ita esset disposita, quod non posset idem prepositus hac vice, quod non optamus, ad dictam ecclesiam promoveri, saltem pro singulari nostra consolatione pariter et honore, qui axaltacionem sui status non modicum affectamus, de prima parcium Gallie seu in regno Arelatensi que vacabit ecclesia sibi dignemini providere. Nam in eius promociione nostra concupiscit Serenitas singulariter honorari ꝛc. ¹⁾

CCXXXIII.

Imperator supplicat, ut papa faciat gratiam a pena et culpa quibusdam sororibus in quodam monasterio conversarum.

Sanctissime pater ꝛc. Cum monasterium conversarum in civitate nostra Jan. [*Hb*: Januensi] pia fuerit antiquorum intencione fundatum ad hoc, ut peccatrices femine, que campum coluerunt publice voluptatis, postquam ab estu impudicie ad fontem virtutum desiderarent recurrere et penitencie lavacro renovari, in eodem monasterio sub districcione clausure et vite asperitate viciorum possent piacula virtutum operibus expiare, desiderantes ex corde, ut tanto celerius peccatrices quelibet a via disperacionis januam alliciantur adire salutis, quanto sibi venie portam benignius conspexerint esse apertam, S. V., que illius vices gerit in terris, cuius misericordie non est finis, quique conversionem et vitam semper appetit peccatoris, devote et humiliter supplicamus, quatenus universis sororibus iam ibi conversis et que adhuc in eodem loco sub penitencie cultu domino celi contriti cordis holocausta obtulerunt,

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 266 a u Madra čís. 10. — List tento týká se bezpochyby Mikuláše řeč. Efficax z Luxemburka, probošta v Sadské, druhdy písaře krále Jana, jenž r. 1349 se jmenuje »electus Neumburgensis«; poněvadž pak biskupství toho nedosáhl, jmenován později patriarchou Aquilejským. Srovn. mé Kanceláře a písaři str. 15.

illam gratiam, quam sedes apostolica petentibus [sic, penitentibus] exhibere consuevit, puta cuilibet earum in fine vite sue dignemini concedere gracie, ut a confessore, quem ad hoc elegerint, a pena et a culpa absolvantur per S. V. clemenciam misericorditer consequendam, singularem nobis in eo gratiam ostensuri. Personam ꝳc. Datum ꝳc. ¹⁾)

CCXXXIV.

Imperator petit signari supplicationem pro capellano suo porrigendam.

Sanctissime ꝳc. Pro religioso fratre . . . de . . . canonico et capellano et devoto nostro dilecto ad officium divinum in civitate nostra ²⁾) . . . exercendum deputato S. V. humiliter supplicamus exaudiri cupientes, quatenus imperialis contemplacionis intuitu supplicationem nostram presentibus interclusam pro eodem fr. capellano nostro de solita benignitatis clemencia exaudire et admittere dignemini gracie eamque beata manu S. V. consignare, Maiestati nostre in hoc facientes gratiam specialem. Personam ꝳc. . .

CCXXXV.

Imperator supplicat pape, ut absolvat quendam ducem excommunicatum.

Sanctissime pater ꝳc. Quamvis de solite benignitatis vestre clemencia, qua redeuncium ad sancte matris gremium salutem diligitis, absolucionem illustris . . . talis pro celeri expedicione ipsius Reverendissimo in Christo patri ac domino Jo. legato Italie literis S. V. duxeritis graciosius committendam, sicut relacione prefati ducis et venerabilis . . . talis episcopi consilarii ꝳc. et aliorum similiter sumus clarius informati, tamen quia idem dux divini muneris fultus auxilio et devoti spiritus contricione iuvatus sancte Romane ecclesie sinceri cordis affectu reconciliari desiderat et ob hoc summe et exquisita diligencia vellet in persona propria confessionem facere et in omni cordis humilitate absolucionis beneficium postulare, ut videlicet animam suam in conspectu domini devocius effundere valeat et maiorem ex humilitate confessionis proprie gratiam mereatur. Et cum propter viarum discrimina et alia impedimenta quam plurima, que duci prefato post obitum sui fratris sollicitudine cottidiana semper incumbunt, idem dux . . . non possit absque notabili suo dispendio dicti domini legati presenciam visitare et cum ipse, sicut premititur, corde contritus multum timeat in huiusmodi sentenciis in anime sue periculum et proximorum scandalum diucius permanere, idcirco S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus absolucionem eandem prefato episcopo . . ., de cuius diocesi et cura dux prefatus existit, aut alteri ex prelati Alammanie committere dignemini gracie. Nam in hoc nobis singularem et singulariter acceptam gratiam pater sanctissime facietis. Personam ꝳc. . . ³⁾)

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 224.

²⁾ *Ub, Lu i Ha*: in monasterio s. Ambrosii in civitate nostra Pragensi ꝳc. . .

³⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 265, kdež jest nadpis: »Pro conciliacione ducis Bavarie ad papam«.

CCXXXVI.

*Delphinus supplicat, ut episcopum regis Francie dignetur admittere ad ecclesiam Babenbergensem.*¹⁾

Sanctissime pater ꝛc. Licet preces Serenissimi principis et domini Jo. regis Francie illustris, domini et genitoris nostri carissimi, quas pro translacione venerabilis Jo. episcopi . . . S. V. direxerit, indubie credamus audiri tum pro reverencia dicti domini et genitoris nostri, tum quia dicti episcopi condicio illum honorem et alios procul dubio promeretur, tamen ob illam eximiam fidem et magnum devocionis affectum, quem idem episcopus ad domum et progeniem nostram gessit et gerit continuo, sicut hoc evidentibus et cottidianis indiciiis experimur, S. V. devoto studio et humiliter supplicamus, quatenus contemplacione prefati genitoris nostri et ad supplicem nostre petitionis instanciam, ut idem episcopus a domo Francie, quam flagrantibus desideriis semper amplectitur, se consolatum intelligat, negocium translacionis sue ad Babenbergensem [*Ha: Brandenburgensem*] ecclesiam admittere dignemini gracie. Personam ꝛc. . .

CCXXXVII.

Imperator intimat pape, qualiter vicarius suus (Mediolanensis) velit stare ordinationi sue.

Sanctissime pater ꝛc. Quia nobilis Bernabo vicarius noster Mediolanensis in causa, que est in facto Bononiensi inter S. V. ab una et ipsum parte ab alia, stare vult ordinationi nostre et Serenissimi principis domini Ludovici regis Ungarie²⁾ illustris, fratris nostri ꝛc., sicut in literis nobis utrobique destinatis, quarum copias vobis remittimus presentibus interclusas, videbitis plenius contineri, idcirco rescribimus prefato regi . . . fratri nostro, qualiter nos una cum ipso, sicut alias firmiter mente concepimus, volumus de ipsius cause discussione intrmittere et eam auctore domino pro pace publica et pro consolacione christiani populi congrue diffinire, sicut eciam ad promocionem eiusdem negocii spectabilem comitem . . . familiarem consiliarium ꝛc. ad legatum vestre sedis transmittimus et eciam ad B[ernabonem] predictum, ut inter eos treugas firmari laboret usque ad festum . . ., ut pendentibus treugis talibus pace fruatur populus christianus. Quapropter sanctissime pater cum ad finale complementum negocii S. V. consensus requiratur, omnimode deliberet S. V. nobis et predicto regi pariter, si placet, literas auctoritatis dirigere, quarum virtute dictum negocium pro bono publico pendentibus treugis talibus apte finire et concludere valeamus. Nam literas dicti B[ernabonis], in quibus nobis sua delegetur ad decisionem predictam auctoritas, expectamus cottidie, sicut apparet clarius ex copiis supradictis ꝛc. . .³⁾

¹⁾ *Lm a Ub* čís. 21. mají nadpis: »Item delphinus et dux Turonensis (Viennensis) petunt pro translacione cuiusdam episcopi«. U Hoffmanna č. 269.: »Supplicacio pro cancellario pro translacione« a v textu se praví: »Lutomyslensis episcopus, cancellarius«; jinak se text úplně shoduje.

²⁾ Jména osob dle rukop *Lm*.

³⁾ Otištěno u Madra čís. 14. — Srovn. čís. CCXXXVII.

CCXXXVIII.

Imperator supplicat pape, ut nuncio presenti in dicendis quibusdam dignaretur fidem credulam adhibere.¹⁾

Sanctissime ꝑ. Mittimus ad S. V. presenciam venerabilem A. episcopum [Arnestum archiepiscopum] ꝑ. et honorabilem . . . decanum, devotos nostros dilectos, super certis negociis nos et sac. imperium nec non regnum Boemie concernentibus sufficienter instructos, qui S. V. de qualitate et circumstanciis negotiorum huiusmodi plenius informabunt. Quapropter cum eadem negocia supra modum nobis cordi insideant et eorum expeditionem optatam ac celerem utique cordialiter affectamus, sicut eadem Sanctitas a dictis ambassiatoribus et consiliariis nostris informationem recipiet magis plenam, prefatam Sanct. affectuosissime petimus et obnixe ac humiliter deprecamur, quatenus nostri amoris intuitu et sicut de clemencia vestra certa presumptione confidimus dictis nostris devotis fidelibus in dicendis circa talia fidem dignemini credulam adhibere et huiusmodi negocia iuxta desiderium nostrum benigne perficere et favorabiliter dignemini expedire. In quo dicta Sanct. honorem nobis indubie impendet et gratiam per nos heredes et successores nostros erga sedem apostolicam summe devocionis et virtutum studiis perpetuo promovendum [sic, promerendam] etc.²⁾

CCXXXIX.

Imperator intimat pape, qualiter ad instanciam unius presbyteri multe persone citantur.

Sanctissime pater ꝑ. Ad noticiam Celsitudinis nostre pervenit, qualiter ad instanciam cuiusdam presbyteri nomine P. de . . . talis diocesis in curia S. V. degentis multi honorabiles ac nobiles viri de ecclesia et diocesi Wratislaviensi ad comparandum personaliter per dicte S. V. edictum peremptorie sunt citati, super quo turbamur non modicum et vehemencius ammiramur, quomodo iam dicta S. V. seu illi, qui eius administrant officia, ad suggestiones frivolas et temerarias importunitates dicti P., hominis cavillosi, levis quidem persone et salva S. V. reverencia vilis condicionis et fame, moveri potuit seu potuerunt, ut adeo faciliter contra personas graves, tanta virtutum et generis nobilitate preclaras, eius intuitu tam precisum decerneretur edictum, qui quamvis proponat, ut dicitur, nostrum se familiarem et capellanum existere, istud tamen sibi falso contra veritatem usurpat, cum ipsius pensata levitate et vite enormitate multiplici mallems ipsum regni nostri terminos non intrare. Quare S. V. omni studio et affectu instantissime ac humiliter supplicamus, quatenus nostri amoris ac utique vestri honoris intuitu citationem prefatam constituere dignemini absque citatorum gravamine revocari, permitiendo predictum P. in partibus coram venerabili . . . Wratislaviensi episcopo

¹⁾ *Lu*: Credencia ad papam et petit celeriter expediri. — *Ha*: Petiti mperator papam, celeriter expediri literam credencie.

²⁾ Otištěno ač neúplně u Hoffmanna čís. 230.

principe ꝳ., qui iusticiam fovere incunctanter dinoscitur, prosequi, si quam adversus citatos huiusmodi habet vel habuerit accionem. Quod utique ex affectu deposcimus et cordialiter affectamus, illud nobis reputantes fieri pro consolacione et gracia speciali, non tantum ut in hoc nostra desideria compleantur, sed ut ora loquencium, que in illis partibus, ubi notoria est vite sue enormitas, propter hoc in detraccionem S. V. et sedis apostolice haberent prorumpendi materiam, obstruantur. ¹⁾ Personam ꝳ.

Consimilis tenor scribitur cardinali ꝳ. Deo gracias. ²⁾

CCXL.

Secuntur superscriptiones.

Sanctissimo in Christo patri et domino domino U. digna dei providencia sacrosancte Romane ac universalis ecclesie summo pontifici, domino suo Reverendissimo.

Reverendissimo in Christo patri domino G. Portuensi episcopo sancte Romane ecclesie cardinali, consanguineo suo carissimo, et omnibus aliis cardinalibus ut placet.

Serenissimo principi domino W. Boemie regi, sacri Romani imperii archipincerne, illustri fratri nostro carissimo.

Illustri R. comiti palatino Reni, sacri Romani imperii archidapifero et duci Bavarie, principi et fidei nostro dilecto.

Illustri R. duci Saxonie, sacri Romani imperii archimarescallo, principi ꝳ.

Illustri L. marchioni Brandenburgensi, sacri Romani imperii archicamerario, principi ꝳ.

Venerabili G. Maguntinensi archiepiscopo, sacri Romani imperii per Germaniam archicancellario, principi consanguineo et devoto nostro dilecto.

Venerabili W. Coloniensi archiepiscopo, sacri imperii per Italiam archicancellario, principi ꝳ.

Venerabili C. Treverensi archiepiscopo, sacri imperii per Galliam et regnum Arelatense archicancellario, principi et devoto suo dilecto.

Illustri R. duci Austrie Styrie et Carinthie, principi et genero suo carissimo.

Illustri W. Lucemburgensi Brabancie et Lymburgensi duci sacrique Romani imperii marchioni, principi et fratri suo karissimo.

Illustri K. primogenito regis Francie, duci Normandie et delphino Wienensi, nepoti nostro karissimo ꝳ. omnibus ducibus et principibus.

Venerabili A. Pragensi archiepiscopo principi et suo dilecto ꝳ. omnibus archiepiscopis et episcopis.

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 210.

²⁾ Formulí touto končil původně rukopis kapitolní; písař napsal: »Explicit Summa Cancellarii anno domini Milesimo trecentesimo octuagesimo septimo feria quarta in vigilia sancti Procopii abbatis et confessoris«. Později připsáno bylo ještě několik listů, z nichž následující čísla CCXL—CCL náležejí k formuláři našemu a nalézají se též v jiných rukopisech.

Spectabili G. comiti de Wyrtenberg, nostro et imperii sacri fideli dilecto et sic scribitur omnibus comitibus preter comitem de Anhalt, Flandrie et Sabaudie, quibus dicitur Illustris ꝳ.

Nobili C. de Haydek, fideli suo dilecto et sic omnibus baronibus et nobilibus.

Honorabilibus . . . preposito . . . decano et capitulo Pragensi, devotis suis dilectis ꝳ. et omnibus prelati et ecclesiasticis personis preter abbates et monachos, quibus scribitur Religiosis ꝳ. . .

Civitatibus et civibus scribitur: Magistro consulum et consulibus civitatis G., nostris et imperii sacri fidelibus dilectis ꝳ. vel Judici et juratis civitatis ꝳ.

Honorabili et religioso Wynrico de Gnyppenrode ordinis s. Marie hospitalis Jerosolimitani domus Theutonice generali magistro, devoto nostro dilecto.

Nobili Laurencio Celsi duci Veneciarum et honorando ipsius consilio, fidelibus suis dilectis ꝳ. Duci Janue.

Nobili B. vicecomiti pro Maiestate nostra vicario Mediolanensi ꝳ. fideli nostro dilecto

Nobili F. de Carraris pro Maiestate nostra vicario Padue, fideli nostro dilecto.

Nobili Cansemori de la Scala, gubernatori Verone, fideli nostro dilecto.

Prioribus arcium vexillifero iusticie populoque communi civitatis Florentinensis, nostri et imperii sacri fidelibus dilectis.

Anzianis populis consilio et communi civitatis Pisarum, nostris et imperii ꝳ. ¹⁾

CCXLI.

Imperator deplangit mortem primogeniti sui.

Misericordia pii patris severi iudicis exuberante iudicium . . . ²⁾ primo-geniti nostri fatum lugere compellimur lacrimarum ab intimis educante natura diluvium, quod offense dolor et iusticie rigor intrinsecus affirmabat. Mirabantur aliqui invictum publicis hostibus cesarem dolore domestico posse convinci subitus, cum cuiuscunque principis animus quantumlibet rigidus nature dominantis imperio fatigatur. Fatemur etenim, quod viva regis superbia flecti nequimus, fuimus tamen eiusdem filii nostri casu convicti, sumus tamen eorum nec primi nec ultimi, qui filiorum transgrediencium detrimenta pertulerunt et nichilominus post eorum funera deplorarunt. Luxit David Absolonem. Non valentes igitur circa predicti filii nostri casum [obmittere] que sunt patris, mandamus, quatenus per ecclesiam tuam iniungas, ut eius exequias cum omni devocione solempniter celebrent, animam eius cum decantacione missarum et aliis ecclesiasticis sacramentis divine misericordie recommendent, manifestis indiciis ostendentes, quod sicut in gaudiorum nostrorum tripudiis exultant hilariter sic et doloribus nostris condolere fideliter videantur etc. . . ³⁾

¹⁾ Otištěno v Lausitz. Magaz. čís. 24. — V rukopise kapitolním připsána jsou pod tímto číslem známá slova, která v jiných rukopsech jsou při čís. 25., totiž: Aliquando reputatus — Nunc autem contemptus — Cancellarius vester.

²⁾ Přepis Brněnský má: Henrici.

³⁾ Podobný list má Pelzel I. čís. 104.

CCXLII.

Consolatur quendam de morte filii.¹⁾

Suspirantibus; congemitis et oculis lacrimosis epistolam nostre consolationis, quam lacrimarum continua gutta perfunderet et educio copiosa singultuum perlegi prohiberet doloris, nunc igitur mitigatis suspiriis et oculorum luminibus excolatis ad diluvia lacrimarum iuste dolere te credimus, quod in nati tui funere pomum de vite pomerio natura decerpit spacio temporis immaturum, consolari te volumus, quod illum ante temporis debitum virtutum irrogacionibus accepisti, perduximus tanto propaginis libencius ad nepotes, quanto nostre Serenitatis affectum et patris et tui servicia meruerunt.

CCXLIII.

Imperator deplangit mortem cuiusdam doctoris.²⁾

Sedentibus super aquas amaritudinis et in salicibus organa suspendentibus de seculo nequam et valle miserie ad scalas florentis patrie, ubi garulitatis inprobe nullus auditur tumultus, illius vocacione, cuius imperium in celo et in terris et in omnibus extenditur creaturis, noviter R. . . . eximius doctor evocatus ab oculis transivit velud umbra ymmo evanuit, amaritudo amarissima et materia contrita doloribus humanis mentibus noviter occurrerunt. Tetigit me manus domini et apprehendit me indignacio ire eius, ut que fueram viri solacione destituta, prematura mors filii viduam viduerat, ideo duplici contricione contrita singularem a vobis quero dolori meo refugium. Datum oc. .³⁾

CCXLIV.

Imperator deplangit mortem uxoris sue.⁴⁾

Latenti; hostis insidias nequimus effugere, quin post plures regiones sub virga Maiestatis nostre devictas coniugem nostram A. . . . impie mortis ignavia surriperet violenter. Non igitur hilaritatem vultus possumus exhibere, cum nostre consortis obitus amaritudinis cum vinculo nos molestet iugiter et impugnet. Et ut tante principis memoria celebris sit super terram, mandamus vobis et iniungimus presentibus seriose, quatenus etc. [sic].

CCXLV.

Forma super graciis fiendis iudeis baptizatis.

Karolus oc. Universis et singulis, ad quos presentes pervenerint, graciam oc. Si cuncti, qui relictis temere cecitatis erroribus et dampnosi velaminis caligine ad verum iusticie solem, qui Christus est, salutaribus ac devota

¹⁾ Lu: Alia forma super morte filii.

²⁾ Lu: Consimilis forma de morte.

³⁾ V rukopise Lu jest po této formuli ještě následující regest čís. 260: »Cancellarius compatitur ducisse Swidnicensi super infirmitate ducis Swidnicensis sui consortis«; text listu není však napsán a nechána jest skoro celá strana (fol. 91. b) prázdná.

⁴⁾ Lu: Alia forma super morte uxoris etc.

mentis intencione et cordis contricione conversi sunt, ut fides augeatur fidelium, caritativis suscipiendi sunt affectibus, multo magis hii, qui dudum despecto perniciose incredulitatis devio et judaice pravitatis detestanda versucia iam per diuturnitatem temporis velud probati in fide inventi sunt stabiles et in eiusdem fidei actibus exequendis efficaces tamquam ecclesie filii singulartiter aggregati, humanis et piis utique favoribus prosequendi sunt et, ne ut canes revertantur ad vomitum, caritativis operibus sunt prosequendi. Sane itaque C. et G. uxorem et pueros ipsius, qui olim relictis facultatibus suis de iudaismo ad vere fidei lumen renati sacramento baptismatis inspirante altissimo redierunt, vobis et cuilibet vestrum duximus committendos, requirantes attente, quatenus ipsis, dum loca vestra pro petendis elemosinis visiterint, piam et devotam velitis ymmo debeatis ostendere voluntatem, mercedem inde in eterna requie capientes [recepturi]. Datum oc.

CCXLVI.

Consimilis forma super eodem.

Karolus oc. Universis et singulis principibus ecclesiasticis et secularibus tam sacri imperii quam regni Boemie fidelibus oc. Inter cetera opera caritatis magnum existimat nostra Serenitas et precipua speramus veneratione spectandum, errantem videlicet proximum a deviis revocare. Nam si potus calicis aque frigide iuxta infallibilem divine veritatis sententiam mercede non caret, dum ex hoc lassa proximi membra corporis consolacionem accipiunt, quanto magis utique dignum eterno premio iudicabit deus omnipotens, ubi circa deviantem proximum et a via iusticie recedentem eterne ipsius saluti consilium rectum recta intencione porrigitur. Tanto nimirum hoc ipsum pluris est precii, quanto nobilitas anime corruptibilibus carnis defectibus antefertur. Sane cum P. et K. coniuges et A. ipsorum filia gracia dei vocante et decore lumine sancti spiritus illustrati relictis judaice velaminis perfidis et dampnatis erroribus ad orthodoxe fidei claritatem fonte baptismatis in Christo renati pervenerint, ab ipso iudaismo nichil penitus preterquam nuda corpora deportantes, suffragio Christi fidelium indigeant, ut divinum valeant continuare obsequium pro gloria Christiane fidei [et dignis laudibus omnium salvatoris, ipsos vobis omnibus et cuilibet vestrum nostre Maiestatis benignitate solita commendamus, ut eis precipue dei] ¹⁾ intuitu et pro nostre Maiestatis honore, dum ad vos pervenerint pro favore, subvenire curetis. Nam preter meritum retribucionis eterne, quod abinde procul dubio consequemini, eciam nostre Celsitudini singulare et beneplacitum obsequium facietis. Presencium oc. ²⁾

CCXLVII.

Forma super graciis fendis hiis, qui a fide recesserunt.

Consuevit innata consuetudo regnancium excessus et merita subditorum iusto pietatis examine et pie iusticie moderacione discutere, ut conversos pie

¹⁾ [] v kapit. rukopise v ynechano.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 208.

recipiat et conversionis ipsorum meritis ac devocione pensatis iuste ad eos gratiam liberalitatis effundat. Habet enim in se graciosa munera providencia principalis, ut conversis subditis condescendat ad gratiam et devotorum ipsorum zelum clementer et liberaliter prosequatur etc.

CCXLVIII.

Forma super graciis fiendis leprosis.

Karolus oc. . . Quanto aliquos manus domini de aculei sui iudicio acrius morbo lepre affligit, tanto ipsis diligencius debemus adesse et contra pravorum incursus imperiale forcius patrociniū impertiri. Cum itaque fratres leprosorū prope civitatem nostram, ¹⁾ quos incuriali et incurabili morbo lepre manus domini gravissime visitavit et officia qua secularia exercenda magis debiles reddidit et exemptos, tanto ad provisionem nostra imperialis Serenitas benigniorem se exhibet et petitionibus illis, que ab honestate nostra non domant [deviant], libencius condescendit. Cum itaque nuper vestra nobis oblata peticio contineret, in qua nostre clemencie humiliter et devote supplicarunt [sic], quatenus vobis et vestrorum infirmorum conventui prope civitatem nostram . . . specialem facientes gratiam indulgere dignaremur. Datum etc.

CCXLIX.

Littere credencie.

Litera credencie ad regem Francie.

Serenissime frater karissime. Mittimus ad vos nobilem . . . de . . . familiarem et fidelem nostrum dilectum, latorem presencium, super quibusdam secretis pro parte nostra ad vestram deducendis noticiam, in quibus absque speciali consilio vestro concludere nolebamus, sufficienter instructum, dilectionem vestram affectuose rogantes, quatenus in hiis, que dictus . . . vobis pro parte nostri dixerit [*Lu*: retulerit], fidem sibi credulam velitis adhibere [*Lu* a *Ha*: fidem curetis credulam adhibere] etc.

Alia litera credencie ad cives eiusdem [sic, Veneciarum].

Fideles dilecti. Mittimus ad vos nobilem . . . de . . . familiarem et fidelem nostrum, latorem presencium, super certis negociis venerabilem patriarcham tangentibus plenius informatum, desiderantes attente, quatenus eidem in hiis, que super negociis huiusmodi pro parte Maiestatis nostre vobis retulerit, fidem curetis credulam adhibere Datum oc. . . ²⁾

Alia litera credencie ad cardinalem.

Reverendissime pater et domine karissime. Ad paternitatis vestre presenciam duximus destinandum harum exhibitorem, familiarem nostrum, de in-

¹⁾ V rukopise *Lu* psáno jen potud, ostatní vynecháno; v *Ha* rozdělena jest tato formule ve dvě, t. čís. 240, 241.

²⁾ V rukopise kap. jest přepsána ještě formule s nadpisem »Littera credencie cancellarii ad quendam cardinalem«, která v jiných rukopisech tvoří zvláštní číslo; viz naše čís. CCLXII.

tencione nostra super aliquibus vobis referendis oretenus plenius informatum. Unde caram paternitatem vestram rogamus attente, quatenus eidem fidem in dicendis adhibere dignemini plenariam tamquam nobis. Datum oc. .

CCL.

Cancellarius scribit filio domini Pauli hortando ipsum ad rethoricam. ¹⁾

Aureis redimita monilibus vernancium florum varietate distincta eloquencie princeps regina rethorica speciose indolis famando thironi Paulo Pauli salutem et sue familiaritatis consortium adipisci. Si mentis interne conceptus interior diserte quidem oracionis suffragio rite colligitur, si que vocis porriguntur officio, signa sunt anime passionum, profecto ex tuis epistolis nostra considerat regalis benignitas et nostre Maiestatis sublimis apex intelligit, te velud thyronem magnificum thesauros beatos nostri sacri laris appetere et torrentis flagrantibus desideriis sitire fluenta, ubi nemoris eneydarum pyerides et fontis Castalii grate puella alternis choris musico cantu contencione suavi decertant, ubi ex eliconeis collibus doctrinarum virencium pegasei nectaris dulce profluvium beatis debeat [deebriat?] saporibus comitantes [convivantes?]. Ad cuius gustandum sacra libamina summa necessitate requiritur, tyro famande, te primitus matris grammaticae lacteis legibus et disputantis loyce disciplinis subtilibus erudiri [B: condiri]. Hec sunt etenim, quibus velud firmissimis axibus rota nostre persuasionis evolvitur, dum velud germane sorores facundi sermonis inter se pertractant pertinenter insignia, ²⁾ dum una quidem congruitati, alia vero veritati deservit, ut demum nostri floris accedens verna temperies congruum in vero et verum in congruo emphatico splendore perhorret [perornet] et solari radio in lucem rite perducatur, quod latuit in obscuro. Cum igitur indolis optime iuvenis, quem amor virtutis amorosis semper affectibus reddit amabilem, thesauris magistralibus nostrarum sororum, ut premititur, tui cordis penetralia affectatis divitiis habundare iam ceperant, nam [iam] expedit, ut potenti malleo congruitati verba et veritati sententias obedire compellas, tunc digne tibi succurret nostra benignitas, tunc auro mentis argentum linguae mereberis, tunc nostri lateris tibi pendentur honores, ut discas artem rethoricam rerumque conformes habitus hinc in ymaginariam virtutem evenire subtiliter, inventa sitibus aptis disponere, ut floride tunc eloquaris disposita, elocuta commemores, in naturalibus [B: et naturalis] tui plectri dulci modulamine pronuncies memorata, tunc principum presulum et magnatum te dulcis favor aspiciet, tunc ardua magnorum [B: indignorum] consilia oculo prudenti rimaberis, tunc tibi ad regum atque potentum penates altissimus clarusque patebit accessus, tunc vultum tuum multitudo plebis precabitur, tunc laboris nobilis fructum centesimum reportabis in gaudio, Paule Pauli. Datum oc. . .

¹⁾ V Brněnském přepise: Scribit hanc epistolam Paulo filio domini Pauli de Jenczensteyn, regni Boemie camere notarii.

²⁾ B má: inter se partiuntur insignia.

CCLI.

Cancellarius scribit duci in theutunico de marchionissa Tyrolis.

Liber genedier herre, ist das war nach alder sagug vnd nach urchunt der siten die an vns gewachsen sint, das die vasnacht ie deste bezzer ist, zo man allermaist fremdikeit daeinne vbet vnd treybet, so hof ich czu got, es sei ein rechte mercleiche uasnach abentteure, das Crimhilt czu hofe varen wil, und uellet ir meynes herren hof versaumen vnd den nich suchen, durch welch hyndernisse das gesein mochte, so gelaub ich ir schuldet das nicht lazzen, ir kumet czu vns myr [nur] vmb dye so vremen wunderleichen meere, wan ich gelaub, [daz ir so seltseines nie gehoret habt, als daz die frawe uns gelaubet], ¹⁾ di vns vnd lant vnd leute in kumer und in arbeit geseczet hat vnd gelaub ich, es sei der funfczechen czeichen eynes, die vor dem jungesten tag geschehen schullen, wan ich nue erfure so grozzes vnmenschleiches wunder. ²⁾

CCLII.

Imperator recipit quosdam iudcos in suam proteccionem.

Etsi munificencie nostre gracia cunctis, quos sacrum regit imperium, communis esse debeat fidelibus, illos tamen graciosi humilitate [sic, humanitate?] amplectimur, quos humilior legis gravat condicio et qui in sola proteccione nostre lenitatis [benignitatis] respirant. Noverint igitur cc., quod nos attendentes imbecillitatem gentis judaice et quod omnes et singuli judei degentes ubique per terras nostre dicioni subiectas Christiane legis et imperii prerogativa, qua dominamur, servi sunt nostre camere speciales, ad supplicationes A. et J. servorum nostrorum personas filios et familiam eorum et omnia eorum bora, que in presenti aut inantea iusto titulo potuerint adipisci, sub proteccione nostra recipimus speciali, bonos usus et probatas consuetudines confirmantes. Datum cc. . .

CCLIII.

Item indulget quibusdam civibus, quod possint arrestare debitores.

Karolus cc. Notum facimus cc., quod dilectis nobis . . . et . . . fidelibus nostris indulgemus et concedimus ac plenam damus et liberam potestatem, ut quilibet ipsorum universos et singulos suos debitores, cuiuscunque status vel condicionis existant, pro suis debitis infra C marcas occupare valeat et arrestare, statuentes, ut dicti nostri fideles omnibus et singulis juribus, quibus cives P. fruuntur, inantea gaudeant et utantur et quod ipsi fideles pro quibuscunque causis ad iudicium terre evocari non debeant nec eciam iudicari, sed coram iudice et juratis ibidem vel camerario nostro acciones prosequantur. Presencium cc. . .

¹⁾ [] v rukopise Lu vynecháno.

²⁾ Otištěno od Böhmera v Hauptově Zeitschrift f. d. Alt. VI. 28. — Při čís. vydání našeho CCLI—CCCXXXII položen za základ text rukopisů Lu a Ub a srovnán s rukopisy jinými, pokud v nich formule ty se nalézají.

CCLIV.

Item scribit cuidam episcopo, ut habeat treugas cum marchione.

Karolus oc. Princeps et devote carissime. Audito, quod inter te ab una et illustrem marchionem, principem et consanguineum nostrum parte ab alia aliqua verteretur displicencie et turbacionis materia, cum nobis cordi sit utrobique vestri boni status tranquillitas, devocionem tuam hortamur et requirimus studiose, quatenus rem ipsam in bono stare permittas et nullam tribuas eidem marchioni vel suis turbacionis materiam, sed visis presentibus iter assumens sis apud nos in Wratislavia quam primum poteris constitutus. Nam ibidem tuo consilio in causis nostris indigentes precipue eciam inter te et dictum marchionem intendimus fedus amicabile concordie stabilire. Datum oc. . .

CCLV.

Forma conductus ad sedem apostolicam.

Karolus oc. Universis principibus, comitibus, proceribus, nobilibus, baronibus, vicariis, rectoribus, potestatibus, officiatis, ancianis, iudicibus, consiliariis et universitatibus ceterisque sacri imperii subditis fidelibus devotis, ad quos presentes pervenerint, gratiam oc. Honorabilem capellanum commensalem et familiarem nostrum dilectum, exhibitorem presencium, quem in certis nostris agendis ¹⁾ ad sedem apostolicam destinamus, universitati vestre pleno recommendamus affectu, vos et quemlibet vestrum requirentes attentius et rogantes, quatenus dum illuc eundo et iterum ad propria redeundo ad vos aut ad quemlibet vestrum seu loca vestra pertigerit, amabiliiter ipsum recipere et favorabiliter pertractare velitis et per passus loca et territoria vestra cum comitiva et equis, arnisiis, valisiis et omnibus rebus suis absque dacia et gabelle cuiuslibet exaccione seu quovis impedimento transire libere permittatis, per territoria vestra et quanto remocius poteritis, dum et quociens ab eo super hoc requisiti fueritis, securum sibi et omnibus suis prestando conductum ad nostram et imperii sacri reverenciam specialem. Datum oc. . . ²⁾

Alia forma conductus.

Karolus oc. Universis oc. Cum honorabilis W. familiaris et devotus noster dilectus pro certis negociis ad partes Italie habeat se transferre, universitati et fidelitati vestre recommendamus attente et eidem fidelitati vestre iniungentes seriose, quatenus eundem familiarem, dum per loca, civitates, terras, castra, territoria vel passus vestros transitum fecerit, cum omnibus suis rebus, equis, vallisiis, familiaribus ac eciam comitiva in eundo stando vel redeundo sine cuiuslibet dacia, thelonci, pedagii vel gabelle seu cuiuslibet alterius generis exaccione transire libere permittentes ipsique de securo conductu ad ipsius requisicionem providere ad honorem imperialis Celsitudinis debeat et

¹⁾ *Lm.*: pro nonnullis nostris peragendis negociis nostrum et imperii statum concernentibus ad sedem apostolicam oc.

²⁾ Shoduje se skoro s formulí nadepsanou »Conductus« čís. 14. u Hoffmanna.

in aliis ipsius et dicte sue comitive indigenciis et necessitatibus promotivam debeatis et velitis ostendere voluntatem, gratum et acceptum nimium Maiestati nostre in hoc obsequium ostensuri etc. ¹⁾)

CCLVI.

Imperator mandat cuidam ducisse de securo conductu provideri.

Karolus etc. Fidelis dilecte. Cum illustris ducissa, relicta quondam . . . de . . . consanguinea nostra dilecta, propter eiusdem viri sui obitum germanos et consanguineos suos invisere et ad proprie nativitatis desideret patriam remeare, quam eciam nostra Maiestas tamquam sanguine et amore propinquam oculis concupiscit corporalibus intueri, fidelitatem tuam attente requirimus et hortamur tibi que iniungimus presentibus seriose volentes, quatenus predictam nostram consanguineam ad exitum suum cum omnibus rebus suis pareferralibus et aliis quibuscunque prosperum et felicem velis et studeas nostre considerationis intuitu taliter promovere et de securo sibi conductu providere, quod circa Sublimitatem nostram tue commendari possit merito obediencie promptitudo. Gratum nostro culmini facturus obsequium, si ita te rite gesseris in hac parte, quod non amodo labores impendere vel nuncios nostros proinde oporteat destinare. Datum etc.

CCLVII.

Imperator mandat episcopo, ut provideat de conductu comitis.

Karolus etc. Princeps et consanguinee dilecte. Quia illustris . . . comitissa et consanguinea nostra dilecta ad illustrem . . . ducem conthoralem suum, consanguineum nostrum dilectum, habet ad partes proficisci, devocionem tuam affectuose petimus et rogamus, quatenus locis talibus nostre considerationis intui u velis disponere et efficaciter procurare, ut dum ad alterum eorundem locorum pertigerit cum suis hominibus, per tuos usque . . . secure et honorifice conducatur et abinde usque ad honorabilem . . . de . . . consanguineum devotum nostrum dilectum velis ipsam facere sublimi [sic, sub simili] conductu secure conduci, gratam nobis in hoc benivolenciam ostensurus. Datum Prage etc.

CCLVIII.

Imperator mandat omnibus euntibus ad expeditionem, ut non molestant monasteria.

Karolus etc. Vobis universis principibus, baronibus, nobilibus et officialibus ac ceteris nostris fidelibus dilectis, quocunque nomine vocari possitis, qui ad presentem nostram expeditionem Maiestatem nostram sequimini quosque prope monasterium . . . transire contigerit nos sequendo, seriose committimus et expresse mandamus, quatenus prefatum monasterium aut homines et bona ipsius, que in nostro transitu valde sunt propter exercitus nostri multitudinem

¹⁾ Z rukopisu *Lm* III. 13. fol. 27.

molestata, in transitu vestro huc et illuc cundo non perturbetis neque gravetis nec gravari seu molestari ab aliquo faciatis nostre gratie sub obtentu. Datum ꝛ.

CCLIX.

Item regraciatur Bernaboni vicario Mediolanensi, quod super omni lite vult stare ordinacioni sue.

Karolus ꝛ. Fidelis dilecte. Acceptum habet admodum et gratum nostra Serenitas, quod super controversia, que inter sanctam Romanam ecclesiam ex una et te vertitur parte ex altera, pro beneplacito nostro disposueris ad pacem et concordiam amplectendam et in eo tuum propositum multipliciter commendamus, desiderantes attente, ut ad consumacionem tam salubris tamque felicitis concordie nitaris peramplius et quod super hoc et super quibusdam aliis, que per latorem presencium referri tibi fecimus vive vocis oraculo, eidem latori in dicendis pro parte nostri culminis fidem adhibeas creditivam. Gratam eciam accepit nostra Serenitas tam grandem constanciam solite fidei, qua semper imperium sacrum prosequeris et de tam rationabili responsione, quam regi Ungarie et duci Austrie fecisse dinosceris, plurimum contentamur et procul dubio talis affectus et tam notabilis fidei puritas recordabitur nostra Serenitas temporibus oportunis [sic]. Datum Crac[ovie] ꝛ.

CCLX.

Cancellarius scribit comiti Burgundie, quod in negociis suis laboravit

Domine mi graciose. Circa negocium infeudacionis comitatus tam in literis quam in aliis, que consumacionem talis rei videbantur prospicere, tota mea diligencia et attente sicut unquam potui laboravi, paratus omni tempore ad omnia et singula, que vestrum prospiciunt commodum et honorem. Me vestre gratie humiliter recommittens etc. .

CCLXI.

Cancellarius rogat delphinum, ut super provisione sibi facta intendat.

Domine mi graciose. Nobilis vir dominus . . . de . . . familiaris vester ad vos informatus revertitur, qui gratiam vestram de serenissimi cesaris avunculi vestri condicione et statu poterit informare distinccius. Ideo de talibus non scribo, rogo tamen, ut super materia provisionis, quam michi gracia vestra fecit, ita velitis intendere, prout vos dictus dominus clarius et distinccius edocebit.

CCLXII.

Credencia cancellarii ad quendam rethorem in Avinione.

Non audens multiplicare sermonem, ne tedio vexem aures expoliti rethoris, brevi fruor eloquio rogans amicum et fratrem, ut . . . de . . . in dicendis fidem velit apponere et ea que dixerit favore prosequi speciali. Datum ꝛ. . .¹⁾

¹⁾ V rukopise kap. jest tato formule přepsána při čís. 249; viz naše čís. CCXLIX. poznámku.

CCLXIII.

Imperator mandat quendam auxiliis et consiliis promoveri.

Karolus ꝳ. Vos et fideles vestros dilectos attente requirimus vobisque seriose committimus et mandamus, volentes omnino, quatenus . . . , dum et quociens ipse pro necessitate, utilitate vel honore sacri imperii vos requeſitos habuerit, consiliis fidelibus ut vestra potencia et oportunis auxiliis assistere studeatis, prout nostro culmini specialiter volueritis complacere.

CCLXIV.

Imperator scribit regine Ungarie de statu et valetudine sua.

Serenissima soror karissima Visis tue dileccionis literis de bona tua valetudine quamplurimum gratulamur, te scire volentes, quod et nos auxiliante deo optata potimur corporis sospitate et sacre sublimitatis nostre omnibus nostris rebellibus humiliatis in nostris processibus deo propicio feliciter prosperamur, dum illi ad animum advertendo super commissis adversus nos et imperium sacrum excessibus nostre gracie humiliter se submittunt et nonnulli, quos verisimiliter suspicamur adversarios, ad cuncta reperimus nobis beneplacita preparatos. Estque super presenti negocio die crastina tractatus habendus, quem ita credimus tractari [terminari], quod sani et incolumes in brevi tempore speramus favente domino te videre. Datum ꝳ.

CCLXV.

Imperator congauget de statu nobilis cuiusdam et successibus suis.

Karolus ꝳ. Fidelis dilecte. De successibus tuis prosperis et leto fortunarum eventu, quibus te dei clemencia benigne respexit, tanto ampliori gaudio perfunditur imperialis nostra Serenitas, quanto te et tuos progenitores ac fratres ad nostrum et sacri imperii honorem et statum ab experimento cognovimus constancioris fidei diligencia propensius inclinatos, desiderantes attente, ut de huiusmodi tuis et tuorum letis eventibus multociens nos informes. Datum ꝳ.

CCLXVI.

Item scribit delphino Viennensi nepoti suo similiter de statu suo et successibus et sospitate corporis.

Karolus ꝳ. Illustris nepos karissime. Scire velit tua dileccio, quod per dei gratiam nos cum serenissima et cum dilecto filio nostro et filia plena corporis et animi sospitate gaudemus et in omnibus nostris et imperii sacri negociis feliciter prosperamur, id ipsum de serenissimo principe genitore tuo ac fratre nostro ac de te audire cordialiter affectantes. Idcirco rogamus dilectionem tuam presentibus seriose, quatenus de prefati genitoris tui ac tuo statu felici et prosperis vite successibus nos velis tuis literis pro singulari gaudio

crebrius informare, nam vestra corporalis sanitas et successuum vestrorum iocunda prosperitas parit nostro cordi leticiam singularem. Datum oc. ¹⁾

CCLXVII.

Item scribit G. de Mediolano de statu suo.

Karolus oc. Fidelis carissime. Auctore benignissimo domino Jesu Christo sua benignitatis clemencia illud disponente feliciter una cum liberis nostris ²⁾ corporis incolumitate gaudemus et in omnibus agendis nostris circa partes Almannie et regni nostri Boemie ac vicinarum regionum optata prosperitate potimur, de te nec non dilectis consanguineis nostris tua consorte, filio tuo et conthorali ipsius dulces novitates et placidas semper desiderantes audire et potius propriis oculis intueri et de sinceritate tam constantis et solide dilectionis et fidei, quibus, sicut nobili . . . familiari tuo referente cognovimus, erga personam nostram et sacrum Romanum imperium indesinenter afficeris, multum contentatur nostra Serenitas tibi gratias inde referimus, volentes dei adiutorio non solum tibi verbis aut scripto respondisse pro talibus, sed oportunitate nacta et dum condicio tue sortis illud exegerit huiusmodi tue dilectionis et fidei meritis gratis beneficiorum fructibus clarissimis eciam operum indiciis graciosius respondere, desiderantes attente et hoc a te specialis hortaminis studio deposcentes, ut nos de tuo, consortis tue, nec non filii tui et eius uxoris neptis nostre statu et successu felicibus velis ad singulare solacium tuis literis multocius informare. Nam tua et ipsorum corporalis sanitas et prosperitas dispositione dei iocunda cordi nostro procul dubio paruit leticiam specialem, nec te moveat prefati familiaris tui diuturna absencia, si forte ultra creditum sibi tempus inoram traxit in nostri presencia, cum preter voluntatem suam ipsum tenuerimus ad hoc specialiter, ut de nostro statu et successibus te ipso redeunte possemus plenius et sufficiencius informare, sicut eciam ipse de hiis que vidit et expertus est in tempore demoracionis, quam fecit, te debet et poterit luculencius edocere. Datum oc. . ³⁾

CCLXVIII.

Item scribit cuidam suo fideli de statu suo. ⁴⁾

Karolus oc. Fidelis dilecte. Ut processus nostri continencia fidelitatem tuam non lateat, quam de prosperitate nostri culminis fideliter agnoscimus exultare, scire te volumus, quod postquam in die . . . Maiestas cesarea cum victoriosi exercitus sui potencia in pleno campestris belli desiderio nostris appropinquasset rebellibus adeo, quod ad unum dumtaxat miliare ab adverso

¹⁾ Otištěno dle *Lu* ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. str. 565.

²⁾ Jelikož císař Karel IV. nezmiňuje se o manželce své, zdá se, že list ten psán po smrti císařovny Anny († 11. čce. 1362) a před svatbou císařovou s Alžbětou Pomohanskou v dubnu 1363.

³⁾ Otištěno dle rukopisu *Lu* ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. str. 566.

⁴⁾ *Lm*: Notificat cuidam fideli statum et suos prosperos successus.

exercitu distabamus, illi nostram fortitudinem fortiter formidantes nostrumque prestolari pavescentes adventum, immediate certis ad nos mediatoribus humiliter destinatis campo relicto ab obsidione, qua nobilem . . . fidelem nostrum in castro . . . obsiderant, continuo discesserunt, illustrisque dux . . . princeps partis adverse patentes literas Celsitudini nostre sub pendenti suo sigillo direxit, per quas se obligat ad omnes literas, quas nos habemus et eciam dictus . . . ac sui habent ab ipso usquequaque, servandas et ad tenendum in aliis, quidquid illustris . . . dux . . . inter nos et nostros ex una et ipsum ac suos parte ex altera hucusque ad diem . . . duxerit ordinandum. Nos equidem dicto . . . ab huiusmodi obsidione redempto et in sua iusticia, vita pariter et honore retento, redimus ad propria et grata per dei gratiam corporis fruimur sospitate oc.

CCLXIX.

Imperator intimat fratri suo nativitatem primogeniti sui. ¹⁾

Karolus oc. Amantissime frater. Divine benignitatis gratiam, que nos quamvis immeritos sue providencie cura in nativitate filii nostri graciose respexit, tue dileccioni significat nostra Serenitas, ut de tanta nostra consolacione leteris, qui alias de nostra orbitate fraterna compassione dolebas. ²⁾ Quoniam sub uno instanti duplicis fortune gaudio nos perfudit omnipotentis clemencia, ut et nostris votis heredem tribueret et languentes oculos immensitate gaudii suggerente ad pristinam reduceret sanitatem et per ipsius creatoris nostri gratiam corporea sanitate gaudentes tibi omnium illorum, que post adventum nostri cancellarii usque . . . et . . . scribimus, cum ostensore presencium copias destinamus, te nichilominus scire volentes, quod terminum, quem electoribus et aliis principibus Alemanie in vigilia palmarum deliberacio nostra statuerat, usque ad dies quatuordecim post instans festum pasche duximus prorogandum, volentes te de ulterioribus nostris successibus dum occurrerint lacius informare Datum Prage oc. . .

CCLXX.

Cancellarius intimat cuidam episcopo cesaris letum animum in nativitate filii sui. ³⁾

Reverende in Christo pater et amice carissime. Benignitas salvatoris nostri sicut privilegiata pietate serenissimum et invictissimum principem dominum et dominum K . . . in nativitate novi principis est dignata respicere, sic et ei pariter omnis succrevit felicitas. Nam gaudiosus animus, qui etatem floridam facit, sic et pariter virtutes innatas in eo corroborat, ut melioris sit habitudinis in sanitate corporea quam umquam fuerit ab eo tempore, quo ipsum collica passio dereliquit et de die in diem fortificatus in viribus ac eciam in man-

¹⁾ Lm: Imperator scribit marchioni Moravie de nativitate primogeniti filii sui.

²⁾ Lu i Zhoř: ut qui alias de nostra orbitate fraterna compassione dolebas, nunc de tanta nostra consolacione leteris.

³⁾ Lu, Lm a Zh majl: episcopo Augustensi nativitatem filii cesaris.

suetudine proficit et omnis gracıarum inundancia superhabundat adeo, ut simus omnes pariter de tantis dei beneficiis consolati. Et sicut de meo statu informari petistis, sanus sum corpore, nullo materiali languore detineor, nisi quod me spiritualis quedam vexat ypocrisis,¹⁾ avaricia videlicet, que frequenter mentem inuit argenti et auri cupidine, neque potest rerum habundancia saturari, sed ad instar estuantis incendii quo plus ministratur materie eo fortius exardescit. Me vestre paternitati favorabili omni tempore recommitto. Datum ꝳ.

Superscriptio: Reverendo in Christo patri domino Augustensi episcopo, cuius fame tituli augmento felici prospiciunt [Zh: proficiunt], domino ꝳ.

CCLXXI.

Imperatrix intimat pape nativitatem filii sui.

Sanctissime pater et domine reverendissime. Auxiliante altissimo, qui regna regit et regibus dat salutem die [Pelzel: Veneris] ante dominicam [Oculi] hora [quasi tertia] consolacionis masculinam sobolem corpusculo et membris singulis elegantem in lucem mundi produximus et post partum una cum prole deo auspice feliciter grata corporis sanitate gaudemus. Et quia Sanctitatem vestram de persona nostra nova felicia libenter audire confidimus, hoc eidem Sanctitati per honorabilem capellanum nostrum, exhibitorem presencium, nunciamus humiliter supplicantes, ut ipsum nostre intervencionis obtentu vobis habere dignemini recommissum. Personam etc.²⁾

CCLXXII.

Imperator rogat quendam, ut die certa veniat levaturus filium suum de fonte.

Karolus ꝳ. Fidelis dilecte. Carissimum filium nostrum, de quo nobis altissimi benignitas misericordi bonitate providit, volentes christiane religionis edicto sacro baptismatis fonte irrorari, fidelitatem tuam affectuose requirimus et rogamus, quatenus una cum uxore tua in dominica Q. proxime ventura apud nos esse velis in . . . eundem filium nostrum compaternitatis affectu de fonte baptismatis levaturus. Datum ꝳ.

CCLXXIII.

Imperator intimat [pape] nativitatem primogeniti filii sui.

Sanctissime pater et domine reverendissime. Nativitatem illustris primogeniti nostri, quem deus omnipotens de sue benignitatis munere speciali post multiplices lugubres curas et suspiria dolorosa, quibus post clare memorie serenissimarum ac illustrium dominarum [Blancze et Anne] inopinatum occasum animum nostrum sauciis meroribus vulneravit, consuete pietatis non

¹⁾ Lu, Lm, Ha i Zh: ydropisis.

²⁾ Otištěno u Pelzla II. čísla 246 (k r. 1361).

oblitus pro veteribus nostris mesticiis resecandis feliciter in lucem mundi prodire constituit, Sanctitati vestre presentibus intimamus, ut sicut eadem Sanctitas affliccionibus nostris paterne compassionis animum non negavit apponere, sic una nobiscum de communis gaudii innovata leticia gratuletur. Sanctitati vestre attento studio et desiderio et quanto possumus humiliter et devocius supplicamus, quatenus contemplacione nostri, sicut eciam alias dicte Sanctitati V. preces affectuose et cum exquisito studio et desiderio porreximus, honorabili . . . cancellario et devoto nostro dilecto pro suis agendis de ecclesia . . . et eciam de nostris, pro quibus sicut recolitis dudum labor precessit, finem imponere dignemini graciosum, sicut de vestre Sanctitatis clemencia gerimus confidenciam et continue gessimus presumpcionem fiducie singularis, specialem vere [ymmo] cordi nostro memoriter infigendam nobis in hoc, pater sanctissime, gratiam facientes. Personam ꝙc. Datum ꝙc. .¹⁾

CCLXXIV.

Item intimat cuidam suo devoto nativitatem primogeniti sui.

Devote carissime. Ut innate tibi fidelitatis animus, cuius constanciam non opinione fallibili sed verissimis argumentis dudum cognovimus ab experto, quemque lugubres cure et suspiria dolorosa propter clare memorie serenissimarum ac illustrium dominarum . . . ducisse . . . et . . . occasum sauciis meroribus distraxerunt, novi intimacione gaudii valeat consolari, nativitatem illustris primogeniti nostri tibi tenore presencium duximus intimandam, ut sicut constantis et virtuosi cordis tui fidelitas nostris affliccionibus, ut scimus indubie, novit habundanter compati, sic una nobiscum de communis gaudii innovata leticia de supercelestis doni munere gloriatur. Et quamquam domino nostro summo pontifici de huiusmodi mentis nostre tripudiis ac eciam de negociis nostram Celsitudinem et te contingentibus direximus literas speciales, tamen desideramus attente ymmo tibi hoc iniungimus seriose, ut sibi predicta significes oraculo vive vocis, successus omnes ac singulos ac negotiorum nostrorum et tuorum disposicionem, qualia sint aut quibus viis procedant, in eis nostre Celsitudini cum ostensore presencium rescripturus, cum de prefati domini nostri summi pontificis gracia et dominorum cardinalium efficaci promotione gesserimus continuo et gerimus spem et presumpcionem fiducie singularis.

CCLXXV.

Item consolatur quendam super morte parentum.

Cum post sedatos undique turbines, qui dudum in regno nostro Bohemie calumpniosa temporis procella concreverant, subito rumor infestus et nubilus claustra nostre iocunditatis infregit, nobis insipidas amaritudinis porporciones interferens, quod N. superioris ducis ductus imperio et in patriam, que iter est omnibus, generali mortalium necessitate vocatus humanitatis commune

¹⁾ Otištěno z jiného rukopisu u Pelzla II. čís. 245 (k r. 1361).

debitum, quod excepcio quevis allegata non prorogat, ex inevitabili lege fatalitatis absolvit, ex quo nos tanto pungit doloris ictus acerbus, quanto per eius absenciam grandia comoda nobis deesse sentimus, hortantes, ut consolandi remedia lassitudo tibi meroris indulgeat, sed animum redolens viri fortis omnem causam lugubrisque doloris reliquias, quas forte muliebris mollicies reliquit, ad lacrimas verborum nostrorum lenimentis abhorreas et in graciosa spe nostre proximitatis abstergas. ¹⁾

CCLXXVI.

Consolatur quendam super morte filii.

Audito nuper, quod mordentis omnia mortis impietas B. . . non sine plurium detrimento subtraxit, passionibus tuis satis affectuose compaciendo dolumus et si ope vel opibus recuperari defunctum aut alia compassione redimi natura permetteret, nostra apperuissemus eraria, unde lacrimas constringas, refrenes suspiria et more constantis viri limites placiturus imponas. Datum oc. .

CCLXXVII.

Imperator hortatur quendam, ut veniat ad curiam celebrandam.

Karolus oc. Princeps et avuncule carissime. Postquam debite pacis federa cum illustri tali . . . et aliis principibus Almanie annuente domino existunt reformata, curiam generalem in Normberg in octava talis festi instantis favente domino intendimus celebrare. Verum quia nobile et excellens imperii membrum revera censis tuaque presencia circa dictam curiam celebrandam quamplurimum oportuna existit, dileccionem tuam sincera fiducia deprecamur, quatenus antedictam curiam in prefato termino personaliter visitare nullatenus pretermittas, regie Celsitudini et honori gratam in hoc complacenciam ostensurus. ²⁾

CCLXXVIII.

Item mandat cuidam, ut cum paucis familiaribus ad eum veniat.

Karolus oc. Fidelis dilecte. Fidelitati tue iniungimus et presentibus seriose mandamus, quatenus aliis postpositis tuis negociis cum tuis [Lu: paucis] familiaribus et equis apud nos in Normberg sis in dominica . . . absque more diffugio omnimode constitutus. Nam extunc tuo et aliorum baronum regni consilio, quos ad eundem terminum vocamus, quedam necessaria auctore

¹⁾ Při tom napsán jest počátek jiné formule, kteráž v Lu a Ha má nadpis: Item consolatur quendam super morte filii, a sice: Lugubrem filii tui casum vulgaris forte fame lugositate precognitum fecit in nobis quantum licuit et decuit stacionem, modum enim consolacionis assumpsistis etc. . .

²⁾ Die Lu otištěno ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. 564. Jsou zde bezpochyby míněny smlouvy uzavřené r. 1360 po válečném tažení proti hrabatům Wirtemberským (Pelzel II. 651).

domino tractabimus commodum nostrum et regni Bohemie concernencia et honorem, nullam in eo sicut nostrum et eiusdem regni honorem diligis negligenciam commissurus. Datum Crac[ovie] oc. . . ¹⁾

CCLXXIX.

Imperator hortatur quosdam, ut cum amicis suis veniant ad expeditionem.

Fidelis dilecte. Propter gwerram, quam auctore deo illis de Warttemberg [Wirtemberg] potenter proponit nostra movere Serenitas, tuam presenciam cognoscentes nostre Celsitudini oportunam, seriose te requirimus et rogamus, quatenus statim visis presentibus cum ceteris consanguineis, quos potes adducere, armis et rebus ad hoc necessariis expediti ad nos omni excusacione cessante cum alia gente nostra de Bohemia procedatis. Scripsimus siquidem venerabili episcopo . . . , ut tibi velit cum curru ad expeditionem cum equis, victualibus et aliis necessariis bene munito ad necessitatem talis itineris subvenire. Datum oc. . . ²⁾

* CCLXXX.

Item rogat, ut quidam veniat cum tota sua potencia ad expeditionem.

Fidelis dilecte. Vidimus et sane intelleximus tuarum continenciam literarum, fidelitatem tuam sicut pridem petivimus sic iterato attentius requirentes rogamus, quatenus ad diem et locum tibi per nos alias designatos cum tota tua potencia talium quidem hominum, quos apud te [Lu: nos] manere delectet, non qui petant cottidie se remitti, ad nostram te transferre presenciam non obmittas. Hoc enim quamplurimum affectamus tam propter tue fidelitatis consilium fidele et auxilium hiis temporibus oportunum, quam eciam propter barones aliquos alios, quos exemplo tuo sicut ad obsequendum nostro culmini non ambigimus animari, sic per contrarium sua nobis sentiremus obsequia retardari, nec tibi sit grave nos adire licet cum sumptibus et impensis, sciturus, quod super hiis ab omni te dispendio volumus indempniter relevare. Datum oc. . . ³⁾

CCLXXXI.

Imperator hortatur episcopum, ut statim arripiat iter versus Romanam curiam.

Princeps consiliarie et devote dilecte. Cordi gerentes quam plurimum et plenius desideriiis affectantes, ut viam, quam ad Romanam curiam te nostra providit Serenitas tuaque sponndit devocio transiturum, absque more dispendio statim arripias et arripiendo perficias et consumes, eandem tuam devocionem affectuose requirimus et attente rogamus desiderantes, ut statim visis presentibus ad presenciam nostre Celsitudinis iter arripias veniendi ita dispositus

¹⁾ Dle Lu otištěno ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. 563.

²⁾ Dle Lu otištěno ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. 563. Válečné tažení proti Eberhardovi a Oldřichovi z Wirtemberka podnikl Karel IV. v měsících srpnu a září r. 1360. (Pelzel, II. 614.)

³⁾ Otištěno ve Forschungen z. d. G. XIV. 564.

sicque sarcinulis in domo tua dispositis, prout iam te ad huius rei profectum tempestive hoc providisse nequaquam ambigimus, quod a nostre Sublimitatis presencia mox versus predictam curiam transeundi dirigas gressus tuos, nec illud te moveat quomodolibet ad morandum, quod dicta legacio apparet non esse taliter [*Zh.*: totaliter] expedita, quia hoc non obstante sed considerato, quod in maiori parte effectum, quem desiderabamus, est sortita, iter tuum valde te petimus et concupiscimus maturare. Ne vero ulla te surripiat ex eo prolixitas, quod nuper adversus illos de Wirtmberk certam gentis armate miliciam a te duximus postulandam et nunc velut actenus ad tale iter te providimus destinandum, ecce hoc ultimo a te benigne contenti de dicte gentis armate milicia te principaliter habere decrevimus excusatum, sperantes indubie, quod presens negocium ita tibi sit cordi, sicut de dilectione, qua nostros honores amplecteris, a nostro culmine signanter volueris commendari. Datum oc. ¹⁾

CCLXXXII.

Excusat se erga reginam Ungarie, quod hac vice non possit eam visitare.

Serenissima soror carissima. Dolet admodum imperialis Serenitas, quod hac vice se tam ardue tamque inevitabiliter extra regnum nostrum Bohemie cogimur absentare, in quo dileccionem vestram sincera mente desideramus et semper desideravimus contemplari, nec eciam res facilis aut utique vitabilis nostram, quin ad vos personaliter venissemus, potuisset magnificenciam detinere, sed rebellium nostrorum exigente protervia, ad illam eciam auctore domino conterendam terras ipsorum cum vallido exercitu sumus potenter ingressi, die tali bellum campestre ipsis movere intendimus eosque tam fortuna [*v jiných rukop.*: fortitudine] quam iusticia nobis suffragantibus confidimus deo propicio debellare, desiderantes erga dileccionem vestram nostre Maiestatis absenciam ex hiis tam iustis causis ymmo inevitabiliter urgentibus amicabiliter excusari. Dum enim in talem locum veniretis, illic ad vos auxiliante domino incessabiliter [*infallibiliter*] veniemus.

CCLXXXIII.

Intimat quibusdam, quod die tali vult aggredi bellum campestre.

Fideles dilecti. Puram fidei vestre constanciam, que desiderii cordialis favore super nostris sollicitatur successibus et sua nobis humiliter offert obsequia, Maiestas nostra commendat gratissimamque recipit et acceptam. Porro iuxta quod a nostra Celsitudine petivistis scire debetis, quod tali die cum tali et suis finaliter speramus campestre bellum inire et iusticia et fortitudine nobis suffragantibus eos, nisi in fugam conversi fuerint, potenter auxiliante domino debellare. Vos igitur inter hoc manentes in propriis studeatis esse

¹⁾ Celý list dle *Lu* otištěn ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. 565. — Že by zde míněn býti mohl biskup Dětrich Mindenský, nezdá se nám pravděpodobným; spíše myslíme, že to byl biskup Jan Štrasburský, jenž skutečně r. 1380 poslán byl v poselství ke dvoru papežskému. (Huber Reg. LII.)

parati, ut si vos vocandos duxerimus nulla mora interposita veniatis, barones, qui adhuc nostra fuerint secuti vestigia, ad accellerandum transitum propter nostri culminis intuitum attentius exhortantes. Datum 20

CCLXXXIV.

Imperator scribit pro quodam, qui in Italia aliquamdiu morari desiderat.

Karolus 20. Fideles carissimi. Nobilem . . . de K . . . baronem regni nostri Bohemie fidelem, qui pro addiscendis moribus et conversacione faceta in partibus Italie aliquamdiu morari desiderat, fidelitati vestre tanto ampliori sedulitate committimus, quanto illud progenitores sui constancioribus pridem meruerunt obsequiis et sui fratres et consanguinei cottidie promerentur, desiderantes attente vosque affectuose rogantes, quatenus nostri contemplacione ipsum in familiarem domesticum et commensalem velitis assumere et favorabili voluntate pie prosequi, ut fratres et amici sui preces nostras apud vos efficaces intelligant nobisque ad graciaram acciones debitas propensius obligentur, gratum nobis in hoc obsequium et acceptum facientes. Datum 20. ¹⁾

CCLXXXV.

Imperator scribit pro alio similiter, quod sibi honesta provisio detur.

Karolus 20. Fidelis dilecte. Nobilem . . . natum nobilis . . . de S . . . militem familiarem 20. exhibitorum presencium in partibus Italie pro discendis aliarum ritibus nacionum [regionum] desiderantem pro tempore demorari, tue fidelitati pleno recommendamus affectu seriusius rogantes, quatenus ipsum in tuum familiarem nostre contemplacionis intuitu velis assumere et eo in aliquo decenti et honorabili statu posito de congruis sibi necessariis favorabiliter providere, ita quod ipse nostre Celsitudinis recommendacionem apud te sibi senciatur proficuum, in quo nostro culmini obsequium prestabit tua fidelitas valde gratum. Datum 20. ²⁾

CCLXXXVI.

Item demandat fratri suo, qualiter negociis variis prepeditus non possit sibi respondere.

Karissime frater. Non potuimus ad presens variis impediti negociis super legacione tua, quam prudens vir . . . coram nobis pertinenter exposuit, tibi sub ea sicut expedit plenitudine respondere, sed dum auctore domino ad ecclesiam sancte Marie virginis regalis nostre sedis Aquilegensis [sic, Aquensis] venerimus, tunc super hiis omnibus tecum loquimur distinccius et auctore domino utiliter concludemes. Datum Crac[ovie] 20

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 220.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 221.

CCLXXXVII.

Item alteri scribit, si dum in certo loco fuerit, sibi velit respondere.

Fidelis dilecte. Legaciones tuas nuper a viro prudenti, latore presencium, graciose recepit nostra Serenitas et quia in multis occupacionibus aliis ad presens impediti, sicut idem . . . rite conspexit, non valuimus tali negocio sicut tamen volebamus intendere, cum de proximo ad visitandum ecclesiam beate Marie virginis regalis nostre sedis Aquinensis [Aquensis] venerimus, tunc ad nostri presenciam vocato illustri duce . . . tibi super hoc Celsitudo cesarea respondebit. Datum oc.

CCLXXXVIII.

Item scribit cuidam duci, ut filiam suam alio duci copulet.

Princeps et consanguinee dilecte. Quia nostra intellexit Serenitas, illustrem . . . ducem . . . quandam habere filiam vite honestate conspicuam, sicuti generis nobilitate et persone decore venustam, sic et morum venustate decoram, que in domo illustris . . . ducis . . . nunc dicitur demorari, ideoque illam illustri duci . . . nato tuo, de cuius statu curam non indigne gerit nostra Sublimitas graciosam, sociari matrimonio cupientes, dileccionem tuam affectuose rogamus, quatenus nostre contemplacionis intuitu ad hoc, ut eadem ducissa dicto tuo filio in coniugium copuletur, velis intendere consentire et opem efficaciter prebere, nam consideracione provida talem tibi ac sibi expedire credimus parentelam. Datum oc.

CCLXXXIX.

Littera quittancie in vulgari theotunico.

Wir Karl oc. Embieten dem . . . Burgermeister dem Rat vnd den Burgern gemeinlich der stat czu . . . vnsern vnd des Reiches liben getrewen vnser hulde vnd alles gut. Liben getrewen, wan wir dem edeln vnserm liben getrewen hundert phunt haller von unserr ierlichen und gewonleichen stewre, die ir vns vnd dem Reiche schuldig seit czu gewen, vff sand Merteins tag der nechste kunftig ist von euch czu haben vnd czu nemen beneumet vnd beschanden haben, darumb enphelhen wir ewren trewen mit disem brieue ernstleich vnd vestiglich, daz ir dem egnant die obgenente hundert phunt haller von der obgescriben stewre vf den genanten sand Merteins tag an alle widerrede vnd vffschup gebet vnd beczalet vnd wenn ir im sie geben vnd beczalet habt, so sagen wir euch derselben hundert phunt haller von vnsern vnd des Reiches wegen genczleich vnd gar quit ledig vnd loz mit vrkunt oc. . .

CCXC.

Littera quittancie in latino.¹⁾

Karolus oc. Notum facimus et ex certa nostra sciencia et in publica veritate profitemur, nos recepisse et habuisse ac nobis traditos et numeratos

¹⁾ *Ha přidává: in qua quittat quendam super omnibus rationibus.*

fuisse a dilecto nobis N. per manus . . . de . . . mille florenos, de quibus quidem sic habitis et receptis nos et heredum nostrorum nomine bene contentos et pagatos dicimus et tenemus ipsumque liberamus et quittamus et absolvimus per presentes facientes sibi finem, quittacionem, refutacionem generalem et pactum de ulterius non petendo ac cassantes, irritantes et annullantes omnes et singulas literas et instrumenta desuper confectas et que possent quovis modo imposterum apparere, quas et que vacuas, vanas et inutiles decernimus et nullius penitus roboris vel momenti, promittentes prefato . . . nullam inantea in iudicio vel extra occasione dicti debiti movere litem, controversiam, questionem seu causam per nos vel per alium ex quavis causa vel ingenio sive modo de iure vel de facto sub pena periurii et reformatione dampnorum seu expensarum, quas propter hec eundem incurrere contingeret, renunciantes . . . excepcioni non solutorum debitorum non habitorum, non numeratorum ꝙc. sicut placet. Presencium ꝙc. ¹⁾

CCXCI.

Imperator quittat super pecuniis solutis.

Karolus ꝙc. . . . Honorabilibus et prudentibus . . . prioribus arcium, vexillifero justicie, populo et communi civitatis Florentinensis ꝙc. Quia de summa tot florenorum, in quibus Maiestati nostre vestra fidelitas obligabatur, honorabili . . . tali nostro nomine et pro parte nostra iuxta formam imperialis mandati, quod eidem sub minori nostro sigillo erogavit nostra Serenitas, tot florenos boni auri et legalis ponderis pro ultima paga, que fieri debet per totum mensem Augusti proxime instantem ad presens, solvistis integraliter et ad plenum, idcirco vos et successores vestros et universitatem vestram nec non civitatem . . . de supradicta pecunia nec non de tota summa tot florenorum quiettamus, absolvimus et liberamus de certa nostra sciencia, quietos liberos et solutos penitus nunciamus, nulla nobis postulacione, repeticione vel monicione pro predictis pecuniis ammodo reservata. Presencium ꝙc.

CCXCII.

Secuntur credencie et quiettaciones.

Item facit quendam procuratorem ad recipiendum pecunias.

Karolus ꝙc. Honorabilibus ꝙc. De honorabilis . . . expensarum imperialis curie nostre notarii ꝙc. probata fide et circumspeccionis industria plenam habentes fiduciam, animo deliberato et de certa nostra sciencia sibi plenam et omnimodam potestatem, facultatem, bayliam et mandatum speciale dedimus et contulimus, damus et concedimus virtute presencium, a vobis aut vestris subditis, sindicis et procuratoribus, sicut opportunitas illud exegerit, de summa tot florenorum pro ultima paga videlicet ultime diei talis mensis venture proxime tot florenos boni auri et legalis ponderis postulandi, repetendi, exigendi et nostro nomine atque vice accipiendi et literas quittacionis, remissionis et

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čis. 229.

absolucionis sub manu publica et aliis autenticis scripturis desuper ordinandi donandi et vobis auctoritate cesarea tribuendi, vosque et quemlibet vestrum et universitatem vestram et omnes et singulos, quorum interest aut interesse poterit, absolvendi, liberandi et quiettandi de pecunia supradicta, promittentes et spondentes bona fide absque dolo gratum et ratum habere et tenere et inviolabiliter observare, quidquid per antedictum circa premissa actum et gestum fuerit proinde, ac si dicta pecunia soluta et numerata fuisset in nostra presencia personali.

CCXCIII.

Recognicio debitorum.

Nos . . . comites et burgravi in . . . recognoscimus tenore presencium universis, quod nos volentes spectabiles viros et dominos . . . et . . . et eorum heredes in quibusdam debitorum promissionibus ex parte nostri in causis rationabilibus contractis indempnes reddere et prout iustum est facere cerciores, ipsis . . . et . . . et suis heredibus bona et sincera fide ac libera et spontanea voluntate promissimus et tenore presencium promittimus pro nobis et heredibus nostris, omne solucionis debitum, in quo ex quacunque causa et erga quoscunque obligati pro nobis dinoscuntur, dare et sine dolo solvere integraliter et ad plenum, dum et quociens per ipsos aut eorum heredes prefatos super eo moniti fuerimus et requisiti, aut in eum casum, si eorum monicionem et instanciam ratione predicti debiti non curaverimus et forte levi animo transiverimus, extunc nos . . . et . . . predicti tot personas ydoneas militares cum tot famulis et tot equis ex parte nostri ad hospicium per dictos . . . et . . . eis in civitate eorum deputatum intrare faciemus, inibi debitum et solitum obstagium servaturos tamdiu, donec predictis . . . et . . . et suis heredibus de capitali debito et de dampnis, si que accreverint, per nos et . . . predictos fuerit plenarie satisfactum. Et nichilominus sepedicti . . . et . . . poterunt et debebunt auctoritate propria sine strepitu et figura iudicii predictum debitum seu predicta debita ex quacunque causa pro nobis inita et contracta super omnia bona nostra sita tam in ducatu Austrie quam in regno Boemie in dampno conquirere, impedimento et contradiccione quibuslibet proculmotis. Insuper in habundancioris cautele presidium sine dolo et fraude promittimus et spondemus pro nobis et heredibus nostris sepedictis . . . et . . . eorumque heredibus, quando ante tempus, in quo suum debitum predictum vel debita predicta pro nobis ut predictur contractum vel contracta diucius carere noluerint, duos menses per ipsos moniti fuerimus ad solvendum, quod tunc omnibus dimissis sepedictos . . . et . . . aut eis non existentibus heredes suos a predictis exsolvere, eximere et liberare volumus et debemus.

CCXCIV.

Idem (sc. Recognicio debitorum).

Nos Johannes dux . . . notum facimus universis presentes literas inspecturis, quod quia fidelis nobis dilectus . . . in ardua necessitate nostra, dum ad servitium et exercitum serenissimi principis ꝑc. deberemus alias proficisci,

ad preces nostras C sexag. gross. Prag. benivole mutuavit, ideoque ipsum super hiis bona fide prout justum est reddere desiderantes indempnem, sincere sibi promittimus tenore presensium sine dolo, quod prefatam C sexagenarum summam predictorum grossorum Prag. prefato . . . vel eo non exstante ad manus suas fratri suo in festo nativitatis Christi proxime venturo sine omni dilacione fideliter et integraliter persolvemus. Quod si interea humanitus aliquid in nobis contigerit, quod deus avertat, extunc magnifico principi domino . . . duci . . . genitori et domino nostro humiliter supplicamus, ut predictis nostris fidelibus dictas dignetur pecunias pro nobis graciosius expedire. Presencium oc.

CCXCV.

Reversa vicariatus Mediolanensis, in qua se obligat imperatori ad fidelitatem et certa servicia seu pecunias.¹⁾

Bernabos vicecomes, civitatum Mediolanensium pro sacro Romano imperio vicarius generalis, notum facimus tenore presencium universis, quod attendentes multiplices gracias et immensa beneficia, quibus Serenissimus et invictissimus princeps et dominus dominus Karolus . . . illustris dominus noster graciosus nos, domum ac progeniem nostram officiosa benignitate respexit et signanter considerantes magnam illam et notabilem pietatem, qua nobis ad presens de vicariatu civitatis Pisanensis oc. . . cum earum appendiis et districtibus benigne providit, sicut in literis editis desuper clarius invenitur, animo deliberato non per errorem aut improvide sed sano precedente consilio in persona nobilis viri domini [Sagremor de Pomeriis], militis familiaris domestici socii nostri, cui de hoc sub manu publica plenum et sufficiens mandatum tribuimus, eidem domino nostro imperatori aut eius certo nuncio suo nomine petenti et exigenti pro quolibet anno in festo nativitatis domini nostri Jesu Christi quinquaginta milia florenorum puri auri ac legalis et boni ponderis solvere, seu mille barbutas bene et legaliter expedire gentis sibi pro recuperacione regni Arelatensis per sex menses, aut quingentas barbutas per annum ad effectum predictum sub expensis, dampnis et periculis nostris anno quolibet dirigere tenebimur et volumus, ut tamen opcioni dicti domini nostri imperatoris libere pendeat, gentes prefati subsidii aut pecuniam eligere annis singulis ut prefertur, ea condicione expressa, ut dum unum ex hiis iuxta mandatum imperiale fecerimus anno quolibet, simus tunc de aliis supportati, videlicet quod aut solvamus pecuniam aut gentem armatam iuxta premissorum continenciam dirigamus. Specialiter eciam promittimus et spondemus dicto domino nostro imperatori tamquam ordinario domino nostro ac velud fidelis vicarius, sibi debitam fidem, obedienciam et reverenciam occasione dicti vicariatus ad instar fidelis subditi cum diligentibus studiis exhibere. Promittimus eciam predicta omnia secundum formam expressatam superius rata grata et incon- vulsa servare, tenere et efficaciter adimplere sub iuramentis, pactis et ordinacionibus predictis et sub rerumstrarum omnium, quas habemus et habituri

¹⁾ *Ha:* Forma recognicionis, in qua Mediolanensis se obligat et obligatum recognoscit.

sumus imposterum, ypoteca. In cuius rei testimonium preter obligacionem et iuramentum, quam vel quod prefatus nobilis dominus Sagremor pro nobis ac nostro nomine et ad mandatum nostrum et in animam nostram auctoritate procuratoria fecisse et prestasse dinoscitur, eciam presentes fieri et sigilli nostri fecimus appensione muniri. Datum oc. . .

CCXCVI.

Imperator supplicat ¹⁾ pro monacho, qui exiit religionem.

Karolus oc. Devote dilecte. Intelleximus, quod quidam Jo. natus quondam . . . de . . . ordinis . . . professus tui monasterii, devotus noster dilectus, pro eo quod iam dudum et sola sui animi levitate, non aliqua enormitate commissa, ordinem ipsum exiit et postea subiit et regularem tulit et suffert usque hodie disciplinam. Cum igitur discipline rigor erga eos, qui penitent, et presertim circa iuvenes et adhuc omnino [animo] imbecilles sit merito moderandus, ne deterius quid ex nimio rigore contingat, devocionem tuam affectuose petimus et rogamus, quatenus nostre consideracionis intuitu cum ceteris tuis confratribus velis efficere et absque difficultatis obstaculo procurare, quod idem . . . ab ulteriori pena discipline solutus in pristinum statum ponatur et locum et in hoc nostra se senciat intercessione promotum. Id ipsum quoque tu et dicti tui confratres nullatenus differre curetis, prout specialem nostro culmini volueritis reverenciam exhibere. Datum oc. ²⁾

CCXCVII.

Item petit pro alio, ³⁾ qui exiit monasterium et redire desiderat.

Karolus oc. Devote dilecte. Devocionem tuam attente requirimus et hortamur, quatenus imperialis contemplacionis intuitu devoto nostro exhibitori presencium, qui alias ex delictis seu demeritis seu levitate animi a religione tui ordinis fertur recessisse et compunctus corde redire desiderat, reatus sui culpam misericorditer ignoscendo ipsum ad predictum tuum ordinem gracie restituas et resumas ac benignis facias in domino affectibus pertractari, moderatam et mitem sibi pro huiusmodi excessu penitentiam iniungendo, in eo Maiestati nostre gratitudinem et complacenciam ostensurus specialem. ⁴⁾

CCXCVIII.

Item mandat, ut quidam monachus mittatur de carceribus. ⁵⁾

Karolus oc. Devote dilecte. Licet alias quendam tuum monachum incarcerated fecimus pro eo enim, quod tali profugo dicebatur victualia ministrasse, tamen ad magnam fidelium nostrorum quorundam precum instanciam,

¹⁾ *Ha* přidává: cuidam abbati.

²⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 215.

³⁾ *Ha*: Supplicat cuidam abbati pro alio monacho etc.

⁴⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 216.

⁵⁾ *Lu, V a Ha* přidávají: qui profugis dedit victualia.

qui super hoc eum apud nos excusare nituntur, consensimus, ut ab eodem carcere dimittatur, devocioni tue firmiter precipiendo mandamus, volentes omnino, quatenus ipsum statim visis presentibus a prefati carceris captivitate relaxes totaliter et absolves, ita duntaxat, ut libertati redditus inter alios conventuales fratres tantummodo ad instar fratrum simplicium conversetur et non amodo in dignitate, administracione vel quovis officio intra vel extra monasterium statuatur, prout indignacionem nostram volueris evitare.¹⁾

CCXCIX.

Imperator mandat cuidam, ut prosequatur negocium provisionis elemosyne.

Karolus oc. Fidelis dilecte oc. Mittimus honorabilem talem ad providendum inopie pauperum circa comparaciones annone cum literis nostris patentibus, quas videbis. Unde fidelitati tue mandamus et iniungimus presentibus seriose, quatenus ad informacionem dicti familiaris nostri talis mandati continenciam omnis diligencie studio prosequaris, sic factururus, quod de tui operis providencia nostra contentetur Serenitas et ad te piis [Lu: propriis] favoribus inclinetur.

CCC.

Supplicacio ad imperatorem, ut confirmet literas fratrum.²⁾

Sacratissime imperatorie Maiestati supplicat prior [Lu a Zh: prior in Pyrnis] ordinis s. Dominici fratrum predicatorum devotus eiusdem nomine et vice religiosarum virginum sanctimonialium in . . . diocesis . . ., quod cum monasterium ipsarum iam diu fundatum extiterit et a Christi fidelibus multa et diversa predia, redditus, census et obvenciones consecute noscantur, sicut in literis donacionum evidencius videtur [invenitur] expressum, in quorum et quarum possessione quieti fuerit ab eo tempore, sicut monasterium prefatum dinoscitur institutum. Cum omnia donata et largita ibidem ab imperio sacro in feodum dependeant et nullius imperatoris confirmacio predictis accesserit, tamquam divino munere Maiestati vestre sit hec gracia facienda dictis virginibus pro salute vestra singulariter reservata, quatenus propter deum ac progenitorum ac predecessorum vestrorum salutem perpetuam, ut via precludatur scandalis et dicte virgines imperiali presidio securentur, literas donacionis et fundacionis huiusmodi, sicut rite et provide processerunt, dignemini graciousius confirmare, tollentes de plenitudine imperialis gracie omne dubium, si quod in premissis propter neglectas confirmaciones cesarum, qui vos precesserunt feliciter, aliquo modo possit suboriri.

CCCI.

Imperator [Lm: marchio] rogat regem, ut promoveat nunccium sui fratris.

Serenissime frater carissime. Venit ad vestri presenciam ostensor presencium, nunccius et familiaris illustris . . . germani nostri amantissimi, aliquas

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 217.

²⁾ Ha: fundacionis ecclesie.

promociones erga premonstratense capitulum a vestre Serenitatis magnificencia petiturus. Propter quod Serenitatem vestram affectuose rogamus, ut eundem nuncium nostri fratris, ut premittitur, contemplacione nostri ad obtinendum, que sibi commissa sunt, velitis tam vestris literis quam nuncciis cum efficacia promovere, gratam nobis in hoc fraterne dileccionis amicitiam ostensuri. Datum Crac[ovie] ꝳc.

CCCII.

Item supplicat capitulo, ut exaudiant desideria sui fratris.

Karolus ꝳc. Devoti carissimi. Quanvis relacio illustris . . . principis et fratris nostri carissimi, quam de condicione, vita et conversacione laudabili religiosi prepositi ordinis premonstratensis . . . diocesis animo deliberato atque deliberacione consulta capitulo vestro literis suis insinuare curavit, procul dubio vera sit et clara luce notissima, ut eciam non oporteat super hiis, que scribuntur per eum, aliud quodcunque testimonium implorari, tamen consideratis multiplicibus meritis dicti Jo., cuius res agitur, et inspecto notabili monasterii predicti profectu et consolacione singulari deodicatarum virginum ibidem, ut pro dei gloria sub felici suo regimine prefatum monasterium in temporalibus et spiritualibus auctore deo proficiat, devocionem vestram affectuose petimus, requirimus et hortamur, quatenus contemplacione nostri, qui ad ordinis honorem et statum tota mentis intencione frequenter innitimur, de dicti monasterii felici profectu sic deliberare velitis, quod intencio nostri carissimi fratris predicti et eius desideria, que procul dubio de fonte iusticie et rationis emanant, absque difficultatis obice transeant in effectum. Nam nisi huiusmodi rem utilem fore cognosceret nostra imperialis Serenitas et nisi magis monasterio quam persone arbitraremur ea ratione provisum, nullo modo vobis sub tante sedulitatis officio presencia scriberemus. Datum ꝳc.

CCCIII.

Imperator mandat cuidam, ut non foveat adversarium prepositi.¹⁾

Karolus ꝳc. Fidelis dilecte. Cum religiosus et honorabilis . . . prepositus monasterii . . . canonice sit electus et illustris . . . germanus noster carissimus ad prefatum monasterium et incrementa ipsius felicia propter idoneitatem ipsius prepositi graciosius inclinetur, sic quod nulli sit dubium, quin sub eius regimine monasterium ipsum eiusdem nostri fratris presidio proficiat habundanter, tuque adversarios suos foveris et expensis inde secutis eciam ad eius incommoda intendis manifeste, sicut intimacione dicti nostri fratris informati sumus noticia clariore, quapropter iniungimus tibi sub obtentu nostre gracie seriose mandantes, quatenus adversus prefatum prepositum ymmo verius contra nos et fratrem nostrum predictum neminem foveas nec amodo opereris talia, quibus nostro monasterio occasionem tribuis pereundi, sicut gravem nostram indignacionem volueris evitare.

¹⁾ Ha: cuiusdam claustris.

CCCIV.

Imperator mandat civibus, ut procurent emi census monasterio promissos.

Karolus ꝳ. Magistro consulum . . . graciam ꝳ. Insinuacione querulosa religiosarum abbatisse et conventus monasterii . . . ordinis . . . K. civitatis nuper audito, qualiter . . . relicta olim . . . vestri concivis, dum filiam suam dictarum virginum sacro conventui traderet, mansuetudine quadam pretensa tractatus amicales [sic] X marcas reddituum ordinaverit pro eadem sub tenore quarundam literarum, quas antedicta mulier, postquam propositi sui fines adepta fuisset, quibusdam ingeniis et fraudibus suis obtinuit et sic annihilatis literis eisdem prefatas sanctimoniales, que sub ordinata sinceritate devoti spiritus crediderunt, easdem nititur defraudare, ut videli et nichil penitus obtineant de premissis eius redditibus supradictis. Et in hoc advertendo specialiter, quod nulli patrocinari debeant fraus et dolus, fidelitati vestre mandamus et precipimus seriose presentibus, quatenus vocatis ad vestram presenciam procuratoribus et factoribus dicti monasterii et eciam muliere prefata, contra quam tante fraudis accio intentatur, ac super negotio inquisicione diligenti prehabita taliter ordinetis, quod si prefatam mulierem taliter excessisse constiterit, ipsa ad plenam satisfaccionem cogatur omnino ac demum pro commissa fraude fideiussoria caucione sufficienti ligetur, vobis de tanti et tam singularis doli fallaciis iuxta nostre gracie beneplacitum responsura, ut exemplo eius adiscant ceteri, a talibus se versuciis, huiusmodi actibus scandalosis et tam patenter illicitis refrenare. Datum ꝳ.

CCCV.

Imperator mandat civibus, ut non impediant virgines in emendo census.

Karolus ꝳ. Magistro civium et consulibus civitatis . . . graciam ꝳ. Etsi gracie nostre, quam religiosis abbatisse et conventui monasterii . . . ordinis . . . S. civitatis et signanter quibusdam filiabus nostrorum principum indulsit nostra Serenitas, quavis interveniente negligencia non haberemus clarum recordium, ipse tamen litere, que desuper edite sunt quasque prefate virgines in custodiis suis cum diligencia servant, nos incessanter admonent, ut non possimus graciaram huiusmodi neque volumus aliquatenus oblivisci. Quapropter fidelitati vestre mandamus et precipimus presentibus seriose, quatenus dum et quociens dicte virgines in communi vel eodem filie principum parcialiter redditus venales invenerint imposterum, aut aliquos actualiter invenerint, ipsas in genere et earum quamlibet in specie debeatis, omnis contradiccioni vel impedimenti cuiuslibet obstaculo cessantibus, in assecucione graciaram imperialium manutenere, promoveri pariter et tueri, ut iuxta nostri privilegii tenores nostre gracie consequentur effectum, neque detur eis materia nostras aures ammodo pro talibus fatigandi.

CCCVI.

Imperator supplicat pape, ut provideat cuidam de episcopatu.

Sanctissime pater ꝳ. Licet pridem intellecto decessu venerabilis . . . episcopi literas nostras pro honorabili Jo. vestre direximus Sanctitati ac eciam

indubitate spei et firme presumptionis fiducia de vestra benignitate speramus ymmo nolumus ambigere, quin utique sibi tum contemplacione regia, tum persone ipsius, virtutum, morum et discipline qualitate pensata, tum intuitu dicte ecclesie, que adeo propter tyrannidem invasorum et exilium presulum suorum temporalium est prope collapsa,¹⁾ ut vix aut nunquam ad statum pristinum [*Hb*: primitivum] reduci valeat nisi vestre [nostre] interposicionis presidio mediante, de antedicta ecclesia iuxta prioris supplicacionis nostre continenciam, quam manu propria more consueto signavimus, et sicut . . . singularibus literis petivisse noscimus, vestre dignetur Sanctitatis clemencia providere. Tamen ut nostre mentis affectum, quo supradictum . . . velut sincerum dudum approbatum et intimum nostri zelatorem honoris industria et sagacitate ipsius poscente prosequimur, eo possitis specialius intueri, preces nostras innovandas duximus ac dicte Sanctitati vestre ut pridem attento studio et humiliter supplicamus, quatenus supradicto . . ., ad cuius honorem prosequendum summe nostra fertur intencio, de supradicta ecclesia dignemini graciosius providere. Personam vestram sanctissimam ꝛc. Datum ꝛc.

CCCVII.

Imperator petit, ut papa dignetur disponere, quod provincialatus distinctus sit in regno.²⁾

Sanctissime pater ꝛc. Pridem ex affectu sincero, quo nos ordinem fratrum heremitarum s. Augustini prosequimur, ut ordo prefatus, qui iam auctore domino in regno nostro Boemie notabili dilatacionem profecit, ex inclinacione Christifidelium perampla augmenta suscipiens de consilio illustris Johannis marchionis Moravie et aliorum similiter nostrorum fidelium, quos ad hoc singularis devocionis affectus provocabat, erga capitulum generale ordinis prefati de consensu omnium illorum, ad quos spectare poterat, pridem obtinuimus, quod in regno nostro Bohemie. cuius sub felici nostro regimine dispositione divina sunt ampliate propagines, distinctus provincialatus deberet haberi [*Lm*: fieri], sicut eciam distincione facta et in effectum consumacionis deducta iuxta prudentem deliberacionem prefati generalis capituli provincialis datus fuit religiosus et honorabilis vir P. nomine, regni Bohemie indigena, qui nuper diem clausit extremum, sub cuius regimine dum viveret ordo ipse proficiebat ut scitur et profecisset utique felicibus incrementis. Audientes igitur, qualiter suggestionem quorundam in prefati ordinis nuper transacto generali capitulo contra vota nostra et distincionem prius obtentam sublacio nostri provincialatus bohemicus³⁾ diffinita fuerit et quod debeat Bavarie provincie in nostrum et dicti ordinis preiudicium reverti,⁴⁾ Sanctitati vestre attento studio et humiliter supplicamus, quatenus propter bonum prefati ordinis, qui, sicut actenus nostra

¹⁾ Začátek tohoto listu nalézáme doslovně v podobném listě — snad v téže záležitosti kardinálovi poslaném — otištěném u Hoffmanna čís. 191.

²⁾ *Lm* přidává: nostro Boemie.

³⁾ *Ila*: bohemicę gentis.

⁴⁾ *Ila*: reuniri; *Lm*: attribui.

benignitate profecit, eciam deo volente in futurum felici prosperitate proficiet, auctoritate apostolica sic ordinare, disponere et auctorisare dignemini, quod huiusmodi distincio prius obtenta in robore suo permaneat et quod in regno nostro Bohemie et eius appendiis specialis provincialatus existat, sicut hoc in rei veritate tam honori quam utilitati dicti ordinis novimus expedire. Nam hoc, nisi in bonum et gratam salutem ordinis cedere nostra speraret Serenitas, nullo modo Sanctitati vestre pro talibus tam instantivis precibus supplicemus. Supplicamus eciam, ut hec nostra supplicatio benignitatis vestre gracia pro breviori expedicione cameram transeat, ne multis emulorum instanciis valeat impediri. Personam etc.

CCCVIII.

Imperator petit, ut papa dignetur prosequi graciose abbatissam.

Sanctissime pater ꝛc. Quia de condicione status religionis et vite venerabilis abbatisse nec non collegii sanctimonialium in tali loco, cum ad aures nostre Celsitudinis nulla umquam infamia sed odor laudabilis et bone fame pervenit, idcirco Sanctitati vestre attento studio et humiliter supplicamus, quatenus contemplacione dei et ad nostre supplicacionis instanciam de bono statu dicti monasterii consuete pietatis clemencia sic intendere dignemini graciose, ut S. V. provisione decenti adiutum propter huiusmodi lites et impedimenta, quibus iam multo tempore distractum fore, dinoscitur, non collabatur omnino, sed spiritualibus et temporalibus proficiat incrementis, specialem nobis in hoc, pater sanctissime, gratiam facientes. Personam etc.

CCCIX.

Imperator supplicat pape, ut confirmet quendam prepositum ad preposituram.

Sanctissime pater ꝛc. Quia religiosus B. ordinis premonstratensis, prepositus in . . . ad eandem preposituram canonice et rite fuerit electus et cum ipse homo sit singularis discrecionis ad regimen talis officii absque omni dubietate sufficiens et illustris Johannes marchio Moravie ꝛc. ad eum tante benignitatis affectu suis meritis exigentibus inclinetur, quod sub eius regimine dicti fratris nostri accedente presidio eadem prepositura felicibus incrementis speretur proficere, sicut hoc est publica noticia manifestum, idcirco S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus pro dei gloria et ubere statu dicti monasterii, ut in spiritualibus quoad disciplinam virginum inibi degencium et in temporalibus quoad recuperacionem prediorum augmentum recipiat, prefatum prepositum tanquam virum ydoneum, cuius virtus et bonitas longe ampliora merentur [*Ha: meruerunt*], nostre intercessionis obtentu dignemini confirmare. Nam procul dubio in hoc multo magis monasterio providebitur quam persone regentis, nam nulla racione tante sedulitatis ex affectu S. V. deliberassemus ista describere, nisi illud cognovisset nostra Serenitas noticia clariore. Personam etc. ¹⁾

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 248/b.

CCCX.

Imperator petit, ut papa provideat cuidam de beneficio curato vel non curato.

Sanctissime pater ꝛc. Dum attente sollicitudinis curam et fidelis laboris diligentem affectum dilecti nobis . . . de . . . clerici, ostensoris presencium, quibus idem spectabili comiti de . . . consanguineis et eius filiis multo iam temporis lapsu servivit diligenter, attendimus, dumque conversacionem ipsius, que odore bone fame et laudabilis opinionis digne respicitur [jinde: respergitur], sedula mente vocamus [*Ha i Lm*: notamus], profecto ad promocionem ipsius et status eius augmentum tanto seduliori cura consuete benignitatis officio dignamur intendere, quanto id ipsum sue probitatis merita habundancius hoc requirunt. Idcirco S. V. devoto studio et humiliter supplicamus, quatenus contemplacione nostri et sicut de vestre pietatis affectu indubitata presumpcionem confidimus, supradicto clerico de aliquo beneficio cum cura vel sine cura ad presentacionem, collacionem seu quamvis aliam disposicionem venerabilis . . . Herbipolensis episcopi, prepositi, decani et capituli eiusdem ecclesie communiter vel divisim spectante iuxta formam supplicacionis per eum seu pro eo cum presentibus offerendam dignemini graciosius providere, singularem nobis in hoc gratiam facientes. Personam etc.

• CCCXI.

Item imperator supplicat pro alio similiter.

Sanctissime pater ꝛc. Requirentibus virtutum ac probitatis meritis, quibus honorabilis . . . de . . . attenta fide complacuit, ad ea, que ipsius status promocionem aspiciunt, tanto inclinamur benignius, quanto id ipsum virtutis sue indicia prestancius meruerunt. Quapropter S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus prefatum . . . nostre intercessionis intuitu dignemini habere graciosius recommissum ac ipsum in suis desideriis iuxta ipsius supplicacionem presentibus interclusam graciosius exaudire, specialem ꝛc. Personam ꝛc. . .

CCCXII.

Item petit signari supplicacionem pro obtinendo beneficio.

Sanctissime pater ꝛc. Preclara virtutum merita viteque et morum conversacio laudabilis, quibus devotus Jo. capellanus ꝛc. in conspectu nostro dudum claruit et adhuc nobis digne commendabilis redditur, nos inducunt, ut ad ipsius status promocionem uberem nostre benignitatis animum propensius dirigamus. Sane cum Jo. predictus in nullo sit promocionis gradu nullumque beneficium ecclesiasticum hucusque sit adeptus, S. V. attento studio et humiliter supplicamus, quatenus supplicacionem S. V. per ipsum vel pro eo cum presentibus offerendam de dicte Sanctitatis consueta clemencia dignemini exaudire graciosius. Personam ꝛc. . .

CCCXIII.

Imperator scribit cardinali, ut promoveat negocia episcopi.

Reverendissime pater et consanguinee carissime. Ad consilium vestrum et persuasionem amicitie vestre, que frequenter felicitatem nostram et magnificum statum amare consuevit, scribimus domino nostro summo pontifici literas quasdam, quarum tenorem vobis transmittimus presentibus interclusum. Idcirco paternitatem vestram affectuose rogamus, quatenus inter cetera, pro quibus vobis multociens scribimus, ad promocionem negotii venerabilis . . . episcopi principis et consanguinei nostri carissimi diligenti et solerti studio laboretis, cum tantum et impavidius [sic, *Ha*: avidius] sublimacionem nostra semper affectat dileccio, quantum ad obtinendum cardinalatum nostre lingwe pridem aspiravimus et continuis desideriis aspiramus, desiderantes attente, quod circa instauracionem eiusdem negotii eo laboretis affectu, sicut de vestra paternitate et innata amicitia semper gessimus et gerimus presumptionem spei et fiducie singularis, gratam nobis in eo et valde acceptam, consanguinee carissime, amicitiam ostensuri Datum Prage etc. . .

CCCXIV.

Item supplicat cardinali, ut pro confirmacione cuiusdam prepositi dignetur laborare.

Reverendissime pater ꝛc. Quia religiosus N. prepositus monasterii . . . ordinis premonstratensis ꝛc. Idcirco paternitatem vestram affectuose petimus et rogamus, quatenus pro dei gloria ꝛc. erga dominum nostrum summum pontificem, cui similes literas nostras direximus, pro confirmacione dicti prepositi, cuius virtus et bonitas longe ampliora merentur, nostre intercessionis obtentu dignemini laborare. Nam ꝛc. ¹⁾

CCCXV.

Item supplicat cardinali, ut notario suo velit prebendam impetrare.

Reverendissime domine ꝛc. Exigentibus meritis probitatis honorabilis . . . de . . . ad promocionem ipsius tamquam bene meriti, cuius eciam condicio et vita laudabilis paternitati vestre incognita non existit, speciali desiderio nostre aspirat Serenitatis affectus. Quare eandem paternitatem affectuose petimus et obnixe precamur, quatenus eidem nostro notario aput sanctissimum in Christo patrem dominum nostrum papam iuxta formam supplicacionis presentibus intercluse prebendam canonicalem velitis nostri amoris intuitu impetrare. Datum ꝛc. . .

CCCXVI.

Item consolatur cardinalem super morte fratris et petit, sibi mitti filium illius. ²⁾

Reverendissime pater et consanguinee carissime. Sicut de obitu clare memorie fratris vestri, consanguinei nostri karissimi, vehementis tristicie et

¹⁾ Srovn. číslo vydání našeho CCCIX.

²⁾ *Ha*: filium eius.

accurate molestie cura dolemus, sic ad consolacionem vestri et ad bonum statum filiorum ipsius defuncti nostra meditatur Serenitas. Propter quod, amantissime consanguinee, hortamur vos et petimus studio sicut possumus cariore, quatenus attendentes, quod divina disposicione sic geruntur negocia, ut quemadmodum vivendi sic et moriendi cunctis hominibus legem natura inscripsit et non sit, qui mortis debitum subterfugere posset, cum et ipse mortuus sit, qui post mortem suis electis vitam et gloriam repromittit, quatenus huiusmodi tribulacionis [*Ha a jiné: turbacionis*] materiam pellatis ab animo, voluntatem vestram in hoc domino conformantes, qui solus consolari poterit meroribus desolatos et quod unum de filiis dicti fratris vestri nobis velitis dirigere, ut nostre familiaritatis consorcio gaudeat et in germanicis finibus pro adiscendis moribus barbaricis aliquo tempore conversetur. Datum Prage 20.

CCCXVII.

Item scribit cardinali, ut ad promocionem monasterii velit intendere.

Reverendissime pater 20. Quia de condicione status etc. ut in litera pape.¹⁾ I hircio paternitatem vestram affectuose petimus et rogamus, quatenus contemplacione dei et ad nostre petitionis instanciam erga dominum nostrum summum pontificem consuete dileccionis studio velitis solerter inniti, quod ad sublevandum dictum monasterium sic gracieose velit intendere, ne propter lites et impedimenta, quibus actenus distractum fore dinoscitur, tam spiritualium quam temporalium lapsu dampnoso in eam destruccionem perveniat, a cuius oneroso dispendio vix aut nunquam fortasse valeat revellari, specialem nobis in hoc, dilecte consanguinee, amicitiam ostendentes.

CCCXVIII.

Item scribit cardinali, ut pro suo familiari porrigat supplicacionem.

Reverendissime pater 20. Requirantibus meritis probitatis et fidelibus continuis obsequiis dilecti nobis P. . . , quibus idem Maiestati nostre a iuventute sua multa frequencia et indefesse sollicitudinis studio placuisse dinoscitur atque placet, ipsum dileccioni vestre tanto ardenciore cura commendare decrevimus, quanto id ipsum sue fidelitatis obsequia prestancius meruerunt. Quocirca paternitatem vestram affectuose requirimus et rogamus, quatenus contemplacione nostri et sicut de vestra paternitate indubia presumpcione confidimus velitis eundem in assecucionem prebende in ecclesia . . . consuete diligencie et favoris studiis erga dominum nostrum summum pontificem promoveri, supplicaciones, que per eum aut pro eo dicte sedi oblate fuerint, domini nostri summi pontificis conspectui presentantes, singularem nobis in hoc et multum acceptam, amice carissime, complacenciam facientes. Datum 20. . .

¹⁾ Srovn. číslo vydání našeho CCCVIII.

CCCXIX.

Item recommendat quendam familiarem cardinali Hostiensi.

Reverendissime pater ꝛc. Requirentibus meritis virtutum et probitatis continuis et condicione vite laudabilis, quibus honorabilis . . . de . . . exhibitor presencium in conspectu Maiestatis cesaree fidedignorum testimonio commendatur, ipsum intuitu eorundem paternitati vestre speciali fiducia commendamus, desiderantes ac eandem vestram paternitatem affectu studioso rogantes, quatenus eundem accipientes nostre Celsitudinis intuitu recommissum ipsum in suis agendis et negociis iuxta sue necessitatis exigenciam velitis prosequi favore et favorabiliter promovere, prout de vestra paternitate confidenciam gerimus indubie, singularem nostro in hoc culmini, amice carissime, specialemque complacenciam ostensuri. Datum ꝛc.

CCCXX.

Item scribit generaliter collegio cardinalium.

Reverendissimi patres et domini carissimi. Mittimus domino nostro summo pontifici quasdam literas, quarum tenorem videbit vestra reverenda paternitas presentibus interclusum, qui se per omnia continet in hec verba ꝛc. Idcirco sicut per alias literas nostras paternitati vestre scripsimus sic et nunc iteratis vicibus dileccionem vestram affectuose petimus et rogamus, quatenus contemplacione nostri, qui de omnibus vobis singularem fiduciam gerimus, affectus nostros et vota in premissis velitis erga sedis apostolice graciam consuete dileccionis studio promovere, ut pro honore sancte matris ecclesie ac iuxta nostra desideria transeant in effectum Singularem ꝛc. . .

CCCXXI.

Item scribit ad collegium cardinalium.¹⁾

Reverendissimi patres et amici carissimi. Mittimus ad dominum nostrum summum pontificem quasdam literas, quarum tenorem transmittimus presentibus interclusum, paternitatem vestram affectuose rogantes, quatenus consideratione nostri et sicut de vobis indubitata fide presumimus ad effectum negotiorum huiusmodi solerti sicut potestis studio laboretis, gratam nobis et acceptam in hiis complacenciam ostendentes, cuius intendimus sicut tenemur ex debito reminisci perpetuo. Datum ꝛc.

CCCXXII.

Cancellarius scribit cardinali, qualiter imperator ad bonum ecclesie²⁾ aspirat.

Reverendissime pater et domine metuendissime. Ingenti gaudio letatur animus servuli vestri scribentis, dum Serenissimus et magnificus imperator

¹⁾ *Ha*: Alia forma ad collegium cardinalium.

²⁾ *Ha*: bonum statum ecclesie. *Lm*: domino Cluniacensi novo cardinali ꝛc.

et rex sic aspirare conspicitur ad honorem et bonum statum sancte matris ecclesie et tam intentis studiis vigilare et quia dominus meus de intencione sua et omnium agendorum circumstanciis nos per suas literas informavit distinctius, non oportuit me de talibus plus scribere, qui tamen semper me paratum offero in omnibus, que michi vestra paternitas duxerit iniungenda, me et mea vestre dominacioni subiciens tanquam domino meo gracioso. Datum oc.

CCCXXIII.

Litera cancellarii missa cardinali Cluniacensi super facto magistri curie, comitis Magdeburgensis.

Reverendissime pater et domine metuendissime. Nobilis spectabilis princeps et egregius dominus B[urchardus] Wissegradensis prepositus et burgravius Magdeburgensis ac imperialis curie magister, ¹⁾ dominus et amicus meus precipuus, post temporalem miliciam seculi, in qua veluti prosecutor pacis, amator iusticie et defensor pauperum pro dei gloria et reipublice incremento felici strenue valide laboravit, ipsius milicie studia et secularium honorum fastigia sic tranquillato animo eoque mansuetudinis spiritu regens, ut non tam seculi tyro quam eciam celestis milicie discipulus videretur, liberalitate Martinum, animositate Georgium, cordis magnificencia Karolum, animi pietate Ludvicum, sanctos commilitones, adequans. Nam in medio laborum huiusmodi, quibus circa temporalium administracionem mens humana distrahitur, immensa devotione peditus horis canonicis tam legendo distincte quam pronuncciando devote frequenter intendit, ita quod in clericis eciam obligatis ad horas sibi maiorem non viderim vel equalem, nunc divina vocante gracia meritis suis exigentibus ipsum ad coronam eterne leticie trahere gracie dignatur ac divini numinis et ad sacros ordines suspiriosis affectibus indesinenter aspirat, sicut reverenda vestra paternitas ab eo quidem poterit melius et clarius informari. Idcirco metuendissime mi singularis domine habito respectu ad nobilitatem carnis, qua post electores principes maior nativitate claret et genere, inspectis eciam virtutum studiis, quibus in tempore sui potentatus pauperum relevavit penurias, opprimencium tyrannidi restitit, pacem excoluit, communem omnium salutem totis mentis sue viribus adamavit, et considerato, qualiter ex eius promocione universali ecclesie magnus honor accrescit, dum novo membro tam nobili dignissima quidem sancta mater ecclesia decoratur et intuendo mentis oculis benigni favoris studia, quibus me quamvis immeritum omni tempore absque dubietate dilexit, dominacioni vestre supplico humiliter et devote, quatenus eidem meo domino et amico precipuo in hiis, que gracie vestre proponet, graciosam dignemini ostendere voluntatem. Nam preter meritum retribucionis eterne, quod proinde procul dubio consequemini, eciam domino meo cesari singularem amiciciam facietis, dictumque dominum meum prepositum et me continuos habebitis et perpetuo devotos oratores. Reve-

¹⁾ Purkart, purkrabí Magdeburgský a hofmistr dvoru císařova, byl proboštem Vyšehradským 1363—1368. Některé rukopisy mají chybně B. episcopus.

rendam vestram personam pro mea et aliorum fidelium vestrorum consolacione gratuita conservare dignetur incolumem ipse salutis auctor et dominus per tempora diuturna. Datum Prage 3c. . .

CCCXXIV.

Cancellarius scribit cardinali Cluniacensi, ut ipsum de suo statu informet ad gaudium speciale.

Reverendissime pater et domine mi metuendissime. Angustiat in me anima mea et resolucione spirituum virtus naturalis tam in sua condicione defecit et totus in lamentabili merore [gemitu] suspiro, dum per tot tempora et per tot dierum curricula vestre desiderabilis michi sanitatis nullas per literas aut nuncios audio novitate; nec mirum, si notabilior michi de ceteris occurrit mesti doloris materia, cum unicum vos habeam vite solacium et in paternitatis vestre gracioso presidio velud in amantissimi patris precordiis mea desideria conquiescant, qui pro vobis dei misericordiam incessanter imploro et utinam omnium salvatori mea talis oracio sit accepta, ut reverenciam vestram pro consolacione mea et aliorum, qui sub dominacionis vestre graciosa proteccionem respirant, ipse conservare dignetur incolumem per tempora diuturna. Ideoque sub debita reverencia capucio deposito et inclinata cervice metuendissime dominacioni vestre supplico precibus humilibus et devotis, ut me dignetur vestra benignitas de status sui iocunditate felici graciosius informare et exhibitorum presencium suscipere recommissum. Me et mea reverende dominacioni vestre submitto paratus ad quolibet genera mandatorum. Datum Prage 3c. . .

CCCXXV.

Cancellarius scribit cardinali Albanensi [sic] pctens pro notario et socio suo dilecto.¹⁾

Reverendissime pater et domine mi semper timende. Honorabilis vir dominus . . . de . . . domini nostri imperatoris familiaris ad curiam proficiscitur pro certis suis et aliorum similiter negociis ad mandatum et voluntatem cesaris dirigendis, qui etsi proprie virtutis ex officio adeo se gratum reddiderit, ut mea et aliorum recommendacione non egeat, tamen ob amoris zelum eximium, quo ipsum tamquam fidum socium et precarum amicum prosequor, non possum dimittere, quin eum preclare vestre dominacioni meis precibus recommendem. Propter quod preface dominacioni reverendissime humiliter supplico precibus indefessis, quatenus eum, quem clarissime recordacionis serenissima quondam Romanorum imperatrix, vestra consanguinea, sic in annis iuvenilibus moriendo multo quidem merore confecit, inspectis fidelibus eius obsequiis, quibus in officio cancellariatus eidem domine imperatrici servivit, innate benignitatis clemencia dignemini graciosius consolari, ut sic tamen pietatis vestre subintret dulcedinem, quod ego eius ingressibus non excludar [sic].

¹⁾ Lu: Litera cancellarii ad eundem cardinalem pro domino N[icolao] de Chremsir. — O Mikulášovi z Kroměříže srovn. mé Kanceláře a písari str. 82.

CCCXXVI.

Cancellarius supplicat cardinali, ut quandam supplicationem porrigat d. pape personaliter.

Reverendissime pater et domine mi pertimende. Supplico reverendissime dominacioni humili prece et sub exaudicionis fiducia, quatenus supplicationem interclusam presentibus pro karissimo meo amico . . . canonico . . . domino nostro summo pontifici presentare dignemini et ad hoc innata vobis nobilitate intendere, quod signetur, specialem in hoc michi, clericorum vestrorum minimo, gratiam facientes. Nam reverenciam vestram insufficiencia mea nunquam de talibus occupare presumeret, nisi naturalis animi vestri generositas ausum preberet trepide supplicanti.

CCCXXVII.

Episcopi scribunt pape, ut non credat detrahentibus imperatori.¹⁾

Sanctissime pater et domine metuendissime. Quantum nobis interne leticie et gaudiorum attulerit quantisque alacritatibus corda nostra respersa fuerint, dum scripturas Sanctitatis Vestre tam suaves tamque dulces et paterne benignitatis delinitas studio videremus, quas serenissimo et invictissimo principi et domino domino Karolo illustri domino nostro graciosi S. V. provisio decrevit transmittere, et quantam consolacionem unde sumpserimus, novit ille, qui nichil ignorat et cui sunt abdita quevis humanarum mencium consilia manifesta. Et revera, sanctissime pater, merito detractivis sermonibus, quibus filii Belial, seminatores discordie, aures Beatitudinis vestre fatigare presumunt, fidem non curatis apponere, presertim in hiis, que prefatum dominum nostrum imperatorem conspiciunt, cum ipse ab ineuntis etatis sue primordiis virtuti et devocioni deditus sanctam dei ecclesiam et eius antistites tam piis quam eciam frequentibus fuerit promocionum et favorum beneficiis prosecutus, sicut eciam huiusmodi sue nobilis intencionis incia gratis quidem continuavit mediis et sollicitudine cottidiana producit et auctore domino cunctis eciam futuris temporibus prosequetur. Et quia, sanctissime pater, iuxta sanctissimi et salutaris vestri mandati continenciam ad hoc frequenter toto mentis studio inniti volumus, qualiter erga S. V. et sancte sedis vestre honorem domini nostri conservetur affectus, promoveatur voluntas, augeatur devocio et filialis dileccio roboretur, idcirco dignetur eadem S. V. huiusmodi vanis relacionibus, dum et quociens vobis talia scandala referri contigerit, non solum non credere talia, ymmo audienciam penitus denegare, ut prefatus noster dominus fiat erga S. V. de filio devoto devocior, de prompto promptior et benignior de benigno et nobis humillimis capellanis vestris sit de tam suavi orbis principum

¹⁾ *Lu*: Littera missa pape per cancellarium et episcopum Olomucensem. Dle rukopisu toho otistěn list ve Forschungen z. d. Gesch. XIV. 562. — *Ha*: »Cancellarius scribit pape cum episcopo Olomucensi.« *Lm*: Cancellarius scribit pape cesarem recommendans.

conversacione solacium et eciam exinde universalis ecclesia consoletur.¹⁾
Datum cc.

CCCXXVIII.

Rex quidam rogat papam, ut confirmet dominum illustrem ad cesarem.

Orbis terrarum et universi, qui habitant in eo, consolatoris voce festive iocunditatis exultant, assunt festa celebria, assunt sacris fidelibus et alumpnis imperii nova redive leticie gaudia post suspiria et lamenta, nam omnipotens et misericors dominus, quamquam ad expirationis interdum exterminium fideles suos paciatur affligi, mira tamen sue clemencie modestia non didicit oblivisci et ob hoc mox cum percusserit suspensio flagelli aculeo propicius consolator exurgit. Et ecce imperii faciem, quam inclite recordacionis domini H. Romanorum imperatoris, genitoris nostri,²⁾ decessu nebula luctuosi meroris obduxerat radio, successum illustrantis sideris in accessu Serenissimi principis domini Karoli Romanorum regis novum patrem suscitans pro defuncto, ipsum, qui a teneris annis morum et virtutum lumine amictus sicut vestimento in candore iusticie et prudencie precellencia adolevit pre consortibus suis unctus oleo leticie, super thronum regni sui collocavit. Verum quia ad prosecucionem tanti assumpti negotii S. V. auxilium et iuvamen predicto domino K. est permaxime oportuno, S. V. humiliter supplicamus, quatenus aspirantes huiusmodi ipsius causam ymmo tocus reipublice nec non sancte matris ecclesie digne mini adiuvaré ipsumque vestris in omni semper promptitudine mandatis iugiter parituro ad imperii de sacrosanctis vestris suscipiendum manibus diadema, cum se facultas obtulerit, benigniter evocetis. Specialem cc. Datum Prage cc.³⁾

CCCXXIX.

Item aliud precambulum super eisdem graciis.⁴⁾

Qui tacti sunt manu domini non debent hominum flagellis affligi, sed pie proteccionis fovendi sunt gracia, ut aliqua penarum suarum recipiant lenimenta. Cum itaque fratres etc.

CCCXXX.

Item alia forma super eodem.

Quanto vos incurabili morbo lepre manus domini gravius visitavit et ad officia secularia exercenda magis debiles reddidit et exemptos, tanto ad provisionem vestram imperialis Serenitas benigniorem se exhibet et petitionibus

¹⁾ Otištěno u Hoffmanna čís. 231. (Scribunt principes electores pape, qualiter sint gavisi de bonis litteris missis imperatori et recommendant eum pape de conversacione devota.)

²⁾ *Lu* má: Johannis Boemie regis, genitoris nostri.

³⁾ Dle rukopisu *Lu* (čís. 321) otištěno ve Forschungen zur d. Gesch. XIV. str. 561.

⁴⁾ K vysvětlení tohoto nadpisu musíme připomenouti, že předcházející číslo rukopisu *Lu* (323) jest totožné s číslem CCXLVIII. našeho vydání, kteréž má nadpis: Forma super graciis fiendis leprosis, ač v *Lu* není formule úplná (viz čís. CCXLVIII.).

vestris, que ab honestate vestra non deviant, libencius condescendit. Cum itaque nuper vestra nobis oblata peticio contineret, in qua nostre clemencie humiliter et devote supplicastis, quod vobis et infirmorum vestrorum conventui prope civitatem nostram . . . specialem facientes gratiam indulgere dignaremur etc. . .

CCCXXXI.

Item alia super facienda et prosequenda iusticia.

Ad extollenda iustorum preconia et reprimendas insolencias transgressorum prospiciens a celo iusticia erexit in populis regnantium solia et diversorum principum potestates, potissimum tamen divina providencia prefecit ad regimen populorum imperium, non solum ut eis imperando preeset, sed ut ipsis potius iusticie copiam ministrando prodesset. Inter alias occupationum curas, quibus fluctuantis pelagi more pro salubri reipublice statu noster spiritus cottidie fatigatur, occurrit cogitationibus nostris potissimum cogitatione potissima [sic] revolventes et ad hoc dirigimus aciem mentis nostre, ne neglegenter talentum nobis concreditum abscondere videamur. Eapropter etc.

CCCXXXII.

Rex indulget civibus, ut nulli liceat habere tabernam circum civitatem.

Karolus oc. Notum facimus oc, quod cupientes condicionem regni nostri Boemie in omni sui parte facere meliorem vobis auctoritate presencium concedimus et favemus, ut omnes et singulas tabernas omnesque mechanicas seu hospitalitates publicas infra unius milliaris circumferencialiter distanciam a civitate vestra removere auctoritate regia et deponere universaliter valeatis, mandantes burgravio oc. . ., quod ad exequendum predicta ad vestri requisicionem, si et quando indigeritis ad removendum predictas, opem et operam impendant efficacem, non obstantibus juribus, consuetudinibus, statutis etc.

CCCXXXIII.

Rex remittit civibus excessus commissos.

Karolus oc. Satis nobis cedit ad gloriam et dignitatis nostre fastigia sublevamus, si motus vestros clemencie virtute prospicimus et mansuetudinem in subditis exercemus, cum crescat in eis eciam devocionis vigor et fidei, si fragilitatis humane memores aliquid severitati detrahimus et que punire possemus cum gladio lenimento misericordie mitigamus. Eapropter notum facimus, quod licet universitas civitatis vestre dudum propter maliciam temporum ad falsas suggestiones emulorum nostrorum visa fuerit a fidei nostre semitis deviasse, quia tamen saniori ducta consilio ad fidem et beneplacitum nostrum concorditer rediit et nostre misericordie gratiam suppliciter imploravit, nos qui pulcrum genus vindicte estimamus ignoscere omnes offensas et culpas, quas universitas ipsa et singuli homines civitatis ipsius contra Maiestatem nostram visi sunt propterea incurrisse, eis de innata nobis clemencia remittimus et ipsos benigne recipimus ad gracie nostre sinum etc. . .

CCCXXXIV.

*Item scribit cuidam, ut laboret pro liberatione sui consilarii captivi.*¹⁾

Venerabilis amice karissime. Diuturna captivitas venerabilis . . . prepositi [Lm přidává: Wissegradensis], principis consilarii et secretarii nostri karissimi, tanto ampliora nobis tedia frequenter inducit et tanto molestius eandem gerimus et de ipsius diutina prorogacione turbamur, quanto sui presencia nobis esset in disponendis honoribus et commodis nostris utilior [Lm: utiliter oportuna] et quanto nobilis nativitatis, sue fidei et integritatis condicio minus merentur utique tam innocenter huiusmodi vinculis detineri. Et ob hoc scribimus domino nostro summo pontifici, quod ad eius liberationem dignetur intendere, sperantes, quod innata sibi benignitatis clemencia ad hoc utique pro viribus et sollicitudine graciosam intendere et aspirare dignabitur, quod ipse ab huiusmodi sue captivitatis nexibus auctore domino et dicti domini nostri summi pontificis benignis suffragiis accedentibus liberetur. Quapropter amice carissime, cum ratione dictante ibi maior favor et amplioris amoris queruntur auxilia, ubi experientia teste firmior consuevit actenus amicitia reperiri, amicitiam vestram affectuose petimus et rogamus, quatenus erga prefatum dominum nostrum summum pontificem et apud alios quoscunque principes, barones seu comites, ubicunque hoc expedire videbitis, laborare velitis et diligenciam vestram

¹⁾ Lm: Imperator supplicat cuidam archiepiscopo, ut laboraret pro liberatione prepositi Wissegradensis et comitis Magdeburgensis. — O záležitosti, kteráž byla příčinou zajetí probošta Vyšehradského a hofmistra král. Purkarta, purkrabí Magdeburgského, podařilo se nám naléztí následující zprávy: Písař jakýs kanceláře královské dal se získati, že jménem císaře Karla IV. vydal list (dd. Nuremberg anno 1360 Kal. Julii) proti kupcům z Francie (Omnes regis Franciae homines et subditi in s. Romano imperio cum bonis et corporibus suis arresto subiiciuntur, otištěn u Glafeye, Diplom. Caroli IV. str. 216); v listě tom jmenován jest relatorem, tudíž vlastním původcem, dotčený hofmistr král. Purkart a písařem Henricus Australis. List tento byl později sice odvolán, poněvadž se ukázalo, že listivě byl vylákán (»litteras arrestacionis et repressaliarum de cancellaria nostra dolo et falsitate suggestis et veritate suppressa fraudulenter extractas«, srovn. mé Kanceláře a písaři str. 190 a list čís. 471 u Glafeye str. 595, totožný s naším čís. CCXIX.) a list 283. otištěný u Hoffmanna »Pro innocencia prepositi Wissegrad. captivati ad papam«. Bezpochyby že následkem prvního listu královského utrpěli někteří kupci francouzští značných škod, a když brzy na to r. 1363 Purkart jakožto vyslanec císaře Karla IV. do Avignonu k papeži Urbanu V. vyslán byl, chtěli se jemu jakožto domnělému původci listu královského pomstíti a zajali jej na zpáteční cestě z Avignonu: »quod quidam iniquitatis filii ipsum capere, spoliare, carcerare et ad diversas partes traducere presumpserunt.« Papež oznámil císaři Karlovi zajetí vyslance jeho listem dd. 8. června 1363 a zároveň sdělil, jaké kroky k vysvobození jeho již učinil (exkommunikaci vinníků a j.). Avšak Purkart nebyl propuštěn, leč zavezen do Španělska, do Katalonie, Aragonie, ba snad až na Sardinii neb jiný ostrov (listy pap. Urbana V. dd. 1363, 12. Novembr. a 1364, 8. Januar. arch. Vatik.) a bylo zapotřebí delšího vyjednávání, než opět svobody nabyt. Vyjednávání to vedl hlavně jakýs mag. Franciscus Romae legum doctor a Pavel z Křivokláta, o němž jsme našli tuto zprávu v registrech Supplic archivu Vatik.: »Suppl. Paulus natus quondam Rogiconis de castro Burglins, clericus Pragens. dioc., qui multum ad partes Cathelonie et regnum Aragonie pro liberatione d. Burchardi comitis de Magdeburg ac magistri curie d. Karoli imperatoris laboravit, quatenus sibi de altari s. Bernardi in ecclesia Prag. oc. dignemini providere.« Připsáno »Fiat«. (dd. VI. Idus Mai anno II. Urbani V. t. 1364, 10. května).

more solito interponere, quod videlicet prefatus prepositus ab huiusmodi sue captivitatis nexibus liberetur, gratam in hoc nobis, amice karissime et perpetuo recolendam complacenciam ostendentes. Datum ꝛc.

CCCXXXV.

Imperator contulit gratiam civitatibus regni Boemie ex parte bonorum devolutis et relictis [sic].¹⁾

(1372, 19. Sept.)

Karolus ꝛc. Notum facimus ꝛc., quod desiderantes profectum civitatis nostre Policz cura benigni favoris intendere, ita ut eius cives et incole fideles nostri Celsitudini regali Boemie eo quidem melius servire valeant, quo benignius fuerint regie liberalitatis clemencia consolati. Quapropter animo deliberato sano principum baronum ac procerum regni et corone Boemie nostrorum fidelium accedente consilio auctoritate regia de certa nostra sciencia et regie Celsitudinis gracia singulari supradictis civibus, heredibus, successoribus, posteritati et universitati eorum et eidem civitati in [Policz], nec non inhabitatoribus, qui sunt vel pro tempore fuerint, infrascriptam gratiam pro nobis, heredibus et successoribus nostris regibus Boemie fecimus, dedimus et concessimus, facimus, damus et concedimus imperpetuum virtute presencium gracie, videlicet quod exnunc inantea omnes et singuli cives seu inhabitatores dicte civitatis in [Policz] et quilibet ipsorum, heredes et successores sui imperpetuum possint et valeant universas et singulas possessiones, hereditates, proprietates, allodia, agros, census, redditus, domos et bona sua mobilia et immobilia, in quibuscunque rebus consistant intus et extra dictam civitatem aut alibi ubicunque talia sita noscuntur, quibuscunque possint etiam vocabulis designari, cuiuscunque seculari duntaxat homini seu persone vendere, legare, donare, testari et iuxta sue voluntatis arbitrium ordinare iure hereditario possidenda iuxta iura mores et consuetudines ipsius civitatis in [Policz] hactenus ab antiquo tempore observatas. Si nunc aliquem seu aliquos ex dictis civibus seu inhabitatoribus predictae civitatis, viris et mulieribus, sine donacione, testamento, ordinacione seu dispositione non relictis utriusque sexus legitimis heredibus ab hac luce migrare contingeret, extunc universe et singule possessiones, hereditates, proprietates, allodia, agri, census, redditus, domus et bona mobilia et immobilia, in quibuscunque rebus consistant intus et extra civitatem predictam aut alibi ubicunque talia sita noscuntur, ad proximiores et propinquiores ita decedentis seu decedencium consanguineos masculini seu feminini sexus tunc superstitibus libere et jure hereditario devolvantur sub omni modo, libertate et forma, quibus in talibus casu et articulis civitati nostre Majori Pragensi gratiam nostris regalibus literis noscuntur erogasse, gratiam huiusmodi ad illos duntaxat cives et incolas in [Policz] volentes extendi, qui in solucionibus steure, exactionum, lozungarum et aliarum contribucionum onera cum antedicta civitate sustinent et sustinebunt temporibus affuturis. Presencium sub imperialis nostre Maiestatis sigillo testi-

¹⁾ Číslo vydání našeho CCCXXXV—CCCXL I nalezli jsme pouze v rukopise kapitolském.

monio literarum. Datum Prage anno Domini MCCCLXXII. indiccione decima XIII. Kalendas Octobris regnorum nostrorum anno XXVII. imperii vero decimo octavo. ¹⁾

CCCXXXVI.

Imperator dat literam securi conductus cuidam decano et suis confratribus.

(1361, 4. Febr.)

Karolus oc. Principibus ecclesiasticis et secularibus, comitibus, vicecomitibus, nobilibus, baronibus, proceribus, burgraviis, rectoribus, vicariis, potestatibus, officiatis, ancianis, consiliis et universitatibus ceterisque fidelibus subditis et devotis suis et sacri Romani imperii universis, ad quos presentes pervenerint, gratiam suam et omne bonum. Cum honorabilis Theodricus, decanus eclesie Wratislaviensis, ²⁾ curie nostre imperialis notarius et familiaris commensalis noster dilectus, ostensor presencium, cum certa suorum confratrum et sodalium comitiva pro suorum remissione peccaminum et spiritualibus a graciaryum datore graciis impetrandis sanct. apostolorum tam in sacra urbe Romana quam et aliis urbibus et eciam aliorum sanctorum et sanctarum limina hincinde decrevit perlustrare, ipsum et omnes suos confratres, comites, sodales et famulos, qui in una cum eis societate procedunt, universitati vestre pleno recommendamus affectu, vosque et vestrum singulos attente requirimus et hortamur volentes, quatenus predictum decanum et eius confratres atque familiam, dum iter agendo ad loca vestra vel alicuius vestrum pertigerint, grate suscipere et favorose tractare velit, cum equis, arnesiis, valesiis et rebus suis omnibus per passus, terras et loca vestra sine requisicione cuiuscunque dacii, thelonei vel tributis transire libere permittentes et, quociens hoc a vobis pecierint, tam eundo quam redeundo de securo ipsis conductu quanto longius poteritis providentes, sicut in premissis peculiarem aule imperialis familiam honorando graciaryum acciones desideratis a Maiestate cesarea suscipere graciosas. Presencium sub imp. nostre Maiestatis sigillo testimonio literarum. Datum Nuremberg a. D. milesimo trecentesimo sexagesimo primo ind. XIV. die IV. Februarii regnorum nostrorum anno XV., imperii vero VI.

CCCXXXVII.

Imperator nunciat civitatibus suam primogenitam prolem per suos familiares.

Karolus oc. Fideles dilecti. Partum felicem, quo filiam nostram primogenitam in castro Pragensi nostro XVIII. die mensis Marcii auctore altissimo peperisse dinoscimur, per coquos nostros, presencium exhibitores, fideles dilectos, nunciamus ad gaudium, ut exinde fidei vestre detur exultandi materia conso-

¹⁾ Listû téhož datum a téhož obsahu dáno bylo více městům českým, viz Huber Reg. čís. 5126—5135.

²⁾ Theodricus de Glatovia, jenž 19. listopadu 1360 stal se děkanem Vratislavským; viz mé Kanceláře a písafi str. 105.

lacionisque consurgat presidium speciale. Datum die et loco quo supra regnorum nostrorum anno quinto [sic, XII.] imperii vero tercio. ¹⁾

CCCXXXVIII.

Imperator cuidam burgravio confert castrum suum cum omnibus redditibus usque ad beneplacitum voluntatis sue.

Karolus oc. Notum facimus tenore presencium universis, quod nos consideratis multiplicibus [obsequiis] ac invicte devocionis et fidei puritate, quibus nobilis vir Rupertus Grecensis burgravius, fidelis noster dilectus, Excellencie nostre sollicitudine complacuit indefessa et complacebit forcius in futurum, volentes ipsum propterea condigne retribucionis premiis respicere graciose, ut liberalitatis nostre munificencia consolatus obsequia sequencia continuare prioribus delectetur et ceteri exemplo huiusmodi provocati ad faciendum similia propensius animentur, eidem Ruperto civitatem et districtum talem ad coronam regni nostri Boemie spectantem cum omnibus utilitatibus et usufructibus, juribus, honoribus, iurisdiccionibus, dominiis, censibus, exaccionibus, penis, serviciis personalibus sive realibus, villis, possessionibus, agris cultis et incultis, pratis, pascuis, silvis, rubetis, venacionibus bestiarum et volucrum, piscaturis, molendinis ac aliis pertinentiis quibuscunque et quocunque nomine censeantur, prout ad nos tanquam ad regem Boemie nomine civitatis et districtus predictorum pertinere noscuntur, ad habendum, tenendum, possidendum et predicta omnia et singula percipiendum, vite sue dumtaxat temporibus, de speciali gracia et ex certa nostra sciencia damus, concedimus et largimur. De burgraviatu vero castri predicti, quem in hac concessione nec intelligi nec includi volumus quoquomodo, licet Rupertum prefatum et burgravium eiusdem castri constituerimus et manere volumus usque ad nostre beneplacitum voluntatis, disponere omni tempore libere sit licitum, quidquid pro utilitate regni Boemie nostre placuerit Maiestati. Si vero contingeret per Serenitatem nostram occurrente casu aliquo in vita Ruperti prefati de civitate et districtu ipsorumque pertinentiis supradictis aliquid ordinari, extunc, ne eidem Ruperto dictis temporibus reddatur inutilis gracia memorata, volumus de dono gracia specialis sibi de equivalentibus redditibus in aliis locis regni nostri predicti, ad quantum se extendere possunt redditus civitatis, territorii et pertinentiarum predictorum, modis omnibus assignare. Presencium oc. . .

¹⁾ Otištěno u Pelzla II. čís. 331 (k r. 1358, 18. Martii). — V kapit. rukopise nalézáme ještě následující listinu, která ovšem k formuláři našemu nenáleží: Forma regie proclamacionis ex parte quorundam bonorum devolutorum. H. dictus Scoppek de . . . curie regalis iudex per Bohemiam vobis iudici et iuratis civibus in G. auctoritate regia mandamus, quatenus bona olim . . . militis de . . . , que per mortem eiusdem ad dominum nostrum d. regem noscuntur devolvisse, in civitate vestra per tres dies fori inchoantes in proximo voce preconia proclamare et infra sex septimanas a prima die proclamacionis computandas tres terminos, XIII dies pro quolibet terminorum, assignare faciatis, ut si cuiquam jus eorundem bonorum melius quam domino regi competit, id coram nobis Prage aut nostris vicesgerentibus ostendat iusticia mediante. Fidem nobis execucionis facite per impressionem sigilli civitatis vestre ad presentes. Datum Prage anno etc.

CCCXXXIX.

Imperator confirmat privilegia suorum progenitorum super quodam iudicio.

(1356, 1. Jul.)

In nomine ꝛ. Karolus. ꝛ Notum facimus universis, quod ad nostre Maiestatis accedens presenciam R. iudex hereditarius in . . . nobis humiliter supplicavit, quatenus sibi quasdam literas clare memorie ill. Wenczeslai quondam Boemie regis, avi nostri carissimi, approbare, ratificare et confirmare de benignitate solita dignaremur, quarum literarum tenor sequitur in hec verba: Nos Wenczeslaus ꝛ. universis . . . cupimus fore notum, quod fidelis noster L. iudex civitatis nostre . . . coram nobis ostendit quoddam privilegium perfectum super empcone hereditaria iudicii sui in predicta civitate nostra . . . et libertatem eiusdem iudicii plenariam cum omnibus et singulis proventibus et hereditatibus ad ipsum iudicium pertinentibus hereditarie ab antiquo, videlicet ipsum iudicium liberum, unam domum liberam, scampnum carniū liberum, scampnum panum liberum et duo scampna Boemicalia panum libera et molendinum in octo rotis liberum et aquam fluvialem ibi fluentem, duos laneos agrorum liberos, ortum liberum et unum braseatorium liberum et unam tabernam liberam in villa . . . , ipse quoque L. supplicans nobis humiliter et attente, libertatem predicti iudicii per genitorem nostrum felicitis recordacionis regem Ottakarum graciosius sibi et suis heredibus et successoribus elargitam et privilegio prehabito sigillorum suorum munimine roboratam, ut sibi et suis heredibus et successoribus dignaremur . . . innovare. Nos siquidem experti de sua industria atque fide ꝛ. fidei nostro . . . predicto et suis heredibus et successoribus concedimus et damus iudicium predictum civitatis nostre . . . cum omnibus et singulis pertinenciis et proventibus suprascriptis libere et hereditarie possidendum. In cuius rei testimonium presens instrumentum fieri et sigillorum nostrorum appensione robore iussimus communiri. Datum Prage a. d. MCC nonagesimo secundo VI. ydus Octobris. Et quia dictum iudicium de manibus prefati . . . in potestatem . . . Plaschani quondam ibidem iudicis iusto vendicionis titulo rite pervenit et demum predictus . . . idem iudicium ipsi . . . moderno iudici vendidit, sicut de premissis sumus informacione fide digna clarius informati, nos ad predicti . . . supplicacionis instanciam supradictas literas in persona dicti . . . heredum et successorum suorum in omnibus suis articulis ꝛ. . . approbamus . . . et confirmamus, inhibentes universis et singulis capitaneis, camerariis ꝛ. . . , ne predictum . . . heredes suos vel successores legitimos impedian ꝛ. . .

Signum Sereniss. principis ꝛ. d. Karoli ꝛ. . .

Testes huius rei sunt: Venerab. Arnestus archiepiscopus Pragensis, Marquardus Augustensis, Prothiva Segniensis et Maurus Crobaniensis episcopi et Illustres Bolko Falkenbergensis, Johannes Opaviensis, Przimslaus Theschinensis, Conradus Olesnicensis et Fridericus de Tek duces, nec non nobiles Iodocus, Ulricus, fratres de Rosemberg, Sbinco de Hasenburg et alii quam plures. Presencium ꝛ. Datum Policz a. d. MCCC quinquagesimo sexto indicione nona Kalendas Julii, regnorum anno decimo, imperii vero secundo.

CCCXL.

Imperator confert cuidam iudici duos denarios de penis iudicialibus ad beneplacitum voluntatis.

(1863, 14. Sept.)

Karolus oc. Notum facimus tenore presencium universis, quod ad supplicem instanciam venerabilis Johannis, episcopi principis cancellarii et consiliarii nostri, dilecto nobis Rudlino, iudici Muthensi fidei, animo deliberato et de certa nostra sciencia duos denarios provenientes nobis de penis sive emendis iudicialibus ibidem in [Mutha] rite commisimus et ad nostrum beneplacitum sana deliberatione previa duximus committendos, ut idem iudex, quem alias fidelem nobis agnovimus, acceptis huiusmodi beneficiis ad obsequia nostra forcius animeretur tantoque se nostre Maiestati magis obligatum consideret, quanto uberioris benignitatis gracia se invenerit nostris favoribus prosecutum. Mandamus igitur vobis magistro civium, juratis, scabinis et universitati civium in [Mutha], fidelibus nostris dilectis, quatenus prefato Rudlino modo quo premittitur cum predictis duobus denariis, qui Maiestati nostre tamquam Boemie regi iure debentur, sine contradiccione qualibet parere, obedire et intendere debeatis, nullam in hoc sub obtentu nostre gracie negligenciam commissuri. Presencium sub nostre imperialis Maiestatis sigillo testimonio literarum. Datum Boleslavia antiqua a. d. MCCCCLXIII. indiccione secunda XVIII. Kalendas Octobris, regnorum nostrorum anno decimo octavo imperii vero nono. ¹⁾

CCCXLI.

Forma episcoporum pro gracia fienda tortoribus et pro erroneis animis.

(1378, 6. Maii.)

Dei et apostolice sedis gracia Olomucensis episcopus Johannes universis et singulis Christi fidelibus. per civitatem et diocesem Olomucensem constitutis salutem. Cum inter opera caritatis oc. . . Et cum P. laycus, lator presencium, qui annis pluribus in profundo errans viciorum officium miserabile gessit tortoris et laqueis sathane irretitus in tenebris ignorancie ambulavit, per gratiam altissimi, qui suos non deseruit in fine, viam agnovit veritatis et dimissis erroribus, in quibus incessit usquemodo, in spiritu humili et contrito fructus penitencie querit dignos ac animo ferventi desiderat limina ss. Petri et Pauli apostolorum et aliorum sanctorum loca in suorum peccaminum remissionem humiliter visitare, quod facere non poterit sine fidelium elemosinis, cum sibi proprie non suppetant facultates, universitatem vestram presentibus in domino requirimus et hortamur, quatenus ad laudem et gloriam omnipotentis dei una nobiscum super conversione tanti publici peccatoris gaudium et solacium habeatis et eidem, cum ad vos venerit, in remissionem peccatorum vestrorum vestras pias elemosinas dignemini misericorditer elargiri, ut ipse in bono pro-

¹⁾ Výtah u Pelzla II. str. 735.

posito stabilitus per vestra et aliorum fidelium iuvamina veniam suorum criminum in presenti et vitam eternam consequi valeat in futuro. Datum Chremsier proxima feria quinta post diem invencionis s. Crucis sub a. d. MCCCCLXXVIII. nostro pendenti sub sigillo. ¹⁾

CCCXLII.

[*Díky za dar poslaný.*] ²⁾

Nobilis dilecte. Quanta sit erga Celsitudinem nostram tue fidei grata devocio et quantum tibi cordi resideat amor nostre regie Maiestatis, satis hoc et evidenter ostendunt eximia tua liberalitate dextrariorum tot et spadonum transmissa clenodia, quibus nostre Maiestatis flagrans devocio tua studuit fastigia venerari. Et hec ob hoc gratissimo eadem recipientes animo Serenitati tue ad uberrimas graciaram assurgimus acciones, proponentes obinde et volentes ad ea graciosius utique conatibus intendere, que tui, tuorum et nobilis tue domus felicia prospiciunt incrementa. Datum ꝛc.

¹⁾ Na listě 67. (čís. 276.) rukop. kapit. nalézáme následující list papežského legata z r. 1392 (viz v Úvodě popis rukopisu kapit.) rukou jiného písaře později psaný: Forma singularis pro eisdem, qui per paganos sunt offensi propter fidem catholicam. Philippus de Alenconio miseracione divina episcopus Ostiensis, ss. Romane ecclesie cardinalis, apostolice sedis legatus, universis Christi fidelibus . . . salutem ꝛc. Cum igitur, ut veridice percepimus, dilecto nobis in Christo J. . . de Regenspurg, armigero Ratisponensi, fuerit nuper per Turcos, catholice fidei persecutores, manus sinistra in opprobrium fidei catholice et nominis d. n. Jesu Christi atrociter amputata et per consequens victum ex labore manuum acquirere non valeat neque possit nec habeat unde vitam humanam fragilem sustentare, asseritque limina terre sancte causa peregrinationis visitare, sed quia huiusmodi peregrinationem pergere non valet, cum facultates proprie non suppetant, nisi ipsi piis Christifidelium elemosinis succurratur, nos eidem armigero more pii patris supradicto compacientes universitatem vestram rogamus ꝛc. . . , quatenus ad peregrinationem et sustentacionem vite huiusmodi eidem armigero de bonis vobis a deo collatis pias elemosinas vestras et grata caritatis subsidia errogetis, ut per subvencionem vestram predicti armigeri necessitatibus consulatur ꝛc. . . Nos enim . . . omnibus vere penitentibus et confessis, qui dicto armigero a perfidis paganis detento et crudeliter sine omni misericordia torto, ut videtur, ad peregrinationem perficiendam et sustentacionem huiusmodi manus porrexerint adiutrices, quadraginta dies de iniunctis eis penitenciis misericorditer relaxamus. Datum Rome a. d. MCCCXCII. in die s. Michaelis archangeli, pontificatus sanctiss. in Chr. patris ac domini d. n. Bonifacii pape (sic). — Idem forma ut supra. Johannes d. g. sancte Pragensis ecclesie archiepiscopus, apost. sedis legatus ꝛc. . . fiat sub tali forma ut supra. Datum Prage a. d. MCCCCLXXXVIII. [sic] die XVI. mensis Novembris sub nostrorum sigillorum appensione. — Idem forma consimilis. Puchnik licenciatus in decretis, Pragensis et Olomucensis ecclesiarum officialis et vicarius generalis in spiritualibus Rev. ꝛc. Johannis s. Prag. ecclesie archiepiscopi ꝛc. ut supra [list podobný v téže příčině]. Datum Prage a. d. MCCCCLXXXIII. die XVIII. mensis Septembris, sigilli vicariatus archiep. Prag. sub. appensione. — Idem forma consimilis. Dei et apost. sedis gracia episcopus Misnensis ꝛc. ut supra [list podobný v téže příčině]. Datum in castro Stolpen a. d. MCCCXCIII. feria VI. post dominicam Cantate, nostro sigillo subappenso. — Littera civitatis super translacione census altaris s. Katharine in ecclesia s. Spiritus etc. (viz Úvod). Tím končí rukopis kapitolní.

²⁾ Číslo vyd. našeho CCCXLII—CCCLI nalezli jsme pouze v rukopise *Ua*. Poněvadž nemají nadpisů, přidáváme krátké označení obsahu v závorce česky.

CCCXLIII.

[*Omluva, že dluh nebyl posud zaplacen.*]

Domine P. . . karissime. Non inferatis, obsecro, quod tamdiu vobis vestras non solvi pecunias, neque istam meam negligenciam in malum animum convertatis, quoniam etsi prius solucionem hanc distuli iam occasione omni postposita vobis omnem, in quibus obligor, pecuniam post festum sancti W. martyris procul dubio finaliter assignabo Nam erubesco tamdiu vobis prorogasse pecunias et rationabile debitum hactenus non solvisse. Ceterum non dubitet vestra discrecio, quin statim post festum W. in Pragam cum pecuniis veniens furorem vestri animi accepta prius a vobis penitencia humilitate condigna cum promptis pecuniis temperabo.

CCCXLIV.

[*Omluva, že nemůže se účastniti honu.*]

Nobilis dilecte. Quia ad presens pluribus ingruentibus negociis taliter impediti sumus, quod ferarum venacionibus non potuimus pro carnisprivio occupari, ideo prudenciam tuam seriosis affectibus rogitamus, quatenus illas quas habes ferinas nobiscum dividas, ita ut tue curiose sollicitudinis participes existamus, gratam nobis in eo complacenciam ostendentes. Datum ꝛc.

CCCXLV.

[*Nařizuje opatrování lesa.*]

Nobili viro . . . capitaneo, dilecto suo fideli, prosperitatis incrementa felicia cum salute. Fidelis karissime. Mandamus tibi et iniungimus presentibus seriose, quatenus silvam nostram in . . . diligenter custodiri facias, ita quod nullus incidat eandem, te ad quorumcunque aliorum informaciones aut verba nullatenus convertendo, facturum in hoc tam sollicite atque fideliter, sicut nostram diligis gratiam conservare. Datum ꝛc.

CCCXLVI.

[*Pozvání k návratu ve služby císařovy.*]

Frater et amice karissime. Alias commisimus ostensori presencium, dum a nobis recederet, et nunc ex novo eidem iniungimus, quod nostra desideria ad vestri proferret noticiam, ut videlicet ad hec vestra deliberacio curaret intendere, quod ad invictissimi cesaris obsequia rediretis, nam intencionis nostre est, vos et familiam vestram una cum equis in nostra domo fovere et vobis tamquam fratri providere benigne de sumptibus et expensis. Placeat igitur dileccioni vestre, nos super hiis de intencione vestra informare distinctius spacio sicut poteritis breviori, placeat eciam vobis ostensori presencium de expensis, quas fecit per itinera, satisfacere, prout discrecioni vestre iuxta datam vobis a deo industriam visum fuerit expedire, nam servicia sua, que

germano nostro prestitit, nostre deliberacioni servamus, donec de hiis et aliis cum dileccione vestra lacius conferre possimus oraculo vive vocis. Datum ꝛ. . .

CCCXLVII.

[Žádost za zprávu z registra berního (duchovenského).]

Carissime frater. Quia decanus animo indignante bernam nostram solvere noluit et adhuc indurato corde non solvit dicens, quod determinacioni vestre stare velit, quantam nobis pecuniam solvere teneatur, et quia a magistro camere nostre informacionem recepimus, quod de villa . . . XII marce VIII gross., de villa vero . . . VIII marce ac de villa . . . media marca solute sunt hactenus et ita inveniatur in veteribus et novis registris, eciam in illis, quorum regimine . . . nostram bernam recepit, propter quod karissime frater placeat amicie vestre, registra vestra revisere et nobis informacionem specificam et plenariam rescribere, iuxta quod nos pro reservandis ecclesie nostre iuribus in presenti materia dirigamus, talem adhibentes circa premissa diligenciam, qualem erga sanctissimos patronos nostros diligitis clemenciam invenire.

CCCXLVIII.

[Žádost za vyplacení peněz poukázaných z Lukky.]

Amici karissimi. Mittimus ad vos discretum virum . . . iudicem, sororinum nostrum dilectum, ad postulandum et recipiendum a vobis quandam summam pecunie, videlicet nongentos seu novem centum florenos auri, quam nobis erga vos honorabilis . . . civis Lucanus specialibus suis literis deputavit, et pro habundanti cautela mittimus vobis literas quitancie absolucionis super antedicta pecunia in forma sicut fieri debuerat meliori. Idcirco amicitiam vestram affectuose rogamus, quatenus antedictum sororinum nostrum in antedicta summa pecunie velitis, quemadmodum de vobis confidimus, breviter expedire, nam eandem pecuniam bene habuissemus in Veneciis et Trevisio paratam et plene solutam, sed magis eligimus eam aput vos et a vobis in partibus accipere, eo quod nulla nobis erat vel umquam esse poterit dubitacio, quin ambo sitis amici nostri et quin eandem pecuniam aput vos absque impedimento quolibet deberemus paratam integraliter invenire. Datum ꝛ.

CCCXLIX.

[Žádost k císaři za zprávu o návratu.]

Serenissimo principi ꝛ. tam debitum quam paratum cum fidei puritate ad quevis beneplacita famulatum. Quemadmodum cervus fontes aquarum desiderat sitibundus, sic revera persone vestre gloriose sospitatem per successuum prosperitatem in ardescentibus nimis appetimus et optamus, sub cuius proteccione, ope et opere, consilio et auxilio, moderamine triumphali regnum et regnicole salubriter conquiescunt. Obinde excellencie vestre regiam Maiestatem actenus exoramus, quatenus nobis, fidelibus vestris subditis et subiectis, personalis vestre Celsitudinis habitudinem et status qualitatem latorie

dignemini declarare, nichilominus de reditu ac tempore reditus vestri graciose rescribendo vestra magnificencia nos exhilararet cum tedio prestolantes litera responsali, ut habeamus materiam congruam exultandi. Datum ꝛ.

CCCL.

[Povolení, o všech movitých učiniti poslední pořizeni.]

Carissime frater. Ut labores vestri, quos gaudens quidem sustinuistis a vestre juventutis primordio circa procurandos honores . . . ecclesie vestre matris, vobis ad augmentum eterne felicitatis proficiant et ex vestra pecunia, quam auctore domino secundum deum et honorem iustis titulis vestra semper acquisivit industria, eterna possitis vobis preparare palacia, ut post diem dissepacionis extreme in tabernaculis fiducie et opulenta requie requiescat, animo deliberato et de certa nostra sciencia vobis largimur et concedimus, quatenus de omnibus bonis vestris mobilibus, utpote auro, argento, aureo seu argenteo numismate, vasis argenteis, reliquiis auro argento seu alio conditis metallo vel lapide, vestibus, indumentis, apparatus altarium, libris ecclesiasticis aut comparatis pro studio, animalibus, pecoribus, pecudibus et qualibet mobili substantia, quibuscunque specialibus et apparatis possit designari vocabulis, ad quecunque loca ecclesiastica et secularia testamentum legatum et ultimam voluntatem pro vestro beneplacito collegiis, conventibus et singularibus personis, consanguineis, amicis, servitoribus seu quibuscunque aliis et iuxta datam seu dandam vobis a domino gratiam facere et concedere valeatis et testamentarios et fidecommissarios instituere iuxta quod vobis visum fuerit expedire, quibus exequendis eandem voluntatem in premissis plenam damus et concedimus potestatem, gratum et ratum exnunc prout extunc habentes et habere volentes, quicquid umquam circa premissa vel eorum quelibet testari legare vel facere industria vestra decreverit, ita quod jure testamenti valeat, aut si quacunque negligencia vestra non valeret hoc modo, valeat saltem jure codicellorum, seu alio quovis jure melius sustinere potuerit seu valere. Presencium ꝛ.

CCCLI.

[Student Pražský žádá studenta Pařížského za zprávu o způsobu života a učení Pařížského.]

Socialis dileccionis affectum cum sinceri desiderii puritate alterna sibi favencium corda mentis affectus etsi lingue non possunt officio scripti tamen officiosa sedulitate conantur reciproca vicissitudine sibi invicem revelare. Ob id sodalium specialissime tenore presencium vos cupio non latere, quod nunc temporis Pragensis civitatis universitas, que sua ter copiosa multitudine studencium ex variis tribubus et linguis opulentissime convomita (?) in viam dispersionis abire cogitur et ab invicem licet invito animo segregare, namque tanta in dicta civitate ac tota terra fames invaluit ob dissensionem inter sereniss. principem K. Romanorum imperatorem et terre dicte dominum ex una parte et regem talem N. parte subortam ex altera, quod eciam indigene proprie

terre limites deserere compelluntur. Est enim dissensio pacis emula, seminatrix litium, concordie destrutrix ac omnis boni livida populatrix, ex qua quantum pullulet incommodi, ipse nostis. Quare vestre sodalitatis puritatem exopto affectibus conatiuis, quatenus michi status condicionem, vite modum, quantitatem annualium expensarum studiique qualitatem iuxta modum et seriem, prout vestra novit dileccio, velit enodare, nam cordis affecto desiderio vobis veluti pridem inhibi commorando socialiter conversari ꝛc.

Singularis dileccionis vinculo sibi astricto P. studenti Parisiensi ꝛc.

CCCLII.

Imperator indulget quibusdam civibus, ut possint arrestare debitores.

Karolus ꝛc., quod dilectis nobis et fidelibus nostris dilectis [sic] indulgemus et concedimus ac plenam damus et liberam potestatem, ut quilibet ipsorum universos et singulos suos debitores cuiuscunque status aut condicionis existant, pro suis debitis infra C marcas occupare valeat arrestare, statuentes, ut dicti nostri fideles omnibus et singulis iuribus, quibus cives . . . perfruuntur, inantea gaudeant et utantur et quod ipsi fideles pro quibuscunque causis ad iudicium terre evocari non debeant nec eciam iudicari, sed coram iudice et iuratis ibidem vel camerario nostro accionem prosequantur. ¹⁾

CCCLIII.

[List z Prahy od lektora prāv císaři.]

Sublimitatis ecclesie clipeo huius excellentissimi elephantis s. Christi cruore rosco rubricato contra omnes domino meo metuendissimo adversantes feliciter triumphare. Ad magnifice dominacionis apicem in tribulacione et nece positus iterum compellor confugere tamquam ad pacis et salutis auctorem, lacrimabiliter pietati cesaree conquerendo, quod pridem quidam iniquitatis filii et crudeles latrunculi, familiares videlicet domini Pauli doctoris, deum ac vestram imperialem Magnificenciam non verentes, proprie salutis immemores, tamquam ad latronem exeuntes cum gladiis et fuscibus et balistis me, vestre Maiestatis familiarem, in servicio eiusdem Maiestatis vestre in via ad legendum properantem, in regali vestra civitate Pragensi, ubi sperabam sub alis vestre protectionis respirare secure, hostiliter invaserunt et interimere sine causa molientes, sed divino suffultus auxilio diris tamen plagis ac vulneribus capiti meo impositis evasi manus tortorum ad ecclesiam s. Jacobi fugiendo, sicque sto in lectulo egritudinis graviter vulneratus toto studio juris turbato et suspenso, de quo plus doleo quam de mea lesione. Que omnia ob reverenciam Maiestatis magnifice et causa reipublice ac iusticie sufferam patienter, donec vestra Maiestas aliter decreverit ordinandum. Nec talem ac tantam presumptionis audaciam hominum iniquorum in presencia crassari, ut credo, vestra permittet Serenitas, que prosequitur iniquos ut Judas Machabeus, qui contur-

¹⁾ Nalézá se pouze v rukopise *IIa* (čís. 257) a *IIb* (čís. 251).

bantes populum suum succendit et flammavit (?), ideoque repulsi sunt inimici eius pre timore et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt et directa est salus in manu eius et in secula memoria eius in benedictione. Si hoc, quod in vestram ignominiam in personam meam presumpserunt, non fuerit vindicta compressum, quid in omnibus minoribus non preveniri ambigi ultra non debet. Exerceat igitur in talibus debitam auctoritatem ex alto concessam vestra preclara Maiestas et, ne eis vel aliis amplius talia committendi spes crescat, imperialibus cohercionibus reprimantur, ad hoc siquidem dei nutu eciam contra vos in personam meam presumpserunt, ut talia vobis corrigentibus ab eorum scelere alios possetis deo propiciante minuere [inhibere?], nec quidquam magis est, unde deo possitis sacrificium offerre, quam si id ordinetis, ut hii qui in suam et aliorum perniciem debachantur, competenti debeant rigore compesci. Corrige eos tantum desidero, non necari, nec suppliciis quibus digni sunt coherceri, de quo expresse protestor per presentes, quia plectendo et ignoscendo hoc bene agitur, ut vita hominum corrigatur iuxta canonicas et legales sanctiones. Placeat insuper vestre Maiestati cesaree, michi in tribulatione et periculo vite posito de statu securo, tranquillo et honesto salubriter et congrue providere, vel me remittere cum honore et salute non in terram nativitatis mee sed in domum domini, de qua assumpsit, ubi oculis pedum (?) pacifice perfruitus dominacioni imperiali eo liberius et promptius servire valeam, quam crudeliter sic et sub dolo occisus interire. De quo graciosum et pium peto et expecto responsum. Vigeat et floreat vestra imperialis Excellencia et cornu salutis contra inimicos semper erecta. ¹⁾

CCCLIV.

[*Oznámení disputace na universitě Pražské r. 1380.*]

In nomine Christi amen. Ad laudem et augmentum status et honoris serenissimi ac inclitissimi principum principis d. d. Wenceslai, dei gracia Romanorum et Bohemie regis, et ad fundamentum magni imperii d. Ubertus de Lampamiano utriusque juris doctor, servitor prefati d. principis et familiaris ac ambassiator illustris principis d. comitis Virtutum, generalis vicarii imperialis in partibus Lombardie, feria quarta proxime futura quindecima hora in scholis iuristarum repetet cum oppositis et quesitis c. unicum de rerum permut. li. VI. in quo c. tractabit ad plenum permutacionis materiam et quam materiam dabit in scriptis plene, ita quod in ea nullus poterit errare, ad utilitatem Prage studencium disputabit ex terminis qui sequuntur infrascriptis. Questiones die sabbati de septimana sequenti hora et scholis predictis. Prima utrum, quando electio solemnis est facta in Almania de domino imperatore, statim consequamur nomen imperii et imperatoris omnium respectu, an vero post coronacionem factam de ipso. Secunda utrum omnes principes, reges et populi quicunque Christum colentes sint de imperio Romano, an vero dicamus, quod aliqui sint exempti ab imperio Romano privilegio, prescripcionem vel quocunque

¹⁾ Číslo toto a následující CCCLIV. nalezl jsem pouze v rukopise Ha.

alio modo. Et in hiis duabus auditis quibuscunque arguentibus ad utramque partem et responsionibus hincinde factis determinabit in prima, ante coronacionem facta eleccione predictum d. imperatorem consequi nomen imperatoris et imperii respectu nominacionis et universalis administracionis imperii sive totius reipublice. In secunda determinabit, quoscunque colentes Christum fore de imperio Romano et aliter dicentes enormiter errare et has determinaciones dabit in scriptis pro fundamento imperii. Verum quia omnibus predicti termini sint noti, disputabit terciam questionem habentem terminos communes canonicis, que erit, an testamentum manifesti usurarii conditum sit caucione prestita de usuris restituendis sed post intervallum prestita sit vallidum (sic). Questionibus disputatis respondebit de quolibet in utroque jure per viam rationis. Anno Domini Milesimo trecentesimo octuagesimo.

CCCLV.

Papa scribit imperatori, ut ab oppressionibus societatis compagne ecclesiam Romanam et cardinales defendat et prohibeat delphino Viennensi, ut discedat a comitatu Provincie.

(1357, 20. Aug.) ¹⁾

Innocencius episcopus servus servorum ꝑ. Carissimo in Christo filio Karolo Romanorum imperatori semper augusto et Boemie regi illustri salutem ꝑ. Si rebelles, fili carissime, horrenda et abhominanda quelibet, que in comitatu Provincie a nonnullis gentibus, que de diversis partibus, scilicet de regno Francie et delphinatu Viennensi potissime congregatae invicem, qualibet fere humanitate deposita committuntur, firmiter credimus et absque ulla dubitatione tenemus, quod nedum tua, que plena sunt pietate, viscera sed cuiuslibet eciam impii et reprobi viri precordia erga pauperes et inbecilles gentes dicti comitatus compassione ac pietate maxime moverentur, nec alicuius tam saxeum pectus aut ferreum, quod in auditu eorum non molefieret lacrimis aut non suspiriis frangeretur. Si quidem, inclite princeps, gentes ipse quasi de humanitate preter tamen aliquid non habentes loca et bona omnia, scilicet ecclesiarum et monasteriorum precipue, in quibus nulla eis resistencie virtus. opponitur, occupant, rapiunt, depredantur, spoliunt et intendunt, depopulantur et vastant ac homicidiis intente ac stragibus non parcant ordini, sexui vel etati, in virginibus stuprum, adulterium in nuptis et in viduis violenciam non abhorrent, nec ipsis deodicatis virginibus, quibus celestis sponsi reverencia et ipsa sacrorum clausura locorum deberet esse presidium, deferunt (?), ut judearum quoque feminarum detestantur abusum. Quis igitur hiis auditis et alia plurima, quorum esset longeva narracio nimis, claudamus silencio et sublatam curie curialibusque nostris securitatem ac nobis et fratribus nostris pacem quietemque turbatam ac nostras et eorum curas anxias et tediosas sollicitudines et, quod deploramus amarius, animarum pericula taceamus, non doleat, quis non defleat, quis profundis pectoris sui amara suspiria non producat. Addidit eciam hiis

¹⁾ Číslo vydání našeho CCCLV—CCCLXII nalezl jsem pouze v rukopise Lm.

plagis nostris, qui in huiusmodi operum nephandorum auditu diebus singulis recrudescunt et renovantur assidue doloris aculeum, quod licet dilectus filius nobilis vir Karolus, primogenitus carissimi in Christo filii Johannis regis Francorum, illustris dux Normandie, nepos tuus, prohibuisset expresse sub gravibus penis, quod nullus auderet ipsum invadere aut offendere comitatum ac idem quoque rex ipsi duci per literas suas, quarum copiam mittimus tibi presentibus interclusam, esse mandaverit, quod huiusmodi prohibitionem suam denuo iteraret et compesceret penis stricioribus, qui attemptaret aliquid contra illam, tamen prohibitionem huiusmodi proch dolor vilipensa gentes ipse continuo peiora committunt, continuo eis de dicto regno et delphinatu gentes alie cumulantur, nec est qui prohibeat aut corrigat transgressores. Quapropter Serenitatem tuam instantissime deprecamur et ex confidencia paterna deposcimus per viscera misericordie dei, obsecrantes attentius ac sub interminatione divini iudicii obtestantes, quatenus premissa omnia, que sub breviloquio scripta sunt, in piam considerationem adducens prefato duci per efficaces literas tuas scribere aut ad eum aliquem virum probum, in cuius ore non sit verbum domini alligatum, transmittere Sublimitas tua velit ad inducendum ipsum ducem, ut prohibitionis sue ac mandati paterni diligens executor sit per literas et nuncios suos, dictas et alias gentes de regno et delphinatu predictis contra illa venientes corrigat et castiget, quod presumptis abstineant et ad presumendum alia non prorumpant. Et tu eciam, qui solo nutu omnia comprimere [potes], de illo remedio super hiis provideas per te ipsum, quid curacioni tantarum plagarum putaveris necessarium posse conferre medelam. Gratissimum etenim b. Petro apostolorum principi, quem honoras in nobis, prestabis obsequium et, ut loquamur paterne tecum, debitum tuum solves, si presente nobis et fratribus ac securitatem curie curialibusque predictis instantes et laceracioni comitatus, qui de feudo tuo est, occurras ipsius [sic]. Ceterum negocium decimarum, de quibus nobis scripseras, non vidimus ad presens ex causis aliquibus proponendum. Venerabilem denique fratrem nostrum Fridericum [sic, Theodoricum] episcopum Mindensem intendimus consideratione tui, quantum cum deo fieri poterit, suo tempore habere propensius commendatum. Datum Avinione XIII. Kal. Septembris pontificatus nostri anno quinto.

CCCLVI.

Cancellarius scribit d. pape responsivam super negocio societatis predictae et concernencia facta d. imperatoris erga papam.

Sanctissime pater et domine metuendissime. Quia nuper in literis, quas serenissimo . . . Karolo Romanorum imperatori semper augusto et Boemie regi illustri, domino nostro graciosi, Sanctitas vestra direxit, inter alia, que de sevicia et impietate societatis in Provincia congregata continentur, ibidem specialiter invenitur expressum, quod dictus dominus noster talibus oppressionibus Christifidelium solo eciam nutu posset occurrere, et quia dum vir nobilis d. Burghardus burgravius Magdeburgensis, magister curie prefati domini nostri, in ultimo suo recessu Sanctitatem vestram peteret, quid domino nostro

imperatorī respondere vestra deliberasset clemencia super oblacionibus tam sinceris, quibus dominus ipse ad compescendam tyrannidem societatis predictae se adventurum in persona propria et pro suis viribus offerebat, sicut etiam principibus et civitatibus Almannie in adiutorium ecclesie literas suas pro congregando exercitu hincinde transmiserat, antequam dictus d. burgravius presenciam vestre Sanctitatis accederet, quarum copiam clemencie vestre attulit Bauarus de Popardia, cantor ecclesie Maguntinensis, tale Sanctitas vestra fertur dedisse responsum, qualiter posita spe in deum omnipotentem, qui potens est etiam ipsam de passionibus tantis erripere, nolletis pro exterminio societatis eiusdem dominum nostrum predictum expensis aut laboribus fatigare et addidistis prioribus, qualiter fama communis in Avinionensi villa volaret, quod videlicet delphinus Viennensis, nepos domini nostri, dictam societatem instaurari fecisset de ipsius domini nostri connivencia et consilio et quod talia tractasset et conclusisset cum eo, cum essent pariter in civitate Metensi ultimo constituti, licet talibus fidem nunquam adhibuisset vestra clemencia, nec adhibere curaret propter singularem pietatis affectum et devocionem eximiam, quos in corde domini nostri consistere dudum vestra clemencia cognovisset. Addidit etiam vestra clemencia, quod dominus noster Sanctitatem vestram tantis et tot scripturis involveret, ut nesciretur, quas earum abicere vel audire ac eum desiderastis audiri hortari, ut a tanta scripturarum multitudine amplius abstinence. Ideoque sanctissime pater consideratis predictis et in examen provide discussionis adductis advertat Sanctitatis vestre clemencia, quam nutu seu verbo consenserit [sic], qui adiutorium ecclesie non per gentes quaslibet sed in persona propria voluit instaurare et innocenciam suam rite testantur legaciones ille, quas magister curie solerti studio et exquisita diligencia nomine et vice domini nostri predicto d. delphino narravit, testantur et littere misse per Almanniam principibus, proceribus et urbibus Almannie pro congregando exercitu, quarum omnium copiam, licet prius S. V. ostensa fuerit, remittitur nichilominus clemencie vestre presencium per latorem, ex quibus advertere potest vestra benignitas, quod dominus noster predictus non solum nutus aut signa sed etiam verba duntaxat pro salute ecclesie et plebis christiane, quem deliberabat impendere, verum etiam propriam personam volebat exponere pariter et iacture [sic]. Quapropter, sanctissime pater, ad illum devocionis affectum, qui ad honorem ecclesie in animo domini nostri versatus est et ab ineuntis etatis sue primordiis, scripturas predictas et verba affectu benigno interpretari velitis et sub bulla S. V. in littera patenti nobis rescribere, que fuerit intencio vestra, aut quo affectu talia scribenda duxeritis seu loquenda. Alioquin filialem affectum, quem dominus noster predictus ad statum et honorem ecclesie egisse dinoscitur, formidamus diminui, de quo sicut expedit totis affectibus doleremus. Datum oc. ¹⁾

¹⁾ K číslu tomuto a předcházejícímu srovn. list vydání tohoto čísla XXIV. a pozn. 2. (na str. 17, kdež správně mají být čísla CCCLV. a CCCLVI.).

CCCLVII.

Imperator confert insolidum et dat potestatem et administracionem, ut ad presentandum personam unam representet [sic].

Karolus ꝳ. Notum facimus ꝳ., quod de honorab. . . decani Pragensis et Jo. canonici Wissegrad., devotorum nostrorum, circumspencionis et legalitatis industria confidentes, sicut alias per regales literas nostras indulsisse meminimus, sic et nunc assecuto maioris dignitatis honore auctoritate regni et corone Boemie damus et concedimus eis et cuilibet ipsorum, sic quod non sit melior condicio occupantis, plenam administracionem potestatem et facultatem liberam, ad canonicatum et prebendam Luthomericensis ecclesie ad nostram presentacionem collacionem seu quamvis aliam disposicionem spectantes, quam primum eosdem vacare contigerit, unam personam ydoneam presentandi, gratum et ratum habere volentes, quidquid in hoc duxerint faciendum. Ea tamen condicione, ut cum semel presentaverint, non liceat, absque novo nostro consensu denuo presentare. Presencium ꝳ.

CCCLVIII.

Rex Boemie libertat domum ad s. Nicolaum Olomucensi episcopo et eximit ipsam ab omnibus bernis steuris et lozungis civitatis Pragensis.

Wenceslaus dei gracia ꝳ. Venerabili Johanni Olomucensi episcopo principi consiliario suo dilecto gratiam suam et omne bonum. Grandis dileccionis flagrantiam et sinceritatem affectus purissimi, quibus deliberacio tua ecclesiam Olomuc. prosequitur, gratas aspexit nostra Serenitas et ideo iuxta tue supplicacionis continenciam et quemadmodum a Maiestate nostra vive vocis [oraculo] humiliter supplicasti, consideratis eciam multiplicibus obsequiis et indefessi laboris frequentia, quibus attente sollicitudinis opera nostre Celsitudini tam devote quam eciam fideliter placuisti, donacionem illam, quam de domo tua sita in Maiori civitate Pragensi apud ecclesiam s. Nicolai in foro pullorum cum suis pertinenciis ecclesie Olomuc. in personas omnium successorum tuorum ibidem antistitum, nec non decani prepositi archidiaconi canonicorum et capituli prefate ecclesie, qui pro tempore fuerint, animo liberali fecisse dinosceris, auctoritate regia Boemie animo deliberato sano principum comitum baronum et procerum nostrorum accedente consilio de certa nostra sciencia approbamus, ratificamus et presentis scripti patrocinio confirmamus, absolventes eandem domum cum omnibus suis pertinenciis auctoritate predicta, ut premittitur, ab omni onere exactionum, collectarum, bernarum, lozungarum, prestacionum seu cuiuslibet alterius tributi, quovis eciam nomine valeat appellari, quamdiu domus ipsa in tua, successorum tuorum nec non canonicorum et capituli Olomucensis ecclesie potestate [fuerit]. Si vero, quod non credimus, eadem domus quovis titulo vendicionis vel donacionis obligacionis permutacionis seu quovis alio modo ab ipsa Olomuc. ecclesia alienari contingeret, extunc ipso facto domus eadem cum omnibus suis pertinenciis ad reges, coronam et regnum Boemie sit modis omnibus devoluta. Mandamus igitur tenore presencium magistro

civium, juratis et universitati civitatis Pragensis, fidelibus dilectis, sub obtentu nostre gracie et favoris, quatenus antedictam domum cum omnibus suis pertinentiis plena et omnimoda libertate gaudere permittant, nichil ab eadem domo vel eius possessoribus et incolis predictorum onerum daciorem seu gravamine quomodolibet repetendo, juri municipali et pristinis oneribus velut antea sit subiecta [sic]. Presencium oc. ¹⁾)

CCCLIX.

Olomuccensis episcopus scribit de morte domini imperatoris preposito Camericensi. ²⁾)

Fraternalis amice carissime. Lugeat nunc Jerusalem et Syon filia iocunditatis exuatur vestibus, quoniam in luctum versa est cythara et festivi dies preteriti amaris luctibus consumantur. Iam etenim pro crispanti crine nasceur calviciu[m], iam pedor cartis [sic?] filios regni consument, quia cecidit ille, cuius presidio felices regnicole nutriebantur in croccis et Syon filie indumentis purpureis utebantur. Ubi nunc persuasivus rethor, ubi exemplaris grammaticus, ubi scriba doctus, qui tanti principis digne deploret occasum, cum magnificus ille morte superatus ceciderit perinde acsi oleo salutis unctus non fuerit, qui procurante pacis et commodi universorum Christifidelium tocius orbis climata tranquillabat. Plango vobiscum, frater carissime, plangatis et mecum, neque consolacio per utrumque debet admitti, sed lacrimarum fontem producat continuo dolor incensus ex oculis, quoniam interne mentis amaras quidem angustias inundantes oculi nequeunt occultare. Unum precor, amice carissime, ut continuis affectibus preces fundatis altissimo, ut animam eiusdem domini nostri imperatoris in pace custodiat et quod ipse divine miseracionis gracia in beato collegio celicularum feliciu[m] numeretur. Datum oc.

CCCLX.

De curia Romana episcopus dominus Theodricus Tarbaccensis epistolam transmittit d. regi Wenceslao de morte domini cesaris augusti.

Gloriosissime princeps et domine mi pertimende. Quis dabit oculis meis fontem lacrimarum magnum deplorantem principum seculi lumen extinctum, cultorem gloriosum fidei, virtutum exemplar, presidiatorem orbis, triumphatorem hostium, auctorem pacis, alumpnum iusticie, firmamentum ecclesiarum et scismatis excludorem, quis dabit sub lugubri gestu meum cor conteri et spiritum

¹⁾ Biskup Olomoucký měl dům v Praze blíže kostela sv. Mikuláše na Starém městě (Tomek, Základy I. 48). — V rukopise *Lm* jsou co čísla III. 61 a 62 přepsány dva listy tribuna Římského Rienziho: Tribunus Romanus scribit domino Veneciarum de conflictu Vinnensi (sic); Tribunus Romanus scribit Johanni Noviforensi notario regali; — oba listy však neobsahují nic důležitějšího, mimo to přepisy jsou takové, že z nich správný poněkud text sestrojiti nelze.

²⁾ Nicolaus de Risemburg, praepositus Camericensis, protonotarius, vedl po odstoupení kancléře Jana ze Středy správu kanceláře královské. (Mé Kanceláře a písaři 39.)

vivificum converti in torporem, dum cesarem, iubar eximium altissimum ortum natalibus mortalium occasus fatorum ecclipsat (?), dum tocius seculi respublica tanti presidis viduata regimine gravi pulsatur precipicio, dum militans ecclesia legitimi defensoris nescia fastuoso temeratore sic obruitur et caribdinoso (?) gurgite Petri fluctuare navicula perurgetur. Revera princeps serenissime, quamvis naturaliter insit mortalibus non evitanda condicio etc. ¹⁾

CCCLXI.

Presentaciones et primo ex parte permutationis.

Karolus oc. Venerabili . . . episcopo . . . principi devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne bonum. Exigunt devoti et dilecti nostri P. plebani in C. predictae tue diocesis merita probitatis, quibus aput nos fidedignorum commendatur testimonio, ut sibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque parochialis ecclesia in Lesstna tue diocesis ad nostram presentationem pertinens ex causa permutationis factae per Petrum de ecclesia in Slatina ex una et Hermannum de Ratina de ecclesia in Lesstna parte ex altera vacaverit et vacare noscatur ad presens, nos volentes dictum Petrum dictorum meritorum suorum intuitu favore prosequi graciosus, ipsum devocioni tue ad prefatam ecclesiam in Lesstna sic ut premititur vacantem nominamus et tenore presentium presentamus, eandem devocionem tuam rogantes et requirentes attente, quatenus ipsum ad presentationem nostram huiusmodi ad predictam ecclesiam instituas et investias de eadem, inducendo eum per te vel per alios in corporalem possessionem ipsius, curam et administracionem ipsius sibi plenarie committendo adhibitis circa [hoc] solempnitatibus debitis et consuetis. ²⁾

CCCLXII.

Quittancia.

Nos Arnestus oc. tenore presencium notum facimus universis fatemurque et recognoscimus, quod discretus vir . . . dictus, nostre Pragensis ecclesie canonicus nosterque thesaurarius, a tempore et die illo, quo sibi officium thesaurarie et camerariatus ac curam curie nostre commisimus, videlicet colligendi et expendendi, pro necessitatibus et usibus convertendi et distribuendi, census fructus redditus et proventus subsidia et obvenciones debita culpas universas et singulas utilitates tam grossas quam minutas et tam in denariis argento et auro quam in aliis rebus quibuscunque ad prefatam curiam nostram

¹⁾ V dalším porovnává zvěčnělého císaře s císaři Římskými Vespasianem, Titem, Konstantinem a j. Přepis jest však nesprávný a těžko by bylo sestrojiti aspoň poněkud správný text listu toho. — Co čís. III. 65. přepsán jest v rukopise *Lm.* známý list papeže Innocence císaři Karlovi IV. dd. 21. listopadu 1354, v němž mu oznamuje, že ustanovil kardinály, kteří jej v Římě na císařství Římské korunovati mají: Innocencius papa transmittit cardinalem Ostiensem ad coronandum ipsum in urbe Romana d. imperatorem ad triphariam coronam imperialem.

²⁾ V rukopise *Lm.* zapsány jsou ještě některé presentace, v nichž ale všechna jména jsou vynechána.

spectantes de bonis archiepiscopatus nostri et nostre ecclesie Prag. et aliis locis, undecunque obvenerint, coram nobis et aliis, quibus nos commisimus audiendum, predictus . . . de omnibus predictis plenam et congruam ac sufficientem reddidit rationem eciam demonstrando et exprimendo, quid, a quo, quo anno, mense, die recepit et cui, quid, quare, ad quid, propter quid, quo mandante, ex qua causa dederit et dispensaverit, omnia, ut prefertur, per tempora et dies exprimendo et demonstrando. Eapropter habentes ipsius d. . . fidelitatem et discretam administracionem dictorum bonorum commendatam et volentes sue bonitati in hac parte providere, ne super hiis ammodo valeat et debeat rationibus per aliquem amplius fatigari, ipsum . . . d. . . nostro et ecclesie nostre predictae nomine ac successorum nostrorum presentibus literis de omnibus, que superius expressata sunt, tam de perceptis per eum quam dispensatis, quam eciam rationibus [sic], ne super hiis ulterius nobis vel successoribus nostris vel alteri nomine nostro et ecclesie nostre predictae rationibus faciendis asstrictus sit quoquomodo, quittamus liberamus absolvimus et perpetuo quitum liberum omnino reddimus et solutum, literas presentes dantes eidem in testimonium et cautelam omnium premissorum nostri sigilli munimine roboratas. Datum ꝛc.

CCCLXIII.

Litera Urbani pontificis maximi.

[Potvrzení volby krále Václava na království Římské 26. července 1378.] ¹⁾

Carissimo in Christo filio Wenceslao regi Boemie et Romanorum semper augusto et Boemie regi [sic] salutem et apost. benedictionem.

Qui celestia simul terrena moderatur imperator Romano pontifici in personam b. Petri eterne vite clavigeri celestis simul et terreni jura imperii et potestatis plenitudinem supra cunctos fideles concessit, ut [in] terra ea invigilet et intendat, que fidelibus ipsis ampliora pacis et justicie commoda afferre possint, ad hoc enim diligencioribus studiis tenetur attendere, quanto ex iniuncte sibi apostolice servitutis officio continuis stimulis perurgetur. Et quia ratione ordinata regimina consueverunt nutrire justiciam et subjectis populis pacem dare, auctoritas eiusdem pontificis, cui per prophetam a domino dictum novimus: ecce, constitui te super gentes et regna, ut evellas destruas et disperdas, edifies et plantes, nequaquam ad erigenda et dirigenda mundi regimina debet compescere, sed potius cuius expedit ad id apponere sollicitudinis sue partes. Sane dudum pro parte carissimi in Christo filii nostri Caroli Romanorum imperatoris s. a. genitoris tui exposito fel. record. Gregorio pp. XI. predecessori nostro, quod ipse imperator sepe cogitans, etatem suam in senectute iam positam ad senium iam vergere viribusque corporalibus minui seque non sic habilem esse ad imperii gubernacula utiliter exercenda, personam suam indigere noscebat auxilio fidelis et strenui adjutoris et se super hoc cum principibus Alemanie et presertim cum electoribus imperii per se et amicos

¹⁾ Číslo vydání našeho CCCLXIII—CCCLXVI. nalezli jsme pouze v přepisu Brněnském (viz Úvod, popsání rukopisu Brněnského).

suos sepius contulisse et ipsorum consilium requisivisse, qualiter posset in hac parte reipublice utiliter provideri, quodque ipse imperator iuverat ipsorum electorum omnium beneplacitum et consilium fore quidem consideratis devotione ad Deum et Romanam ecclesiam circumspectionis industria, forma corporis, fidelitate ad dictum imperium et precipue ad personam ipsius imperatoris, nec non regali potencia bonisque moribus et condicionibus tuis, qui rex Boemie existebas prout existis, licet tunc minoris esses etatis, eligeris in regem Romanorum in imperatorem postmodum promovendus, et pro parte ipsius imperatoris eidem Gregorio predecessori humiliter supplicatum, ut, cum dicti electores dispositi essent, de consensu ipsius imperatoris huiusmodi electionem de te celebrare, idem predecessor electioni huiusmodi suum beneplacitum et assensum prestare et generose impertiri de benignitate apostolica dignaretur, idem predecessor, ut huiusmodi electio ea vice duntaxat celebrari valeret, suum beneplacitum et assensum ac favorem et gratiam auctoritate apostolica extitit inpartitus, prout in eiusdem predecessoris literis inde confectis plenius continetur. Postmodum vero pro parte tua prefato predecessori exposito, quod prefati electores in loco ad hoc debito et consueto te in regem Romanorum concorditer elegerunt tuque huiusmodi electioni consenseris ac eidem predecessori supplicato, ut eandem electionem approbare et personam tuam ad suscipiendum imperialis dignitatis fastigium idoneam fore declarare dignaretur, idem predecessor facta sibi de huiusmodi electione fide plenaria se de tuis moribus et condicionibus et aliis, que ad tanti culminis apicem requiruntur, diligentius informavit ac super his cum fratribus suis s. Romane ecclesie cardinalibus deliberacione prehabita diligenti ad decernere habilem et idoneam esse ad suscipiendam imperialis Celsitudinis dignitatem [sic]. Sed quia, priusquam ipse predecessor ad faciendum approbacionem ac declaracionem huiusmodi procederet, gravis cum corporis egritudo invasit ac deinde ex huiusmodi egritudine dicto predecessore, sicut Domino placuit, ab hac luce substracto nobisque divina disponente clemencia ad apicem summi apostolatus assumptis pro parte tua per solemnes ambassiadores ac nuncios tuos coram nobis et fratribus nostris fuit expositum, quod predicti electores habitis super hoc diligentibus tractatu et deliberacione, prout tanti magnitudo negotii requirebat, in loco ad hoc debito et consueto, ut perfertur, te in regem Romanorum, in imperatorem postmodum promovendum, unanimiter duxerunt eligendum, tuque super hoc deliberacione prehabita diligenti ad ipsorum electorum ac multorum aliorum instanciam huiusmodi electioni consensum tuum libere prestiteris ac per eosdem ambassiadores et nuncios pro parte tua nobis extitit humiliter supplicatum, ut eandem electionem auctoritate apostolica approbare et personam tuam habilem et idoneam ad suscipiendum predictam imperialis Celsitudinis dignitatem decernere ac declarare de benignitate solita dignemur. Nos igitur eciam ad abundantem cautelam de huiusmodi unanimi et concordii electione tua fide plenaria nobis facta et de persona tua, quantum tua paciebatur absentia, de tuis quoque moribus et condicionibus et aliis, que ad huiusmodi culminis apicem requiruntur, diligentius inquisito, volentes huiusmodi disposicionem et propositum dicti predecessoris execucioni debite de-

mandare, prehabitaque super hiis cum nostris fratribus diligenti deliberacione, huiusmodi tuis supplicacionibus inclinati, de ipsorum fratrum consilio ad laudem et gloriam omnipotentis Dei patris et filii et spiritus sancti et gloriose semperque virginis Marie et beatorum apostolorum Petri et Pauli et exaltacionem ac honorem Romane ecclesie et bonum et promocionem imperii et prosperum statum mundi te in specialem nostrum et dicte ecclesie filium suscipimus, tibi nostros favorem et gratiam concedentes tuaque persona idonea reputata te nominamus denunciamus assumimus et declaramus regem Romanorum, tuam approbantes personam teque sufficientem et habilem declarantes ad suscipiendam imperialis Celsitudinis dignitatem ac decernentes unccionem et consecracionem imperialem per manus nostras tibi oportunis loco et tempore impendendas, supplentes nichilominus omnem defectum, si quis aut racione forme aut racione persone tue aut personarum dictorum electorum seu ex quavis alia racione sive causa in eleccione huiusmodi intervenerit quovis modo, ex certa sciencia et de apostolice plenitudine potestatis, precipientes eciam omnibus fidelibus et vasallis imperii, ut tibi sicut regi Romanorum in imperatorem promovendo pareant efficaciter et intendant. Nulli ergo etc. Datum Tibure VII Kal. Augusti pontificatus nostri anno primo.

CCCLXIV.

[List papeže Urbana v téže záležitosti císaři Karlovi dd. 29. července 1378.]

Urbanus episcopus servus servorum Dei carissimo in Christo filio Carolo Romanorum imperatori semper augusto oc. salutem et apostolicam benedictionem. In spiritu exultacionis etc. [doslovně jako v listě králi Václavovi, otištěném v Reichstagsakten sv. I. čís. 92 str. 147] . . in civitate Tiburtina assistunt, carissimum in Christo filium nostrum Wenceslaum regem Boemie illustrem, amantissimum natum tuum, in regem pronuncciamus Romanorum in imperatorem postmodum divinitate propicia promovendum. [Dále se opět shoduje s listem v RAKten str. 148 (místo »a l i a impedimenta« má náš přepis správně »certa impedimenta«) až:] . . vive vocis oraculo referent imperatorie Maiestati, quibus episcopo et militibus velit credere cesarea Celsitudo. [Dále se opět shoduje s listem v RAKten str. 148. V řádce 12. t u a vynecháno; v řádce 14. místo et te oc. má náš přepis: »brachium potencie tue et filium, tuorum virtutis et throni participem excita« oc.; na řádce 19. místo »throni tui oc.« má náš přepis »throni sui et videbit filios filiorum suorum oc.«] Konec: Ceterum ut perfecte impleatur gaudium nostrum, ipsum hortare, ut nos, qui eum spiritualiter genuimus, semel saltem visitaturus iter arripiat, nec ipsum a tam glorioso itinere retrahat itineris longitudo, nam in adventu Joseph spiritus Jacob exultabit vehementer. Datum Tibure IV. Kal. Augusti pontificatus nostri anno primo. ¹⁾

Valascus.

¹⁾ K listu tomuto a předcházejícímu srovn. Úvod (Popsání rukopisů čís. 8. Přepis Brněnský, poznámku).

CCCLXV.

Littera cardinalium ad Carolum de electione Urbani pape.

Serenissime princeps. Quia plerumque imo ut plurimum presertim in rebus arduis fame loquacitas quibusdam coloribus adulterinis obnubilat, ideo quid his diebus in Romana ecclesia gestum sit, vobis presenti scripcione veridica nuncciamus, ut his, qui vobis rem aliter factam narraverunt seu scripserunt, non credatis et mens vestra hac nostra insinuacione clarificata in tranquillo et sereno veritatis litore conquiescat. Regia igitur Celsitudo cognoscat, quod s. fel. record. domino et patre nostro d. Gregorio pp. XI. die XVII. mensis Marcii nuper elapsi viam universe carnis ingresso et, sicut de largissima Dei pietate confidimus, post labores ad premia evocato tantique patris, ut erat juris et moris, debitis honore et reverencia exequiis celebratis die VII. m. Aprilis nuper preteriti conclave pallacii apostolici, in quo prefatus dominus noster obierat, juxta sancciones canonicas decrevimus introire. Sed certis ex causis ad id nostrum inducentibus animum huiusmodi nostrum introitum ad diem immediate sequentem duximus differendum, quia quidem die videlicet VIII. dicti mensis Aprilis primitus gracia s. spiritus invocata conclave prefatum intravimus de electione et substitutione futuri pontificis tractaturi sequentique die Luciferi nescientes occasum, ut pie credimus, radiis illustrati circa illam diei horam, qua spiritus ille paracletus in ss. discipulorum corda descendit, ad personam Reverendi in Christo patris d. Bartholomei archiepiscopi Barensis, virum utique magnorum meritorum claritate conspicuum et multiplicium virtutum lampade refulgentem, libere et unanimiter direximus vota nostra, eum ad Celsitudinis speculum concorditer evocantes et hanc nostram evocacionem seu electionem in conspectu maxime Christiane plebis multitudinis nunciantes. Ceterum die IX. mensis eiusdem Aprilis idem dominus noster electus coram turba fidelium copiosa super thronum dignitatis apostolice sublimitatis sibi Urbani VI. nomen ascivit ac die, qua Christus Jesus summus pontifex vitam nostram resurgendo reparavit, sicut in Romana curia consuetudinis est, in basilica principis Apostolorum de urbe cum ingenti tripudio et leticia innumerabilis populi Christiani pontificali regno magnifice et solemniter exstitit coronatus. Que quidem Serenitati vestre ideo nuncciamus, ut sicut obitus memorati domini Gregorii vobis amaritudinis et tristicie calicem propinavit, sic de presentis patris concessione celitus nobis facta gaudii et exultacionis spiritum assumatis. In illo enim, cuius vices idem dominus noster gerit in terris, firmam spem fiduciamque tenemus, quod sub eius felici regimine status Romane ac universalis ecclesie reflorabit et orthodoxa fides felix optatumque suscipiet incrementum. Datum Rome die VIII. mensis Maii prime indiccionis.

CCCLXVI.

Littera episcopi Luthomisslensis ad cardinalem.

Reverendissimo in Christo patri domino d. Johanni tit. dive basilice XII apostolorum sacrosancte Romane ecclesie presbytero cardinali, domino suo metuendissimo ꝓ.

Reverendissime pater et domine mi metuendissime. Dimisi in Praga honorabilem Wenceslaum canonicum Pragensem sollicitatorem ex parte mea apud Reverenciam vestram in facto commissionis per sanctissimum dominum nostrum Urbanum V. Reverencie sancte supplicans humiliter et devote, quatenus ob reverenciam nostri [sic] ac gloriose genitricis eius, nec non oracionum mearum ob expectatum ipsum negocium gracie dignemini expedire. Nam ipsa virgine gloriosa teste premium future glorie ab ipso creatore nostro, prout indubitanter spero, recipietis et me vobis servitorem conservabitis fidelem ipsamque ecclesiam meam in magna parte reformabitis in facto eodem ita gracie agentes, ne ipsi canonici perversitatis de malicia gloriantur, prout et gloriantur. Nam nisi ipsum gracie negocium expediretis, ecclesiam meam et me in pessimo et periculoso statu relinquetis Sed confido indubitanter ipsum factum pro honore eiusdem ecclesie mee et utilitate ac pro mea speciali consolatione per vestram graciosius expediri Reverenciam, quam altissimus dignetur sanam et incolumem conservare cum felicitate longaevae dierum etc.

SEZNAM JMEN A VĚCÍ.

- Acht cis. (bannum imperiale) 122, 123, 141 až 143.
 Administrace království (administratio regni Bohemiae) 62—64.
 Albano, kardinál Albánský 187.
 de Albertinis, Mikuláš a František 123 pozn. 1.
 Albrecht, král Římský, zavraždění jeho 188.
 Alemannia, Alammannia v. Německo.
 Almužna pro chudé 177.
 Alsaticum vinum 28.
 Alžběta císařovna 164 pozn. 2, 166.
 Anglie, anglicana sophismata Okkam puta, Burley et aliorum 39.
 z Anhaltu hrabě 154.
 Anna císařovna 155, 164 (pozn.), 166; kancléř její Mikuláš z Kroměříže 187 pozn.
 Apatekát královský a jeho bratři 120.
 Apollo Delphicus 37.
 Aquileja, patriarcha 148; patriarchové: Mikuláš Efficax z Luxemburka 149 pozn.; Markvart 45 pozn.
 Aragonie 191 pozn.
 Arelatské království 79, 80, 149, 175.
 Argentinensis episcopus v. Štrasburg.
 Aristoteles 16.
 Armagh, Armacan. episcopus 39.
 Armenie, král 26.
 Arnošt z Pardubic, arcibiskup Pražský 35, 37 (pozn.), 38, 44, 46, 49, 81, 152, 153, 195, 208; pokladník jeho 208.
 Astaroth (= diabolus) 6.
 Augsburg (Augusta V), biskup Markvart 45 (pozn.), 166, 195.
 sv. Augustina řád poustevníků 23, 25; provincial v Čechách 180; s. theologiae professor 60.
 Austria v. Rakousy.
 Avignon, sídlo papežů 79, 80, 162, 191 (pozn.), 204.
 Baltasar, markrabí Mišeňský 89.
 Bamberk, Babenberg, biskup 151.
 Bannum imperiale (acht) 122, 123, 141—143.
 Bari, arcibiskup Bartoloměj, potomní papež Urban VI. (volba jeho) 212; srovn. Urban VI.
 Bartoloměj, svatý 6.
 Básně (carmina), báseň Frauenloba přeložená do latiny 44; básně lat. výklad 46.
 Bavorsko, vévodové 8, 29; provincial řádu poustevníků sv. Augustina 180.
 Belluno a Feltre, spojené biskupství 46.
 Belial 30.
 Benátky, Venezia, dože Laurencius Celsi 154; město, měšťané 157, 199, 207 pozn.
 Berně zemská, výběřčí 75, 76.
 Besançon, Bisuntium 39, 72.
 Bezděz hrad 3 pozn.
 Bezpečnost veřejná, péče o ni 132, 133, 136.
 Bisuntium (Besançon?), biskup 39.
 Blanka, manželka Karlova 166, srovn. Karel.
 Blázni fatui, comes fatuum 13.
 Bolek vévoda Falkemberský 195.
 Boleslav Stará (datum) 196.
 Bologna, Bononia 42, 140, 141, 151.
 Bopardia, Bavarus de, cantor ecclesie Maguntinensis 206.
 Brabant, vévoda Václav 153.
 Bradýř v. Lázebník.
 Braniborsko, Brandenburg, markrabí (Ludvík St.) 29, 30, 148, 153; markrabinka 2; biskupství 151.
 Bratři nedílní 120, 131.
 Broskve (persica) 13.
 Budišín, Budissin, 3 pozn. 2.
 Burglins v. Křivoklát.
 Burgund, hrabství 72, 73, 162.
 Burley, anglický filosof 39.
 Butyrum Saxonicum 2.
 Cáchy, Aquae (Grani), kostel P. Marie, probošt 94, 171, 172.
 Cambacurtini proditores 45.
 Camericensis praepositus (Kamerik) 207 pozn.
 de Carraris F. (Franciscus), vicarius Paduae 154.
 Catalonia 191 pozn.
 Chremsier v. Kroměříž.
 Cicero (Tullius) 15, 43, 49.
 Clo, osvobození od cla 136.
 Clugni, Cluniacum, opat kláštera benedikt, kardinál Římský 10, 11, 186, 187.

- Cola Rienzi, tribun Římský 207 pozn. 1.
 Colonia v. Kolín.
 Comitatus Provinciae v. Provence.
 Comitia libera 121.
 Confirmationes privilegiorum 95—100.
 Confoederationes, ligae, colligantiae 82.
 Conservator, ecclesiae Herbipolensis 66; kláštera 67; pacis 131.
 Constantia, Kostnice 138 pozn.
 Corbavia, biskup Maurus 195.
 Credentiae 157, 158.
 Cuda v. Soudy.
- Čech, Čechové (Boemi) 45; nobilis gens Boem. 46.
 Čechy, Boemia, patronové sv. 35; království 62, 63, 64, 103, 104, 129, 131, 132, 136, 139, 152, 161, 167, 169, 170, 174, 190, 192, 191, 206; gubernator 64; administrator 62, 63, 132; barones, procures oc. 129, 131; desky zemské 118; úředníci dvorští 52; maršálek a nejv. komorník Čeněk z Lipé viz z Lipé; sudí z. v z Dubé; sudí dv. 131, 194 pozn.; komorník 139; písař z. Štěpán 117; písař komory Pavel z Jenštejna v. z Jenštejna; provinciál řádu poustevníků sv. Augustina 180, 181.
- Dětmar (Ditmar) z Meckebachu, kancléř bisk. Vratislav. 22.
 Děvín v. Magdeburg.
 Devolutiones v. Odúmrtí.
 Dextrarii et spadones, dar císaři 197.
 Disputace na universitě Pražské 202, 203.
 Dluhy (královské), dlužníci 74, 117, 118, 120, 121, 159, 174 198, 201.
 Dominikánský řád, generál Šimon 147 pozn.
 Dsky zemské 118.
 z Dubé Ondřej, nejv. sudí zemský 116, 117.
- Eberleins Schuhe 15.
 Eclipsis lunaris 42.
 Elsas, víno z E. (Alsaticum vinum) 28.
 z Erdmansdorfu Werner, písař Staroměstský 43 pozn.
 Exkommunikace vévody 150.
- a Falcibus (od Srpů) Hanussco 3 pozn.
 Falckrabí, comes palatinus, jmenování jeho 56, 58, 122.
 Falkenbersko, Bolek vévoda 195.
 Familiares v. Karel IV., dvořanstvo.
 Fatui, comes fatuum 13.
 Feltre a Belluno, biskupství spojené 46 pozn.
 Feudum, feuda nobilia, perpetua a j. 69, 78, 101, 105, 106, 107, 128.
 Figellator rex histrionum 40.
 Flandersko, Flandria, hrabě 154.
 Florenc, Florentia 16, 49, 51 (pozn.), 154, 173.
 Francie 149; král (Jan) 147, 151, 157, 204; syn jeho Karel 204; delfín 151, 153, 162, 163, 203, 205; kupci z Francie 137, 191.
 Frauenlob Jan, básník něm. 41.
 Freising, Frisingensis episcopus (Pavel Harach) 7 (pozn.), 8, 26, 27, 28, 148.
 Fridrich, markrabí Míšeňský 89.
- Gambacurtini proditores (Pisa) 45.
 Germania v. Německo.
 Glogovia v. Hlohov.
 Gnyppenrode, Wynricus de, generál řádu německého 43, 151.
 Gregorius v. Řehoř papež.
 Grecz v. Hradec.
- z Haideku pán 154.
 Hanušek, Hanussco a Falcibus (od Srpů) 3 pozn.
 z Hasenburka Zbyněk 195.
 Helikon, elicinei colles 6.
 Herbipolis v. Würzburg.
 Hibernia 39.
 Histriones, rex histr. 40.
 Hlohov, Glogovia, scholastik Jindřich řeč. Thesauri 4, 14.
 Hohenloch (Hohenlohe?) 30.
 z Homburku Rudolf, komendator řádu německého 17 pozn. 2.
 Hon, honitba (venatio) 114, 115, 198.
 Hospody (tabernae) 190.
 Hradec Králové, Grecz, purkrabí Rupert 191.
 Hrách, pisum boemicum 2.
- Incorporatio, přivtělení kostela farního klášteru 102, města ku koruně České 103.
 Innocenc papež VI. 17, 146, 203, 204; srovn. Řím, papež.
 Itálie 141, 142, 149, 160, 171.
- Jan arcibiskup Pražský 3, 5, 25, srovn. Praha.
 — kardinál kostela 12 apoštolů 212, 213.
 — král Český 75, 189; písař jeho Mikuláš Efficax z Luxemburka 149; srovn. Čechy.
 — král Francouzský v Francie.
 — legát pap. v Itálii 150.
 — markrabí Moravský v. Morava.
 — Očko z Vlašimě, biskup Olomoucký 38; týž co arcibiskup Praž viz Praha.
 — ze Středy, kancléř: listy jeho viz: Úvod; zmínky o něm 28, 36—39, 41—46, 49, 50, 128, 196, 212; sestra a příbuzní jeho 25, 27; srovn. Olomouc.
 Janov, Janua, dože 154; klášter (monasterium conversarum) 149.
 z Jenštejna Pavel, písař komory král. 10, 42, 158; syn jeho Pavel 158.
 Jerusalem, putování do J. 197 pozn.
 Jindřich VII. císař Římský 16, 97, 98, 123, 138, 140, 189.
 — řeč. Thesauri, scholastik Hlohovský 4, 14.
 — řeč. Australis, písař král. 191 pozn.
 Jülich, Juliacennis dux Wilhelmus 94.
- Kamerik, Camericensis praepositus 207.
 Kancelář královská 137; clerici juniores c. 21; registrator listů českých 81.
 Kardinálové v. Řím.
 Karel IV. císař Římský, král Český, listy jeho viz Úvod; o něm zmínky: 6, 10, 11, 13, 15—23, 26, 28, 30, 32—5, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 49, 51, 207, 209, 211; manželka a rodina jeho 82, 163, 164; syn 165, 166; dcera 193; rádcové, dvořanstvo (consilarii,

- familiares domestici commensales) 52, 53, 59, 60, 61, 71, 147, 185, 187; hofmistr dvoru Purkart, purkrabí Magdeburský 186, 191, 204, 220; nejvyšší mistr komory 117; písař (notarius) 183; písař Jindřich Australis 191 pozn.; písař král. dvora Děťich z Klatov 193; písař vydání dvoru král. 173.
- Karlštejn, děkan a kapitola 34.
Kastalský pramen 1, 6, 158.
Kat (tortor) 196.
Katalonie 191 pozn.
Kazatel německý v Normberce fr. Rosa 1.
Kejklíři (histriones), rex histrionum 40.
Kirchheim (Augšpurské diecése), klášter jep-tišek 8, 9.
Kláštery, záležitosti jich se týkající 8, 9, 76, 77, 78, 161, 176, 179, 181, 182, 184.
z Klatov Děťich, děkan Vratisl., písař dvora král. 193.
Knihy, liber pontificalis, papireus, písaři knih 28, 29.
Kolín nad Rýnem, Colonia, arcibiskup, arcikancleř v Italii 153; město a měšťané 136, 187.
Koně (dextrarii, spadones) 197.
Kostnice, Constantia, měšťan Cosmas dictus Speyser 188 pozn. 1.
Krakov, datum 162, 169, 171, 178.
Křest syna císařova, pozvání k němu 166.
Kriemhild, Chrimhuldis 3, 30, 159.
Křivoklát, Paulus natus Rogiconis de castro Burglins 191 pozn.
Kroměříž, Chremsir, datum 197; Mikuláš z —, kancleř císařovny Anny 187 pozn., písař král. 94.
z Kunštátu Boček 93.
Kutná Hora, Montes Chutn., urbura 81, 82.
Kvitaně, formy jich německá i latinská 172, 173.
- de Lampamiano Ubertus, doktor práv 202.
z Landštejna Ojif Hogerius) 79 pozn. 1.
Lázebník, barbitonsor 82, 83.
Legitimationes spuriorum, filiorum sacerdotum a j. 82—86, 141.
Leibgeding (věno), donatio propter nuptias 127.
Lékař, medicus (císaře) 61, 73, srovn. Phisicus.
Leprosi málomocní, milosti jim 157, 189.
Lesy král., opatrování jich 118, 198.
Leštná, fara 208.
Leublinus, písař král. (?) 42.
Ležení (obstagium) v dluhu 174.
Limburg, vévoda Václav 153.
z Lipé Čeněk, nejv. komorník království Českého 79 (pozn. 1.), 93, 116, 117.
Litoměřice, Lutomericz, probošt 12 pozn. 2., probošt Bohuš 35; arcijahen Štěpán 37 pozn.; kanovníctví 206; kanovník Jan 35.
Litomyšl, Luthomissl, biskup Jan ze Středy 212, srovn. Jan ze Středy; biskup světící Matěj 25 pozn. 1.
Litva, Livonia, Litvania 80, 81.
Lombardie, král Lomb. Adolf 35; generální vikář císa. 202.
- Loupeže, loupežníci (latrones), zhoubci zemští, trestání jich 10, 65, 66, 124, 125, 126, 129, 132, 136, 137, 139.
Lucanus 38.
Ludvík král Uherský 151, srovn. Uhry.
— Starší, markrabí Braniborský 148, srovn. Braniborsko.
Lukka, Lucani 49, 199.
Luthomericz v. Litoměřice.
Luthomissl v. Litomyšl.
Luxemburg, vévoda Václav 18, 19, 153; rod Luxemburský 8; Mikuláš Efficax z —, písař krále Jana 149.
- Magdeburg, arcibiskup Děťich z Portic 2, 29; purkrabí Purkart 186, 191, 204, 220 (Dodatek).
Malíř (pictor), obrazy (bursa cum imaginibus) 32, 42.
Málomocní (leprosi), milosti jim 157, 189.
Mantua, klášter benedikt. sv. Ondřeje 133.
Marcius campus 39.
Markéta Opavská, manželka markrabí Jana Moravského 7 pozn.
— markrabinka Tyrolská 3, 29, 30, 159.
Matěj, biskup Triburský, bratr kancleřův 25 pozn. 1.
z Meckebachu Dětmar, kancleř Vratisl. 22.
Mediolanum v. Milán.
Membrum virile amputatum 12.
Mercurius 9, 37.
Město, měšťané, měšťanství, práva městská 71, 111—114, 121, 136, 190, 192.
Mety, Metensis civitas 205.
z Michalovic (Michilsberg) Jan, na Bezdězi 3 pozn.
Mikuláš z Kroměříže, písař král. 94, 187 pozn.
Milán, Mediolanum, Bernabo vikář císa. 24, 81, 140—143, 145 (pozn.), 151, 154, 162, 175; G. de (Galeazo) 164; korunování císaře Karla v M. 35.
Minden, biskup Děťich z Portic 170 (pozn.), 204.
Míšeň, markrabí (marchiones Misnenses) Fridrich a Baltasar 89; biskup 197 pozn.
Mnichové viz Kláštery.
Mohuč, Moguntium, arcibiskup, arcikancleř v Německu 153; probošt Wilhelmus Pinzon (Pinchon) 5, 12, 13; cantor Bavarus de Bopardia 205.
Montes Chutnens. v. Kutná Hora.
Morava, markrabí Jan 6, 7, 29, 30, 32, 49, 119, 160, 165 (pozn.), 178, 180, 181; manželka jeho Markéta Opavská 7 pozn.
Mul, mulus, co dar poslaný 50.
Mýto Vysoké, rychtář (judex) Rudlinus 196.
- Námluvy dcery vévodovy 172.
Naumburg, Nuemburg, biskup volený (electus) Mikuláš Efficax z Luxemburka 149 pozn.
Nemanželské dívky (spurii), legitimace jich 54, 57, 59, 83—87.
Němec, Theutonicus 45; německá řeč (vulgare theutonicum) 1.
Německo, Germania, Alemannia 4, 27, 52, 164, 206; císař viz Jindřich VII., Karel IV.;

- sněm říšský 165, 168; principes electores 209; biskup, prelát 150; města říšská 141, 142; mravy (mores barbarici) 184.
- Německý řád ryt. (ord. s. Mariae hospit. Jerosolimit.), generál Winricus de Gnypenrode 43, 154; kommandator Rudolf z Homburka 17.
- Německý kazatel v Normberce 1, 2.
- Normandie, vévoda Karel 153, 204, srovn. Francie, delfin.
- Normberg, Nuremberg, sněm říšský 165, 168; klášter jeptišek sv. Kateřiny 28; kazatel německý fr. Rosa 1, 2; město (datum) 3, 5, 7, 193.
- Nydow, Rudolf hrabě z — 138 pozn. 1.
- Obchodníci sukrem, oloupení 124.
- Obrazy, bursa cum imaginibus 42.
- Obstagium (ležení v dluhu) 174.
- Odpustění viny otcovy 138, 139.
- Odročení soudu v. Soudy.
- Odúmrť (devolutiones) 75, 108, 109, 110, 132.
- Ochrana císařská, přijetí v — 69.
- Okkam, anglický filosof 39.
- Olešnice (Olesnicensis dux) Konrad z — 195.
- Olomouc, Olomuc, biskupství 43, 44, 206; biskupové: Jan Očko z Vlašimě 38, Jan ze Středy, kancléř 188 (pozn.), 196, 206, 207; dům bisk. v Praze 206, srovn. Jan ze Středy; kanovník Puchník 197 pozn.
- Opava, vévoda Opavský Jan 195; Markéta Opavská, manželka markrabě Jana Moravského 7 pozn.
- Oporto, Porto, Portuensis episcopus, kardinál 152.
- Ostia, biskup Petr, papežský nuncius 146, 185; biskup Philippus de Alenconio (Alençon), kardinál a legát pap. 197 pozn.
- Otakar II. král Český 195.
- Ovidius 38.
- Padua, vikář císař. Franciscus de Carraris 154; doktor university 42.
- Paříž, učení (studium) 200, 201.
- Parma 107.
- Parnass, mons Parn. 6.
- Parys, klášter cisterc. Basilejské diecése 77 pozn.
- Pasov, Patavia, biskupství, město 148.
- Pavel doktor 201.
- Pavia, Papia, biskup, město, opat kláštera sv. Marina 35, 36.
- Pergamus, biskup 35.
- Petr biskup Ostienský, pap. nuncius 146, 185. — z Javora (Jaurensis), kancléř 145 pozn.
- Petrarka 6, 11, 24, 30, 37, 38 (pozn.), 39.
- Phoebus 9.
- Physicus, medicus, doktor med. 61, 73.
- Pieridky, pierides memoris Eneidarum 158.
- Pignora v. Zástavy.
- Pinczon (Pinchon) Wilhelmus, probošt Mohečský 5, 12, 13.
- Pirna, klášter dominik., převor 177.
- Pisa (Pisani), město, měšťané 45, 49, 51, 100, 101, 154; vikariat říšský v — 175; Gambacurtini proditores 45.
- Písař knih 29; písaři veřejní v. Tabelliones.
- Pisum boemicum (hrách č.) 2.
- Plat týdenní registratora a zpovědníka císař. z urbury Kutnohorské 81, 82.
- Plato 15.
- Police, privilegium města 192; datum 195.
- Polsko, král Polský 144.
- Pommiers, de Pomerii, Sagremour, vyslanec Bernaba Milánského 24, 31, 39, 140, 175, 176.
- Popardia (Bopardia), Bavarus de, cantor eccl. Maguntin. 205.
- Popravce, officium poprawczonatus 139.
- Porto, Oporto, biskup a kardinál 152.
- Pořízení poslední 200.
- z Portic Dětřich, arcibiskup Magdeburský 2 pozn., 29.
- Praemonstrátský řád, kláštery 178, 181.
- Praesentační právo 65; presentace na duch. beneficium 92, 208.
- Praha, Praga, castrum Prag. (camera reg.) 52; urzadnicones et officii Prag. 116, 117, 118; purkrabí Pr. Jan z Wartenberka 117; arcibiskupství 44; statky arcib. 209; arcibiskup Arnošt v. Arnošt z Pardubic; arcibiskup Jan Očko z Vlašimě 3, 5, 25, 197 pozn.; světící biskup 25; pokladník arcibisk. 208; sv. Víta kostel, potvrzení privilegií 98; probošt, děkan a kapitola 35, 88, 110, 111, 154, 206, generální vikář, kanovník Puchník 197 pozn.; kanovníci: Jan 147, Václav 213; kanovník 208; mansionáři 99; oltář sv. Bernarda 191 pozn., Všem Svatých na hradě Pražském, probošt Petr z Rožmberka 148; kostel sv. Mikuláše na Starém městě 206; klášter sv. Ambrože 150 pozn.; sv. Jakuba 201; Křižovníků u mostu 75; učení, studium generale 128, 200—202; lektor práv 201; město, purkmistr a rada 4, 74, 194 (pozn.), 195, 198, 206, 207; Staré město, 192; písař Staroměstský Werner 43 pozn.; Nové Město, založení 76; židé, domy židů 73.
- Pře v. Soudy.
- Primariae preces 88—91, 145.
- Privilegia, potvrzení jich (arengy k nim) 133 až 135; privileg. města 192; na rychtu 195; srovn. Úvod.
- Procurator et syndicus, královský 82.
- Proscripti, tabula proscriptorum 115.
- Protiva biskup Seňský 195.
- Provinění městu prominuto 190.
- Provence, Provinciae comitatus 17, 203, 204.
- Prsten, annulus, co dar poslaný 50.
- Průvodní listy (do Říma) 61, 160, 161, 193.
- Quittanciae v. Kvitance.
- Rakousy, Austria, vévodství, vévoda 28, 248, 153, 162, 174.
- Ratina, fara, farář 208.
- Regensburg, Řezno 197 pozn.
- Registra berní (duchovenská) 199.
- Registrátor listů českých 81.

- Rehabilitace proskribovaného, odsouzených 115, 122, 123.
 Renus, comes palatinus Reni v. Rýnský.
 Restituce věcí odňatých 120.
 Rhetorica, rethorica 158.
 Rienzi Cola, tribun Římský 207 pozn. 1.
 Roudnice, Rudnicz, kanovník řeholný Štěpán 36, 37 (pozn.).
 Rozhodčí v rozepti 119.
 z Rožmberka Jan 148 (pozn.); Jošt a Oldřich bratři 195; Petr probošt Věch sv. 148.
 Ruprecht falckrabě Rýnský 8.
 Rýnský falckrabě a falckraběnka 8, 153; víno Rýnské 22.
 Rytíř, rytířský stav (miles), povýšení 21, 22, 52, 53, 54, 75.
 Řehoř, Gregorius pp. XI. 209, 210, 212.
 Remeslníci (mechanici) 190.
 Rezzo, Regensburg, J. armiger de — 197 pozn.
 Řím, Římská říše 141, 142; králové a císařové Římské viz: Albrecht, Jindřich, Karel; Římská kurie (curia Rom.), papež, kostel sv. Petra a Pavla (limina ss. Petri et Pauli) 13, 25, 62, 140—142, 145—153, 160, 162, 166, 167, 169, 180—185, 188, 189, 191, 196; basilica Apostol. 212; kardinálové 10, 11, 32, 50, 147, 157, 183—188, 203, 210, 212; doktor práv František 191 pozn.; město, měšťané 122, 129, 193.
 Sadská, probošt Mikuláš Efficax z Luxemburka 149 pozn.
 Sagremours, Sacer Amor, de Pomeriis v. Pommiers.
 Sardinie ostrov 191 pozn.
 Sasko, Saxonia, vévoda R. 153.
 Savojsko, Sabaudia, hrabě 154.
 Scala, Cansemor de la, gubernator Veronský 154.
 Segna (Zengg), episcopus Protiva 195.
 Sicilie, kancléř král. 3.
 Siena, Senae, civitas Senarum, 49, 146; studium generale, biskup konservator studia 127, 128.
 Silnice veřejná, strata publica, násilí spáchané na — 129, 132.
 Slatina, fara 208.
 Služba císařská 198.
 Směna beneficí duchov. 94, 208.
 Societas, compagnia, válečné a loupežné hordy v jižní Francii 17, 79, 80, 203—205.
 Sokoli (falcones), dar poslaný 43.
 Solnohrad, Salczburg, arcibiskup 148.
 Soudy, soudcové (cudae, justiciariae officium, judices), pře soudní, odročení pře 55, 116 až 119, 139, 194 pozn.
 Spravedlnost (justicia) 119, 132.
 od Srpů (a falcibus) Hanušek, služebník Jana z Michalovic 3 pozn.
 Stolpen, datum 197 pozn.
 Suevia, Švábsko, válečné tažení (expeditio in partibus Sueviae) 75.
 Supliky císaře Karla papeži 145, 147—151, 182, 184.
 Svidnice, vévoda 155 pozn. 3.
 Sydon, color Sydoneus 3.
 Šimon, Simon, magister gener. ordinis praedicatorum 147.
 Škopek H. (Jindřich?), sudí dvorský 194 pozn.
 Španělsko, Hispania 191 pozn.
 Špitál, hospitale 109.
 Štěpán, písař zemský 117.
 Štít, znak (rytířský, šlechtický), arma 21, 53, 54.
 Štrasburk, biskup Jan (Argentinensis episcopus) 77, 170 pozn.
 Tabelliones, písaři veřejní, právo jmenování jich 54, 55, 56, 58.
 Tabulae proscriptorum 115.
 Tabernae, mechanici 190.
 Tarbacensis episcopus Theodricus 207.
 Tartaria 86.
 Tek, Fridrich vévoda 195.
 Těšín, vévoda (dux Teschinensis Przymslaus) 195.
 Thesauri, Jindřich řeč. Th., scholastik 4, 14.
 Tivoli, Tibur (datum) 211.
 Treugae 125.
 Treviso 199.
 Trh týdenní povolen 112, 113, srovn. Města.
 Trier, arcibiskup, arcikancléř císař. ve Francii a v Arelatě 153.
 Tullius (Cicero), Tulliana facundia 15, 43, 49.
 Turci 197 pozn.
 Tuscia 49.
 Tyrol, markrabinka Markéta 3, 29, 30, 159.
 Úd mužský (membrum virile amputatum) 12.
 Uhry, Ungaria 14, 28, 32; král Uherský 140, 141, 151, 162; královna 163, 170.
 Ulysses, Ulixes 43.
 Úřad soudce, officium justiciariae v. Soudy.
 Urban pp. V. 191 (pozn.), 213; Urban VI. 85, 145, 209, 211, 212.
 Václav, Wenczeslaus, král Český, t. j. II. 195; syn Karlův 33, 153, 165, 166, 167, 202, 207, 209, 210, 211.
 — vévoda Luxemburský 18, 19, 153.
 Válečné tažení císařovo, výlohy nahrazeny 74, 75, 164, 165, srovn. Wirtemberg.
 Valerius Maximus 37.
 z Wartenberka Jan, purkrabí Pražský 117.
 Warth, R. de 138.
 Vdova, ochrana práv jejích 28.
 Weda, Vilém hrabě z — 94.
 Věno, donatio propter nuptias, Leibgeding 127.
 Werner, Wernherus (písař Staroměstský?) 43 pozn.
 Verona, gubernator Cansemor de la Scala 154.
 Věž (turris) darována 114.
 Vicentia, biskup Egidius 35.
 Vienne v. Francie, delfin.
 Wiltpanne, Wylpenne, 18.
 Víno, Rýnské 22, z Elsassu (Alsaticum vinum) 28.

Virgilius 38.
 Wirtemberg, hrabata z — 74, 125, 154, 167 až 170.
 Virtu, comes de — (Virtutum), gener. vikář Lombardie 202.
 Vít svatý, tělo jeho do Prahy převezeno 35.
 Volba na království Římské, disputace o ní 202, 203; volba krále Václava od papeže potvrzena 209—211.
 Vratislav, Wratislavia, districtus 132; capitaneus 132; biskup, diecése 25 (pozn.), 152; děkan Dětfich z Klatov 193; město, měšťané 23, 41, 100, 160.
 Würzburg, Herbipolis, biskupství, biskup, konservator statků bisk. 66.

Vyšehrad, Wissegrad, kostel, kapitola 93, 94; probošt Dětfich z Portic, biskup Mindenský 93 pozn. 3.; probošt Purkart purkrabí Magdeburský 186, 191, 204, 21.; děkan 92; děkan Vilém 148; kanovník Jan 206.
 Vyslanci císa., průvodní listy 61, 160, 161.

Zajatý propuštěn 115, 116.
 Zástavy (pignora) ve dluhu 120, 139.
 Zbavení úřadu soudc. 139.
 Zengg, Segna, biskup Protiva 195.

Židé, sluhové komory král. 121, 159; pokřtění a milosti jim 155, 156.
 Žitava, Sittaw 3 pozn.

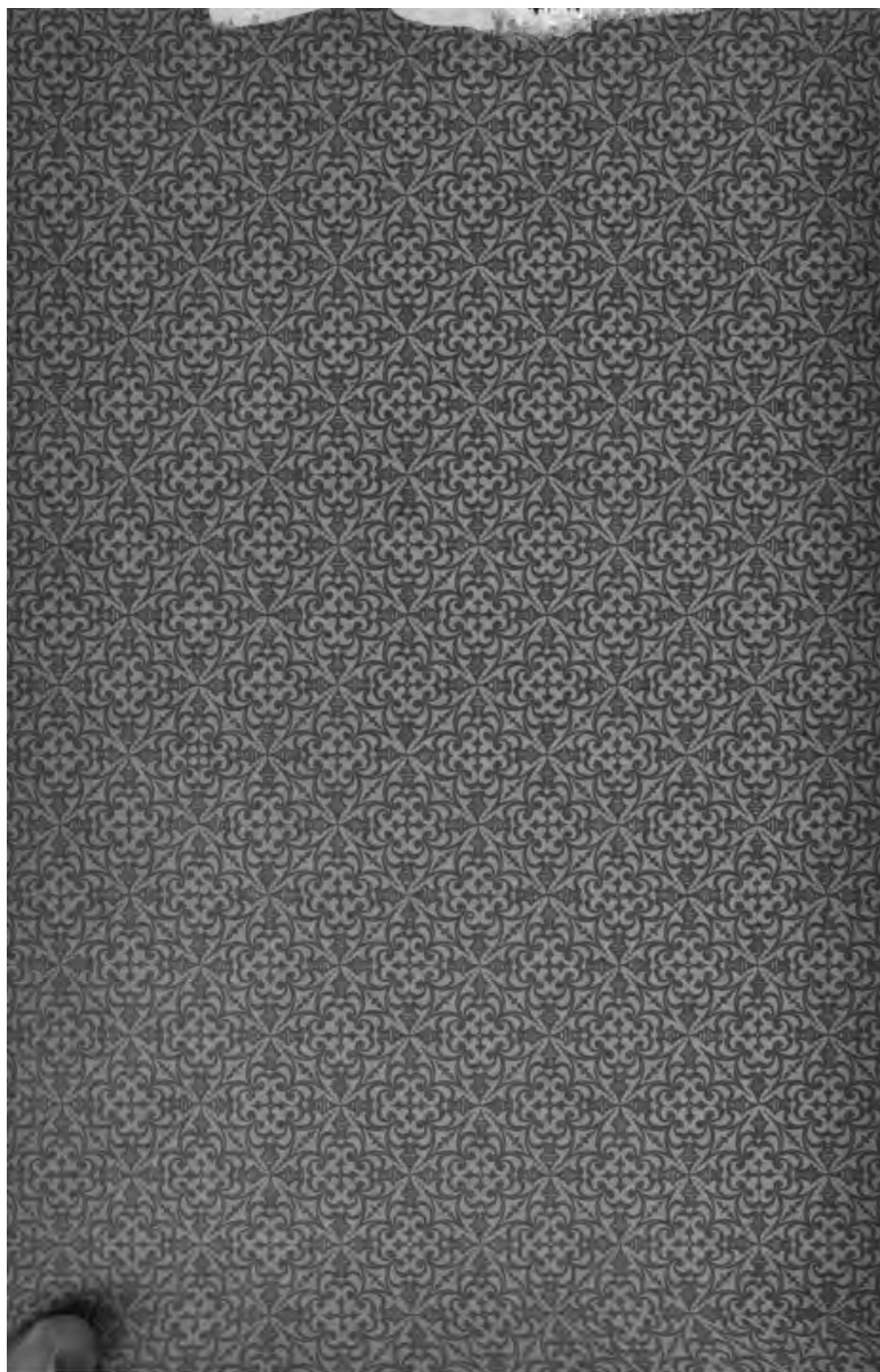
DODATEK A OPRAVY.

K čís. CCCXXXIV. pozn. (zajetí Purkarta, purkrabí Magdeburského a probošta Vyšehradského) dodávám ještě následující dvě zprávy, které jsem teprve v poslední době našel mezi přepisy z archivu Vatikánského. První jest plnomocenství dané od papeže Urbana V. Petrovi opatovi benedikt. kláštera v jižní Francii dd. 1363, 1. Julii, aby v té záležitosti jednal »cum te occasione capcionis et detencionis d. Burcardi comitis Magdeburg., ambasiatoris d. Caroli ad Sedem apostolicam, ad certas partes destinamus, ut ipse comes, qui clandestine captivatus asseritur, possit citius et facilius reperiri et eciam liberari«. Podobné poslání měl též biskup Albanský Talairand. — Druhá zpráva obsažena jest v listě papežově z téhož dne (1. července 1363), jímž odporučuje dotčeného opata Petra »Raymundo Alamandi de Ceruellono, militi ac gubernatori comitatus Rossilionensis« za účelem osvobození Purkarta, »quem nobilis mulier vicecomitissa de Insula dicitur detinere captivum«. Podobných odporučeních různým osobám ve Francii jest více. Viděti z toho, že papeži velice na tom záleželo, aby vyslanec císařský byl osvobozen.

Na str.	42.	řád.	15.	z dola	místo vasa	má býti vasta (vasti). ¹⁾				
»	»	129.	»	14.	»	quod	»	»	quos	
»	»	146.	»	4.	s hora	»	ampliores	»	»	amplioris.
»	»	155.	»	3.	z dola	»	cousortis	»	»	consortis.
»	»	195.	»	6.	»	»	Crobaniensis	»	»	Corbaviensis.

¹⁾ Formule tato v hlavní části otištěna jest též u Hoffmanna čís. 20.

3 9015 04840 75

**DO NOT REMOVE
OR**

